Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Incipit scriptū sup[er] ... sentētia[rum] editum a fratre Joanne duns ordinis fratrum mino[rum] doctore subilissimo [et] o[mn]im theologo[rum] principe

Johannes <Duns Scotus>

Venetijs, [1481]

Incipit scriptum super tertio. sententiarum editum a fratre Ioanne duns

urn:nbn:de:bsz:31-313921

Visual Library

¶ Incipit ſcriptū ſup 3°. ſentētiaꝝ edi
tū a fratre Joanne duns ordinis fratꝝ
minoꝝ doctore ſubtiliſſimo ⁊ oim the
ologoꝝ principe.

CUm uē
nit igiť
plenitudo tēpo
ris ⁊c̄. Poſtq̄
mgr̄ in p̄mo lib°
determiauit de
deo q̄tū ad rōem ſue naturał pfectiōis
⁊ in 2° li° determiauit de ipo inq̄tū ei᷒
pfectio relucet in opib᷒ creatōis. In hoc
3° detrrmiat de deo inq̄tū ei᷒ pfectio re
lucet in opib᷒ reſtauratōis. ¶ Et circa p̄.
di. huius tertij querūť q̄nqꜫ. Prio vtꝝ
poſſibile fuit nām hūanā vniri vbo in
vnitate ſuppoſiti. ¶ 2° vtrū tres pſone
poſſint aſſumē eandē nām nūero. ¶ 3°
vtrū vna pſona poſſit aſſumeř ples na
turas. ¶ 4° vtꝝ ſuppoſitū creatū poſſit
ſuſtētificare ẏpoſtatice aliā nām creatā
5° vtrū formalis rō terminādi iſtā vni
tatē ſit proprietas relatiua.

CIrca primum
arguiť q̄ nō. q2 actus purus
⁊ infinitus nō eſt alicui ꝯpo
ſibilis. ut pbatū eſt di 8 p̄. li. verbū eſt
talis act᷒ ğ ⁊c̄. ¶ Preterea inter vnibilia
eſt aliq̄ pportio. finiti ad infinitū nulla
eſt pportio. vbū eſt infinitū nā hūana ē
finita. ğ non ſunt vnibilia ¶ Preterea.
ꝯtraria nō pn̄t ſimul eſſe ppter eoꝝ re
pugnantiā. nā creata ⁊ increata plus re
pugnāt ſibi inicē q̄ ꝯtraria. q2 ꝯtraria
ſunt i eodē genere. nō ſic creata ⁊ incre
ata nā p3. ğ ⁊c̄. p̄ma pbať p phm. 4. me
tha. vbi arguit q̄ ſi ꝯtraria eſſent ſimł
in eodē. ⁊ ꝯtradictoria eſſent ſimł vera

Preterea incarnare eſt agē. ğ incarnari
eſt pati. verbū diuinū nō patiť ğ nō in
carnať. pbatio ꝯn̄tie. q2 oi actōi corrn̄
det aliqua propria paſſio. ⁊ ſi negetur
hoc ppter inſtantiam de amare ⁊ ama
ri. ğ eodē mō de vnire ⁊ vniri nō valet
inſtantia. q2 illa eſt actio imanēs cui n̄
corrn̄det paſſio aliq̄ in obiecto. ſ3 incar
nare eſt actō trāſiēs in obiectū extra. igť
ſibi corrn̄debit paſſio aliq̄. ¶ Preterea
p aliq̄s ratiōes ſpēales arť. ⁊ p̄mo ex pte
nāe aſſūpte. q2 eadē nā hūana eſt hec p
ſe exn̄s. ⁊ pſona pſonalitate creata. ſed
nā nō pōt aſſumi niſi ſit h̄ p ſe exn̄s. igť
non pōt aſſumi niſi pſonā pſonalitate
ppria. ſed ſi ſit ſic pſonata. non pōt aſ
ſumi a pſona increata. igiť eſt inaſſum
ptibilis. igiť ⁊c̄ pbatio p̄me propōis. q2
per ſe exiſtens in natura intellectuali ē
perſona. pbatio ſcđe ppōnis. quia nō
poteſt aſſumi niſi actu exiſtēs. ⁊ hoc exi
ſtētia ſibi ppria. ſ3 exn̄tia ppa nāe que
eſt ſbā. eſt p ſe exn̄tia. ¶ pbať ēt eadē p
pō. q2 ſicut nā creata ſe h3 ad ſingłarita
tē: ita nā intellectualiſ ſaltē ſinglis vř ſe
hr̄e ad pſonalitatē. ſ3 nā creata ita ē ſin
głaris q̄ non pōt manē eadē ſine ſua ſin
gularitate. igť nec nā intellectuał ſinglis
pōt manē eadē ſine ſua pſonalitate. ¶ 2°
arguiť ex pte aſſumētis. q̄a q̄ ſola rōne
differūt vnū nō pōt eſſe rō vnionis reał
⁊ nō alteꝝ. pſona ⁊ eēntia ſola rōe diffe
rūt. alś videret eē cōpō in dinis. igř ⁊c̄.
maior pbať. q2 cū vnio reał ſit ad aliq̄
rē ſm q̄ h3 eſſe reale nihil termiat iſtā3
vnionē preciſe ſm q̄ habet eſſe ratōnis
preciſe cauſatū per actū intellectus. igiť
ſi vnio eſt realis ⁊ illa realiter ſunt tātū
vnū totū quod eſt ibi terminat iſtam
vnitatem realem. ¶ Preterea omis de
pendētia eſt ad indepēdens ⁊ ad abſolu
tū ut vř. pſona diuina inq̄tum talis nō
eſt abſoluta. igiť natura nō depēdet ad
pſonā inq̄tu3 perſona. ſed non vnitur
perſone niſi dependeat a perſona inq̄
tum perſona. igitur non vnitur pſone.

Tertio arguit ex pte vnionis. qꝛ oīs ꝺ
pendentia alicuius ad alteꝝ vel eſt cāti
ad cām. vel cāti poſterioꝛis ad cātū pꝰ
hoc vꝫ manifeſtū in oībus dependētijs
nā humana nō dependet ad verbuꝫ ut
cātum poſterius ad cātū prius. qꝛ ī pn
cipio erat verbū p qȯ creata ſunt oīa
nec dependet ad ipm preciſe ut cātum
ad cām. qꝛ ſi depēdet ad ipm ut ad cāꝫ
terminꝰ iſtius dependentie eſt cōis tribꝰ
pſonis igr̄. ꝛc̄. Oppoſitū Jo. i. vbum
caro factū eſt. vbi caro pro homine ſu
mitur ſm Augꝰ.

Supponendo. partem affirmatiuam tanq̄ articulū fidei pncipalem
inter illa q̄ reſpiciūt tēpalia: ad intelli
gēdū iſtā poſſibilitatē tria ſunt vidēda
pmo qd debeat intelligi p vnioneꝫ pſo
nalē. ¶ 2º qualit ipſa ſit poſſibilis ex pte
pſone q̄ aſſumit. ita q ex pte eiꝰ nō in
ueniat repugnātia. ¶ 3º qualiter ſit poſ
ſibilis ex pte nāe que aſſumit. ita q ex
pte eius nō inueniat repugnātia. De p
mo dico q iſta vnio nō dicit p ſe aliqd
abſolutū. qꝛ quocūqꝫ abſoluto intelle
cto in altero extremo. nō intelligit pfe
cta rō vnionis. qꝛ vnio n̄ intelligit ad ſe
ſiue igr̄ cōmittet abſolutū in vno extre
mo ſiue in duobꝰ cū nō ſit nihil. ſalteꝫ
dicit relatōem nō aūt cōem que ſit eiuſ
dē rōis in vtroqꝫ extrēo. q̄lis eſt ſilitu
do. qꝛ nō eſt habitudo eiuſdē rōnis in
nā aſſumpta ꝛ pſona aſſumēte. pſona
aūt aſſumēs nullā habet relatōeꝫ rea
lē ad nām creatā. ex di. 30. p. li. eꝫº aūt
niſi natura aſſumpta aliquaꝫ haberet
relatōnē ad aſſumētē. nihil intelligeret
p ſe p iſtā vnionē. nec illa relatio in na
tura aſſūpta eſt tm̄ res rōis qꝛ tunc ip
ſa vnio nō eēt realꝭ. ¶ Eſt igit iſta vnio
relatio diſquiperantie realis in vno ex
tremo: cui in altero nulla relatio coꝛrn̄
det. vel ſalteꝫ nulla realis. ꝛ ita relatio
iſta eſt oꝛdinis in vno extremo relato
nō eſt aūt oꝛdinis cāti ad cāꝫ. qꝛ illa eſt
cōis ad totā trinitatē. neqꝫ cāti poſteri
oꝛis ad cātuꝫ pus. qꝛ verbū nō eſt aliqd
cātuꝫ. Eſt igit relatio oꝛdinis ſiue depē
dentie alterius rōis ab omni depēdētia
ꝛ oꝛdie cauſati ad cāꝫ. ꝛ cāti poſterioris
ad cauſatū pus. ¶ Et licet difficile ſit vi
dere aliquā dependētiā eſſe talē. tn̄ iſta
pōt patere aliq̄lit in ſubiecto ꝛ accn̄te.
Accn̄s. n. ad ſubſtātiā ſiue ad ſubiectū
ſuū duplicē hꝫ habitudinē. ſ. informan
tis ad informatū. ꝛ iſta neceſſario inclu
dit ipfectōneꝫ in ſubiecto informato eo
ſ. q potētialitateꝫ hꝫ reſpectu actus ſm
qd. ſ. accn̄talis. aliam hꝫ ut poſterioꝛis
nāliter ad pus a quo depēdet. nō ut ab
aliqua cā. qꝛ ſi hꝫ ſubiectuꝫ p aliq̄ cā
hꝫ ipm pro cā māli. ꝛ hoc eſt inq̄tū in
format ipſum. ſi igit iſte due hitudines
accn̄tis ad ſubiectū abinuicē diſtinguā
tur: alia neceſſario eſt ad ſubiectū ſub
rōe ipfectōis in ipſo ſubiecto. ſ. potētia
litatis. altera nullā iperfectōem neceſſa
rio ponit in eo. ſꝫ tm̄ poꝛitatē nālem ꝛ
ſuſtentatiōem reſpectu accn̄tis. huic ſi
milia eſt iſta habitudo que eſt depēdē
tia nāe hūane ad pſonā diuinā q̄ eſt ex
tra oēm dependētiā cāti ad cām. h etiā
non habet p termio pmo naturaꝫ: ſed
perſonā inq̄tnꝫ pſona. ita q ſicut enti
tas nāe eſt alteriꝰ rōnis ab entitate pro
pria pſone ut pſona. ita dependētia ad
tale ens ꝛ tale ē aliꝰ ꝛ alteriꝰ rōnis.

De ſecundo Dico q ſi repugnaret p
ſone diuine ſic aſſumere aut terminare
dependētiā nāe hūane aut h eēt inq̄tū
ē pſona diuina: aut inq̄tū eſt h pſona
nō pmoº. qꝛ iſta depēdētia nō infert ali
qd repugnās pſone diuine qꝛ nec ꝯpō
nē. nec pōlitatē. nec limitatōneꝫ. No. n.
oꝫ niſi q terminās iſtā depēdētiā ſit in
ſe aliqd indepēdēs hn̄s entitatē talē q̄l
reqrit ad terminādū iſtā ꝺpēdētiā nec
ſequit aliq̄ ꝯpō nec pōlitas. pꝫ nec ꝺpē
dētia in pſona diuina. qꝛ nō oꝫ cā realr
referri. ſꝫ tm̄ termiare depēdētiaꝫ nāe

hūane aſſūpte relate ad eā. Nec 2° eſt aliq̄ repugnātia ex pte diuie pſone inq̄ tū h. puta q̄ hec pſona vna ſumit ⁊ nō alia. q: lȝ reſpectus ꝯñs nām vel termia re talē reſpectū ſit cōe tribus ⁊ iō ois cā litas reſpectu creature ꝯueniat trib⁹ nō tñ oȝ q̄ iſte reſpect⁹ q̄ nō ꝯſeq̄t entitatē q̄dditatiuā. ſed pſonalē ſit cōis trib⁹. nā ois entitas pſonal̄ idepēdēs pōt ſufficiē ter termiare iſtā depēdentiā. talis eſt en titas ꝓpa cuiuſcūq̄ pſone. ēt ut diſtigui tur ab alia. igr̄ ⁊c̄. Sȝ iſtō ꝓbaf aliter q: pſona diuia ꝯtinet ⁊ includit in ſe v̄ tualiter pfectōeȝ cuiuſlibȝ pſone create ḡ reſpcū nāe create ſupplē pōt vicē pſōe create ad terminādū iſtā depēdētiā nāe create. Iſtud argumētū duplr̄ deficit pmo ſm eos q̄ ſic arguūt. q: ponūt rea litatē pſonalē non eſſe pfectōem ſimplr̄ illud aūt qō eſt rō ꝯtinēdi mltas pfectō nes v̄tualit̄ ⁊ q̄ptū eſt de ſe infinitas oȝ q̄ ſit pfectio ſimplr̄. pſona āt diuina ſi ꝯti neret realitatē vni⁹ pſone create p ideȝ ⁊ infinitas. ⁊ ita entitas pſonalis ei⁹ eēt pfectio ſimplr̄. qō ipſi negant. Preterea ita pfecta ꝯtinētia eſt i eēntia diuina re ſpectu nafe create ſic in pſona diuia re ſpectu pſone create. imo q̄ ad aliq̄d ma gis. q: eēntia eſt abſolute infinita nō ſic entitas pſonalis. ſed iſta eēntia ex pfecti one ſua nō pōt eſſe formalit̄ eēntia alic⁹ pſone create ut ſuppleat formalit̄ viceȝ nāe create quā tñ ꝯtinet v̄tualit̄. igit̄ nec multomagis pſona illa pōt ſupplē vicē illā reſpectu pſonalitatis create. Iō nō arguēdo ex pfectōe ētitatis pſonalis. q. ipſa ꝯtineat v̄tualit̄ aliquā pſonalitatē creatā: ſed ex hoc q̄ illa entitas pſonal̄ eſt independēs. ⁊ independēs inq̄tū tale pōt terminare depēdentiā alteri⁹ ad ipȝ qō natū eſt hr̄e terminū talē. Iſta āt de pendētia nata eſt hr̄e pſonā ꝓ termio ⁊ non nām. igit̄ pſona diuina indepēdēs poteſt ſufficiēter terminare talē depēdē tiam nature create ad ipſam.

Tertius articulus

eſt difficilior q: ibi oporteret oñdere di ſtinctōem ſinglaritatl̄ nāe create a pſōa litate creata. ꝓbaf tñ ꝓpoſitū triplr̄. p° q: ſingularitas p̄cedit nāliter pſonalita tē. deus igr̄ pōt influere ad ſinglaritatē ſicut ad p̄us nāliter nō influēdo ad pſo nalitatē. ⁊ ita pōt p̄uenire in illo inſtāti in quo nā ſinglaris dȝ pſonari in ſe: ne ipa pſonet in ſe ſed in alio. 2° q: illud qō eſt vni⁹ generis pōt hr̄e modū alteri⁹ ge neris. ut pȝ de accñte p ſe exñte i eucha riſtia. igr̄ ſicut accñs pōt hr̄e modū ſub ſtātie ut ibi apparȝ: ita ſubſtātia pōt ha bere modū accñtis eꝫ°. ſ. dependē. ſȝ h° poſito ex pte nāe hūane que eſt ſb̄a: ſal uaf dependentia ⁊ vnio illa q̄ dicta eſt. 3° arguit̄ q: q̄to aliq̄ ſunt magis diuer ſa: tāto mag̃ ſunt adinuicē vnibilia. h° ꝓbaf inductiē. q: indiuidua eiuſdē ſpēi ſunt minime vnibilia. res diuerſoꝝ ge neꝝ ſunt mag̃ vnibiles: q̄ aliq̄ eiuſdeȝ generis. ut pȝ ō ſubiecto ⁊ accñte. igitur cū maxie diuerſa ſint creatū ⁊ increatū q: nō vni⁹ generis ſequit̄ q̄ ipa erūt ma xie vnibilia. q: vnuȝ potētiale reſpectu alterius. Iſte rōnes nō oñdunt ꝓpoſi tū. p° nō. q: ſi ipa valeret ꝓbaret q̄ de⁹ poſſet facere nām ſimul manē ⁊ nō ſin gularē. vel ſi ſingularē p° hac ſingulari tate poſſet eā etiā manētē poſtea facere ſingulareȝ alia ſingularitate. p̄cedit. n. ſingularit̄ natura ut nā ſeipaȝ ut ſingu larē. q̄ ſi neget nām poſſe fieri nō ſingu larē hac determiata ſinglaritate ⁊ ipaȝ poſſe manē niſi ſub eadem ſinglaritate mltomagis ſequit̄ h° de nā ſingulari et ei⁹ pſonalitate q: hec ē vltia actualitas ei⁹. 2ª rō vr̄ peccare q: mod⁹ ille q̄ vē ē ꝓp̄us vni⁹ generis: nō ꝯuenit alicui alte ri⁹ generis. ſicut. n. eſt iſti ꝓp̄us. ita ē cui cūq̄ aliȝ incōpoſſibil̄. nec qō adducit̄ ō accñte ſepato ꝯcludit ꝓpoſitū. q: nō hȝ illū modū qui eſt ꝓp̄us ſb̄e. modus. n. ſb̄e eſt p ſe eſſe nālit̄. h° eſt in cēndo non

ĩncliari nãli aptitudĩne ad aliud. nõ ſic
autẽ accñs ſepatũ. Et ſi adducat̃ illud
v°. metha. ꝙ dr̃a ſbalis hꝫ modũ quali
tatis. Rñ°. ꝙ non intelligit ibi phus de
mõ ꝓpo qualitatis ut generis: ſed intẽ
dit ibi ponere multiplicitatẽ hui⁹ voca
buli qualis. ⁊ vnus modus eius eſt ſm
ꝙ dr̃ia ſbalis dr̃ qualitas. Iſte modus
hui⁹ nois quale non cõuenit alicui ſpẽi
q̃litat̃ ut eſt genus. nec iſte modus ẽ mo
dus ꝓprius generis q̃litatis: ſed tñ eſt
modus iſtius qȯ dr̃ quale in cõi. igit̃ in
ꝓpoſito opoꝛtet oñdere diſtinctiõeꝫ nãe
create a pſonalitate creata p aliud q̃ p
illud. 3ª rõ non vr̃ ↄcludere qꝛ rõ vni
onis non reqrit diſtantiã vnibiliũ niſi
ꝓpter põlitatẽ in vno extremo: ⁊ actua
litatẽ in altero extremo: ſicut pꝫ de ſub
iecto ⁊ accidẽte que ſe habẽt ad inuiceꝫ
ſicut potẽtia ⁊ actus. Iſta rõ non cõclu
dit de iſtis maxie diſtãtibus. ſ. verbo et
nã creata qꝛ neqꝫ verbũ eſt foꝛmalit̃ ac
tus nãe create neqꝫ nã creata eſt foꝛma
liter potẽtia reſpectu v̄bi neqꝫ ecõuerſo
qꝛ tũc ex eis nãliter natũ eſſet fieri vnũ.

Ideo propter iſtũ tertiũ articulum
oꝫ videre quõ ſe hẽat illud a quo nã in
tellectualis dr̃ pſona ad illud a quo nã
talis eſt ſingularis ⁊ indiuidua. ⁊ pꝫ ꝙ
non eodẽ formaliter ⁊ vltiate eſt indiui
dua ⁊ pſonata hac pſonalitate creata:
qꝛ ſm Damaſ. li°. 3°. c. xi. verbuꝫ aſſũ
pſit nãꝫ in athamo nõ tñ perſonatam.
Quid aũt ſit illud ꝓpꝛium q̃ natura eſt
pſonata due vident̃ vie ꝓbabiles. vna
ꝙ pſona ſit pſona p aliquid poſitiuũ i
nã vltra illud q̃ nã eſt indiuidua ⁊ hoc
ſiue illud poſitiuũ ſit abſolutuꝫ ſiue re
ſpectus. Alia via ꝙ p negatõem addi
tã nature ſit pſona. Pꝛimũ poſſet poni
aliquo mõ ꝓpoꝛtõaliter ei qȯ dictũ eſt
in 2° li°. de indiuiduatõe. di. 3. ꝙ ſicut eſt
aliq̃ realitas ꝓpꝛia qua nã eſt hec vltra
illã q̃ nã eſt natura: ⁊ hec nõ eſt foꝛma
lit̃ illa: ita vltra vtrãqꝫ iſtaꝝ eſſet reali
tas aliqua qua eſſet pſona ⁊ illa neutri
iſtaꝝ eſſet foꝛmalit̃ eadẽ. 2ª via negat
omnẽ realitatẽ poſitiuã ↄſtituẽ pſonaꝫ
⁊ ponit illã realitatẽ qua nã eſt hec: eſſe
vltimã entitatẽ poſitiuã ⁊ vltra hãc nõ
eſſe niſi negatõem aliquã q̃ dicat̃ ſubſi
ſtẽs in nã intellectuali ⁊ pſona. Cõtra
pꝛimã viã arguo q̃drupl̃r. pͥmo qꝛ tunc
eſſet aliqua entitas poſitiua in nã hũa
na que eſſet inaſſũptibilis a v̄bo. ꝓba
ↄñe. Iſti. n. vltie entitati quã addit pſo
na vltra ſingular̃ repugnaret ↄ̃dictoꝛie
cõicari ſicut nã cõicat̃ ſuppoſito pꝫ qꝛ p
ſona eſt incõicabilis exñtia ⁊ ita repug
naret ſibi ↄ̃dictoꝛie aſſumi: ↄñs vr̃ incõ
ueniens. tũ qꝛ ſm Damaſ. li°. qȯ eſt in
aſſũptibile eſt incurabile. tũ qꝛ ois enti
tas poſitiua creature eque eſt in poten
obediẽtiali reſpectu pſone diuine. 2° qꝛ
ſequit̃ ꝙ nã que iaꝫ aſſũpta eſt a v̄bo ca
reret illa entitate poſitiua que tñ ponit̃
vltima ⁊ quaſi actualiſſima ⁊ determi
natiſſima in nã tali. Et ſi ñ videat̃ incõ
ueniẽs ↄcedere nãꝫ iſtã carere ea: arguo
ꝙ iſta nã nõ poſſet dimitti ſibi q̃n opoꝛ
teret dari ſibi aliaꝫ realitatẽ ab ea quã
non hꝫ. ſ. pſonalitatẽ: vel remanẽt non
pſona qꝛ tunc nõ eſſet pſona ſine illa re
alitate ⁊ illã nunc nõ habet ergo oꝫ iſtã
ȯ nouo illi nature dimiſſe dari. Immo
ſeq̃t̃ 3° ꝙ iſta nã ñ poſſet dimitti vl̃ eẽ p
ſonã qꝛ tal̃ realitas ñ pt̃ eẽ realitas nãe
ſicõñſũ ẽ in. q. nec põt ↄtieri p idẽtitatẽ
in aliq̃ natura que nõ eſt eadẽ ſibi. q̃cq̃d
eni non ↄtinet aliquã realitatẽ p idẽtita
tẽ manens idẽ non põt eã ↄtinere p idẽ
titatẽ. 4° ſequeret̃ ꝙ nã intellectualis
poſſet fieri actu exñs ⁊ in nulla pſona.
ꝓus. n. nãliter poſſet fieri ⁊ nõ ſub iſta
realitate: qꝛ exquo iſta realitas non po
nit̃ realiter nec formaliter eadeꝫ nature
⁊ nã ut natura eſt nãliter ꝑoꝛ ſeipã ut ẽ
ſub iſta realitate poſſet fieri nõ ſub iſta
realitate ⁊ in 2° inſtanti nature q̃ aſſũit̃
a v̄bo non eſſet neceſſe v̄bũ tũc eã aſſu
mere: poſſet g̃ tunc illã nõ aſſumẽ ⁊ ita

relinqueret ſibi ⁊ tūc non eſſet pſonata aliq̄ perſonalitate creata nec increata. Cōtra 2^am viā vident̄ eſſe multa: p̄mo q2 iſta negatio nō poſſet poni niſi inde pēdentia ad pſonā extrinſecā. ſed ſi iſta ſufficeret ad pſonalitatē ꝓpam tūc aīa ſepata eſſet pſona qḋ eſt falſū ſm̄ Ric. x°. de tri. c. 23°. ❙ 2° q2 eadē argumēta vident̄ eſſe ꝯ̄ iſtud que ſūt ꝯ̄ illḋ ꝙ ingenitū ſit ꝓpetas ꝯſtitutiā pr̄is p̄° li°. di. 28. nulla. n. negatō poteſt eſſe de ſe incōica bilis ſed tm̄ p affirmatiōem: ⁊ ita cū de rōe pſone ſit incōicabilitas nulla pſōa pōt eſſe formalr̄ pſona p negatōez. Similr̄ ut argutū eſt ibi nulla negatō pōt ineſſe alicui ſubiecto p̄° ſ3 tm̄ p affirmatōez q2 negatō abſoluta ⁊ libera eſt cōis enti ⁊ nō enti ergo negatio iſta q̄ pſona eſt pſona nō eſt ꝓp̄a iſti pſōe niſi ponat̄ aliq̄ affirmatō ꝓp̄a iſti pſone. ⁊ ita p̄us eſt pſona p affirmatōem ꝙ̄ p negatōem 4° q2 ſicut argutū eſt in. q. de indiuidu atōe diuidi eſt ipfectōis q̊ neceſſe ē illud q̊ repugnat alicui diuidi eē entitatē poſitiuā ⁊ ex hoc ꝯcluſa ē entitas poſitia q̄ nā eſt indiuidua ⁊ indiuiſa. Aſiſi arguo in ꝓpoſito: dependē ad pſonā extrinſecā eſt ipfectōis. igr̄ nō dependē ſiue repugnare talr̄ dependē non pōt eſſe niſi p aliquā entitatē poſitiuam.

Non aſſerendo poteſt mediari inter iſtas vias nec ꝯcedēdo cu3 p̄ma via aliquā entitatē poſitiuā eſſe in nā intellectuali creata cui repugnet ꝯ̄dictorie cōicari cōicatiōe aliq̄ repugnāte pſone: q2 nulla vr̄ entitas poſitia in nā creata q̄ nō ſit poſſibil̄ depēdē ad v̄bū ⁊ ita cōicabilis eo mō quo dr̄ nā cōicari ſuppoſito ut q̄ ſuppoſitū dr̄ ens i nā. puta humanitate dr̄ hō ⁊ hac hūanitate ē hō. Nec cū 2^a ꝯcedēdū eſt ꝙ ſola negatio ḋpēdētie ad pſonā extriſecā eſt ꝯpletiuū formale i rōe pſone create q2 ſicut argutū eſt tūc aīa ſepata eſſet pſona. S3 diſtinguēdū eſt inr̄ depēdētiā actualē pōlē ⁊ aptitudinalē ⁊ h° vocādo aptitudinalē q̄ ſp ꝙ̄tum eſt de ſe eſſet in actu q̊ mō graue aptū natū eſt eſſe in cētro vbi ſp eſſet ꝙ̄tum eſt de ſe niſi eſſet impeditu3 ⁊ pōlem voco abſolute illā vbi nulla ē ipoſſibilitas ex repugnātia vel incōpoſſibilitate terminoꝝ ⁊ iſta poſſibilitas poteſt eſſe q̄nq3 reſpectu potētie actie ſupnālis ⁊ nō tm̄ nālis. l3 igr̄ ſola negatio depēdentie actualis non ſufficiat ad rationē pſone neq3 indepēdētia 2^a poſſet poni in natura creata ad v̄bū. nulla. n. eſt nā̄ vel entitas creata cui repugnet ꝯ̄dictorie depēdere ad verbū tn̄ negatio dependētie aptitudinalis pōt cōcedi in nā creata pſonata i ſe ad verbū: alioq̄n violenter quieſcēt in pſona creata ſic lapis violēter q̄eſcit ſurſū ⁊ ita iſta nega° nō dependētia non quidē actual̄ ſed aptitudinal̄ talis cōplet rōem pſone in nā intellectuali ⁊ ſuppoſiti i alia nā creata nec tn̄ hec indepēdētia aptitudialis ponit repugnātiā ad depēdētiā actualē q2 l3 nō ſit aptitudo tal̄ nāe ad depēdēdū eſt tn̄ aptitudo obediētie q2 nā illa eſt i pfecta obia ad dependēdū p actōe3 agētis ſupnālis. ⁊ qn̄ dat̄ ſibi talis depēdētia pſonat̄ pſonalitate illa ad quā depēdet qn̄ aūt nō dat̄ pſonat̄ in ſe iſta negatōe formalr̄ ⁊ nō aliq̄ poſitio addito vltra illā entitatē poſitiuā q̄ eſt hec nā.

Per hoc ad argumēta ꝯ̄ illā viā de negatiōe pat3 ad primū. Ad aliud qn̄ arguit̄ ꝙ negatio de ſe nō eſt incōicabil̄. Rn̄°. ſic dictū fuit. di. 2. p̄° li. ⁊. 23. incōicabile qḋ ptiet ad rōe3 pſone excludit duplicē cōicabilitatē. v3 cōicabil̄ ut qḋ: ⁊ ut q̊. nā̄ creata eſt incōicabil̄ p̄mo° q2 ſinglare. Singulare. n. non eſt cōicabile ut quod niſi ſit illimitatū ut eſſentia diuina. ſed natura creata non eſt incōicabil̄ ut quo niſi intelligēdo per incōicabile negationē cōicationis ſimpliciter. ſ. negatione3 cōicatōis actual̄ ⁊ aptitudinal̄. n̄ āt itelligēdo repugnātiā formalē vtriq3 cōicatōis

Contra tũc non vr̃ pſona eſſe vniuoce
in diuinis ⁊ in creaturis q: ibi eſt aliq̇d
formaliter incõicabile: ut cui repugnat
vtroq₃ mõ cõicari. hic nõ. immo non
vr̃ eſſe pſona q: nõ h₃ diffinitõe₃ pſone
Rñ° iſte ꝯceptus incõicabil' q̇ negat cõi-
catiõe₃ actualẽ ⁊ aptitudinalẽ: vniuoc'
eſt deo ⁊ creature. pſone diuine ⁊ create
negatio. n. eſt vniuoca multis: qñ idẽ af
firmatũ a plibus negat. ſ₃ negatõ cõica
bilitatis que includit repugnãtiã ad cõi
cari: nõ eſt vniuoca. q: nõ ꝯuenit cread
⁊ hoc mõ ꝯcedo nõ eſſe pſonã in cread
vñ ſi incõicabile ꝑut ptinet ad rõem p-
ſone pfecte dicit nõ tm̃ negatõe₃ cõicati
onis vtroq₃ mõ ſ₃ ẽt repugnãtiã ad cõi
cari nulla erit pfecte pſona niſi diuina.
Jlla. n. includit aliq̇d abſolute q̇ ꝯdicto
rie repugnat ſibi cõicari quocũq₃ mõ ⁊
vt qȯ. ⁊ ut quo. pſona. n. diuina nõ tm̃
h₃ negatõem cõicatõis actual' ⁊ aptitu-
dinalis: ſed ẽt h₃ repugnãtiã ad cõicatõ
nẽ. ⁊ ut qȯ ⁊ ut quo. ⁊ repugnãtia talis
nũq̇ põt eẽ niſi p entitatẽ poſitiuã. ⁊ iõ
ſequit pſonã iſta nũq̇ eſſe ſine tali enti-
tate. ſed pſona creata nõ eſt ſic incõica-
bil'. ⁊ iõ nõ o₃ ſibi tribuere talẽ entitatẽ
pſonalẽ. Et ex h° p₃ qualit' iſta rõ ꝑus i
cludit ꝑpoſitũ de ingenito. nõ aũt hic.
Jſtud dictũ facilit' videri põt. ſi videa-
mus drĩa₃ inter negatõe₃ nudã actus ⁊
negatõem aptitudinis: ⁊ negatiõe₃ que
req̇rit repugnantiã. Prima eſt in gra-
ui exñte ſurſũ reſpectu vbi in cẽtro. 2ª ẽ
in ſupficie nigra reſpectu albedis ſi ẽ in
potẽtia neutra ad ipa₃. 3ª eſt in hoie re
ſpectu irrõnalis. ⁊ l₃ negatio ſit vni' rõ
nis in ſe tñ diſtinguit ꝯpando ad illud
cui ieſt reſpectu tertij. ita hic negatõ po
tẽtie dependẽdi nulli creato ꝯuenit. ne-
gatõ aptitudinis ineſt cuilibet nature p
ſonabili in ſe ẽt qñ actu depẽd₃. q: actũ
ſupnaturalẽ nõ ꝯcomitat aptitudo in
nã: cũ ſit tm̃ in poten tia obediẽtiali ad
ipm. negatio actus ineſt aie ſepate. nec
2ª negatio ſola. nec 3ª negatio ſola ſuffi
cit ad pſonari in ſe ſed ambo ſil' cũ pma
non põt hrĩ. Ad 3m dico q̇ negatõ po
teſt dici ꝑpa q: non eſt cõicalilis mltis
vt qȯ. ⁊ iſta negatio in creaturis eſt pro
pa p iſtã entitatẽ poſitiuã q̇ nã eſt hec.
cui repugnat cõicari mltis ut qȯ. vl' põt
intelligi ꝑpa. i. nõ cõicabilis alij ut q̇. ⁊
ſic nõ eſt in creaturis. Ad 4m ꝯcedo q̇
ſi depẽdere repugnaret alicui creature:
repugnaret ei neceſſario p aliq̇ȯ poſitm̃
ſed nulli põt repugnare q: ois entitas
creata non ſolũ depẽdet ad increatũ ut
ad cãm: ſed etiam poteſt dependere hac
ſpeciali dependentia.

Sed contra iſtũ articulum 3m eſt aliq̃ du-
bitatio an ſit aliq̃ ẽtitas abſoluta noua
que ſit ꝑpriũ fundamẽtũ hui' relatõis
noue. ſ. depẽdẽtie ⁊ vnionis ad vbũ. ita
q̇ ipa poſita nõ poſſ₃ eã nõ ꝯſeq̇ relatõ
ei' ad verbũ. vr̃ q̇ ſic. q: al's mutatõ eẽt
pmo ad relatõem ⁊ a relatõe. q: ſi vbũ
dimittẽt illã nã₃ abſolutã aſſũptã. rela-
tio vnionis nõ eẽt. ⁊ p te nullũ abſolu-
tũ nouũ eẽt. g̊ muta° pmo eſſet a relatõ
ne. ſilit' ſi aſſumeret nãm mõ pſonatã
in petro: ſi nõ oportẽt aliq̇ȯ nouũ abſo
lutũ aduẽire ad h° ut pſonaret a vbo: p
mus termin' hui' mutatõis eẽt relatio
noua. ſed ꝯñs iſtud eẽt ꝯ phm 5°. phy.
q: in ad aliq̇d nõ eſt motus nec mutatõ
Contra ẽt rõem. q: relatio nõ vr̃ eẽ no-
ua niſi aliq̇ȯ abſolutũ ſit nouũ in alio
extremo. ſi. n. aliq̇d oio eodẽ mõ ſe h₃ i
ſe. g̊ ad q̇ȯlibet alteꝝ: nihil eſt nouũ in
vbo in ſe nec in nã aſſũpta niſi ſit aliq̇ȯ
abſolutũ nouũ. ergo tale abſolutu₃ no
uũ oportet ponere.

Sed oppoſitũ vr̃ pbabi-
lius. quia
illud abſolutũ eẽt neceſſario vnitũ vbo
ita q̇ ſicut incõpoſſibile eſt illã vnionẽ
eſſe ⁊ nõ eſſe ad vbũ ut ad terminũ: ita
incõpoſſibile eſſ₃ illud abſolutũ qȯ eſt
neceſſariũ fũdamẽtũ vnionis eẽ nõ vni
tũ vbo. nulla vr̃ talis entitas abſoluta

in creatura. Preterea. tal' entitas abſo
luta q̄ eēt ꝓpriū fundamētū vniōis ad
verbū: aut eſſet accn̄talis aut ſb̄alis. nō
accn̄talis. qꝛ nā ſb̄alis vr̄ pſonabilis i ſe
loquēdo de natura intellectuali inq̄tū
ſcꝫ eſt ꝓoꝛ oi accn̄te. igr̄ ſic qn̄ pſonat in
alio vr̄ pſonari ut prioꝛ oi accn̄te. ⁊ ita
nullū accn̄s eſt ꝓp̄a rō pſonatōis illius
⁊ p ꝯn̄s nec iſtius vniōis. Si ſb̄alis nō
pōt dici ꝙ illa ſit aliq̄ res alia ab illa q̄
pōt eſſe in pſona creata. qꝛ tūc aut mā
aut foꝛma aut ſb̄a ꝯpoſita eſſet in chri
ſto ſm̄ hūanitatē q̄lis nulla eiuſdē rōis
eſſet in alio hoīe. eſſet igr̄ entitas ſb̄al'
eadē tn̄ māe vel foꝛme vel ſb̄e ꝯpoſite.
Sed q̄cquid ē idē alicui ſb̄e manet ma
nēte illa ſb̄a: igr̄ nā aſſūpta nō poſſꝫ di
mitti a v̄bo niſi mañte i^a ētitate abſo^a.

Ad illud in oppoſitū de pħo 5° phi. pōt dici ꝙ re
latio pōt tripl'r ſe hr̄e ad fundamētum
vno° ꝙ fundamētū nō pōt poni ſine re
latōe illa abſq̄ ꝯ̄dictōe. qꝛ fundamētuꝫ
non pōt ſine ꝯ̄dictōe eſſe ſine termio il
li° relatōis. nec ēt ſine relatōe ad termi^m
qꝛ iſta nā neceſſario req̄rit talē termi^m
ad ſui eſſe. tales ſūt relatōes creature in
q̄tū creata ad deū inq̄tū creatoꝛ. hi° re
latio eſt idē realiſ fundamēto. ſicut patꝫ
ex. di. i. 2. li. Alio° fundamētū pōt eſſe ſi
ne relatōne: qꝛ poteſt eſſe ſine termio. tn̄
fundamēto ⁊ termio poſitis neceſſario
ꝯſequit iſta relatio: ita ꝙ iſta duo ſil' po
ſita ſint neceſſaria cā relatōis: ſiue in v
troq̄ꝫ extremo ſiue in alt'o. Ex^m de ſili
tudine in albo ⁊ albo. 3° mō relatō pōt
non neceſſario ꝯſeq̄ fundamētū: qꝛ nō
neceſſario coexigit terminū: nec hitudi
nē illā ad terminū. neq̄ꝫ ēt fundam̄to ⁊
termio poſitis neceſſario ꝯſequit relatō
ambo extrema vel vnū. ſed ꝯtingent dr̄
aduenire extremo ēt poſtq̄ q̄olibet ab
ſolutū in ipo ⁊ in terio fuerit poſitū in
eſſe. hoc mō ſe hn̄t mlt'e relatiōes: puta
cōiter vniōes abſoluti ad abſolutū. Si
eni foꝛma p ſe eſſet ⁊ mā p ſe eēt ut coꝛ
pus oꝛganicū ⁊ aīa. vel ſi ſubiectuꝫ p ſe
eſſet ⁊ accn̄s p ſe: ut panis ⁊ q̄titas ſi d
nouo vniant: nullū abſolutū nouū ē in
altero extremo. ſed iſta relatio ꝯtingent
ſe hꝫ ut poſſit ineſſe ⁊ nō ineſſe etiā ex
tremis poſitis. Tūc ad pħm ꝯcedo ꝙ n̄
eſt motus nec mutatio ad relatōem p°
vel 2°° ſe habentē: ⁊ p ꝯn̄s nec vniuerſa
li' ad relatōeꝫ d genē relatōis. ut ipe ibi
loquit de relatōe p̄dicamētali: qꝛ iſta n̄
aduenit niſi ꝓpter nouitatē alicui° ab
ſoluti in altero extremo. ⁊ ſēp eſt ſub p°
⁊ 2° mō relationū dictaꝝ. ſed ad relatō
nē 3° mō ſe habētē: qꝛ illa eſt extriſecus
aduenīēs. i. nō neceſſario ꝯn̄s fundamē
tū intrinſecū: puta q̄litatē vl' q̄titatē vl'
ſb̄am. ſed abſq̄ꝫ nouitate alicuius abſo
luti in illo in quo eſt vel in termio ꝯtin
gent ꝯſequit: bn̄ poteſt eē mutatio. ⁊ ali
que talēſ relatōeſ foꝛte ptinēt ad illa ſex
p̄ncipia q̄ dicunt extriſecus aduenīētia:
vn̄ ⁊ ſꝫ eū in. 5°. phy. motus eſt ad vbi
⁊ tn̄ vbi nullā foꝛmā abſolutā dic. ſed
tm̄ reſpectū in coꝛpe circūſcripto ad lo
cū circumſcribentē. ⁊ iſte reſpectus pti
net ad modū predictum.

Ad argumenta ad pri mū di
co ꝙ infinitū non eſt ꝯpōibile ut ps: qꝛ
pte totū eſt pfecti°. infinito nihil eſt pfe
ctius. Infinitū tn̄ eſt vnibile. i. pōt ter
miare dependētiā alterius ad ipm. Et
cū addit ibi ꝙ infinito non pōt fieri ad
ditio igr̄ nec vnio. Rn̄°. infinitū non hꝫ
in ſe q̄ocūq̄ꝫ ens foꝛmalit' ſꝫ v̄tualiter vl'
eminenter. ⁊ ita v̄bū eo mō quo nō hꝫ
in ſe nām hūanā: illa pōt ſibi addi. h° ē
ꝙ foꝛmalit' taliſ nā depēdeat ad v̄bū: ut
aūt eſt in v̄bo eminent vel v̄tualiter nō
depēdet ſic ad verbū: qꝛ ſic non hꝫ enti
tatē depēdentē. Ad 2^m ꝯcedit ꝓpoꝛtio
ideſt determiata hitudo nō q̄titatia q̄l'
dr̄ eē dupli ad dimidiū: nec q̄ti ad q̄tū
ſꝫ q̄lis dr̄ eſſe generalit' paſſiui ad actm̄
⁊ ecōuerſo actiui ad paſſiuū vel actus
ad potentiā. Nā aūt hūana poſſibil' eſt

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

dependere reſpecū pſone diuine depēdē
tia aliqua ſpēali: ꝛ iſta depēdentia ē ſuf
ficiēs ꝓportio ad talē vnionē. Ad 3ᵐ
dico ꝙ ꝯ̄ria nō qꝛ diuerſa .i. in nullo cō
uenientia iō ſunt icōpoſſibilia. nā hᵒ mō
diuerſa genere ſunt magis diuerſa ꝙ̄ ꝯ̄-
ria. ſed qꝛ in illis eſt repugnātia lꝫ in mľ
tis ꝯueniāt qlis repugnātia nō ē in illis
que in nullo vel in paucis ꝯueniūt. nā
igr̄ diuina ꝛ hūana licꝫ ſint magꝭ diuer
ſa ꝙ̄ ꝯ̄ria non tn̄ magꝭ repugnātia. exᵐ
ſupficies ꝛ albedo magis ſūt diuerſa ꝙ̄
albū ꝛ nigrū ꝛ tn̄ ſupficies pōt eſſe alba
non tn̄ albū pōt eſſe nigrū formalit̄. vľ
ecōuerſo ꝓpꝛ eoꝝ repugnātiā formalē.
Ad 4ᵐ dico ꝙ incarnatiōi actōi corn̄
det aliq̄ paſſio ex q̄ eſt actio trāſiēs. ſed
iſta paſſio nō ſignificat̄ p hoc qō eſt in-
carnari ꝓpe loquēdo. ſꝫ p hᵒ qō eſt vni
ri vel aſſumi. nā iſta actio ut trāſit i ob
iectū trāſit in nām hūanā non in vbū.
ꝛ iō illō qō corn̄dꝫ ſibi ex pte nāe hūa
ne eſt paſſio. lꝫ igr̄ vocalit̄ ꝛ grāmatice
icarnari videat̄ ſignificare paſſionē hᵒ
actōis incarnare. tn̄ realit̄ ſignificat̄ per
hoc ꝙ eſt vniri vel aſſumi. ꝛ cōcedo ꝙ
nā aſſūpta patit̄ ꝛ eſt in pō. Ad illud
ſpēale ex pte nāe aſſūpte. dico ꝙ nō eoō
ꝯpletiue eſt nā hūana p ſe exn̄s: ꝛ pſōa
pſonalitate creata: qꝛ dictū fuit in 3ᵒ ar
ticulo ꝙ non eſt pſona vltiate aliq̄ poſi
tiuo p ſe aūt exiſtit exiſtētia poſitia cre-
ata: loquēdo de ꝓpa exiſtētia nāe. Ad
pmā ꝓbatōem iſtiꝰ aſſūpti cū dr̄ ꝙ illiꝰ
exn̄tia eſt p ſe exn̄tia. cōcedo ſm ꝙ p ſe
exiſtē diſtinguit̄ ꝯ ineſſe qō ꝯueniat ac-
cidēti cū aſſumit̄ ꝙ p ſe exn̄tia in nā in-
tellectuali eſt pſonalitas: nego vniuerſa
lit̄ accipiēdo p ſe ut pus. ut. ſ. diſtinguit
ꝯ ineē alā: qꝛ ad pſonalitatē requirit̄ vl
tia ſolitudo ſiue negatio depēdentie ac
tualꝭ ꝛ aptitudinalꝭ ad pſonā alteriꝰ nāe
nō aūt oīe qō p ſe exiſtit pmoᵒ ut diſti
guit̄ ꝯ accn̄s opꝫ p ſe exiſtere 2ᵒᵒ ¶ Ad
ſecundā pꝫ ꝙ nā creata eſt ꝓ aliq̄ poſiti-
uo nō eodē formalit̄ entitati nāe: qꝛ re-
pugnātia ad diuidi n̄ ꝯpetit nāe create
niſi p aliquā entitatē poſitiuā: nō ſic āt
vltra entitatē illā poſitiuā ſingularitati
oꝫ ponere aliquā aliā poſitiuā pſonali-
tatis. Ad aliud q̄ diceret pſonā tm̄ dif
ferre rōne ab eēntia: hrēt ꝯ ſe illud argu
mentū. ſed aliq̄ diſtictio poſita eſt nāe et
ꝓpetatꝭ ut pꝫ. di. 2. p̄. ſi tn̄ poneret̄ pmū
adhuc poſſet rn̄deri ad argumētū illud
p fallaciā amphiᶜ. q̄re in di. 26. p̄. li. de
pſonis abſolutis. Ad aliud de pᵒ mē
bꝛo ꝙ reſpectus nō termiat depēdētiam
nāe abſolute: dr̄ ꝙ pſona diuia inq̄tuꝫ
relatia eſt: termiat depēdētiā nāe create
ad ipaꝫ. ꝛ hoc in duplici genere cāe. ſ. ef-
ficiētie ꝛ formalꝭ. pmū declarat̄ ſic: qꝛ v-
bū aſſumit. i. ad ſe ſumit nō ſic alie pſo-
ne. ꝛ etiā qꝛ incarnari eſt ſpēalit̄ illabi. ꝛ
illabi ptinet ad cām efficiētē. ꝛ qꝛ vbū ē
potētia opatia pris iō pōt hr̄e opatōeꝫ
ꝓpꝛiā pter illā que eſt cōis toti trinita
ti. 2ᵐ declarat̄ ſic: qꝛ ſm hᵒ eſt cā formalꝭ
ſm ꝙ formalit̄ termiat. termiat aūt in-
q̄tū pſona relatia: ita ꝙ ꝓpetas relatia
eſt rō terminandi: q̄ nō dꝫ intelligi cā for
malis q̄ ſit altera ps ꝯpoſiti neqꝫ cā for
malis ſupueniēs ꝯpōi neqꝫ forma exem
plaris: qꝛ hᵒ eſt cōis toti trinitati. ſꝫ cā for
malis qꝛ formalit̄ termināſ. hᵒ eſt dans
formā ſpālit̄ interuallo illi qō eſt inter
nām vnitā ꝛ ipm ut terminū.

Contra hoc quod dr̄ de ꝓpa efficiētia v-
bi que nō ſit cōis toti trinitati ſunt au-
ctoritates q̄s adducit mgr̄ in lr̄a. ꝙ tota
trinitas eq̄lit̄ eſt opata incarnatiōeꝫ. Et
ſi dicas ꝙ aliq̄s modus agēdi ſpēalis ē
vbi ꝓpter quē dr̄ ſuſtentare nām mō q̄
pater ꝛ ſpūs ſanctꝰ nō dn̄r ſuſtētare eā.
Contra in actōe ad extra nō eſt diſtictō
triū pſonaꝝ in agēdo niſi ꝯn̄s originē:
puta. qꝛ vna pſona agit a ſe alia nō a ſe
ſed ab alio. ſed iſta diſtinctio non eſt rō
quare vna pſona dicat̄ aſſumere nāꝫ hu
manā vel pſonare nām ꝛ alia non: qꝛ ſi
pater incarnaret̄ ꝛ trinitas iſtā incarnē

tōem efficēt eſſet iſta diſtictio in opādo
qꝛ pater ageret a ſe. filius non a ſe ſicut
mō. Preterea reſpectus pſonalis non
pōt eſſe ꝓpa rō agēdi ad extra. p̄. li. di.
5. ꝛ. 16. de dono. Preterea ſuppoſituꝫ
creatū nō agit reſpectu nāe cuꝰ eſt: quia
ſꝫ eos natura p̄cedit nāliter ſuppoſitū
non ſic aūt agēs. ergo nec illud qō ſup
plet vicē ſuppoſiti creati inq̄tū tale eſt
agens reſpectu nature. Quod 2° dr̄ ō
forma: videt̄ abuſiua locutio ſiue ipro
pria de forma ſiue cā formali. qꝛ ſm h°
pater eternꝰ inq̄tū pater eſſet cā forma
lis filij: qꝛ inq̄tū pater termiat relatōeꝫ
filij ad patrē. Quod etiā adducit̄ ibi ō
ſuppoſito ꝙ habet rōeꝫ totiꝰ igr̄ ꝛ rōeꝫ
forme: ſicut totū ē forma ex 5° metha.
ꝛ aн̄s eſt falſuꝫ ꝛ ꝯn̄tia nulla. p̄mū pꝫ
ex dictis qꝛ pſona nullā addit entitateꝫ
abſolutā vltra nām ſingularē: ꝛ ita nec
ſuppoſitū in cōi ſicut nec pſona in nā i
tellectuali: ꝛ p ꝯn̄s non eſt totū reſpectu
nature ſingularis. 2m ꝓbat̄ ideo. n. to
tū eſt forma quia q̄libet ps eſt quaſi po
tētialis reſpectu pfectōis totius. In ꝓ
poſito aūt v̄bū non eſt potētiale reſpcū
pſone quaſi ꝯpoſite ſi etiā deberet eē h°
totū ꝓut Damaſc. dicit ꝛ ꝯcedit pſonā
ꝯpoſitā eſſe verbū. hoc non eſt de pſōa
abſolute accepta ſm entitatē pſonalem
ꝯpatā ad naturā. ſed de pſona in nā ad
nām ꝯpata ita igr̄ deberet ꝯcludi ꝙ ver
bū incarnatū eſſet ut forma: nō autē ſi
cut mā. Si. n. abſolute ꝯſideraret̄ enti
tis ꝓpria ſuppoſiti ꝛ nature reſpcū en
tatatis totius creati: entitas ꝓpria ſup
poſiti non eſt formalis reſpectu nature
ſed magis materialis. Qō autē adduci
tur p iſto dicto aſſumere eſt ad ſe ſumē
Rn̄°. ſumere ut notat abſolute actōem
eſt eq̄liter totius trinitatis abſq3 oi di
ſtinctōe preter illā que ꝯſequit̄ origineꝫ
ſꝫ ad ſe ut notat terminū actōis eſt ver
bi ut terminat dependentiā aſſūpte nāe
Similiter quod dr̄ de illabi. Rn̄° ſi ac
cipiat̄ illapſus pro aliqua conditiōe effi
cientis ſiue producentis ſiue conſeruan
tis tota trinitas eodē modo illabitur il
li nature. ſed ſi accipiat pro intimitate
aliqua qualis eſt ſuppoſiti ad naturam
que dependet ad ipm hoc modo ſoluꝫ
verbum illabitur quia ſolū termiat de
pendentiā illius nāe ſed iſtud illabi nō
eſt aliqua effiᵃ ſed omnino p̄oritas alte
rius ratōnis. Qō etiā additur ꝙ ver
bum eſt potentia operatiua patris: veꝝ
eſt quia agit aliter ꝙ pater. q̄ tum ad di
ſtinctiōem que conſequit̄ originē. ſ. a ſe
ꝛ non a ſe ſed ab alio propter quā dicit̄
pater creare per verbū ꝛ non ecōuerſo
ſed propter iſtā diſtinctōnem non eſt ꝙ
vna perſona h° modo agat ut incarna
ta ꝛ alia non ſic agat ut non incarnata.
Ad argumentū igit̄ principale dico ꝙ ſi
pſona diuina eſt abſoluta abſolutū ter
minat dependentiam illius nature. Si
autem eſt relatiua dico ꝙ etſi relatiuuꝫ
inq̄tum tale non poſſit terminare depē
dentiaꝫ cauſati ad cauſam poteſt tamē
terminare dependentiā que eſt alterius
rationis illam. ſ. que eſt nature ad ſup
poſitū inq̄tū ſuppoſitū ad terminaduꝫ
eni illā dependentiā ſufficit quecūq3 en
titas que poteſt eſſe ꝓpria ratio ſuppo
ſiti ꝛ talis ponitur hic entitas relatiua.
Ad vltimuꝫ dico ꝙ iſta propō eſt falſa
ſ. ꝙ omnis depēdentia eſt cauſati ad cāꝫ
vel ad cauſatū prius. eſt eniꝫ aliqua de
pendentia alterius rōis ab illa que non
eſt ad aliquid inq̄tum habet quiddita
tem: ſed inq̄tuꝫ quid vel ens ſubſiſtens
vel ſuppoſituꝫ talis eſt iſta dependētia.

Circa ſm argū ꝙ ſic. hec
nā anq̄ aſſūat ab
aliq̄ pſona ē aſſūptibil̄ a qua
cūq3 diuiſiꝫ agat igr̄ oīs ſimul in eodē
inſtanti ad aſſumptōem eius. aut igr̄ aſ
ſumet̄ ab omnibus ꝛ habebit̄ ꝓpoſitū
aut a nulla: qō eſt incōueniens ſi agant
ad aſſumptōem eius inq̄tū poſſunt q̄a
eſt iperfecta obia eaꝝ aut ab aliq̄ vna
ſola pſona. qō eſt incōueniēs qꝛ non eſt

maioꝛ rō q̄re ab hac magis ſumit̄ ꝙ ab
iſta. cū eq̄liter quelibet agat ad h°. Pre
terea añ aſſūptōem hu9 nāe a filio ipſa
fuit aſſūptibil' a pr̄e igr̄ ⁊ mō. ꝓba° cō
ſequētie. qꝛ ꝑus fuit aſſūptibil' ꝑ h° qḋ
fuit in potētia obediētiali ad ꝑſonā pa
tris: ſed illā nō euacuat aſſūptō ad ꝑſo
nā filij: qꝛ ꝑſonalitas filij nō eſt eiuſdez
rōis cū ꝑſonalitate pr̄is. aut ſi fuit eiuſ
dē rōis nō tn̄ eſſet eadē potētia obediēti
alis ad ꝑſonalitatē pr̄is ⁊ filij: ſicut nec
ꝑſonalitates ad quas ſūt iſte potētie: igr̄
ꝑ hoc ꝙ vna reducit ad actū nō reducit
alia. Preterea. nā exn̄s in v̄bo hꝫ incli
natōem ad ꝓꝑꝛiuz ſuppoſitū: qꝛ illa incli
natio ſibi eſt nālis. ğ hꝫ inclinatōnez ad
quodcūq; potēs ſupplē vicē ꝓꝑꝛij ſup
poſiti. tale eſt ꝑſona pr̄is. igr̄ cū hoc ꝙ
ꝑſonat a filio ſtat potētialitas e9 ut ꝑſo
net a pr̄e. Preterea. idē accn̄s pōt eē in
duob9 ſubiectis. ğ eadē nā in duob9 ſup
poſitis. ɔ̄ña ꝓbat. qꝛ habitudo accn̄tis
ad ſubiectū eſt ſimilis iſti depēdētie: vt
dictū eſt in. q. p̄cedente. ꝓbatō añtis: ſi
poſſūt eſſe coꝛpus glorioſū ⁊ nō glorio
ſū igr̄ hn̄t idē vbi: qḋ vbi eſt accn̄s loca
ti. ꝙ aūt ſit idē vbi ꝓbat. qꝛ eſt idē loc9
idē locus hꝫ vnā circūſcriptiōez actiuā.
igit ſibi coꝛn̄det vna circūſcriptio paſſi
ua que eſt vbi. Cōtra Anſel. de incar
natōe v̄bi. ⁊ 2° cur deus hō. c. 9°: plures
ꝑſone eundē hoīez aſſumere oīo neq̄ūt
Preterea m̄tiplicato ſuppoſito creato
m̄tiplicat nā. ergo ſilr̄ ⁊ increato. ɔ̄ñtia
ꝓbat. qꝛ increatū ſupplet vicē ſuppoſiti
creati. igr̄ ita diſtinguit ſicut creatū di
ſtingueret. Preterea. qḋ ɔ̄uenit alicui ut
diſtinguit ab alio nō pōt ineſſe alij. In
carnatio ɔ̄petit filio ut diſtinguit a pr̄e
ğ non pōt ɔ̄petē patri. minoꝛ pꝫ: qꝛ ɔ̄uēit
ſibi ſcd̄m proprietatē eius ſcd̄m quam
diſtinguitur.

Hic dicitur ꝙ ſicut prius pōt eſſe ſine po
ſteriore abſq; ɔ̄dictōne: ita poteſt manē
idē plurificato poſteriore. poꝛ aūt eſt rō
ſingularitatis ſiue indiuiduatōis in nā
creata ꝙ rō ꝑſone. qḋ apparet. qꝛ v̄bū
aſſūpſit nāz atomā. non tn̄ ꝑſonatā igr̄
pōt manere eadē indiuidua nā: licꝫ plu
rificent ꝑſonalitates extrinſice reſpectu
illius nāe. ¶ Preterea diſtinctio relatō
nis nō eſt cā ſufficiens diſtinguēdi abſo
luta. ſicut patet inductiue. igr̄ cum diſti
nctio ꝑſonaꝝ diuinaꝝ ſit relatiua. non
opoꝛtet propter eā naturā abſolutā di
ſtingui pōt igit aſſumi a tribus ſine di
ſtinctōe ſui. ¶ Dicit igr̄ ꝙ ſicut aīa ea
dē poteſt eſſe in diuerſis ꝑtibus coꝛpis
⁊ idē coꝛpus miraculoſe in diuerſis locꝭ
ita pōt vna nā ſimul eſſe in duob9 ſup
poſitis. qn̄ iſta ſuppoſita ſunt extrīſeca
⁊ nō eadē illi nature. ¶ Contra h° ob
ij̄cit ſic. quia eſſentia diuina ɔ̄cludit eſſe
infinita. ex hoc ꝙ ipſa eadez pōt eſſe in
tribus ꝑſonis. igit iſta natura eſſet infi
nita ſi poſſet eſſe in pluribus ꝑſonis. ꝓ
bat ɔ̄ña. quia qua rōe poſſet eſſe in du
abus ꝑſonis pari ratōne ⁊ in infinitis.
Si etiā ſimul poſſet aliqua haber̄ plu
res ꝑſonalitates ꝑfectas increatas. igit
poſſet habere ꝑſonalitatē creatā ⁊ incre
atā vel plures creatas: quia non magis
repugnant ſimul eſſe ꝑſonalitas creata
⁊ increata in natura vna: ꝙ due ꝑſona
litates increate quaruz vtraq; perfecte
ſupplet vicē ꝑſonalitatis create. ¶ Ad
pꝛimā iſtaꝝ rationū dicit ꝙ eſſentia di
uina eſt idē illis tribus ꝑſonis ⁊ ex iſta
idētitate ſequit ꝙ ſit infinita. non autez
ex hoc ꝙ abſolute eſt in illis tribus ſi
mul. Illa autem natura aſſumpta non
eſſet eadē illis tribus ꝑſonis ſed aduen
ticia: licet ſimul eſſet in eis. Similit̄ na
tura diuina fundat tres relatōes ⁊ tres
ꝑſonalitates increatas. ⁊ ex hoc ſequit
eius infinitas: illa autē natura aduenti
cia non fundaret eas. ¶ Contra iſtud
obij̄citur ſic. quia ſicut foꝛma ſubſtan
tialis: que ſubſtantialiter perficeret
plura ſuppoſita eſſet actualiter illīi
tata: ita accidens conſequens quod

accidentaliꝫ pficeret eadē ſuppoſita eēt
illimitatū exemplū. ſicut aīa eſt illimita
ta ad pficiendū plures ptes corpis ſub
ſtātiales. ita ſcia eſt accn̄s illimitatū re
ſpectu ptiū corpis. igr̄ ſic eſſentia diuia
qꝛ eſt eēntialiꝫ nā triū ſuppoſitoꝝ ē in
finita. q. natura eēntialis coꝝ. ita naīa
humana eēt infinita. lꝫ. q. nā aduētitia
pluribus ſuppoſitis. ¶ Cōfirmaꝫ iſtud
qꝛ ita ipoſſibile vr̄ vnū accn̄s eē i duo
bus ſubiectis: ſicut vnā formā ſubſtāti
alē eſſe in duabus materijs. igr̄ ſi neceſ
ſario ſequiꝫ infinitas ex hoc ꝙ vna for
ma ſbalis eſt i plibus materijs: neceſſa
rio ſequiꝫ infinitas ex hoc ꝙ vnū accn̄s
eſt in multis. ¶ 2ª rō peccat. pꝫ de volun
tate que pōt fundare relatiōes diuerſas
ꝛ alterius rōis ꝛ tn̄ eſt finita. ſilr idē aꝫᵐ
multas ſilitudines. ꝛ idē pater multas
paternitates ſine infinitate. ꝛ eadem nā
multas pſonalitates creatas. imo infini
tas. qꝛ n̄ magis repugnāt iſinite ꝙ due.

Ad queſtionem. igiꝫ
dici
pōt diſtinguo. qꝛ aut pōt intelligi pͥmꝰ
terminꝰ iſtiꝰ vniōis eē pſona aut eēntia
ſubſiſtens cōis tribꝰ. pͥmoꝰ nō vr̄ ꝙ vna
nā poſſit ſimul aſſumi a tribus pſonis
qꝛ in oī dependētia eēntiali vnū depen
dens non depēdet pciſe niſi ad vnū qō
totaliter terminat eius dependentiam
In iſta vnione eſt dependētia eēntialis
vniꝰ nature. ꝛ vna pſona termiat tota
liꝫ eam. igr̄ non pōt idē depēdere ħ mō
ad plures tales pſonas. maior pbaꝫ in
oī dependētia cāti ad cām. qꝛ ipoſſibile
eſt idē cātū hr̄e plures cauſas totales
in eodē genere cāndi a quibꝰ depēdeat
ſequereꝫ. n. ꝙ eēntialiꝫ depēderet ab illo
vt a cā quo nō exiſtēte nihilominꝰ eēꝫ. ſi
eni hēat. a. p totali cā efficiēte. ꝛ cū hoc
b. ſimiliꝫ. a. ſufficiēter efficeret ipm quo
cūqꝫ alio circūſcripto. als nō eſſet eiꝰ to
talis cā. igiꝫ effectus eſſet ab. a. b. nō exi
ſtēte. ꝛ ita nō depēdet a. b. ꝯſimiliꝫ argē
ecōuerſo ō. a. ſi. b. pōiꝫ cā eiꝰ totaꝫ. igr̄ ſi
a. ſit cā totalis. ꝛ. b. ſimiliꝫ: vtrūqꝫ erit
cā totalis ꝛ neutrū. ita vr̄ i oībus depē
dētijs. etiā que nō ſunt cātoꝝ ad cās. ꝙ
cū depēdētia alicuiꝰ fuerit totaliter ter
miata ad aliqd. ipm nō pōt dependētia
eiuſdē rōis dependē ad aliud. ¶ Confir
maꝫ hoc de accn̄te reſpectu pluriū ſub
iectoꝝ pͥmoꝝ. mior pbaꝫ. qꝛ pſōalitas
creata totaliter terminaret ipam. ꝛ illa
ſtāte: non poſſet ſimul eſſe in alia pſōa
creata vel increata. Nō minus. n. termi
nat nāꝫ ꝛ dependētiā eiuſdē pſonalitas
qcūqꝫ pſone diuine ꝙ terminareꝫ in ſe.
igr̄ ꝛc̄. ¶ Obijciꝫ ꝯtra iſta qꝛ non vr̄ in
ꝯueniens plures relatōes eiuſdē rōis eē
in eodē ſubiecto. ſicut ſi idē aꝫᵐ pluribꝰ
albis ſit ſimile. igr̄ ſimiliꝫ in pᵖpoſito n̄
erit incōueniēs pluribus dependentijs
eiuſdē rōis idē abſolutū depēdē ad plu
res pſonas. ꝙ ſi ponanꝫ dependētie ille
alterius rōis magis habebiꝫ pᵖpoſituꝫ.
Rn̄o ſicut non oīs relatio vn̄ relatō eſt
eadē fundamēto: lꝫ aliq ſit talis que. ſ. ē
pͥma in fundamēto ad terminū ſine qͦ
impoſſibile eſt fundamētū eē aliqͦ mō
ſicut dictū eſt di. i. 2. de relatiōibus crea
ture ad deū. Ita nec vn̄ r̄latio repugnat
ſibi ꝙ plures eiuſdē rōis ſint in eodem.
ſed aliqbus ſpēalibus relatiōibꝰ repug
nat puta dependētijs eſſentialibꝰ. talis
eni ſi ē vna ad terminū totaliꝫ terminā
tē non relinqd fundamentū depēdens
depēdētia ſimili ad qōcūqꝫ aliud. quia
tunc non eſſet depēdentia determiata. ¶
Si intelligaꝫ 2ᵒᵒ ꝙ pͥmus termiꝰ vniōis
ſit ipſa nā in tribus p ſe ſubſiſtēs. videꝫ
poſſibile ꝙ vna natura aſſumaꝫ a tribꝰ
q. mediāte vna eēntia exn̄te in tribus ſi
cut vna albedo pōt eſſe in tribꝰ corpibꝰ
ſi vna ſupficies in qua eſt eſſet in eis.
¶ Qꝫ aūt ipſa eſſentia p ſe exn̄s poſſet eſſe
terminꝰ pximꝰ illius vnionis. vr̄ qꝛ ipſa
nullū eſſe habet a pſona: ſed eſt pͥus nā
liter ꝙ ſit in pſona ꝛ dat eſſe pſone. eſt
eni natura de ſe ħ ꝛ p ſe ſubſiſtēs lꝫ non
incōicabiliꝫ: vr̄ aūt ꝙ incōicabilitas nō

ſit neceſſario rō ꝓpria terminādi iſtam
dependentiā. ſed ſubſiſtētia ſingularis.

Ad argumenta principalia

Ad primū dico ꝙ ſi oēs tres agerēt ſ3
vltimum potentie ſue ad aſſumptiōem
illius nature nō poſſent agē ad aſſump
tiōem eius a tribꝰ ſed ad aſſūptiōem eiꝰ
ab aliqua vna q̃ termiet. ita ꝙ lic3 tres
agāt: vna tñ terminat eā. ⁊ cū queris: a
qua igit ſumet: dico ꝙ ab illa ad qua3
tres vniūt eā actiue. Et ſi dicas ꝙ pñt
ſimul agē q̃libet pſona ad vniendū ea3
ſibi. nego: q2 impoſſibile eſt ut ſimľ vni
at pluribꝰ q2 impoſſibile eſt totalit de
pendē dependētia eiuſdē rōis ad pľes ꝑ
ſonas cū ſit nata teriari ad vna3 pſonā
⁊ ad incōpoſſibilia nō pñt pſone ſimul
agē. Ad 2^m ⁊ 3^m ſimul dico ꝙ ſi vna
potētia obedientialis eſt in nā qua pōt
vniri tribus. hoc eſt cuicūq3 triū diſiūc
ti3 illa vna reducta eſt ad actū ꝑ hoc ꝙ
verbū eā ſubſtētat. ſi aūt ſint tres potēc
ꝯcedo ꝙ ꝑ hoc ꝙ vna reducta ē ad actū
nō reducit alia. ⁊ pōt reduci illa alia. ſ3
nō cū actu alterīꝰ potētie ꝓpř incōpoſ
ſibilitatē actuū. ſicut pō ad albedinē ñ
pōt reduci ad actū cū nigredie. ⁊ ita nā
nunc pſonata a vbo ſi dimitteret ab eo
poſſet aſſumi a pře. ſed ſtāte actuali aſ
ſūptōe a vbo licet ſit in potētia aſſūptō
nis a pře: non pōt tñ reduci iſta pō ad
actū ꝓpter incōpoſſibilitatē illiꝰ actus
ad iſtū. Ad 4^m nego aſſūptū de accñ
te ⁊ ſubiectis. Ad ꝓbatōe3 dico ꝙ ſūt
duo vbi: ⁊ tñ ab vno loco circūſcribēte
Et cū dicit ꝙ vniꝰ locati erit vna circū
ſcriptio actiua. dico ꝙ ſi locus ſit aliq̃d
abſolutū formalit. in q̃ fundat nō actio
ſed relatō illa q̃ ſignificat ꝑ modū actō
nis ut circūſcriptō actio: due circūſcrip
tōnes pñt fundari in eodē abſoluto ad
duo corpa circūſcripta. Si aūt locus di
cat formaliter reſpectū ad locatū. ⁊ mā
liter fundamētū in q̃ fundat iſte reſpec
tus. tūc eſt vnꝰ locus ꝓpter vnitatē mā
lē. ſed due locatiōes formalit. ⁊ vtroq3
modo cōmultiplicatur circūſcriptio ac
tiua ⁊ paſſiua.

Ad primū

in oppoſitū po
teſt dici ꝙ An
ſel. loquit ſi ṗmus termiꝰ vniōis ſit pſo
na quo mō nunc nā eſt aſſumpta. q2 ſic
tres pſone nō poſſūt eandē nā3 aſſumē
Ad aliud hoc includit qñ ſuppoſitū in
creatū eſt ṗmꝰ ⁊ ꝓximꝰ terminꝰ vniōis
nō aūt qñ mediatꝰ. q2 tūc nā aſſumpta
vna pōt eſſe in mulč ꝓpter vnitatē nāe
illius cui ṗmo vnit nec nāe aſſūpte de ſe
⁊ imediate ꝯuenit eſſe in tribꝰ. ſed tñ ꝑ
illā nā3 infinitatā cui ṗmo vnit. Et ſi
hic arguit ſicut arguit ꝯ ṗmā opinionē
ꝙ accñs exñs in plibus eſt illimitatū. ſic
ſba exñs in plibus eſt illimitata. dici po
teſt ꝙ hoc vez eſt. qñ accñs dat aliquē3
actū formalē illis quoz eſt accñs. Iſta
aūt nā aſſūpta ſi ṗmo vniat cētie nul
lū actū dat pſonis: ſed tñ depēdet ad eſ
ſētiā ut ad vnū terminū ṗmū. cui vt ſic
accidit eſſe in tribus. ſicut mō oēs cre
ature dependēt dependētia cāti ad cām
ad tres pſonas ut ſunt vnū in nā. nec ꝓ
pter illā depēdentiā cāti ad tres pſonas
ponit cātū illimitatū. vñ nec illa rō mľ
tū valet cōtra ṗmā opi. Ad 3^m dico ꝙ
tunc non ꝯueniret filio ſuſtētificare nā3
inq̃tū diſtinguit a patre. ſed inq̃tu3 hic
deus exiſtens.

Ad argumenta.

pro ṗma o
pinione. licet indiuiduatō poſſet eē ſine
perſonatōne: non tamē ſequitur ꝙ indi
uiduatio poſſet eſſe eade3 ⁊ vna cū plu
ribus pſonalitatibus. tunc enim poſſet
hoc concludi de pſonalitatibus creatis
reſpectu quarum indiuiduatō eſt prior
naturaliter. vnde non quodcūq3 prius
poteſt manere indiſtinctum cum diſtin
ctione cuiuſcunq3 poſterioris maxime
quādo diſtinctio poſterioris ꝯcludit in
ṗore aliquid ſibi repugnās ſi ſit idem.

Ad aliud dico ꝙ diſtictio relatiua ſi nō
cēt diſtictiōnez abſoluti fundātis rōnē
pōt tm̄ cāre diſtinctōez abſoluti ſequētis
nāliter rōnē ⁊ depēdētis ab ea qꝛ diſtin
ctō poꝛis ſufficit ad cāndū diſtinctiōnez
poſterioꝛis. iſta aūt nā abſoluta aſſūp-
ta nō p̄cederet relatōnes: ſed ſeq̄ret. ⁊ iō
ſm̄ eas diſtigueret. Exēpla aūt de aīa
in diuerſis ptib⁹ coꝛpis ⁊ vno coꝛpe in
diuerſ locis: nō ſunt ad ꝓpoſitū. qꝛ non
includit ibi aliq̄d incompoſſibile aīe in
foꝛmāti vel coꝛpi locato ſicut h̄ icludit.

Sed contra 2m membrum ſolutōnis argī
querit. n. ad quā vnitatē eſſet aſſūptio
in illo mēbꝛo: nō ad vnitatē nāe. qꝛ tūc
cēt eadē nā aſſūpta cū aſſumēte: nec ad
vnitatē pſone: qꝛ pſona non eſt termin⁹
illius vnionis p poſituz. ſed cēntia. igit
ad nullā vnitatez eſſet aſſūptio. Rn̄o
dico ꝙ eſſet ad vnitatē non idēptitatis
vel ꝯpōnis ſed vnionis nature hui⁹ ad
illā. ⁊ iſta vnio eſſet ſpēalis dependētia
nature ad naturā ſīlis illi q̄ nūc eſt nāe
ad perſonā. qn̄ igr̄ dicis ſi eſſet ad vnita
tē nature. igi eſſz vna nā aſſumens ⁊ aſ
ſumpta. dico ꝙ nō eſt concedendū ꝙ ſit
ad vnitatem nāe. ſed tm̄ eſt ibi vnio ad
naturā. vel ad vnitatē vnionis nāe cuz
natura. qꝛ cū dr̄ vnitas nāe: accipit ibi
vnitas nāe ex vi ꝯſtructiōnis ꝓ vnitate
idēptitatis vel ꝯpōnis. neutra eſt ibi. nō
ſic autē accipr̄ vnitas cū dr̄ aliq̄d aſſūi
ī vnitate pſone. qꝛ ibi ex vi ꝯſtructōnis
accipit vnitas ꝓ vnitate vnionis. Cō-
tra ſicut ſeq̄t pſona eſt p̄mus terminus
vnionis. g̊ aſſumptū vnit in vnitate p-
ſone. ita vr̄ ſequi hic. nā ē p̄im⁹ termi-
nus vnionis. igr̄ aſſumptuz vnit in vni
tate nature. Rn̄. licz p̄ma ꝯn̄tia teneat
qꝛ iō ſignificat ꝯn̄s qđ an̄s ex vi cōſtru
ctōis vnitatis cū ly perſone. tm̄ 2a ꝯn̄tia
non tenet. qꝛ an̄s ſignificat nām eſſe ter
minū vnionis. ſꝫ ꝯn̄s ſignificat vnita-
tē idēptitatis nāe ad nām vel ꝯpōnem
ex natura ⁊ natura. vn̄ ꝓpō tacita in p̄
mo enthimemate vā eſt h̄ vꝫ quod vnit
pſone vnit ad vnitatez vel in vnitate p
ſone. ꝓpō aūt tacita in 2a ꝯn̄tia falſa eſt
hec. ſ. qđ vnit nature vnit ad vnitatem
vel in vnitate nature. nec eſt h̄ difficul-
tas realis: ſed tm̄ grāmaticalis. in re. n.
vnitas pſone non cōicat foꝛmalit nāe
aſſumpte. ſed tm̄ ut termin⁹ dependētie
ſicut nec vnitas nature cōicat foꝛmalit
nature aſſūpte ſi nā cēt termi⁹ vnionis
neqꝫ ēt ex pſona aſſumēte ⁊ nā aſſūpta
fit 3m cōpoᵐ ſicut nec ex natura ⁊ nāa.
ſed tm̄ modus loquendi eſt ali⁹ dicēdo
vnitatē nature ⁊ vnitatem pſone. qꝛ in
p̄mo mō loquendi notat vnitas idēpti
tatis vel ꝯpōnis. in 2o nō notat niſi vni
onē ad pſonam vt ad terminum.

Circa tertium arguit ꝙ nō. qꝛ aut eſſet vn⁹
hō aut plures. nō vnus hō qꝛ non vna
natura tm̄. nō plures. qꝛ non plura ſup
poſita. prima ꝯn̄a ꝓbat p oppoſitū. qꝛ
tres pſone ſunt vnus deus. 2a ꝓbat p-
hoc ꝙ hn̄s plures ſcias ꝓpter vnitatez
ſuppoſiti eſt vnus ſciens. Preterea. nā
habet nūeratōnem ⁊ vnitatē a ſuppoſi
to. qꝛ nāa ut abſtracta ab indiuiduis
nō nūerat. igit ſi vnū ſuppoſituz ⁊ vna
natura. Cōtra alia natura potuit aſ-
ſumi iſta non aſſūpta. igr̄ ⁊ mō pōt. ꝓ-
batio ꝯn̄tie qꝛ nec pō alterius nature
eſt reducta ad actuz p hoc ꝙ hec eſt aſ-
ſūpta. nec relatio ex pte verbi aſſumen
tis habet iſtā nām adequatā ſibi in rōe
termīati dependentis ad termināſ inde
pēdens. qꝛ ⁊ ſi vnū cauſatū non poſſet
dependere totalr̄ ad plures cās totales
tm̄ bene pōt vna cā totalit terminare de
pēdentias multoꝝ cauſatoꝝ igr̄ ⁊c̄.

Reſpondeo cum aliq̄ nāa poſſet
habere depēdentiā eiuſdē rōis cum iſta
⁊ ēt ſimul cū iſta. qꝛ nō eſt repugnantia
reſpectu naturaꝝ. actualis. n. dependen
tia vnius nature non repugnat depen-

pentie alterius nãe nec eſt repugnantia ex pte verbi. qꝛ per hoc nõ ponent i eo niſi plures relatiões rõis. vel nulla relatio rõis. ſed tñ ꝙ ipm terminet plꝛes relatões reales ad ipm. hoc aũt nõ eſt impoſſibile. ſic tota trinitas termiat oms relatões reales creaturaꝝ. nulla eſt igit cauſa impoſſibilitatis vel incõpoſſibilitatis aſſumptiõis alterius nature etiã iſta natura manente vnita.

Ad primũ argumentuʒ dr ꝙ nec eſſʒ vnus hõ nec plures. Sed ꝯtra vnũ ⁊ multa ſunt oppoſita imediate diuidẽtia ens. igr a ſili circa hoc ens qd eſt hõ vnuʒ vel alteꝝ eſt imediate veꝝ. ut ſi eſt hõ neceſſe eſt ꝙ ſit vnus hõ vel plures aliter non eſſet hõ. ꝓbat etiã hoc ꝑ vnuʒ ⁊ non vnuʒ. que circa quodcũqꝫ includunt cõdictiõem. ⁊ non vnũ in ente eſt mlta neceſſario. Alii dicit ꝙ eſſet vnꝰ hõ ab vnitate ſuppoſiti ſicut vnus ſciens licet ſciret plures ſcias. ¶ Sed ꝯtra hoc eſt qꝛ tunc ꝓpter plurificationem ſuppoſitoꝝ debet plurificari tale cõcretũ ⁊ natura. ⁊ ita plures pſone diuine eſſẽt plures dij. ¶ Ideo dico 3° modo ſicut dictũ eſt di. 12. p. li. ꝙ pater ⁊ filius ſunt vnꝰ ſpiratoꝛ. non tñ vnus ſpirãs ſed duo ſpirãtes: q̃re ibi. Ad aliud dico ꝙ ſicut ſingularitas p̃cedit rõnem ſuppoſiti: ita põt pl'alitas nãꝝ ſtare in eodem ſuppoſito.

Circa quartuʒ arguit ꝙ ſic. qꝛ maioꝛ ẽ pꝛoportio illꝰ nature create ad ſuppoſituʒ creatũ q̃ꝫ ad ſuppoſitũ icreatũ. tũ qꝛ hꝫ vtrũqꝫ finitũ. ibi alteꝝ infinitũ alterũ finitũ. tũ qꝛ hic pſona abſoluta ⁊ ita ſimilis illi pſone que nata eſſet eſſe huiꝰ nature pſona diuina eſt relatiua. igit ſi pſona relatiua põt ſuſtẽtare aliaʒ nãm q̃ꝫ ſuã vel multas naturas creatas. ita multomagis hic. ¶ Preterea oẽm pfectõneʒ limitatã põt deus dare creature que nõ repugnat ſibi. ſꝫ ſuppoſitũ vniꝰ nature poſſe ſuſtentare aliã nãm creataʒ non ponit infinitatẽ in eo. igr nec repugnantiã. mioꝛ ꝓbat. qꝛ illud ſuppoſitũ ⁊ illa natura ſunt finita. ⁊ finitum additũ finito non facit infinitũ. ¶ Preterea ſupius cõtinet inferius in natura finita igit pfectio ſupioris cõtinet pfectionẽ nãe inferioꝛis. igr põt ſuppler vicẽ ſuppoſiti inferioꝛis. ¶ Cõtra nã creata ⁊ ſuppoſitũ creatũ ſunt adequate ꝓpoꝛtõnabilia. igit neutrũ excedit alteꝝ igit ſicut natura non põt eſſe eadeʒ pluriũ ſuppoſitoꝝ. ſic nec econuerſo.

Reſpondeo. ſuſtentare nãʒ poteſt accipi duplr. effectiue ⁊ foꝛmaliter ſiue terminatiue. p̃mo° trinitas ſuſtentificat naturã humanã in chꝛiſto. i. facit eam ſuſtentificatã. 2° mõ ſoluʒ verbũ ſuſtẽtificat vnionẽ nature create ad ipʒ. p̃mo mõ dico ꝙ ſuppoſitũ creatũ ñ põt ſuſtẽtificare aliquã aliã naturã a ſua. qꝛ natura alia ad talẽ vnionẽ cuʒ ipo non eſt in potentia niſi tñ obediẽtiali qꝛ aliter eſſet violẽter ſub ꝓpꝛio ſuppoſito ſicut graue ſurſuʒ. potẽtia obediẽtialis i creatura reſpicit efficientiaʒ p̃mi efficiẽtis non aliã potentiã actiuã. ¶ 2° modo dr ꝙ non põt ſuſtẽtificare. qꝛ nõ eſt illimitatũ ſuppoſitũ. ⁊ iõ nõ cõtinet in ſe pfectiõem alterius ſuppoſiti creati. ꝯtiner enĩ eminenter totã pfectiõem ſuppoſiti creati: non cõuenit niſi infinito. qꝛ licet finituʒ vnũ ſit eminẽtius altero: non tñ vnũ ꝯtinet totã pfectõnem alteriꝰ. quia entia oꝛdinata eſſentialr̃ tñ diſtingui viderent ꝑ negatõnem qꝛ inferiꝰ deficẽt a ſupioꝛi. Sed iſta rõ non vr̃ cõcludere qꝛ verbũ non eſt infinitũ ſm rõneʒ pſonalitatis ſue ſm quã ſuſtẽtat naturam aſſũptã igit non requirit illimitatõ vel infinitas in illo ſuppoſito quod ſic ſuſtẽtificat. aſſumptũ pʒ. qꝛ tunc aliqua pfectio infinita foꝛmalr̃ deeſſet patri que eſt in filio. Alia rõ apponit ꝙ ſolꝰ

deus pôt illabi creature illapſu genera-
li ḡ ⁊ iſto illapſu ſpeâli. Sed iſta rõ nõ
ↄcludit qꝛ illapſus generał includit in ſe
ꝑmitatē cauſe efficiētis in illabēte nõ ſic
aũt iſta ſuſtētatio nãe a ſuppoſito. pꝫ in
exēplo cui eſt hec ſuſtētatio maxie ſilis
accñtiſ vꝫ a ſubiecto qꝛ ⁊ ſi ſbm ſuſtētet
ꝓpriũ accñs: nõ tñ hꝫ ꝑmitatē effectiue
reſpectu eius nec aliquã cãlitatē inq̃tũ
ꝑciſe ſuſtētificat illud.

Poteſt ergo dici ꝙ naẽ create
nõ ſunt vnibiles in eo
dē ſuppoſito niſi altera ſit actꝰ ⁊ altera
potētia ⁊ tũc nõ remanet vtraqꝫ nã i ſe
icõfuſa cũ reliq̃ qḋ tñ ꝑtinet ad iſtã vni
onē. ſ. ꝙ nã ꝓpꝛij ſuppoſiti aſſumentis
ita remaneat in ſe nõ ↄfuſa alteri ſicut
ſi nature extranee nõ eſſꝫ vnita. vel dici
pôt ꝙ oꝫ ꝙ ſuppõitũ cui ſit iſta vnio ſit
ſimpłr independēs qꝛ iſta depēdētia nõ
terminaẜ ad vnũ ſuppoſitũ mediãte al-
tero: nõ eſt. n. oꝛdo eēntialis in iſta depē
dētia q̃lis eſt in oꝛdie cãti ad cãꝫ. vel po
teſt dici 3ᵒᵒ ꝙ oĩs nãe ſbales create di-
recte ĭ ꝑdicamēto ſbe ſunt ſimpłr incõ
poſſibiles in eodē ſuppoſito ita ꝙ alia
iſtaꝝ ſit nãł illi ſuppoſito qꝛ tũc ꝑ ſe cõ
ueniret illi: ⁊ ꝑ ↄñs nec ꝑ ſe nec ꝑ accñs
ei poſſit reliq̃ icē ñ ſic ãt ſi icõpoſſibiles
due nãe create ſi ↄpent ad ſuppoſitũ di
uinũ cui ãbe ſunt accñtales ⁊ aduēticie
qꝛ neutra ↄuenit ei ꝑ ſe. Sꝫ primũ iſto
rũ. ſ. ꝙ nulle due nãe poſſũt vniri in 3ᵒ
difficile eſt ꝓbare. 2ᵐ. ſ. ꝙ terminãs de
pēdentiã iſtã opoꝛteat eſſe indepēdens:
nõ vꝛ veꝝ: qꝛ dependētiã aliquã termi-
nat aliq̃d ut ſbm depēdētiã accñtis qḋ
tñ nõ eſt oio independēs. 3ᵐ non vꝛ ꝓ
babile qꝛ ſi ſit foꝛmał repugnãtia nãꝝ
creataꝝ in eodē ſuppoſito ita ñ vꝛ poſ-
ſe eidē ↄpetere ſił per accñs. ſicut nec ſił
ꝑ ſe. ſicut. n. non pôt idē ꝑ ſe eſſe albũ ⁊
ꝑ ſe nigrũ ita nec ꝑ accñs albũ ⁊ ꝑ acci
dēs nigrũ. Sicut. n. nullus idē coloꝛ pôt
eſſe albedo ⁊ nigredo ſił: ſic nec idē cor-
pus pôt eſſe albũ ⁊ nigrũ ſił qꝛ que foꝛ
maliꝛ ex ſe eſſe ſimul repugnãt in q̃libꝫ
repugnabũt ſimul eſſe. ſi igꝛ nulla inue
niaẜ rõ ipoſſibilitati q̃re ſuppoſitũ crea
tũ nõ poſſit ſuſtētare nãꝫ ſibi extraneã
deo tñ efficiēte illã depēdentiã in nã ſic
vnita ⁊ ſuſtētata ⁊ in ſuppoſito alterꝰ
nature non videẜ ponendũ hoc eſſe im-
poſſibile abſqꝫ omni ratõne.

Si tenetur pars negatia Ad
pmũ arᵐ dico ꝙ
ꝓpoꝛtio ↄueīentie ñ req̃riẜ ad iſtã vnio
nē ſed ꝓpoꝛtio nature depēdentis ⁊ ſup
poſiti indepēdētis q̃lis foꝛte nõ eſt in nã
creata ad ſuppoᵐ creatũ alterꝰ nãe ſed
ſolũ ad ſuppoſitũ increatũ. Et ad cõfir
matõeꝫ illã de abſoluto: dico ꝙ abſolu-
tio nõ facit ſuſtētificatõeꝫ ſed tñ ꝙ ipſa
ꝑſona ſit independēs nõ nata eſſe actus
vel potētia reſpectu alterius vnibilis.
Ad aliȯ dico ꝙ ⁊ ſi vtrũqꝫ oppoſitoꝝ
ſit limitatũ tñ non poſſũt ſił ambo eſſe
in eodē: qꝛ licꝫ hꝰ nõ ↄcludat in eis foꝛ
maliꝛ illimitatõeꝫ ponit tñ incõpoſſibi
litatē: ita in ꝓpoſito vna nã exñte i ſup
poſito ꝑ ſe repugnat alij eſſe in eodē ꝑ
accñs ꝓpter incõpoſſibilitatē eaꝝ in eo
dē. Ad 3ᵐ dico ꝙ nõ omne ſupius cõ-
tinet totã ꝑfectiõem inferioꝛis.

Si tamen teneaẜ alia ps. Ad
arᵐ in oppoſitũ po
teſt dici ꝙ nõ eſt ibi ita ꝑciſa ꝓpoꝛtõ q̃n
ſuppoſitũ creatũ poſſit termiare depen
dentiã alterꝰ nãe non tñ nã pôt ſił depē
dere ad plura ſuppoſita terminãtia q̃a
vniuerſaliꝛ in depēdētijs cãe ⁊ cãti licet
vna cã poſſit termiare depēdentias plu
riũ cãtoꝝ: non tñ pľes cãe in eodē generꝛ
⁊ oꝛdine cãe poſſũt termiare depēdētiã
vnius cãti qꝛ pľalitas ꝑoꝝ arguit pľali-
tatē poſterioꝝ non ecouerſo.

Circa quintum
qḋ ꝓſupponit poſſibilitatē in
carnatõis ⁊ q̃rit de facto. ſ. ȯ termio foꝛ
mali incarnatõnis. vtꝝ. ſ. foꝛmał ratio
terminãdi vnionē naẽ hũane ad vbuꝫ

ſit ꝓprietas eius relatiua. arguit ꝙ non
duplr. pmo ꝙ nulla ꝓprietas pſonalis
ſed eſſentia terminat qꝛ p illaꝫ rōeꝫ con
uenit v̄bo terminare vnionē p quā ꝯue
nit ſibi ꝯtinere pfectōem ſuppoſiti crea
ti ⁊ per quā nā creata eſt in potētia obe
diētiali ad verbuꝫ. Iſte. n. aſſignant eſſe
rōes poſſibilitatis incarnatōis ex pte aſ
ſumētis ⁊ nature aſſūpte. ſed iſta ꝯueni
unt verbo p eſſentiā non p aliquā rōeꝫ
pſonalē que nō eſt formaliter infinita.
⁊ iō non ꝯtinet formaliter pfectōeꝫ oīs
ſuppoſiti. Sīlr potētia obedientialꝭ i cre
atura reſpicit omnipotētiaꝫ faciētis q̄ n̄
eſt ꝓpetas pſonalis ſed eſſentialis. Pre
terea aſſumens cōicat eſſe nāe aſſūpte
ſed eſſe in diuinis eſt eſſentialeꝫ igr̄ aliqḋ
eſſentiale quod p̄ciſe eſt rō eſſendi ē rō
terminādi. ¶ Preterea ꝙ non ꝓpetas v̄
bi relatiua qꝛ eo v̄bū terminat formalit̄
vnionē ſi pſona eſt pmus terminuſ vni
onis quo verbū formalit̄ eſt hec pſona
ſed non ꝓpetate relatiua: eſt hec pſona.
ꝓbo p illas rōnes que adducte ſunt di.
xxvi. pmi li. pro illa opi. quere ibi. ¶ Cō
tra pſona vna aſſumit ⁊ non alia. igr̄ p
illud quo eſt hec pſona diſticta ⁊ deter
minata. ſed hoc tm̄ eſt ꝓpetas relatiua
ſm Anſel. de ꝓceſſione ſpūs ſancti. vbi
volens oñdere ſpm̄ ſanctū eſſe de filio
arguit: p diuiſionē aūt. n. ſpūſ ſanctus ē
de pr̄e qꝛ de deo: vel ecōuerſo. i. vel eſt ō
patre rōe eēntie qua eſt deus vel ratōne
relatōis qua eſt pater. ſi iſta eſt diuiſio
īmediata hr̄ ꝓpoſitū qꝛ nihil hr̄ in pſo
na diuina niſi ꝓpetas ſuppoſiti ⁊ cōis
eēntia. ſi diuiſio eſt mediata tunc ad de
ſtructiōem vnius mēbri inferēdo aliud
facit fallaciā ꝯñtis. Si dicat ꝙ ſicut per
vnū mēbꝝ. ſ. p hoc ꝙ eſt eſſe de deo in
telligit aliqḋ cōe tribus pſonis ita p ali
ud. ſ. p relatōem intelligit ipſe qcqḋ eſt
ꝓpriū pſone patris ſiue ſit relatm̄ ſiue
abſolutū. ⁊ ita ſi ponat ꝓpetas abſo
luta non intelligit p illud mēbꝝ de eſſē
tia pr̄is ſpm̄ ſanctū ſpirari de abſoluto
ꝓprio patris ſicut nec de ꝓpetate pr̄is.
Contra: Aug. vii. tri. c. ix. ſub eſſentia
ponit qcquid eſt ad ſe ſiue ſit eſſentiale
cōe tribus. ſiue pſōale. pꝫ. n. ibi ꝙ eodē
dr̄ aliquid pſona ⁊ deuſ lꝫ pſona accipi
at ꝓ pma ſb̄a non aūt eo eſt deus q̄ pr̄
ſm eū. ſed alio eſt deus ⁊ pater. igr̄ non
intelligr̄ pſonale ſi ſit abſolutū ſub rela
tōe pſone ſed magis ſub ipſo cōi qḋ eſt
ad ſe. ¶ Preterea ſi aliq̄ abſoluto ꝯſtitu
at pſona v̄bi. ergo rō arrij eſt demōſtra
tio. cū. n. arguit ꝙ ingenitū eſſe eſt vnū
⁊ genitū eſſe eſt aliud. ſi vtrūqꝫ dr̄ ſcōm
ſb̄am igr̄ pſona pma eſt alia ſm ſb̄aꝫ a
2a. Concluſio neceſſario ſequit̄ ſi pſona
ponat eſſe abſoluta. illa. n. ꝯſtituit ſb̄aꝫ
⁊ non relatōem vel reſpectū ⁊ ita illud
quod eſt aliud ſm iſtā ꝓpetatē eſt aliḋ
ſm ſb̄am. ingenitū aūt eſt aliud ſm ꝓ
petatē igr̄ ⁊ ſm ſb̄am. Si dicat ꝙ rō ar
rij eſt ſophiſtica duplr. tū qꝛ ꝯmutatur
ad aliqḋ in qḋ arguendo ingenitū eſſe ē
aliud a genito vel hoc eſt aliud ingtuꝫ
ingenitū. g eſt aliud ſm ſb̄am. cōmutat
eni ad aliqḋ in quid. qḋ oñdit Aug. qꝛ
ingenitū dicit formalit̄ ad aliqḋ licꝫ ne
gatiue. tū qꝛ ſi nō accipiat ingenitū pro
ipſa ꝓpetate quā ſignificat ſed ꝓ iſta ꝓ
petate abſoluta que ſubſternit ſi ponat
dicat. a. ⁊ arguit ingenitū eſt aliud a ge
nito pſonaliter igit̄ eſt aliud ab eo ſm
ſb̄am. eſt figura dictōnis ꝯmutādo hoc
aliquid in qḋ. in pmiſſa. n. intelligr̄ ſb̄a
ꝓ ſb̄a pma in ꝯñte infert ꝓ ſb̄a 2a ſiue
ꝓ qdditate qꝛ ita intellexit arrius. dixit
eni ipſe ꝙ filius dei eſt creatura pura et
habet aliā ſb̄am ⁊ aliā nām a pr̄e. ⁊ ibi
obuiat ſibi Aug. 5. tri. c. vi. ꝙ ſi eſt aliḋ
ſm ſb̄am non intelligr̄ niſi de ſb̄a 2a q̄
eſt qdditas. ⁊ hoc mō tam Aug. q̄ alij
heretici ꝯ quos loquit̄ accipiūt ſb̄am. ⁊
ideo ex alietate ſuppoſiti qḋ eſt ſb̄a pa
inferre qḋ eſt aliud ſm ſb̄am ſicut ipſi
loquūt̄ eſt ꝯmutare hꝰ aliquid in quid
Si altero iſtoꝝ mōꝝ rn̄deat ad rōnem
arrij ꝙ ſit ſophiſtica ¶ Cōtra. ſb̄a pma

eſt maxīe ſbā igit̄ ſi pſona ꝯſtituat̄ p ab
ſolutū. p illud erit maxime ſbā. ⁊ ita ſi
ſm hoc ſit aliud erit maxīe aliud ſm ſb
ſtantiā. Preterea ad iſtā concl'onē ſūt
alique rōeſ tacte. di. xxvi. pri. li. p parte
iſta ꝙ relationes conſtituūt pſonas.

In iſta queſtione.

ſunt duo articuli. pmus que ſit ꝓpetas
ꝯſtituēs pſonā. 2ᵘˢ an iſta ſit rō terminā
di iſtā vnionē. De pmo tactū eſt in pᵒ
liᵒ. di. predicta. Quantū ad aliū arti
culū pncipalē queſtionis. ſ. ō rōe forma
li terminādi iſtā vnionē qui diceret iſtā
eſſe propter ꝯtinētiā pfectōis realitatis
ſuppoſiti creati in ipſo aſſumēte ⁊ ꝑpt
potentiā obediētialē in nā aſſūpta hēt
dicere ꝙ eſſentia eſſet ꝓpria ratio termi
nādi iſtā vnionē: ſicut argutum fuit di.
iſta q. pᵃ. ſed illud ſuppoſitū vr̄ eſſe fal
ſū: qꝛ iſta dependētia eſt alterius rōnis
ab omni dependētia cāti ad cām. ꝯtinē
tia aūt vtualis que eſt in termio ⁊ potē
tia obediētialis in depēdente vel ꝯtento
ptinet ad dependentiā cāti ad cām. vn̄
ꝓpter iſtas rōnes non poſui in pma. q.
vbū poſſe termiare illā dependētiā ſed
ꝓpter ſubſiſtentiā independentē. Dico
g ꝙ eſſentia nō eſt formal' rō terminādi
iſtā vnionē. ſed ꝓpetas pſonalis qō p
bo ſic. In quocūqꝫ ſuppoſito ē ratō for
malis terminādi iſtā vnionē ipm termi
nat eā, pꝫ: in quo eſt eſſentia diuina nō
termiat eā igr̄ ⁊c̄. ꝓbaᵒ maioris ſuppo
ſitū nō terminat niſi qꝛ habꝫ rōem for
malē terminādi ſicut non creat niſi qa
ꝯuenit ei formalr̄ rō creādi ⁊ ꝓpter hᵒ
in quocūqꝫ eſt rō formalis creandi ꝓri
ma creat. vnde neceſſe eſt tres pſonas ſi
mul creare. Dicet̄ forte ꝙ ꝓpetas eſt rō
terminādi ut ſine qua non. Contra hᵒ
in quo cūqꝫ ē formal' rō agēdi ⁊ pus nā
ꝙ actio eius ſit elicita actu vel terminᵘˢ
ꝓductus: illud eſt ei rō ⁊ pncipiū agēdi
ſicut frequēter declaratū eſt in p. li. quō
pater ⁊ filius ſpirēt. ſ. ſ. qꝛ habēt viꝫ ſpi
ratiuā ⁊ vterqꝫ pus originē ꝙ. ſ. ſ. ſpiret
⁊ ꝓpter hoc etiā tres pſone creant. ita
ꝙ potentia creandi eſt cuilibet rō crean
di qꝛ quilibet habet eā pus naturaliter
ꝙ creatura ꝓducat̄ igr̄ a ſili: illud qō ē
rō terminādi iſtā vnionē erit habēti pri
us rō terminādi. ſi pus nālr̄ habeat ꝙ
ipſa vnio terminet̄ ſed certū eſt ꝙ ipſa
nā habet a tribᵘˢ nāliter pus ꝙ iſta vnio
facta ſit igr̄ ⁊c̄. Alit̄ poteſt rn̄deri ad
rōnem ꝙ tres pſone alio ⁊ alio mō hūt
eſſentiā ⁊ ꝓpter iſtū aliū modū haben
di eā vna pōt terminare ita ꝙ eſſentia
ſit ſibi ratio terminādi ⁊ nō aliꝭ. Con
tra hoc duplr̄ pōt argui primo ſic. qꝛ ſi
iſta vnio ſit realis habet terminū realē
⁊ ſub rōe reali igit̄ relatio rōnis non eſt
formalis rō terminādi vnionē: iſte autē
modus habendi eſſentiā eſt tm̄ ralatio
rōis in ipa eſſentia qꝛ alias eſſentia rea
liter referet̄ ad ſe vel ad pſonā igr̄ eētia
ut ſic habita non eſt formalis rō termi
nandi eā ita ꝙ ſic haberi ſit prima raᵒ
terminādi eā. 2ᵒ qꝛ non eſt diſtinctō in
modo habendi eſſentiā niſi ptinens ad
originē: ſed propter iſtā non terminat
vnionem vna pſona ⁊ non alia qꝛ iſta
diſtinctō eſſet eadē ſi pater fuiſſet incar
natus ⁊ nō filius ⁊ tm̄ tunc non termiaſ
ſet filius ſicut modo. igit̄ propter illam
diſtinctōem que neceſſaria eſt non ē eſ
ſentia ratio terminandi vni ⁊ non aliꝭ
quod terminare eſt contingens.

Ad argumēta

Ad primū
patet ꝙ illa
maior eſt falſa. nec ille ſunt ratōnes ad
probandum poſſibilitatē incarnatiōis
Ad aliud dico ꝙ cōmunicare ſic eē nō
eſt idē ꝙ eſſe diuinū informare forma
liter naturam humanam nec etiam effe
ctiue communicare ꝙ ſcilicet perſona
aſſumēs effectiue det aliquod eſſe natu
re aſſumpte ex hoc ꝙ aſſumens eſt: ſed
iſtud communicare eſt terminare de
pendentiam exiſtentie actualis nature
aſſumpte. ⁊ tunc hoc non ꝙ exiſtentia

ꝙ exiſtētia realis nature aſſumētis ſit rō
terminādi ſed ſubſiſtētia. i. incōicabilis
exñtia. Ad formā. tūc ꝯcedo ꝙ cōicat
eē hº ē exñtia ſua incōicabil' ut exñtia
icōicabili nō ex alio puta ex nā eſt rō ter
minādi dependentiā nature aſſumpte.
Ad aliud. ꝯcedo maiorem: ⁊ minorē ne
get ſm cōem opinionē tenēdo pſonas
eſſe relatiuas ⁊ ad probationes illas di
ctū eſt di. xxvi. pri. li.

ET quia in ho

mine tota nā. Circa diſtincti
onē iſtā ſecundā in qua mgr̄ agit ð mō
aſſumēdi nāȝ querunt tria. pmo vtrȝ
nām humanā vniri deo ypoſtatice ⁊ tñ
non frui includat ꝯdictōem. 2º vtrum
fuerit ibi aliqȯ mediū cōgruitatis. ⁊ ut
includā vtrūqȝ mediuȝ. ſ. intrinſecū ut
aiam ⁊ extrinſecū ut grām: quero vtrū
verbū pmo ⁊ imediate aſſūpſerit totaȝ
nām humanā. 3º vtrū incarnatōnem
pceſſerit corporis organiçatio.

CIrca primum

arguit ꝙ ſic. qꝛ aut illa nā na
ta eſt frui aut non. pº mō non pōt non
frui. pbatio. tū qꝛ illa vnio maior ē iſta
vnione que eſt per habitū glorie qꝛ ſm
Aug'. xiii. de tri. c xix. In rebus p tꝑus
ortis ſūma grā ⁊c̄. Sed ꝯdictō eſt nām
vnitā per habitū glīe nō frui. ḡ mltomа
gis de iſta. ¶ Cōfirmat per Aug. xiii.
de tri. c. ix. vbi arguit p locū a minori. ſi
filius dei nālis factus eſt filius hoīs: igr̄
magis credibile eſt ꝙ filius hoīs nālis
ſit grā filius dei ſi autē ꝯñtia tenet vni
uerſaliter a minori igit in chriſto poſito
añte neceſſario ponit ꝯñs. ⁊ per ꝯñs ꝙ
neceſſario fruat. tū qꝛ ſi talis nā non ne
ceſſario frueret poſſet peccare: ⁊ ita de'
diceret peccare ⁊ dānari p ꝯñs. Cōfir
mat iſta pbatio p Anſel. ii. cur de' hō.
c. x. pmus hō erat peccabil' qꝛ non erat
deus igr̄ ex iſta vnione ſecūdus hō ex q̄
erat deus erat inpeccabilis. ſed nō erat
inpeccabilis niſi qꝛ beatus. igr̄ ⁊c̄. 2ᵐ
mēbꝝ diuiſionis includit ꝯdictiōem. ſ.
ꝙ aliqua nā non nata frui poſſit ei vni
ri ypoſtatice. tū qꝛ tunc nā non pſona
bilis pſonaret. Natura. n. que vnit pſo
ne in vnitate ſuppoſiti pſonat nā nō na
ta frui non eſt pſonabilis. tū 2º qꝛ tūc eſ
ſet cōicatio idiomatū. ⁊ ſic deus diceret
eſſe lapis vel ignis. imo vr̄ eſſ. pfectior
cōicatio idiomatū tūc ꝙ mō: cū queli
bet ps lapidis ſit lapis. ⁊ ɋcquid eſt dei
eſt deus. non ita eſt de hoīe igr̄ ⁊c̄. ¶ Cō
tra. inter duo imediate vniebat caro v'
bo ⁊ tñ non fruebat. ɋcquid aūt verbū
potuit ꝯſeruare ſibi vnitū imediate: po
tuit immediate aſſumere.

In iſta queſtione.

ſunt duo articuli. pmus de nā nata frui
an iſta poſſet non frui. ⁊ 2º an nā nō na
ta frui poſſit aſſumi. Et dr̄ ad vtrūqȝ
ꝙ non. Ratio ad pmū articulū ponit
talis. fruitio ꝯplet in hº ꝙ obiectū frui
bile pñs imutat intellectū ad actū viden
di ⁊ p hº erit pñs volūtati alliciēs illaȝ
ut neceſſario fruat ſine pñte. Sed p iſtā
vnionē eſt neceſſario iſta imutatio intel
lectus. igr̄ ⁊ ipſa fruitio volūtatis eſt ne
ceſſario ꝯñs iſtā imutatōem. pbatō mi
noris. Si oculus poſſȝ videre lucē inex
iſtētē ſibi ad pñtiā lucis in ſe neceſſario
ſequeret ꝙ ipſa eſſet pñs ⁊ imutās ocu
lū ad videndū. Intellectus aūt pōt vi
dere aliqd pñs in ſe igr̄ cū p vnionē iſtā
lux increata ſit pñs intellectui in ſe erit
neceſſario pñs vt imutās intellectū ad i
telligendū. ¶ Confirmat p aug. vbi. ſ.
vbi arguit p locū a minori de duplici
vnione. Preterea potētie fundant i eſ
ſentia aie nō ecōuerſo igr̄ eſſentialior ē
ordo vt illud qȯ eſt in eēntia redūdet in
potētias ꝙ̄ ecōuerſo. ſed beatitudo non
pōt eſſe in potētijs niſi neceſſario redū
det in eſſentiā. igr̄ nō pōt eſſe in eēntia
niſi redūdet in potētias. ſed p iſtū illap
ſū ſpēalem eſſentia aie beatificat ꝗtū ē

beatificabil̃.qꝛ ſit vnū aliq̄d cū deo igiꝛ
ꝛc.¶Confirmaꝛ qꝛ beatitudo ꝑus eſt in
eēntia q̄ꝫ in potētijs. Eſt.n.p⁹ i ſupmo
nāe beatificabil̃:eēn⁹ āt magis hꝫ rōeꝫ
ſupmi reſpectu potētiaꝝ q̄ꝫ ecōuerſo ſꝫ
in eſſentia nō pōt poni beatitudo niſi q̄
dā illapſus ſpēalis obiecti fruibilis. iſte
aūt illapſus qui eſt in vnione eſt ſupm⁹
ꝛ iō p hunc nā ſūme eleuaꝛ. Mod⁹ de
clarās primā rōnē eſt talis qꝛ habit⁹ in-
tellectualis aliqñ eſt neceſſarius ut rep-
ſentet obiectū ſicut in angelis.aliqñ aūt
eſt facilitās ip̄aꝫ pōm vt facilius poſſit
in ipſū ſicut in nobis habit⁹ glie nō po-
niꝛ in iſta vnione ꝓpter ꝑmū qꝛ p nihil
formalr informās naꝫ eſt deus ſibi pn̄s
ut obiectū fruibile.ſed tm̄ ſe repn̄tat vo
lūtarie potētie potenti frui imediate ut
obiectū fruibile.ſilr ſi habit⁹ ille reqriꝛ
ꝓpter facilitatē vel ꝓpter aliquā eleua
tōem potētie ut ipſa poſſit faciliter imu
tari a tali obiecto etiaꝫ ſine tali habitu
pō nature aſſūpte eſt ſūme inclinata et
eleuata ꝛ ꝓportionata obiecto fruibili
naꝫ huiuſmōi pō nāe aſſūpte p vnionē
eleuata eſt ad eſſe ſupnāle ideo ipſa po-
tētia eſt ſufficiēter eleuata ad opatiōem
ſupnālē. ſupplet igr̃ iſta vnio ad verbū
q̄ꝫtum ad fruitōeꝫ quicq̄d habitus glo-
rie poſſet facere in alijs.

Contra iſtam opi.

ꝛ ꝑmo ꝯ conclōnē in ſe arguo ſic. prius
ex rōne ꝑoris poteſt eſſe ſine poſteriori
abſqꝫ ꝯdictōe ꝛ hoc qñ nulla eſt neceſſa
ria ꝯnexio eoꝝ aliter non ſaluareꝛ ꝑori
tas vnius ad aliud.pꝫ ex diffinitōe eius
5.metha.ſed natura pſonabilis ꝑus nā
liter pſonaꝛ q̄ꝫ opeꝛ:ꝛ hoc qñ pſonaꝛ in
ſe qꝛ opatio eſt ſuppoſiti ꝑexiſtētis ꝛ in
natura intellectuali eſt pſone igiꝛ qñ p-
ſonaꝛ in alio ꝑus nālr̃ pſonaꝛ in eo q̄ꝫ o
pereꝛ. Jſta ꝯn̄tia vltia ꝓbaꝛ qꝛ nā in eo
dē inſtāti nature in quo pſonareꝛ in ſe ſi
ſibi dimittereꝛ:in eodē pſonaꝛ in pſona
aſſumēte ergo nō eſt ꝯdictio nām iſtaꝫ
pſonari pſona diuina:ꝛ tm̄ non opari i
fruēdo ¶Preterea rōem poſitōis duco
ad oppoſitū ꝑmo qꝛ natura nulla neceſ
ſario fruiꝛ obiecto niſi que neceſſario i-
mutaꝛ ab eo ut pn̄te ſꝫ iſta aia nō nccīo
imutaꝛ ab eo tm̄ qꝛ nec ad actū intelligē
di qꝛ obiectū iſtō nō neceſſario imutat
aliquē intellectū niſi diuinū. nihil.n.ex
tra cauſat niſi volūtarie ꝛ ꝯtingent.tuꝫ
qꝛ nec ad actū fruēdi qꝛ volūtas ex pu-
ris naturalibus nō neceſſario fruiꝛ fine
ſicut oſtenſuꝫ eſt di.i.pri. igr̃ ipſa nō ne-
ceſſario frueꝛ fine niſi aliq̄d addaꝛ ſue
nature p qō ſit neceſſitas ad fruendū.ſꝫ
nihil hic poniꝛ ſupadditū formalr̃ i vo
lūtate p iſtā vnionē ſꝫ tm̄ poniꝛ quedaꝫ
dependētia ad verbū igr̃ ꝛc ¶Preterea
q̄ꝫ h̄ negeꝛ neceſſitas habitus iprobatur
qꝛ ſicut tactū eſt di.xvii.ꝑ.potiſſia ratō
ponēdi charitatē creatā eſt ut actus dili
gēdi deū ſit in poteſtate volūtatī. nullū
n.agens hꝫ in poteſtate ſua actū niſi in
poteſtate ei⁹ ſit totū illud qō neceſſario
requiriꝛ ex pte ei⁹ ad talē actū. volūtas
aūt creata ex puris nālibus non hꝫ i po
teſtate ſua actū diligēdi bonū increatuꝫ
meritorie ut actus eius ſit acceptus deo
ꝛ ideo neceſſe eſt ip̄aꝫ habere illud aliō
qō requiriꝛ ad agendū ut poſſit deū p il
lud meritorie diligere. fruitio aūt mlto
magis excedit nām volūtatis hūane q̄ꝫ
act⁹ meritori⁹ qꝛ fruitio eſt actus vl̃ for
ma ſupnālis nō ſic actus meritori⁹. igiꝛ
fruitō nō erit in ptāte volūtatis hūane
niſi ipſa habeat aliq̄ꝫ formā ſupnāleꝫ q̄
poſſit vti ad iſtū actū eliciēdū. volūtas
aūt hūana aſſumpta a vbo eſt volūtas
nāe hūane vniuoce cū nr̃a.igr̃ ipſa non
pōt frui ſine charitate.¶Et ſi obijciaꝛ
q̄ꝫ q̄cquid deus pōt per cām efficientem
mediā pōt p ſe.habitus aūt iſte q̄ poniꝛ
reſpectu fruitiōis tm̄ eſt cā efficiēs quia
nulla alia cauſa patet diſcurrēdo p cās
igiꝛ deus pōt per ſe ſine quacūqꝫ alia cā
media cāre fruitōeꝫ in aia.¶Cōcedo cō-
cluſionē ſicut diceꝛ di.xiii.hui⁹.ſ.q̄ꝫ frui

tio pōt imediate cāri a deo in aīa. ſꝫ tūc
reſpectu fruitōīs volūtas nō habꝫ rōēꝫ
cāe actiue ,qꝛ nō hꝫ ex ſe quo agat ⁊ ita
non diceret illa aīa frui formaliter vel
elicitiue ſicut alie aīe dicunt frui. qꝺ vꝛ̄
incōueniēs. Similiť iſtud dictū nō ar
guit neceſſitatē fruitōīs qꝛ ſm hꝰ volū
tas ſe haberet tm̄ paſſiue reſpectu fruiti
onis. ⁊ hꝰ ex potētia ꝯdictōīs ad ipſam
neceſſitas aūt nō accipiť ex pte illꝰ qꝺ
eſt in potētia ꝯdictōnis ad aliqꝺ ꝗ opoꝛ
teret neceſſitatē huiꝰ fruitōīs attribuere
deo. ſed ipſe nō neceſſario cāt eā ſic nec
aliqꝺ extra ſe. igr̄. Et ſi dicas ꝙ imo qꝛ
ꝓſuppoſita imutatōe intellectꝰ neceſſa
rio cāt iſtud ut ꝯcomitās hꝰ i ꝓpꝛiatū ē
di. i. ꝑ. qꝛ cū inteꝰ vel viſio ⁊ fruitio ſūt
duo abſoluta nō eſt ꝯdictio ꝑus cāri ſi
ne poſteriori. Preterea ſi ꝯcederet aīaꝫ
chꝛiſti poſſe ſic ſe hr̄e ad fruitōnem ſine
habitu ſicut aliā aīaꝫ cū habitu vr̄ oīo
ſupfluū in chꝛiſto ponere habitꝰ īfuſos
qui tn̄ ab oībus ponunť. di. xiii. ⁊. xiiii.
qꝺ eſt incōueniēs. ¶ Preterea ex vi vni
onis ſolū verbū eſt pn̄s aīe aſſūpte. ⁊ hꝰ
ſm eſſe ꝑſonale igr̄ ſi ex tali vnione ſit
idē pn̄s in rōne obiecti imutās nō plus
habet niſi ꝙ ex vi vnionis ſolū v̄bū im
mutet intellectū creatū ⁊ nō tota trini
tas qꝺ eſt falſū qꝛ opa trinitatis ſunt in
diuiſa in ꝯpatōe ad extra. Si dicas ꝙ
eadē eſt rō videndi tres ꝑſonas ⁊ vnaꝫ
qꝛ qui videt vnā neceſſario videt oēs
oīſuꝫ ē. di. i. ꝑ. ꝙ hꝰ non eſt neceſſariū.

Ad ſcōm articuluꝫ ꝑncipaleꝫ dr̄ ꝙ
nō. ꝓpter iſtā rōēꝫ. qꝛ ſicut deꝰ
ſe habet ad oēꝫ creaturā in illapſu ge
nerali q̄tuꝫ ad eſſe ⁊ opari ita vr̄ ſe hr̄e
ad hāc nām in illapſu ſpēali q̄tum ad
hanc opatōem ⁊ hoc eſſe. ſed ꝑmoꝰ nul
li pōt illabi ad eē niſi cui illabiť ad opa
tōem ſꝫ phm. 4°. methau. in fine. quia
vnūquodqꝫ eſt tale cū pōt agē. cū aūt n̄
pōt agere non eſt tale. igr̄ nō pōt illabi
iſti nāe illapſu ſpēali q̄tū ad eē niſi poſ
ſit ei illabi q̄tū ad opatōem ſpēalē. opa
tio ſpēalis reſpiciēs obiectū ſupnāle eſt
opatio videndi ⁊ fruēdi que nullo mō
ꝯpetūt nature nō nate frui ut nāe irrōa
li. igr̄ ⁊c̄. Cōtra iſtud. nā intellectualis
eſt aſſūptibilis qꝛ non hꝫ in ſe entitateꝫ
poſitiuā repugnantē depēdētie iſti ſpēa
li ad verbū ſiue cōicatōi eius v̄bo ut nā
cōicať ſuppoſito. q̄cquid aūt eſt cōicabi
le ſic eſt aſſūptibile ⁊ qꝺ nō hꝫ vn̄ repu
gnet ſibi talis cōmunicatio non habet
repugnet ſibi ꝺpēdē ⁊ aſſūi a v̄bo: ſꝫ nā
nō intellectualʼ nō hꝫ ꝑfectiorē rōēꝫ ſup
poſiti ꝙ nā intellectualis igr̄ ⁊ nā nō in
tellectualis non hꝫ aliquā entitatē poſi
tiuā ꝑ quā repugnet ſibi dependē depē
dentia illa ꝑdicta. igr̄ ⁊ ipſa ex pte ſui ē
aſſūptibilis: ⁊ verbū vr̄ ex pte ſua poſſe
iſtā dependētiā termiare cū ſit indepen
dens in rōe ſuppoſiti ⁊ ita pōt termiare
depēdentiā ypoſtaticā. Hic diceret ꝙ lꝫ
nā lapidis poſſit dependē ypoſtatice nō
tn̄ ad ꝑſonā uel ad terminū qꝛ ꝑſona n̄
termiat depēdentiā nāe niſi ꝑſonabilis
Hoc excludēdo dico ꝙ lꝫ nāe depēdētes
ſint alterius rōis: ⁊ ita depēdētie eaꝝ in
q̄tū a fundamēto pn̄t hr̄e diſtinctōem
ſunt aliquoꝰ alterius rōis tn̄ idē termiꝰ
⁊ ſꝫ eandē rōēꝫ ex pte eius pōt eſſe oīm
iſtaꝝ depēdentiaꝝ. ſilr̄ ſi nā angelica aſ
ſumereť ipſa eſſet alterꝰ rōis a nā hūaꝰ
⁊ ſic eſſet alia ⁊ alia dependētia huiꝰ na
ture ⁊ illꝰ ⁊ tn̄ vtraqꝫ poſſet dependere
ad eundē terminū ut ad ꝑſonā v̄bi. Sꝫ
diceret ꝙ vtraqꝫ eſt ꝑſonabilis lꝫ hēant
entitatē vel depēdentiā alterꝰ rōis ⁊ iō
vtraqꝫ pōt vniri ꝑſone nō ſic nā nō ꝑſo
nabilis. Cōtra iſtu .l. ſi v̄bū eēt ypoſtať
independēs ⁊ nō ꝑſona poſſet terminať
dependētiā nature non ꝑſonabilis. igiť
cū nihil tollať ab ipo qꝺ ꝑ ſe faciat ad
rōem terminādi dependētiā alterꝰ per
hoc qꝺ eſt ꝑſona adhuc poterit termia
re. Nec tn̄ ſequiť ꝙ nā aſſumpta lapidis
ꝑſonareť qꝛ ꝑſonari non tm̄ dicit vniri
ſed ſic vniri ita ꝙ ille modus reſpicit fū
damentū vnitū ſiue aſſumptū. ſiue iſte

modus ſit intrīſecus illi vnioni ſiue mā
liter ſe habeat ad illā. poſſet.n. bn̄ poni
ꝙ relatō haberet aliquē modū intrinſe
cū cauſatuꝫ tamē a fundamēto ꝙ ſi iſte
modus ſupadditus ꝑ hoc ꝙ eſt eſſe pſo
nabile non ſit intrinſecus relatōni tn̄ ut
vnio ſignificat per hoc nomē pſonatio
neceſſario cōnotat ille modus. eſt auteꝫ
modus iſte ꝙ fundamentū natū eſſꝫ in
ſe perſonari ſi non ſumeret ab alio. ⁊ ſi
ergo natura humana ⁊ lapidis ꝯueniāt
in ratōe dependētie ad ypoſtaſim tamē
quia non ꝯueniūt in rōe talis modi de-
pendētie ideo non poſſunt ambe pſona
ri. ¶ Aliq̄ tn̄ dicūt ꝙ hoc eſt ꝓpter diſti-
ctionē ypoſtaſis ⁊ pſone in vbo qō ſibi
poteſt aliq̄d vniri in ratione ypoſtaſis
vt lapis ⁊ tn̄ non in rōne pſone. Cōtra
ſicut dictū eſt di. 8. pri. li. in deo non eſt
ordo aliquaꝝ realitatū quaꝝ vna ꝯtra
hat aliā q2 tunc non eſſꝫ pfecte ſimplex
⁊ iſta eſt ratio quare deus non eſt in ge
nere. igr̄ non eſt i eo aliq̄ realitas a qua
ſit ypoſtaſis determiabilis a realitate a
qua eſt pſona. imo nulla oīo alia ⁊ alia
eſt realitas ſm̄ diſtinctōem ex parte rei
a qua ſit ypoſtaſis ⁊ pſona. Omnis aūt
vnio realis eſt ad terminū realē ⁊ ſꝫ ꝙ
realis. non igr̄ poteſt eſſe vnio realis ad
ypoſtaſim ⁊ non ad pſonā cū nulla ſit
ibi diſtinctio realis. ⁊ ideo non dico na-
turā illaꝫ irratōalē non perſonari ⁊ na-
turā nr̄am perſonari ꝓpter aliquaꝫ di-
ſtinctionē realeꝫ ypoſtaſis ⁊ perſone in
termino depēdentie. ſed ꝓpter diſtinctō
nem realem relationū per modos quos
hn̄t a fūdamētis: l' ſaltē q̄s cānt fūdamēta.

Ad queſtionem igitur q̄tum

ad primū articulū cōcedo ꝙ non inclu
dit contradictōnem naturā notam frui
vniri verbo ypoſtatice ⁊ non frui eo et
hoc ſi ponat poſſe aſſūi ſine habitu cre-
ato ſicut ponit opi. improbata. ſi auteꝫ
poneret ꝙ neceſſario ad hoc ꝙ aſſume-
ret oporteret ꝙ haberet habituꝫ glorie
huiuſmōi neceſſitatē non video ꝓpter
rōem poſitaꝫ ꝯtra opi. predictā. ¶ Quā
tū etiā ad 2m articulū ꝯcedo rōem factā
ꝯtra opi. q2 natura creata pōt dependē
nō tantū depēdentia cāti ad cām ſed de
pendētia ypoſtaſibilis ad ypoſtaſiꝫ q2 n̄
hꝫ aliq̄d in ſe ꝑ quod repugnet ſibi ſic ō
pendē. ⁊ verbū pōt termiare iſtā depen
dentiā. q2 ⁊ ſi non ſit in eo diſtincta ra°
ypoſtaſis ⁊ pſone tn̄ ita pfecte habet qc
quid reqrit ad pſonā ⁊ ypoſtaſiꝫ ut ter
minet ſicut ſi non eſſet perſona.

Ad argumenta principalia.

Ad primū cū arguit q̄tū ad primū mē
brū diuiſionis de ꝯpatōe duaꝝ vnionū
Rn̄° ⁊ dico ꝙ iſta eſt maior q̄tū ad actū
primū q2 ꝑ hāc cōicat eſſe pſone aſſumē
tis nature aſſūpte ⁊ etiā mō ō facto iſta
includit aliā vnionē que eſt ad actū 2m
⁊ opari ſed de poſſibili ſi ſeparet illa eēt
maior q̄tū ad opatōem. ¶ Uel magis ꝓ-
prie loquēdo pōt dici ꝙ neutra ē maior
alia quia ſunt alterius rōnis ⁊ cum neu
tra neceſſario includat aliaꝫ poteſt vna
eſſe ſine altera. ¶ Ad Aug. concedit ꝙ
eſt ſumma gratia in iſta vniōe quia ſū
ma gratuita condeſcenſio volūtatis di-
uine que fuit pncipiū aſſumptiōis. non
eſt autē ſumma gratia habitualis ex vi
vnionis in iſta vnione licet de facto iſta
concomitet iſtam vnionem vnde aucto
ritas Aug. poteſt exponi de facto quia
loquit de rebus poſt tempus ortis ꝙ in
ter illas ſumma gratia eſt in vnione na
ture noſtre ad verbum diuinum. ¶ Per
idem poteſt dici ad illam auctoritatem
Aug. xiii. de tri. ibideꝫ. c. ix. vbi arguit
per locum a minori. verum eſt quidem
ꝙ minus videtur eſſe poſſibile filiū dei
eſſe realiter filium hominis q̄ filiuꝫ ho
minis per gratiam, poſſe eſſe filium dei.
⁊ ideo ſi hoc eſt poſſibile multomagis
⁊ iſtud. non tamen neceſſe eſt ꝙ ſi filius
dei eſt filius hominis ꝙ ille idem fi-
lius hominis ſit filius dei per gratiam.

forte.n.negaret ꝺ eodē determiate. imo nec ꝯcedit ꝙ chriſtus ſit filius dei adoptiuus ſed ſequit ꝙ aliqs alius poſſet eē filius dei ꝑ grām qꝛ ad aliquē indeterminate fiebat illa ꝯpatio nō ad iſtū vel illū determiate. ¶ Ad rōnem probantē chriſtū inpeccabilē vel nām aſſumptā quācūqꝫ aliter deus diceret peccabilis ꝛ dānabilis ꝛ diabolus ꝛc̄. que vidēt horrenda. dico ꝙ ſicut habens lumē glie ꝛ charitatē ꝯſumatā non pōt peccare: nō qꝛ iſta formalit repugnēt peccato ſicut nec actus ꝑmus repugnat oppōito act⁹ ſcōi cōtingēter cābilis: ſꝫ qꝛ de potentia ordinata deus non pōt non coagere ad actus ſcōos ꝑpetue viſiōis ꝛ fruitiōis q̄ act⁹ repugnāt peccato ſic deus nāe vnite ſibi ꝑſonalit nō pōt de potētia ordiata nō dare ſūmā charitatē ꝛ vlteri⁹ ſummā fruitionē que excludit peccatū. ꝛ ſic ex hac vnione eſt inpeccabil' nō formaliter ſed v̄tualit diſpoſitie diſpōe remota lꝫ neceſſario reſpectu dei agētis ſicut neceſſariū ē aliquē beatū nō peccare. ¶ Ad ſcōam ꝓbatōem. Ad Anſel. dico ꝙ ſecundus hō qꝛ deus de ꝯgruo replebat ſūma grā ꝑ quā eſſet ipeccabilis: ꝛ hoc nō decebat primū hoiēꝫ qꝛ nō erat deus ſ. repleri tāta grā. nō igr ex vi iſtius vnionis ponit Anſel. iſtā ipeccabilitatē niſi de ꝯgruo qꝛ illā ꝯcomitat plēitudo grē.

Cum arguitur ꝯ aliud mēbrum

de nā non itellectuali pꝫ rñſio ad ꝑmuꝫ q̄lit diceret ypoſtaſiari vel ſubſtētari ñ tñ ꝑſonari ꝓpter drīam illius depēdentie que dr ypoſtaſiatio vel ſbſtētatio ad illā depēdentiā q̄ dr ꝑſonatō. ¶ Ad aliā que eſt de cōicatōe idiomatū aliq negāt ꝯñtiā. ſed cū rō hui⁹ cōicatōis ſit ꝙ ſuppoſitū recipit ꝑdicatōem in ꝯcreto illi⁹ nature in q̄ ſubſiſtit ꝛ ſi ſubſiſtēt in nā lapidis nō vr rō quare lapis nō ꝑdicaret de eo dicēdo deus eſt lapis ſicut mō dr ꝙ deus eſt hō ꝛ equaliter vtraqꝫ eſt vera. Sed cū vlteri⁹ infert illa eſſet ꝑfectior cōicatio qꝛ quelibet ꝑs lapidis eſt lapis ꝛc̄. dico ꝙ ꝑs lapidis ꝛ ſi recipiat ꝑdicatōem lapidis in cōi ſicut ꝑs hōgenia vel ſubiectiua in ſuo toto nō tñ recipit ꝑdicatōem illi⁹ cuius eſt ꝑs integral' ſicut nec totū integrale ꝑdicat de ꝑte integrali. ut nō dicim⁹ ꝙ paries eſt dom⁹ tunc.n. verbū eſſet lapis nō in vniuerſali ſed hic lapis aliqs totus ꝛ qꝛ nulla ꝑs lapidis eſſet ille hic lapis iō nulla ꝑs lapidis ꝑdicaretur de eo.

Ad argumenta ꝯ opi. ad pri^m

qꝺ multiplr deficit qꝛ iſtud obiectū nō neceſſario imutat intellectū creatū ꝛ ꝑ ꝯñs volūtas nō neceſſario fruet ꝛ maxime ſi volūtas nō neceſſario habet habitū ſupnālēꝫ quo fruat. ¶ Ad aliud de eſſentia ꝛ potētijs dico ꝙ creatura nō poteſt beatificari in ſe qꝛ nō eſt bonū infinitū. in bono aūt infinito beatificat ut i obiecto qꝺ attingit ꝑ opatōes potētiaꝝ non ut tale bonū eſt ꝑficiens eſſentiā ei⁹ q̄tū ad actū primū. Jō ergo beatitudo potētie redūdat in eēntiā qꝛ qñ eſt i potētia eſt in eēntia ſicut nata ē eſſe ibi qꝛ mediante potētia nec formalit eſt ibi redūdātia q̄ſi realit ſit ibi alia beatitudo ab illa que eſt in potētijs. ꝯcedo igr ꝙ eſſentia nō poteſt beatificari ut diſtinguit a potētijs. ¶ Et cū ꝯfirmat rō ꝙ btitu° eſt in eēntia. ꝑ° oppoſitū hui⁹ eſt ꝓbatū di. xxvi. ſcōi li. ꝛ cū ꝓbas ꝙ ipa eſt ſupmū in aīa. dico ꝙ ſi ſit oio idē potentijs ipis tunc nō eſt ordo excedētie in re. Si aūt eſt aliquomō fundamētū pōꝝ tunc lꝫ ſit ſupmū rōe actus ꝑmi tñ non ē nata hr̄e actū ſcōm ſupmū: nec ꝑ ꝯñs attinget bonū ſupremū extrinſecū niſi mediante pō: qꝛ illud nullo° attingit niſi per opatōēꝫ potētie. eſt igr beatitudo in ſupmo veꝝ eſt ſicut nata eſt eſſe in eo non eſt aūt nata eſſe in eētia niſi mediante potentia. ¶ Et ſi iarguas ꝙ illabitur eſſentie igr potentijs. ꝛ ꝑ ꝯñs eſt in potentijs mediāte eſſentia. Rñ° . dico ꝙ veꝝ

eſt ꝙtũ ad actũ primũ ad dandũ eis eẽ ꝗcquid.n.eſt in nã hũana aliquo⁹ depẽdet ad eſſe verbi ſed nõ oportet ꝙ illabat ad dandũ opatiõem ſupnãlẽ illi potẽtie mediãte eſſentia. ¶ Per hoc pꝫ ad arᵐ adductũ ꝓ opi. ꝙtũ ad 2ᵐ articulũ ꝙ ſicut vere illapſus ſpẽalis eſt ad eẽ q̊ ſ.nãe create cõicat eſſe ṽbi ita neceſſario eſt illapſus ſpẽalis ad opari.quo.ſ.ṽbũ poſſit opari opatões illius nature ut ſic verbũ diceret eſſe ignis ſi aſſũpſiſſet naturã ignis ita diceret calefacere calefactione ignis: ſed nõ oꝫ illapſuꝫ eſſe ad opatões repugnãtes tali nãe ſicut ſunt opatões beatifice ut intelligere ꝛ velle ſicut in illapſu generali deus illabit cuilibet creature ad eſſe ꝛ opatõem ſibi ꝯueniẽtẽ: nõ tñ ad aliquã opatõem ſibi diſcõuenientẽ vel excedentẽ nãm. Ex iſta.q. apparet ꝙ nõ eſt aliq̇d mediũ neceſſitatis i aſſũptõe nature hũaue ad ṽbũ. puta neqꝫ aia nata frui, mediat inter carnẽ ꝛ verbũ qꝛ ex 2° articulo nã non intellectualis poſſet imediate aſſumi nec gr̃a eſt imediate mediãs inter iſta ṽbuꝫ.ſ.et nãm natã frui qꝛ poſſet nã aſſumi ſine h° ꝙ haberet habitũ gr̃e.

Circa ſecunduꝫ arguit ꝙ non. qꝛ ṽbũ aſſũpſit carnẽ mediante aĩa ſm Damaſ.li.iii.c.vi. ꝛ Aug. de agone chriſtiano.c.vi. ꝛ ẽ in littera.c.ii. ¶ Itẽ pars eſt ꝓꝛ toto via generatõnis ſicut incõpletũ ꝯpleto ſm Cõmenta.p̊° phy. g̊ ſilr in aſſũptõne qꝛ eo ordine aſſumebant quo nate erãt aſſumi. ¶ Preterea. ꝓus eſt a quo nõ ꝯuertit ſubſiſtẽdi ꝯñia ſed ſequit aſſũpſit totũ g̊ aſſũpſit ptẽ non ecõuerſo. g̊. ¶ Iteꝫ ſi aſſũpſiſſet p̊° totuꝫ g̊ aliqñ dimiſiſſet q̇d ſemel aſſumpſit ut in morte. ꝯñs vr̃ falſuꝫ. ꝛ ꝯ Damaſ c.lxxiii. vel.liiᵒ. ¶ Itẽ de medio extrinſeco arguo ſic. nã hũaᵃ nõ pt̃ vniri ṽbo vnione beatifica ſine habitu gr̃e ꝛ h° qꝛ tam ipſa vnio ꝙ termin⁹ vnionis excedit facultatẽ nãe create: g̊ cũ iſta magis excedat qꝛ iſta eſt ſumma gr̃a ſm Aug. xiii. tri.c.ix. ſequit ꝙ iſta non poterit fieri ſine gr̃a. ¶ Contra. ſi hec vnio ꝓmo fieret ꝑ ptem vel ptes nõ eſt vnica aſſũptio. ¶ Itẽ tũc ꝓus fuiſſꝫ aial ꝙ hõ. ¶ Item ꝙtuꝫ ad 2ᵐ arguit ſic qꝛ illapſus generalis eſt cuicũqꝫ nãe ſm eſſe eius ꝓmũ nõ per aliquẽ habitũ mediũ in illa nã igr̃ ſimlr̃ illapſus iſte ſpẽalis eſt ꝓmo huic nature.

In iſta queſtione.

pꝫ ꝙ ſunt duo articuli. vnus de medio itrinſeco.ſ. an pars aliq̃ fuerit media inter verbũ ꝛ ptẽ aliã vel ptes. vel an ps vel ptes fuerint mediũ inter verbũ ꝛ totũ. ¶ Secũdus articulus eſt de medio extrinſeco.i. an gr̃a mediet inter naturã iſtã vnitã ꝛ terminũ vnionis. ¶ Quãtũ ad ꝓmũ articulũ dr̃ ꝙ aſſũpſit corp⁹ mediãte aia ꝛ h° ſic exponit ꝙ p̊° aia eſt aſſũpta a ṽbo ꝛ in 2° inſtãti nãe vnitur corpi ꝛ ꝑ hoc in eodẽ 2° inſtãti verbum vniuit ſibi corpus pſonalr̃ mediãte aia quã p̊° ſibi vniuit. ſilr̃ de ptibus ꝯpatis ad totũ dr̃ ꝙ ꝓus ſunt aſſũpte ordie executõis. ſed totũ ꝓmo aſſũpſit ordie intentõis ſicut totũ ſic eſt ꝓus ptibus ſuiſ ꝛ aſſũptio eius ſicut ꝛ creatio ꝓus intendebat. ¶ Contra ꝓmũ iſtoꝝ.ſ. de aia reſpectu corpis. arguo qꝛ vr̃ ſeq̃ ꝙ chriſt⁹ nõ ſit ꝓmo hõ. ſic.n. arguit ꝯ opi. mgr̃i ſentẽtiaꝝ ꝙ chriſtus nõ fuerit hõ in triduo qꝛ aſſumẽs nõ eſt hõ niſi qꝛ aſſũptũ eſt hõ. q̇d exponi pt̃ ſi bñ intelligat qꝛ aſſũptũ eſt nã hũana. igr̃ ſi p̊° aſſũptũ nõ eſt nã hũana ſed ps nãe hũane aſſumẽs nõ erit ꝓmo hõ. ꝛ ſicut in inſtãti aſſũptõis ſe habuit ad totũ ꝛ ptes ita ꝛ mõ. igr̃ ꝛ mõ nõ eſt ꝓmo hõ. ſicut ſoꝛ. ẽ ꝓmo hõ q̇d vr̃ incõueniẽs cũ nõ ſit aliq̃ rõ a pte ꝓdicati alia hic ꝛ ibi. lꝫ ſit aliuſ modus ꝓdicãdi ſicut tãget di.vii. ¶ Immo 2° vr̃ ſeq̃ ꝙ chriſtus nõ ſit hõ. ꝓbo: ſi accñs eſſet ꝯpoſitũ ex ptib⁹ eẽntialib⁹ poſi.a. ꝛ actuali.b. ſubiectũ nõ denoĩa‑

ret ab accn̄te. qꝛ denoiaret a ſolo. b. naꝫ
ſi ſic. a. eſſet ſubiectū reſpectu accn̄tis cō
poſiti ex. a. ⁊. b. qꝛ. a. actualiṫ denoiaret
a. b. igiṫ a ſimili nā humana ꝯpoſita ex
aīa ⁊ corpe non dr̄ de v̄bo denoiatie ꝓ
pter ſolā vnionē aīe ad ipm verbuꝫ qꝛ
vnio debet eſſe ratio talis denomīatōis
Itē de rōne pſone eſt incōīcabilitas ⁊ hᵒ
in ratōe quo ſicut frequēter expoſitū eſt
hoc magis ꝯuenit mā̄e ꝙ̄ forme qꝛ i to
to forma cōīcat mā̄e ut dans eſſe igiṫ ſic
in natura in ſe pſonata magis appropa
tur icōīcabilitas iſta corpi ꝙ̄ aīe: ita qn̄
pſonat in altero ꝑ ꝓus vr̄ ſi ſit ibi aliqͣ
ordo termīari ipa depēdētia corpis ut
ſit ſb̄ſiſtens ꝙ̄ ipa dependētia aīe. Pre
terea 3ᵒ. corpus natū eſt in ſe ſb̄ſiſtere ⁊
non ꝑciſe ex hᵒ ꝙ aīa informās ipm ſb̄
ſiſtit in ſe ergo non ſupplet iſtud in cor
pore niſi ipſuꝫ imediate aſſumat. eſt. n.
corpus capax talis aſſūptōis ſicut ⁊ ſub
ſiſtētie in ſe. ſtāte igiṫ iſta vnione aīe ad
verbū cū per eā corpus nō ſit imediate
aſſūptuꝫ: ſtat pō in corpe ut aſſumat a
patre: ⁊ ita idē hō aſſumet a duabus p
ſonis qȯ vr̄ eſſe incōueniens qꝛ ſic nulla
pſona eſſꝫ hō ⁊ tn̄ ex illis ptibus eſt hō
qn̄ vniunt igr̄ eſſꝫ hō ⁊ nō pſona niſi ſit
pſona in ſe qȯ eſt incōueniēs: qꝛ tunc p
tes duplr̄ yppoſtaſiarent. ſ. intrinſice ⁊ ex
trinſice. Preterea tūc in morte fuiſſet
noua aſſumptio qꝛ tunc corpus fuit i
mediate vnitū verbo ⁊ non per aīam.
Preterea ꝓpter illas duas vniones nō
fuit hō ſicut oſtēſuꝫ eſt in 2ᵃ rōe ergo re
qͥriṫ 3ᵃ que ſit totius ꝓᵒ ꝓpter quā 3ᵃᵐ
v̄bū ſit hō. ſed illa ſufficit ſola ſine aliȷ̄s
duabus igr̄ ille due ſupfluūt.

Ideo quantum ad iſtū articu

lū pōt diſtingui de medio. Sicut. n. int̄
agens ⁊ actū vel effectū aliqͩ pōt poni
mediū vel vt qȯ ſicut agens ꝓximū int̄
agēs remotū ⁊ effectū. vel ut quo ſicut
forma agētis. Ita inter recipiēs ⁊ recep
tū pōt poni duplex mediū. ſ. qȯ ⁊ quo.
ſicut. n. aliqͩ pōt eſſe alicui rō agēdi ita
aliqͩ pōt eſſe alicui rō recipiēdi. ⁊ illud
reſpectu receptōis accn̄tis pōt eſſe qn̄qꝫ
ꝓpria forma recipiētis. ſicut ſubiectū ꝑ
ꝓpriā formā ut ꝑ rōem ꝓpriā recipien
di recipit ꝑmo ꝓpriā paſſionē. Ad ꝓ
poſitū pōt dici ꝙ in iſta paſſiua aſſūpti
one nature hūane ad verbū nulluꝫ fuit
mediū qȯ inter v̄bū ⁊ ipaꝫ nām ſꝫ tota
nā fuit ſic imediate aſſūpta. qȯ ꝓbat ſic
Quia qȯ eſt in ſe ꝑmo pſonabile ſi ſibi
dimitteret hoc in alio ꝑmo pſonat qn̄
aſſumiṫ qꝛ pſonalitas diuina ſupplet ꝑ
ſonalitatē ꝓpriā. tota nā eſt ꝑmo ⁊ in
mediate hoc mō pſonabilis in ſe ſi ſibi
dimittat ⁊ nō ps vel ptes igr̄ ⁊c̄. ꝓbatō
maioris qꝛ in eodē inſtāti nature i quo
in ſe pſonaret ſi ſibi dimitteret: pſonat
in alio vel ab alio qꝛ nec an̄ illud inſtās
eſt natū aſſumi qꝛ nō ꝑus fuit nā ſingla
ris nec poſt illud inſtās aſſumiṫ qꝛ tunc
eſſet pſona in ſe. mioꝛ ꝓbat qꝛ in eodeꝫ
inſtāti nature in quo mā ꝑcedit totū vl̄
forma neutrū natū eſt eſſe pſona ſꝫ tūc
ꝓᵒ qn̄ ex iſtis vnitis eſt tota nā tūc ipſa
tota eſt pſona in ſe ſi non impediat ab
aſſumēte. 2ᵒ mō loquēdo de medio. ſ.
quo pōt ꝯcedi ꝙ aīa eſt mediū in iſta aſ
ſūptōe ⁊ hᵒ reſpectu totius qꝛ eſt forma
lis rō huius nā̄e qua hec nā eſt vnibilis
ſicut ipſa eſt qua formaliṫ hō eſt riſibil
non tn̄ ut ꝑncipiū effectiuū ſed ut ſubie
ctū ꝓximū ⁊ ſicut eſt forma ipius ſubie
cti ita pōt eſſe forma ꝯſtituēs hanc nāꝫ
⁊ tn̄ ē toti nā̄e rō ꝓpͥa recipiēdi iſtā vni
onē qꝛ ē rō ꝓpͥa ꝯſtituēs ipſū totū rece
ptiuū huius vnionis nec ꝓpter hᵒ opꝫ
aīam ꝑmo aſſūi ut qȯ ſicut nec ipſa eſt
riſibilis ut qȯ licet ipa ſit quo hō eſt ri
ſibilis. Et ꝓpter iſtā rōem mediādi vē
pōt dici aſſumi tota nā ꝑ aīam ita ꝙ ly
per. licet reſpectu ꝑdicati dicat circūſta
tiā cauſe qͣſi mālis tn̄ reſpectu eius qȯ
determinat ꝑ ipm dicit cām formalē ſi
cut ⁊ hic. hō ꝑ aīam rōnalē eſt riſibilis
nōtur forma ſubiecti eſſe qͣſi mālē reſpe

otu p̄dicati hoc etiā modo pōt concedi ꝙ aīa mediat int̄ carnē ⁊ verbū qꝛ aīa eſt forma nāe totalis p° aſſūpte cui' nature caro eſt pars ⁊ iō illud quo tota nā eſt aſſūptibilis ⁊ aſſūpta eſt q̄ caro ſuo modo eſt aſſumptibilis ⁊ aſſumpta.

Sed hic eſt vnū dubiū ꝙtum ad primū membꝛ̄ diſtinctōis q̄d ſit iſta nā que p̄mo dr̄ aſſumi. an ſ. ſit aliquod ens aliud a ptibus Cōmētatoꝛ p° phy. ɔmēto. xvii. vr̄ dicē ꝙ totū lꝫ ſit aliud a ptibus ſiue a q̄libet pte ſeoꝛſuꝫ nō tñ ab oībus ptibus ſim l' ⁊ ſi ita eſſet cū iſta aſſumptō realis non ſit niſi reiꝫ nihil aliud eſſet totū aſſumi ꝙ oīes ptes aſſumi. Si ēt ſit aliud ens ab eis: dubiū eſt an ſit aliud alia entitate poſitia abſoluta vel relatia ⁊ 3° an ſit aliq̄ forma alia a forma que eſt ps toti'

¶Quantū ad p̄mū oñdo ꝙ totū ſit ens aliud ab oībus ptibus ɔiunctiꝫ ⁊ diuiſi ꝓbo qꝛ al's non eſſet dr̄ia toti' qō eſt p ſe vnū ad totū qō eſt vnū aggregatōne vt cumulus vel aceruus qꝛ iſtud totum 2m eſt ſue ptes. 8. metha. ɔñs vr̄ incōueniens. tū ex eodē. 8. tū qꝛ etiā vnū p accidēs eſt magis vnū ꝙ illud aggregatōe vnū ⁊ minus vnū ꝙ totū vnū p ſe qꝛ ſꝫ p̄hm 7° metha. c. de vnitate diffinitōnis Jn hoc hō albus eſt vnū aliq̄d qꝛ albedo ineſt hōi non aūt eſſet tale totū ſi nō informaret. ¶Preterea p ſe termin' ad quē generatōis eſt aliq̄d habēs entitatē ꝓpꝛiā qꝛ generatio eſt ad eſſe ꝓpꝛū termini. ſed totū eſt p̄mus termin' ad quē generatōis nō altera ps immo ſi vtraqꝫ ps preexiſtat ⁊ de nouo vnirent̄ nil minus eſſet generatio vel ꝓductio ipius cōpoſiti. ſicut in reſurrectiōe dato ꝙ taꝫ aīa ꝙ coꝛpus p̄exiſteret ſm̄ ſuas entitates adhuc fieret reſuſcitatio ad eſſe toti' compoſiti non aūt ad eſſe coꝛpoꝛis vel anime nec ad ambo iſta igr̄ ad aliqō 3m ab iſtis. ¶3° poteſt argui a ſimili de coꝛruptione ſm̄ argum ꝑ hī. 7° metha. in fine. qꝛ manet. a. ⁊. b. ⁊ non manet. ab. ⁊ idē realiter non poteſt manere ⁊ nō manere. ergo ab. eſt aliō realiter ab. a. ⁊. b. igit̄ cū ſic in omnib' ɔpoſitis per ſe rationi partiū non repugnet ut ille maneāt ⁊ totū non maneat aliq̄ erit entitas pꝛopꝛia ipius totius alia ab entitatib' partium. Item 4° al'. nihil eſſet per ſe cauſatum a cauſis intrinſecis materia. ſ. et foꝛma. quia iſte cauſe cauſant hoc compoſituꝫ quia ſunt partes cauſati. ſed iſte non ſunt partes neqꝫ alterius eaꝝ neqꝫ ambarum quia neutra eſt cauſata nec ambe qꝛ ſunt pꝛime cauſe ⁊ pꝛima pꝛincipia rei igit̄ ⁊c̄. Item ſequeretur 5° ꝙ nullum ens eſſet cui per ſe ineſſet ꝓpꝛia paſſio vel pꝛopꝛia operatio vel quodcunqꝫ accidens pꝛopꝛium illius ſpeciei quia hec non ſunt materie nec foꝛme

De ſecūdo dico ꝙ ēt ē aliō ens ⁊ aª ētitate abſoluta qꝛ ſolus reſpectus non ſufficeret ad hoc ꝙ totuꝫ diceretur per ſe vnū quia in toto vno per accidens eſt per ſe reſpectus ⁊ eſſentialis partis ad parteꝫ ut patet de dependentia accidentis ad ſubiectuꝫ. Similiter quidditates omnium abſolutoꝛum ut includentes materiam ⁊ foꝛmaꝫ. ⁊ ut diffinibiles quia ut ſic ſunt ſpecies generis abſoluti non ſunt tantuꝫ foꝛmaliter entia reſpectiua quod tamen opoꝛteret ſi entitas pꝛopꝛia totius eſſet reſpectus. ¶Hoc etiaꝫ concludunt rationes facte ad pꝛimum articulum quia neqꝫ generatio aliqua eſt per ſe ad reſpectum ut ad terminuꝫ ad quem. nec etiam coꝛruptio eſt a ſolo reſpectu ut termino a quo. neqꝫ cauſe abſolute ſunt ſolius reſpectus cauſe. neqꝫ pꝛopꝛia paſſio conſequitur totum pꝛeciſe inquantum reſpectiuum. neqꝫ pꝛopꝛia operatio vel aliud accidens abſolutum. nec tandeꝫ videtur poſſibile poſſe aſſignare differentiam ſpecificaꝫ omniū quidditatū quia non videtur poſſibile tantā ponere differētiā reſpectuū inter ptes vnitas ꝙtū etiam ad ꝓpoſituꝫ

nō vř ꝙ reſpectus ſit ꝓpͣa ratio fundan
di relatōe; vnionis ad vbū̄ qꝺ tm̄ opoꝛ
teret ponēdo totū̄ pͥmo aſſumi ſm̄ p̄di
cta ſi entitas totius ut diſtincta a ptib᷒
non poneret eſſe abſoluta.

Quātum ad tertiū̄

articulū̄. dico ꝙ ſi intelligat in toto p̄i
formā̄ ptis cuiuſmōi eſt in hoīe aīa itel
lectiua eſſe aliā̄ formā̄ q̄ſi ſupuenientē
illi que ſit etiā̄ aliqͩd ipſius totius ⁊ tm̄
dr̄ forma totius diſtiguēdo eā̄ ꝯ formā̄
ptis qꝛ ꝯpletius ꝯſtituit totū̄ q̄ꝫ illa alia
forma: iſte intellectus eſt falſus qꝛ tunc
eſſet in hoīe aliq̄ forma ꝯſtituēs hoīem
pfectioꝛ aīa intellectia qꝺ eſt incōueniēs
Silr̄ ſi innitat rōni accepte ex vnitate
toti᷒ puta qꝛ ex mā̄ ⁊ forma que eſt ps
nō fieret vnū̄ niſi p aliquā̄ formā̄ vniē
tē illas ptes que ſit forma totius. iſta rō
ꝯcluderet ꝓceſſu; in infinitū̄ qꝛ etiā̄ de
ipſa q̄ro quōo facit vnū̄ cū̄ mā̄ ⁊ forma
ptis ſi ex ſe: ita pōt ꝯcedi de forma ptis
ꝙ ex ſe ſit nata facere vnū̄ cū̄ mā̄: ſi per
aliud ꝓceſſus i infinitū̄. Ideo dico ꝙ
vltra formā̄ que pficit mā̄; vltimate ⁊
dr̄ forma ptis non eſt neceſſe ponē aliq̄ꝫ
formā̄ q̄ſi pficientē tam mā̄; q̄ꝫ forma;.
qꝛ mā̄ ⁊ forma in toto nō ſunt ptes eiuſ
dē rōnis ſiue elemēta pfectibilia ab aliq̄
actu 3ͦ ſed vnū̄ eſt ꝓpͥū̄ pfectibile ⁊ ali
ud ꝓpͥus actus ⁊ hec eſt p̄ciſa rō quar
faciūt vnū̄ p ſe ex. 8. metha. Si tm̄ itel
ligat forma totius nō aliqͩd ꝯſtituēs to
tū̄ ſed ipſa nā̄ tota ut quidditas: hͦ mō
ꝯcedi bn̄ pōt ꝙ forma toti᷒ ſit alia a for
ma ptis ⁊ ꝙ nā̄ vel qͩdditas poſſet dici
forma: pꝫ ex phō. 5. metha. c. de cā. ꝙ āt
ſit alia a forma ptis pꝫ ex pͦ arti. h tacto
Sed reſpectu cui᷒ eſt forma. Rn̄ͦ ⁊ dico
ꝙ reſpectu toti᷒ ꝯpoſiti nō quidē forma
informās ſ; forma qua ꝯpoſitū̄ eſt ens
qͩdditatiue. ⁊ hͦ mō totū̄ ē ens formalit
forma totius. ſicut albū̄ dr̄ albū̄ albedi
ne: nō quidē ꝙ forma totiuſ ſit quaſi cā̄
ipſius toti᷒ cū̄ mā̄ ⁊ forma ptiali cauſāſ
quaſi totū̄ ſed eſt ipſu; totū̄ p̄ciſe ꝯſide
ratū̄ ſm̄ illū̄ modū̄ quo loquit Auicē.
5ͦ metha. eqͩnitas eſt tm̄ eqͩnitas. Et ſi
q̄ras cauſas iſtius entitatis. dico ꝙ ipſa
eſt 3ª a ſuis cāis ⁊ cāliter eſt ab eis ⁊ nō
ab alijs. ⁊ quar̄ tales cē cauſent ⁊ ꝯſtitu
ant entitatē tertiā̄ aliā̄ a ſe que ſit per ſe
vna ⁊ alie nō cōſtituūt. nō eſt rō niſi qͣ
iſte entitates cāꝝ ſunt tales: ⁊ alie ſūt al
terius rōnis. qꝺ phus innuit. 8. metha.
vbi rn̄dēs ad. q. de vnitate ꝯpoſiti quō
fiat vnū̄ ex ſe ex mā̄ ⁊ forma: aſſignat p
cā̄ qꝛ hoc p ſe eſt actus: illud p ſe poten
tia: ⁊ ſicut hͦ eſt actus p ſe: illud pō per
ſe. ita hoc totū̄ eſt vnū̄ p ſe: ⁊ ſicut hͦ ē
actus per accn̄s ⁊ illud pō per accn̄s. ita
hoc totū̄ ꝯſtitutū̄ eſt vnū̄ per accn̄s qua
re aūt iſta entitas eſt p ſe actus reſpectu
vni᷒: ⁊ alia tm̄ p accn̄s reſpectu alteri᷒
nō eſt rō niſi qꝛ hec entitas eſt hec enti
tas qꝛ ſicut inter calidū̄ ⁊ calefacere nō
eſt mediū̄ in genere cāe efficiētis: ita nec
inter iſta; formā̄. ⁊ ſic informare eſt ali
qꝺ mediū̄ in gener̄ cāe formalis. Sicut
eni calidū̄ qꝛ calidū̄ calefacit ⁊ non ꝓp̄
aliqͩd aliud: ita aīa inq̄ꝫtū̄ aīa ſic pficit ⁊
ſic conſtituit. Sic ğ pat; q̄ꝫtū̄ ad iſtū̄ ar
ticulū̄ quid ſit mediū̄ ꝯgruitatis vniōiſ
nāe hūane ad verbū̄: qꝛ nā̄ tota ex ptib᷒
qꝺ eſt quoddā̄ ens abſolutū̄ 3ᵐ aliud a
partibus vtriſqꝫ ⁊ ambabus coniūcti;
⁊ diuiſim. Et ideo illud cōmentatoꝛiſ
fallit in iſta materia ſicut in alijs quia
non diſtinguitur inter illud quod eſt p
ſe ⁊ illud quod neceſſario concurrit. ad
eſſe quidem totius neceſſario preexigit
vnio partium: nec tamen illa vnio eſt il
lud eſſe quia vnio eſt reſpectus ⁊ eſſe il
lud eſt abſolutum. ſicut ad cauſatione;
alicuius effectus neceſſario preexigitur
oꝛdo cauſaru; efficientiū̄ quando ſunt
multe oꝛdinate ⁊ appꝛoximatio earum
⁊ tamen ille oꝛdo vel illa appꝛoximatō
non eſt eſſe ipſius effectus quia iſta ſunt
reſpectus tm̄. hoc autem eſt abſolutu;.

Nec eſt incōueniēs aliqđ abſolutū depē
dere vel ꝑexigere vel ſaltē coexigē aliq̄°
aliquē reſpectū vl'r.n.abſolutū cātum
a pl'ibus cāis neceſſario ꝑexigit vnionē
ꝛ approximatōem illaꝝ cāꝝ in cauſan
do. ꝛ ita pōt hic eē ꝙ tota entitas toti⁹
ſit abſoluta licet neceſſario ꝑexigat vel
coexigat vnionē ꝑtiū abſolutaꝝ.

Quātū ad ſecundū

articulū ꝑncipalez de medio extrinſeco
ponit̄ ꝙ gr̄a in iſta vnione fuerit mediū
ꝯgruitatis ¶ Contra h° arguo ꝑmo q2
in illo inſtāti nāe in quo nā ꝑſonaret̄ in
ſe ſi nō aſſumeret̄ in eodē inſtāti ꝑſona
tur in alio qn̄ aſſumit̄. hoc fuit declara
tū in ꝑmo articulo ſed ꝑus nālit̄ ꝑſona
ret̄ in ſe ꝙ̄ hr̄et habitū gr̄e q2 habit⁹ eſt
ꝑncipiuz opandi ꝛ ꝑ ꝯn̄s ꝑfectio ei⁹ cui
ꝯpetit opari. opari aūt eſt ſuppoſiti igr̄
ꝑus nāliter in ſe hr̄et rōem ſuppoſiti ꝙ̄
gr̄am vel habitū aliquē q̄ tm̄ eſt princi
piū opandi igr̄ ꝛ qn̄ aſſumit̄ ꝑus nālit̄
ꝙ̄ gr̄a iſta det̄ igr̄ non eſt media. Et cō
firmat̄ etiā2: q2 illud qđ eſt alicuius i ſe
ꝑus eſt eius ꝙ̄ qđ eſt eius ꝑ accn̄s. ſed ſi
nā ſibi fuiſſet dimiſſa fuiſſet ꝑſonata in
ſe ex ſeipa. igr̄ ꝑſonari ꝑus nāliter ꝯpe
teret ſibi ꝙ̄ habitus ille accn̄talis. Jte2
Jo. i. vidimus gl'am eius q̄ſi vnigeniti a
pr̄e. vbi vī dicere ꝙ chriſtū eſſe vnigeni
tū pr̄is ſit ꝑxia rō ꝯgruētie q̄re ipe hēat
plenitudinē gr̄e igit̄ prius erat nā ſubſi
ſtēs in v̄bo ꝙ̄ tāta gr̄a ſibi ꝯferebat̄ alſ
videret̄ ꝙ in aliquo inſtāti in quo nat̄a
non erat vnita v̄bo ꝯferreret̄ plenitudo
gratie. Preterea illa gr̄a nō vniret for
malit̄ p2: igr̄ tm̄ ſe hr̄et in rōe diſpōnis
in altero extremo. ſed h° eſt falſū: q2 ipa
nā in qua eſt gr̄a ꝑſonat̄: ꝛ ꝑ hoc omne
accidens eius accn̄talit̄ ꝛ mediate vni
tur ꝑſone igr̄ in iſta vnione nullū accn̄s
potuit eſſe mediū ſicut nec albedo ē me
diū in vnione ſupficiei ad corpus.

Ad argumenta principalia.

Ad ꝑ^m patet Rn̄ſio ꝙ intelligende ſunt
auc̄tes de medio quo: ꝛ nō qđ. Ad 2^m
dico ꝙ aliq̄d pōt eſſe in ſe ꝑus alio non
ꝯpando illa ad 3^m. ſicut ꝑtes nāe mee ſſ
ꝑores nā mea tota quo ad ordinē gene
ratōis vel executōis: nō tn̄ in ꝯpatōe ad
ꝑſonatōe2: q2 ꝑtes mee non ꝑus ꝑſonāt
ꝙ̄ tota nā mea ꝛ ita etiā eſt ꝯ ꝑſonatiōe
ni ꝑſona extranea. ꝛ rō eſt q2 in illo in
ſtāti nāe in q̄ totū ē totū ip2 ē ꝑſōabile
i ſe vl' in alio. ꝛ iō q̄cq̄d ꝑcedit ip2 nālit̄
n̄ ꝑcedit ip2 i ꝑſōabilitate q2 ut ꝑus n̄ ē
ꝑſonabile. Ad aliud dico ꝙ nō ſequit̄
ꝑus ſ2 ꝯn̄tiā eſt ꝑus nāliter ḡ eſt ꝑus cā
lit̄. vl' ſic aliq̄d dr̄ ꝑus executōe ꝑoritate
cē mālis. vl' ꝑus intentōe ꝑoritate cauſe
formal'. ſilr ſm ph̄m in ꝑdicamētis. ꝑus
cālitate pōt eſſe ſiml' ſm ꝯn̄tiā. eē nāq2
hoie2 ſm ꝯn̄tiā ꝯuertit̄ ad verā rei orō
nē ꝛ ecōuerſo ꝛ tn̄ eſſe rei eſt ꝑus cāliter
Jn eo. n. ꝙ res eſt vel non eſt: eſt orō va
vel falſa. ita h̄ ꝑoritas in ꝯn̄do pōt ſtar̄
cū nō ꝑoritate in cāndo: ſicut vniuerſa
liter eſt in accn̄te ꝯn̄te multa neceſſario
ſicut calidū ꝯſequit̄ ignē ꝛ aerē iō ſequi
tur vtrūq2 illoꝝ ſm ꝯn̄tiā ꝛ tn̄ vtroq2
illoꝝ eſt poſterius ſm cālitatē. ita in ꝑ
poſito ꝑtes aſſumi ꝛ ſi ſequat̄ ad totu2
aſſumi ꝛ nō ecōuerſo nō tn̄ erit ꝑus in
cālitate. Poſſet tn̄ dici ꝙ eo mō quo
ꝑtes aſſumūt̄ ꝯuertibilia ſunt ꝑtes aſſu
mi ꝛ totū aſſumi. Ad aliō dico ꝙ chri
ſtus vere qn̄ fuit mortu⁹ aliquā entitatē
nō habuit quā habuit viuus: nec tn̄ de
poſuit nām quā aſſūpſit q̄tu2 ad ꝑtes
eſſentiales illius nāe: ꝛ ita intelligit Da
maſ. p2 ibi. c. lxxiii. vbi vult ꝙ aīa ꝛ cor
pus in morte non erāt in ꝑpa ypoſtaſi
ſed in ypoſtaſi v̄bi. Sed reſtat vnū du
biū q2 vr̄ ꝙ in morte fuerit noua aſſūp°
ꝑtis in ſe que ꝑus fuit vnita. Ad vlti^m
dico ꝙ ſi accipiat̄ gr̄a ꝑ gratuita dei vo
luntate deus dr̄ ex gr̄a opari omne illō
quod nō includit̄ in nā rei ſed magis ex
cedit facultatē eiuſ. ꝛ hoc mō q2 faculta
tē nature hūane excedit ſubſiſter̄ i v̄bo

ideo gratuite deus hoc opaꝛ ⁊ ex gratia ſūma qꝛ ſūma gratuita cōdeſcēſione cō fert nature illud ad qȯ minime pȯt ex ſe attingere ⁊ quod maxime illā excedit Sed ſi intelligaꝛ gr̄a ꝑ habitu creato i formāte licet illa cōcomiteꝛ nām vnitā nō eſt tn̄ neceſſaria ad vnionē. Et tūc cū arguiꝛ q̄ſi a mioꝛi ꝙ ipſa eſt neceſſaria ad vnionē beatifica. g̊ ad iſtā dico ꝙ nō ſequiꝛ qꝛ vnio beatifica eſt ꝑ opationē ⁊ actū 2^m^ in quē non pȯt aīa niſi habeat formā. Iſta vnio eſt ad eſſe ꝑmuȝ ad qȯ non ꝓſupponiꝛ aliqȯ accn̄s in natura vnita ſicut etiā ad eſſe ꝑmū ſupnāle qȯ habeꝛ ꝑ habitū gr̄e nō requiritur aliquod eleuās naturā. ſic.n.eſſꝫ ꝓcedere in infinitū ut ſemꝑ vnū ſupnaturale diſponeret ad aliud ⁊ ſicut illud qȯ ibi dat actū primū poſſet imediate ꝑficere naturā ita hᵒ eſſe a v̄bo cōicatū pȯt eſſe imediatū principiū vnionis.

Circa tertium.

Arguiꝛ ꝙ ſic: qꝛ corpus chriſti erat generatū ex puriſſimis ſanguinibꝰ beate virginis ſm̄ Damaſ. li. iii. c. iiᵒ corpus generatū eſt dēſius ſanguinibus ex quibus generaꝛ ſm̄ Damaſ. c. iii. g̊ mioꝛē locū occupat ⁊ ꝑ ꝯn̄s formatōem vel conceptōem vel generatōem neceſſario concomitaꝛ motus localis ille: non eſt i inſtanti igiꝛ nec cū incarnatōe que fuit i inſtāti nō poſt igiꝛ ante. Preterea corpus organiçatuȝ erat alterius figure q̄ ſāguis ex quo generabaꝛ igiꝛ occupauit aliū locū. igiꝛ illa formatio requirebat motū localē igiꝛ in tēpe. Preterea oīs ſubſtātia generabilis ⁊ corruptibilis q̄ non creatur ꝓduciꝛ ꝑ mutatiōem. tota natura aſſūpta a v̄bo eſt generabilis et corruptibilis ⁊ non imediate creabaꝛ. qꝛ fuit ex ſanguinibus igr̄ ꝓducebaꝛ ꝑ mutatōem ⁊ per ꝯn̄s pars potētialis illius totius mutabaꝛ ad formā eiuſdem totius. igr̄ ꝑus fuit ſub ꝓuatōe oppoſita illi forme ⁊ hoc ꝑus tpe qꝛ oppoſita priuatiue non poſſūt ſimul tpe eſſe in eodē ꝑus igr̄ tempe erat corpus non aīatum ꝙ aīatum. Contra magiſter in lr̄a di. iii. ⁊ Damaſ. xlviii. in fine.

Dico ꝙ queſtio pȯt intelligi de ꝑoꝛitate tpis vel nāe. ꝑmoᵒ habet duos articulos. primū de oꝛdine aīatōis ad incarnatōem. 2^m^ de oꝛdie organiçatōis ad aīatōem. Quantū ad ꝑmū dico ꝙ non ꝑceſſit tpe aīatio incarnatōem. qꝛ tūc nā iſta fuiſſet aliqn̄ in ſe ꝑſonata ⁊ non in v̄bo qn̄.ſ. fuiſſet caro aīata. ꝓbaᵒ ꝯn̄tie. corpus.n. aīatuȝ ſi in aliquo tpe eſt in ſe ſubſiſtēs eſt perſona ꝯn̄s eſt falſuȝ: qꝛ tunc beata virgo nō fuiſſet vera mater dei. non.n. genuiſſet deum. ſed iſtū hoīeȝ puꝝ cuꝰ natura fuiſſet pꝰ vnita deo. ꝯn̄s iſtud eſt ꝯ Dama. lviii. c. vbi ꝯ: neſtoriū ōtermīat ꝙ beata virgo fuit vera mater dei ⁊ non alicuꝰ puri hoīs tm̄. ꝯn̄tia patet qꝛ terminata fuiſſet tota ratio maternitat̄. marie in ꝓductōe illius nature.

Quantum ad ſcōm

dico ꝙ organiçatio poteſt intelligi vel vltima inductio forme diſponētis imediate ad aīam intellectiuā ſm̄ vnā opi. ſiue inductio aīe intellectie ſm̄ aliā opi. que ponit ꝙ aīa eſt qua formaliter corpus eſt organicū. vel pȯt intelligi tranſmutatio precedēs iſtā vltimā inductionē forme organice diſponētis ad formā intellectiuā. ꝑcedūt aūt due tranſmutatōnes: videlꝫ motus localis quo mā defert ad locū ꝯueniente generatōi. ⁊ alteratio qua materia i loco debito alteraꝛ ⁊ diſponiꝛ ad formā corpis organici inducendā. ⁊ in iſto 2ᵒ mō ſm̄ vnā opi. q̄ ponit ptes ethrogeneas corpis organici differre ſpē: poſſunt poni multe generatōes ⁊ multe trāſmutatōes. ſicut.n. ptes ille habent formas ſb̄ales quidditatiuas alias ⁊ alias. ita cuiuſlibet ē generatio altera ⁊ altera. ⁊ ad qualit̄ et generatōeȝ eſt ꝑuia alteratio. Et ēt vlteriꝰ

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

poteſt poni ꝙ non omnes iſte generatõ
nes ſunt ſimul. ſed alia ꝓcedit aliã tẽpe
ꝛ ita vna alteratio diſponẽs ad aliã ge
neratiõez eſt ꝑoꝛ altera naturaliter. Sꝫ
q̃litercũqꝫ ſit de iſtis põt dici ꝙ oꝛgani
ʒatio ꝑmo° dicta. ſ. a qua coꝛpus dr̃ oꝛ
ganiʒatũ que immediate diſpõit ad aĩam
intellectiuã non pꝛecedit tpe aĩatõem ẽt
in nobis qꝛ tunc pater nullo mõ genera
ret hoĩem. ꝯpleta. n. eſſet eius tota actõ
ꝑus duratõe q̃ꝫ eſſet aĩa. ille aũt non ge
nerat hoĩem cuius actio tota ꝯpleta eſt
ꝑus tpe q̃ꝫ ſit homo. Si aũt fiat ſermo
de oꝛganiʒatõe 2° modo tenendũ eſt ꝙ
omnes inductiões foꝛmaꝝ ſbaliũ ptia
liũ ẽt ſi multe eſſent in eodẽ inſtãti erãt
qꝛ nulla ps ꝑoꝛ tpe alia. qꝛ pars q̃ aſſu
mebat a verbo nũq̃ꝫ ꝓfuit in ſuppoſito
quod ꝯtigiſſet ſi fuiſſet pꝛioꝛ tpe. Sꝫ
de tranſmutatõe mãe ad locũ ꝯueniẽtẽ
generatõi. ꝛ de alteratõe pꝛecedẽte gene
ratõez totius vel generatões partiũ: du
biũ eſt ſi iſte ꝓceſſerũt tpe: vel ſi fuerunt
in eodẽ inſtanti cũ incarnatõe: qꝛ ſi po
nant fuiſſe in tpe magis vr̃ poſſe ſalua
ri Mariã coopatã fuiſſe ad illos mot⁹
de hoc in. 4. di. Si aũt totũ ponat fu
iſſe in inſtãti ita ut nullus ibi fuerit mo
tus localis neqꝫ mutatio cũ ſucceſſione
magis ſaluat ꝙ in vltio inſtãti ꝯſenſus
virginis expꝛeſſi: fuit in vtero virginis
verbũ homo. ꝛ ante illud inſtãs nõ vr̃
fuiſſe aliq̃ opatio ſpẽalis ad incarnatio
nẽ ꝛ in iſto vr̃ tota fuiſſe ꝯpleta. De ꝓ
oꝛitate nature vr̃ eſſe dicendũ ꝙ funda
mentũ relatõis nãliter ꝓcedit relatõem
qꝛ ſm phm ꝛ Aug. de tri. vii. qȯ nihil
eſt in ſe nihil eſt ad aliud ꝛ totalis nã ẽ
fundamentũ illius vnionis ex. q. ꝓcedẽ
ti. ergo entitas totalis nãe nãliter pꝛece
dit incarnatõem. ꝛ ita aĩatõnem ꝓcedit
nãliter totius oꝛganiʒatio ſm vnã opi.
de foꝛmis. vl' ſaltẽ eſt ſimil' ſm aliã opi.

Ad rationes pꝛincipales. Ad pꝛimum
argu^m dico ꝙ ſi ꝯcederet alteratione ꝓ
cedere tpe incarnatõez poſſet dici ꝙ cuꝫ
illa alteratõe fuit occupatio mioꝛis loci
ſicut vniuerſaliter eſt circa quãcũqꝫ cõ
denſatõem. ꝛ ita poneret ibi vnus mot⁹
localis p ſe quo depoꝛtabat mã ad locũ
ꝯuenientẽ generatõi. ꝛ alius p accñs cõ
comitãs generatõez coꝛpis denſioꝛis q̃
occuparet minoꝛ locus: ꝛ in vltio inſtã
ti ꝯdẽſatõis inducerent omnes foꝛme p
tiales. ꝛ foꝛma totalis coꝛpis oꝛganiʒati
ꝛ in illo inſtãti totũ aſſumeret. Si ãt
ponat alteratiõem non ꝓceſſiſſe tpe tũc
poteſt dici ꝙ occupatõ mioꝛis loci erat
ſubita ꝛ hoc per potentiã diuinaꝫ. ſi tñ
ad hoc non poſſet cooperari virtus cre
ata. de quo di. 4. Per iſtud idem dicẽ
dum eſt ad 2^m de figuratione. Ad 3^m
dico ꝙ mutatio pꝛopꝛie dicta eſt inter
pꝛiuationem ꝛ foꝛmaꝫ. ſicut patet in. 5.
phy. non autem inter negationem ꝛ foꝛ
mam. pꝛiuatio autem eſt negatio in ap
to nato. ꝛ ideo quando foꝛma pꝛoduci
tur ſimul cum ſuſceptiuo non eſt pꝛoꝑe
mutatio ad illam foꝛmam quia ſuſcep
tiuũ non pꝛius fuit ſub pꝛiuatiõe q̃ꝫ foꝛ
ma. nec pꝛius fuit aptum natum haberẽ
foꝛmaꝫ q̃ꝫ habeat eam. ſed tantũ eſt mu
tatio ad ſuſceptiuũ eius. cum igitur ani
ma intellectiua inducatur ſimul cuꝫ eſ
ſe coꝛpoꝛis etiam in nobis ad animam
pꝛopꝛie non eſt mutatio ſed tantum ad
eſſe coꝛpoꝛis oꝛganici ꝛ illius mutatio
nis ſubiectum eſt materia que fuit ſub
foꝛma ſanguinis: ꝛ cum additur in ma
ioꝛe ꝙ omnis foꝛma generabilis ꝛ coꝛ
ruptibilis ſi non immediate creatur ac
cipit eſſe per mutationem ſui ſubiecti.
neganda eſt iſta pꝛopoſitio ſi intelligat
per mutationem cuius ipſa ſit pꝛimo
terminus. ꝛ de mutatõne pꝛopꝛie dicta
poteſt tamen concedi de mutatõne cui⁹
aliquid eius ſit terminus. ꝛ de mutatio
ne cõmuniter dicta. ꝛ huius mutatiõis
pꝛopꝛie dicte terminus eſt coꝛpus oꝛga
nicum quod eſt aliquid coꝛpoꝛis ani
mati.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Nunc etiam de carne vbi. Circa iſtã di. 3. i qua magr̃ agit de q̃litate nãe aſſũpte: q̃rũtur duo. vnũ de matre ⁊ aliud de ꝓle. Primũ eſt vtrũ beata v̓go fuerit ↄcepta in originali peccato. 2^m eſt de ſanctificatõe corpis chriſti: quare. ſ. ⁊ quomõ non cõtraxerit originale peccatum.

Circa primum. arguit ꝙ ſic. In Adã omnes peccauerũt ro. 5° non niſi q2 fuerũt i eo ſm rõnem ſeminalẽ ita fuit in eo beata virgo igr̃ ⁊c̃. Itẽ Damaſ. c. x°. ⁊. xlviii ſpũs ſanctus purgauit eã: purgatõ non eſt niſi a peccato igr̃ habuit peccatũ: nõ actuale igr̃ ⁊c̃. Itẽ aug⁹. de fide ad Petrũ firmiſſime tene ⁊ nullaten⁹ dubites omnẽ hoiem qui p cõcubitũ viri ⁊ mulieris ↄcipit cũ peccaco originali naſci. Itẽ idem ſup illud Jo. Ecce agnus dei. ⁊c̃. ſolus innocẽs q2 non ſic venit. ſ. ſm cõem ꝓpagatõem. Itẽ Leo papa i ſermone de natiuitate dñi. ſicut a reatu nullũ liberũ reperit ita liberãdis oibus vẽit igr̃ ⁊c̃. Item Hyero. ſup illud pš. ⁊ de manu canis vnicã meã. vr̃ idem dicẽ. Item de ↄſe. di. iiii. c. i. ibi. Natiuitas in glõ. Itẽ Ber. de ↄceptu eius dicit ꝙ fuit in peccato originali ↄcepta. Itẽ Anſel. 3. Cur deus hõ. c. xvi. Item h° idẽ vult Ber. in quadã ep̃la: ⁊ ꝓbat q2 non fuit ſanctificata añ ↄceptũ pz. nec in ↄceptu q2 ibi fuit libido. Contra Aug⁹ ḋ nã ⁊ gr̃a circa mediũ ⁊ ponit i lr̃a. c. iii. Cũ de peccatiſ agit de Maria nullã ꝓrſus volo hr̃e queſtionez. Et Anſel. de ↄceptu v̓ginali. c. xviii. Decuit ut ea puritate v̓go niterz qua maior ſub deo nequit intelligi. poſſet autẽ intelligi pura innocẽtia ſub deo qualis fuit in chriſto igitur ⁊c̃.

Dicitur cõmuniter ꝙ ſic. ꝓpter auctẽs adductas ⁊ pp rões aſſũptas ex duobus mediis quoꝝ vnũ eſt excellentia filij ſui. ipſe. n. ut redẽptor vniuerſalis oibus ianuã aperuit. ſed ſi beata virgo non ↄ̃xiſſet originale non indiguiſſet redẽptore nec ipſe ſibi ianuã aperuiſſet q2 non fuiſſet ſibi clauſa. nõ eni claudit niſi ꝓpter peccatuz ⁊ maxie originale. 2^m mediũ eſt ex his que apparent in beata v̓gine. ipſa. n. fuit ꝓpagata cõi lege ⁊ per ↄñs corpus eius propagatũ ⁊ formatũ de ſemine infecto et ita eadẽ rõ infectõis in corpe eius q̃ erat in corpe alterius ſic ꝓpagati. ⁊ cũ ex corpore infecto inficiat aia: eadẽ rõ infectõnis erat in aia eius que ⁊ i aiabus alioꝝ cõiter ꝓpagatoꝝ. Similit̃ habuit penas cões nature hũane ut ſitim famẽ ⁊ huiuſmõi. que infligunt nobis ꝓpt peccatũ originale. ⁊ ille nõ erant volũtarie aſſũpte q2 non erat redẽptrix vel reparatrix nr̃a. q2 tunc filius eius non fuiſſz redẽptor oim generaliter igr̃ erãt ſibi inflicte a deo ⁊ non iniuſte ergo ꝓpter peccatũ ⁊ ita ipſa non erat innocens. Contra primã rõnem argr̃ ex excellẽtia filij ſui inq̃tũ redẽptor recõciliator ⁊ mediator ꝙ ipſa non ↄ̃xit peccatũ originale. pfectiſſim⁹. n. mediator hz pfectiſſimũ actũ mediãdi reſpectu alicui⁹ pſone ꝓ qua mediat: ſed chriſtus eſt pfectiſſim⁹ mediator igr̃ chriſtus habuit pfectiſſi^m gradũ mediãdi poſſibilẽ reſpectu alicuius creature ſiue pſõe reſpectu cui⁹ erat mediator. reſpectu nulli⁹ pſone habuit excellẽtiorẽ gradũ q̃ꝫ reſpectu marie igr̃ ⁊c̃. ſed hoc nõ eſſet niſi meruiſſet eã preſeruari a peccato originali. qḋ ꝓbo tripl̓r. pmo per ↄpatõem ad deũ cui reconciliat. 2° per ↄpatõem ad malũ a q̃ liberat. 3° p ↄpatõem ad obligatõem pſone quã recõciliat. Ad videndũ pmã ꝓbatõem pono ex^m ↄſonũ exemplo Anſel. cur deus hõ. li°. 2°. c. xvi. aliq̃s offendẽs regẽ demeret intantũ ut oi filio nãli ei⁹ rex offendat: ⁊ offendẽs exheredet eum iſta offenſa ſtatuit nõ remittẽda niſi of-

ferat regi ab aliquo innocēte aliq̄d ob‑
ſequiū magiſ placās ⁊ gratū q̄ peccatū
fuerit offenſiuū aliquis offert obſequiū
ita gratū q̄ recōciliet filios ut non exhe
redent tn̄ cuilibet nato rex offendit licet
poſtea remittat offenſam ꝓpter merita
mediatoriſ. ſed ſi ille mediator poſſz ita
ꝑfecte placare regez ut preueniret reſpe‑
ctu alicuius filij ire ne ei offenderet: hº
magis eſſet q̄ ſi rex offenſaz habitā ꝯ ta‑
lē remitteret ſed hº non eſt impoſſibile
cū hec offenſa non eſt ex culpa ꝓpria ſꝫ
ex alia ꝯcta. Ex illo arguit ſic. nullꝰ ſū
me vel ꝑfectiſſime placat aliquē ꝑ offē‑
ſa alicuiꝰ ꝯhenda niſi poſſet ꝑuenire ne
illi offendat. nam ſi iam offenſuꝫ placat
ut remittat non ꝑfectiſſime placat. ſꝫ in
ꝓpoſito deus non offendit aie ꝑ motū
interiorē in ipſo ſed tn̄ ꝓpter culpā in
ipſa aia. igr̄ chriſtus nō ꝑfectiſſime pla‑
cat trinitatē ꝑ culpa ꝯhēda a filijs ade
ſi non ꝑueniat ut alicui trinitas non of‑
fendat ⁊ ꝑ ꝯñs q̄ aia alicuiꝰ filij ade nō
habeat culpā talē. Ex 2ª via arguit du
plr. ꝑmo qꝛ ꝑfectiſſimꝰ mediator meret
āmotōem oīs pene ab eo quē recōciliat
ſed culpa originalꝭ eſt maior pena q̄ ip‑
ſa carētia viſionis diuine ſicut declara‑
tū fuit di. xxxvi. ſcdi li. qꝛ peccatū ē ma
xima pena nature intellectualꝭ inť omēs
penas eius. igr̄ ſi chriſtus ꝑfectiſſime re
cōciliauit iſtā penā grauiſſimā meruit
ab aliquo auferri non niſi a matre. igit
⁊c. ¶ Confirmat iſtud ꝑ exemplū. qꝛ ſi
filio ade eſſꝫ maxia pena regē ꝯ eū offē‑
di nullus eum ꝑfectiſſime recōciliaret:
niſi aufferret ab eo non tn̄ exheredatō
nē ſed etiā eſſe inimicū regis. igr̄ ⁊c. Ex
eadē via arguit 2º ſic. chriſtus imediatꝰ
vr̄ fuiſſe repator ⁊ recōciliator noſter a
peccato origiali q̄ ab actuali qꝛ neceſſi‑
tas incarnatōis paſſiōis ⁊c. aſſignat cōi
ter ex pcc̄o originali. Sed ſupponit cōi
ter q̄ ipe fuit ita ꝑfectus mediator reſpe
ctu alicuius ꝑſone puta Marie q̄ eam
preſeruauit ab oī peccato actuali: igit ſi
militer a peccato originali. Ex 3ª via ar‑
guo ſic. ꝑſona recōciliata non ſūme ob‑
ligat mediatori niſi ab ipo ſūmū bonū
habeat quod pōt ꝑ mediatorē haberi.
ſed innocentia illa. ſ. preſeruatō a culpa
ꝯcta vel ꝯhenda pōt haberi ꝑ mediato
rē. ḡ nulla ꝑſōa ſūme tenebit chriſto vt
mediatori ſi nullā ꝑſeruauit a peccato
originali. Et ſi dicas q̄ nō eq̄liter tene
tur ꝑſona cui remittit peccatū ⁊ ꝑſona
que ꝑſeruat a peccato ꝓpter illud Luc.
vii. Cui magis dimittit magis diligit. q̄
re ibi rn̄ſionē Aug. q̄ oia poſſibilia cō
mitti ſi dimiſſa ac ſi eſſent ꝯmiſſa imo
excellētius beneficiū eſt ꝑſeruare a ma‑
lo q̄ ꝑmittere incidere in malū ⁊ ab eo
poſtea liberare. Videt etiā q̄ cū chriſtꝰ
multis aiabus meruerit grām ⁊ gliaꝫ ⁊
ꝑ his ſint chriſto debitores ut mediato
ri quare nulla aia erit ei debitrix ꝑ ino
centia. ⁊ quare etiā omnes angeli beati
ſint innocētes ⁊ nulla hūana aia erit in
nocēs in patria niſi ſola aia chriſti. 2ª
rō que accepta fuit ex his que apparent
in Maria non vr̄ ꝯcludere. q̄. n. argui
tur ꝑmo de infectōne carnis ꝓpter ſemi
natōem nō arguit ſm viā Anſel. de pec
cato origiali que tacta ſint di. xxxii. aut
dato q̄ ſic ꝯhit peccatū originale cōiter
tn̄ infectio carnis manens poſt baptiſ‑
mū non eſt neceſſaria cā quare maneat
peccatū originale in aia ſed ipſa manen
te peccatū originale delet ꝑ grām colla‑
tā. ita poſſet deus in ꝑmo inſtāti ꝯcepti
onis v̄ginis dando tūc grām delē ne eēt
cauſa neceſſaria infectōnis in aia ſi grā
tolleret culpā in aia. ¶ Aliud de paſſiōi
bus Marie non ꝯcludit. pōt. n. media‑
tor recōciliare aliquē ut auferant ab eo
pene ſibi inutiles. ⁊ relinquat in penis ſi
bi vtilibus. originalis culpa non fuiſſet
vtilis marie. pene tpales tamē fuerunt
vtiles qꝛ in eis meruit. igr̄ ⁊c.

Ad queſtionē igit dico q̄ deus potu
it facere q̄ ipſa nunq̄ fuiſſet in peccato
origiali. Potuit etiā feciſſe ut tn̄ i vno
ſtantū n̄ eſſet in peccato: potuit etiā fac

ut per temp⁹ aliq̄ ęſſet in peccato ⁊ in
vltimo inſtanti illius tp̄is purgaret. ¶
Primū declaro q̄ꝛ gr̄a equalet iuſticie
originali q̄ꝰtum ad acceptatōez diuinaꝫ
ut ꝑpter hanc aie habenti gr̄am nō in-
ſit pctm̄ originale. potuit.n. deus in p̄ᵒ
inſtāti illius aie infundē ſibi gr̄am tātā
q̄ꝰtam alῐ aie in circūciſione vel baptiſ-
mo. igit̄ in illo inſtāti aia non habuiſſꝫ
pctm̄ originale. ſicut nec habuiſſꝫ ſi pri⁹
fuiſſet baptiçata. ⁊ ſi etiā infectio carniſ
fuit ibi in p̄mo inſtāti nō fuit tn̄ neceſſa-
ria cā infectōis aie. ſicut nec poſt baptiſ
mū q̄n manet ſm multos. ⁊ infectio aie
non manet. aut potuit caro mūdari an̄
infuſionē aie ut in illo inſtāti nō eſſet in
fecta. 2ᵐ patet q̄ꝛ ſi agens nāle pōt inci
pere agē in inſtāti ita q̄ in illo inſtāti fu
erit in eſſe quieto ſub vno ꝯrio. ⁊ i tp̄e
habito eſt ſub forma ꝯria in fieri ⁊ q̄n-
cūq̄ꝫ agens nāle pōt agere. deus pōt agē
igit̄ pōt ⁊ in tp̄e habito alicui inſtāti cā
re gr̄am. ¶ Hoc ēt ꝯfirmat̄. q̄ꝛ q̄ñ aia eſt
in peccato pōt per potētiā diuinā eſſe in
gr̄a. ſed in tp̄e illo quo fuit ꝯcepta potu
it eſſe in peccato ⁊ p̄ te fuit igr̄ ſilr̄ potu
it eſſe in gr̄a. nec neceſſe fuit tunc q̄ fuiſ
ſet in gr̄a in p̄mo inſtāti illius tp̄is ſicut
nec de mutatōe ⁊ motu. Preterea in p̄
mo inſtanti potuit creaſſe gr̄am in illa
aia. ergo ⁊c̄. 3ᵐ eſt manifeſtū. Quō aūt
hoꝝ triū que oſtēſa ſunt eſſe poſſibilia
factū ſit: deus nouit. ſi auc̄te eccleſie. vel
auc̄ti ſcripture non repugnet vr̄ ꝓbabi
le q̄ excellentius eſt attribuere marie.

Contra ſecundum

iſtoꝝ membroꝝ inſtat̄ duplr̄. primo ſic
Quicq̄d deus imediate agit circa crea-
turā agit poſt inſtās culpe igr̄ nō poteſt
in inſtāti iuſtificare aiam in tp̄e habito
Preterea aut illa iuſtificatio eſſet mot⁹
aut mutatio. nō mutatio q̄ꝛ non eēt niſi
in inſtāti. non motus q̄ꝛ non eſſet ſucceſ
ſio ſm ptes mobilis. ſ. aie q̄ꝛ ipſa eſt idi
uiſibilis. neq̄ꝫ ſm ptes forme. ſ. gratie.
neq̄ꝫ ſm media inter extrema. nō.n. eſt
mediū inter p̄uatiue oppoſita circa ap-
tū natū. ſicut nec eſt abſolute mediū int̄
ꝯdictoria nec alteꝝ illoꝝ ſm ptes acq̄re
bat̄ vel amittebat̄. neq̄ꝫ ſubiectū eſt diui
ſibile. igr̄ ¶ Ad p̄mā inſtantiā dico q̄ ſi
deus volūtarie non agit in inſtāti non
neceſſario ꝑpter hᵒ oportꝫ eū expectare
tp̄us ut in inſtāti determiato illius tp̄is
agat. ſed pōt agē in tp̄e in cuius p̄mo in
ſtāti non egit. veꝝ eſt igr̄ q̄ deus poteſt
agere in inſtāti q̄cq̄d imediate agit. ſed
non eſt neceſſe ipſuꝫ agere in inſtanti.
Ad 2ᵐ dico q̄ ſtricte loquēdo ſicut phs
loquit̄ de motu ⁊ mutatiōe. iſta paſſio
nec eſt motus nec mutatio ſed aliq̄d ha
bens de vtroq̄ꝫ hᵒ habens de mutatiōe
q̄ ut forma ſimplex ⁊ indiuiſibilis ineſt
ſ̄biecto: hᵒ de motu q̄ꝛ in nulla mēſura
indiuiſibili ineſt ſed in tp̄e ⁊ in hoc defi
cict a mutatōe: deficit aūt a motu q̄ꝛ n̄
eſt fluxus ſm ptes forme vel mobilis.
vel ſm media inter extrema q̄ꝛ hic nul
la ſunt media ſicut ꝓbatū eſt. Exēplū
eſt. mobile tranſit a forma ſub qua fuit
in vltimo inſtāti q̄etis ita q̄ poſt illud
inſtans eſt ꝯtinua depditō illius forme
ſm ptes eius. ⁊ cōtinua acq̄ſitio forme
oppoſite. ſi in toto tp̄e ineſſet forma op
poſita ⁊ tn̄ non ſucceſſiue acq̄reret̄ ptes
eius eſſet ſilē ꝑpoſito. q̄ꝛ tunc illius for
me acq̄ſitio non eſſet motus nec mutaᵒ
ſicut nec mō trāſitus a mutatōe ad mo
tū vel ecōuerſo eſt mutatio vel motus.
Sed quare paſſio cāta ab agēte natura
li eſt mutatio vel motus ⁊ nō iſta. Rn̄ᵒ.
q̄ꝛ agēs nāle ſi pōt ſubito inducē formā
inducit p̄ mutationē: ⁊ ſi nō pōt neceſſe
eſt ut agat in tp̄e ⁊ ita p̄ motū. deus aūt
⁊ ſi poſſet inducere formā in inſtanti tn̄
ſi nō inducēt in inſtāti pōt inducē totaꝫ
in tēp̄e ita q̄ nō ptes ante ptes. poſſe.n.
agere in tp̄e non eſt impfectōis in agēte.
licet neceſſitas agendi in tempore ſit im
perfectio.

Si autem teneatur
pars negatiua queſtionis ad omnes au
ctoritates in ↄtrariā ptē rn̄det ꝙ ꝗlibet
filius ade nālr̄ eſt debitor iuſticie ori-
ginalis ⁊ ex demerito ade caret ea ⁊ idō
oīs talis habet vn̄ ↄ̄hat peccatū origia-
le. ſed ſi alicui in ꝑmo inſtāti creatōnis
aie det gratia. ille licet careat iuſticia ori
ginali nūꝗ̄ tn̄ eſt debitor eiꝰ. qꝛ merito
alterius ꝑueniētis peccatuꝫ dat ſibi gr̄a
que equalet illi iuſticie ꝗ̄tū ad accepta-
tionē diuinā imo excedit ꝫ ꝗ̄tum eſt ex
ſe quilibet haberet peccatū originale: ni
ſi alius ꝑueniret merēdo. ⁊ ita exponen
de ſunt auctēs ꝙ oīes nālr̄ ꝓpagati
ab adam ſunt peccatores: hoc eſt ex mō
quo habent nām ab adam habent vn̄
careant iuſticia debita. niſi eis aliūde cō
ferat. ſed ſicut poſſet poſt ꝑmū inſtans
conferre ei grām ita poſſet ⁊ in ꝑmo in
ſtanti. ¶ Per illud patet ad rōes factas
ꝓ ꝑima opi. qꝛ maria maxie indiguiſſet
chriſto ut redēptore. ipſa. n. ↄ̄xiſſet ori-
ginale peccatū ex rōe ꝓpagatōnis cōis
niſi fuiſſet ꝑuenta ꝑ grām mediatoris.
⁊ ſicut alȷ̄ indiguerūt chriſto ut ꝑ eius
meritū remitteret eis peccatū iā ↄ̄ctum
ita illa magis indiguit mediatore ꝑueni
ente peccatū ne eſſet ab ipſa aliqn̄ ↄ̄hen
dum ⁊ ne ipa ↄ̄heret. Et ſi arguas ↄtra
hoc qꝛ ꝑus nālr̄ fuit filia ade qꝛ ꝑus
fuit ꝑſona ꝙ̄ habens grām. in illo igr̄ ꝑ
ori tenebat ad iuſticiā originalē qꝛ nālr̄
filia ade ⁊ non habuit eā. ꝫ in illo ꝑori
ↄtraxit originale. Rn̄ͦ. dico ꝙ qn̄ oppo
ſita compant ad idē ſm ordinē nāe non
ſimul ambo inſunt ſed tm̄ alterū ineſt.
reliquū aūt qd̄ dr̄ ꝑus nā non ineſt qꝛ i
eodē inſtāti oppoſitū ineſt. ſed dr̄ prius
nā qꝛ tūc ineſſet ꝗ̄tū eſt ex pte ſubiecti
niſi aliq̄d extrinſecū impediret. Exēplū
ſi mā ↄpatur ad formā ⁊ ad ꝑuatiōeꝫ. ꝑ
us nālr̄ eſt mā non habens formā ꝙ̄
habēs non ꝙ in illo inſtāti in quo habꝫ
formā realiter non habeat eā qꝛ tūc ↄ̄di
ctoria eſſent ſimul. ſed qꝛ tunc mā ꝗ̄tuꝫ
ex ſe dimiſſa ſibi non haberet formaꝫ ſi
aliud habens non daret. Siīr ſubiectuꝫ
eſt prius naturaliter vtroqꝫ oppoſito.
quia ꝑus naturalr̄ eſt vnūquodqꝫ illud
quod eſt in ſe ꝙ̄ ſit vel nō ſit aliquid qd̄
eſt ſub aliquo: ⁊ ita licet mā ꝑus nālr̄
ſit priuata ꝙ̄ formata non tn̄ ſequit ꝙ
ipſa aliqn̄ ſit nō ſub forma. ſimilr̄ licet
ꝑus natura ſit aliq̄d in ſe ꝙ̄ priuata vel
formata: non tn̄ ſequit ꝙ ipſa aliqn̄ ſit ī
ſe ita ꝙ nec ſub ꝑuatiōe nec ſub forma.
qꝛ hoc mō nō eſt ꝑus niſi ꝙ ſm ꝓpriaꝫ
rōnem eius qua dr̄ prius neutrū illorū
includit. Ita in ꝓpoſito dico ꝙ natura
aie precedit nālr̄ iuſticiā originalē ſi-
ue grām equiualentē ⁊ carentiā iuſticie
debite ⁊ etiā in illa nā precedit naturali
ter carentia illa iuſticie originalis illā iu
ſticiā. quia ꝗ̄tum eſt ex ſubiecto qd̄ eſt
prius naturaliter vtroqꝫ oppoſito priꝰ
naturaliter ꝑuatio ineſſet tamē nō opꝫ
aiam eē aliqn̄ ſub neutro extremo neqꝫ
prius eſſe ſub priuatōe ꝙ̄ ſub oppoſito
Quando igr̄ arguit ꝙ prius naturalr̄
fuit filia ade ꝙ̄ iuſtificata concedo: quia
illam naturam in primo inſtanti natu-
re ſic conceptam conſequebat eſſe filiaꝫ
ade ⁊ non habere gratiam in illo inſtan
ti nature. ſed non ſequit ergo in illo in-
ſtanti nature fuit priuata loquendo de
oīno primo inſtanti quia ſm illam pri-
mitatem natura anime ita naturaliter
preceſſit priuationeꝫ iuſticie ſicut ipſam
iuſticiam. ſed tantum poteſt hoc inferrī
ꝙ de ratione nature que eſt fundamen-
tum filiationis Ade nec includitur iu-
ſticia nec eius carentia quod concedo.
¶ Sed ſi obȷ̄cias de alio modo priorita
tis nature ꝙ ipſa eſt naturaliter prius
carens iuſticia ꝙ̄ habens eam cum hoc
ineſt ſibi a cauſa intrinſeca. dico ꝙ hoc
prius natura nunquā ineſt ſibi ſed tan-
tum ineſſet ſi cauſa extrinſeca non im-
pediret ⁊ poneret oppoſitum eius in
eſſe. ſicut etiam ſi in primo inſtanti

nature mã informaret priuatõ que ṗus
nãliter ineſt materie nũq̄ ei ineſſet. Si
dicas quõ eſt ṗus natura illud qȯ nõ ẽ
ṗus in eſſendo. ¶ Dico q̄ qñ ordo nate
eſt inter poſitiua ſicut iter ſubiectũ ⁊ ac
cidẽs mãm ⁊ formã qȯ eſt prius natura
põt eſſe ṗus in eſſendo. ſed qñ eſt tm̃ ĩnt
oppoſita ṗuatiue ṗoritas ꝑ ꝯpatiõez ad
3ᵐ non eſt niſi q̄ꝛ hoc ineſſet ſi aliud nõ
impediret. vł eſt ṗoritas in intellectu. q̄ꝛ
ſ. iſtud ṗus intelligit vt priuatũ. ¶ Et ſi
arguat non eſt iuſta in ṗmo inſtãti nãe
ergo in illo inſtãti eſt iniuſta vel non iu
ſta ex 2° pyermenias. Dico q̄ ꝯñtia non
valet in ṗdicatis ꝯpoſitis. non eſt albuz
lignũ. ergo eſt nõ albũ lignũ. ita h. non
eſt iuſta in ṗ° inſtãti. i. rõe ſui. ḡ eſt non
iuſta. nõ ſequit q̄ꝛ neutꝝ illoꝝ eẽntialr
includit. Et ſi arguas in ṗmo inſtanti
nature vere intelligr̃ non iuſta. dico q̄
nõ. ſed vere nõ intelligit iuſta q̄ꝛ abſtra
hentiũ nõ eſt mendaciũ 2°. phy. non. n.
ois intellectus nõ intelligẽs h°: intelligit
non hoc. ut non intelligẽs hoiez eẽ aial
non intelligit ipm non aial q̄ꝛ tũc non
poſſet eſſe abſtractio ſine mẽdatio auſe
rẽdo ab aliquo qȯ ſibi eſſentialiter inẽ
Ad aliud de aptõne ianue. pz q̄ ianua
fuit ſibi apta ꝑ meritũ paſſionis chriſti
preuiſe ⁊ accepte ſpẽaliter in ordine ad
hanc pſonã ut ꝓpter illã paſſionẽ nũq̄
huic pſone ineſſet peccatũ. ⁊ ita nec ali
quid ꝓpter qȯ ianua clauderet cũ tñ ſi
bi ex origine ꝯpeteret vñ ianua claude
ret ſicut aliis. Si querat vtꝝ ſi fuiſſet
mortua ante paſſionẽ filii fuiſſet beata
Dici poteſt q̄ ſancti pr̃es in limbo pur
gati fuerũt a peccato origiali. ⁊ tñ clau
ſa fuit ianua vſq̄ꝫ ad ſolutiõem pene de
bite. ita. n. determiauerat deus q̄ licꝫ ac
ceptaret paſſionẽ chriſti ṗuiſã ad remit
tendũ culpam origialẽ oi credẽti ⁊ cre
dituro illã paſſionẽ non tñ remittebat
penã illi peccato debitã. ſ. carentiã viſio
nis diuine ꝓpter paſſionẽ ṗuiſaz ſed ꝓ
pter ipſaz exhibitã. ⁊ ideo ſicut illis pa

tribus nõ patuit ianũa quouſq̄ꝫ paſſio
chriſti fuit exhibita ita ꝓbabile ẽ q̄ nec
beate virgini. Ad argᵐ Ber. põt rñde
ri q̄ in inſtãti ꝯceptõis nature fuiſſet ſã
ctificatõ non a culpa que tunc infuit q̄ꝛ
nulla fuit ſed a culpa que tunc infuiſſet
niſi tunc gr̃a illi aie fuiſſet infuſa. Et ſi
arguat q̄ ibi fuit libido. falſuz eſt de cõ
ceptõe nãꝝ licet poſſet ꝯcedi fuiſſe in cõ
ceptõe ⁊ ꝯmixtione ſeminũ. Et dato q̄
in ꝯceptõe ſeminũ fuiſſet creatio aie nõ
fuiſſet aliqȯ incõueniẽs gr̃am tunc fuiſ
ſe infuſam aie: ꝓpter quã aia nõ ꝯxiſſet
aliquã infectionẽ a carne cũ libidine ſe
minata. ſicut. n. poſt primũ inſtans ba
ptiſmi potuit manere infectõ corpis cõ
tracta ꝑ ꝓpagatõem cuz gr̃a in aia mũ
data ita põt eſſe in ṗmo inſtãti ſi de⁹ tũc
creauit gr̃am in aia Marie.

AD ſecundum.

Adicit ſcḋm mgr̃m q̄ aliqua por
tio erat ni Adam de qua om̃es filii eius
ꝓpagati ſunt. ⁊ aliq̄ ponũt q̄ aliq̄d illi
us portõis non fuerit infectũ in Adã ſꝫ
ſeruatũ munduz vſq̄ꝫ ad generatõnem
chriſti. ¶ Sed ꝯ primũ. q̄tũ finitũ ꝑ ab
latõez finitã ab eo aliquotiẽs factã poſ
ſet ꝯſumi ⁊ maxime ita modicũ q̄tũ ſi
cut eſſet diſcindendũ ab adã in ꝓcreati
one filioꝝ iam videret totalit eſſe cõſũ
ptũ. ¶ Q ſi dicas illud i ſe multiplicari
ſicut dicit mgr̃ h° non vr̃ poſſe fieri ſine
miraculo. ſicut de panibus euãgelicis õ
quibus exẽplificat. ⁊ ita nõ erat poſſibi
le patrẽ generare q̄tũ eſt ex pte formati
onis corporis ſine miraculo quod non
videtur probabile.

Qui non tenent.

hic magi
ſtrũ ſcḋm diuerſũ modũ ponẽdi de pecca
to originali diuerſimõe hic rñdent. dicẽ
tes. n. q̄ peccatũ originale ꝯhit propter
carnẽ infectã concupiſcibilit ſeminataz
dicũt carnẽ totã marie fuiſſe ſanctifica
tã ⁊ ita illõ quod aſſumebat ad forma

tõem corpiſ chriſti ꝑus ꝙ aſſumebatur
fuit ſanctificatū ut non eſſet ibi infectõ
aliq̄ in inſtāti infuſiõis aie. Sed ꝯ hᵒ
arguit. qꝛ ſi ſanguies beate v̄ginis erant
de quibus formabat corpus chriſti ſm
Damaſ. xlviii. cū nūq̄ fuerūt aiati aia
alicuꝰ hois p ꝯñs nūq̄ ab aia peccatri-
ce ꝯxerūt maculā. nec p ꝯñs ex pte corꝝ
põt aſſignari rõ macule vel ſanctificatõ
corpis generati ex eis. ¶ Qꝫ ſi dicat ꝙ
virtus actiua formās corpus ex eis fuit
infecta. ꝛ ideo corpus genitū infectū. hᵒ
nõ vr̄ verꝫ ſi ſpūs ſanctus imediate for-
mauit illud corpus de illis ſanguinibꝰ.
Preterea nõ vr̄ ꝓbabile corruptiõeꝫ eē
ſine generatõe in quocūqꝫ genere. ſꝫ iſta
ſanctificatio ſiue mundatio carnis eſſet
corruptio illius morbide q̄litatis poſiti
ue ꝛ tñ nullius alterius q̄litatis poſitiue
eſſet generatio. gr̄e non. quia non eſt ca
pax ſanctitatis.

Aliter ſm viaꝫ Anſel. qui ponit
peccatū origiale eſſe caren
tiā iuſticie debite ſicut tactū eſt di. xxxii
pꝫ qualiter chriſtus non ꝯxit origina-
le qꝛ non fuit filius nālis ade ꝛ ideo nõ
erat debitor iuſticie originalis. acceperi
n. illi ſoli iuſticiā in adā qui ab eo erāt
deſcēſuri p rõnē ſeminalē hoc eſt reſpe-
ctu quorꝫ adā habuit rõnē pr̄is nālis ſꝫ
cõem ꝓpagatõem. vñ ſicut illis ſolū po
tuit ſeruare iuſticiā ita illis ſolū potuit
pdere illā. ꝛ iõ ſi chriſtus fuiſſet purꝰ hõ
ꝛ non deus miraculoſe tñ natus de v̄gi-
ne ſm eū nõ ꝯxiſſet originale. Iſta ſen
tētia pꝫ p eū de ꝯceptu v̄ginali. c. x. ꝛ de
inceps expſſe. c. xiiii. vbi vult ꝙ innocē-
tie chriſti põt poni duplex rõ. ſ. ſanctifi-
catio virginis matris. ꝛ miraculoſa for
matio corpis non p ꝓpagatiõem cõem
ꝛ vtraqꝫ per ſe ſufficit ut chriſtus inno
cens naſceretur.

NAm uero icar

natio. Circa iſtam diſtinctõ
nē quartā in qua mgr̄ agit de ꝯceptõne
chriſti p ꝯpatõem ad v̄ginē ꝯcipientem
Quero vtrū beatiſſima v̄go maria fue
rit vere mater dei ꝛ hois. ꝙ ñ. qꝛ oppo-
ſita ꝯria non poſſunt ineſſe eidē ſimul
etiaꝫ p potentiā diuinā qꝛ tūc deus facē
põſſet ꝯdictoria ſimul. ꝯñtia patet per
phm. 4ᵒ metha. vbi ꝓbat ꝙ ſi ꝯria eēnt
in eodē ꝙ etiā ꝯdictoria eſſent ſimul de
eodē vera. Sed v̄ginitas ꝛ maternitas
ſunt oppoſita ꝯtraria. igr̄ ꝛc. Preterea
Damaſ. c. lviii. genitricē chriſti neq̄q̄ di
cimus beatā virginē. Preterea mater
ſe habet actiue in generatõe ꝓlis quia. ſi
tm̄ paſſiue adā eſſet mater eue ꝛ limus
eſſꝫ mater ade. ſed beata v̄go non ſe ha
buit actiue in generatõe iſta qꝛ hec gene
ratio fuit in inſtāti v̄tus creata non op-
at in inſtāti ad illud qõ natū eſt fieri in
tpe. Preterea actiuū ꝛ paſſiuū ſūt cor
relatiā mutua ex 5ᵒ. metha. mater ſe hꝫ
ad patrem ſicut paſſiuū ad actiuuꝫ ſm
phm. xv. de aialibus. igr̄ mutuo ſūt cor
relatiua pater ꝛ mater. ſed nullus ē pat
chriſti hois. igr̄ nulla mater. Preterea
oi generatõe generat aliqõ ſuppoᵐ. vii.
metha. non ſic iſta qꝛ hic non fuit ſup-
poſitū niſi increatū. illud nõ generabat
in tpe. Qꝫ ſi dicat ꝙ generabat in nā cre
ata. ꝯ. ꝑmus terminꝰ generatõis eſt p ſe
ens. verbū hõ non eſt p ſe ens. qꝛ nec p
ſe vnuꝫ. igr̄ ꝛc. Quod ſi dicas ꝙ eſt ibi
vnitas vnionis. Cõtra. relatio non eſt
formalis rõ terminādi generatõneꝫ. iſta
vnio eſt relatio. igr̄ ꝛc. Preterea. ſi ge-
nerauit deū hoieꝫ hoc nõ fuit niſi rõne
nāe hūane terminātis generatiõem in q̄
nā v̄bū ſbſiſtebat. ſed hoc nõ vr̄ ponen
dū qꝛ tūc illud eſſet hic non ꝑmꝰ termi
nus ſed q̄ſi formalis acq̄ſitio ꝑᵒ termio
in aliꝗs aūt eſt ꝑmus terminꝰ nec põt po
ni dr̄ia ꝙ in aliꝗs illa nā eſt pſona h nõ.
qꝛ hoc tm̄ eſt in aliꝗs ꝓpter negatõeꝫ du
plicis depēdentie. negatio non eſt rõ ter
minandi generationē. Contra. Luc. pᵒ
Concipies in vtero ꝛ paries filium. ꝛ
Mathei primo.

In iſta queſtione.

ↄcluſio ē certa. ſicut pꝫ ꝑ Dama. c. lviii.
Dei genitricē vere ſanctā mariā predica
mus. ſicut. n. vere deus ex ipſa genit⁹ eſt
ita ipſa vere dei genitrix dr̄. deū. n. aim⁹
ex ipſa genitū eſſe non ut deitate vbi ꝑn
cipiū eſſendi accipiēte ex ipa ſed dei ver
bo ex ipſa incarnato ⁊ genito. nō. n. ho
minē nudū genuit beata v̊go ſꝫ deū ve
rū non nudū ſed incarnatū: vbi vr̄ dicē
ꝙ genuit ſuppoſitū ſicut ipſe determiat
infra. c. lxxxii. ſed genuit illud ſuppoſi^m
non ſm nām diuinā ſed hūanā. Cōtra
qd̓ videt̄ eſſe duo argumenta facta ad
ꝑmā ptē. ſilr̄ de eo ꝓpter qd̓ aliq̄ dr̄ ma
ter quo poſſet ſaluari in ꝓpoſito dubiū
eſt. Opi. eſt ꝙ ſolus pater hꝫ rōnē acti
ui ⁊ mater rōem paſſiui ita ꝙ ipſa tātū
miniſtrat māꝫ ꝓlis ⁊ in ſolo ſemine pa
tris eſt vis actiua informatia ꝓlis. hec
vr̄ opi. phi. xv. de aialibus ↄpantis v̊tu
tē i ſemie patris artifici ⁊ māꝫ miniſtra
tā a matre ligno ō quo artifex facit ſcā
nū. Pro hoc etiā ad propoſitū vr̄ eſſe
Aug. x°. ſup Gen̄. c. v. vbi dicit chriſtū
nō deſcēdiſſe ex parētibus ſm rōnem ſe
minalē. ſed ſi beata v̊go fuiſſet actiua re
ſpectu formatōis corpis filij ſui videret
corpus illud formatū fuiſſe ſm rōnē ſe
minalē. ¶ Sed ↄ̄ iſtud arguit ꝑmo de
alijs matribus. q2 formas eiuſdē ſpēi cō
ſequūt potētie nāles eiuſdē ſpēi. mas et
femia ſunt eiuſdē ſpēi. x°. metha. ḡ for
mas eoꝝ ↄſequit pō eiuſdē rōnis igit ſi
formā vniuſ ↄſequit nāliter vegetatiua
actiua ſimiliter ⁊ alterius. Confirmat
rō. q2 al̓ vegetatia huꝰ ⁊ illius differrēt
ſicut actiua ⁊ paſſiua ⁊ ita eſſent poten
tie oio alteri⁹ rōis. Preterea pater na
turalr̄ plus diligit filium ſuū ſicut vnuſ
quiſqꝫ nāliter diligit ſuū opuſ ꝙ ecōuer
ſo. ex. viii. ethi. ⁊. ix. ⁊ ꝑ hoc aſſignatur
rō ꝙ benefaciēs plus afficit beneficiato
ꝙ ecōuerſo. ſed mater plus diligit filiuꝫ
ſuū ꝙ pater. ſicut pꝫ ꝑ cū. ix. ethi. ḡ vr̄ ꝙ
aliquo mō filius eius ſit opus eiꝰ. Pre
terea filius qn̄qꝫ aſſimilat magis matri
ꝙ patri. ḡ in matre eſt aliq̄ virtus actia
ↄn̄tia ꝓbat q2 agēs intendit aſſilare ſi
bi effectū ita ꝙ effectus nulli aſſilat niſi
ꝓpter aliquā actōem eius. Dr̄ ꝙ ſemē
patris ꝑncipalr̄ intēdit aſſimilare ꝓleꝫ
patri ſed ꝓpter inobediētiā materie de
ficit ab eo qd̓ intēdit ⁊ facit qd̓ poteſt: ⁊
ita cū tranſmutatio nō fiat in qd̓libꝫ ſꝫ
in oppoſitū aſſimilatur oppoſito ⁊ ita
matri. Contra. igr̄ calidū impeditū et
ꝓpter impedimentū non potēs ꝑfecte ſi
bi aſſimilare effectū aſſimilabit euꝫ fri
gido qd̓ eſt impoſſibile q2 ipm impedi
tū tm̄ non aſſimilabit cū frigido. ⁊ ſi aſ
ſimilat frigido hoc eſt ab alio agēte nō
tm̄ a calido impedito. ſic in ꝓpoſito ex
impedimēto reſiſtēte v̊tuti actiue patriſ
tm̄ haberet iſta negatio ꝙ ꝓles nō aſſi
milat patri. tn̄ non aſſimilat alij niſi ex
alia cā actiua ⁊ ſi det iſta in ꝓpoſito ex
pte matris habet ꝓpoſituꝫ. Preterea
matrē tm̄ eſſe quaſi vas in quo ſicut in
loco ↄueniēte generat ꝓles ⁊ de aliquo
eius ut de mā nō vr̄ plus dare matri ꝙ
terre in generatōe minere ſi de aliq̄ eius
generat minera ⁊ ſic ipſa terra cōtinēs
illud aliquid ſicut locus ↄueniēs genera
tioni talis corpis erit mater eius imo n̄
videt dare plus ꝙ hōi reſpectu generati
onis vermis ex eo qui generat ex aliq°
hūore putrefacto ⁊ hoc in loco ↄueniē
te generatōi ſue ⁊ ita nihil deficēt qn eſ
ſet mater illius v̊mis niſi ꝙ vermis nō
eſt eiuſdē ſpēi ſed hoc forte non tollit ſi
equus dicat pater mule ⁊ aſina mater.
Preterea iſtud in ꝓpoſito ō hac matre
improbat ꝑ illud Damaſ. xcviii. v̊tuteꝫ
tribuēs ſuſceptiuā ſimul autē ⁊ genera
tiuā ſed ſi ipa tm̄ eſſet ꝑncipiū paſſiuū
nō videret q̄re copularet v̊tuti ſuſceptie
v̊tutē generatiuā. Si auteꝫ teneat alia
opi. ꝙ mater quecūqꝫ cū patre eſt cauſa
actiua reſpectu formatōnis corpis ꝓlis
tn̄ minus ꝑncipalij ⁊ ſecūdaria ⁊ cū pa

tre integrás vnā cām totalē. tūc vr̄ diffi
cilius ſaluare qūo maria fuit mater ꝙ
poñdo aliā opi. patet. n. ꝙ ipſa miniſtra
uit mām totā corpi chriſti. ſed non ita
patet qūo potuit coopari ſpūi ſācto ad
formatōnem iſtius corpis. Ad hoc dr̄
ſic ꝙ ipſa miniſtrauit mām in qua erat
vis actiua ſed illa vis non habuit actio
nē aliquā qz actōnem eius ꝑuenit ſpūs
ſanctus ſubito formās corpus illud de
mā ſibi miniſtrata. erat igr̄ vgo mater
tenēdo opi. de actōe matris ꝓ eo ꝙ pre
buit mām in qua ꝙtū eſt ex pte ſui erat
vnde ageret niſi aliud agēs fortius ꝑue
niſſet illud in agēdo. Exēplificat virge
Aaron data eſt fecūditas p quaz poſſet
actiue ꝓducer̄ ſucceſſiue flores ⁊ fruct⁹
ſed nō ꝓduxit qz illā fecūditatē ꝑuenit
virtus diuina ſubito ꝓducēs illa. Cō
tra. ſi ignis eſſet pfectiſſime actiuus et
haberet paſſuz ut lignū approximatuz
tn̄ ꝑueniret ab aliquo agēte fortiore ca
lefaciēte lignū: nullo mō ignis eēt cauſa
agēs reſpectu illius caloris. ⁊ ſi ignē gig
nere calorē eſſet ignē eſſe patrez caloris
nullo mō ignis ille eſſet pater illius ca
loris. igr̄ ſilr̄ in ꝓpoſito ꝓpter ſolā vir
tutē actiuā ſi erat ꝑuenta ut non ageret
nō diceret mater ſi mater eſt cā agens.
Confirmat hoc in exēplo illoz. ſi. n. ar
bor diceret pater vel mater illius fruct⁹
quē ꝓducit. illa tn̄ virga licet fecūdata
fuiſſet ita potēs ꝓducere fructū ⁊ nō ꝓ
duxit qz ꝑuēta nō fuiſſet pater vel mat
illius fructus. Hoc ēt ꝓbat in ꝓpoſito
nullus. n. hō fuit pater illius filij ⁊ ſi ali
quis habuit vtutē actiuā ſm quā potu
it egiſſe ad formatōnem hui⁹ corpis ut
pater ⁊ nō egit ſpūs ſanctus ꝑueniente
Aliī dr̄ ꝙ collata ſibi fuit vis ſupnālis
ſm quā potuit coopari ſpūi ſancto i in
ſtanti. Contra. Iſta via ſupnālis eſſet
accñs etiā p accñs hui⁹ nāe. ſed ſi mater
illa ſolo illo accñte egit ad formatiōem
corpis chriſti igr̄ non ita p ſe ⁊ vere egit
ad formatōem hui⁹ corpis ſicut alie ma
tres que ex natura ſua agūt ad formatō
nē corpis ſue ꝓlis. nō. n. ita vere ꝯuenit
lapidi diſgregar̄ qḋ ꝯuenit ei p albedīez
que ē ei accñs p accñs ſicut ꝯuenit ei de
ſcēdere deorſuz qḋ ꝯuenit ei p nām ſuā
vel ꝯuēit ei p accñs nāle. Silr̄ in quo
ſubiecto erit iſtud accidēs ſupnāle ſi in
intellectu vel volūtate nō vr̄ eſſe rō agē
di ad generatōez filij q̄ actō ꝑncipaliter
ꝯuenit virtuti vegetatiue. Si aūt ponat
in virtute vegetatiua mirū vr̄ qūo illa
vis ſit capax accñtis ſupnālis. Preterea
3° qūo poterit illa vis ex quo eſt creata
coopari vel eſſe rō coopandi i inſtanti
ſpūi ſancto. ſi tn̄ hoc nō poteſt aliquid
qḋ eſt in nā matris. Preterea qūo ac
cidēs erit rō formalis ꝓducēdi ſbam q̄
ſit termin⁹ generatōis ꝙ ſi dicat virtutē
iſtā ſupnālem eſſe tanꝙ pfectiōem intri
ſecā collatā vtuti vegetatiue matris. hoc
videtur mirabile qūo iſta vis facta fue
rit intenſior ꝙ ſi nālr̄ genuiſſet qz tunc
eſſet plus ꝙ mater. Silr̄ qūo illa inten
ſa poterit agere in inſtāti ⁊ tn̄ illa remiſ
ſa non pōt tūc agē. forme. n. eiuſdē rōis
licet vna ſit pfectior alia vident ſimlr̄ ſe
habere ad agere in inſtāti vel in tempe
licet vna aliqd pfectius ꝓducat ꝙ alia
ſicut patet de luce pfectiore ⁊ ipfectore
quaz vtraqz eque inſtantanee illumiat
lz vna illuminet pfectius.

Poteſt dici ꝙ ſi ad ma
trem ptinet a
gere ſicut ad cām minus ꝑncipalez ma
rie vere fuit mater qz tota illa actio ſibi
ꝯpetebat que matri debetur. Ad quod
intelligendū ſciendū eſt ꝙ in formatōne
corpis nr̄i ꝑcedit motus localis de loco
ipſius corpis corrūpēdi ad locū ꝯueniē
tē generatōi ipſius corpis organici ex eo
hūc motū localem ſequit figuratio illi⁹
corporis que figuratio non eſt ſine mo
tu locali. 3° ſequitur condenſatio illius
corporis corrumpendi que eſt quedā al
teratio precedens generationē corporis
denſioris ex iſto corpore rariori. ⁊ iſta

alteratio non eſt ſine loci mutatōe non
q̄ acquirit nouus locus ſed quo occupa
tur minor in vltio inſtāti iſtius alterati
onis inducit forma q̄ corpus eſt cōplete
organicū ſiue illa ſm aliq̄s ſit aīa intelle
ctiua ſiue ſʒ alios ſit forma alia p̄cedēs
illā: ⁊ hoc ſm iſtos ſecūdos ſiue ipſa ſit
vna toti⁹ corpis organici ⁊ ptiū ethero
geniaꝝ ſiue 3ᵒ mō ſit forma toti⁹ corpis
organici alia a formis pticularib⁹ ptiū
etherogeniaꝝ. ⁊ ſm hᵒ 3ᵐ mēbꝝ corp⁹
eſſe ꝯplete organicū eēt omnes formas
ptiales eſſe ꝯplete inductas. Et lʒ ſm 2ᵐ
mēbꝝ ⁊ 3ᵐ iſtoꝝ poſſet poni nō oīes
ptialitates ſimul induci ſed vnā p̄us ad
quā ſufficeret alteratio breuior. ⁊ aliaʒ
poſterius ad quā req̄rit alteratio ꝓlixi
or. tñ ſm oīa tria mēbra aliq̄d eſt in vl
timo inſtāti qᵒ nō p̄fuit ⁊ ſine quo non
eſt corpus ꝯplete organicū. Ad ꝓpoſi
tū applicādo dubiū vꝛ vtrū tribus mo
tibus p̄dictis correſpōdebāt in ꝓpoſito
in maria tres motus breuiores. ⁊ ſi in il
lis tribus motibus egerit beata maria
ſicut cā 2ª ⁊ ſpūs ſanct⁹ ut p̄ncipal'. Si
eni hoc ponat nō ponat aliq̄d poſtea aſ
ſumptū a v̄bo aliq̄ñ p̄fuiſſe in ſuppoito
creato: ſed tñ illud qᵒ corrūperet in ali
quid aſſumendū a v̄bo. neq̃ ponit in il
lis que alibi req̄runt ſucceſſionē ſicut ſi
illi tres motus nō aūt vltia forme ſbal'
corpis organici inductio mariā in inſtā
ti fuiſſe coopatā ſpūi ſancto. Si aūt ne
gent ibi fuiſſe illi tres motus ſed ꝙ totū
fuerit in inſtanti vno puta ꝙ in aliquo
toto tpe fuerit ſanguines diſperſi in cor
pe marie ⁊ nūq̄ in tpe moti ad matricē
nec ſic figurati ⁊ ꝯdenſati. ſed in vltimo
inſtāti illius tpis erat in loco iſto corp⁹
figuratū ⁊ denſuʒ ſicut eſſet in termino
triū motuū ſi fuiſſent tres p̄cedētes ad
huc dico ꝙ beata virgo potuit coopari
ſpūi ſancto in iſta actōe inſtātanea. ⁊ q̄
tū ad formā ſbalē iſti⁹ termi. ⁊ q̄tū ad
vbi ad figurā ⁊ denſitatē lʒ ſubito indu
ctas q2 ſi nō potuiſſet coopari hoc fuiſ

ſet ex vna triū cāꝝ vʒ aut q2 nō habuit
cālitatē actiuā minus p̄ncipalē reſpectu
termini inducti vel reſpectu termioꝝ i
ductoꝝ. aut q2 non potuit ſm illā vim
actiuā agē ad termios hoc mō iductos
aut 3ᵒᵒ q2 ⁊ ſi potuit tñ p̄uenta fuit a vir
tute maiore totū ⁊ totalit' opante. Pri
mū iprobat q2 ipſa habuit v̄tutē actiuā
ſicut alie matres ergo ad eoſdē termios
ad quos ⁊ alie. ſed alie matres hñt vim
actiuā min⁹ p̄ncipalē reſpectu vbi figur
ꝯdenſatōis ⁊ forme ſbalis. Et ſi dicas
ſm 3ᵐ triū mēbroꝝ ꝙ in toto ſūt mlte
forme ſbales ſpē differētes ptiū ethero
geniaꝝ ad q̄s ſimul inducēdas nō habʒ
aliq̄ mater vim actiuā ſufficientē ſed oʒ
vnā p̄us tpe induci q̄ alia. ⁊ ita hic. Cō
tra actiuū nō hñs terminū adeq̄tū pōt
ſimul agere reſpectu alterius. ideo. n. tñ
in vnū pōt ſimul quia illud eſt termin⁹
adeq̄tus virtuti eius ⁊ marie pōt ſimul
in plura inadequata ſi illa includant i
p̄mo adeq̄to ſibi ſed nulla forma ptialis
eſt termin⁹ adeq̄tus huic potentie actie
ſed forma totius corpis organici al' non
poſſet in formā totius igit cū oīes ille
forme ptiales includant in toto qᵒ ē ter
min⁹ adeq̄tus in oīes illas ſimul pōt.
Secūda cā tollit q2 aliq̄ media ſunt ne
ceſſario media v̄tuti impfectiori q̄ non
ſunt neceſſario media virtuti pfectiori.
agens. n. naturale neceſſe eſt ꝓcedere p
media determiata q2 ſubeſt illi ordini.
nā ille p̄fixus eſt ab agēte ſuperiore. ſed
agens ſupremū qᵒ nō ſubeſt iſti ordini
in agēdo q2 iſtū p̄fixit volūtarie non eſt
neceſſe ꝓcedere in agēdo per iſta media
Ex hoc arguo ſpūs ſanctus ⁊ maria ſūt
agens pfectius q̄ pater creatus ⁊ ipa fu
iſſent. g̃ iſta media p que neceſſe fuit ac
tōem p̄ris nālis ⁊ Marie ꝓceſſiſſe ſi cō
cepiſſet ex viro nō fuerūt neceſſaria in
illa actōe ſpūs ſancti ⁊ marie. Q2 ſi di
cas ꝙ iſta nō neceſſitas medioꝝ tm̄ ē ꝓ
pter infinitatē v̄tutis ſpūs ſancti lʒ ſēp
remanet eq̄lis neceſſitas medioꝝ reſpe

ctu virtutis create ut ipſa nō poſſet agē
reſpectu termini niſi ꝓcederet ꝑ media
ſibi neceſſaria. ¶ Cōtra hoc ſi ꝑ media
iſta deuentū fuiſſet ad terminū agēs nō
ꝓduceret terminū rōne medioꝝ qꝛ me
dia tūc non ſunt igr̄ ꝑciſe tūc ꝓduceret
qꝛ tūc hꝫ v̓tutē actiuā reſpectu iſtius ter
mini igr̄ ſi aliq̄ virtuſ facit ꝙ nō ꝓcedat
ꝑ media ſed ꝙ ſubito agēs ſe habeat ad
terminū ſicut ſe habent in termino ſi ꝓ
ceſſiſſet ꝑ media eodē mō pōt idē agens
agere ꝙ nō tranſiuit ꝑ media ſicut ſi trā
ſiſſet. ſed ſpūs ſanct⁹ potuit facere ꝙ hic
nō eſſet tranſit⁹ ꝑ iſta media ſicut ꝓbat
rō predicta ⁊ cū hoc ſtare pōt ꝙ v̓tus ac
tiua mr̄is eadē ſit que fuiſſet in termio
talis trāſitus igr̄ ꝑ illā v̓tutē actiuā pōt
eque agē in termio ꝑtermiſſis medijs:
ſicut ſi añ actōem in terminū trāſiſſet ꝑ
media. 3ª cā tollit qꝛ ſpūs ſanctus libē
agit. ḡ nō neceſſario agit ſcḋm vltimū ſue
potētie. igit pōt ad aliq̄d ſe extendere cā
litate cāe 2ᵉ coopante ſecū ⁊ ita pōt ſup
plere vicē pr̄is naturalis vl̓ etiā efficati⁹
opari ꝙ pater ſi eſſꝫ ⁊ poterit maria co
opari ſcḋm cālitatē ſuā qꝛ nihil ab ea au
fert ꝑ hoc ꝙ ſpūs ſanct⁹ ꝑueniendo cāli
tatē alterius cāe cū qua maria poſſet a
gere ſupplet vicē ei⁹. ſ. pr̄is. Ex iſtis tri
bus mēbris iꝓbatis pōt formari ratō
talis. oīs cā actiua hn̄s virtutē reſpectu
alicuius effectus ⁊ nō ꝑuenta ab alio to
tal'r cāñte illū effectū in eo inſtanti in q̄
ꝓducit pōt agere ad ꝓductōem ei⁹ ma
ria fuit talis. ſi oīns alie matres ſunt ta
les. ⁊ hoc ut cā actiua nō ꝑncipalis. igr̄
⁊c. ¶ Iſtud declarat ꝑ auctēm Damaſ.
xlviii. vbi dicit ꝙ ſpūs ſanctus dedit ei
potētiā ſuſceptiuā ſimul aūt ⁊ generati
uā nō ꝙ miraculoſe dedit ei illā fecūdi
tatē quā coopabat ſed illā habuit nāl'r
qꝛ nō fuit ſterilis ⁊ ſcḋm eā potuiſſet nāl'r
coopari ſi pr̄ nālis genuiſſet ſed potēti⁊
actiua cauſe inferioris eſt remota qñ cā
ſupior nō agit ita ꝙ nūq̄ eſt cā inferior
in pō ꝓpinqua ad effectū niſi cā ſupior

agēte qꝛ illa ſupior ꝑmo determinat. et
ipſa determiata inferior neceſſario coo
pat ſi inferior ſit cā nālis. ſcḋm aūt cōem
ordinē vis actiua matris nata eſt ſubor
dinari vi actiue pr̄is ⁊ ita a pr̄e cōferri
pō ꝓpinqua ad generandū nō aūt illa
remota matris q̄ eſt actus eius ꝑmus q̄
ipſa dr̄ fecūda. hec pō ꝓpiqua ꝯferebat
marie imediate a ſpū ſcō habēte vim
ꝑncipalis cāe. ⁊ iō ſpūs ſanctus dedit ei
vim generatiuā hoc eſt pōm generandi
ꝓpinquā ſcḋm illā vim nālēꝫ q̄ ipſa erat
nāliter fecūda. ſed ſuſceptiuā dedit ei in
q̄tuꝫ erat generatiua v̓bi. ſicut. n. nā ad
quā ut ad formalē terminū erat iſta ge
neratio tm̄ erat in potētia obedientiali
vt vniret v̓bo ita illa mater tm̄ habuit
pōm obedientialē ut eſſet mater v̓bi. ꝑ
hoc. n. erat mater verbi qꝛ verbū ſubſi
ſtebat in nā illa ſibi vnita.

Sed hic eſt unum

dubiū. qꝛ ſcḋm dicta in queſtionib⁹ de rōi
bus ſemialibus. Rō ſemialis nō eſt ꝑn
cipiū agendi in generatōe qꝛ tūc nō ma
net ſicut nec ſb̄a quā ꝯſequit ſed tm̄ eſt
rō agendi in alteratōe ꝑcedēte generatō
nē. ⁊ hic nulla alteratio ꝑceſſit generati
onē. ḡ ſcḋm hoc ex pte matris nulla fuit
actio ꝑ rōeꝫ ſeminalē ⁊ ita nec ꝑ aliquā
vim in mā miniſtrata. Hoc ꝯcedenduꝫ
eſſet ſcḋm illa ſed tñ ipſa mater potuit i
mediate opari in inſtāti generatōis q̄a
ipſa imediate fuit pn̄s ⁊ habuit vim ac
tiuā generatiuā reſpectu termi actōis. ⁊
ita forte eſt in alijs matribus ꝙ non tm̄
ꝑ vim actiuā in mā miſtrata agūt ſed ēt
corrupta illa vi actiua in ſemie in inſtā
ti generatōis ſicut ſb̄a in qua eſt ipē im
mediate agūt ad terminū generatōnis
ꝓducendū quod videt ꝓbabile qꝛ poſi
to illo corpe ſic alterato in illo inſtanti
ꝑ potentiā diuinā extra matricē non fi
eret generatio ⁊ tñ idem paſſū eſſet ⁊ ea
dē agentia eſſent approximata ut vr̄ ni
ſi de ſola matre ⁊ tunc ſi ponat ſemen

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

patris corrūpi in illo inſtāti. puta qꝫ eſt
ꝑs prolis. verius mater agit ꝙ pater qꝫ
ipſa imediate in inſtāti generatōis pater
non. ſed tm̄ in altercatiōe ꝓuia per illaꝫ
vim actiuā que fuit in ſemie patris. vel
ſi ponaꝛ ſemē patris manere in inſtanti
generatiōis ⁊ vim actiuā manē in eo. et
ſemen non ↄuerti in corpus prolis. ſed
poſt formationē corpis reſolui in aliud
adhuc in inſtāti generatōis mater ⁊ pa
ter poterunt agere per illā vim dimiſſā
manentē in ſemine. Nec vr̄ iſtud multū
incōueniēs attribuē tantā actōeꝫ mrī qꝫ
facta deciſione ſemis pr̄is tota ſequens
formatio vſqꝫ ad ptū vr̄ ꝓncipaliꝛ ſequi
ↄditiones matris. ut ſi hēat matricē ca
lidā ⁊ bn̄ diſpoſitā ⁊c̄. Sed eſt ne cōce
dendū ꝙ maria fuerit mater naturalis
chriſti vel ꝙ miraculoſe generauit chri
ſtū? Rn̄º. Anſel. de ↄceptu ṽginali. c. xiº
dicit hanc generatōem fuiſſe miracolo
ſam. ⁊ hoc quidē verꝫ eſt q̄tū ad modū
reducēdi pōm nālem actiuam marie ad
actū que nāliter non reduciꝛ ad actū ni
ſi a cauſa actiua determinata nāli. ſ. vi
actiua patris nālis. fuit etiā miraculoſa
q̄tuꝫ ad modū ꝓcedendi in illa genera
tione. qꝫ vel erat oīo ſubito qualis non
eſt ꝓceſſus nālis in generatōe hois. vl̄ ſi
ſucceſſiua illi motus q̄ ꝓceſſerūt genera
tionē in ita breui tpe fuerūt in q̄to non
ſunt nati fieri naturaliꝛ. ſed ex pte ipius
potētie actiue marie erat naturalitaſ qꝫ
iſta pō ei erat nālis ſm quā erat nāliter
fecūda ⁊ potuiſſet ↄcepiſſe a pr̄e nāli et
nāliter egiſſe ad ꝓductōem ꝓlis: ⁊ ꝓpꝛ
iſta pōm actiuā nālem qua opabaꝛ pōt
dici nālis mater chriſti. ⁊ tn̄ ꝓpter mo
dū exequēdi actū hui⁹ potentie duplicē
non nālem: poteſt dici non naṫaliter ſed
miraculoſe genuiſſe.

Ad argumenta Ad pri
mū di
co ꝙ virgo ⁊ mater non opponunꝛ aliq̄
oppoſitiōe formali nec ut ꝓuata nec ut
ↄ̄ria. virginitas. n. ꝓuat tm̄ actiōem cāe
ſupioris nālis. non aūt virtutē actiuam
matri. maternitas aūt nō neceſſario po
nit actōem illius cāe ſupioris. ſed tm̄ il
lā cōiter ↄcōicaꝛ illa actio. ſed ſi ali⁹ ſup
pleat actōem illā cāe nālis pōt eſſe mat
nitas ſm ſuā rōem. ⁊ tn̄ cū ꝓuatōe actō
nis cāe nālis ſupioris ⁊ ita cū ṽginitate
⁊ ita fuit hic. ¶ Exemplū obiectū creatū
natū eſt ↄcauſare cū intellectu meo itel
lectōeꝫ. intellectū igr̄ ↄcipere notitiā cōi
ter reqrit obiectū creato mouere intelle
ctū ſed nō reqrit h⁰ ex ꝑ ſe rōe ſua. ſi. n.
deus ſuppleat actōem obiecti mouēdo
intellectū pōt intellectus eandē notitiaꝫ
ↄcipe quā cōcipet obiecto mouēte ⁊ ita
ſi in itellectu ↄcipiēte nō moueri ab ob
iecto creato deſignareꝛ per nomē ṽgini
tatis vel incorruptibilitatis vel impaſſi
bilitatis nō repugnaret aliquo mō for
maliter intellectū ↄcipe ⁊ ṽginē eſſe ita
eſt hic. Si obijcias de parere qꝫ clau
ſa nō pōt parere. Rn̄º. ibi fuit miraculū
ꝙ corpus ſimul fuerit cū alio corpore ⁊
forte nouū miraculū aliud ab illo q̄ ṽ
go ↄcepit ſine actōe cauſe nālis ſupioris
ſed de partu ſatis cōiter ↄcediꝛ tanq̄ nō
difficile ꝙ ibi opabaꝛ q̄cq̄d alie matres
ſicut ⁊ in vouēdo ↄſeruādo ⁊ nutriēdo
fetū in vtero. Et tn̄ ibi forte poſſet fieri
difficultas ſpēalis ꝙ nulla eſſꝫ vis actia
in matre potens mouere corpus ꝓlis lo
caliter ad exeūdū ⁊ maxie ad eſſendū ſi
mul cū alio corpe qꝫ nulla virtus creata
poteſt mouere localiꝛ corpus ad aliq̄d
vbi niſi expellat aliud corpus ſaltem lo
quēdo de corpe nō glorioſo. Ad 3ᵐ di
co ꝙ Damaſ. nō negat eā abſolute eſſe
matrē chriſti. ſed ↄtra Neſtoriū q̄ ſub
illo vocabulo voluit eā negare eſſe ma
trē dei ponēdo ꝙ peperit puꝝ hominēꝫ
Vn̄ poſt illā auctēm ſubdit in deſtructi
one theotecos. i. dei genitricis voci nec̄
Neſtorius ſolius nature honorate ſup
omnē creaturā dei genitricis. ⁊ ſi ipſe re
ſcindaꝛ cū impio ſathano adinuenit: nō

igit negauit illud ſed noluit cōicare i ſermone cū heretico illo qui ſb vocabulo illo occultabat venenū ſuū. Ad aliud dico ꝙ actiuū ⁊ paſſiuū i cōi neceſſario ad inuicē referunt nō neceſſe eſt ita eſſe ō hoc actiuo ⁊ hoc paſſiuo qꝛ aliud actiuū vicē hui' actiui ſupplere pōt. ita in ꝓpoſito pater dicit tale actiuū ſpēale et eius actio ſupplebat hic ab alio agēte. Ad vltimū ꝯcedit ꝙ ſi alie matres agāt ⁊ iſte egit ad hāc generatōem. Cuꝫ argr̄ de inſtāti pꝫ Rn̄o. ex ſolutiōe queſtionis qꝛ ſi in toto tpe p̄cedēte coopata fuiſſet bene ꝯcederet in vltimo inſtāti potuiſſe coopari ad formā inducibilē in illo inſtāti ſed nō fuiſſet tunc coopata in inſtāti p operatōem iſtā factā qꝛ illa tūc non fuiſſet. igr̄ tm̄ p virtutē actiuā quā tunc habuiſſet eandem quam prius licet nō egerit ad illa intermedia que in tempore cauſarentur.

Ad argumenta ꝓ opi. prima.

Ad pbm̄ exponit ꝙ mater nō eſt cā p̄ncipalis agēs ⁊ ipſa etiā p̄ncipalius miniſtrat māmꝛ quia corpus ꝓlis magis formaṫ de mā miniſtrata a matre ꝙ de mā miniſtrata a patre. ſi autē alr̄ intelligat pbs negaṫ. qꝛ Gal. ſentit oppo^m^ ſic reci tat Auid. ⁊ i iſtis mag credēdū eſt expꝫ Ad Aug. dico ꝙ ſol us ille effectus producit̄ ſm rōnē ſeminalē ad cuius ꝓductionē vis actiua creata ꝯcurrit ut total' cauſa. nec ſic erat in ꝓpoſito. qꝛ ⁊ ſi maria per vim naturalē egerit non tamen totalis cauſa erat cauſa naturalis ſꝫ p̄ncipalior erat ſpūs ſanctus.

Preterea etiā

queri oportet. Circa iſtam diſtinctōem quintā. in qua mgr̄ agit de extremis aſſumptōis q̄runt duo. Primo vtrū nā diuina aſſumpſit vel aſſumere potuerit naturā humanā Scōo vtrū perſona creata fuerit aſſūpta vel potuerit aſſumi.

Circa primum.

Arguit ꝙ ſic. pſona diuina aſſumpſit nām hūanā ḡ ⁊ natura diuina ꝯn̄tia ꝓbaṫ quia que ſunt eadē realit̄ reſpectu cuiuſcūqꝫ actiōis realis ſunt eadē ſiue ſe habeāt ad illaꝫ ut principiū ſiue ut terminus qꝛ actio realis eſt a principio reali ut res ⁊ non ut intentio tm̄ et ad terminū realeꝫ. Preterea ꝙ potuit ꝓbo. qꝛ natura diuina cū ſit infinita includit in ſe rōnem oīs ſuppoſiti. igr̄ pōt ſupplere vicē cuiuſlibet ſuppoſiti creati ⁊ ita pſonare nām creatā. Cōtra ſi nā aſſūpſit cū iſta ſit eadē i tribus ſequeret ꝙ tres pſone aſſūpſiſſent. Itē ꝙ non potuit ꝓbo. qꝛ quero ad quā vnitatē. non pſone. qꝛ nā ut nā non eſt pſona. nō nature. qꝛ tunc vel eſſet eadē nā hec ⁊ illa. vel fieret vna ex eis. vtrūqꝫ eſt impoſſibile. igitur in neutram vnitateꝫ potuit aſſumere.

Circa ſecunduꝫ

Arguit ꝙ ſic. natura fuit aſſūpta igitur ⁊ perſona. ꝯſequentia probatur per illam maiorem que poſita fuit ad precedentem queſtionē ⁊ hanc minorem ꝛperſona creata eſt idem nature qꝛ ſi aliudꝛ aut ſubſtantiaꝛ aut accidens. nō accidensꝛ quia nullū accidens eſt rō ſubſiſtendi alicui in ſe. ſi ſubſtantiaꝛ aut materiaꝛ aut formaꝛ aut compoſitūꝛ ⁊ ſiue ſicꝛ ſiue ſicꝛ ſequitur ꝙ in perſona creata ſint plures ſubſtantie cōpoſite vel plures materie vel plures forme. Itē omne pertinens ad dignitatem in creatura eſt aliquid poſitiuū. perſona dicit aliqđ pertinens ad dignitatem in creatura. ergo dicit aliquid poſitiuū. ſed omne poſitiuum poteſt aſſumi. igitur ⁊c̄. Contra. ſi perſona creata fuerit aſſumpta. igitur due perſone eſſent vna perſona.

Ad primam q. pꝫ ex ꝑma q. ⁊ vltia p̄ıe di. nam in illa. q. vlti. dictū eſt ꝙ eēntia nō eſt formal̄ rō terminādi iſtā vnionē lꝫ ſit rō efficiēdi eā potuit tm̄ ipa eſſe formalis rō terminādi. ſicut dictuꝫ fuit. q. 2ª ꝑme di. ſic igit̄ ſi fiat ſermo de rōne faciēdi aſſūptōem. pꝫ ꝙ nā diuina eſt ra° faciēdi iſtā aſſūptōem. nō eſt aūt rō terminādi de facto. tm̄ poſſꝫ forte eſſe ratō terminādi. ſi. n. in aſſumēte. i. termināte vnionē ſufficiat ſingularis per ſe exn̄tia abſqꝫ incōicabilitate: cū hec ꝑ ſe ꝯueniat nāe diuine ipſa poterit aſſumere. Si aūt de rōe aſſumētis ſit ꝙ hēat ſbāꝫ incōicabilē ⁊ eſſentia ſm ſe nō hēat incōicabilitatē ipa n̄ pōt eē aſſumēs ut ꝯmꝰ.

Ad argumenta Ad primuꝫ vr̄ difficile eis qui dicūt ꝓpetatē vel ꝑſonā tm̄ rōe differre a nā. Aliē dictū eſt di. 2ª ꝑ. ꝙ entitas incōicabilis ex nā rei nō eſt formalit̄ entitas cōicabilis ⁊ iō ex nā rei an̄ om̄eꝫ opatiōem intellectus pater cōicat filio entitatē cōicabilē nō autē incōicabilē. ⁊ ſm hoc ad qōcūqꝫ 3ᵐ ꝯpēt qō ꝯuenit vni ſm formalē rōem eius n̄ opꝫ illud ꝯpetere alteri qō nō eſt formalit̄ idē iſti. tale eſt aſſumere ſm iſtā viaꝫ qꝛ ꝯpetit incōicabilit̄ ſubſiſtēti inq̄tū tale ut termio. Ad aliud dico ꝙ iſta infinitas nō eſt rō terminādi iſtā vnionē ſꝫ ꝑſonalitas independēs ex ꝑª. q. huiꝰ tertiī. ſed ſi dicas ꝙ infinitas pōt eſſe alicui rō terminādi qꝛ pōt ſupplere vicē cuiuſlibet ſuppoſiti creati. Hoc pōt negari ſi in termio reqrat̄ incōicabilitas. non. n. eſt idē formalit̄ infinitū ⁊ incōicabile qꝛ om̄e infinitū eſt formalit̄ cōicabile.

Ad aliam queſtionē patꝫ ſꝫ dicta in ꝑª. q. ꝑme di. ꝙ ꝑſonalitas creata dicit negatiōem dependētie actualis ad aliud. ut ad ſuppoſitū illius nāe ⁊ ēt aptitudialis q̄ q̄ᵐ eſt ex pte ipius aptitudinis ſemꝑ eſſꝫ in actu ſicut aīa ſepata ſemꝑ depēdēt a corpore q̄tū eēt ex aptitudie nāli eius. cum igr̄ ꝯdictio ſit nām actualit̄ dependē ad ꝑſonā extrinſecā ⁊ nō dependē: nāꝫ aūt aliquā aſſumi eſt ipſaꝫ actualit̄ depēdē hac dependētia ſpēali. ꝯdictio eſt ipam aſſumi ⁊ ſimul habere ꝑſonalitatē ꝓpā ſed q̄ poneret ꝑſonalitatē creatā dicē aliquā nāꝫ vel entitatē poſitiuā vltra nāꝫ ſingularē ꝓpter quā repugnet ſibi aſſūi non tm̄ nāe ſingulari eos oporteret aliā cām querere quare ꝑſona nō pōt aſſūi ſed iſtud ſuppoſitū eſt iprobatū. q. i. ⁊ ꝯ iſtud bn̄ vadit rō illa que tacta ē de diuiſione ſbē ⁊ accn̄tis. ⁊ ſbē triplicis.

Ad argumenta ſecūde q. Ad ꝑmū dico ꝙ ſi accipiat̄ illud qō poſitm̄ eſt in ꝑſona. qꝛ ꝑſonalitas nullā entitatē poſitiuā addit vltra hāc nām ꝑſona creata idē eſt huic nāe. ſed ſi accipiatur ꝯplete ꝑſonalitas ſm ꝙ importat incōicabilitatē nō oio idē eſt ꝑſona ⁊ hec nā ſicut aliq̄ entitas indifferēs ad aliquam affirmatōem ⁊ negatōeꝫ: nō eſt oio ideꝫ illi negatōi ſiue ſibi ipſi cū illa negatōne ita eſt hic. ⁊ iō hec nā habet ſufficienteꝫ diſtinctōneꝫ ab hac nā nō dependēte ut iſta nā poſſit dependē. hec tm̄ nā non dependēs vel ꝑſonata nō poſſet depēdere in ſenſu ꝯpōis. ꝓbatio adducta ꝑ idētitatē nō concludit niſi ꝙ ꝑſona creata n̄ addit entitatē poſitiuā ſup hanc nām qō concedo. Ad 2ᵐ dico ꝙ ꝑſona i creaturis nō dicit dignitatē niſi mālit̄er. ſ. rōne intellectualis nāe quā ꝯnotat. non aūt formalr̄ rōne incōicabilitatꝭ quā ſuꝑaddit. Quō aūt negatō aliq̄ dicat̄ eſſe dignitatꝭ dcm̄ fuit di. 28. ꝑ. li. ō igenito.

Ex premiſſis. aūt emergit. q. Circa iſtaꝫ di. vi. in q̄ mgr̄ agit de icarnatōe ꝯſiderata ut in facto eſſe. q̄rūtur tria. ꝑ° vtꝝ in chꝛiſto ſit aliō eē vbi ab eſſe creato. 2° vtꝝ xp̄o ſit aliq̄ duo. 3°. q̄ illaꝝ triū opi. q̄s recitat mgr̄ ſit teneda.

Circa primum
arguit ꝙ nõ· qꝛ eẽ ꝯſtituit ens
ꝛ ita ſi chriſtus haberꝫ duo eſſe chriſtꝰ
eẽt duo entia aut ſi eſſet vnũ ens nõ eẽt
niſi vnũ ꝑ accñs. ſed hoc eſt incõueniẽs
ſm Ber. ad Eugeniũ papã. Hec eſt ma
xima inquit vnitas poſt illã que eſt i tri
nitate. vnitas ꝑ accñs non põt eſſe ma‑
xima inter vnitates creatas. igr̃ ꝛc̃. Pre
terea nã hũana nõ vnit v̾bo ut forma
materie ſiue ut actus potẽtie ſed magis
ecõuerſo. ḡ nõ vnit ut dans eſſe ſed ma
gis ut recipiẽs eẽ igr̃ ꝛc̃. Preterea infi‑
nitũ non põt recipe eſſe a creatura. ḡ nõ
habet aliqȯ eſſe creatũ a nã aſſumpta.
Contra. vii. de tri. c. iiii. ꝛ. v. ſicut ab eo
qȯ ſape eſt ſapiẽtia ita ab eo qȯ eſt eſſe
dicta eſt eſſentia. ſed nõ poſſũt eſſe pl'es
ſapie qn̄ ſint plura ſape. igr̃ ꝛc̃. Item
Anſel. monolo. c. vi. ſicut ſe habẽt iſta
tria lux: lucens: lucere: ſic eẽntia ens ꝛ eſ
ſe: non poſſunt aũt eſſe in aliquo pl'res
luces qn̄ ſint plura lucere: qꝛ multiplica
to p̄ori eſſentialiꝭ neceſſario multiplica
tur ſuũ poſterius. ḡ ꝛc̃.

Reſpondeo ꝙ in iſta. q.
certũ eſt ȯ eẽ
eſſentie qȯ tm̃ differt ab eſſentia in mõ
ꝯcipiẽdi ꝙ ſunt in chriſto tot talia eſſe:
quot eſſentie. certũ eſt etiaꝫ de eſſe ſubſi
ſtentie. qȯ. ſ. eſt eſſe actualis exñtie in ſe
ipſo nõ depẽdẽtis in ſubſiſtẽdo ad aliud
ut ad ſuppoſitũ ꝙ nõ eſt niſi vnicũ tale
eſſe in chriſto ſicut nec niſi vnicũ ſuppo
ſitũ. de eſſe etiã qȯ ſignificat ꝯpõem in
tellectus vniẽtis p̄dicatũ cũ ſ̾biecto qȯ
eſt ſinchategorema. de quo dicit phs. 5°
metha. ꝙ eſſe ſignificat veꝝ nõ eſſe fal‑
ſuꝫ. pꝫ ꝙ tot ſunt ibi talia eſſe quot poſ
ſunt p̄dicari de ſubiecto. Sed de eẽ re
ali actualis exñtie ꝓut diſtĩguit ab eſſe
eſſentie ꝛ eſſe ſubſiſtẽtie ẽ dubitatõ vtꝝ
ſit aliqȯ eſſe tale in chriſto aliud ab eſſe
increato. Et dr̃ ꝙ nõ qꝛ ſi hec nã eſſꝫ in
ſuppoſito ꝓpo idẽ eſſet eſſe nãe ꝛ pſõe
ḡ ꝛ nũc qꝛ hec pſona ſupplet pſonalita‑
tẽ ꝓpriã q̄tum ad eſſe pſone. ḡ q̄tuꝫ ad
eſſe nãe. Rñ°. ꝙ ſupplet eã terminando
depẽdẽtiã nãe ad ſuppoſitũ ſed nõ ſup
plet poñdo iſtã idẽtitatẽ que eſt inť iſta
ſil'r idẽ eſt eſſe nãe ꝛ pſone qñ eſt in ſup
poſito ꝓprio qꝛ pſona nõ dicit niſi du
plicẽ negatõem vltra eſſe nature. ḡ q̄tũ
cũqꝫ pſona tollat eẽ nãe nõ tollet. Pre
terea ſi pars adueniret de nouo toti ha
bẽti eſſe pfectũ totuꝫ nõ haberet aliqȯ
eſſe ab illa pte ſed tm̃ haberet nouuꝫ re
ſpectũ ad illã ptẽ. ꝛ ps eſſꝫ per eſſe totiꝰ
ſicut eſſet de manu cõicata ȯ nouo ſup
poſito p̄exñti. Sed nã hũana aduenit
chriſto quaſi inſerta ſuppoſito p̄exñti.
ḡ nõ dat ſibi aliqȯ eſſe ſed tm̃ recipit eẽ
eius ſuppoſito illo hñte tm̃ nouũ reſpe
ctũ ad eã. Preterea accñs non dat ali
qȯ eſſe ſubiecto qꝛ tũc tot eſſent eſſe i pe
tro quot accidẽtia. nã hũana quaſi acci
dẽtaliꝭ aduenit v̾bo qꝛ p̄exñti in ſe actu
ḡ ꝛc̃. Iſta põ aliter declarat qꝛ ſic q̄ti‑
tas cõpat ad qualitatẽ ꝛ ſ̾bam. ꝛ eadeꝫ
q̄titate vtraqꝫ eſt quãta. ſ̾ba quidẽ for
maliꝭ qꝛ recipit. ꝛ qualitas q̄ſi ꝑ accñs
qꝛ recipit in q̄to ita eadẽ exñtia eſt for‑
maliꝭ ſuppoſiti q̄ſi dans eſſe ſibi ꝛ nãe
vnite ſuppoſito exñti quã exñtiã ptici‑
pat nã aſſũpta. ꝛ ita nõ oportet ibi po‑
nere plures exiſtentias.

Contra cõcluſionẽ
huius opi. arguit multipl'r. p̄mo ſic. Ge
neratõis terminꝰ eſt eſſe exñtie vl' aliq̄d
hñs tale eſſe. 5. phy. terminꝰ ꝑ ſe genera
tõis habet eſſe acq̄ſitũ ꝑ generatõeꝫ. fili
us dei vere generabat ex matre tpaliter
ſm Damaſ. iiii. c. ꝛ illius generatõis ter
minus eſt aliq̄d inq̄tuꝫ hñs eſſe exñtie
nõ aũt increatũ qꝛ illud eſſe nõ fuit eſſe
ꝑ generatõem tpaleꝫ. ergo aliud effectũ
Preterea. 2°. de aia. viuere viuẽtibus ẽ
eſſe. ſed in chriſto fuit alia vita ab incre
ata. alioq̄n nõ fuiſſet vere mortuus. qꝛ
mors ẽ ꝑuatio vere vite. vita ãt icreata

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

priuari non potuit ⁊ ita fuit in eo aliud
viuere ⁊ per ꝯñs aliud eſſe. Preterea
aia creabať. creatio termiať ad nãliť exi
ſtẽs ğ fuit aliqua exñtia actualis aie in'
q̄tũ termiauit iſtã actiõez nõ increata. ğ
creata. Itẽ illã nãz quã vbũ pſonauit
tota trinitas ꝓduxit in rõne cauſe effici
entis ⁊ ꝯſeruauit cãlitas cãe efficiẽtis et
ꝯſeruantis non termiabať niſi ad aliqͦd
exiſtere nõ increatũ qꝛ nihil effic̃ ſe. igiť
⁊c̃. Preterea ſi iſta nã dimitteret a vbo
non opoteret ſibi acq̄ri nouũ eſſe p ge
neratõem nec p creatõnem ⁊ tñ ipſa di'
miſſa ex hoc ꝙ dimiſſa nõ eſſet anihila
ta nec eẽt ens in põ ut aia antichriſti añ
creatõem. ğ hrẽt aliqͦd eſſe in actu ⁊ nõ
nouũ qꝛ p nullã mutationẽ poſitiuaz. ğ
idẽ qͦd modo habet. igř ⁊c̃. Preterea
nã angeli poſſet aſſumi a vbo ⁊ illa nõ
põt manere eadẽ niſi maneat ſua exñtia
eadẽ ſm iſtos. ğ nec nã hũana mõ poſſz
manere eadẽ in chriſto niſi maneret ſua
exñtia. ꝯña eſt manifeſta qꝛ ita intrinſe
ca eſt exñtia ſua vni ſicut alteri. ğ ⁊c̃. ¶
Preterea fundamentũ relatiõis nãliter
p̃cedit relatõez ⁊ ſm eſſe actuale p̃cedit
rõem relatõis actualis vnio iſta fuit re'
latio actualis ğ eius fundamẽtũ p̃ceſſit
nãliter ſm eſſe actuale: fundamẽtũ illõ
erat ipſa nã totalis. igř ⁊c̃. Cõfirmať qꝛ
p̃us nãliť aia pficit corpus q̄ tota nã eẽt
nata aſſumi. in illa p̃ori forma fuit act'
materie ⁊ p ꝯñs dabat eſſe ſibi qͦd non
corrũpebať p aſſũptõem. Cõtra rõnes
iſtius opi. ꝯ primã arguo ſic. Si verbũ
tm̃ habeat reſpectũ nouũ ad nãm ⁊ ille
erit reſpectus rõnis tm̃ cũ p reſpectũ rõ
nis nõ dicať ſubiectũ formaliť eẽ aliq̄d
ğ verbũ inq̄m hõ nõ erit formaľr aliq̄d
ꝯñs eſt ꝯ illud extra de hereticis: cũ chri
ſtus. ğ ⁊c̃. Preterea ps adueniens toti
non dat eſſe toti ſed recipit qꝛ perficiť a
forma totius qꝛ ſi remaneret diſticta ſi'
cut p̃us nõ recipet eſſe totius ſed vel ha
beret ꝓpriũ eſſe vľ nullũ. ſed nã hũana
vnita vbo nõ informať a vbo ſz manet
ſimpľr diſticta vel igř nullũ eẽ habet vľ
aliqͦd eſſe ꝓpriũ. ¶Cõtra aliud argᵐ de
accñte arguo ſic. accñs habet ꝓpriũ eſſe
actualis exñtie qꝛ põt p ſe exiſtẽ. igř ⁊c̃.
Item generatõez termiať ſm q̄d: ſz nul
lius generatõis termin' caret eẽ actuaľ
exñtie. igř ⁊c̃. ¶Preterea ſcã tranſſbatio
ne panis in corpus q̄titas eſt ibi actuali
ter exñs ⁊ nullũ eſſe acquiriť ſibi p trã'
ſſbatiatõez ſſbi: qꝛ p nullã tranſmutatio
nẽ poſitiuã puta generatõem vel creatõ
nem ğ p̃us in ſſbo hẽbat actualẽ exñtiaz
⁊ eandẽ quã p̃us igř ⁊c̃. Cõtra 3ᵃᵐ per
ſuaſionẽ de q̄titate illa ſi valeret: ꝯclu'
deret ꝙ nã hũana eſſz formaľr exñs for
ma increata qꝛ qualitas eſt formaliter
q̄ta eadẽ q̄titate qua ſſba ⁊ tunc nã illa
eſſet formaľr bona bonitate increata. ⁊
ita in infinitum diligibilis. ⁊ ſic de veri
tate ⁊ de aliꝗs.

Concedo cõcluſio.

nes primaꝝ rõnũ. ꝙ nã iſta exq̄ non eſt
tm̃ in intellectu neq̃ in cauſa ſed extra
cãm ſuã neceſſario hꝫ ſuã ꝓpriã exñtiã
actualẽ ſicut ſuũ ꝓpriũ eſſe q̄dditatiuũ
ſz nõ hꝫ ꝓpriã ſſbſiſtẽtiã qꝛ ſſbſiſtẽtia vl'
tra exñtiã nihil addit niſi negatiõez du
plicis depẽdẽtie ſicut dictũ eſt de pſona
litate. di. i. q. i. iſta aũt exñtia nõ eſt inde
pendẽs ſicut nec nã cuius eſt ſz talis exñ
tia ẽ ibi tm̃ exñtia vbi. iõ hic eſt tm̃ vna
ſſbſiſtẽtia. Dico etiã vlterius ꝙ eſt alia
exñtia ab increata que ſit ꝓpria exñtia
huius ſuppoſiti. Et ſimpľr. Primũ de
claro per oppoſitũ. Iõ. n. exñtia pedis
mei nõ eſt exñtia mei lz ſit in me qꝛ ego
nõ ſuz pes neq̃ ſubſiſtẽs reſpectu pedis
ſicut ſuppoſitũ reſpectu nãe ſz ecõuerſo
magis pes exiſtit p exñtiaz mei ⁊ iõ exi
ſtẽtia pedis nõ eſt alia ab illa q̄ exiſto ſz
tm̃ eſt aliq̄ exñtia pꝛialis in illa q̄ exiſto
ſed oppoſitũ eſt hic. verbũ. n. ſubſiſtit i
nã humana ſicut ſuppoſitũ in nã ꝓpter
qͦd ꝓprie dř hõ ⁊ iõ ꝓpe eſt exñs exñtia
huꝰ nãe. 2ᵒ dico etiã ꝙ ſimpľr exiſtit iſta

exñtia. lȝ.n.ſoꝛ. formalit̃ exiſtat exñtia albi qꝛ formalit̃ eſt albus nõ tñ ſimpl̃r ſȝ ſm q̃d exiſtit illa exñtia qꝛ illa exñtia eſt ſm quid ⁊ maxie reſpectu exñtie ſoꝛtis que eſt in ſe exñtia ſimpl̃r ſed in ꝓpoſito exñtia nãe hũane eſt i ſe exñtia ſimplicit̃ ꝑut ens diuidit̃ in ens ſimpl̃r ⁊ in ens ſm q̃d. ⁊ ens ſimpl̃r eſt ſb̃a ens ſm quid eſt accñs. exñtia aũt nãe hũane eſt exñtia ſb̃e. igr̃ cũ verbũ diuinũ ſimpl̃r ſit hõ ſimpl̃r exiſtit illa exñtia. Et ſi dicas ꝙ veꝝ ẽ ꝙ eiꝰ exñtia in ſe eſt exñtia ſimpl̃r non tñ in v̂bo. Cõtra q̃lis eſt exiſtẽtia in ſe tale exiſtẽ dat cuicũqꝫ exiſtẽti ꝑ ipſam. verbũ exiſtit exñtia iſta. ſ. ꝑ nãȝ hũanaȝ. igr̃ ⁊c̃. Et iſtud vltimuȝ foꝛte erat rõ inductiua alioꝝ de iſta opi. q̃a iſta exñtia nãe hũane non erat ꝑma exiſtentia huiꝰ ſuppoſiti. ſed aduenĩẽs ei iã habenti eſſe ꝑfectũ. iõ videbat̃ eẽ exñtia ſuppoſiti ſm q̃d ut ſic lȝ in chꝛiſto debe rent ꝯcedi eſſe ꝑ̃es exñtias nõ tñ plures exñtias chꝛiſti qꝛ tm̃ vna ut ꝑma eſſet eius ſimpl̃r alie aũt eſſent eius ſȝ quid. Sed iſtud nõ cõcludit qꝛ nõ ois exñtia alicuiꝰ nõ ꝑma eſt eius ſȝ q̃d ſi illud nõ eſt natũ dare exñtiã ſm q̃d q̃lis eſt ois nã ſb̃alis q̃litercũqꝫ ſe hẽat ad illud cui dat eſſe. Vñ ſi oio fiat altercatio ꝓ eodẽ accipi eſſe nõ ꝑm ſuppoſiti ⁊ non ſimpl̃r tunc nõ eſt ꝯtentio niſi in v̂bo neqꝫ opi. que videt̃ oppoſite ꝯdicũt. Sed qñ res cõſtat nõ eſt vis faciẽda in noie ſm Aug. ꝑo retrac. ¶ Hec opi. 2a q̃tũ ad illud qd tenet de duplici exñtia actuali ꝯfirmat̃ ꝑ Damaſ. c. lx. vbi vult ꝙ qꝛ in chꝛiſto ſunt due volũtates ⁊ duo velle ſed eſſe imediatius ſe habet ad eſſentiã q̃ velle ad volũtatẽ. g̃ magis neceſſe eſt ipa plurificari ſm ꝑ̃litatẽ naturaꝝ.

Ad argumenta

Ad primuȝ dico ꝙ ſi in chꝛiſto ſint due volũtates nõ tñ duo volẽtes qꝛ cõcretũ nõ nũeratur abſqꝫ nũeratõe ſuppoſiti ſicut pȝ de habẽte duas ſciẽtias q̃ nõ dr̃ duo ſcientes. ita in pꝛopoſito ſi ſint plura eſſe quoꝝ vtrũqꝫ erit eſſe ſimpl̃r ſuppoſiti nõ ſeq̃t ſuppoſitũ eẽ duo entia. Et etiã i foꝛma arguẽdi cũ dr̃ eẽ ꝯſtituit ens. g̃ plura eẽ plura entia eſt fallacia ꝯñtis a deſtructione añcedẽtis. diuiſio. n. añtis ⁊ ꝯñtis icludit aliq̃ negatiõem circa vtrũqꝫ. Et ad ꝯfirmatõem poſitõis cũ dr̃ ꝙ tũc eſſet chꝛiſtus ens ꝑ accñs. dico ꝙ ſi accipiat̃ ibi ꝓpꝛie ꝑ accñs ut aggregat duo genera vel res duoꝝ generũ nõ eſt ibi ens per accñs qꝛ nã diuina in nullo genẽ eſt nã etiã humana nulli accidit qꝛ vere eſt ſi tñ dicat̃ vnũ ꝑ accñs i ꝓpꝛie qdcũqꝫ icludẽs duo quoꝝ vnũ aduẽit alteri habẽti eſſe ꝯpletũ ⁊ nõ eſt foꝛma ꝑ ſe infoꝛmãs illud ꝯſtituẽs. 3m poſſet ꝯcedi lȝ in ꝓpoſito nõ bene ſonet. Ad aliõ Ber. dico ꝙ vnitas põt dici maxia. vel ex ꝑuatõe diſtĩctõis vel ex ꝑfectõe illoꝝ vnitoꝝ in ipſa vnitate. ꝑmo mõ nõ eſt hic maxima vnitas quia maxia eſt hic diſtinctio nãꝝ. 2o mõ põt ꝯcedi maxia vnitas poſt vnitatẽ trinitatis qꝛ ipſa vnita ſunt ꝑfectiſſima qꝛ vnũ eſt infinitũ ⁊ alteꝝ eſt ſb̃a ꝑfecta in ſe. ⁊ ex vnione eius ad reliquũ eſt ꝑfectiſſimũ ꝑ cõicatiõem idiomatũ qꝛ eſt deus. Ad aliud ꝯcedo ꝙ nã hũana eſt poſſibilis ſicut effectus eſt poſſibilis reſpectu cauſe ſed nõ ſicut ꝑfectibile ab ipſo verbo qꝛ verbũ nulliꝰ põt eſſe foꝛma ⁊ ecõuerſo etiã nã nõ eſt foꝛma verbi iõ nõ dat eſſe ꝑ infoꝛmatõnẽ ſed ꝑ vnionẽ. ſicut. n. ex iſta vnione verbũ hac nã eſt hõ ita hac nã eſt exñs exñtia huiꝰ nãe. Ad aliud patet ꝑ idẽ qꝛ infinitũ nullã perfectõem recipit que infoꝛmet ipſum tñ ſicut iſta nã vnit̃ ſibi ſine receptione paſſiua alicuiꝰ ꝑfectiõis in verbo ita verbũ ex tali vnione eſt exiſtens exiſtentia huius nãe. Ad argumẽta ꝓ opi. patet de ꝑte ⁊ accñte ⁊ q̃titate qꝛ in ꝓbata ſunt arguendo contra eam. nec enim ipſa natura ẽ pars alicuius totius. nec i ſe accidens nec foꝛmaliter exiſtens exiſtentia increata.

Secũdo q̃ero.

Vtrũ chriſtus ſit aliq̃ duo. q᷑ ſic
q2 chriſtus ẜm q᷑ hõ eſt aliq̃d. ẜm illud
extra de hereticis. Cũ chriſtus. ⁊ ẜm q᷑
deus eſt aliquid g̊ ẜ3 q᷑ hõ eſt idẽ aliq̃d
qȯ eſt deus vel aliq̃d aliud. ſed ẜm q᷑ de
us nõ eſt idẽ aliquid qȯ homo. g̊ aliud
⁊ aliud g̊ duo. ¶ Preterea Dama. liiii.
c. non totũ autẽ deus. non ſolũ. n. ẽ de᷒
ſi non eſt tm̃ deus g̊ eſt deus ⁊ aliq̃d ali
ud q̃᷑ deus ⁊ ita duo. ꝯña p3 ex ſili. q2 ſi
hõ currit ⁊ non tm̃ hõ currit. g̊ aliȯ ab
hoie currit. g̊ ſilr a pte predicati. Pre
terea ẜm phm 5°. metha. c. de vno. dr̃ia
ſpẽ infert dr̃iam nũero. ſicut dr̃ia generꝭ
infert dr̃iam ſpẽ. ſed hic eſt dr̃ia q̃ſi ſpe
cifica nãꝝ. g̊ numeralis. ⁊ ita duo. Pre
terea ſicut maſculinũ ptinet ad ſuppoſi
tũ: ita neutꝝ ad nãm. ⁊ ecõuerſo ẜ3 Da
maſ. li. iii. liii. c. g̊ cu3 ibi ſint due nature
põt dici duo neutralr̃. ſicut ꝓpi vni
tatẽ ſuppoſiti dr̃ vnus maſculine. Con
firmat rõ quia tres perſone diuine ſicut
dicunt tres maſculine ꝓpter trinitatem
ſuppoſitoꝝ. ita dicunt vnũ neutralr̃ ꝓ
pter vnitatẽ nature. g̊ per oppoſitũ hic.
Contra chriſtus non eſt niſi deus ⁊ hõ
⁊ hec non ſunt duo q2 deus eſt hõ. ergo
non eſt aliqua duo. Preterea Athana
ſius in ſymbolo. non duo tñ ſed vn᷒ eſt
chriſtus. Item Hilar. ix. de tri. vide il
lud ⁊ alias auctes bonas pro ⁊ ꝯtra. q̃
re. di. vii. in. ii. opi.

Ad queſtionem dico q᷑ cõ
cluſio eſt manifeſta q᷑ non eſt duo maſ
culine q2 non due pſone q2 tunc nõ eẽt
vnio in pſona nec duo neutralr̃ q2 non
eſt natura hũana licet habeat in ſe duo
neutraliter. i. duas naturas. g̊ nullo°.

Ad primum argm̃ in op
poſitũ dico q᷑
etſi inquantũ deus ſit aliq̃d ⁊ inq̃tũ hõ
ſit aliquid non tñ ſequit q᷑ inq̃tũ hõ ſit
idẽ aliq̃d qȯ eſt deus nec aliud aliq̃d q2
ꝓprie accipiẽdo inq̃tũ vt. ſ. notat illud
qȯ ſequit eſſe rõnem inherẽtie ꝓdicati ẽ
fallacia ꝯñtis. arguẽdo ab inherẽtia ꝓ
dicati ſupioris ad inherentiã ꝓdicati in
ferioris cũ inq̃tũ. vnde non opo3 illȯ
quod eſt rõ inherẽtie ſupioris eſſe rõnẽ
inherẽtie inferioris. nũc aũt eſſe idẽ ali
q̃d quod eſt hõ eſt inferius ad eẽ aliq̃d
dictũ de vbo. ⁊ ſilr eſſe idẽ aliq̃d qȯ eſt
deus eſt inferius ad eſſe aliq̃d dictu3 de
hoie. ⁊ ideo l3 inq̃tũ ſit hõ aliq̃d nõ tñ
ſequit g̊ inq̃tũ hõ eſt idẽ aliquid qȯ eſt
deus. Silr ex alia pte l3 inq̃tũ deus ſit
aliquid non tñ inq̃tũ deus eſt idẽ aliq̃d
qȯ eſt hõ. Et ſi arguas. g̊ eſt aliud ali
quid q2 idẽ ⁊ diuerſu3 ſunt p ſe dr̃e ẽtis
diuidẽtes omne ens. x°. metha. Rñ°. nõ
ſequit q2 neutꝝ oppoſitoꝝ o3 ineſſe cũ
inq̃tũ. nec3. n. deitas eſt rõ eſſendi ide3
hoĩ quia tũc in pr̃e eſſet rõ eẽndi idem
hoĩ. nec3 eſt rõ eẽndi aliud ab hoie q̃a
tũc repugnaret ei iſtud qȯ eſt eſſe hoie3
qȯ eſt falſu3 q2 deus eſt homo. ſilr hũa
nitas non eſt rõ eſſendi idẽ deo. q2 tunc
in quolibet hoie eſſet rõ eſſendi idẽ deo
⁊ tunc oĩs hõ eſſet deus. nec eſt rõ eẽndi
aliud a deo q2 tunc repugnaret cuilibet
hoĩ eſſe idem deo. Si tñ ly inq̃tũ. non
acciperet ſtricte ꝓut dicit inherentiã ꝓ
dicati ſed tm̃ ꝓut dicit rõnẽ illã ẜ3 quã
ſubiectũ accipit in ſe poſſ3 ꝑdicari q᷑ inq̃
tũ hõ eſt idẽ aliquid qȯ eſt deus. ſ3 tunc
non ſequit q᷑ hũanitate eſſet deus q2 h°
non ptinet ad iſtũ intellectũ de ly inq̃m
ſed ad pmũ. Ad aliud dico q᷑ l3 cõiter
non ſit tradita logica ð excluſione addi
ta ꝓdicato. forte q2 importat negatõem
q̃ non determiat in ꝯpatiõe ad ꝓcedens
⁊ ſinchategorema natu3 eſt determiare
vnũ extremũ in ꝯpatiõe ad aliud extre
mũ. tñ q2 rei eſt ſermo ſubiectus ⁊ non
ecõuerſo poteſt dici q᷑ dictio excluſiua
alio mõ excludit addita ſubiecto alio°
addita predicato q2 addita ſbiecto pre
ciſe excludit reſpectu ꝓdicati omne illȯ
de quo vere non dr̃ ſubiectu3. nec3 p ſe

neq̈ʒ per accn̄s. puta ſolū̃ albuʒ currit.
ſortē currere vel muſicū̃ currere nō ex
cludit ſed nigrū̃ currere. lʒ ſoꝛ. vel muſi
cus non dicat̃ de albo niſi per accn̄s. ſʒ
ex pte p̄dicati excludit reſpectu ſubiecti
quicq̈d non formalit̃ vel eſſentialit̃ dr̃
de predicato nec ecōuerſo ⁊ maxie eiuſ
dē generis. puta h° eſt ſolū̃modo albuʒ
pōt excludi ꝙ huic ſubiecto nulla q̄litaſ
inhereat niſi albedo. ⁊ hoc mō accipit
in diuinis cū̃ negat̃ iſta. chriſtus eſt ſol⁹
hō vel ſolus deus. hec. n. falſa eſt. nō q̈ꝛ
aliq̈d dicat̃ de chriſto de quo non dicat̃
deus. ſed q̈ꝛ non om̄e dictū̃ de chriſto ē
formalit̃ vel eſſentialit̃ deus q̈ꝛ hō dr̃ ō
chriſto. ⁊ tn̄ non eſt formaliter deus vl̃
dictū̃ de deo. ꝯcedit̃ ḡ iſta cōiter chriſt⁹
non eſt tm̄ homo nec tm̄ deus. ſed nō ſe
quit̃ ex hoc ḡ eſt aliud q̄ꝫ hō vel aliō q̄ꝫ
deus. ſed eſt fallacia ꝯn̄tis arguēdo ab
aliquo habente plures cās veritatis ad
vnā illaꝝ. in ꝑpoſito. n. verificat̃ añs ꝓ
iſto intellectu. chriſtus non eſt ſolū̃mō
illud quod eſt formalit̃ vel eſſentialiter
deus vel nō habens ſolā deitatē. q̄ſi illa
excluſio ponat̃ circa abſtractū̃ itellectuʒ
in concreto. qō exponit̃ ꝑ habens taleʒ
formā ſm̄ Damaſ. c. cccccLxxviii. Deus
eni eſt habēs nāʒ diuinā ⁊ hō humanā
⁊ ita pōt negari iſta ꝓpō. chriſtus ē tm̄
hō. vel qō excluſio excludat a p̄dicato
formalit̃ accepto. vel ꝙ excludat a for
ma importata ꝑ predicatū̃. non autē a
ſuppoſito habēte formā. ⁊ rō iſtius ac
ceptōis excluſiōis in predicato nō i ſub
iecto poſſet aſſignari q̈ꝛ licet ſubiectum
ſupponat ꝓ ſuppoſito. p̄dicatuʒ tn̄ pre
dicat formā importatā ꝑ ipm ⁊ nō ſup
poſitū̃. Ad dictū̃ Damaſ. cū̃ dicit. nō
totū̃ eſt deus pōt exponi ſinchategerōa
tice ſic. i. non vtraq̈ʒ nā eſt deus. vel nō
totū̃ formaliter. i. non vtrū̃q̈ʒ qō eſt in
eo eſt deus. Ad aliud de 5°. metha. cō
cedo ꝙ in chriſto ſunt due nāe nū̃ero. ſʒ
non ſequit̃ ꝙ chriſtus ſit duo nū̃ero q̈a
chriſtus non eſt altera illaꝝ duaꝝ nāꝝ

Ad vltimū̃ patet ꝑ idē q̈ꝛ due eēntie di
cunt̃ duo neutralit̃. ſed nō propter hoc
chriſtus eſt duo neutraliter q̈ꝛ nō eſt ille
due nature. vn̄ ad ꝯcludendū̃ h° p̄dica
tū̃ eſſe duo de chriſto ſi nature ſumant̃
ꝓ medio. vel maioꝛ erit falſa. ⁊ h° ſi na
ture ſignificent̃ in ꝯcreto. vel mioꝛ ſi in
abſtracto. vl̃ ſi in maiori ſumant̃ in ab
ſtracto ⁊ in miori in ꝯcreto erū̃t quatu
oꝛ termini ⁊ ſic nihil ſequit̃. Per h° pʒ
ad ſile de pſonis. tres. n. pſone ſunt vnū̃
q̈ꝛ illud vnū̃ qō eſt nā p̄dicat̃ ō eis ſiml̃
⁊ de q̄libet eaꝝ. ſi āt haberēt aliq̈d vnū̃
qō non p̄dicat̃ de eis. puta ſi tres hoies
haberēt vnā aiam intellectiuā non dice
rent aliq̈d vnū̃ ſed habētes vnū̃. Ita in
ꝓpoſito chriſtus nō dr̃ duo lʒ hēat in ſe
duo vel duas nās hū̃anā. ſ. ⁊ diuinā. ſic
nec ꝯpoſitū̃ per ſe dr̃ duo. lʒ habeat i ſe
duo. materiā ⁊ formā.

Ultimo querit̃ ſine ar
gumētis que il
laꝝ triū̃ opi. quas recitat mgr̃
ſit tenēda. Rn̄°. ꝙ pma nō tenet̃ cōiter.
q̈ꝛ aſſumēs nō eſt illud qō aſſumit̃. vbū̃
aū̃t eſt ille hō. Utruʒ aū̃t ille hō poſſit
ſtare ꝓ aliquo ſinglari nāe hū̃ane p̄ciſe
⁊ nō ꝓ ſuppoſito vbi: ſic albū̃ pōt ſtare
ꝓ h° albo qō ē ſinglar̃ albi i ꝯcreto qū̃o
hec eſt vera colozatū̃ eſt albū̃ ⁊ non pro
ſubiecto vel ſuppoſito ſubſiſtēte. tanget̃
di. xi. q. iii. vtꝝ chriſtus incepit eſſe. 3ª
opi. tēpe mgr̃i non fuit heretica. ſed po
ſtea tpe Alexādri eſt ꝯdēnata. ſicut paʒ
extra de hereticis. cū̃ chriſtus. ⁊ auc̄tes
que adducū̃t ꝓ ea q̄ vident̃ ſonare chri
ſtū̃ aſſū̃pſiſſe nām hū̃anā ut habitū̃: ex
ponēde ſunt ꝓpter quādā ſilitudinē h⁹
nāe ad habitū̃. ſicut. n. habēs habitū̃ n̄
mutat̃ ſed magis mutat̃ habitus ⁊ ille
ſub habitu occultat̃. ita pſona diuia nō
mutabat̃ in iſta vnione ſed nā hū̃ana q̄
quaſi occultauit pſonā verbi. 2ª ḡ op.
eſt tenēda ꝙ pſona vbi ſubſiſtit in dua
bus naturis. in vna a qua habet primū̃
eſſe. in alia quaſi aduēticia ⁊ ita hʒ duo

VII

eſſe ſicut aliquo mō ſi ſoz. diceret ſubſi-
ſtere in hūanitate ⁊ albedīe. Sz illa op.
in hoc ꝙ dicit pſonā xp̄i eſſe ꝯpoſitā nō
tenet cōiter. ꝓprie loquēdo de ꝯpoſitōe
ſ. ex actu ⁊ pō ſicut ex mā ⁊ forma. vel
ex duob' pōlibus qualia ſunt iſta que
apud phm dicunt elemēta ⁊ integrātia
māṁ totalē. Auctoritates ḡ Damaſ.
que ſonāt illā pſonā eſſe ꝯpoſitā debēt
exponi ꝙ ita vere eſt ibi iſta nā tā diuia
q̄ hūana ac ſi ꝯponerēt pſonā ſed non
ꝯponūt nec aliqd 3^{m} fit ex eis. ſed diſtic
te ⁊ inconfuſe manēt. ⁊ hº idē dicit ipſe
met Dama. c. xlix. ſi ſm hereticos vni'
nāe ꝯpoſite xp̄s extitit ex ſimplici nafa
v̄ſus eſt in cōpoſitā. ⁊ neq̄ʒ deus vocat
neq̄ʒ hō quēadmodū ex aīa ⁊ corpe ho-
minē eſſe aim'. vel ex quatuoz elemētis
corpus ⁊ neutꝝ ꝯponentiū eſt. debet ḡ
exponi ⁊ dici pſonā ꝯpoſitā ꝓpter vni-
onē duaꝝ nāꝝ in quibus ſubſiſtit. ſed
verius negari pōt ꝯpoſitio. qꝛ vna non
pficit aliaʒ: nec ex eis eſt aliqua natura
tertia.

Secunduz pri

mā vero ⁊c. Circa iſtam
di. 7. in qua mgr̄ explanat
tres opi. ſupra poſitas circa incarnatio
nē chriſti i facto eſſe. querunt tria. duo
de locutōnibus exp̄mentibus vnionē. ⁊
vnū exp̄mens vnionis p̄deſtinatōem. p̄
mū eſt vtꝝ iſta ſit vera deus eſt homo.
2^{m} vtꝝ iſta ſit vera deus factus eſt hō.
3^{m} eſt vtꝝ xp̄us ſit p̄deſtinat' eē fili' dei.

Circa primum

arguit ꝙ nō. qꝛ in diuidētibus
ordinatis p̄ma diuidētia ſunt magis di
uerſa. ſed ens p̄ma diuiſione diuidit per
finitū ⁊ infinitū. ḡ ſunt maxie diuerſa.
ḡ ſi aliq̄ alia diuidētia ſint ita incōpoſſi
bilia vt vnū non poſſit p̄dicari de alio
hoc maxie erit in ꝓpoſito. ḡ ⁊c. Itē iō
nō predicat ò eodē in abſtracto ⁊ deno
miatiue ſm phm pº thopi. vbi deſtruit
problema de accidēte. ſi illud inq̄t qd aſ
ſignat eſſe accn̄s inſit ⁊c. ſed deus ē hūa
natus ſm Damaſ. c. li. ⁊. xlvii. ⁊ caſſidi
oꝝ ſup illud Ro. pº. Factus eſt ei ⁊c. ḡ n̄
eſt hō. Preterea ſi eſt hō. aut hō p̄di-
cat relatōem: aut aliq̄d ad ſe. non relati
onē: qꝛ non dr̄ ad aliqd corre^{m}. non. n.
eſt alicui' hō ſi p̄dicat aliq̄d ad ſe. ḡ dr̄
de tribus ſm Aug. v. de tri. c. x. ḡ tres
pſone erunt hō. Preterea ſi deus ē hō
quero ſʒ cuius p̄dicati rōnē p̄dicat hō
de deo. nulli vr̄ poſſe aſſimilari: non ge
neri: non ſpēi: non drīe: qꝛ deus non eſt
in genere: non diffinitōi: qꝛ p̄dicatū nō
eſt de eēntia ſubiecti. non ꝓprio: qꝛ tūc
deus caderet in diffinitōe hoīs: nec p̄di-
cato accn̄tis: qꝛ nihil tale dr̄ de deo.
Contra. Jo. pº. verbū caro factū eſt. vbi
ſm Aug. caro ibi ponit ꝓ homie.

Circa iſtam queſti

onē p̄mo videndū eſt que ſit cā veritat
quare iſta ſit vera deus eſt hō cū ipa nō
ſit p̄mo vera. q̄n̄cūq̄ʒ. n. p̄dicatū nō cō-
uenit hōi niſi ꝓ aliquo ſuppoſito: non
ꝯuenit ei p̄mo nec vere niſi qꝛ dr̄ de ali-
quo inferiori. ⁊ ita oʒ aliquā cām eē ve-
rificantē illā ꝓpōem deus eſt hō hec āt
cā eſt. qꝛ hec eſt vera: v̄bū eſt hō. 2° oʒ
videre de veritate huius cāe. vbi ſciēdū
eſt ꝙ iſta ꝓpō non pōt oſtendi neq̄ʒ co-
gnoſci nālr̄ eſſe vera. aut. n. poſſumus
hr̄e ꝯceptū ꝓpriū ⁊ determiatū de v̄bo
⁊ tūc ꝓpō hec eſt vera ꝯtingens ſed ime
diata ⁊ non nō ex terminis. qꝛ tūc opoꝛ
teret termios habere neceſſariaʒ hitudi
nē. ita ꝙ rō terminoꝝ includēt neceſſa-
rio vnionē eoꝝ q̄ exp̄mit ꝓpō. aut nō
habemus ꝯceptū de v̄bo ꝓpriū ſed tm̄
ꝯfuſuʒ. ſicut dictū ē di. iii. p̄. li. ⁊ tūc iſta
ꝓpō verbū eſt hō q̄tū ad ꝯceptū quem
habem' de termis eſt mediata ꝯtingēs
talis autē non eſt nata cognoſci ex aliq̄
imediata cōtingēte ex q̄ ſequat ſed illa
ut predictū eſt non pōt cognoſci ex ter-

minis qꝛ ꝯtingēs. nec aliquo mō poteſt
cognoſci nāliter eſſe vera. qꝛ ꝯtingēs im
mediata non cognoſcit niſi ex cognitōe
intuitiua extremoꝝ ⁊ vnione eoꝝ. q̄lez
non poſſumus hr̄e de extremis illiꝰ im
mediate añcedētis ad iſtā. ¶ Eſt ḡ vitas
iſtiuſ tm̄ credita imediate aut ex aliquo
credito oſtēdēda. ⁊ ſm hoc ſic oñdit eē
vera. ſuppoſitū. n. ſubſiſtēs i aliqua nā
ut ſuppoſitū nāe dr̄ tale formalit̄ ſm il
lā nām. creditū eſt aūt talē eſſe iſtā vni
onē ꝙ ꝑ eā verbū ſbſiſtit i nā hūana ut
ſuppoſitū in nā. ḡ per eā verbū formali
ter eſt hō. maioꝛ huius ꝓbat ꝑ Dama.
li. iii. c. xi. Deus aūt ⁊ cōe nāe ſignificat
⁊ in vnaquaqꝫ ypoſtaſeon. i. pſona oꝛ
dinat denoiatiue quēadmodū ⁊ hō. de
us. n. eſt q̄ habet nām diuinā ⁊ hō qui
humanā. mioꝛ ꝓbat ꝑ Aug. ꝑ° de tri.
c. xvi. talis fuit iſta aſſūptio ut deū ho
minē faceret ⁊ hoiem deū. ¶ 3° videndū
eſt q̄liter accipit hoc ꝑ̄dicatū hō ⁊ dr̄ ꝙ
accipit ꝓ ſuppoſito ut ſit ꝑ̄dicatio per
idētitatē innuēdo talē implicatiōe; v̄bū
eſt ſuppoſitū qȯ eſt hō. ¶ Contra hoc.
qꝛ tunc eſſet ꝓceſſus in infinitū. iſta. n.
implicatio ē ex ꝑte ꝑ̄dicati ⁊ ꝑ̄dicat ho
minē de aliquo qȯ importat ꝑ ſubiectū.
Et tunc quero vtruz predicatū accipia
tur formaliter aut pro ſuppoſito cum
dicit verbum eſt ſuppoſitū quod eſt hō
ſi predicatū accipiatur formaliter habe
tur propoſitum ꝙ eſt predicatio forma
lis ⁊ non tm̄ per idētitatē. Si aūt tantū
pro ſuppoſito implicito erit ꝓceſſus in
infinitū. ¶ Preterea nāe de ſuppoſito
eſt predicatio formalis non tm̄ per idē
titatē. ¶ 4° videndū eſt quale predicatū
eſt iſtȯ reſpectu ſubiecti. vr̄ ꝙ poſſit po
ni eſſe ſpēs. vniuoce. n. hō dr̄ de xp̄o et
de petro. dicitur etiam in quid: ⁊ de plu
ribus differentibus ⁊ non niſi nūero. ḡ
⁊c̄. ꝙ in q̄d. patet per illud extra de here
ticis cum chriſtus. ¶ Rñ°. ſicut aliud ē
vniuocū predicatū: aliud eſt vniuoce ꝑ̄
dicari ſtricte loquendo. vniuocū. n. pre
dicatū dicit cuius ꝯceptus eſt in ſe vnuſ
⁊ hoc mō albū dictū de ligno ⁊ de lapi
de eſt predicatū vniuocū. vniuoce autē
predicatur illud cuius ratio eſt ita vna
vt predicat ꝙ rō eius includit in rōne
ſubiecti. ⁊ hoc mō denoiatm̄ non predi
cat vniuoce. quō loquit phus in ꝑ̄dica
mētis. ita aliud eſt predicatū eſſe quid ⁊
aliud in quid predicari. In oi. n. genere
eſt inuenire quid. ex ꝑ° thopi. nec tn̄ qȯ
libꝫ cuiuſcūqꝫ generis predicat in quid
⁊ de quocūqꝫ. ſed tm̄ de ſuo inferioꝛi in
cuius rōne eſſentiali includitur ita ergo
poſſet concedi ꝙ cuz nulla vnio ſit ſilis
iſti ꝓpter quā predicatō dicat vera. nul
lū eſt predicatū dictū de ſubiecto quod
ſe habet ad aliud. ſicut in ꝓpoſito. q̄tū
eni eſt ex ꝑte eius quod ꝑ̄dicat eſt ſpēs
tm̄. qꝛ non eſt natū eſſe genus nec dr̄ia
nec ꝓpriū nec accidens. ſed q̄tum eſt ex
ꝑte modi ſe habēdi reſpectu ſubiecti. qꝛ
non eſt de rōne ſubiecti. ⁊ aduenit ſubie
cto exñti in actu ꝯpleto ita ut poſſit ab
eo abeſſe: videt ſimilē habitudinez hr̄e
reſpectu ſubiecti q̄lem habet illud ꝑ̄di
catū quod dicit accñs. ¶ Et ſi obȷ̄cit ꝙ
habitudo illius vniuerſalis, qȯ eſt acci
dens non fundatur niſi in accidēte reali
Rñ°. veꝝ eſt de facto ꝙ hec intentio 2ª
que eſt accñs de qua loquit logicus nō
fundat niſi in accñte quod dicit intentō
nē primā ut dicit methaphyſicꝰ tn̄ non
eſt de ratōne huius intentōis ſcḋe ꝙ tm̄
ſit in illa intentōe ꝑma. ſicut nec de rōe
intentōnis generis vel ſpēi eſt ꝙ tm̄ fun
detur in re ſubſtantie. ⁊ forte hic album
eſt lignum. predicatum predicat intenti
onem primam accidentis logice loquē
do. vel ſi non ibi: ſaltem ſi eſſe lignum
poſſet aduenire albo exiſtenti in ac
tu ita ꝙ non eſſet predicatum de eſſen
tia ſubiecti: nec conuertibile cum ſubie
cto videretur eſſe perfecte accidens lo
gice loquendo. ¶ Quinto videndum
eſt qualis eſt iſta predicatio: vtrum per
ſe vel per accidens. videtur ꝙ non:

per ſe pmo mō. q2 predicatū non cadit i
diffinitōe ſubiecti. nec 2° mō q2 non ecō
uerſo. neq3 generalit aliquo mō p ſe q2
in eis non vr neceſſaria habitudo. Sed
hoc non ɔcludit q2 aliq ppōnes ɔtingē
tes poſſunt eſſe p ſe ſicut ⁊ immediate ſi
in ſubiectis includat pxima rō inheren
tie pdicatoꝝ licet non neceſſaria inherē
tia qualis forte eſt iſta volūtas vult. vel
calidū calefacit ſed nec iſte modus vr in
ppoſito p3 in pmo articulo ¶ Rn°. ſi fi
at ſermo de per accñs ſicut loquit de eo
metha. ſ. vel q2 vnum accidit alteri: vel
ambo. 3°. ſicut p3. 5°. metha. c. de ente ⁊
vno. ſic non eſt iſta p accñs q2 qȯ vere ē
nulli accidit ex p°. phy. vñ nec ipſa vnio
ɔcedit eſſe accñtalis quia neutrū extre
mū eſt accidēs. ſ3 hoc non ɔcludit ppō
nē eſſe p ſe loquēdo de p ſe logice ſic nec
iſta rōale eſt aial eſt p ſe logice loquēdo
poſſ3 ergo ɔcedi logice loquēdo q quia
pdicatū eſt extra p ſe intellectū ſubiecti
ppō non eſt p ſe vera ſed per accñs licet
neutrū extremū realiter p accñs inſit al
teri. vnde iſta vnio extremoꝝ nec ɔcedi
tur eſſe eſſentialis nec accñtalis ſed ſbal
Damaſ. xlix. c. ſbalem. n. inqȷmus vnio
nē. ſ. verā ⁊ non ſm fantaſiā. ſbalem āt
non ut duabus naturis pficiētibus vnā
ɔpoſitā nāꝝ ⁊ ita ſm diuerſitatē huius
vnionis ab oī alia pōt poni diuerſa rō
huius inherentie ab oībus alijs ¶ Sed
de iſta chriſtus eſt hō dubiū eſt an ſit p
ſe q2 hoc ſubiectū vr includere pdicatū
q2 ſm Damaſ. xlix. chriſtus ē nomē ypo
ſtaſis duaꝝ nāꝝ exiſtens ſignificatiuū.
chriſtus ḡ ſignificat exñs in nā hūana. ⁊
ita includit hoc pdicatū qȯ eſt hō ſicut
petrus. Dr q hec eſt p accñs pter ipli
catōem in ſubiecto que eſt p accñs. chri
ſtus. n. implicat vbū eſſe hoiem q2 chri
ſtus eſt verbū hō ſiue verbu3 qȯ eſt hō
q2 inter exigēs ⁊ exactū cadit q̄ ē mediū
ſm Priſcianū 2°. ɔſtructionū. ¶ S3 iſtō
dictū Priſciani non eſt ad ppoſitu3 q̄a
ſbſtantiuū non exigit adiectiuū nec ecō
uerſo per implicatōem mediā ſed ſimul
intrāſitiue ɔſtruūtur. ⁊ iō licet hic capa
ſoꝛ. cadat iplicatio media nō tñ hic. hō
albus. alioq̄n eſſet impoſſibile determi
nare aliqȯ extremū per aliqȯ adiectiuū
ſibi additū. ⁊ eſſet pceſſus in infinitu3.
Jdeo poſſet dici q talis implicatio non
importat in hoc noie chriſtus. nec pter
hoc oportet ponē q ppō ſit vera p ac
cidēs. tñ q2 ſm phm 5°. metha. rō in ſe
falſa de nullo eſt vera. ḡ a ſili ɔceptus q̄
non eſt in ſe vnus p ſe: de nullo vno p ſe
enūciat nec aliq̄d ſic vnū de eo. pōt igr
dici q hec non eſt oīo p accñs q2 ſubiec
tū includit pdicatū. nec oīo p ſe q2 ſubie
ctū non hab3 oīno per ſe vnū conceptū
in ſe. ⁊ ſimiliter diceret de iſta homo al
bus eſt coloratus.

Ad argumenta

Ad pri
mu3 rñ
deo. ɔcedo maiorē diuerſitatē ſed nō re
pugnantiā maiorē. magis. n. diuerſa di
cunt que minus in eodē ſunt ɔueniētia
ſed nō propter hoc magis repugnāt ſic
albū ⁊ nigrū in plibus ɔueniūt q̄ albū
⁊ hō. ⁊ tñ magis repugnāt albū ⁊ nigꝝ
q̄ albū ⁊ hō. ⁊ h° mō maioꝛ diuerſitas
extremoꝝ non eſt cauſa falſitatis coꝛu3
ſed repugnātia vel incōpoſſibilitas ex
tremoꝝ habētiū aliquā illaꝝ quatuoꝛ
opi. formalit. ¶ Ad 2m dico q hūanari
non eſt ppriū denoiatiuū hui° qȯ eſt eē
hoiem ſed hoiem fieri. ⁊ vlr tale deno
minatiuū qȯ ſignificat formā in fieri dr
de eo de quo dr ipſa forma ⁊ ſili denoia
tōe idē. n. eſt albū ⁊ fit albū. ita idem eſt
hō: ⁊ fit hō. ſed ppriū denoiatiuū hoīs
eſt hoc quod eſt humanū. ⁊ hoc nō dr
de deo. ⁊ hoc debet intelligi eo mō quo
a ſbſtantijs denoiantib° ſuppoſita pñt
accipi vlterioꝛa denoiatiua qȯ non eſt
pter informatiōem. ſicut accñtia ɔcre
ta denoiant ſed pter poſſeſſionem vel
habitudinē aliaꝝ alicuius intrinſeci ad
talē ſbam. ¶ Ad 3m dico q Aug° nō in
telligit niſi de dictis ad ſe que pdicant

tm̄ intrinſecū. ¶ Aliter tñ poſſet dici ꝙ hoc predicatū licet non predicet relatio nē implicat tm̄ relationē ad creaturā ꝓpter vnionē hūane nāe ad verbuꝫ que vnio eſt relatio qua ꝑdicat hoc predicatū de eo. Ad aliud pꝫ ꝙ aliq̄d ꝑticipat hoc predicatū de rōne ſpēi: aliq̄d de rōe accñtis in habitudine ad ſubſectū. quia iſta natura tēporaliter aduenit v̄bo ꝑfecte in ſe eternaliter exñti.

SEcundo queritur

tur: vtrū iſta ſit vera deus factus ſit hō. ꝛ arguit ꝙ non. qꝛ tunc eſſet factus ꝯñs falſuꝫ. ẜ añs. ꝓbaꝰ ꝯñtie. ſeq̄t ſoꝛ. eſt factus hō ẜ eſt factus. igr̄ hō nō diſtrahit hoc ꝑdicatū qȯ eſt eſſe factuꝫ. ergo vbiqꝫ infert. Preterea ſi deus eſt factus hō. ẜ mutatus eſt ad hūanitateꝫ ꝯña patet vniuerſalit̄ in oibus. factus ē albus ẜ mutatus ad albedineꝫ. ꝛ ita de aliīs. Preterea ſi deus eſt factus hō. ẜ deus eſt factus deus. ꝯña ꝓbat qꝛ ꝓpter vnionē nāꝝ eſt cōicatio idiomatū. ꝛ ita ſicut occidēs hoiem occidit deū. ita ſi factus eſt hō factus eſt deus. Contra. in ſymbolo Niceno. hō factus eſt. Itē etiā in euāgelio. Jo. pᵒ. verbū caro factū eſt caro ponit ibi ꝓ hoie. Itē pᵒ ȯ tri. c. xvi. talis fuit illa vnio que deuꝫ faceret hominē ꝛ hominē deum.

Iſta propoſitio deus factus

eſt homo diſtinguit ꝙ factio pōt referri vel ad ꝯpōem vel ad alteꝝ extremoꝝū. ꝛ hoc duplr̄. ſ. vel in ſe vel in oꝛdine ad alteꝝ extremū. ꝛ ꝑtractant mēbꝛa diffuſe ſiue in vno ſenſu ſiue in alio. Sꝫ tā tā ꝑlixitatē vitādo pōt dici ꝙ ꝓpō eſt ſimplicit̄ vera quod declarat ſic. factio qñ predicat 2m adiacens dicit factōnem ſimplr̄. qñ aūt predicat 3m dicit factiōeꝫ ẜm illud quod ſpecificat ꝑ 3m ſic etiā de eſſe qñ predicat 2m ꝛ 3m. ſicut ẜ vere de eo enunciat fieri qȯ ab aliquo faciēte pꝰ non eſſe ſimplr̄ accipit eſſe ſimplr̄ ita ȯ eo vere enūtiat fieri. a. qȯ ꝑ actiōem alicuius agētis ē. a. poſtq̄ non fuit. a. Et iſtud ꝓbat qꝛ factio paſſiua non includit formalit̄ niſi habitudinē facti ad faciēs ꝛ oꝛdinē ipſius facti ad nō eſſe ꝑcedens ꝛ in creaturis ꝯcōitant ſe. his ẜ duobus ꝯcurrētibus ſaluat rō factōis ſiue ſimplicit̄ ſiue talis. ſed deus ꝑ actōnem alicuꝰ faciētis eſt hō ꝛ nō fuit ſemꝑ hō ẜ factus eſt ſemꝑ hō. mioꝛ ꝓbat qꝛ patꝫ ꝙ eſt hō ex ꝑcedēti. q. ꝛ ñ fuit ſemꝑ hō qꝛ non ſꝑ ſubſiſtebat in natura hūana ut ſuppoſitū in natura. Et ꝙ ſit hō ꝑ actiōem alicuꝰ faciētis ꝓbat qꝛ qñ aliq̄ neceſſario ꝯcomitant ſe ſi vnū eſt ꝑ factionē alicuꝰ ꝛ reliquū. nām hūanā v̄bo vniri ꝑſonaliter ꝛ verbū eē hoiem neceſſario ꝯcomitat ſe. nā aūt hūana ē ſic vnita verbo ꝑ factōem trinitatis. qꝛ trinitas fuit agens reſpectu illius vnionis ꝛ pꝫ ꝙ fuit faciens qꝛ creauit effectū in creatura. igr̄ fecit verbū eſſe hoiem. Et ſi obīciat ꝙ factio req̄rit mutatiōem et hoc eius in quo eſt ꝛ de quo dr̄ nō autē termini. Rñꝰ. faciēs nāle ꝑſupponit paſſuꝫ effectū qȯ tranſmutat qȯ quidē eſt i potētia ad terminū ꝛ ꝑ actōem eius fit actu tale qȯ aūt tranſit de pō ad actum mutat. ſed agens ſuꝑnāle in iſta vnione non preſupponebat verbū tāq̄ pōle ad iſtuꝫ terminū neqꝫ terminū induxit ſicꝫ actū vel formā v̄bi ꝑ inherentiā. ſed tm̄ vniuit illū v̄bo ſine inherētia. ẜ ibi nullus fuit tranſitus a pō ad actū. equalit̄ aūt ſaluat ratio factionis vtrobiqꝫ. q̄a vtrobiqꝫ ꝑ actiōem faciētis aliq̄d eſt tl'e quale ꝑus non fuit. ꝛ ita fit tale. accidit ẜ ꝙ illud qȯ fit tale mutet. niſi qñ illud quo dr̄ tale eſt forma eius quod fit tale ad quā illud fuit in pō. ꝛ ita cōit̄ accidit i factōibꝰ paſſiuis vbi agētia nālia agūt que faciūt aliq̄ eſſe talia i actu q̄lia ꝑus fuerūt in pō. ¶ Sꝫ ſi obīcit vlterius ꝙ ſaltē hic fuit aliq̄ paſſio pōtq̄ fuit factio actio. qꝛ cuilibet actiōi trāſeunti corrñdet ꝓpa paſſio. ẜ illa paſſio erat in aliq̄

non aũt i natura hũana que ut vr̃ erat
termin⁹ factõis paſſiue. ğ in v̄bo qḋ vr̃
incõueniens. ¶ Rñ°. ꝙ hic fuit vna factõ
realis actiua totius trinitatis cui corñ
debat factio paſſiua realis. q̃. ſ. hõ fact⁹
eſt deus que fuit vnio paſſiua nãe hũa-
ne ad verbũ. ⁊ hec paſſio fuit in nã hu-
mana ⁊ termin⁹ eius erat verbũ. alia fu
it factio paſſiua ſm̃ dici ꝯcomitãs iſtaȝ
factionẽ realẽ actiuã. q̃. ſ. verbũ factũ ẽ
hõ ⁊ termin⁹ huius vr̃ fuiſſe nã hũana
non tñ erat alius termin⁹ huius ⁊ illius
realis. qꝛ non erat alia factio paſſiua re
alis eadẽ. n. factõne tã actiua ꝙ̃ paſſiua
verbũ ſic vniebat. Dico ğ ꝙ paſſio coꝛ
reſpõdẽs iſti actõi fuit in nã hũana vni
ta que nõ fuit termin⁹ illius factõis paſ
ſiue ſed ſubiectũ. lȝ ſignificet ut termin⁹
in iſta ꝓpõne verbũ factuȝ eſt hõ. ⁊ ita
poſſet dici ad precedentẽ obiectiõem de
mutatõe. ꝙ. ſ. mutatio que fuit h̄ fuit in
natura hũana non in v̄bo ita ꝙ nõ fuit
hic factio ſine oı̃ mutatõe. nec tñ oȝ mu
tatõem fuiſſe in quolibet qḋ dr̃ factũ ta
le. ſed tñ in illo ꝓpter cuius paſſionem
aliq̇d dr̃ factũ tale. ⁊ illud fuit hic tãtuȝ
nã humana. ¶ Ex his patet ꝙ iſta ꝓpõ
eſt ſimplr̃ vera hõ factuſ eſt deus. qꝛ hõ
ꝑ actõem facietis eſt deuſ ⁊ non fuit ṗus
deus. Et ꝙ aliqui dicũt ꝙ fieri denotat
mutatõem illius de quo dr̃ ⁊ ꝓceſſioneȝ
reſpectu termini factõnis. pȝ ex dictis ꝙ
primũ non eſt neceſſariũ nec 2m. qꝛ hoc
non eſſet niſi inq̃tũ fieri iplicat quodã-
modo inceptõem ſed ipſa inceptio qñ ꝑ
dicat 3m adiacens nõ notat ꝓceſſionem
ſubiecti ad predicatũ. Naȝ veꝝ eſt dicẽ
de aı̃a nũc creata ꝙ nunc incipiet aı̃are
corpus. nec tñ ṗus fuit ꝙ̃ aı̃aret corpus.
ita etiã qñ predicat 2m adiacens veꝝ eſt
dicere ꝙ incipit eſſe. ⁊ ſilr̃ incipit eſſe di
es hoc eſt tp̄us incipit eſſe dies. nec tñ il-
lud tp̄s ṗus fuit ⁊ poſtea incepit eẽ dies
ita etiã nec oȝ hoı̃em preceſſiſſe ad h° ꝙ
iſta ꝓpõ ſit vera hõ eſt factus deus ſicut
nec ad veritatẽ hui⁹ ꝓpõnis nã hũana
vnita eſt verbo que implicat iſtã. nã hu
mana facta eſt ſubſiſtẽs in ꝑſona v̄bi ne
ceſſe eſt nãm humanã ꝓfuiſſe in v̄bo vl̃
in ſe anq̃ ſubſiſtẽt in v̄bo. Sed ſi q̃ras q̃
iſtaꝝ ſit magis ꝓp̄ia. hõ factus eſt deuſ
vel deus fact⁹ eſt hõ. ⁊ arguas ꝙ iſta hõ
factus eſt deus. qꝛ veritas oı̃m iſtaꝝ fũ-
dat in hoc ꝙ nã hũana vnita eſt v̄bo qꝛ
paſſio realis que fuit ibi fuit in nã hũa-
⁊ termin⁹ fuit verbũ. huic aũt ꝓpinqoꝛ
vr̃ eſſe iſta. hõ factus eſt deuſ. qꝛ imedia
tius exp̄mens factõem paſſiuã. ¶ Rñ° et
dico ꝙ hec eſt ṗma in iſta mã nã hũana
vnita ẽ ꝑſonalı̃ v̄bo. ⁊ ex hac imediate
ſequit ꝙ verbũ fit hõ. rõ huius eſt qꝛ v̄-
tute vnionis eſt ſubſiſtẽs in nã hũana: ⁊
ex hac ſequit ꝙ hõ ſit deus ꝑ ꝯuerſionẽ
⁊ eodẽ mõ eſt in fieri. ğ iſta deus factus
eſt hõ non eſt mediatioꝛ iſta hõ factus ẽ
deus. immo imediatioꝛ illi ꝓpter quaȝ
ambe ſunt vere. vtraq; tñ ꝓpria.

Ad argumẽta

Ad ṗmuȝ dico ꝙ nec
ſequit de ſoꝛte factus eſt hõ ğ factus eſt.
gr̃a foꝛme ſicut nec in propoſito. tñ gr̃a
materie ſequit de ſoꝛte. qꝛ ſoꝛtẽ eſſe ho-
minẽ dicit ṗmũ eſſe ſoꝛtis. nõ ſic in ꝓpo
ſito. ¶ Ad 2m patet ex ſolutõe queſtioniſ
ꝙ non oȝ omne qḋ fit mutari ut ſit tale
ſed tñ accidit hoc in illis que ṗus fuerũt
in potẽtia ad illud qḋ fiũt in actu ꝑ in-
formatõeȝ quõ non fit verbũ hõ. lȝ tñ
per vnionẽ ꝑſonalẽ. Si tñ quereret aliq̇
mutatio illa poſſet poni in nã hũana ex
cepto ꝙ illa nõ ꝓexiſtebat anteq̃ vniret
mutatio aũt non eſt niſi inter terminos
oppoſitos quoꝝ vnus duratõne ꝓcedit
alteꝝ. ¶ Ad 3m dico ꝙ ab illa regula ḋ
cõicatõe idiomatũ excipiunt illa q̃ expꝛi
mũt vnionẽ nãe ad ꝑſonã. ⁊ rõ huius ẽ
qꝛ illa cõicatio in predicatõibus fit ꝓpẽ
vnionẽ ⁊ ita preſupponit vnionẽ. nõ ğ
fit ſm̃ illa que exprimũt vnionẽ. ⁊ ideo
non eſt factus deus lȝ ſit factus hõ ſicut
hic. nã diuina aſſumpſit naturã huma-

nā. igiť natura diuina aſſumpſit naturā
diuinā non ſequiť.

Tertio queritur

vtrꝫ xp̄us predeſtinatus fuerit
eſſe filius dei. ⁊ arguiť ꝙ non: qꝛ non ſꝫ
ꝙ filius dei p̄deſtinatus eſt eſſe filius dei
qꝛ non preceſſit ipſuꝫ eſſe filiū dei. prede
ſtinatio ut predeſtinatio dicit p̄ceſſionē
ad illud qȯ predeſtinať neqꝫ ſm ꝙ hō.
quia ſm ꝙ aliq̄d predeſtinať eſſe aliq̄le
ſecundū hoc eſt tale. ğ ſi ſm ꝙ homo p̄
deſtinatus eſt eſſe filius dei: ſequiť ꝙ hō
eſt filius dei. qȯ falſum eſt. ¶ Cōtra ro.
p̄°. Factus eſt ex ſemie dauid ſm carneꝫ
qui predeſtinatus eſt eſſe filius dei in
virtute.

Reſpondeo

Cum predeſti
natio ſit p̄or
dinatō alicuius ad glām p̄ncipaliť ⁊ ad
alia in ordine ad gloriam ⁊ huic nature
humane in chriſto p̄ordinata ſit gloria
⁊ vnio iſta in verbo in ordine ad gloriā
qꝛ non tāta gloria fuiſſet ſibi ꝯferēda ſi
non eſſet vnita ſicut mō collata eſt quē
admodū ğ merita cadūt ſub p̄deſtinatō
ne ſine quibus non ordinaret de ꝯgruo
quis ad tantā gliam ſine eis ſicut cū eis
ita vr̄ iſta vnio ordinari ad tantā gliaꝫ
de ꝯgruo licet non cadat ſub p̄deſtinatō
ne tanꝗ̄ meritū. ⁊ ita ſicut predeſtinatū
eſt hanc nām vniri verbo. ita p̄deſtina
tū eſt verbū eſſe hoiem: ⁊ hunc hoieꝫ eē
verbū. ꝯn̄tie p̄bant̄ ꝑ ſiľe ſicut dictū eſt
de factōe paſſiua. ¶ Et ſi dicas predeſtia
tio primo reſpicit perſonā ⁊ ita oportet
hic primo inuenire aliquaꝫ perſonā cui
deus primo predeſtinauit gloriaꝫ ⁊ iſtā
vnionē in ordine ad gloriā. nulli autem
perſone predeſtinauit illā vnioneꝫ: non
perſone verbi vt verbi. pꝫ: nec illi pſoni
ut ſubſiſtenti in natura humana quia
ſic includiť iſta vnio ¶ Rn̄°. ꝙ pōt nega
ri iſta propō ꝙ predeſtinatio reſpicit ſo
lā pſonā. ſicut. n. deus pōt om̄e bonū a
liud a ſe diligere non tantū ſuppoſitum
ſed nām. ita etiā poteſt alijs a ſe preordia
re vel preoptare bonū illi conueniens. ⁊
ita poteſt nature huic p̄optare bonū il
li ꝯueniēs. ⁊ ita pōt illi preoptare vnio
nē iſtam in ordine ad gloriā ⁊ non per
ſone. verꝫ eſt tamen ꝙ in omnibus alijs
ab iſto predeſtinatio reſpicit perſonam
quia in nullo alio p̄ordinauit deus bo
nū nature niſi preordinādo bonū perſo
ne. ⁊ ratio huius eſt quia nulla natura
predeſtinabilis eſt non perſonata perſo
nalitate creata niſi iſta. ⁊ ideo nec ſic po
teſt preordinari ſibi bonū niſi iſti.

Sed hic ſunt duo

dubia. p̄mū vtrꝫ iſta predeſtinatio p̄exi
gat neceſſario lapſū nāe humane. qȯ vi
dent ſonare mlťe auctes que ſonāt filiū
dei nunꝗ̄ fuiſſe incarnatū ſi hō non ce
cidiſſet. ¶ Sine preiuditio dici pōt ꝙ cū
predeſtinatio cuiuſcūqꝫ ad gliam prece
dat ex p̄te obiecti nāliter preſciāꝫ pecca
ti vel dānatōnis cuiuſcūqꝫ ſm opi. vlti
mā dictā. di. xli. p̄. li. mlťo magis eſt ve
rū de predeſtinatōe illius aīe que prede
ſtinabatur ad ſūmam gloriaꝫ. vniuerſa
liter autem ordinate volens prius vide
tur velle hoc quod eſt fini propinquius
⁊ ita ſicut prius vult gloriam alicui ꝙ̄
gratiam ita etiā inter predeſtinatos qui
bus vult gloriaꝫ ordinate prius videtur
velle gloriam illi quem vult eſſe proxi
mum fini ⁊ ita huic anime. ¶ Omnes
autem auctoritates poſſunt exponi ſic:
ſcilicet ꝙ chriſtus non veniſſet ut redēp
tor niſi hō cecidiſſet. neqꝫ forte ut paſſi
bilis. quia non fuit aliqua neceſſitas ut
illa anima a principio glorioſa cui deus
preoptauit non tantum ſummam glo
riam ſed etiam ꝯcuaꝫ illi anime: ꝙ vni
ta fuiſſꝫ corpori paſſibili niſi redemptō
fuiſſet facienda. ſed non propter ſolam
iuſtā cauſā videtur deus predeſtinauiſſe

illã aiam ad tantã gl'am. cũ illa redẽptõ
ſiue gloria aie redimẽde nõ ſit tantũ bo
nũ q̃tũ eſt illa gloria aie xpi. nec eſt veri
ſile taꝫ ſummũ bonũ in entibus eſſe tm̃
occaſionatũ. ſ. ꝓpter minus bonũ nec ẽ
veriſile deũ ꝑus ꝑordinaſſe adam ad tã
tũ bonũ q̃ xp̃m qȯ tamẽ ſequeret. imo
vlterius ſequeret abſurdius. ſ. q̄ deus ꝑ
deſtinãdo adã ad gl'iam prius ꝑuidiſſet
ip̃m caſuꝝ in pctm̃ q̃ ꝑdeſtinaſſet xp̃ꝫ
ad gl'iam ſi predeſtinatio illius aie tm̃ eſ
ſet ꝑ redẽptione alioꝝ. ¶ Pȯt igit dici
q̄ ꝑus nã q̃ aliq̇d ꝑuidebat circa pecca
torẽ ſiue de peccato ſiue de pena: deus ꝑ
eligit ad illã curiã celeſtẽ oẽs quos vo
luit habere: angelos ⁊ hoies in certis et
determiatis gradibus. ⁊ nullus eſt ꝑde
ſtinatus tm̃. q: alius ꝑuiſus eſt caſurus
ut ſic nulluꝫ oporteat gaudere de lapſu
alterius.

Secundum dubium eſt an prius ꝑuidebat huic nãe vnio eiꝰ ad verbũ vel ordo ad
gl'iam. Poteſt dici q̄ cũ in actõe artifi
cis ſit ꝯrius ꝓceſſus in exequẽdo ei qui
eſt in intẽdẽdo. ⁊ deus ꝑus ordine execu
tõis vniuit ſibi nãꝫ humanã q̃ ꝯtulerit
ſibi ſummã gr̃am vel gl'aꝫ ecõuerſo po
teſt poni in intẽdẽdo. ut ſic deus pᵒ volu
it aliquã nãꝫ non ſũmã hr̃e ſummã glo
riã. oſtendẽs q̄ non oportẽt ꝯferre gl'iaꝫ
ſm ordinẽ nãꝝ. ⁊ q̄ 2ᵒ voluit illã nãꝫ eẽ
in ꝑſona vbi. ut ſic angelus non ſubeſſꝫ
puro homini.

Ad argumẽtum ꝑmuꝫ poteſt
ꝯcedi q̄ ſm q̄ homo ꝑdeſtinatus eſt eẽ
filius dei. poteſt. n. ibi ſm q̄ determiare
actũ predeſtinãdi. vel terminũ predeſtia
tõis ꝑmoᵒ maior eſt falſa ⁊ minor vera
2ᵒᵒ mior eſt falſa ⁊ maior eſt vera. Alio
mõ pȯt diſtingui ꝓut ly ſm q̄. dicit for
malẽ rõem ſm quã extremũ determia
te accipit in ſe. formalr̄. n. ille hõ eſt deꝰ
⁊ ſm hoieꝫ ⁊ ꝑſonã ut exñtem in nã hu
mana preceſſit predeſtinatio ut eẽt deus
ſicut ille homo deus factus eſt. non. n.
ſm q̄ accipit ꝓprie ut nota reduplicatõ
nis. ita. ſ. q̄ dicat cãꝫ inherẽtie predicati
ipſi ſubiecto. hoc mõ non ſm q̄ hõ eſt
deus q: nõ hũanitate eſt deus. 3ᵒ mõ
poteſt dici ⁊ forte realius q̄ neqꝫ ſm q̄
homo neqꝫ ſm q̄ deus predeſtinatus ẽ
eſſe filius dei: q: hoc qȯ eſt predeſtinari
eſſe filius dei includit duo. quoꝝ alterũ
puta ꝑdeſtinari req̇rit in termio aliq̇d
tpale. alteꝝ puta eſſe filiũ dei req̇rit idẽ
eſſe eternũ. nunc aũt nihil idẽ eſt rõ iſto
rũ amboꝝ in termio. lꝫ. n. in termio cõ
currant duo. vnũ tempale quod poteſt
eſſe terminꝰ ꝑdeſtinatõis. alteꝝ eternuꝫ
ꝓpter qȯ ꝯueniat ſibi eſſe filiũ dei: tm̃ n̄
ꝓpter aliquã vnã nãm ꝯueniũt ſibi am
bo iſta. Si aũt ꝯcederet tunc ſꝫ q̄ reſpe
ctu totius predicati notaretur eſſe cã re
ſpectu amboꝝ in predicato. ⁊ iȯ ꝓpe lo
gice loquẽdo neqꝫ ſm q̄ hõ neqꝫ ſm q̄
deus predeſtinatus eſt eſſe filius dei.

Post predicta inquiri oportet. Circa iſtã
di. 8. in qua mgr̄ agit de in
carnatõe q̃tũ ad idiomatũ cõicatiõem
querit vtrũ in xp̃o ſint due filiatiões q̄
non. filiatio ꝯſtituit filiũ. g̊ due filiatões
duos filios. Sed xp̃s non eſt duo filij. g̊
nec in eo ſunt due filiatões reales. Pre
terea ſm Anſel. filius eſt incarnatus nõ
alia ꝑſona ne fieret ꝯfuſio in ꝓpetatibꝰ
g̊ mõ non eſt illa ꝯfuſio que eſſet ſi paṫ
eſſet incarnatus. g̊ ⁊ mõ filius non eſt fi
lius aliq̃ alia filiatõe q̃ eterna. alioquin
non minus eſſet ꝯfuſio ꝓpetatũ ꝓpter
incarnatõem filij q̃ ꝓpter incarnatõem
pr̃is q: non magis vnica. Preterea nõ
eſt filiatio realis ad matrẽ niſi ꝓpter re
latõem realẽ quã habuit ad matrẽ. iſtã
relatõem non habuit in morte q: ſolu
ta fuit tunc illa vnio. ſ. aie ad corpus ex
quibus vnitiſ eſt natura. g̊ tunc non ha
buit illã filiatõeꝫ. aut ergo in reſurrectõ
ne illã habuit. ⁊ hoc vr̄ incõueniẽſ q: re

ſurrectio fuit alia acceptio illius eſſe ꝙ
generatio. ⁊ ita aliud eſſe acceptū. aut nͦ
habuit eā in reſurrectiōe ⁊ tunc non eēt
mō filius marie ſicut ante mortē. Pre
terea non oꝫ ponē in xp̄o aliq̄ relatiōeꝫ
realē ad matrē niſi ſaluādo ip̄m eē veꝝ
filiū eius. ſed hoc ſaluat non ponendo
in eo aliquā relatōem realē ad eā. ſicut
deus eſt dn̄s realiter creature ⁊ tm̄ relatō
dn̄ij non eſt in eo relatio realis. Preter
ea deus pduxit creaturas inq̄tū artifex
hoc tm̄ ſolū eſt inq̄tū habet relatōeꝫ ra
tōis. qꝛ ſcia ſua eſt ars inq̄tum cauſat i
ſe ideas p actū rōis. ğ ip̄m eſſe artificem
⁊ potentē creare: dicit in eo tm̄ relatōeꝫ
rōnis. ğ multo magis xp̄m eſſe filiū ma
rie dicit tm̄ in eo relatōem rōis qꝛ videt
magis neceſſariū ꝙ illa hitudo que pre
ſupponit alicui rei ſit realis ꝙ iſta q̄ cō
ſequit rem. Preterea ſi eius ad matrē
eſſet relatō realis tunc eſſet realit equal
matri ſm nām humanā. ꝯn̄s eſt falſum
qꝛ equalitas fundat ſuper vnitatē vnio
nis non eſt aūt ibi realis vnitas vniōis
ad matrē ſicut patet diſcurrēdo p om̄es
vniones reales. igr̄ ⁊c̄. ¶ Contra ſi pat
fuiſſet incarnatus fuiſſet filius: non fili
atōe eterna ğ tpali. ſed ppetas eterna fi
lij ita abſtrahit ab oī creatura ut termi
no ſicut pprietas patris. ğ filius marie
filiatōne eterna non habet reſpectū ad
matrē ut ppterea dicat eius filius. ğ ſm
aliā. Preterea phus. 5. metha. c. de ad
aliqd. infert p incōueniēti ꝙ idē bis di
cat. ſed ſi eſt incōueniēs hoc maxie erit
de eodē fundamēto ⁊ ſuppoſito ⁊ relati
one eadē. ğ xp̄us eadē relatōne non pōt
dici relatiē ad matrē ⁊ patrem.

Hic dicitur ꝙ non ſunt in chriſto due fili
atōes reales. ⁊ hoc ppter duas ratōes.
vna eſt qꝛ filiatio eſt p ſe ſuppoſiti non
nature. h aūt non eſt niſi vnū ſuppoſitū
ğ nec niſi vna filiatio. Contra iſtam re
latōem. ſi filiatio tm̄ eſt pſone ſic ꝙ non
poſſit plurificari lꝫ fundamentū plurifi
cet. aut ergo hͦ ꝯuenit ſibi vn̄ relatō ab
ſolute. aut vn̄ relatio talis origis. non p
mo mō qꝛ tunc ſi xp̄s fuiſſet albus non
fuiſſet realiter ſimilis alij albo. nec fuiſ
ſet realiter equalis alij habēte tantā q̄ti
tatē q̄tā ipſe habuit. tunc etiā in ſuppo
ſitis creatis relatōes non poſſent plurifi
cari plurificatis fundamētis. Si 2ͦ mō
hoc falſuꝫ eſt qꝛ non magis repugnat re
latiōeꝫ originis plurificari in ſuppoſito
ꝙ ipſaꝫ originatōnem que p̄cedit iſtā re
latōem origis ut pxima rō fundādi eaꝫ
ſed origines plurificant in eodē ſuppoſi
to ſm Damaſ. xxxv. duas generatōnes
chriſti veneramur. Preterea pater eter
nus ⁊ ſi ſit vnū ſuppoſitū tm̄ habet du
as relatōes originis ad filiū ⁊ ſpm̄ ſctm̄
⁊ ita ſup idē ſuppoſitū ⁊ idē fundamen
tū fundant due relatiōes originis actiue
ğ multo magis ſup duo fundamēta di
uerſa poſſunt fundari due relatōes ori
ginis paſſiue. Item ſm Damaſ. c. liii.
xp̄us habet duas opatōes. relatio auteꝫ
non magis reſpicit ſuppoſitū ꝙ opatio
qꝛ ſuppoſiti eſt opari pͦ metha. igr̄ ⁊c̄.
¶ Ex hoc etiā de opatōe poteſt argui ad
ppoſitū. qꝛ ſicut chriſtus opabat nāliṫ
q̄buſdā opatōibus nāe hūane qꝛ come
dit ⁊ bibit. ita ſi genuiſſet duos filios re
aliter habuiſſet duas paternitates ad il
los ppter duas generatōes actiuaſ. ergo
mō ppter duas generatōes paſſiuas hꝫ
duas filiatōes. ¶ Itē qḋ ꝯpetit chriſto p
ciſe ſm rōneꝫ pſonalitatis eterne nō dr̄
de eo inq̄ᵐ hō. vn̄ hec eſt falſa. chriſtus
inq̄tū hō eſt pſona. igr̄ ⁊ hec. xp̄s inq̄
tū homo eſt filius. ſi filiatio tm̄mō dice
ret de eo ſm rōnē perſonalitatis eterne.
¶ Alia rō que ponit p pᵃ opi. eſt qꝛ due
diſpōes eiuſdē ſpēi non pn̄t poni in eoḋ
ğ nec due filiatōes. añs declarat ab alijs
ſic. tū qꝛ pō eſt p ſe ad formā. non aūt p
ſe ad hāc formā. qꝛ eſt hec p hoc ꝙ reci
pit in iſto. ğ ſi poſſet eſſe in actu ſm vnā
formā ⁊ in pō ſm aliā. idē ſm idē puta
hꝫ formā cui ut ſic accidit eſſe hāc vl illā

eſſet ꝑmo in potentia ⁊ in actu. tñ quia
omnis diſtinctio aut eſt per nãm diuiſi
onis aut per nãm oppõis. ꝑ naturã op
põnis non põt eſſe diſtinctõ in eadẽ ſpẽ
nec ꝑ nãʒ diuiſionis: vbi eſt idẽ ſubiectũ
q2 accñtia non hñt diſtinctões nũeraleʒ
niſi a ſubiectis ſicut nec entitatẽ. Et cõ
firmat. q2 non pñt eſſe plures ꝓpetates
abſolute eiuſdẽ rõis in diuinis. q2 ille ñ
diſtinguerent nec per oppõem neqꝫ ꝑ di
uiſionẽ niſi eẽntia diuina in q̃ ſunt diui
derei: qȯ eſt incõueniẽs. ğ ⁊c. ꝯñtia decla
rat q2 ois generãs ꝑmo actu generandi
acq̃rit paternitatẽ ad ꝑmũ filiũ. 2° actu
generãdi nullã paternitatẽ nouã acq̃rit
ſed ꝑ eandẽ pr̃nitatẽ ſe habʒ ad filiũ 2^m
ſicut igr̃ ibi non pñt eẽ plures pr̃nitates
q2 forme eiuſdẽ ſpẽi. ita nec hic plures
filiatões ꝓpter eandẽ rõnem. ¶ Contra
iſtã rõem ſcõam maior vr̃ falſa ⁊ mior
ſilr̃. q maior ꝓbat. q2 in oi ordine eẽnti
ali cũ vnitate ꝑoris eẽntialiter põt ſtare
pluralitas poſterioris nãliter non ꝑ ſe
nec adequate inherẽtis ꝑori. ſubiectũ eſt
ꝑus eẽnti: liꝰ illa diſpõe que ponit ſibi
inherẽs. nec ꝑ ſe ei inherʒ: nec adequate
ğ ⁊c. maior ꝓbat ꝑ ſile in cã ⁊ effectu q2
vna cã põt eſſe reſpectu pluriũ effectuũ
⁊ licet ibi effectus non inſint cãe: non tñ
eſt maior repugnãtia in illꝰ poſterioribꝰ
que inherẽt. ſi tñ non ꝑ ſe inhereãt q̃ in
aliȷ̃s que ꝑ ſe exiſtũt: q2 tunc vnũ nõ eſt
cã intrinſeca alterius ita q ad vnitatem
eius ſequat vnitas alterius ⁊ maxīe ſi ñ
ſunt adeq̃ta ita vnũ iſtoꝝ in actualita
te cõicata termĩet põlitatẽ receptiui. nõ
eſt ğ ꝯdictio plura abſoluta eiuſdẽ rõis
ꝑ accñs ineſſe eidẽ cui nullũ eoꝝ adeq̃t
Illud etiã ꝓbat de facto. q2 pl̃es ſpẽs fã
taſtice ſunt in eodẽ organo fantaſie alio
quin deleta ſpẽ vnius imaginabilꝰ non
poſſet aliq̃s ꝑfecte imaginari aliqȯ ima
ginabile. ⁊ patet q iſte ſpẽs ſunt eiuſdeʒ
ſpẽi ſicut ⁊ obiecta a quibus generãt et
ſunt in eadẽ pte organi q2 organuʒ non
poſſet in tot ptes minimas diuidi q̃ poſ

ſent ꝑ ſe informari tot ſpẽbus imagina
bilibus ſepatim exñtibus quot poſſunt
ſimul eſſe in toto organo. ğ oʒ q eis nõ
correſpõdeant diſtincte ptes organi. Et
ſi obȷ̃ciat. quare ğ non poteſt ꝑ opatõeʒ
nature eadẽ q̃titas alterari ad pl̃es qua
litates ſimul habẽdas que ſunt eiuſdeʒ
rõnis. ¶ Rñ° q cũ in ſubiecto ſint plures
potẽtie ad plures formas eiuſdẽ ſpẽi ſi
non inducat aliq̃s actus ꝯtinẽs oms ac
tus qui pñt illi ꝑfectibili ineſſe: nõ termi
nat tota põ ipſius ſuſceptiui. ⁊ iõ non ẽ
ꝯdictõ q aliq̃ alia forma ſimilis inſit tñ
de facto non inducit alia ꝑ agens natale
q2 ipm intendit formã preexñtẽ ipfectã
ꝑficere. inducit. n. aliquã realitatẽ q̃ na
ta eſt eſſe ps cũ realitate ꝑexiſtẽte ⁊ vnit
eã realitati preexñti ut pteʒ pti. ⁊ ita nõ
inducit formã oio aliã. nõ eſſet tñ repug
nãtia q ipſa eſſet alia ſubiecto non ꝓpt
hꝰ diuerſificato q2 hñs ſbm põlitatẽ ad
pl̃es formas eiuſdẽ ſpẽi ẽ illimitatũ ad
illas ⁊ illimitatũ ad aliq̃ non oʒ ꝯmulti
plicari illis. ¶ Hec rõ dicta ꝓcedit de pl̃i
bus abſolutis in eodẽ ꝑfectibili ⁊ lʒ ipa
non ꝯcluderet ꝓpoſitũ de relatõibꝰ eiuſ
dẽ ſpẽi: iõ illud facilius ꝓbat. ꝑmo q2 ſi
cut paternitas fundat ſup genuiſſe. ita
hec paĩnitas ſup hoc genuiſſe. ⁊ hec fili
atio ſup hꝰ genitũ eſſe. pater ğ hac paĩ
nitate ꝑmo reſpicit filiũ hac filiatõe. ¶
Preterea correlatiua ſunt ſimul nã ita
q deſtructo vno deſtruit ⁊ reliquũ. ğ ꝺ
ſtructa hac filiatõe in hoc filio deſtruit
hec paternitas in hoc patre. Luʒ ğ ma
neat pater reſpectu ſecundi filȷ̃ mortuo
ꝑmo ſequit q alia paternitas fuit ad 2^m
filiũ ab illa que fuit ad primũ nã nulla
noua relatio aduenit ꝑ hoc q ꝑmus fili
us corrũpit ſicut nec noua generatõ ad
uenit ponẽdo q ſcõus filius fuiſſet geni
tus viuẽte ꝑmo filio ¶ Preterea qñ ali
quid eſt aliquo vltimate tale non põt il
lud manere in ipſo niſi ipſuʒ hñs illud
ſit ipſo tale. ſicut non põt albedo manẽ
in ſupficie niſi ipſa ſupficies ſit alba. et

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

maxie ſi ſupficies ſit vltimate alba albe
dine. ſed relatio eſt qua habēs eſt vltia-
te ad aliud. igr̄ non pōt manere eadē in
eo niſi illud in quo manet ſit illa ad ali-
ud. igr̄ non manet eadē p̄r̄nitas deſtruc
to illo termino ad quē habēs dr̄ forma
lir̄ tale relatōe illa. Preterea paī aliq°
mō aliter reſpicit hūc filiū ꝛ illū ſi alia
relatōe hr̄ ꝑpoſitū ſi nō alia relatōe ſed
alio reſpectu eiuſdē relatōis iteꝝ habet
ꝑpoſitū qꝛ illi reſpectus erūt eiuſdē rō
nis. ſilr hoc eſt falſū qꝛ reſpectus nō ſēp
fundaſ in relatōne ut aliud ab ea qꝛ po
nere talia duo eſt ſupfluū ꝙ ſi reſpectus
ſit idē relatōi in qua fundaſ. ğ idē eſt di
cere reſpectū plurificari ꝛ relatōem plu
rificari. ğ hr̄ ꝑpoſitū. Preterea diſtin-
ctio poꝛis nāliter ꝯcludat diſtinctōnem
poſterioꝛis ſed non tm̄ ſuppoſitū relatū
pꝛecedit relatōem ſed etiā fundamentū
ğ multiplicato fundamento multiplica
tur relatio. ꝛ ita in ꝑpoſito cū ſint duo
fundamēta due erunt relatōes. Preter
ea minoꝛ illius rōnis eſt falſa. qꝛ filiatio
eterna ꝛ filiatio tp̄alis non ſunt eiuſdeꝫ
rōis. qꝺ maxie veꝝ eſt ſm eos qꝛ ipſi ne
gant aliquid eiuſdē ratōis poſſe dici de
eterno ꝛ tp̄ali.

Ad queſtionem er

go dico ꝙ alia eſt filiatio in xp̄o ad pa-
trē ꝛ alia ad matrē. ꝛ vtraqꝫ eſt realis.
p̄mū ꝓbo qꝛ filiatio eſt habitudo ꝓdu
cti nāliter ſilis ꝓducēti in nā intellectua
li. Iſte p̄ticule patēt: qꝛ ſicut paternitas
eſt habitudo ꝓducētis ita filiatio ꝓdu-
cti nāliter etiā. nā ꝓpter defectū hui° p̄-
ticule ſpūs ſanctus non eſt filius ſilis ꝓ
ducēti. ꝛ ꝓpter hoc vermis non eſt fili°
ſolis in nā intellectuali. iō ignis non ē fi-
lius ignis nec planta plante. nec ꝓpꝛie
bos bouis. ¶ Qꝺ ſi oio ꝯtendas bꝛutuꝫ
eſſe filiū bꝛuti. ut vitulū eſſe filiū bouis
tunc filiatio eſt habitudo ꝓducti nālr̄
ſimilis ꝓducēti in nā intellectuali vl̄ ſē-
ſitiua. In iſta deſcriptōe nihil p̄ ſe ꝛ p̄°
reſpicit ſuppoſitū niſi rōe ꝓductōis paſ
ſiue. qꝛ oia alia addita reſpiciūt nām vl̄
in ꝓducēte vel in ꝓducto vel in vtroqꝫ
filiatio ğ rōne nullius magis determiat
ſibi ut ſit ſuppoſiti ꝙ̄ generatō paſſiua
ſed generatio paſſiua plurificat ad plu-
rificatōem ipſaꝝ nāꝝ actualr̄ exn̄tiū ac
ceptaꝝ p̄ ipas generatōes ſicut patꝫ per
Damaſ. liii. ꝙ chꝛiſti ſunt due generatō
nes ğ ꝛ ipſa filiatio plurificat ad plurifi
catōnem earūdē. Idē qꝺ argutū eſt ex
fundamētis ꝓbaſ ex termis: qꝛ ad duos
termios non pōt eſſe eadē relatō qꝛ tūc
eadē ſimul eēt ꝛ non eſſet. Preterea q̄
cūqꝫ ꝓꝓetas pſonal' diuina eq̄ non reſpi
cit aliq̇d creatū ꝓ termio. ğ ſicut pater-
nitas eterna non pōt eſſe relatio q̄ paī
diceret filius tp̄aliter ita nec filiatō eter-
na qua filius diceret filius tp̄aliter. 2m
vꝫ ꝙ vtraqꝫ ſit realis. pꝫ de eterna. qꝛ re
alr̄ eſt fili° etern°. ꝓbo de tp̄ali: qꝛ illa re
latio eſt real' q̄ ꝯſequiſ extrema ex nā ex
tremoꝝ ſine actu intellect°. poſita auteꝫ
mr̄e generāte ꝛ iā ſuppoſito hn̄te nāꝫ p̄
generatōem ex nā extremoꝝ ſine actu i-
tellectus ſeq̇t hic filiatio ſic ibi mr̄nitas
Qꝺ ſi q̇s fingat ibi intellectuꝫ opari ad
cāndū relatōem h° iꝓbaſ. qꝛ ſi maria
genuiſſet puꝝ hoieꝫ fuiſſet vere mater
ꝛ ille filius relatōe reali ſed nō min° egit
mō ꝙ̄ tunc egiſſet. nec xp̄us ut hō min°
realr̄ accepit nām ab ipſa ꝙ̄ pur° hō ac
cepiſſet. ğ ita ex nā extremoꝝ eſt mō fili
us ſicut tunc fuiſſꝫ. ꝛ ita eque realis re-
latio mō ſicut tūc. Sed eſt vnū dubiū
vtꝝ iſta filiatio real' ſit eadeꝫ fūdamēto
ſ. nāe accepte p̄ generatōeꝫ. ꝛ vr̄ ꝙ ſic qꝛ
reſpectus creature ad deū ut ad cām effi
cientē eſt idē fundamēto ex di. p̄. 2. li. ğ ꝛ
reſpectus ad ꝓmū efficiēs eſt idē effec
tui. ꝯn̄tia ꝓbaſ. qꝛ om̄s cē efficiētes oꝛdi
nate hn̄t rōem vnius cāe totalis. vna et
eadē relatio non eſt eidē ꝯſubſtātialis ꝛ
nō ꝯſ[illegible]alis. igr̄ ꝛc. ¶ Rn̄° ꝙ iſta relatō
nō eſt eadē fundamēto. qꝛ ſicut ꝯdictio
eſt aliq̇d manē idē in re nō manēte illo

quod eſt ſibi idē realit̃. ita ꝯdictio eſt ali
quid eē realit̃ idē alicui ſine quo manē-
te poteſt illud manē idē. ḡ ſicut relatō p̓
ma alicuius ad deū ſine qua ipſuꝫ non
pōt eſſe eſt idē relatio. ita relatio ad qȯ
cūqꝫ ſine q̄ relatū pōt eſſe eſt non eadeꝫ
relato. ſed iſta nā poſſet eſſe eadē nūero
ſine habitudine iſta ad matrē ⁊ ſine ma
tre ut termino. qꝛ poſſet eadeꝫ nā fuiſſe
creata imediate a deo: qꝛ q̇cq̇d mediāte
cā 2ª poteſt: imediate p ſe poſſet. etiā ea-
dē nā poſſet fuiſſe habita p generatiōeꝫ
tpalē alterius matris. ſicut tactū fuit 2°
li°. vbi dictū eſt ꝙ idē qui eſt filius vni⁹
patris potuit fuiſſe filius alterius patriſ
ergo ⁊c̄. Si obÿcias: qꝛ lꝫ nā potuiſſꝫ
ꝑduci in eſſe ita ꝙ nō fundaret i ea illa
filiatio: tñ ex quo ipſa filiatio fundata ē
non vr̃ nā poſſe manere ſine hac filiatō
ne imo vr̃ ꝙ ſit ꝯdictio qꝛ habentē hāc
nām eſſe filiū: eſt ipſuꝫ eſſe genitum ab
hac matre. ſed qui genit⁹ eſt ab hac ma
tre in hac natura non pōt eſſe nō genit⁹
ab hac matre in hac nā. qȯcūqꝫ. n. p̄teri
tū non fuiſſe includit ꝯdictōem. ḡ hn̄teꝫ
hanc nām a generante acceptā non eſſe
nūc filiū hac filiatōe includit ꝯdictōem
qȯ non eſſet ſi filiatio accidēt huic nāe.
Rꝫ°. aut filiatio eſt p̄ciſe relatio fundata
ſup generatōem paſſiuā que iā preterÿt
ut ſiue in re ſiue in intellectu dicat aliq̇ſ
eſſe filius qꝛ aliqñ fuit genitus ita ꝙ eſſe
filiū non predicet aliq̇d de p̄nti realiter
licet vocalit̃ ſed tm̄ aliq̇d de preterito: ſi
cut ſortē eſſe curſuꝝ. licꝫ ꝯpoſitō videat
eſſe de p̄nti tñ realiter nō predicat aliq̇d
niſi ꝓ futuro. qꝛ equalet iſti ſoꝛ. curret.
ita hic ſoꝛ. eſt genitus equalet iſti ſoꝛ. fu
it genitus. ⁊ ſm iſtū intellectum equalet
iſti ſoꝛ. eſt filius. ⁊ hoc mō filius dicit re
latōeꝫ realē ſed non ſm eſſe ſimplr̃. ſ. ac-
tualis exn̄tie: ſed ſm eſſe preteritū qȯ ē
eſſe reale ſm q̇d. ſicut ſoꝛ. eſſe futuꝝ vel
magiſ queadmodū pō añ actū in nā po
tētiali dicit relatōem realē vno mō. ſed
ſm diminutā entitatē rei. ſm hūc modō

vr̃ obiectio illa ꝓcedere. qꝛ ſm iſtā viaꝫ
q̇cunqꝫ fuit aliqñ filius nunq̄ꝫ poteſt nō
eſſe filius. ſicut qȯ fuit nō pōt nō fuiſſe
queadmodū ēt qȯ qñqꝫ eſt poſſibile nō
pōt non eſſe poſſibile q̄uis non ſit actu
p̄ns. ſm iſtā viā opoꝛteret dicē ꝙ Jo. ſi
eſſet annihilatus adhuc eſſet filius zebe
dei. nec deus poſſet deſtruere iſtā relatō
nē q̄tūcunqꝫ fundamentū annihilaret
ſm exn̄tiā actualē. nec plus realitatis di
ceret filiatio de filio exn̄te q̄ꝫ non exn̄te.
Alio° poſſet dici ꝙ filiatō dicit relatōeꝫ
ꝑducti paſſiue ꝯpletā manēte exn̄tia ac
tuali nature accepte p generatiōem ſine
interruptōe. ⁊ hoc mō xp̄s vſqꝫ ad moꝛ
tē fuiſſet filius marie. ſed poſt reſurrecti
onē non: qꝛ exn̄tia actualis nāe hūane
accepte p generatiōem marie fuit inter-
rupta p moꝛtē. ⁊ ipam exn̄tiā ut 2° acce
ptā p reſurrectōem ꝯſequebat alia relō
ad deū reſuſcitantē. ſm h° ēt eſſet nulluſ
filius alicui⁹ poſt reſurrectiōeꝫ generalē
⁊ hec opi. vr̃ abſurda. 3° ḡ mō vr̃ medi
andū inter iſtas duas vias extremas. vꝫ
ꝙ filiatio dicat habitudinē geniti ad ge-
nerans fundatā ſup exn̄tiaꝫ actualē nāe
accepte per generatōem. vel ſup ipaꝫ na
turā acceptā ſic actualiter exn̄tem. ⁊ h°
ſiue continue habitā poſt acceptiōeꝫ ſiñ
interruptōe ſiue eandē habitā cū inter-
ruptiōe. ita ꝙ vtrūqꝫ accidat ſibi. ¶ Et
hoc mō poteſt rn̄deri ad argm̄. ⁊ pōt di-
ci ꝙ lꝫ iſta nā accepta per hanc generatō
nem non poſſit habere idē eſſe numero
qȯ accepit non fundādo iſtā eandē rela
tionē numero. non tñ ipſa relatio eſt ſi-
bi ꝯſbalis. qꝛ poſſet abſolute eaȯ exn̄tia
fuiſſe nūero habita ſine iſta relatōe. pu
ta ſi accepta fuiſſet imediate a creāte vl̃
ab alio generante. ¶ Ad argm̄ tactū ad
iſtud dubiū. dico ꝙ relato nature ad p̓-
mū efficiens eſt ei cōſubſtantialis. quia
non poſſet eadem natura eſſe niſi habe
ret relatōem ad primū efficiēs. ſed ad 2m̄
efficiēs eſt relatio tm̄ accn̄talis. qꝛ poſſet
nā manē eadē ſine habitudie ad qȯcūꝫ

efficiēs 2m. ⁊ de iſta mā dictū eſt diffuſe p̄. di. 2. li. quō relatio creature ad deum efficientē eſt eadē creature ⁊ quō nō eſt eadē. q2 eadē vere ⁊ realr̄ non eadē for maliſ. neq3 multomagꝭ ſic ſunt eaꝺ ſꝺa ⁊ ipſa ratitudo vel firmitas fundāmēti Nec iſta ꝯtradicūt. l3. n. entitati abſolu te ſit idē realr̄ veritas ⁊ bonitas ⁊ huic entitati hec veritas ⁊ hec bonitas nō tñ formalr̄ ⁊ q̄dditatie. q2 vitas ⁊ bonitas ſunt quaſi paſſiōes entis. 4. metha. ita etiā eſt de realitate a qua accipiſ genus ⁊ a qua accipiſ dr̄ia. ⁊ ſilr̄ de q̄dditate ⁊ entitate indiuiduali. ⁊ de alijs multꝭ de quibus frequēter tactū eſt ꝺ iſta dr̄ia ex pte rei q2 hec realitas nō eſt formaliſ il la l3 ſit idēptice illa. Nec etiā eſt ꝯdictō ſ3 dicentē reſpectū veſtigialē eſſe ratitu dinē fundamēti aliq̄d eſſe idē ſundamē to qꝺ ꝯceſſu3 eſt in 2°. li. de relatiōe crea ture ad deū ⁊ tñ ñ ſic idē ꝙ ſit ratitudo fundamēti. qꝺ negatū eſt li. p̄°. di. iii. q. de veſtigio. q2 ipſe ponit om̄e3 relatōem eſſe eandē fundamēto. nec tñ omnē rati tudinē fundamēti. ſed diſtinguit reſpec tū veſtigialē ab alijs in hoc.

Ad argumenta.

Ad p̄mum dico ꝙ filius filiatiōe eſt filius ſicut paſ paternitate eſt pater. ſed ꝓpter hoc non ſequiſ ad plurificatōem filiationū plu rificatio filioꝝ. q2 ꝯcreta nō plurificanſ niſi plurificenſ tam forma q̄ ſuppoſitū ſola. n. plurificatio forme nō ſufficit ma xime vbi plures forme ſiue eiuſdē rōnis ſiue eodē no ē exp̄ſſe ut h̄ poſſunt eſſe i eodē. queadmodū chriſtus nō eſt plures volētes lic3 habeat plures volitiōes ſm Damaſ. vñ in forma arguēdi filiatiōe ē filius. ḡ alia filiatōe eſt alius filius ē fal lacia ꝯñtis a deſtructōne añtis. Ad 2m dico ꝙ ſi pater fuiſſet incarnatus fuiſſet confuſio q2 filiatio tpalis diceref de eaꝺ pſona in qua eſſet paternitas eterna. et ita ꝯfuſe poſſet illa pſona nūc dici paſ: nunc filius. mō non eſt talis ꝯfuſio q2 p̄ ciſe eadē pſona diciſ filius vtraq3 filiati one. cū ergo nūc abſolute dr̄ filius diſti cte intelligr̄ de eaꝺ pſona de quacūq3 fi liatōe fuerit ſermo. ſed tūc cū diceref fili us non diſtincte intelligeref vnica pſo na ſed nūc vna nunc alia indiſtincte ſm ꝙ ſermo fieret de filiatōne hac vel illa. Similiſ argm eſt ad oppom. q2 non eſſet tūc ꝯfuſio que nō ē nūc niſi q2 pater tūc aliq̄ filiatōe ⁊ nō relatōe ſua eterna dice ref filius matris ḡ ⁊ mō filius dr̄ filius filiatōe alia q̄ filiatōne eterna. Ad 3m ex dictis in ſolutōe dubij. q2 chriſtus p9 reſurrectōe3 eſt filius marie eadē filiati one qua p̄us q2 filiatio fundaſ ſup exñ tia nāe accepte p generatiōem abſolute cui accidit interruptio dūmō exñtia ſit eadē ⁊ iō qñcūq3 illa exñtia ē eadē ⁊ ali ud extremū idē ⁊ filiatio eſt eadē. ⁊ eaꝺ actōe qua fundamentū redit idē ⁊ rela° redit eadē. Et cū arguiſ ꝙ alia ꝓducti one accepit eſſe in reſurrectōe. dico ꝙ il la non tollit filiatōem que fundaſ ſuper illud eſſe acceptū p̄mo p generatōe3. ſ3 tñ ſunt due relatōes ꝯſequētes duas p ductōes paſſiuas que fuerūt ad idē eſſe ⁊ vna fuit interrupta ſicut ⁊ eſſe funda menti. altera tunc p̄mo eſt noua. Ad aliud dico ꝙ non tñ realiter ⁊ vere dr̄ ſic filius marie ſicut deus realiter ⁊ veſ dr̄ deus creature. ſed reali generatōe paſ ſiua accepit illā naturā actualr̄ exñtem ꝓpter qꝺ ſequiſ ipſum reali filiatōe eſſe filiū. Ad aliud etiā dico qꝺ ⁊ ſi de9 di caſ formaliter creator relatōe rōnis vel etiā nulla ratōe ſed denoīatōne inducta ad genus relatōis inq̄tū. ſ. termiat rela tōnē in creatura ſicut dictū erat di. xxx. p̄. tñ non eſt creatiuus p relatōem rōnis ⁊ hoc intelligēdo non de eo qꝺ formalr̄ iportaſ p hoc nomē creatiuus ſed de fū damēto. ſicut aliq̄d dr̄ calefactiuū calo re ut fundamēto potētie calefactie ⁊ nō relatōe fundata in calore. ⁊ rō ad h°poſ ſet tāgi q2 nulla relatio rōis pōt eſſe for malis rō qua aliq̄d pōt ꝓducere ens re

ale. q2 ens rõis non eſt in aliquo niſi ut
tm̃ habet eſſe in intellectu ſicut cognitũ
in cognoſcẽte. h° aũt eſſe eſt diminutũ re
ſpectu eſſe exñtie realis. ꝛ iõ ſm iſtud eẽ
non põt eſſe cã alicuꝰ ſm aliqͦd eẽ realis
exñtie qͦd eſt eſſe pfectius neqꝫ ꝓducti
nãliter neqꝫ artificialit̃. Et cũ ꝓbat̃ i ꝓ
poſito ꝙ deus non eſt potens creare niſi
ut artifex. Rñ°. ꝙ ſcia dei que eſt i deo
quedã perfectio abſoluta eſt in eo ex nã
rei ſed ipſa non dr̃ ars niſi ex reſpectu
ad alia obiecta vel aliquoꝝ obiectoꝝ
ad ipſaꝫ. licet g̃ deus ꝓducat creaturas
ut artifex hoc tm̃ nõ eſt ut in ſcia fundat̃
reſpectus rõis que ſit rõ qua põt ꝓdu-
cere ſed tm̃ ut ille habitus abſolutus q̃
dr̃ eſſe ars ineſt ipſi deo ita ꝙ in forma
arguẽdi eſt fallacia accñtis. deus ut arti
fex eſt ꝓductiuus. per relatõem rõis eſt
artifex ergo p relatõem rõis eſt ꝓducti
uus. maior. n. eſt vera ꝓut mediũ nõ ac
cip̃ t ꝓ ipſa relatiõe quã iportat artifex
ſed ꝓ fundamẽto ipſius relatõis. ꝛ mior
eſt vera tm̃ pro ipſa relatõe formaliter.
Exemplũ põ calefactiua eſt calefactiuũ
põ calefactiua eſt relatio. g̃ relatõe eſt ca
lefactiuũ. maior eſt vera de põ ſũpta ꝓ
eo qͦd dr̃ potentia calefactiua ſiue ꝓ fũ
damẽto iſtius relatõnis non aũt ꝓ ipſa
relatõe põlitatis. ꝛ mior eſt vera ſolum
pro ipſa põlitate ꝛ relatõeꝰ i ſe iportata
p ipſam. ꝛ non ꝓ ipſo abſoluto in quo
fundat̃. Qualiter aũt ſcia dei abſolu-
ta ꝛ ut abſoluta poſſit ſufficiẽter hr̃e to
tã rõnẽ artis inq̃tũ ipſa termiat relatio
nes oium creaturaꝝ ut artificiatoꝝ ad
artificẽ. dictũ eſt di. xxxv. ꝛ. di. xxxvi. p̃.
li. in mã de ideis. Ad vltimũ ꝯcedo ꝙ
filius eſt realiter equalis matri ſm nãꝫ
humanã vel excellẽtior. ꝛ cuꝫ arguit̃ de
illa vnione ꝓbo ꝙ iſta ꝓpõ accepta. ſ.
ꝙ eq̃litas fundat̃ ſup vnitatẽ vnionis ẽ
falſa q2 vnio eſt relatio. non. n. põt itel-
ligi rõ vnionis ad ſe quero tũc que rela
tio aut eadẽ que eq̃litas ꝛ tũc idẽ funda
bit̃ in ſe. aut eſt alia. ꝛ ſi alia: aut illa fũ
dabit̃ ſup vnũ. ꝛ q̃ro ſup quã vnitateꝫ
ſi ſup vnitatẽ ꝛ non ſup vnitatẽ vniõis
idẽ põt dici de eq̃litate. Si ſup vnitateꝫ
vnionis eſſet ꝓceſſus in infinitũ. Et ſi
dicas ꝙ iſta vnio non eſt mãe ad formã
neqꝫ aliq̃ multaꝝ vnionũ manifeſtarũ
ſed eſt vnio paritatis. hoc vr̃ exponere
vnũ vocabulũ per aliud eiuſdẽ ſenſus.
Idẽ. n. eſt equalitas ꝛ talis vnitas pita-
tis. negare g̃ equalitatẽ in diuinis eẽ rea
lem q2 non eſt ibi vnitas pitatis eo mõ
quo añs põt habere aliquẽ intellectũ ꝓ
babilẽ eſt negare idẽ ꝓpter idẽ. Et qͦd
addit̃ ad iſtã ꝯclõem ꝙ oporteret vnita
tẽ vnionis bis accipi non aũt bis accip̃
niſi ut habẽs vnitatẽ vnionis. iprobat̃
p hoc ꝙ eſſentia fundat relatões origis
que ſunt reales ꝛ tm̃ non eſt bis accepta
ex nã rei. Qͦ ſi dicat̃ ipam bis accipi
in ꝓducẽte ꝛ ꝓducto. ꝯtra quero quid
eſt bis accipi ex nã rei aut hr̃e aliqua ali
quo mõ diſtincta ex nã rei ꝛ abſoluta.
ꝛ hoc falſuꝫ eſt in ꝓpoſito. aut tm̃ hr̃e
relatões diſtinctas ex nã rei ꝛ tunc eſſe-
tiã fundare ex nã rei relatões originis di
ſtinctas q2 bis accip̃ ex nã rei eſt ipam
fundare relatões originis reales q2 fun
dat duas relatõnes reales qͦd nihil eſt.
¶ Ad argumentũ g̃ dico ꝙ ſup vnitateꝫ
non vnionis fundat̃ eq̃litas ſed illa vni
tas in creaturis non eſt entis ſingularis
ſed nãe. de qua duplici vnitate tactuꝫ ẽ
ſatis in. q. de indiuiduatiõe. 2. li. di. 3. et
ita in ꝓpoſito vnitas fundãs eq̃litatem
non eſt vnitas pſone ſed nãe nec illã oꝫ
diſtingui vel bis accipi ad hoc ꝙ relatõ
ſit realis. ſed ſufficit ꝙ ipſa exñte eadeꝫ
extrema realiter diſtinguant̃ ſicut ꝛ in
relatõibus origis. Et tũc ad ꝓpoſituꝫ
dico ꝙ in nã hũana in xp̃o ẽ vnitas ali
qua realis minor vnitate nũerali ꝛ ſilr̃
vnitas realis in maria ꝛ iſta vnitas eſt
fundamentũ mutue eq̃litatis in chriſto
ꝛ maria ſi ponant̃ fuiſſe equales in na-
tura humana.

Preterea inūe

ſtigari oportet. Circa iſtaz
di. 9. in qua mgr̄ agit. ⁊ inq̄rit vtr̄ caro
chriſti debeat adorari. querit̄ vtr̄ xp̄o
debeat latria ſolū ſm nām diuinā: q̄ ſic
vr̄ latria eſt cultus debitus ſoli ſummo
dn̄o rōe ſūmi dn̄ij ſed xp̄us ſolūmō ſm
nām diuinā eſt ſūmus dn̄s. ḡ ⁊c̄. Pre-
terea xp̄us ſm nām humanā adorauit
q̄ꝛ orauit. ḡ hꝫ iſtā habuit ſupiorē. ⁊ ita
ꝑpoſitū. Preterea. q̄tumcūq̄ꝫ iſta nā
humana ſit vnita vbo ipſa tn̄ creatura
eſt nec excedit limites creature ḡ nec cul
tus debitus xp̄o ſm iſtaz nām debet ex
cedere cultū debitū cuicūq̄ꝫ creature hꝰ
eſt latria. igr̄ ⁊c̄. Preterea ſuper illud
Pſal. adorate ſcabellū pe. eius. dic̄ glo.
non illa adoratōe latrie que ſoli deo de
bet̄. Preterea ſolū illō eſt ſic adorāduz
q̄ō eſt ſup oia diligendū. q̄ꝛ idē ⁊ ſm eā
dē nām eſt ſūmus dn̄s ⁊ finis vltimus:
ſed xp̄us tm̄ ſm nāz diuinā eſt ſūme di
ligēdus q̄ꝛ ſolū ſm eam eſt ſūmū bonū
⁊ finis vltimus ḡ ⁊c̄. Contra hoc mgr̄
in lr̄a adducit auc̄tes.

Hic ſunt tria uidē

da. ꝑmo qualiter accipit latria. 2°. de de
bito qualit̄ debeat deo. 3° cui ⁊ ſm quā
nām xp̄o debet̄. ¶ De ꝑmo ſciendū eſt
q̄ ſicut reuereri aliquē actu interiori. eſt
bona ꝓpria reputare pua reſpectu bo-
noꝝ illius quē reueret̄ cuius bona repu
tat magna ⁊ eſt actus v̄tutis ita extollē
in corde bonitatē alicuius tāq̄ ſūmā re
ſpectu bonitatiſ ſue ⁊ a quo ipſe magni
ficans hꝫ totā bonitatē ſuā eſt actus q̄ō
laudabiliſ dūmodo habeat obiectū ſibi
ꝯueniens illud. ſ. cuius bonitas excedit
bonitatē illius reuerētis. ⁊ a quo ipe re
uerens hꝫ bonitatē ſuā. hec reuerentia
ſūma. in actu interiori reſpicit ſolū deū
ꝓ obiecto ꝯuenienti ut ſūmuz bonū vel
ſummū dn̄m. huic actui interiori corre
ſpondēt aliq̄ actus exteriores q̄ ſt ſigna
huius actus interioris puta in quacūq̄ꝫ
lege aliqua ſacrificia vel aliq̄ ritus vel
genuflexiones ꝓſtātes iſtā reuerentiā
ſūmo dn̄o exhibendā. ⁊ ſūmā eſſe dn̄a-
tōem in eo cui talia exhibent. ⁊ ſubiecti
onē eſſe ad illū in exhibēte. Ex iſtis ac
tibus interioribus frequent̄ elicit̄ ⁊ ſilr̄
ex actibus exterioribus pōt generari q̄
dā habitus inclinās ad faciliter ⁊ ꝓmp
te eliciendū tales actus: ⁊ ſicut taleſ actꝰ
erāt boni q̄n erāt debite circūſtantōati
ita habitus generatus ex talibus actibꝰ
frequēter elicitis eſt bonus. Sic ḡ hꝰ no
mē latria pōt equoce accipi. vno° ꝓ cul
tu ſiue reuerētia exhibita deo in actu in
teriori rōe ſūmi dn̄ij vel ſūmi boni. vel
ꝓ reuerētia exhibita deo actu exteriori
vel ꝓ habitu inclināte ad talē actū. ⁊ il
le habitus cuꝫ ſit ꝯſonus rōi recte virtꝰ
eſt ⁊ nō theologica. q̄ꝛ non hꝫ ꝓ obiecto
imediato bonū increatū ſed honorē de
ferendū dn̄o increato. eſt ḡ virtuſ mora
lis ⁊ potiſſime ꝯtinet ſub iuſticia q̄ red-
dit ſupiori q̄ō ſibi debet̄. q̄ō aūt iſta nō
eſt de latria v̄tute ſed de actu q̄ꝛ tentio
vel debitū non eſt ꝓprie ptinens ad v̄tu
tē ſed ad actū aliquē v̄tutī generatm̄ vel
a virtute elicitū. q̄ꝛ ille eſt imediate i po
teſtate noſtra.

De ſecundo articu

lo qualiter ⁊ q̄n debet hꝰ debitū reddi:
Dico q̄ de iſto actu bono eſt ꝑceptū af-
firmatiuū. rōabile. n. eſt creaturā intel-
lectualē obligari ad aliq̄n recognoſcen-
dū ⁊ reuerendū ſummū dn̄m ſuū. hoc
aūt ꝑceptū ſicut alia precepta affirmati
ua obligāt ſemp: ſed nō ad ſemp. ⁊ pōt
poni q̄ obligatio ad iſtū actū ptinet ad
ꝑmū preceptū prime tabule. Non habe
bis deoſ alienos ⁊c̄. q̄ō ꝑceptū nō eſt tm̄
negatiuū ꝓhibēdo adoratiōem exhibe
ri alicui cui nō ꝯuenit ſed affirmatm̄ ut
habeat deus verus ⁊ ut tanq̄ dn̄s ado-
ret. quod bene exꝑmit illō Deutꝰ. 6. q̄ō
allegat ſaluator Mat. 4. dn̄m deū tuū

adorabis ꝛ illi ſoli ſeruies. vbi ponit p̄-
ceptū affirmatm̄ ꝺ adoratōe ꝛ cū exclu
ſione adoratōis ſeu ſeruitutis exhibēde
alīj ſicut ꝛ ibi. non adorabis deos alieos
ꝓhibet idolatria. Hoc aūt preceptuꝫ
affirmatiuū non pōt ꝑpetuo impediri
ab executōe actus quaſi nunꝗ occurrat
oportunitas exequēdi actū hui⁹ p̄cepti
ſicut de illo precepto honora parentes.
pōt. n. ꝑpetuo non occurrere oportuni
tas neceſſaria honorādi parentes. ꝛ ita
pōt illud preceptū obſeruari ꝑpetuo ſi-
ne tranſgreſſione. ꝛ ſi nūꝗ actus hui⁹ p̄
cepti fiat qꝛ nō eſt obligatō ad actū illū
niſi ꝓ tunc qn̄ oportunitas occurrit ni-
hil aūt pōt excludere ꝓ ſemp oportuni
tatē adorādi deū ꝛ iō ſimplr̄ ad actū h⁹
p̄cepti affirmatiui aliqn̄ eliciendū tenet
quilibet adultus. Et ꝓ tpe legis moſa
yce vr̄ determiatio fuiſſe facta ad actuꝫ
hui⁹ p̄cepti ꝑ illud 3^m preceptū Sabba
tū ſanctifica. qꝺ etiā fuit preceptū tpe le
gis nāe. ut. ſ. aliquo determiato tpe va-
caret hō ab opibus ſeruilibus. ꝛ in hac
ſola negatōe non eſſet obſuatio p̄cepti
ſed in actu poſitiuo. in ſanctificando. i.
magnificādo deū. Pro tpe vero legis
euāgelice cultus ille exhibendus deo in
ſanctificatōe ſabbati determia ſ exhibē-
dus die dominico. ꝛ etiā determiat q̄tū
ad actū illū ſm quē dꝫ exhiberi. puta in
oblatōe illius ſūmi ſacrificij. ſ. euchari-
ſtie quā debet ſacerdos offerre ꝓ ſe ꝛ ꝓ
populo. ꝛ in illa oblatōe populus etiaꝫ
offert ſpūaliter. ſ. ꝗ tenet audire miſſaꝫ
totā die dn̄ico. ſm illud de ꝯſe. di. i. miſ
ſas. ꝛ ſi aliq̄ neceſſitas excuſet ab execu
tōe hui⁹ actus quē determiauit eccleſia
neceſſe eſt implere illū in aliquo equalē
te. ut ſaltē die illo ſpēaliter deputato cul
tui diuino aliquis actus hēatur relatus
imediate in deū ad eius reuerētiā. Utꝝ
aūt aliquo alio tpe teneat quis ad actū
hui⁹ p̄cepti. ſ. ad actū adoratōis p̄terꝗ
in tēpe illo determiato ꝑmo in lege nāe
ꝛ poſtea in lege moſayca in ſabbato. et
iā in tpe euāgelij in die dn̄ico dubiū eſt
tamē hoc eſt certū ꝙ iſtis diebus ſalteꝫ
videtur adoratio aliqua neceſſario ex-
hibenda.

De tertio articulo

cū querit an debeat chriſto ſolūmō ſm
nām diuinā. dico ꝙ ly ſolūmō pōt acci
pi duplr̄. ſ. cathegorematice vl ſinchate
gorematice. ꝑmo mō ꝯcedo ꝙ ſic qꝛ ſuf-
ficiēs rō ſummi adorabiliſ eſt in chriſto
ꝯſiderato ſm ſolā nām diuinā. Si aūt
teneat ſinchategorematice tūc notat ex
cluſionē ab vno extrēo reſpectu alteriuſ
extremi. hoc etiā mō diſtinguo. qꝛ ſolū
mō pōt excludē aliq̄d vel a termio ado
ratōis vel a rōe adorandi. ꝑmo⁰ dico ꝙ
nō ſolūmodo ſm nām diuinā eſt chri-
ſtus ſic adorādus qꝛ a termio adoratio
nis non debet excludi nā hūana. q. ipaꝫ
includēdo non poſſit totū adorari. hoc
dicit Damaſ. c. liii. Chriſtus deus pfect⁹
ꝛ hō perfectus quē adoramus cū p̄re ꝛ
ſpū ſancto vna adoratōe cū incōtamia-
bili carne eius non inadorabilē carnem
eius dicētes. Adorant. n. i vna v̄bi ypo
ſtaſi que ei⁹ ypoſtaſis facta eſt. ꝛ paulo
poſt vnā ꝑſonā dei v̄bi duabus ipſis re
ductā natis. exēplificat poſtea. timeo li-
gnū tangere ꝓpter ligno imixtū ignem.
In illa auctē Damaſ. ly cū. accipit aſſo-
ciatiue non aūt copulatiue: vt ſit ſenſus.
adoramus verbū cū carne. i. hn̄s carnē
ſibi vnitā non aūt cū carne. h⁰ eſt carnē
adoramus. q. ſit ꝓpō copulatiā. ꝛ h⁰ cō
ſiderādo carnē vt caro eſt ꝛ non vt vni
ta diuinitati. ſic g̊ nō debet excludi a ter
mio adoratōis caro lꝫ ipſa non ſit ratō
adorandi. Exemplū ad hoc eſt de rege
ꝛ purpura. qꝛ ꝛ ſi rex ꝓpter ſe ꝛ in ſe ſit
adorādus tn̄ ipſe cū purpura adiūcta ē
etiā adorandus. non ꝙ purpura ſibi ad
iuncta ſit cā adoratōis. ita caro non eſt
adorabilis in verbo ut ſit rō adoratōis
in v̄bo. Aliud exemplū eſt de toto ꝛ ꝑ
tibus. ſi reuereor hoiem ꝓpter ſapiam

vl ṽtutes. totũ reuereoꝛ coꝛpus. ſ. ⁊ aiaꝫ
non aiam excludendo coꝛpus ab ipo re
uerito. Similr cũ totũ hoiem adoꝛo nõ
honoꝛo preciſe caput excludẽdo aliaſ p
tes ab illa adoꝛatõe. 2°. ſ. put ly ſolũ
modo excludit aliqd ut rõnem adoꝛan
di poteſt dici ꝙ ſolũmodo ſm nãꝫ diui
nã eſt adoꝛãdus excludẽdo aliã nãm ut
eſt rõ adoꝛãdi. qꝛ nulla alia eſt ratio ſũ
mi dñij. nec rõ adoꝛatõnis debite ſũmo
domino. ſicut nec coꝛpus eſt ratio ado
randi virtuoſum.

Sed contra hoc argr ꝙ ſũ
mũ dñiuꝫ non ꝯſequit immediate nãm
diuinã. qꝛ ſm Aug. 5°. de tri. c. vlti. non
fuit dñs niſi ex tpe ſicut creatura fuit ſer
ua. ſummũ g dñiuꝫ eſt ratõe creatiõis p
quã creatura accepit totũ eſſe ſuũ a deo
ſed tanta rõ dñij videt ꝯpetere deo ppt
beneficiũ redẽptõis ſicut creatõnis. g ita
debet cult' latrie redẽptoꝛi ut redẽptoꝛ
⁊ rõne redẽptõis. ſicut creatoꝛi rõne cre
atõis. Aſſumptũ etiã de equalitate do
minij in creatoꝛe ⁊ redemptoꝛe reſpectu
creati ⁊ redẽpti pbat multiplr. pmo p
illud Apli. gala. viii. empti. n. eſtis pcio
magno gloꝛificate ⁊c. igr p hoc ſum ſu'
eius qꝛ redemptus. Hoc etiã ꝯfirmat
per Greg. in illo cãtu benedictõnis cerei
paſchalis. exultet iam angelica. vbi dicit
ꝙ nihil naſci pfuit niſi redimi pfuiſſꝫ
tm ergo boni ꝯfert p redẽptõem qtũ p
creatõem. Quod etiã ꝯfirmat qꝛ p re
demptõem ꝯfert bonũ grẽ ⁊ gloꝛie. per
creatõem tm bonũ nãe. igr ⁊c. Ex his
ergo ꝯcludit ꝙ cũ xpus fuerit redẽptoꝛ
ſm nãm humanã ꝙ ſm illã ut ſm rõeꝫ
adoꝛãdi non abſolute ſed ut ipſa fuit rõ
redimẽdi: debet xpo adoꝛatio que ⁊ cre
atoꝛi. ¶ Rñ°. ⁊ dico ꝙ ⁊ſi ad maius ſũ
mo non poſſit aliqs obligari. tñ ex alia
rõe poteſt ad idẽ multiplr obligari exẽ
plũ de religioſo vouẽte caſtitatẽ ⁊ poſt
ea ſuſcipiẽte oꝛdines ſacros. Ita põt cõ
cedi ꝙ redimere pncipalr vel melius ip

ſam redẽptõnem pficere. ſi eſt tm̃ bonũ
qtũ ꝯfert nobis creatio. ⁊ p ꝯñs tantaꝫ
in nobis ſeruitutẽ exigit ex ope redẽptõ
nis ſicut ex ope creationis. tunc ei q pn
cipaliter effecit redẽptõnem debet ſũma
adoꝛatio tãꝙ ex rõne alia. ſed nõ maioꝛ
adoꝛatio illa que ſibi debet ex creatõne
qꝛ ſũma debebat ex creatiõe. Et iſtud eſt
verꝫ ſi aliqd bonuꝫ cõicatũ creature ſit
rõ colendi ꝯferẽtẽ ut dñꝫ ⁊ non ipſa bõi
tas intrinſeca ꝯferent. puta ſi per impoſ
ſibile eẽnt plures dij ⁊ vnus creaſſet noſ
⁊ non alter. ſi teneremur vnuꝫ adoꝛare
ſ. creatoꝛẽ ⁊ non aliũ q non creaſſet nos
tunc bene poteſt dici ꝙ ſi per efficientiaꝫ
redẽptiõis collatũ ſit tm̃ bonũ qtũ per
creatõem tãta ſuitus debet rõe redẽptõ
nis toti trinitati que pncipalit effec iſtaꝫ
redẽptõem qta rõne creatõnis eo ꝙ iſte
ſunt diſtincte rões ppter quas debet ſibi
adoꝛatio patet. Si aũt ſumma bonitas
intrinſeca deo eſt rõ adoꝛãdi cũ iſta nõ
ſit alia ⁊ alia ppter aliũ ⁊ aliũ effectuꝫ
collatũ creature non ſunt ples rões ado
randi deũ quotcũꝫ bñficia nobis ꝯferat
Si teneat iſtud ſcõm tunc argumentuꝫ
applicatũ ad xpm ut redẽptoꝛẽ non cõ
cludit. qꝛ illa nã in qua exercuit opa re
dẽptõis nõ habet iſtã bonitatẽ infinitã
intrinſecã qualitercũqꝫ ipa eẽt ratõ vel
pncipiũ ꝯferẽdi nobis maximũ bonũ.
Si autẽ teneat primũ. ſ. ꝙ nõ tm̃ bõitaſ
intrinſeca ſit rõ adoꝛãdi. ſed ipſa ut cõi
catiua maximi boni in nobis ⁊ h° pri
marie ex ſe ⁊ ppter ſe ⁊ non ppter aliq
retributiõeꝫ ſm illud pſal. bonoꝝ meo
rũ non indiges ⁊c. tunc poteſt rñderi ꝙ
chꝛiſtus ſm naturã humanã ⁊ ſi fuit re
dẽptoꝛ non tamen ſm iſtã naturã pnci
paliter effecit redẽptiõem ſed tota trini
tas. ⁊ ita ſalutẽ nobis collatã p redẽptõ
nẽ tm̃ effecit meritoꝛie ut hõ. non auteꝫ
debetur ſumma reuerentia ei a quo nõ
pꝛincipaliter. ſed ſecundario habemus
ſummum bonum.

Sed reſtat vna du

bitatio que adoꝛatio debeat chꝛiſto ſm
ꝙ hō ita ꝙ illa natura in qua exercuit
opa redēptōnis nr̄e ut meritoꝛia ſalutis
nr̄e ſit ratio huius adoꝛatōis. Et ſi dica
tur ꝙ yꝑdulia que eſt extrema reueren⸗
tia exhibita creature. ¶ Contra hoc ar
guit multiplir̄. ꝑmo qꝛ hec reuerētia yꝑ
dulie deberet ſibi abſolute ſm illā nām
ſm quaʒ fuit plen⁹ gr̄a ⁊ ſi n̄ redemiſſet
nos. ḡ nūc debet ſibi maioꝛ qn̄ in illa nā
ut mediatoꝛ redemit nos. ¶ Itē ſm illaʒ
naturā eſt caput eccl'ie ſm Aug. ſup il⸗
lud Jo. ego ſum vitis. hʒ ḡ influē grām
in totā eccl'iaʒ. ergo tota eccl'ia ſibi ſpēa
lius tenet ꝙ ſi non eſſet caput nec habe⸗
ret influere. ſed ſi haberet tm̄ tantā grāʒ
ꝑſonalē q̄tā habet deberet ſibi ſūma yꝑ
dulia. lʒ non eēt tunc caput. ḡ mō debet
ſibi maioꝛ. ¶ Preterea vna rō ponit ab
aliquibus quare nō potuit repatō hois
fieri per purā creaturā qꝛ tunc non eſſet
ꝑfecte reſtitutus ad illā excellentiā quaʒ
habuit ꝑus qꝛ teneret ſeruire illi create
que eum repaſſet ⁊ nō teneret ſeruire ſo
li deo. ex creatiōe vero tenet ſeruire ſoli
deo ḡ opoꝛtuit repatoꝛē eē deū. Iſta rō
non ꝯcluderet ſi tm̄ adoꝛatōe yꝑdulie eſ
ſet adoꝛandus xp̄s. poſſet. n. bn̄ hō reſti
tui ad iſtā excellētiā ut ſolū deū teneret
adoꝛare adoꝛatōe latrie ⁊ aliū mediato
rē teneret adoꝛare adoꝛatōe yꝑdulie. nō
eni teneret aliū adoꝛare latria ſi mō nā
hūana in xp̄o non eſt rō alteri⁹ adoꝛati
onis ab yꝑdulia. igr̄ oʒ mō eū nō tm̄ ſic
adoꝛare. ¶ Preterea Anſel. 2. cur de⁹ hō
c. xiiii. ꝓbat ꝙ vita illius hois erat meli
oꝛ ſiue magis bonū q̄ oia pc̄ta que non
imediate erāt i ꝑſonā diuinā erāt mala
vel poſſent eſſe mala loquit aūt de vita
creata qua ꝑuabat per moꝛtē qꝛ occaſi⸗
onē eius dicit eſſe graui⁹ peccatū omni
alio qd̄ non imediate ꝯmittebat in deuʒ
deteſtabilius. n. erat ſm cū illuʒ hoiem
ꝑuare vita q̄ omne pctm̄ nō imediate i
deū ꝯmittere. ſed in oi alio pctō auertit
volūtas a ſūmo bono. ḡ deteſtabilius ē
vitā auferre ab iſto hoie ꝙ in quocūqꝫ
alio peccato auerti a ſūmo bono ſi non
imediate auertat ab eo. ḡ ⁊ iſta vita erat
magis diligenda q̄ ſummū bonū vel eq̄
⁊ ita erat ut bonū infinitū adoꝛandū. vl
aliter pōt argui ex dicto Anſel. qꝛ ſi illō
bonū erat tm̄ bonū q̄tū erat ꝑuatio ei⁹
malū. ⁊ ꝑuatio eius erat maius malū q̄
oia mala que poſſent eſſe infinita. ḡ illō
malū fuit peius aliis malis infinitis. ḡ bo
nū ſibi oppoſitū fuit bonū equale infi⸗
nito. ḡ xp̄o ſm nāʒ humanā debet adoꝛa⸗
tio eadē q̄ debet bono infinito.

Quātum ad iſtum

articulū pōt dici ꝙ ſicut latrie exhibēde
poteſt poni rō bonitatis intrinſeca ado
rati abſolute. vel bonitas illa ut cōicās
ſe adoꝛāti. ⁊ hoc ꝓ⁹ ⁊ ꝑncipalit̄ ſm maxi
mū bonū adoꝛātis. ita etiā pōt poni rō
adoꝛatōis yꝑdulie vel bonitas intrīſeca
adoꝛati abſolute. vel ut ꝑ ipm̄ tanq̄ ꝑ
cām ſcḋaʒ cōicat adoꝛāti magnū bonū.
Si ꝑma via teneat nō debet xp̄o ſm na
turā humanā adoꝛatio maioꝛ uel alia
vel ex alia cā ex hocꝙ eſt redēptoꝛ q̄ ſi
non fuiſſet redēptoꝛ ſicut nec ſm illam
opi. debet deo maioꝛ latria vel ex alia
rōne latrie ſi eſt creatoꝛ q̄ deberet ei ſi n̄
eſſet creatoꝛ. Si aūt alia opi. teneat pōt
hic dici de yꝑdulia ſicut ibi de latria re⸗
ſpectu dei. ſ. ꝙ xp̄o qꝛ redēptoꝛ vel debe
tur maioꝛ reuerētia q̄ ſi non eſſet redēp
toꝛ. ⁊ hoc ſi illa que deberet ei tūc nō eēt
maxia. vel ſi illa eēt maxia deberet ſibi
mō eadē ex alia rōe. ⁊ h⁹ vident rōes ꝓ
bare. ¶ De ꝑma patet qꝛ ꝓcedit de ipſo
ut eſt mediatoꝛ ⁊ cā meritoꝛia ſaluti no
ſtre. ⁊ de alia ut eſt caput eccleſie. Alie
due que ꝓcedunt de auctībus debēt ſol
ui. ꝑma de ꝑfecta repatiōe hois ꝯcludit
de congruo ꝙ ꝑmus redimēs ⁊ merito⸗
rie ſaluans fuerit deus. ut ſic eidē ꝑſone
debeam⁹ illā ſummā yꝑduliā que ei de⸗

bet rōne redēptōis meritorie facte cui ēt debem⁹ adoratōem latrie rōne creatōis ſed non eſſemus ꝓpter hoc min⁹ pfecte repati ſi iſtā reuerentiā quā debem⁹ meritorie ſaluāti inqꝫtū meritorie ſaluās ō berem⁹ exhibere alteri ꝙ ei cui debem⁹ latriā ſicut mō mariā adoram⁹ yꝑdulia ⁊ omnes alios ſanctos dulia. nec tñ ꝑpt iſtā adoratiōem magis ſum⁹ depreſſi ꝙ ſi ſolus deus eſſet adorādus. eſſem⁹ aūt multū depreſſi ſi alicui alteri deberem⁹ illā adoratōem quā debem⁹ deo. qꝛ tūc eſſemus ſibi valde ſubiecti qō cōcludēt maximā infelicitatē vel infirmitatē nr̄i Exemplū hui⁹ eſt. magis cōgruit ut paī nutriat ꝙ alius ut ſic eidē pſone debeaꝫ eandē reuerētiā que debet genitori ⁊ nutritori. Si aūt aliuſ nutrirꝫ deberē vnā reuerentiā patri ⁊ aliā alteri. ⁊ ita eſſet aliquo° ſubiectus plurib⁹ pſonis lꝫ non equali ſubiectōe. ¶Ad aliud dico ꝙ illa vita creata nō fuit bonū infinitū formaliter nec ſūme diligēda. vñ trinitaſ voluit eam non eſſe in morte ex quo voluit mortē. ſed auerti a deo in vno eſt grauius ꝙ auerti ab eo in alio. ⁊ tāto grauiuſ ꝙto cōuerſio ad illū eſſet melior ceteris paribus. diligēdo aūt illā nām hūanaꝫ in xpo que erat optima creatura ꝙtum ad plenitudinē grē. ſūma ꝯuerſio potuit eſſe in deū que fit ꝑ actū vtēdi creata qꝛ illa creatura erat maxime cōiūcta fini. ⁊ maxie referibilis in deuꝫ ut in fineꝫ ḡ auerſio a deo circa iſtud obiectū odiē do. ſ. illā vitā in eo quē deus noluit odire erat peſſima auerſio ⁊ ita occiſio illi⁹ hoiſ erat grauiſſimū pctm̄ ꝙtuꝫ erat ex pte obiecti. Et ꝙ dr̄ ꝙ fuit grau⁹ oībus aliȷs peccatis etiā poſſibilibus non imediate ꝯmiſſis i deū. poteſt dici ꝙ cū illa habeant grauitates diſtinctas ⁊ vna illaꝝ non includit aliā grauitaſ illius ꝙᵐ ad intenſionē maxima erat. ſed in aliȷs erat maxia ꝙtū ad extenſionē. vtꝝ aūt illa vita fuit tantū bonū ut eius oblatō ſufficeret ad delenduꝫ infinita mala. de hoc inferius in materia de ſatiſfactione chriſti pro peccato noſtro.

Ad argumenta

Ad pᵐ mum pncipale ⁊ 2ᵐ ⁊ 3ᵐ dico ꝙ ꝓbant ꝑut lȳ ſolūmodo tenet ſincathegorematice et excludit omne aliud a natura diuina ut rōem adorādi ⁊ ita nām humanā. qꝛ ſi nā hūana eſſet rō adoratiōis latrie ipſa ſepata a verbo eſſet rō eiuſdē adoratōiſ quod falſuꝫ eſt ſm Aug. in lr̄a qꝛ ſi nā illa ſepet a vbo illi hōi nūꝙ ſuio. hac. ſ. ſeruitute latrie. ¶Ita etiā exponenda eſt glo. illa ſup pſal. vel pōt exponi de ipſa carne ut termio adoratōnis totali ita ꝙ ibi ſiſtat in eius ꝯſideratōe ⁊ adoratōne ¶Ad vltimū argᵐ qui diceret bonitatē intrinſecā ſūmi eſſe rōem adoratōis. cōcederet maiorē ⁊ mior pōt diſtingui ſicut ⁊ qō pncipalis. ⁊ eomō quo ꝓcedit ad qſtionē ꝙ ſic ⁊ mior eſt vera ⁊ ꝯclo vā et in eo ſenſu quo dictū eſt ad qōem ꝙ nō mior eſt falſa. ꝗ aūt teneret ꝙ rō adoratōis ſit bōitas ſūma ut cōicans ſe ſūme ipſi adoranti. ꝙuis concedat ꝙ ſumme adorandum ſit ſumme diligendū. non tamen concedit econuerſo.

Sed dubium uidetur

quomō xp̄s ſm naturā humanā h° eſt iſtud totū nō excluſa nā hūana ſit ſūme diligendū ſicut h° totū ponit adoratū nō excludēdo nām humanā a terio adoratōis. cū. n. vnio illa nō ſit ſūme diligēda qꝛ eſt bonū creatū ḡ nec ipm toᵐ qō habet totalitatē ſuā ꝑ iſtā vnionem ¶Poſſet dici ꝙ vel actus diligēdi diſticte reſpicit nām diligibilē ſic obiectū alic⁹ i diligēdo ⁊ ita non totū ſūme diligit qō tñ adorat ſūma adoratōne qꝛ adoratio ꝯfuſe exhibet toti. dilectio aūt reſpic diſtincte naturā in termino adoratōiſ. ſed ſi dilectio tendere pōt eque ꝯfuſe in obiectum ſicut adoratō pōt ꝯcedi ꝙ xp̄us hn̄s nām hūanā ſit ſūme diligēdus licꝫ nā hūana non ſit rō ſūme diligibilitaſ

nꝫ etiā vnio nāe hūane ad verbū qͥliter-
cūqꝫ ſit ſicut trinitatem adoꝛamus vna
adoꝛatōe ⁊ diligim⁹ vna dilectōe nō ex-
cludēdo ꝓpetates pſonales ab eſſentia:
que tn̄ ꝓpetates nō ſunt foꝛmalit̓ infini
te. ita etiā tutū eſt in adoꝛatōe nō nimiſ
diſtinguere nām illā creatā a v̓bo. ſed v̓
bū ſb̄ſiſtēs in duabus naturis adoꝛare.
⁊ ita v̓bū habēs nāꝫ humanā pōt ſūme
diligi lꝫ ipſa nā ſūme nō diligat. neqꝫ ēt
ſūme diligat vnio nature ad verbū que
eſt creatura. nō. n. vr̄ ꝙ aliquis debeat
peccare moꝛtal̓r ne illa vnio non eſſet.
cū ꝓ eſſe nullius creati ſaluādo ſit pec-
canō moꝛtalit̓. nꝫ. n. illa vnio ꝑciſe ꝯſiō
rata beatificaret nām intellectualē licet
terminus vnionis beatificaret qꝛ ē bo⁹ͫ
infinitū ⁊ ita ſuper omnia diligēdū.

Solet etiam a quibuſdā inquiri ⁊c̄. Cir
ca iſtā. x. di. in qua mgr̄ a-
git de cōicatōe idiomatū reſpicientiū ꝑ
ſonā filij querit̓ vnū ḋ cōicatōe idioma
tū ad nobilitatē ptinentiū. vtꝝ. ſ. chriſt⁹
ſit filius dei adoptiu⁹. vr̄ ꝙ ſic. qꝛ chriſt⁹
eſt pꝛedeſtinatus eſſe filius dei. ro. ꝑ° g̊ ē
adoptiuus. ꝓbō ꝯn̄e. pꝛedeſtinare. n. eſt
ad hereditatē adoptare g̊ de⁹ ꝑdeſtinās
xp̄m eſſe filiū dei adoptat pꝛedeſtinatū
ad hereditatē qꝛ pꝛeoꝛdiat ad heredita-
tē ⁊ hoc ꝑ actū voluntatis igr̄ ⁊c̄. Pꝛe
terea dignitatis eſt in hoīe eſſe filiuꝫ dei
adoptiuū. qꝛ non ꝯuenit alicui nāe non
intellectuali. g̊ hoc xp̄o ꝯuenit. Itē ſicut
manēt nature ita ꝓpetates nāꝝ. g̊ cum
adoptari ſit ꝓpetas nāe habentis gr̄am
vr̄ ꝙ iſtud poſſet dici de chꝛiſto rōe nāe
hūane ſicut etiā poteſt dici de eo ꝙ eſt fi
lius nālis rōe nāe diuine. ¶ Cōtra hoc
mgr̄ in lr̄a adducit auc̄tes. Itē tunc eſſꝫ
filius trinitatis qꝛ tota trinitaſ adoptat
ſicut ⁊ agit omnē actū ad extra ⁊ ita eſ
ſet filius ſui.

Reſpondeo ꝙ qui diceret filiatōem eſſe
pꝛeciſe ſuppoſiti ⁊ non ſm̄ naturā poſ-
ſet facilit̓ dicere xp̄m non eſſe filiū adop
tiuū qꝛ iſta relatio nō ꝯuenit ſuppoſito
ſm̄ ſe. ſed dicēdo filiatōem fundari i nā
ſilī nature generāt̓ natural̓r. filiatio ad
optiua fundabit̓ in nām que eſt ſilis cre
anti ut imago eius ſilitudine naturali ⁊
etiā ſilitudine gr̄e qua ipſa ut nā intelle
ctualis pōt attingē ad hereditatē adop-
tātis. Tranſlatū eſt. n. iſtud vocabulū a
iuriſtis: ut dicat̓ filius adoptiu⁹ qui nō
eſt nāliter genituſ ab aliquo. nec ex gene
ratōe nāli hn̄s ius ſuccedēdi in heredita
te. ſed ex gr̄a pꝛeoꝛdinat̓ ut habeat ius
ſuccedēdi ita ꝙ ibi tria ꝯcurrūt. ſ. extra-
neitas ex generatōe nāli. ⁊ gr̄a que ē gra
tuita voluntas ipſius adoptātis: ⁊ bo⁹ͫ
ad qḋ pꝛeoꝛdinat̓ ex iſta gr̄a. ſ. hēditas
ad quā habet ius ſuccedēdi ex adoptōe
pꝫ ꝙ iſta nō ꝯueniūt chꝛiſto ſm̄ genera-
tōem diuinā qꝛ ex generatiōe nāli diuia
eſt heres natural̓ in hēditate eterna. ſm̄
etiā nāꝫ humanā nō dicūt hec ſibi ꝯue-
nire. qꝛ ſm̄ iſtā generatōem non fuit ex-
traneus qꝛ fuit innocēs ¶ Cōtra ſi intel
ligat̓ extraneitas tm̄ in habēdo peccatū
g̊ maria non fuiſſet filia adoptia ſi nūqͣ
ꝯtraxiſſet peccatū oꝛiginale qḋ eſt falſū
Si dicat̓ ꝙ ipſa ꝯxiſſet pctm̄ oꝛiginale
q̄tū erat ex generatiōe naturali que ē ꝑ
rōem ſeminalē. iſte aūt nō habuit ex ge-
neratōe naturali vn̄ ꝯheret ſaltē adam
in ſtatu innocentie non fuiſſet filius dei
adoptiu⁹ qꝛ nō ꝯxit nec habuit tunc vn̄
ꝯheret qꝛ fuit creatus vel ꝓductus ſine
rōe ſemiali. Angeli etiā non fuiſſet filij
adoptiui qꝛ ſemꝑ fuerūt innocentes.
Preterea pꝫ in adoptōe hūana ꝙ nō oꝫ
adoptiuū fuiſſe extraneū hoc eſt inimi-
cū nꝫ ex actu ꝓꝓo nꝫ ex actu parentū. qꝛ
ſic vel ſic inimicus cōiter nō adoptat̓. ſꝫ
magis dilectus altero iſtoꝝ mōꝝ. g̊ ſuf-
ficit extraneitas que eſt carētia iuris in
hereditate adoptantis. ⁊ hoc q̄tū eſt ex
generatōe nāli. ſed xp̄ſ q̄tū eſt ex genera
tōe tp̄ali non hēbat ius i hēditate eīna.

ergo habuit extraneitatẽ illã que reqͥrit in adoptato. ꝛ pȝ ꝙ mõ habet ius ꝑ gratiã, ut filius hoĩs. ꝫ eſt adoptiuꝰ. Qui iſtã rõem non ꝯcedit põt dicere ꝙ ĩ filio adoptato requirit talis extraneitas ꝙ ĩ inſtanti generatõis nãlis non hẽat ius ĩ hereditate ita ꝙ ꝑus habeat eſſe nãle ſȝ ꝙ ſit extraneus anq̃ꝫ adoptet. xp̃s nunq̃ꝫ fuit ſine grã. ꝫ xp̃us non fuit adoptiuus Sed hec rõ non vr̃ ſufficere. qꝛ tunc angelus ſi fuiſſet creatus in grã non fuiſſet adoptatus nec filius dei adoptiuus. ſufficit ꝫ ꝑoꝛitas nãe ut. ſ. pſona adoptata in ꝑmo inſtanti nãe in quo generat̃ vel creat̃ ex illa ſola generatõe vel creatõe ñ habeat ius. ꝛ in 2° inſtãti nãe ex grã habeat ius ita fuit in ꝓpoſito. ꝑus. n. nafa iſta nã termiauit generatõem imo erat vnita v̾bo anteq̃ꝫ in ipſa eſſet grã habitualis. ex 2ᵃ. q. 2ᵉ di. huiꝰ tertij. Si hͦ nõ placȝ põt vltio dici ꝙ reqͥrit extraneitas in inſtãti ꝑoꝛi tp̃is vel nãe talis ꝙ nõ neceſſario ꝯcomitet̃ aliq̃d generatõem nãleȝ ut diſpõ de ꝯgruo ꝯferens ius ad hereditatẽ. hic aũt generatõem tp̃alẽ ꝯcomitabat̃ grã qua aĩa xp̃i habuit ius ĩ illa hereditate. Et ſi obijciat̃ ꝙ ꝯcomitabat̃ non tñ in ꝑmo inſtãti nãe ſed in 2° ꝛ ita in ꝑmo inſtãti fuit extraneitas quia carentia iuris quod conferebatur in 2° inſtanti. Rñſionem quere.

Ad argumenta

Ad ꝑmum dico ꝙ hõ adoptat ꝑ nouũ actũ voluntatis. ꝛ ita ip̃m adoptare eſt aliqueȝ ad hereditatẽ optare ꝑ nouũ velle. ſed deꝰ non nouo velle adoptat ſed nouũ effectũ ꝓducẽdo. ſ. grãm. predeſtinare ꝫ diuinũ ꝛ ſi ſit ꝑoꝛdinare quoddã ꝑ actũ voluntatis ad hereditatẽ ꝛ quoddã adoptare ad illud non tñ ꝓprie dr̃ adoptatõ ſed tm̃ ipſa collatio noua grẽ que coꝛrñdet nouo velle ĩ hoĩe adoptãte dr̃ adoptatio. non ꝫ ſequit̃: deus p̃deſtinat ꝫ adoptat. ſed oȝ addere ꝙ illi p̃deſtinato ut q̃ñq̃ꝫ extraneo ꝯferat grãm. Ad 2ᵐ dico ꝙ eſt dignitatis ſupplẽtis indignitatẽ qꝛ extraneus non põt dignificari niſi adoptet̃ ad hereditatẽ. ſed indignitat eſt q̃ñq̃ꝫ eſſe extraneũ. Ad 3ᵐ ꝯcedo ꝙ de xp̃o dr̃ ꝓpetas ꝯñs hũanã nãȝ. ẽ. n. nãlis filius marie. eſt etiã iuſtus ꝛ gratus deo ſed eſſe adoptatũ non dicit ꝓpetatẽ nãe create ſm quã xp̃us nunq̃ꝫ fuit extraneus ab hereditate paterna ſȝ nãe depꝛauate Contra. iſta negatio extraneitatis in x° non eſt niſi ꝓpter grãm habitualẽ xp̃i qꝛ ꝓpter illã ſolã hȝ ius in hereditate eterna non aũt ꝑ ſolã vnionẽ pſonalẽ. qꝛ ſi illa fuiſſet ſine grã habituali poſſȝ xp̃us ſm nãm humanã non habere ius in hereditate illa. ſed ſi iſta grã habitualis fuiſſet collata illi nãe in ꝑmo inſtanti exñtitamẽ in ꝓpꝛio ſuppoſito illud ſuppoſitũ vere diceret̃ filius adoptiuꝰ. ꝫ ꝛ mõ non negabit ꝓpter non extraneitatẽ q̃a mõ eſt illa carẽtia iuris ad illã hereditatẽ que tũc fuiſſet. Rñſionẽ quere.

Solet etiã queri. Circa iſtã. xi. di. in qua mgr̃ agit de cõicatõe idiomatũ pſonã filij ꝛ ꝑtinentiũ ad effectuȝ querunt tria. Pꝛimo vtꝝ xp̃us ſit creatura. 2° vtꝝ xp̃us ſm ꝙ hõ ſit creta. 3° vtrũ xp̃us incepit eſſe.

Circa pꝛimũ arguit ꝙ ſic. in xp̃o ẽ nã hũana ſicut diuina ꝛ ꝑ ꝯñs ꝓpetates vtriuſq̃ꝫ nãe ſm Damaſc. c. 50. ꝫ ita dr̃ creatura ꝓpter vnã nãm ſicut creatoꝛ ꝓpter aliã Pꝛeterea xp̃us eſt hõ. ſed predicatio eſt inquit ſm illud extra de heretic. cũ xp̃s quero quid p̃dicat hͦ predicatũ homo. aut aliq̃d creatũ aut aliq̃d increatũ. ſi ĩ creatũ ꝫ ideȝ foꝛmalr̃ p̃dicat hõ de xp̃o qͦ predicat hoc predicatũ deus. hoc eſt falſuȝ. qꝛ tunc idẽ foꝛmaliter eſſet dicere xp̃us eſt homo ꝛ chꝛiſtus eſt deus. igit̃ pꝛedicat aliq̃d creatũ. Pꝛeterea xp̃us ẽ hõ aut ꝫ creatus aut increatus. iſta ſunt

īmediate oppoſita circa omne ens. ſi ſit hō̄ increatus eſt hō̄ eternus. ſi hō̄ creatꝰ ꝓpoſitū. Preterea de quo predicat̄ inſe rius ⁊ ſupius ſiue illud ſit ſupius eſſen tiale i eodē genere ſiue cōius extra genꝰ ſicut de qº dr̄ ignis ⁊ corpus ⁊ creatura que eſt ſupius ad om̄e illud a deo vt vr̄ ḡ de quo dr̄ hō̄ de eodem dr̄ creatura. Preterea xp̄us rōe corpis eſt ꝯceptus ḡ rōe aie create eſt creatus. ꝯn̄a ꝓbat̄ q2 n̄ minus denoiat̄ totū a ꝓpetate ptis pfec tioris q̄ a ꝓprietate ptis minus pfecte.

¶ Contra hoc in lr̄a ſunt auctes. Item oīs creatura rōalis eſt filius dei p adop tōem vel pōt eſſe. xp̄us non pōt eſſe filiꝰ adoptōis ex pcedēti. q. ḡ non pōt dici vl̄ eſſe creatura. Itē ſi xp̄uſ eſt creatura ⁊ xp̄us eſt filiꝰ dei. ḡ filiꝰ dei eſt creatura. modus arguēdi eſt bonꝰ q2 medio exn̄te hoc aliq̄d neceſſe ē extrema ꝯiūgi. ḡ ⁊c̄.

Preterea nihil creatū dr̄ de xp̄o. ꝓbo. q2 nihil eſt creatū in xp̄o niſi nā̄ hūana iſta nā̄ non dr̄ de xp̄o ḡ ⁊c̄.

Hic dicitur q̄ iſta propō xp̄us eſt crea tura eſt negāda q2 cōicatio idiomatū n̄ ſit in his vbi eſt repugnantia ꝓprietatis vnius nā̄e ad aliaʒ nām. talis eſt hic. q2 creatura includit inceptōem eſſe ⁊ ita re pugnat eternitati que eſt ꝓpetas filij dei Cōtra non pluſ repugnat illi nā̄e eſſe pꝰ non eſſe vel incipe eſſe poſt nō eſſe q̄ nō eſſe poſt eſſe vel etiaʒ deſinere eſſe quia vtrūq3 repugnat eternitati ſʒ xp̄ſ ꝯcedit mortuꝰ cū tn̄ mortuū eſſe dicat non eſſe poſt eſſe q2 non viuere poſt viuere. ⁊ vi uere viuētibus eſt eſſe 2º. de aia. igr̄ ⁊c̄. Preterea mortale ⁊ imortale ita oppo nunt̄ formalr̄ ſicut creatū ⁊ increatū. et tn̄ ambo dicunt̄ de xp̄o. Preterea ita formalr̄ nā̄e create repugnat eē creatorē vel eternā. ſicut repugnat eterno incipe. ḡ eq̄ negabit xp̄m eē creatorē ꝓpꝰ repu gnantiā ad vnā nām. ſicut eſſe creaturā ꝓpter repugnantiā ad aliā.

Aliter dicitur q̄ non fit cōicatō idi omatū in negatōibuſ neq3 in his que di cūt reſpectū vniꝰ nā̄e ad aliā nāʒ. Prim appʒ q2 aliꝰ dicerent abſolute ꝯdictoª de xp̄o. q2 negaº aliq̄ ꝯuenit vni nā̄e cuiꝰ oppoſita affirmatō ineſt nāliter rōne al teriꝰ. puta nā̄ diuina eſt eterna nā̄ hūaª non eſt eterna. ſed ſi p hoc xp̄s diceret̄ n̄ eternus. xp̄us diceret̄ eternꝰ ⁊ nō eternꝰ. negatōes ḡ que inſunt rōe alteriꝰ nā̄e .ſ. hūane q2 inſunt ſm q̄d puta cū deteria tōe diſtrahēte n̄ denominat ſimplr̄ illō de quo dicunt̄. Silr̄ 2m. ſ. de dicētibus reſpectū vniꝰ nā̄e ad aliā. declarat̄. non eni ſi nā̄ hūana eſt aſſūpta. dr̄ xp̄s aſſū ptus. creatura. n. non tm̄ icludit negatō nē. ſ. nō eſſe an̄ eſſe. ſed includit reſpectū vniꝰ nā̄e ad alterā ſicut ad illā a qua ac cipit eſſe. ḡ iſta nō dicent̄ de toto. Cōtra ſicut creatura dicit reſpectū vniꝰ nā̄e ad aliā ut nā̄e hūaᵉ ad diuinā: ita vr̄ q̄ cre ator dicat ecōuerſo reſpectū nā̄e diuine ad humanā. ḡ ſi iſta q̄ dicūt reſpectū nō dicant̄ de toto. xp̄us non erit creator. ne gatio ēt aliq̄ pōt inueniri q̄ iporteſ p hº nomē qō eſt creator. puta nō accipe eſſe poſt non eſſe ab alio ſicut in hoc nomie creatura. igr̄ ſicut xp̄us non dr̄ creatura ꝓpter negatōeʒ incluſā. ita nec dicet̄ cre ator ꝓpter eandē rōem. ¶ Preterea xp̄s eſt minor pr̄e. hoc ꝯcedit abſolute. ⁊ dr̄ Jo. xiiii. ⁊ tn̄ hoc dicit reſpectū vniꝰ nā̄e ad aliā. q2 nō eſt mior patre niſi ſʒ nāʒ humanā. ḡ ⁊c̄.

Aliter dicitur q̄ ꝓpō eſt ſimplr̄ ꝯce dēda ſi bn̄ intelligat̄. negabat̄ tn̄ cōiter a ſanctis ꝓpter hereſes hēticoꝝ dicentiū xp̄ʒ eē purā creaturā cū q̄bus noluerūt ſancti cōicare in ſmōe. Qō aūt abſolu te de vtute ſmōis poſſit ꝯcedi ꝓbat̄ per Damaſ. 50. qui dicit q̄ xp̄s eſt creatꝰ ⁊ i creatꝰ paſſibilis ⁊ ipaſſibilis. ⁊ p eundē c. xcvii. ꝯcedit creatura dei. Et p Aug. de ſermōe dn̄i in mōte. voluit eē creataʒ

qui eſt creator. Et Hiero. ſup epl'am ad
ephi. ſup illud ipſius ſtructura ſum'. dic
multi timore trepidãt ne xp̄m creaturã
dicere ↄpellãt. nos aũt ꝓclamam' non
eſſe piculũ dicere xp̄m eſſe creaturã.

Cui iſta opinio nõ pl; põt dicẽ
ipſã eſſe falſa; ꝓpt iſta;
rõem q2 creari dĩc quoddã fieri ita ꝙ vl
tra fieri addit aliq̃d ꝛ q̃tũ ad reſpectu;
quẽ dicit fieri ad cãm efficientẽ. ꝛ q̃^{m} ad
illũ reſpectũ quẽ dicit ad oppoſitũ p̄ce
dens quo ad primũ fieri reſpicit efficiẽs
in cõi. ſed creari ꝓprie reſpicit p̄mũ effi
ciẽs ut imediate ꝓducens ita ꝙ nihil dr̄
ꝓpe creari niſi qȯ a ſolo p̄^{o} efficiẽte ime
diate ꝓducit ad eſſe q̃ ad 2^{m} fieri dat in
tellige oppoſitũ ꝓcedẽs q̃lecũq; ſiue po
ſitm̃ ſiue p̄uatiuũ. ſ; vltra hoc creari ꝓ
prie ſũptu; addit ꝙ oppoſitũ imediate
p̄cedẽs ſit ↄ̃dictoriũ. puta negatio nõ in
aliquo ſubiecto. ita ꝙ nec p̄uatio nec ↄ̃
riũ hoc mõ creari ſtricte accepto illȯ dr̄
ſtricte creatura qȯ accipit eſſe a p̄mo ef
ficiẽte imediate ꝛ poſt oio non eſſe. ſiue
poſt pur nihil. ꝛ ſic non eẽt dubiũ xp̄;
non eſſe creaturã q2 nec hũana nã in x^{o}
ẽſt ſic creatura. ipſa. n. non a ſolo primo
efficiẽte imediate ꝓducebat in eſſe ſed ẽt
a matre q̃ aliq̃ cãlitatẽ habuit reſpectu
eius neq; ẽt poſt oppoſitũ ↄ̃dicto^{m} qȯ ẽ
oio nõ ens vel nihil ſed poſt oppoſitu;
p̄uatiue q̃n. ſ. mã corpis trãſmutabat a
forma ſanguis ad forma; corpis organi
ci aiati. hoc. n. mõ ſolũmõ angeli ꝛ aia i
tellectiua ꝛ gr̃a ꝛ quedã hi' que de nihi
lo ꝓducunt a p̄mo efficiẽte dicunt crea
ri. alio^{o} generalius accipit creari ꝓut di
cit habitudinẽ ad primũ efficiẽs ſ; non
ut imediate ꝓducẽs excludẽdo oẽm cã;
dicit ẽt ordinẽ ad oppo^{m} p̄cedens. ſ. ne
gatõe; ſed nõ excludẽdo ꝙ ſit in aliquo
ſuſceptiuo. ꝛ a creari hoc mõ generali'
dicto dr̄ creatura generalit̃ de oib' alĩjs
a deo p̄terq̃ de xp̄o. oia. n. alia a primo
efficiẽte recipiũt eſſe ꝛ dicunt creari. lic;
etiã ſint effectus aliar; cãr; non; tñ dicũt
aliar; cãr; creature q2 creatura iſto mõ
non dicit relatiõem ad aliquã cãm 2^{am}.
accipiũt ẽt eſſe ſui p̄^{m} poſt non eſſe ſiue
illud ſit nihil ſiue in aliquo ſuſceptiuo.
Eſſe aũt primũ alicui' dupl'r põt intelli
vel illud q̃ totũ dr̄ p̄mo ens hoc eſt ade
quate ſicut hũanitas dr̄ p̄mo ens corpis
organici aiati. q2 hoc totũ eſſe qȯ ↄſur
git ex vnione iſtar; ptiũ eſt eſſe adeq̃tu;
totius. alio^{o} eſſe p̄mũ alicui' põt dici eẽ
p̄me ptis alicui' in illo toto puta ſi cor
pus organicũ p̄cederet duratõe aiatiõe;
p̄mũ eſſe hois h^{o} mõ eẽt eẽ corpis orga
nici. quecũq; ḡ creatura accipit eẽ p̄mu;
altero iſtor; duor; mõr; poſt nõ eſſe. vl̃
totale vel ptiale prime ptis. ꝛ iõ ſi corp'
organicũ fuiſſet ab eterno inaiatũ. ꝛ in
tpe aiaret totus hõ diceret creatura lic;
non accepiſſet totũ eẽ poſt non eẽ q2 eẽ
alterius ptis eſt eternũ. ſed primũ eẽ to
tale. xp̄us aũt nullo mõ accepit p̄mũ eẽ
ſui poſt non eẽ. q2 neq; primũ eſſe tota
le qȯ reſultaret ex nã diuina ꝛ humana
q2 nullũ tale eſt ſ; Damaſ. c. xlix. q2 tũc
nõ manerẽt ibi iſte nãe niſi ↄfuſe. ſ; ſicut
ſunt due diſticte nãe ita duo eẽ diſticta.
neq; primũ eẽ ptiale ut eẽ vbi q2 illud ẽ
eternũ. deficit ḡ ſibi habitudo illa qua;
neceſſario dicit creatura ad oppo^{m} p̄ce
dẽs que eſt ꝙ poſt nõ eẽ ſequat eẽ vel p̄^{m}
ptiale ſi nullũ h; totale. vl̃ eẽ totale ipi'
qȯ creat. ſic nec eſt in ꝓpoſito.

Contra iſtam rõem obĩj
cit ſic. q̃a
q̃cq̃d ẽ termi' alic' mutatõis põt eẽ tĩn'
creatõis. nã hũa^{a} in x^{o} q̃ tĩmiauit genera
tõe; põt eẽ tĩmi^{n} mutatõis gnal'r dicte. ꝛ
p ↄñs p̄t eẽ tĩmin' creatõis gnal'r dicte. ḡ
xp̄s ſm ꝙ h; eã ẽ creata. nõ. n. vr̃ ꝙ crea
tio pl' reſpiciat p̄mitatẽ eẽ ꝓ tĩmino ſuo
q̃ q̃cũ; alia mutatio ꝓ tĩmio ſuo. cũ ipſa
poſſit hr̃e ꝓ tĩmio q̃cq̃d põt alia mutatõ
hr̃e ꝓ tĩmio ſuo. ꝓ̃ xp̄s ṽe dr̄ mortuus
qȯ ṽe dicit p̄uatõe; eẽ. ꝛ p̄uatõe; p̄mi eẽ
vt vr̃ q2 nõ mag' vnũ oppo^{m} põit acq̃ſi
tiõe; p̄mi eẽ q̃ aliud p̄uatõne; p̄mi eſſe

Ad p̄rimū cōcedo ꝙ nā hūana pōt ter
minare creatōez generalit̄ dictā ꝛ termi
nauit eā ut ipſa vere dicat̄ creatura. nec
tm̄ ꝑpter ipſam xp̄us dr̄ creatura qz eſſe
ꝑpriū vel primū huius nāe ſequit̄ eē ꝑ
mū xp̄i qz eſſe vbi ꝛ aliud eſſe ꝑmū nō
poteſt xp̄s hr̄e. Et cū dicit ꝙ iſta muta°
ſ. creatio nō magis ponit primū eſſe ter
mini acq̄ri ꝙ̄ aliq̄ alia mutatio. dico ꝙ
hoc eſt falſuz qz iſtā ſpecificatiōez addit
creatio vltra alias mutatōes. ut ſicut ali
quid nō eſſet creatura ſi eſſet tm̄ a 2ª cā
ꝓ eo ꝙ creari dicit reſpectū ad ꝑmū effi
ciēs. ꝛ tm̄ poteſt dici genitū reſpectu cāe
ſcđe. ſilr̄ licet ꝑ generatōez acq̄rat̄ aliqđ
eſſe ſimplr̄ ſi tm̄ illud non ſit ꝑmū eē ge
niti ꝛ etiā primū eſſe geniti ſequat̄ non
eſſe tale genitū non dr̄ creatura. ꝛ iō nō
ſequit̄ xp̄s eſt genitus put predicatū ꝯue
nit ei rōe nāe hūane. ğ eſt creatus nec ēt
in aliq̄s ſequit̄ formalr̄. ignis eſt genitus
ğ eſt creatura generalit̄ niſi grā māe qz
eſſe ſimplr̄ termināns generatiōem ignis
eſt primū eſſe ipſius qđ dr̄ genitū. Ad
2m dico ꝙ mortuū non ꝑuat primū eſſe
chriſti. ſed eē ſimplr̄ qđ eſt viuere. ita ēt
generari dicit acq̄ſitōem eē ſimplr̄ ſʒ n̄
neceſſario primi eſſe. vn̄ vere ꝯcedit̄ xp̄s
mortuus. ſicut genitus tpalit̄ non tm̄ ꝯce
dit̄ annihilatus. qz ſicut non dr̄ creatus
ita non dr̄ annihilatus. qđ. n. opponit̄
creatōi dicit ānihilatōem primi eſſe.

Ad iſtam concluſi
onē etiā ponit̄ alia rō talis qz illđ deno
minatm̄ qđ natū eſt denoiare generalit̄
multa. puta totū ꝛ ꝑtem. accn̄s ꝛ ſubie
ctū. non denoiat totū ꝑ ꝑtem. neq̄ʒ ſub
iectū ꝑ accn̄s. ſicut vnū qđ natū eſt dici
de ſubiecto ꝛ accn̄te non denoiat forma
liter ſubiectū ꝑ accn̄s. non. n. dr̄ ſoz. vn⁹
vnitate accn̄tis ut albedinis. ita ꝙ ſi al
bedo ſit vna ꝛ ſoz. erit vn⁹. ꝛ ſi albedies
plures ſoz. plures. qz ſoz. eſt tm̄ vnus. ğ
cū hoc ꝙ eſt creatura natū ſit dici gene
ralit̄ de entib⁹ tam de ſuppoſito ꝙ̄ de nā
non denoiabit ſuppoſitū rōe nāe niſi cō
ueniat ſuppoſito ꝑpria đnoiatōe. nullo
aūt mō ꝯuēit huic ſuppoſito niſi qz de
noiat ipſam nām ꝛ per ipſā non pōt de
noiare ſuppoſitū igr̄ ꝛc. Et ꝑ h° patet
quare xp̄us dr̄ genitus tēpalit̄ ꝛ non cre
atura qz generari denoiat nām ꝛ mediā
te nā natū eſt denoiare ſuppoſituz. crea
tura nata eſt denoiare vtrūq̄ʒ ꝑpria de
noiatōe ꝛ ita neutrū eſt ibi ratio qua re
ſpectu alterius.

Ad argumenta Ad ꝑ
mum
dico ꝙ illud qđ natū eſt denoiar̄ ſuppo
ſitū rōne nāe poteſt dici de iſto ſuppoſi
to puta viuere. intelligere. comedere ꝛc.
ſed creatura non eſt tale denoiatm̄. Exē
plū hō ſm̄ caput dr̄ criſpus non tm̄ ſm̄
caput dr̄ triangulat⁹ vel rotundus. quia
ꝑmū denoiatm̄ natū eſt denoiare ꝑtem
ꝛ per illā totū. 2m vero non. ita eſſe crea
torē natū eſt denoiare nām ꝛ ſuppoſitū
rōne nāe: non ſic creatura. Alr̄ poteſt
dici ſm̄ ꝑmā rōem poſitā ad q̄ōnem. ꝙ
creator non dicit aliq̄d repugnās nāe vl̄
huic ſuppoſito ſicut creatura. creare. n.
eſt dare eſſe ꝑma cālitate poſt non eē. h°
xp̄o non repugnat. creari eſt accipe eſſe
primū a ꝑmo efficiēte poſt non eē. hoc
xp̄o repugnat. Ad aliud cōcedo ꝙ hō
predicat aliq̄d de xp̄o ꝛ illud eſt creatū
ꝛ creata ita ꝙ de illa nā vere dr̄ creata
ſed non ſequit̄ ergo de xp̄o ſi. n. mediuz
accipit̄ in maiori in abſtracto. ꝛ in mio
ri dicat̄ de xp̄o in cōcreto erūt quatuor
termini. Ad aliud pōt dici ꝙ eſt hō cre
atus ita ꝙ ly creatus diſtrahat̄ ibi ꝑ h°
ꝙ eſt hō ut dicat̄ creatus hō. ꝛ tunc non
ſequit̄ ergo eſt creatura. ſed eſt fallacia
ſm̄ quid ꝛ ſimplr̄. ſicut hic ſoz. factus ē
albus ğ eſt factus. Alr̄ poteſt dici ꝙ di
uiſio eſt inſufficiēs. qz lʒ quodcūq̄ʒ vnū
diuidat̄ in ſe per alteꝝ iſtoꝝ non tm̄ qđ
in ſe iplicat duo. ſ. naturā ꝛ ſuppoſituz
qz rōne nāe repugnat ſibi vnū ꝛ ratōne
ſuppoſiti repugnat ſibi aliud. Ad aliō

dico q̄ quecū́q; quidditas in abſtracto
ptinens ad qḋcū́q; genus hʒ creaturaȝ
ꝑ ſupiori denoiatiue ſicut ⁊ hoc qḋ eſt
eſſe effectū.ſed non oīe ꝯcretū cuiuſcū́ʒ
generis hʒ creatū ꝑ ſupiori: ſed tm̄ illḋ
concretū cuius primū eſſe eſt eē illi⁹ de-
noiati.i. cuius primū eē eſt creatū ſʒ eē
ꝑmuȝ xp̄i non eſt creatū nec primū to-
tale nec primū ptiale ſicut eſſe creatura
non eſt ſupius ad eē albū ut ꝓpter hoc
dicat̄ ſoꝛ.eſt creatura qꝛ albedo ē creata
ſed ex illa rōe ꝑoꝛi.vñ licet de albedie di
cat̄ creatura non tn̄ de albo ſi albū nō ē
eſſe primū illius de quo dr̄. Ad aliud
pʒ q̄ dr̄ genitus ⁊ ꝯceptus qꝛ iſta nata ſit
denoiare totū ratōne nāe ita q̄ reſpectu
iſtoꝝ nā eſt ut quo reſpectu totius. non
ſic aūt reſpectu hui⁹ p̄dicati qḋ eſt eē cre
atura.opoꝛteret.n.q̄ ꝓpria deno iatiōe
diceret de ſuppoſito alia ab illa qua dr̄
de natura.aut ſaltem cōpeteret ſuppoſi
to rōne primi eſſe eius.

Secundo queri
tur vtꝝ xp̄s ſm q̄ hō ſit crea-
tura. q̄ ſic vr̄ qꝛ ſm q̄ hō eſt aliq̄d non
increatū qꝛ tunc hō p̄dicaret idē de xp̄o
qḋ deuſ quod eſt falſuȝ.ḡ predicat aliq̄d
creatū.ḡ ē creatura. Preterea 5°.phy.
qḋ ꝯuenit toti ſm pteȝ dr̄ de toto. ſicut
hō ſanat̄ qꝛ toꝛax ſanat̄.ḡ cū nāe hūane
ꝯueniat eē creaturā.hoc dicet̄ de xp̄o.et
maxie cū determiatōne illi⁹ nāe.ḡ ſilr̄ di
cet̄ q̄ xp̄us eſt creatura ſm q̄ hō ſic ſim
plr̄ veꝝ eſt dicē q̄ hō ſanat̄ ſm toꝛaceȝ.
Contra ſi ſm q̄ hō eſt creatura.ḡ ſm q̄
iſte hō qꝛ non eſt ali⁹ hō q̄ iſte hō. ſʒ ſi
ſm q̄ iſte hō eſt creatura iſte hō eſt crea
tura.ꝓbō ꝯñtie qꝛ de eo qḋ ſequit̄ redu
plicatōem abſolute pōt enūciari p̄dica-
tū.ſicut ſi hō ſm q̄ coloꝛat⁹ vr̄ coloꝛatū
vr̄.ḡ ſi ſm q̄ iſte hō eſt creatura v̄e iſte
hō eſt creatura.ꝯñs eſt falſuȝ qꝛ ſm Da
maſ.50.c.Iſte puer creauit ſtellas.ḡ eſt
creatoꝛ ⁊ ita non eſt creatura. Preterea
ſi xp̄us ſm q̄ hō eſt creatura.igr̄ ſimplr̄
eſt creatura.ꝯñs eſt falſuȝ ex p̄cedēti.q.
ꝓbō ꝯñe qꝛ qḋ enūciat̄ de ſuppoſito cū
reduplicatōe ipēi enūciat̄ ḋ eodē ſimplr̄
ſicut qḋ petrus eſt ingtuȝ hō ergo petr⁹
eſt ſimplr̄.ita in ꝓpoſito. igr̄. ⁊c̄.

Reſpondeo qn̄ ꝓpō affir
matia eſt fal
ſa ex repugnātia extremoꝝ q̄cū́q; deter
miatōe vel reduplicatōne addita q̄ non
tollit repugnātiā eoꝝ non tollit rōnem
falſitat illius.reduplicatio āt ꝓpꝛie ſū-
pta non diminuit alteꝝ extremū qꝛ eſt
determiatio extremi ad extremū.ḡ ipſa
non verificat aliq̄ ꝓpōeȝ que ſine redu-
plicatōe fuit falſa.tn̄ ſi addat̄ alri extrēo
ut p̄dicato aliq̄d diſtrahēs ipʒ ut diſtra
ctū non repugnet alteri extremo ſicut p̄
us repugnauit non diſtractū. pōt ꝓpō
cū tali determiatōe diſtrahēte eſſe vera
⁊ non ſine ea.ſic̄ ſi albū ſimplr̄ ꝛ̄pugnet
ethiopi ⁊ ꝓpter hoc erit hec ꝓpō falſa
ethiops eſt albus. ⁊ hec ethiops ingtū
hō eſt albus.addito tn̄ eo qḋ eſt ſm dē-
tes ad predicatū ꝑ qḋ diſtrahit̄ ipm pre
dicatū ⁊ tollit̄ repugnātia eius ad ſbm.
ꝓpō eſt vera que tn̄ ſine additōe nō fuit
vera. Ad ꝓpoſitū ſi ſm q̄ hō accipiat̄
ꝓpꝛie reduplicatie neutꝝ eoꝝ diſtrahr̄
⁊ ita non tollit̄ repugnantia ſiqua eſt.et
ita non magis eſt iſta vera. xp̄us ſm q̄
hō eſt creatura q̄ iſta.xp̄uſ eſt creatura
qꝛ vtrobiq; manet eadē rō falſitatiſ ſed
ſi addat̄ iſta determiatio.ſm q̄ hō. alri
extremo.puta p̄dicato ut diſtrahat ipʒ
reſpectu ſubiecti.tolleret̄ illa repugnan-
tia p̄dicati iam diſtracti ad ſubiectū q̄
fuit p̄dicati ſimplr̄ ſumpti ad ſubiectuȝ
hec ḡ ꝓpoſitio accipiēdo ſm q̄ ꝓp̄e vt ē
nō inherētie reduplicatōis p̄dicati.falſa
eſt.ſm aūt q̄ ſpecificat ſiue diſtrahit ip
ſuȝ p̄dicatū ut notet creatōem ſm quid
ſic pōt ꝯcedi q̄uis tn̄ ſit iꝓꝓa ⁊ expo-
nēda ꝑ iſtā. xp̄us ſm hūanitatē eſt crea
tura. Exemplū hui⁹ pʒ in illo exemplo
de ethiope ꝯparato ad albedineȝ.qꝛ ſic̄
iſta eſt falſa ethiops eſt albus, ita iſta

τ ethiops ſm q̄ habẽs dẽtes eſt albus. ſ3 q̄ ꝓpõ eſt ꝓprie reduplicatiua. iſta tñ ẽ vera ethiops eſt albus ſm dẽtes. τ hoc ſm q̄ habẽs dẽtes. ſi iſtud q̄ diſtrahat ꝑdicatũ. tñ ſic non eſt ꝓpa.

Ad argumenta

Ad pᵐ pncipale dico ꝯcedẽdo q̄ eſt aliq̄d τ põt cõcedi q̄ eſt aliq̄d creatũ ſ3 q̄ hõ q2 tũc diſtrahit predicatũ p ly ſm q̄ hõ. ſicut ethiops eſt albus ſm dẽtes. ſ3 tũc nõ ſequit ſimplr. g̊ xp̄s eſt creatura. ſicut nec alibi g̊ eſt albus ſed ẽ fallacia ſm q̄d τ ſimplr vel dici põt q̄ eſt aliq̄d icreatũ q2 aliq̄d ibi non ſtat tm̄ ꝓ nã ſ3 ꝓ denoiatiuo illius. ſ. nãe. illud aũt aliq̄d põt dici increatũ rõe ſuppoſiti qõ denoiat a nã. nec ſequit q̄ idẽ ꝑdicaret hõ de xp̄o qõ deus. q2 ut deus ꝑdicaret de ipſo xp̄o eſſe icreatũ p ſe τ eẽntialit. hõ aũt tm̄ denoiatie Ad aliõ dico q̄ ſi oppoſita poſſũt ineẽ ſm diuerſas ptes neutꝝ denoiat toᵐ ex vi ſmonis. ſed vtraq3 eſt falſa ſic p3 de ſcuto cᵘ vna medietas eſt alba τ alia medietas eſt nigra. falſu3 eſt. n. enũtiare ſiũ albũ ſiue nigrũ ſimplr. nec phy. 5° phy. curauit de logica ſed de ipſa realitate ſ3 q̄ aliq̄d dr̃ triplr moueri. Qñ tñ aliqõ ꝑdicatũ natũ eſt ineſſe toti p aliq̄ ptem quia. ſ. ſibi preciſe ineſt. tunc ex hoc q̄ denominat partem ſequitur q̄ denoiat totũ q2 denoiat ipm ſicut natũ eſt ipſu3 denoiare. quẽadmodũ viſio nata eſt in eſſe aiali ꝑciſe ſm oculos. τ iõ ſi ſ3 illos inſit de vtute ſermõis ineſt toti. ita ſi ſanari natũ eſt ꝑciſe vel pncipalr ineẽ hõi ſm toracẽ. hoc eſt ſm cor. qõ intelligo p toracẽ. põt ſic dici aial ſanu3 ſimplr. q2 torax eſt ſanuſ. ſi tñ ſm aliã ptẽ eque ſit natũ ineſſe hoc τ oppoſitũ ſm q̄ denomiat hãc ptẽ non dr̃ ſimplr aial ſanu3. q2 tũc duo oppoſita poſſũt ſil' denũtiari de eodẽ. Ita ad ꝓpoſitũ dico q̄ ſi creatura non eſt nata enũciari de toto rõne partis niſi forte illius ptiſ a qua totũ h3 eẽ primũ. vel rõe totalis eẽ totius. τ humanitas vel nã hũana in xp̄o non ſit ꝑmũ eſſe chriſti. nec eẽ totale eius nõ pot de xp̄o rõne nãe create enunciari hᵒ qõ eſt creatura. n3 ſimplr n3 cũ reduplicatione. Et ſi obijciat q̄ duo oppoſita cõcedunt eẽ vera de xp̄o. ſicut mortale τ imortale. paſſibile τ ipaſſibile. g̊ creator τ creatura. Dico q̄ ꝯdictoᵃ nũq̄ ꝯcedũtur eſſe vera de xp̄o ſicut nec de quocũ3 alio. q2 τ ſi rõne duaꝝ nãꝝ oppoſite ꝓprietates affirmatiue dicant de toto. q̄a ſufficit ad hoc q̄ affirmatia habeat aliquã cauſa3 veritat' ſm quã poſſit ineẽ ſubiecto tñ negatiue illaꝝ affirmatiaꝝ ſimul eidem ineẽ ſimplr eſt impoſſibile τ ita ꝯdictoria nũq̄ ſunt ſimul vera. immo ſicut eſt paſſibilis τ impaſſibilis. ita falſum eſt ipſu3 non eſſe paſſibilẽ. τ ſilr ipm non eẽ impaſſibilem.

Tertiõ queritur

Utꝝ xp̄us incepit eẽ. q̄ ſic vr̃. quia xp̄us noiat ſuppoſitũ duaꝝ nãrũ ſm Damaſ. c. xlix. ſed ſuppoſitũ duarũ naturaꝝ incepit eẽ. g̊ τc̃. Preterea quod incepit eẽ ſm eẽ ſubſtãtie incepit eẽ ſimpliciť. quia eẽ ſubſtãtie eſt eẽ ſimplr. xp̄s incepit eẽ ſm eẽ humanũ quod eſt eſſe ſubſtãtie. igr̃ τc̃. Preterea qõ generat incipit eẽ ſimpliciter. q2 ſm Ariſto. 5°. phy. generatio eſt a non eẽ ad eẽ ſimplr xp̄us generabať. igr̃ τc̃. Preterea vbu3 incepit eẽ homo. g̊ xp̄us incepit eẽ. pbatio ꝯñe. q2 qñ de aliquo dr̃ incipe determiatũ p aliquod predicatũ de illo toto dr̃ incipere. ſicut ſi ſoz. incipit eẽ albus. ſoz. albus incepit eẽ. g̊ ſilr in ꝓpoſito. Contra. Jo. viii. anteq̄ abraham fieret ego ſum. g̊ ab eterno. g̊ non incepit eẽ. Item Damaſ. c. 50. homo ille fuit ſine pncipio ſ3 incepto ponit principiũ. g̊ nõ incepit eẽ.

Hic ſunt duo conſideranda:

vnũ ex parte ſubiecti. aliud

ex parte predicati. ¶ Ex parte ſubiecti
an totū ens per accñs poſſit ſtare reſpe
ctu huius predicati rōne ſue voluntatis
an rōne partis formalis. an preciſe rōne
partis principalis. ſicut ſi ſor. albus di
cat incipere eē. vtrum ſubiectū poſſit ac
cipi reſpectu predicati pro toto ente per
accidenſ. an ꝓ ipſa albedine. ut. ſ. totuz
dicat incipere quia albedo incipit eē in
toto. vel ſolū poteſt accipi ꝓ ipſo ſubie
cto de quo dr̄ albedo. Et quia hec diffi
cultas non videt eē in ſubiecto reſpectu
alioꝝ predicatoꝝ ideo videtur eē diffi
cultas ex parte predicati vz an inceptio
enūciata per predicatū tale ſignificet in
ceptōnem totius ratione totalitatis ſue
vel ratione alterius partis. ꝛ ſi ratōe ꝑ
tis cuius partis: videt ꝙ de vi ſermonis
non poſſit reſpectu huius predicati ſub
iectū magis artari ꝗ reſpectu alteriuſ ꝑ
dicati. q̄a quod ponit in vno extremo
non determinat illud quod ponit in al
tero extremo. poſſet aūt reſpectu alteriꝰ
predicati accipi ſm rōem totalitatiſ ſue
ſiue ſm rōnem partis formalis. ut ſicut
ſi albedo faceret per ſe vnū cum homie
eēt hec per ſe primo modo homo albuſ
eſt coloratus. licet hec non eēt per ſe co
loratum eſt homo. queadmodū iſta eſt
per ſe ſcōo modo animal ratōnale eſt ri
ſibile. licet hec non ſit per ſe aliquo mō
animal eſt riſibile. Ita ſi chriſtus impo
natur ad ſignificandū verbum hominē
ſcōm Damaſ. xlvi. c. poterit de hoc ſub
iecto predicari aliquid vel ratōne totiꝰ
vel ratione partis alicuius. ſicut igit ſi
chriſtus ſcōm humanitatē eſt mortuus
chriſtus eſt mortuus. ita ſi ſcōm huma
nitatem incepit eē. chriſtus incepit eſſe
ita ꝙ ſi hoc predicatuz poſſit vere enun
ciari de hoc ſubiecto ratione illius ꝑtis
ſubiecti videt ꝙ ſimpliciter poſſit enun
tiari de eo. ¶ Reſtat ergo ꝙ totum ſit
ex parte predicati. vtrum incipere eē di
cat inceptionem ſcōm primum eē eius

de quo dicitur. vel ſcōm quodcunqꝫ eē
ſimpliciter illiuſ. quia ſi ꝑmo modo iſta
propoſitio eſt falſa ſicut ꝛ illa chriſtus
creatur. ſi ſcōo modo cum quodlibet eē
ſubſtātie ſit eē ſimpliciter. ꝛ chriſtus in
cepit eē ſcōm eſſe humanū quod eſt eſſe
ſubſtantie. chriſtuſ incepit eē ſimpliciter
ſcōm magiſ videtur eē de virtute ſermo
nis. quia ſicut eſſe 2m enunciat eē ſimpli
citer ꝛ non ex vi ſermonis: primum eē
illius de quo dicitur ſi ſubiectū habeat
plura eſſe ſicut chriſtus. Ita ꝛ incipere
determinatum per ſcōm eē videtur di
cere inceptionem ineſſe ſimpliciter non
autem in eſſe primo illius ſubiecti. ſim
pliciter ergo de vi ſermonis poſſet con
cedi: ꝙ chriſtus ſcōm ꝙ importat hoc
quod eſt verbuz homo. incepit eſſe hoc
eſt. habet aliquod eſſe ſimpliciter quod
prius non habuit licet illud non ſit pri
mum eſſe chriſti. ¶ Hoc modo etiam
poſſet cōcedi iſta propoſitio. iſte homo
incepit eē de ſubiecto nō determinante
ſuppoſitum. quia non in natura diuina
ſed ut in natura humana verū eſt enun
tiare inceptionem ſimpliciter illius ſub
iecti ita ꝙ non debeat concedi filius dei
incepit eſſe. ſicut chriſtus vel iſte homo
incepit eſſe. quia eſſe humanum eſt eſſe
ſimpliciter chriſti: vel iſtius hominis.
non autē eſt eſſe verbi ſimpliciter. quia
licz de verbo dicat eſſe ſimpliciter quia
eſſe ſubſtantie non tamen eſt eſſe ſimpli
citer verbi quia. reſpectu verbi eſt eſſe
quaſi aduenticium ꝛ. q. eſſe accidentis
reſpectu ſubiecti. non autez eſt ita aduē
ticium eſſe reſpectu chriſti vel reſpectu
iſtius hominis. ¶ Et ſi dicas ꝙ iſte ho
mo non poteſt ſupponere niſi pro ſup
poſito nature diuine. dico ꝙ verum eſt.
tamen poteſt ſupponere pro illo ut eſt
ſuppoſitum in natura humana. ſicut
ſortes albus ſupponit ꝓ ſuppoſito ſub
ſtantie tamē ut in albedine exñs. Sācti
tn̄ noluerunt concedere iſtam ꝓpōnem

ꝓpter hereticos qui dixerūt xp̄z ſimpliciter incipe q̄ntum ad ꝑmū eſſe: ponētes eū eſſe purā creaturā. ſed incipe eſſe nō importat hoc quod eſt creatura.

Argumenta patent

qꝛ ꝓcedunt ſm ꝙ de xp̄o rōe duaꝝ naturaꝝ dicunt ꝓprietates vtriuſqꝫ naẗe ⁊ ita rōne nature diuine ⁊ humane potuit ſimpl'r incipere.

Solet etiā que

ri. Circa iſtā di. xii. in qua mgr̄ agit de ꝯditōibus nāe aſſūpte querit vnum. vtrum. ſ. xp̄s potuerit peccare. ꝙ ſic. Joan. vii ſi dixero ꝙ non noui eū ero ſilis vobis mendax. ſed potuit dicere ⁊ dixit totā iſtā orōem ḡ potuit dicere partē. ḡ potuit dicere nō noui patrē ⁊ mētiri ⁊ per ꝯn̄s peccare. Preterea. iii. de li. arb. melior eſt nā que peccare pōt q̄ꝫ illa que peccare non pōt ſed xp̄us aſſūpſit nām noſtrā optimā i optimo ſui. igit̄ aſſūpſit eam ut potentē peccare. ḡ potuit peccare in iſta nā. Jtē qō quis pōt ſi vult pōt ſimpliciẗ. qꝛ ſm Aug. de ſpū ⁊ aīa. hoc eſt in ptāte hoīſ ut faciat ⁊ ſumit̄ ab Anſel. 2°. cur deus hō. c. i. vel. x. ſed xp̄us potuit ꝑeccare ſi voluit qꝛ velle peccare eſt peccare. ḡ potuit illud ſimpl'r. ḡ. ⁊c̄. Cōtra ſi potuit peccare ḡ potuit dānari. ꝯn̄s eſt falſuꝫ. ḡ ⁊ an̄s. ꝯn̄a eſt manifeſta. qꝛ ꝓpter pctm̄ q̄libet dānat̄ qui dānat̄. Jtē xp̄us ſemꝑ fuit beatus. ḡ non potuit peccare nec dānari. ꝯn̄a eſt manifeſta. qꝛ ꝑuatia oppoſita nō ſil' inſunt magis q̄ꝫ ꝯdictoria. qꝛ ſūt imediate oppoſita circa aptū natū.

Reſpondeo

hic ſunt due difficultates vna q̄uo beatus non pōt peccare. Alia q̄uo xp̄us cū eſſet viator potuit habere nām ipeccabilē cū beatis. Prim⁹ articulus ptinet ad 4ᵐ libꝝ. de hoc ibi.

De ſecundo dico

ꝙ cū xp̄us in ꝑmo inſtāti vnionis ei⁹ cū deo fuit beat⁹. ⁊ beatitudo abſtulit ſibi omnē peccabilitatē vel poſſibilitatē peccandi que pōt auferri ꝑ beatitudinē. licꝫ cū h° diſpēſatiue ſtaret ptās merēdi. plenitudo. n. glorie qua ipſe fuit ꝯiūctus fini non min⁹ q̄ꝫ alius beatus licꝫ potuit mereri eque excludit omnē ptātē in cōuertēdi a fine ſicut in alijs. Jlli tn̄ qui dicunt ꝙ ex vi vnionis neceſſe fuit nām vnitā frui haberēt cōſter dicere ꝙ nō ſolū ex plenitudine glorie fuit ipeccabil' ſed ex vi vnionis. hoc aūt improbatuꝫ eſt ſupra.

Ad primum argu-

mentū. dico ꝙ xp̄s potuit dicere ⁊ dixit totā illā orōem. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ptē eius. qꝛ ibi eſt ꝯn̄a neceſſaria. ꝓferēs. n. illā ꝯditōalē ꝓfert vtrāqꝫ cathegoricā. ſed hoc fuit tantū mālit̄er dicē ſed nō potuit dicē. i. aſſerere illā ptē. qꝛ hoc non poterat eſſe niſi intellectus ei⁹ poſſet decipi ſi acq̄eſceret. vl' aī ſignū volūtarie ꝓlatū diſcordare a ſignificato quoꝝ neutꝝ pōt eſſe i ꝑfecte beato qꝛ vtrūqꝫ eſt ipfectōiſ. vnū moralis alteꝝ nālis. Ad 2ᵐ dico ꝙ nā quā aſſūpſit erat de ſe poſſibil' peccare. qꝛ nō erat beata ex vi vnionis ⁊ habuit li. arbi. ⁊ ita vertibile ad vtrūlibꝫ ſed ꝑ beatitudinē eſt ꝯfirmatū a ꝑ° inſtāti ut ſit ipeccabile ſic̄ beati ſt̄ ipeccabiles. Ad alteꝝ dico ꝙ illa maior ē falſa de vtute ſmonis qꝛ nōt vnā cathegoricaꝫ ſeq̄ ad vnā ꝯditōalē q̄ ꝯditōal' ē nccīa. ⁊ cathegorica ſequēs ē ꝯtingēs ⁊ ex nccīo n̄ ſeq̄t ꝯtingēs illa ꝯditōaliſ q̄ exiſtit i ꝯditōali totali ē nccīa. qꝛ an̄s includit ꝯn̄s. velle eni reſpectu h⁹ qō ē peccare icludit poſſe qꝛ velle nō tm̄ ē poſſe h° ſꝫ agē. ꝯn̄s āt ē ꝯtingēs qꝛ alicui nāe cōuenit: alicui nō. Si tn̄ iſta maior debeat aliq̄ mō vificari oꝫ eā exponere ut an̄s illius ꝯditōalis totalis habeat aliquā determiatōeꝫ ſine q̄ ꝯn̄s nō ſequit̄ ex eo. ⁊ dꝫ illa deteriatō eſſe iſta qō quis poteſt ſi vult ⁊ debꝫ vl'

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

poteſt illud velle poteſt ſimplr. ſine iſta
eni determiatōe non ſequit̃ ꝯñs. puta ſi
non poteſt hoc velle niſi ex ſuppone im
poſſibilis. qͦ aūt eſt poſſibile ex ſuppōe
impoſſibilis non eſt poſſibile ſimplicit̃
Sic aūt minoꝛ eſt falſa xp̄us potuit vel
le peccare quia ſicut non poteſt peccare
ita nec velle peccare .

PReterea ſcië

dum eſt. Circa iſtā diſ.
xiii. in qua mgr̃ determiat
de ꝓgreſſu xp̄i q̄tū ad eius ꝯuerſatiōez
ꝛ opatōem querunt̃ q̄tuoꝛ. Primo vtꝝ
chriſto potuerit cōferri ſūma gr̃a q̄ po
tuit ꝯferri creature. 2° vtꝝ de facto fu
erit collata aie chriſti ſūma gr̃a poſſibi
lis ꝯferri creature. 3° vtꝝ poſſibile fue
rit voluntatē aie xp̄i hr̃e ſummā fruitō
nē poſſibilē nāe create. 4° vtꝝ aia xp̄i
potuerit ſūme frui deo ſine ſūma gr̃a .

CIrca pmum

Arguit̃ ꝙ non aia chriſti non
poteſt eſſe ſummū gratificabile . qꝛ non
eſt ſumma nāe itellectual̃. igr̃ nec ſūmā
gr̃am potuit recipe. ꝓba͛ ꝯñtie. qꝛ nā in
tellectualis excellētioꝛ eſt capax maioꝛiſ
ꝑfectōis ꝛ excellētioꝛis: qꝛ capacitas per
fectōis eſt ſm gradū nāe ꝑfectibilis. Hic
dr̃ ꝙ aie xp̄i dabat̃ habitus quidaꝫ ſup
natural̃ per quē augebat̃ capacitas illi⁹
nāe ut ſic poſſit recipe maioꝛeꝫ gr̃am .
Contra nā excellētioꝛ fuit capax eiuſdē
habitus vel alteri⁹ ꝑfectioꝛis. ꝛ ꝑ iſtū eſ
ſet capax maioꝛiſ gr̃e ꝛ ita ſemp natura
excellentioꝛ eſt magis gratificabil̃ q̄ nā
iſta ſiue ex habitu ſiue ex ſe. ꝛ ita ſi pro
poꝛtio eſt ꝑfectibil̃ ad ꝑfectōem nūq̄ po
teſt iſta habere maximā gr̃am poſſibilē
cōferri creature . Preterea nec pōt ibi
ꝯferri ille habitus. qꝛ cū gr̃a ſit act⁹ pri
mus ſupnālis non preſupponit aliqueꝫ
aliū actū p̄euiū ſupernālem. Preterea
gratia quā aia chriſti potuit recipe ne
ceſſario eſſet finita ꝛ in certo gradu qꝛ i
facto eſſe ꝛ non in fieri. ſed vltra iſtum
gradū poſſet fieri gr̃a maioꝛ. ꝓbo. qꝛ ſi
intelligat̃ gratia in aliq̄ gradu maioꝛi n̄
ꝓpter hoc intelligit̃ infinita ſed finita .
gradus finitus non repugnat ꝑfectioni
creature. g̊ non eſt ꝯdictō fieri aliq̄d ꝑfe
ctiuſ iſto. ꝛ illud non eſſet aliq̄ foꝛma in
ſpē alia a gratia. qꝛ iſta ſpēs eſt ſupma
in ꝑfectōibus ſupnālibus . Preterea ſi
gratia aie chriſti eſſet in termio ut non
poſſet oio maioꝛ illa eſſe. aut hoc eſſet
ꝓpter rōeꝫ foꝛme in ſe : aut ꝓpter aliq̄d
ex ꝑte efficiētis: aut ſuſceptiui. Nō p̄mo
mō qꝛ ipſa eſt ꝑticipatio charitatis infi
nite ꝛ ita pōt in infinitū creſcere añq̄ ꝯ
ueniat ad charitatē quā ꝑticipat . Nec
2°° qꝛ efficiēs eſt infinitū. Nec 3° mō qꝛ
foꝛma recepta ſemp ampliat capacitatē
recipiētis qꝛ charitaſ dilatat. Preterea
ſi poſſet hr̃e gratiā ſummā creabilē tūc
poſſet haber̃ gratia cui nulla eſſet equa
lis. ꝓbatio ꝯñe qͦ ꝑ ſuphabūdantiā dr̃
vni ſoli ꝯuenit. 5. thopicoꝝ. ꝯñs ē falſū
qꝛ poſſet deus aliā nām hūanaꝫ equalē
vel angelicā nām aſſumere ꝛ ei cōferre
equalē gr̃am. ¶ Cōtra iſta nā potuit aſ
ſumi ad ſummā vnionē q̄tum ad eſſe. g̊
q̄tū ad opari. ſūma vnio quātū ad op
ari non eſt niſi ꝑ ſummū habitū gratie
que eſt p̄ncipiū opandi. g̊ ꝛc̄. Preterea
nāe intellectuali ꝯuenit ꝙ ſit capax gr̃e
inquantū imago dei. ſed iſta natura po
tuit eſſe ſūme imago dei. g̊ ſūme capax
gr̃e: g̊ potuit ſibi ꝯferri ſūma gr̃a.

SEcundo queri

tur de facto. an iſti aie fuerit
collata ſumma gratia que potuit crea
ture ꝯferri. ꝙ non. quia xiii. de tri. dicit
Aug. ꝙ beatus eſt qui habet q̄cq̄d vult
ꝛ nihil mali vult. hoc nō tm̄ intelligit̃ ꝺ
velle actuali qꝛ tūc aliq̄s ſanctus in via
poſſet eſſe beatus ꝓ aliquo inſtāte qꝛ ꝓ
illo pōt habere q̄cq̄d vult: ꝛ tunc nihil
actualit̃ mali vult. g̊ intelligit̃ de poſſe
velle. ut. ſ. bēat q̄cq̄d pōt recte velle. pōt

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

aut michael rette velle hr̄e tantā grām q̄te nāe eius eſt capax: q₂ velle liber₂ ſp eſt rectū qn̄ ꝯformat voluntati nāli que ſemp eſt recta volūtas aūt nālis michaelis eſt ad tantā grām q̄te nature ei⁹ eſt capax. nā aūt aie chriſti non eſt ita excellens nec p ꝯñs tante gr̄e capax. ḡ ipſa de facto mō non h₃ tantā grām q̄tā h₃ michael: ſi michael eſt beatus. Preterea non eſt ponēda tāta gr̄a in aia chriſti niſi q̄ta requirit ad beatitudinē illius aie. ſed pfecte beatificat ſi tota inclinatō ei⁹ nālis termiet. pōt aūt pfecte termiari ⁊ ſi nō habeat ſūmā grām creabilē. cū nō hēat ſummā inclinatiōe₂ ad illā cū non habeat ſummā nām. exēplū h⁹. aqua q̄etaret ⁊ ſi non eſſet in cētro q₂ nō hab₂ ſummā grauitatē. Preterea ſūma nā non eſt facta ḡ nec ſūma gr̄a. añs pbat q₂ quacūq₃ nā facta poſſibile eſt alterā excellentiorē fieri q₂ illa poſſ₃ eſſe finita ꝯña pbat q₂ ordo vniuerſi mag ꝯſiſtit in ſpēbus q̄ꝫ indiuiduis. q₂ magis attendit pfectio vniuerſi ſm ſpēs q̄ꝫ ſ₃ indiuidua. ḡ ꝯueniēti⁹ vr̄ eſſe factā ſūmā nām que differret ab alijs nāis ſm ſpē₂ q̄ꝫ ſupremā₂ grām eſſe factā que differret ab alijs grīs ſm nūer₂ tm̄. Cōtra Aug. in. xiii. de tri. c. xix. ſūma gr̄a in rebus p tpus ortis eſt. Preterea Jo. i. vidimus glīam eius. q. vnigeniti a pr̄e. h⁹ eſt q̄ſis decet vnigenitū illa eſt ſūma poſſibilis dari. ḡ. Preterea. Jo. iii. non datur ea ſpūs ad menſuram intelligit de xp̄o. Et ibidē de eius plenitudine nos oms accepim⁹. gr̄a non ad mēſurā eſt gratia ſumma poſſibilis. plenitudo ēt que pōt pticipari ab oi alia gr̄a ſm aliquē gradu₂. non videt eſſe niſi in ſūma gr̄a. Item mgr̄ in lr̄a. credendū eſt deū tantā gra₂ ꝯtuliſſe illi aie quātā₂ potuit ꝯferre. tantā aūt potuit cōferre quantū potuit creare ut pbabitur. ḡ. ꝛc.

Tertio queritur

vtr₂ poſſibile fuerit volūtate₂ aie chriſti habere ſummā fruitōem poſſibilē nāe create. q̄ꝫ non ſic pbat. volūtas elicit actū merendi ḡ ⁊ fruēdi. q₂ alias n̄ ſm actū eiuſdē potētie mereret aliquis ⁊ frueret. volūtas aūt aie xp̄i non poteſt habere ſummā rōem actiui in eliciendo actū merēdi q₂ non pōt hr̄e ſūmā vtutē actiuā que ꝯſequit ipam nām intellectualē liberā. ḡ non pōt ſūme frui. Preterea ſi tanta gr̄a eſſet data angelo q̄ta eſt data aie xp̄i cū iſta volūtas angeli ſit pfectior. cauſalitas eius actiua eſſet pfectior q̄ꝫ cauſalitas actiua volūtatis aie chriſti. ⁊ reliq cā ptialis eſſet eq̄lis vtrobiq₃ ḡ totū hoc. ſ. volūtas angeli cū tāta gr̄a poſſet in maiorē actū fruēdi q̄ꝫ volūtas aie xp̄i cū tanta gr̄a. q₂ vna cā ptiali exiſtēte eq̄li. ſi reliqua ē maior pōt ſeq̄ perfectior effectus. Cōtra poſſibile eſt illā aiam habere ſūmā grām. ḡ ſummā fruitiōem. ꝯña pbat. q₂ actus nālit elicitus ab aliqua forma equat i pfectiōe illi forme. fruitio eſt act⁹ ſupnālis ⁊ p ꝯñs elicitus a cā ſupnāli que eſt gr̄a. ⁊ p₃ q̄ꝫ nālit q₂ gr̄a non eſt formalr̄ libera. ḡ ſm q̄titatē gr̄e poteſt eſſe q̄titas fruitōis.

Quarto queri

tur vtrū aia xp̄i potuit ſūme frui deo ſine ſūma gr̄a. q̄ꝫ non. q₂ gratia requirit ad actū meriti in via ḡ ad actū fruitōis in patria. pbatio ꝯñe. q₂ qn̄ aliqua forma requirit ad aliquā opatōem ppter impfectiōem alteri⁹ cauſe ptialis reſpectu illius opatōis. tanto magis requirit q̄to opatio eſt excellentior. ſ₃ gr̄a requirit cū volūtate ppter excellentia₂ in actu merēdi. ḡ mag requirit ad actū fruitōis qui eſt excellētior. Preterea alioq̄n poſſet aliq̄s eſſe ſumme beatus ſine charitate q₂ poſſet ſūme frui. Preterea ſicut ad opari nāliter req̄rit eſſe nāle ita ad opari ſupnāliter requirit eſſe ſupnāle. ḡ ⁊ ad ſummū opari ſummū eſſe illud eſſe ſummū hr̄ p grām ſummā. ḡ ꝛc. Contra. non ſe habet ſūma gr̄a re-

ſpectu fruitionis in aliquo genere cauſe
niſi efficiẽtẽ pꝫ diſcurrẽdo. ſed quicquid
deus pōt facere p cām efficientē mediā:
pōt facē ſine ea. g̃ ſūmā fruitōez quā pōt
facē mediāte ſu͡a grā pōt facē ſiñ ea g̃ ꝛc̃

Ad primam queſti

onē dico ꝙ ſummū pōt accipi dupliciẗ
vno° poſitiue per excedentiā ad oia alia
alio mō negatiẽ p non excedi ab aliquo
alio. 2°° poſſunt eſſe multa talia ſic̃ ſunt
multa generaliſſima quoꝝ q̄libet non
habet genus ſupius. p̄mo° loquẽdo di
co ꝙ deus non potuit cōferre aīe chriſti
ſummā grām poſſibilē. qꝛ pōt creare eq̃
lem. potuit. n. ꝛ pōt aliā nām equalem
iſti aſſumē ꝛ eq̃lē grāz ſibi daȓ. 2°° dico
ꝙ ſūmā gr̃āz creabilē potuit daȓ huic aīe
Ad qō oñdendū ꝓbo duo. p̄mo ꝙ ſū͡a
grā iſto mō potuit creari ſil̕ vnica crea-
tōe. 2° ꝙ potuit ꝯferri creature. Primū
ꝓbo ſic. accepta aliq̃ grā determiata in-
fima. puta. a. quero aſcẽdendo aut ē ſta
tus ad aliquā ſupmā. ꝛ hȓ ꝓpoſitū: aut
non. ſed poteſt ꝓcedi in infinitū. ꝛ tunc
ſequiẗ ꝙ q̃to aliqua magis excedit a. tā
to eſt pfectioꝛ ꝛ p ꝯñs illa que in infini-
tū excedit eſt in infinitū pfectioꝛ. ꝛ ita in
ſe erit intenſiue infinita. ꝛ cū ipſa videa
tur ab intellectu diuino ſicut vnū crea-
bile poteſt vna creatōe creari. ꝛ ita p̄ter
hoc ꝙ inferẗ impoſſibile. ſ. ꝙ ſit grā ſic i
finita habeẗ ꝓpoſitū: qꝛ iſta grā poſſit
vnica creatiōe creari. ſicut ab intellectu
diuino vȓ vt vnū creabile. Ab iſta rō
ne habẽt euidentiā ſuā alie due rōes q̃ꝝ
vna accipiẗ a phy. 3. phiſi. de infinito. ꝙ
quantū ꝯtingit eſſe in potētia tm̃ ꝯtigit
eſſe in actu. ꝛ ita non eſt ꝓcedere in infi
nitū in potētia eūdo ad formā. ꝛ iō ne-
ceſſe eſt in forma quātūcūq; pfecta po-
nere terminū qualitercūq; poſſibilem.
Sed cōtra illā ꝓpōem inſtaẗ qꝛ poſſibi
le eſt in nūeris ꝓcedere in infinitū in po
tētia. nullus tñ nūerus eſt actu infinitus
g̃ hic non tm̃ ꝯtingit eſſe in actu q̃tū eſt
in potentia. Rñdeẗ ſm Auerro. ꝙ ap-
pō in nūeris eſt ſm diuiſionē ꝯtinui. in
diuiſione aūt ꝯtinui ꝓcediẗ ad mām. et
p ꝯñs nūeri creſcūt ex ꝓceſſu ad māz ſꝫ
ꝯtinuū creſcit ꝛ augeẗ eundo ad formaz
in ꝓceſſu aūt ad formā neceſſe eſt eē ſta
tū. non aūt in ꝓceſſu ad mām. ꝛ iō in q̃
titate ꝯtinui eſt ſtatus in mai⁹ non autē
in multitudīe nūeroꝝ ſicut nec in diuiſi
one ꝯtinui in minus. Sed ꝯ͂ hoc ſi qui
libet numer⁹ eſt p ſe vnus. g̃ quilibꝫ nu-
merus habet ꝓpriā formā. g̃ ꝓcedendo
ad quēlibet numeꝝ maiorē eſt ꝓceſſus
ad formā ꝓpriā includentē virtualiter
formas precedētes. g̃ non eſt ꝓceſſus in
infinitū etiā in nūeris. Dico ergo ꝙ rō
phi ibi non concludit niſi de quāto mo
lis. ſm quā quātitatē q̃tū ꝯtingit eſſe i
potentia tantū cōtingit eſſe in actu. im-
mo tantū eſt in actu quia non contigit
quantū creſcere ſm eum. niſi per hoc ꝙ
partes ablate ab vno continuo per diui
ſionē apponantur continuo alī creſcen
ti ꝛ ita cum partes ille nunq̃ poſſint ex
cedere totum diuiſum nec totū q̃tū cui
ſit appoſitio poteſt eſſe maius niſi ſm
q̃titatē continentē q̃titates diuiſi ꝛ eius
cui facta eſt appoſitio. ꝓbabilitas dicti
phy. eſt: quia ſm eum agens naturale ſi
ne cuius actione nihil poteſt eſſe nouū
non poteſt q̃tuꝫ aliqō maiorare niſi ac
cipiat ab alio q̃to aliquam particulam
apponēdo illi q̃to. Sed ſm theologos
loquendo de potētia diuina poteſt eſſe
aliquod q̃tum maius in potentia q̃ ſit
in actu. quia deus poteſt maiorare ali-
quod q̃tum non apponendo partes ab-
latas ab alio q̃to. Ad hoc ergo ꝙ dcā
propoſitio phi applicetur ad q̃ta virtu
tis oportet habere aliā probatiōem phi
ꝛ non eſt alia ibi probatio niſi ꝙ in qui
buſcūq; permanentibus ſicut poteſt ali
quid inferius eſſe vnū factibile vnica fa
ctione. ita ꝛ quodcunq; infinitorum ſi
eſſet factibile eſſet factibile vnica factio
ne. ꝛ ita poſſet fieri ſummum. ꝛ tamen

eſſet infinitū ſi eſſet ꝓceſſus in infinitū ex hoc ergo ꝙ charitas vel gratia ē qō-dam ꝑmanens etiā ſᵐ quecūqꝫ graduꝫ ſequit ꝙ ſi ꝓcedat in infinitū qlibet graduū factibiliū erit per ſe factibilis. ⁊ ita ꝙtācūqꝫ ꝯtingit eſſe in potentia ꝯtingit eſſe ſimul in actu poſſibilitas ad talem vel tantā formā non eſt poſſibilitas ad aliqd tm̄ in fieri ſed ad aliqd in facto eē ⁊ iſtū intellectū tāgit ꝯmētator alibi ꝙ omnes potentie que ſunt in maioratiōe ꝙtitatis ſunt vnius potētie determiate hoc eſt. ē vna potētia ad ſupremū actuꝫ in quo ꝯtinent omnes actus ad quos ſi ille multe potentie quaꝝ vna reducitur in actū poſt aliā. ſed in diuiſione ꝯtinui potētie multe non ſunt ꝑtes vnius potētie demōſtrate vel determiate. i. non eſt ibi aliqs vnus actus in quo ꝯtineantur omnes actus terminātes potētias ordi-nate reducibiles ad actū. ⁊ iō dicere ſūt ꝑtes vnius potētie demōſtrate. tm̄ valet ſicut dicere in quibuſcūqꝫ actibus ordi-natis quilibet actus ſᵐ quecūqꝫ gradū eſt ꝑ ſe factibilis. ibi ſupremū in potētia poteſt ſimul eſſe in actu qꝛ vnica potentia poteſt reduci in actū. in qbus auteꝫ naturis eſſe tm̄ in fieri ſunt multe potē-tie ordinate. non poteſt aliqd vnū ſum-mū poſſibile dari in actu. ꝙtū ꝯtigit eē in potentia. ſed vltra quodlibet factibile in fieri poteſt fieri aliqd maius lꝫ non vnica factōe. Alia rō ponit ad ꝯclōnē iſtā talis. ꝙtācūqꝫ charitatē deus poteſt creare tantā poteſt creare: ſubiectū iclu-dit predicatū. ponat ḡ ineſſe ꝙ tantū creet ꝙtaꝫ poteſt creare. ḡ non pōt maiorē creare. habet ḡ ꝓpoſitū ꝙ ſūma creabil' poteſt creari. Hec rō declarat ſic. ꝙ ꝑ-ma ꝓpō poteſt eſſe ypothetica ꝯditioāl vel cathegorica de cōditionali ꝑdicato ꝑmo mō eſt neceſſaria. qꝛ aīs includit ꝯn̄s. ſi tātā pōt tantā pōt. ⁊ hoc modo debet poni in eſſe ita ꝙ tam aīs ꝙ ꝯn̄s ponat in eſſe qꝛ ſi ꝯn̄s ponat i eſſe ⁊ nō aīs fit fallacia ꝯn̄tis. non. n. oportet ꝙ ad qō ſequit ꝯn̄s ad idē ſequat aīs. illa aūt de ineſſe eſt aīs ad illam de poſſibi-li. deberet ergo ꝓpō ꝑma ſic poni in eſſe ꝙtam creat tantā creat. Si aūt accipiat 2° mō ut eſt cathegorica de ꝯditōato ꝑ-dicato iſte eſt ſenſus. poteſt creare tantā ꝙtā poteſt creare. i. poteſt creare ſūmaꝫ creabilē. ⁊ ſi notet potentia vnica modificans ꝯpōem ꝓpoſitio non eſt vera de forma. nec ſic ſubiectū includit predicatū qꝛ predicatū eſt ſpecificatū ꝑ illā de-minatōem que non eſt ꝑ ſe nō ineſſe ſb-iecto. ſed tm̄ eſt vera gr̄a mā̄e qꝛ in per-manētibꝰ ꝙtūcūqꝫ ꝓcedat ſnmmū poſ-ſibile eſt ita factibile vnica factōne ſicut quodcūqꝫ aliud ⁊ ita ille due rōes tātū habent euidentiā ex ꝑma. 2ᵐ qō mag eſt ad ꝓpoſitū ſupponendo ꝙ ſūma gr̄a poſſit vnica actōe creari ꝓbo ꝙ iſta poſ ſit ꝯferre aīe chriſti. ꝑmo qꝛ ſubiectū re-ceptiuū accn̄tis ꝯueniētis gradus quod non determiat ex ſe ad aliquē graduuꝫ. poteſt ꝙtū eſt ex ſe recipe illud accn̄s ſꝫ quecūqꝫ iſtoꝝ graduū. aīa eſt tale ſubiectū reſpectu gr̄e. ḡ pōt ꝙtū eſt ex ſe reci-pere quecūqꝫ gradū gr̄e. maior declarat per oppoſitū. iō. n. aqua non poteſt quē cūqꝫ gradū caloris recipe qꝛ calor eſt accidēs diſcōueniēſ aque in aliquo gradu ⁊ aliquis eius gradus non poſſet eſſe in aqua manēte aqua in ſui natnra. ſed oꝫ aquā corrūpi. iō etiaꝫ aer cui calor non eſt accn̄s conueniens nō poteſt quecūqꝫ gradū caloris recipe qꝛ ex nā ſua deter-minat ad certū gradū caloris habendū ita etiā eſt de mixtis. ſed qn̄ accn̄s eſt habens gradus ⁊ ꝯueniens ſubiecto ⁊ non determinat ſubiectū ad aliquē graduꝫ certū habendū non vr̄ quare nō poſſit ſibi quicūqꝫ gradus ineſſe. qꝛ non inue-nit ꝯdictio ⁊ vbicūqꝫ non inuenit ꝯdic-tio illud ponit abſolute poſſibile. Preterea ſuſceptiuū forme habentis graduſ cui nullus repugnat poteſt quelibet re-cipe aīa ſic ſe habet reſpectu gratie ꝓbo ſi alicui ſuſceptiuo ꝙtū tale ꝑ qō exclu

diſ quelibet rõ acti ꝯcomitãs. repugnat
aliqͥs gradus gratie. repugnat ⁊ cuilibet
eiuſdẽ rõnis qꝛ quodlibet capax gratie
eſt capax ut eiuſdẽ rõnis. ꝑ ſcõam rõem
ħ. nullus aũt gradus gratie repugnat cu
ilibet ſuſceptiuo. ğ nec alicui. Rñdeſ ꝙ
maioꝛ gradus repugnat habẽti minorẽ
capacitatẽ. negaſ ğ mioꝛ. ſilr negaſ ꝯña
ꝓbans eam. ſed bene ſequiſ ſi alicui tãte
capacitatis repugnat ğ repugnat cuilibꝫ
equalis capacitatis. non aũt cuilibet eiꝰ
dẽ rõnis ſed inequalis capacitatis. Exẽ
plũ ſi ſuꝑficies corpus ꝯtinet. ğ quelibꝫ
qõlibet non ſequiſ. ſed maior maius et
minoꝛ non eſt capax tãti coꝛpis ⁊ tñ eſt
eiuſdẽ rõis. Et tunc ad tertiã rõem que
eſſet ꝯ iſtud õ primis extremis ꝓportõ
nis. Rñº forma ⁊ ſubiectũ ſunt extrema
adequata ꝓportõaliter accepta aliter ñ
ſicut ſubiectũ tante capacitatis ⁊ forma
tanti gradus ⁊ infra. Si ꝓbeſ per ſuꝑfi
ciẽ ad colorẽ vel per mãꝫ primã ad om
nẽ formã mãlem. Rñº ſi equalitas capa
citatis non ſit in angelo ⁊ aia. nec tamẽ
dñia excedit dñiam ſed rõ generis q̃ cõis
eſt ſub differẽtijs. ⁊ ita magis ⁊ minꝰ ca
pax eiuſdẽ rõnis eſt. lꝫ dñia ⁊ dñia ſit al
terius rõis. Preterea angelus ⁊ aia cõ
paranſ ad grãm ſm eandẽ rõem recepti
ui. qꝛ ipa ut recipiſ eſt forma eiuſdẽ rõis
⁊ ita recipiẽtia iqͣtũ recipiũt ſũt eiuſdẽ
rõnis. exemplũ ſicut albedo eſt eiuſdem
rõnis in lapide ⁊ ligno. ita iſta ut ꝯpanſ
ad albedinẽ non ſunt alteriꝰ rõnis. imo
accidit eis eſſe alteriꝰ rõnis ut recipiunt
formã eiuſdẽ rõnis. grã aũt aie ⁊ angeli
eſt eiuſdẽ ſpẽi alioqn vna vniuerſaliꝰ ex
cederet aliã. ⁊ ita ois grã aie eſſet maioꝛ
quacũqꝫ grã angeli vel ecõuerſo: vtrũꝫ
eſt falſum. ğ ambo iſta ꝯpanſ ad grãm
non ut ſba alterius rõnis. ſed iſta alteri
tas accidit eis ut recipiũt tſe accñs. ⁊ ita
qͣtam põt recipe angelus tantã põt aia
recipe. ſummã aũt creabilẽ põt aliqͥs an
gelus recipe. ğ ⁊ aia. ğ ⁊ iſta aia. Preteꝛ
ea qñ inter aliqua extrema cõia eſt pro

portõ ut inter ꝑma extrema illius ꝓpoꝛ
tionis. ipſe eſt inter quecũqꝫ ꝯtenta ſub
altero extrẽo. exm calefactiũ ⁊ calefacti
bile ſunt ꝑma extrema fundata ſuꝑ ha
bẽs calorẽ in actu ⁊ in potẽtia. In qͥbuſ
cũqꝫ ğ inueniunſ iſte rões actualiter ca
lidi ⁊ potentialiter calidi. illis põt ineſſe
talis ꝓportio. ſed prima extrema huius
ꝓportõnis ꝑfectio ſuꝑnãlis ⁊ ꝑfectibile
ſuꝑnãle ſunt grã qͣtuꝫ ad ꝓpoſitũ ⁊ nã
intellectualis. ğ in quibuſcũqꝫ ꝯtẽtis ſb
alterutro extremo eſt ratio iſtuis ꝓpoꝛ
tionis. ⁊ ita quecũqꝫ grã põt eſſe ꝑfectõ
cuiuſcũqꝫ nãe intellectualis. exemplum
ad hoc ſi coloꝛ ſe habeat ad ſuꝑficiẽ pº
ut ꝑfectio ad perfectibile ⁊ non determinẽ
ex nã alterius extremi ad aliqͥd inferius
ut ſit extremũ ꝓportõis quelibet ſuꝑfi
cies põt perfici a quocũqꝫ coloꝛe ꝙ ſi ex
trema determinenſ aliũde. puta ꝙ ſuꝑfi
cies vñ talis ſubſtãtie. ſ. lapidis fiat deter
minatũ extremũ talis coloꝛis tũc iſta ſu
ꝑficies ñ põt recipe quẽcũꝫ colorẽ qõ ñ ẽ
ex ꝑte eius qua ꝑfectibile eſt ſed inqͣtuꝫ
illud cuius eſt determiat ſibi certã ſpẽꝫ
vel certũ gradũ coloꝛis. ſed ſi abſolute
cẽt ꝑfectibile ⁊ reliquũ ꝑfectio quelibet
poſſet ꝑfici a quocunqꝫ gradu.

Hic iuxta primum

mẽbꝝ diſtinctõis. ſ. exponẽdo ſuꝑlatiũ
poſitiue eſt vnũ dubiũ. vtꝝ de potentia
oꝛdinata dei poſſꝫ fieri alia grã equalis
iſti. ⁊ vꝛ ꝙ non qꝛ nulla alia nã poſſꝫ eẽ
caput habentiũ grãm. qꝛ non poſſũt eẽ
duo capita ſicut nec duo ſuꝑma in eodẽ
oꝛdine. Silr ſi poſſet dari alicui aliꝗ
tanta grã. ğ poſſet tm̃ ꝓficere in meritis
ꝙ poſſet tm̃ mereri. quod vꝛ abſurduꝫ.
Hic poſſet dici ꝙ lꝫ deus de potentia ab
ſoluta poſſet tantã grãm cõferre aliꝗ na
ture ſiue aſſũpte ſiue forte non aſſũpte
non tñ de potẽtia oꝛdinata. qꝛ ſm leges
iã poſitas a ſapientia diuina non erit ni
ſi vnũ caput in eccleſia a quo ſit influẽ
tia gratiarum in membris.

Quātū ad ſecundā
queſtionē de facto. ꝓbabile eſt dicere ſꝫ
mgr̄m ꝙ deus tantā grām ei ꝯtulerit ꝙ̄
tam potuit. potuit aūt ex ꝑcedēti. q. cō
ferre ſummā grām creabilē ꝯ ꝛc. In cō
mendādo. n. xp̄m malo excedere ꝙ̄ defi
cere a laude ſibi debita. ſi ꝓpter ignorā
tiā oporteat in alterꝫ incidere. ¶ Cōfir
maſ iſta rn̄ſio per illud Aug. 3. de li. ar.
quicq̄d tibi vera rōne melius occurrit.
ſcias hoc deū magis feciſſe ꝙ̄ non feciſſe
vr̄ autē ſimplr̄ melius ſm rectā rōnem
ſummā grām eſſe alicui collatā ꝙ̄ nō eē
collatā. qꝫ in hoc manifeſtaſ ſūmū miſe
ricordia dei in dando ſūmū bonū grē ſi
ne meritis. igr̄ ꝓbabile eſt hoc eē factuꝫ
ꝛ non in alio ꝙ̄ in aīa xp̄i. ꝯ ꝛc.

Ad argumenta iſtarū queſti
onū. Ad primū dr̄ ꝙ licꝫ non ſit ſūme
gratificabile qꝫ tñ vniſ ꝑſone vbi ex hac
vnione ampliaſ eius capacitaſ ut poſſit
recipe ſummā grām quā non poſſet re
cipe ſi non eſſet aſſūpta. Contra hᵒ qa
circa iſtā naturā nihil poniſ abſolutum
nouū per iſtā vnionē qꝫ ipaꝫ vniri ver
bo non dicit niſi ſpēalem dependentiaꝫ
eius ad verbū. ſicut ergo manet nā ꝙ̄tū
ad omnia abſoluta. ita ꝛ eandē habens
capacitatē. Preterea ſi angelus fuiſſet
aſſūptus habuiſſet ex vi aſſūptiōis ma
iorē capacitatē ꝙ̄ nunc hꝫ ꝑ ſe. ꝛ ita tm̄
aucta fuiſſet vltra capacitatē nālē eius
ꝑ aſſumptōem: ꝙ̄tuꝫ modo nā aſſūpta
aucta eſt ꝑ vnionē ex pte aīe vltra ſuaꝫ
capacitatē nālem vel plus. ꝛ ita illa nā
poſſet cape plus de grā ꝙ̄ modo aīa xp̄i
Poteſt dici breuiter ꝙ quodcūꝙ grati
ficabile capax eſt impotentia obedienti
ali ꝙ̄tecūꝙ grē qꝫ reſpectu huius accn̄tl
ꝑ accn̄s ꝛ tñ ꝯueniētis non hꝫ vñ deter
mineſ ad certū gradū neꝙ iſtud induci
tur ꝑ aliꝙ̄ alteratōem paſſi vel ab agen
te nāli ſed tñ ſm ꝙ abſolute ſubiectum
abſolute eſt capax ꝛ deus pōt imprimer

illa ꝯ ꝓpō ꝙ proportio eſt ꝑfectōnis ꝛ ꝑ
fectibilis. ſi intelligaſ ſm ꝓportōem ꝑci
ſam. ſ. ꝙ ꝑfectius ꝑfectibile capax eſt ma
ioris ꝑfectōis falſa eſt. imo totū ꝑfectibi
le in cōi reſpicit totā ꝑfectiōem in cōi et
qōlibet ꝙ̄libet. habet tñ iſta ꝓpō ꝓba
bilitatē de ſubiectis ꝛ accn̄tibus nālibꝰ
que cāntur ex eis. qꝫ ſm ꝑfectōnem cāe
actiue totalis eſt perfectō effectus. nullā
tñ ꝓbabilitatē habet de formis ſbalibꝰ
ꝛ mā. qꝫ aliqñ recipiſ forma ꝑfectior ip
fectibili imꝑfectiori qꝫ dat ſimplr̄ perfe
ctōem maiorē ꝛ ꝑorē. Sed nō oꝫ hic in
ſtare de mā ꝛ forma ſbali: qꝫ hic ē ſmo
de ſubiecto ꝛ accn̄te. ſꝫ tm̄ hic inſtandū
eſt ꝙ ꝓpter accn̄talitatē talis accn̄tis nl
lam rōnem hꝫ terminādi ad talē gradū
¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ aut itelligit ꝙ vltra iſtā
gratificabilitatē poſſit fieri aliqs alius
gradus aut aliquis gradus in nā ꝑfectō
nis ſupnālis. maior licet ſit vltra ſpēm
grē. aut abſolute aliqs gradus ſupior.
Si ꝑmo modo dico ꝙ non pōt imo in
cludit ꝯdictōem qꝫ grā iſta eſt in termio
Et cū dr̄ ſi intelligaſ gradus finitus ſibi
addi non erit infinitaſ Dico ꝙ erit incō
poſſibilitas qꝫ aliqō finitū intelligibile
pōt repugnare aliꝙ̄ finito intelligibili. ſic
ſi intelligaſ albū addi nigro in aliꝙ̄ ꝑfe
ctōe hic vtrūꝙ ꝯponēs eſt finitū ꝛ tñ ni
hil tale eſt factibile qꝫ ipa que intelligūt
ꝯponi ſm intellectū includentē ꝯdictoᵃ
ſunt incōpoſſibilia. vñ in talibus non
valet poſſum hoc intelligere. ꝯ hoc pōt
fieri qꝫ non eſt infinitas. hoc. n. nō eſt in
telligibile niſi ſm ꝙ intellectus eſt in ſe
falſus ꝛ hoc includit ꝯdictōnem. ꝛ licet
ſic intellectū non ſit infinitū. tamē habꝫ
aliꝙ̄ incōpoſſibilitatē ꝛ repugnantiā in
ſe. Si 2ᵒ modo intelligatur tunc ponen
do grām eſſe ſummā ꝑfectōnem diceret
eodē modo ꝙ intelligēdo aliquem gra
dum ſuperiorē gratie in genere perfectō
nis ſupernaturalis. eſt tūc intelligere cō
tradictoria. ſicut aliquē colorē eē ſuper
ſummū album. ſi tñ charitas vel gratia

non ſit ſūma ꝑfectio ſupernaturalis ſed fruitio poteſt concedi ꝙ vltra ſummuꝫ gradū charitatis poteſt fieri gradus ſuperioꝛ vltra illā ſpēꝫ ſicut gradus fruendi. Si 3° modo intelligat̄ poteſt dici ꝙ extra totū genus qualitatū nobiliſſimarū quales ſunt iſte perfectōnes ſupnaturales poteſt poni quod eſt infinitū generis ſuperioꝛis puta infima ſubſtātia. q̄a totū genus ſubſtātie excedit totū genuſ qualitatis nec eſt incōueniens ꝙ minia ſubſtātia in perfectōne naturali excedat accidens quodcūqꝫ. licet aliquod accn̄s ut imperfectōe ſupernaturali hoc eſt in cōiungendo obiecto ſupernaturali excedat ſubſtantiā. tale. n. accn̄ſ non dr̄ ex ſe perfectuꝫ: ſed ex hoc ꝙ ꝯiungit immediate cum obiecto perfecto. duobus mōis vltimis aliquid eſſe ſuperius ſūma grā non eſt ad propoſitū. Ad 3ᵐ dico ꝙ q̄cunqꝫ illoꝝ modoꝝū conſiderādo graꝫ xp̄us habet grām in termino ita ꝙ non poteſt habere maioꝛē ⁊ poſſunt etiaꝫ ex illa ratione fieri tres rōnes ad ꝓpoſituꝫ noſtrū. Pꝛima qꝛ charitas eſt quedam ꝑticipatio dei ideo neceſſe eſt ꝙ ſm̄ aliquē gradū determinatū capiat partē infinite perfectōnis ita ꝙ neceſſario includat determinatū defectū reſpectu charitatis infinite ſicut eſt determinata participatio alioq̄n poſſet concludi ꝙ caloꝛ ⁊ quecūqꝫ talis foꝛma poſſet eſſe infinita qꝛ quelibet foꝛma eſt ꝑticipatō infiniti. Similit̄ ex ꝑte efficiētis quia efficit de nihilo nām limitatā. Similiter 2° ex parte capacitatis qꝛ ⁊ ſi capacitas ſit reſpectu cuiuſcunqꝫ gradus in foꝛma. nō tn̄ capacitas alicuꝰ finiti eſt ad foꝛmaꝫ infinitam. ¶ Et cuꝫ dicit̄ ꝙ auget capacitatē hoc patet eſſe falſuꝫ quia quando due cauſe concurrunt ad ꝯſtituendum tertiū poſterioꝛ non dat prioꝛi aliquid ꝑtinens ad pꝛopꝛiā cauſalitatē eius ſed materia eſt aliquo modo pꝛioꝛ foꝛma ſaltē oꝛdine nature ad conſtituenduꝫ cōpoſitū. ergo foꝛma non dat materie aliquid pertinens ad pꝛopꝛiaꝫ cauſalitateꝫ ipſius materie. ⁊ ita nec aliquaꝫ potentialitatem vel capacitatē que eſt ſua potentialitas auget ſibi. ¶ Qꝫ ſi dicas ꝙ charitas ſm̄ vnum gradum auget capacitatem non ad ſe ſed ad alium graduꝫ Contra charitas in quocūqꝫ eſt foꝛma eiuſdē ratōnis. ergo capacitas eius in q̄cunqꝫ eſt eiuſdem rōniſ. ergo non poteſt capacitas aliqua augeri per aliquā charitatem receptam ſed tota pꝛeſumit naturaliter. ¶ Ideo dico ꝙ in natura rei eſt ſumma capacitas vel minima ante omnē foꝛmam receptam nec illa auget̄ vel minuit̄ q̄cunqꝫ foꝛmam recipiat qꝛ poſſe habere gratiaꝫ ſm̄ Aug. ineſt homini a natura ita ꝙ iſta potentialitas fundatur in natura anime ut eſt talis eſſentia ita ꝙ nihil eam mutat. ¶ Ad vltimum patet ꝙ concludit de ſuperlatio ut exponitur poſitiue.

Ad argumenta

alterꝰ queſtionis dico ꝙ beatꝰ habet q̄cquid pōt recte velle non de pō abſoluta ſꝫ de pō oꝛdinata. vel ſi de pō abſoluta pōt ſic itelligi. q̄cq̄d pōt abſolute recte velle. hoc ē q̄cq̄d deus vult eā velle. deus autē non vult aliquā voluntatē velle liber̄ maiorē glīam habere q̄ ſibi ꝯtulit. ⁊ iō non pōt aliā glām recte velle. Et cū ꝓbas ꝑ voluntatem nālem que ſemper eſt recta. Rn̄°. ⁊ dico ꝙ appetitus nālis cuiuſcūꝫ voluntatis eſt ad ſummā glīam. hoc eſt iſta voluntas poſſet nāliter ꝑfici tanta gloꝛia nec tn̄ eſt ibi tanta inclinatio nāl̄ ad ſummā ꝙ oppoſitū foꝛme iſti violēter inſit. ſicut graue inclinat̄ nāliter ad deoꝛſum: quia iſta inclinatio non habꝫ pꝛincipiū intrinſecū neceſſitans ad illō ad quod ipſa eſt. ita ꝙ oppoſitum eius non poſſit ineſſe niſi violenter. inclinat̄ enim ad habendū gratiaꝫ ſummā. ⁊ tn̄ poteſt quietari in minima. ratio ē quia non habet pꝛincipiū intrinſecū determinās eā ad aliquē gradum determinatū.

Sed cũ dicis ꝙ voluntas libera erit rec
ta ſi conſonet volũtati naturali. dico ꝙ
non ſemper ſed tm̃ quando cũ hoc ꝯſo
nat volũtati ſupiori.ſ. voluntati diuine
quando vult ꝙ deus vult eã velle. qñqȝ
autẽ deus vult voluntatem libere velle
quod vult appetitũ naturalẽ appetere.
qñqȝ autẽ non ſed vult voluntatez libe
ram velle eſſe conſonã volũtati ſue et
diſſonã appetitui nãli. ⁊ ideo beatitudo
recte appetit libere quia deus vult natu
ralẽ appetitũ hoc appetere. ⁊ volũtatez
liberã eſſe ſibi conſonã vult autez deus
voluntatẽ non odire mortem in caſu. et
tamẽ vult appetitũ naturalẽ eſſe ad op
poſitũ mortis. ⁊ tunc non vult volũta
tem liberã ſequi eam. ſed voluntatẽ ſuã
que eſt regula ſupior ita eſt hic. quia ip
ſe ex bonitate ſua que eſt regula ſuꝑma
prefixit cuilibet voluntati create ut ipa
non plus velit q̃ꝫ voluntas diuina ſibi
contulit ⁊ vult eam velle. Ad aliud di
co ꝙ licet non habeat iſta aĩa ſummã i
clinatõem ad ſummã grãm q̃tuz eſt ex
parte fundamenti inclinatõis tamẽ ha
bet inclinatõnem ad ſummã grãm qua
poſſet ſumme ꝯiungi obiecto. ⁊ ita licet
poſſet quietari per quãcunqȝ grãm ſic
⁊ quecũqȝ aĩa non tamẽ ſumme quieta
tur ſine ſũma grã qȝ nec ſũme ꝯiungere
tur obiecto in quo eſt perfecta quies. ni
ſ. haberet ſummã grãm. Ad 3m rñdeo
ꝙ ſi concedat añs quod tamẽ vr̃ dubiũ
⁊ ꝯtra auctez Aug. 3. de li. ar. poteſt ne
gari ꝯñã. Et cũ querit cauſa. quare de
fecit ſummã grãm ⁊ non ſummã nãm.
Rñõ. ꝙ ſumma nã creata ſi eſſet nõ ha
beret influentiam in alias nãs ſicut nec
mõ ſuperior ſpẽs i vniuerſo neceſſario
influit in inferiorẽ. ſũmũ autẽ in gratia
influit ſm eſſe gratie in inferiora ⁊ idõ
dr̃ maior neceſſitas ut ponat aliquod
habens grãm ſummã q̃ꝫ aliqua ſumma
natura. Si tamẽ ſicut deus ſupplet in
fluentiã nature ſupioris ſi q̃ eſſet in infe
riorẽ quia influit immediate in omnia.
ita poſſet immediate ſupplerẽ influẽtiã
ſummi grati quia ipſe influit grãm in
omnes. poſſet poni alia rõ quia ibi in q̃
cunqȝ opere nature manifeſtat ſumme
potentia ⁊ ſapia diuina. quia ꝓducit ea
de nihilo. ⁊ hec ſunt que ꝑtinẽt ad ierar
chiã totius vniuerſi q̃tum ad eſſe nate
ſed miſericordia ⁊ iuſticia que pertinẽt
ad ierarchiã naturaꝝ intellectualiũ q̃
tum ad eſſe morale. non ſumme mani
feſtat in quocũqȝ opere gratie. imo vide
tur ꝙ ſumma miſericordia nõ manife
ſtatur niſi ſine meritis ſumma gratia ⁊
gloria daretur.

Ad tertiam q̃ueſtiõ

nem dico ꝙ aĩam poſſe ſumme frui po
teſt intelligi duplr̃ vel formaliter vel ef
fectiue. hoc eſt vel ꝙ ſumma fruitio in
formet iſtam voluntatẽ a quocũqȝ cau
ſetur. vel ꝙ ipſa voluntas eliciat ſũmaȝ
fruitionẽ ⁊ ſit iam actiua reſpectu eius
pͥmo modo poſſibile eſt ſummã fruitio
nẽ creabilẽ conferre aĩe chriſti. qȝ ipſa ẽ
receptiua cuiuſlibet accñtis ꝯuenientis
ſibi ⁊ in ſummo qȝ nõ determinat ſibi
certũ gradũ iſtius. ſicut fuit ꝓbatum in
prima queſtione de grã. ⁊ fruitio eſt qõ
dã accñs abſolutũ poſſibile creari a pri
mo cauſante immediate ſine actiõe vo
luntatis create. 2° modo videt probabi
le ꝙ cũ illa volũtas nõ poſſit tantã vim
actiuã habere q̃taȝ volũtas creata alia
poteſt habere ut angelica. nõ poteſt ita
ꝑfecte elicere fruitiõem ſicut alia volun
tas poteſt. licet. n. poteſt ſummã gratiaȝ
habere que ut cã ꝑtialis reſpectu fruiti
onis eque cauſaret fruitõnem in ipſa et
angelo ſi haberet eã. tamẽ alia cã ꝑtialis
erit inequalis ut volũtas altera autẽ cã
ꝑtiali deficiẽte deficiet effectus. licet reli
qua cã partialis ſit equalis. mõ tñ de fa
cto eſt maxima elicitiue. qȝ lȝ nõ ſit vo
lũtas eius ita ꝑfecte actiua ſicut volun
tas angeli. tñ ipſa cũ ſumma grã ut alia
cã ꝑtiali actiua põt imꝑfectiõrem fruiti

onē ꝙ volūtas angeli cū minori gratia quia excedentia grē excedit in ea efficientiam volūtatis angeli.

Ad quartaȝ queſtionē

dico ꝙ ſine ſūma grā poſſet deꝰ cōferre ſummā fruitōem creabilē huic aīe ſicut ꝓcedit argu^m ad oppo^m q̄ꝛ grā reſpectu fruitōis hꝫ tm̄ rōem cauſe efficiētis 2^e ⁊ ita ſine ea poteſt fieri. ¶ Utrū tn̄ volūtas iſta ſine grā poſſit tm̄ ager q̄tū eſt ex ꝑte ſui ad ſummā fruitiōem q̄tuȝ cum grā dubiū eſt. ſuppoſito .n. ꝙ obm̄ fruibile ſit pn̄s intellectui. ⁊ volūtas ſiñ omni habitu pn̄te tali obō poſſit actuȝ fruendi elicere. ita ꝙ grā non req̄rať niſi ad aliquā ꝑfectōem fruitōis eliciēde ſicͣ aliqua cā ꝑtialis dans aliquā ꝑfectōem effectui non tn̄ dans volūtati aliquā cālitatē ꝓpriā ſibi imo volūtas cālitatem ſuā q̄tum ad potentiā ꝓpinquā ſiue remotā habet ex ſe. tunc aut ponit neceſſaria cōnexio cāꝝ ſcōaꝝ ut ꝙ aliqua cā ꝑ̄ncipalis non poſſit cauſare determinatū effectū ſine cā 2^a determiata ſicͣ ꝙ pr̄ non poſſit agere ad eſſe filij ut pr̄ abſqꝫ hoc ꝙ mater ageret ut cā 2^a. vel ponit ꝙ deus poſſit ſupplere cālitatē cuiuſcūꝫ cāe ſcōe non ſupplēdo cālitatē alterius cāe. ⁊ tūc poſſet ſupplere cālitatē matri ⁊ relinquere patri cālitatē ſibi ꝯpetentē ut vere eſſet pater filij lꝫ nulla eſſet eius mater. Si ꝑ̄mū iſtoꝝ teneať tunc dicēdū eſt ꝙ ad fruitōnem tantā q̄ta poſſet elici a volūtate cū ſūma grā nō pōt volūtas agere ſine ſūma grā licet poſſꝫ illā recipe ſine ea. Si aūt 2^m teneať tūc dicēdū eſt ꝙ deus poſſet ſupplere actionē ſūme grē ut volūtas ſine illa poſſet ſm cālitatē ſuā agere ad ſummā fruitiōeȝ deo ſupplēte actōem grē ut cauſe 2^e. Tn̄ de potētia ordinata non poſſet voluntas chriſti frui actiue ſiue elicitiue ſūme ſine ſumma grā q̄ꝛ ordinatū eſt ut cā prima que nata eſt hr̄e aliq̄ cām 2^am nō poſſit in effectū ſummū illaꝝ cāꝝ ſine tali actōe cauſe ſcōe. Silr̄ ordinatū eſt vt nulla volūtas ſūme ꝑficiať actu 2° ſūmo ēt ut recipiēs niſi habeat ſummū actū ꝑ̄^m. ⁊ ita nec poſſibile eſt de potētia ordinata ꝙ ſūme fruať ſine ſumma grā.

Ad argumenta iſtarū duaꝝ

q. dico ꝙ ꝑ̄ma duo ꝯcludūt ꝙ non pōt ſūme frui elicitiue ⁊ hoc ꝓut actō debetur cāis ſcōis deo non ſupplēte actiōem alicuꝰ cāe ſcōe. ¶ Arg^m in oppo^m ꝯcludit ꝙ pōt ſūme frui formalr̄ qḋ cōcedo tn̄ illud arg^m deficit in hoc ꝙ vr̄ ꝓbare ꝙ fruitio ſit a grā ut a cā totali qḋ ē falſuȝ. vn̄ licet illa nālr̄ ſe hēat ad fruitōnemꝰ non tn̄ voluntas q̄ eſt alia cā ꝑtialʼ ſed potius libere. Ipa tn̄ volūtas in patria ſemꝑ cooꝑabit ſm vltimū potētie ſue actiue grē ſꝫ vltimū eius. ¶ Et ſi obq̄ciať ꝯ diſtinctōem poſitā ad iſtā tertiā q. q̄ꝛ tunc aīa xp̄i ex iſta vnione poſſet frui abſqꝫ grā cuiꝰ oppoſitū dictū eſt di. 2ª huiꝰ. ¶ Rn̄o ⁊ dico ꝙ deus poſſet imediate cāre fruitōem in quacūqꝫ aīa ⁊ illa formalr̄ frueret ſine grā habituali. ñ tn̄ poſſet aliq̄ aīa actie ſe hr̄e ad fruitōeȝ ſm ordinē cāꝝ iam poſitū. niſi ipſa haberet grām ut cām 2^am. nō ḡ ex vi vnionis poſſet ꝯpetere aīe xp̄i fruitio magis q̄ꝫ alteri aīe. q̄ꝛ non ex vi vnionis ꝯpeteret ſibi elicitiue ſm ordinē ꝑfixū cārū ſcōaꝝ. ſed tm̄ ſi deus ſuppleret actiōem grē que nata eſſet eſſe cā 2^a reſpectu volūtatis in ꝓducēdo iſtū effectū. ⁊ ita poſſet ſupplere in alia volūtate poſſet etiaȝ illa frui formalr̄ licet deus immediate cauſaret fruitōem in ea. ſed hoc non eēt ex vi vnionis q̄ꝛ ita imediate poſſet cāre fruitiōeȝ in alia non ḡ iſtud ꝯdicit dictis alibi. neqꝫ etiā illa fruitio ſi tm̄ eſſꝫ in volūtate ut in ſubiecto cauſata a deo immediate eſſet laudabilis q̄ꝛ non eſſet in poteſtate voluntatis fruētis quia nō eſt in poteſtate cāe ſcōe vti prima ſꝫ ecōuerſo ⁊ iō tam in via q̄ꝫ in patria ponit aliqua forma creata vt volūtas poſſit

vti illa forma in opando ⁊ ſit in ꝑtāte
eius ut ſic laudabiliter operetur.

Ad argumenta quarte .q. Ad
primū dico ꝙ grā requirit ad meritum
qꝛ meritū formalit̄ requirit ut actus li-
bere ⁊ actiue eliciat a volūtate. ⁊ ita ha
beat eū in ꝑtāte ſua ⁊ ita etiā grā requi-
rit ad fruitōez ut eliciendā actiue a vo-
lūtate ſed ad habendū formaliter a deo
hunc actū qui dr̄ meritū ſiue illū qui di
cit fruitio nō requirit neceſſario grā qꝛ
grā non eſt ratio recipiēdi talē formā. ſꝫ
ipſa met volūtas ſed hoc de potentia di
co abſoluta. ¶ Ad 2^m dico ꝙ ꝯcludit ꝺ
fruitōe elicitiue habēda nō formal'r q̄a
ad ſummū effectū cāndū ſꝫ ordinē cāꝝ
nunc prefixū requirit vtrāqꝫ cām ꝑtialē
eſſe ſūme ꝑfectā. nō ſic ad hoc ut paſſuꝫ
recipiat ſummā formā que ſine ꝑfectōe
priori ipſius paſſi. vel ſine aliqua cā 2ª
ꝑtiali pōt in paſſū imediate cāri a deo.

Hic q̄ri opus
eſt ⁊c̄. Circa iſtā .14. di. in
qua mgr̄ agit de ꝑfectiōib⁹
aſſūptis cum hūana nā per ꝯpatōnem
ae perfectōem nature diuine queruntur
quatuor. Primo vtrū poſſibile fuerit
itellectū aie xp̄i primo ⁊ imediate ꝑfici
viſione verbi ꝑfectiſſima poſſibili crea
ture. Et arguit ꝙ nō. Aug. 83. q. 32. ean
dē rem nō poſſe aliū alio plus intelligē
non eſt dubitandū. rō ſua ad hoc eſt. q̄a
q̄ſquis aliq̄ꝫ rem alit̄ ꝙ illa res eſt intelli
git fallit: ⁊ oīs qui fallit illud in quo fal
lit nō intelligit. q̄ſquis ergo reꝫ aliter ꝙ
eſt intelligit non eam intelligit. nō ergo
poteſt quicq̄ꝫ intelligi niſi quomō eſt. et
ex hoc ſequit ꝯcluſio illa ꝓpoſita. ergo
non poteſt intellectus anime xp̄i ꝑfecti⁹
videre verbū ꝙ quecūqꝫ alia anima.
¶ Preterea ſi perfectiſſime poſſet videre
verbum ergo poſſꝫ videre verbū ſb̄ ra
tione infiniti. qꝛ omni viſibili nō ſub ra
tione infiniti poteſt aliq̄d perfectius vi-
deri. ꝯñs eſt falſuꝫ. qꝛ obm̄ ſpecificat ac-
tum ⁊ ita ſi viſio creata eſſet obiecti ſm̄
ratōnem infiniti. ⁊ ſm̄ eandem rationē
obiecti eſt ipſius viſio increata. ḡ iſte due
viſiones eſſent eiuſdē ſpēi. Similit̄ tunc
intellectus aie xp̄i ꝯprehenderet verbū.
quia videret ipſum ſm̄ totā rōnem viſi
bilitatis eius quod eſt incōueniens. ¶
Preterea omnis viſio requirit lumē ꝓ-
portionale prius naturaliter ipſa viſiōe
ḡ ſicut viſio naturalis requirit lumē na
turale aliud a ſe ⁊ prius ipa: ita viſio ſu
ꝑnaturalis requirit lumen ſupnaturale
aliud ab ipſa ⁊ prius ea: ⁊ ita nō poteſt
viſio ſupnaturalis eſſe prima perfectio
illius qui videt. Preterea actus perfe-
ctus nālis elicit ab habitu quia non eſt
ita ꝑfectus precedēs habitū ſicut ſequēs
ſm̄ phy. 2°. ethi. ergo ⁊ actus perfectiſſi
mus ſupnaturalis ꝓſupponit habitum
ſupnaturaleꝫ. ꝯñs probat a ſimili. ⁊ ita
non poteſt actus ſupnālis ꝑfectiſſim⁹ eē
prima ꝑfectio intellectus. Contra hoc
eſt mgr̄ in lr̄a. Itē ſumma fruitō ꝓſup
ponit ſummā viſionē ſed iſta aia chriſti
potuit frui ſūma fruitione poſſibili cre-
ature. ex di. ꝓcedenti. ḡ. ⁊c̄. Et ꝙ imedi
ate probat quia quelibet potentia paſſi
ua eſt immediate ꝑfectibilis illo actu re
ſpectu cuius immediate eſt in potētia.
igit intellectus ſiue potentia intellectiua
eſt imediate ꝑfectibilis ipſo intelligere ⁊
ita non neceſſario mediante alio.

Secundo queri
vtꝝ poſſibile fuerit intellectū
aie chriſti videre oīa in verbo que vbū
videt. ꝙ non. qꝛ tunc poſſet videre infi-
nita: ꝯñs eſt falſum. quia infinita nō cō-
tingit ꝑtranſire 2° metha. Preterea il-
lūiatiōes bonoꝝ angeloꝝ fiūt ordinate
ſicut pꝫ per Dyo. de angelica ierarchia.
ſicut ergo ſupior angelus ꝑus illūiatur
ꝙ inferior: ita prius illuminat ꝙ iſta aia
que eſt infima ⁊ pōt iſtaꝫ illūiare ſicut
ſupior beatus inferiorē. ḡ iſta pōt aliq̄ꝺ

de nouo videre in verbo ſicut ⁊ angel⁹
illuminās qꝛ illumiat⁹ non prius videt
in verbo ꝙ illuminans. Confirmat rō
qꝛ iſta aīa ꝙtum ad illūiatōem aliquē
ordinē tenet inter ſpūs illūiatos nō aūt
illūiat angelos qꝛ non habet virtutem
actiuā reſpectu illoꝝ cū ſit inferioris na
ture. ḡ illūiatur ab eis. ḡ ppoſitum.
Contra mgr̄ in lr̄a. c. 2. Omnia videt q̄
verbum videt.

In prima queſtiōe

ſunt duo articuli. pmus eſt an poſſit pfi
ci viſione pfectiſſima verbi. ſcd̄us an p
mo ⁊ immediate abſq; alia forma pus
pficiēte. ¶ Quantū ad primū articulū
dico ꝙ ſic ppter eandē rōem ppter quā
di. pcedenti. q. pa dixi voluntatē ei⁹ poſ
ſe habere ſummā charitatē ⁊ ita veriſi
mile eſt eſſe de facto. Quod ꝯfirmat p
illud Iſido. li. pmo. de ſūmo bono. c. i.
trinitas ſibi ſoli nō eſt ⁊ homi aſſūpto.
quod non pōt intelligi niſi de notitia in
termio vel ſimplr̄ vel poſſibili creature
Quantū ad 2m articulū poteſt dici ꝙ in
ꝙtum intellectus habet rōem receptiui
reſpectu viſionis non eſt aliq̄ forma ne
ceſſario prius recepta ad hoc ut viſio re
cipiat in intellectu qꝛ per illā formā nō
aliter eſſet obm̄ preſens ꝙ poſſet eſſe ſi
ne ea. obō autē eodē mō preſente intelle
lectui poteſt intellect⁹ eodē mō recipe vi
ſionē obiecti. prima ppō pbat. qꝛ illa
alia forma poſita nō eſt obiectū pn̄s niſi
abſolute volūtarie ſe repn̄tet qꝛ illa for
ma non pōt eſſe neceſſaria rō qua obm̄
ſit preſens ut viſum qꝛ ſi vult vr̄: ſi non
vult nō vr̄. Illa etiā nō poſita pōt obm̄
volūtarie ſe repn̄tare intellectui. ⁊ ho ac
tu cāndo viſionē in intellectu. ḡ ⁊c. Pre
terea ſi aliqua forma eſſet neceſſario in
intellectu por ipſa viſione dicat. a. aut ḡ
a. ſe haberet ad viſionē in rōe cāe efficiē
tis aut in rōe cāe mālis ut ppriū recep
tiuū. ſicut ſupficies in ſba ſe hꝫ ad colo
rē qꝛ eſt ppria rō ſuſceptiua coloris. Si
aūt. a. pmo ſe hr̄et. ḡ ſine. a. poſſet viſio
ineſſe intellectui. qcq̄d. n. pōt deus p cāꝫ
efficientē mediā pōt ēt imediate ⁊ hoc i
quocūq; qd̄ eſt receptm̄ illius: 2o nō po
teſt poni. a. neceſſariū in ppoſito. tū q̄a
tunc intellectus ut eſt aliq̄d aīe eēt beat⁹
in. a. qꝛ mā receptiua multaꝝ formaꝝ
imediate quietat qn̄ hꝫ pfectiſſimā for
mā cuius eſt capax. h eſt hi⁹ qꝛ intellect⁹
ex ſe nō poteſt alias recipe niſi p iſtā. ſic
ſba eſſet beata p ſupficiē ſi ex ſe nō poſſꝫ
aliā formaꝫ per ſe recipe. ⁊ ita intellect⁹
ut eſt aliq̄d aīe q̄etaret nālr̄ pus ꝙ ſibi
ineſſet viſio vbi qd̄ eſt ipoſſibile. 2o quia
abſolutū qd̄ eſt rō recipiēdi aliꝙ formā
ſi p ſe eſt p ſe pōt recipe. ſicut ſupficies p
ſe exn̄s pōt per ſe recipe colorē. ḡ ipꝫ. a.
ſi eſt abſolutū ⁊ aliud a viſiōe ⁊ rō reci
piēdi viſionē. ſi p ſe eſſet p ſe poſſet reci
pere viſionē. ⁊ ita. a. p ſe exn̄s poſſet bea
tificari viſiōe ⁊ p ꝯn̄s etiā mō imediate
beatificaret. ⁊ ēt ſequit ꝙ intellect⁹ non
beatificaret mō niſi p accn̄s ſic ſba ꝙtū
ad pōm paſſiuaꝫ eius quietaret p accn̄s
p colorē poſſibilē ineſſe ſupficiei. Qꝫ ſi
dicat totū. ſ. intellectū informatū. a. p ſe
beatificari viſione. Contra. vnius act⁹
per ſe eſt vna poa p ſe ⁊ vnū per ſe recep
tiuū. ḡ iſtius viſionis q̄ eſt vn⁹ actus p ſe
nō eſt totū per accn̄s p ſe poa. alteꝝ ḡ p
ciſe eſt ppria rō ⁊ imediata recipiēdi. et
ita ſequit ppom ut due pme rōnes ꝯclu
dunt. Itaq; pōt dici ꝙ intellectus aīe
xpi pōt paſſiue recipe viſionē vbi pmo
⁊ imediate ⁊ hoc ita ꝙ nō perficiat pus
aliquo luie tanꝙ forma abſoluta alia a
viſione. tū qꝛ ipſa eſt lumē perfectū. tū
qꝛ i intellectōe nāli lumē pcedēs viſionē
requirit ppter iperfectōem obiecti qd̄ n̄
eſt de ſe actu intelligibile ſꝫ p intellectuꝫ
agentē qui eſt lumē ſit actu intelligibile
qd̄ eſt poa intelligibile. vel ſi eſt actu in
telligibile nō eſt p ſe ſufficiēs ad mouēdō
intellectū ad actū 2m. neutꝝ iſtoꝝ eſt i p
poſito qꝛ eſſentia diuina eſt lux ſūme ex
ſe ⁊ de ſe intelligibilis ⁊ de ſe pfectiſſime

motiuus intellectus. ḡ nullū lumē reqrit
coopatm̄ ſibi. q̄to. n. obm̄ magis habꝫ
de ſe rōem ꝛ pfectiōem lumis qḋ poſſet
coopari ſibi: tāto minus coexigit ipſuꝫ.
ḡ obm̄ oino pfecte hn̄s in ſe lumē natū
coopari obō oio nō coexigit lumē. Silr
ad recipiendū ipam viſionē non reqrit
habit' aliqs p̄oꝛ ipſa viſiōe. qꝛ hitus n̄
diſpōit potētiā ad recipiendū actū. imo
actus eſt natus p̄us recipi q̄ habitus tm̄
habitus acquiſitus in nobis hꝫ hanc p
fectōem qꝛ eſt imanēs in aia tranſeunte
actu ut ſic intellectus qui nō pōt haber
pfectā notitiā pluriū obiectoꝝ ſil' qꝛ nō
in actu hēat ſaltē notitiā eoꝝ pmanēteꝫ
ſicut poteſt ꝛ ita in habitu ſed ſi aliquis
actus eſſet ex nā ſua ita pmanēs in actu
ſicut ponit habitus reſpectu illius non
opoꝛteret ponē habitū qꝛ actuſ talis ha
beret pfectōeꝫ actus p̄mi ꝛ ſcōi. ſed viſio
beata ex nā ſua eſt foꝛma ita pmanēs in
intellectu ſicut habitus qui ponit pꝛioꝛ.
vterqꝫ. n. pmanet ſemp ex p̄ntia ppetua
obiecti beatifici ꝛ neutr poſſet alit pma-
nere. ¶ Et ſi obijciat ꝯ iſtud qꝛ tūc poſ
ſet intellectus ex puris nālibus videre v̄
bū. qꝛ ſine lumie glie ꝛ ſine habitu p̄ce-
dēte viſionē. ¶ Rn̄° ꝛ dico q̄ ꝯ° vr aliq°
mō ſequi ponēdo lumē vel habitū p̄ce-
dentē viſionē ita q̄ ſit neceſſaria vel ſuf
ficiēs rō reſpectu viſionis. ſi. n. cecus mi
raculoſe illūiat tn̄ illūiatus nāliter vidꝫ
qꝛ hꝫ foꝛmā creataꝫ qua nāliter pōt vti
ad opatōem illā. Ita ſi det intellectui ſu
pnāliter aliqs habitus q̄ dato tāq̄ p foꝛ
mā ſufficientē. intellectus pōt vider deū
ꝛ cū ipſe habituſ ſit aliqd creatū ꝛ nālit
pficiens intellectū. ſequeret q̄ p aliq̄ foꝛ
mā creatā poſſibile eēt nālr videre deū
ſed nō ſequit negādo talē diſpōem vl' lu
mē pꝛecedēs ſiue dicat lumē ſiue habit'
nō curo: qꝛ in quocūqꝫ inſtāti p̄oꝛi nālr
ipſa viſione nulla eſt cauſa nālr p̄oꝛ ipa
viſiōe. vlꝫ. n. ad illud inſtās nāc q̄ intelle
ctus videt nō hꝫ intellectuſ vn̄ poſſet in
iſtā viſionē. ſed tn̄ p̄cedit nālr ipſe intel
lectus in ſe ꝛ obm̄ qḋ pōt elicere ipaꝫ vi
ſionē. qꝛ nō eſt motiuū nālit ꝓpoꝛtoatū
huic paſſo nec natū nālit mouere ipm.
Tūc ad foꝛmā argumēti dico q̄ nō ſeqt
niſi q̄ intellectus aie xp̄i poſſet nālit i vi
ſionē: ſed nō ſequit q̄ viſio poſſet ſibi in
eſſe ex nālibus ſuis vel q̄ poſſit ſibi ineē
ex aliq̄ cā nāli qꝛ nō pōt ſibi ineſſe niſi a
verbo imediate cānte iſtā viſionē. qꝛ qn̄
cāt illā imediate ꝛ ſupnālit cāt. ¶ Si
aūt querat vtꝝ ſine tali habitu vel lūie
qḋ dicat. a. poſſit intellectus creat' non
tm̄ paſſiue ſe hr̄e ad taleꝫ viſionē ſed et̄
actiue ad eliciēdū talē viſionē ꝛ hoc eq̄
pfectā ſicut cū. a. ¶ Dic ſupponēdo vnū
q̄ intellectus poſſit ſe habere actie reſpe-
ctu viſionis vbi: ſicut ꝛ actie ſe hꝫ reſpe-
ctu intellectōis nālis inq̄m. ſ. eadē pō be
atificat q̄ eſt p̄n^m intellectōis nālis. ꝛ ita
inq̄tū habēs eandē rōem opandi circa
vtrūqꝫ obm̄: tūc pōt dici ſicut ad. 4. q.
diſtinctōis p̄cedētis dcm̄ eſt ſed q̄tū ad
receptōem de q̄ eſt qō modo ꝓpoſita n̄
vr ſimplr neceſſariū ꝯcedet. a. p̄us pficē
intellectū q̄ viſionē. ſed ſi intellect' pōt
recipe duas pfectōnes oꝛdinatas. ſ. a. ut
actū pꝛimū ꝛ viſionē ut actū 2^m. ꝯgruū
eſt ut illis pfectiōib' oꝛdiate pficiat. ſed
vtraqꝫ abſolute poſſet ineſſe ſine alia.

Ad primum argu.

dico q̄ dictū Aug. pōt expōi p illud. 2.
phy. abſtrahētiū nō eſt mēdaciū. abſtra
hens. n. nō intelligit rē alit q̄ eſt. lꝫ intel
ligat rē alit eſſe q̄ eſt: ita q̄ alietas in ab
ſtractōe determiat ſuā intellectōem ſiue
dicit modū itelligēdi nō aūt determiat
obm̄ nec dicit modū obiecti ita i ꝓpoſi-
to p̄ma ꝓpō Aug. qui intelligit rē alit
q̄ eſt fallit: nō eſt vera ꝓut ly alit deter-
miat nō obiectū ſed ip̄m eſſe iplicitū qꝛ
tūc eſſet ſenſus q̄ q̄ itelligit rē alit eſſe q̄
eſt qḋ facit abſtrahens fallit. ſed ꝓut ly
alit determiat obm̄ ſic eſt vā ꝛ ſequit ꝯ°
q̄ idē obm̄ ſm̄ oio eandē rōem vn' nō i
telligit plus q̄ ali'. ita q̄ ly plus determiet

obīn ꝛ hꝰ ſufficit ad ꝓpoſitū ſuū. ex hꝰ
eni ſequit ꝙ intelligētie nō ꝓcedūt i infi
nitū. ſed ꝙ ſit aliq̄ intelliª ſupma. qꝛ ſi
obm̄ ex pte ſui infinitū nō poteſt aliť et
aliť intelligi ꝛ ipſi itelligibili ſm intelligi
bilitatez ſuā pōt aliq̄ intelligētia adeq̄ri
pari rōe ꝑmo intelligibili pōt aliq̄ intel
ligētia adeq̄ri igiť eſt aliqua intelligētia
ſuprema. ¶ Ad 2ᵐ licet aliqui negēt ob
iectū ſub rōe infiniti videri ab aliquo i
tellectu creato ꝛ hoc abſolute licet cōce
dāt īfinitatē videri nō formaliter ſed tā
tū ꝯcomitanť ego tn̄ cōcedo ſicut tactū
fuit. i. di. ꝑmi. ꝙ nihil niſi ſub rōe infini
ti formalr̄ pōt quietare intellectū ita ꝙ
ſi nō inq̄tū infinitū formalr̄ apprehēde
reť. ſed infinitas tn̄ ꝯcomitareť nō plus
quietaret potentiā apprehēſiuā q̄ aliud
intelligibile. accidit. n. ſibi īfinitas ut cō
pať ad potentiā illā ſicut nō pluſ quieta
ret intellectū triāgulus ut albus q̄ ut ni
ger. ſi triangulꝰ ſolū inq̄tū triāgulus cō
petur ad potētiam illā ꝛ nō apprehēda
tur illud cōcomitās. Similiť eſſētia nō
quietat niſi ut eſt eēntia viſa exiſtēs i tri
bus ſuppoſitis. hoc autem nō conuenit
ſibi niſi ratōe infinitatis. & ꝛc̄. ¶ Et tunc
ad illas duas ꝓbatōes in ꝯtrariū. Ad ꝑ
maz dico ꝙ ꝛ ſi obiectū diſtinctū ſpē cō
cludat diſtinctōez actus ſpē: nō quidem
formaliť quia obiectū nō eſt forma alicꝰ
actus ſed cāliter qꝛ cā eſſētialiť prior ne
ceſſario req̄ſita inq̄tū diſticta cōcludit
diſtinctōem in cāto nō tn̄ vnitaſ obiecti
ſpecifica cōcludit vnitatē actus ſpecifice
quia idē obiectū eſt obiectū oīs intellec
tus beati ꝛ etiā oīs volūtatis beate: nec
tn̄ volitio eſt eiuſdē ſpēi cū intellectōe.
poſſūt. n. iſti actus formalr̄ diſtingui: lꝫ
nō habeāt obiecta formaliter diſtincta.
ꝛ pn̄t etiā diſtingui cauſaliter aliūde q̄
ab obiectis qꝛ ab ipſis potētijs tanq̄ a
cauſis ſuis eſſentialibꝰ. ꝛ ita dato ꝙ ab
obiecto indiſticto ſm ſpēm haberēt in
diſtinctōem tn̄ ab alia cā partiali diſtin
guerenť ſpē. nec phy. 2º de aia. diť ꝙ actꝰ

habēt vnitatē ab vnitate obiecti. ſed di
ſtinctōem ꝛ hoc niſi eſſet aliquod obiec
tū ita adequatū actui ꝙ nō excedēt nec
poſſet excedi ſic nō eſt in ꝓpoſito. Itē
plū huius eſt in motu ꝛ termio qꝛ diſti
ctō termi motus ꝯcludit diſtinctōem in
motu ꝓut motus eſt forma fluēs ſi illa
forma ſit eiuſdē rōis cū forma termian
te motū ſed nō oportet vnitatē termini
motus concludere vnitatē motus. quia
vbi oīo pōt acquiri diuerſis motibꝰ ſm
ſpēm ut motu circulari ꝛ motu recto q̄
ſunt incompabiles ſm phylo. 7 phy.
Ad 2ᵃᵐ ꝓbatōnem dico ꝙ Aug. de ci.
li. i3. c. i8. dicit ꝙ q̄cquid ſcia compre
hendiť ſcientis cognitōe finiť qō non eſt
intelligendū ꝙ abſolute finiať. qꝛ tūc de
us nō ꝯprehēderet ſe ſed finiť cognoſcē
ti quia reſpectu eius ſe habet ac ſi eēt fi
nitū. videť. n. ſolus ille intellectus ꝯpre
hendere aliq̄ð intelligibile cuius tāta ē
ꝑfectō in intellectualitate q̄ta eſt ꝑfectō
vel intelligibilitas intelligibilis. ꝛ ideo
ſibi eſt ꝯmenſuratio ꝛ adequatio. ꝛ ꝑpť
hoc neutrū eſt reſpectu alterius excedēſ
ꝛ ita vtrūqꝫ. q. finitū ē alteri. qꝛ ſimplr̄
adequatū ſicut ꝓpter equalitatē ꝑſona
rū diuinaꝝ poſſet dici vna ꝑſona finita
alteri quia nō excedēs eam. ꝛ tn̄ ſimplr̄
nō eſt finita. quia ergo nullus itellectus
creatus poteſt habere tantā intellectua
litatē nꝫ in actu ꝑmo neqꝫ in actu 2º q̄
ta eſt intelligibilitas dei ut obiecti imo i
infinitū excedit. iō nullus talis intellectꝰ
creatus ꝛ ſi videat qōcūqꝫ viſibile ex ꝑ
te dei. pōt ipm ꝯprehēdere quia non eſt
ꝯmenſuratio hincinde. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ
lumē requiriť ſed nō aliud lumē ab ipo
obiecto qn̄ obiectū ſupplet ſufficiēter vi
cē lūis. ꝙ. n. in electōe nāli lumē ſit aliō
ab obiecto hoc eſt ex iꝑfectōne obiecti.
vn̄ in talibus ſilibus ex pluralitate in i
ꝑfectis nō tenet ſilitudo ad ꝯcludenduz
in perfectis. qꝛ que ſunt diſpſa in inferi
oribꝰ q̄nqꝫ ſunt vnita in ſupiorib' ꝛ ma
xime in ſupremo. ¶ Ad 4ᵐ pōt rn̄deri

per ideʒ quia ſilitudo non tenet de actu
naturali ⁊ ſupnaturali. ¶Poteſt tñ alit̃
dici vʒ ꝙ actus ꝑfectiſſim⁹ cognitõis po
teſt elici a potẽtia ſine habitu ꝑcedente
põt. n. intellectus ꝑfectiſſime cognoſcer̃
q̃dditates ⁊ termios ante omnẽ actũ in
tellectus ꝯplexũ ⁊ eos ꝯponere adinui‑
cẽ ⁊ ex rõnibus eoꝝ cõcludere veritateʒ
cõplexionis ꝑncipij. qꝛ ſm phy. p̃° poſte
rioꝝ. pͥcipia cognoſcim⁹ inq̃tũ tmios
cognoſcimus. ḡ ꝑfectiſſime aſſentit̃ ꝑnci
pio ex termis eius ante omnẽ habitũ ge
nitũ licet talẽ aſſenſuʒ ſequat̃ habitus il
le ⁊ habitus eſt aliquo mõ neceſſari⁹ ad
ꝑfectiõem nature noſtre. qꝛ in nobis nõ
poſſet manere notitia ꝑncipij aliq° mõ
ceſſante illo actu niſi maẽret ille habit⁹
ꝑncipij. ⁊ ita poſt intellectõem ꝑncipij eſ
ſet aliq̃s adeo in potẽtia eſſentiali ad in‑
tellectõnem ſicut prius. Silr põt dici de
ſcia ꝯcluſionis que eſt ex ꝑncipijs intelle
ctis ⁊ ꝯcluſiõe illata ex eis ꝑ ſylogiſmũ
ꝑfectũ qui ex ſe eſt euidẽs. ꝑ illã diffiniti
onẽ ſylogiſmi ꝑfecti ꝑmo prioꝝ. qui. ſ.
nullius eget ut appareat neceſſitas eius
hoc eſt ut ſit euidenter neceſſariuſ ex no
titia ꝑncipioꝝ ⁊ euidentia illatõis neceſ
ſario aſſentit̃ ꝯcluſioni ita ꝙ primũ cir
ca ipſaʒ ꝯcluſionẽ eſt ipſuʒ ſcire. ⁊ ex h°
ſequit̃ ſcientia que eſt habitus concluſi‑
onis ⁊ ita non preſupponitur actui per
fecto ſed ſequitur.

Ad ſecundam que

ſtioneʒ dicit̃ ꝙ nõ potuit videre oia que
videt verbũ qꝛ q̃to cauſa ꝑfectiuſ videt
tãto plures effectus poſſunt videri in ea
⁊ ecõuerſo ſicut patet de ꝑncipio ⁊ ꝯclo
ne. qꝛ q̃to principiũ ꝑfectius videt̃ tãto
plures conclões vident̃ in eo. ḡ potens
videre omnes effectus in cã prima põt
ꝯprehendere ipſam nullus intellect⁹ crea
tus põt 2m ḡ nec primũ. Diſtinguit̃ ḡ õ
ſcia dei. qꝛ quedã eſt ſimplicis notitie q̃
eſt reſpectu poſſibiliũ ⁊ actualiũ. ⁊ q̃dã
eſt ſcia viſic nis que eſt tm̃ reſpectu ha‑
bentiũ exñtiã in aliqua ꝑte tpis. omnia
cognita ſcia viſiõis ponit̃ aia xpi cogno
ſcere in v̈bo. nõ aũt oia cognita ſcia ſim
plicis notitie. Contra rõem hui⁹ põis
arguit̃ ſic. ſi ipſi. a. ꝯueniãt. b. ⁊. c. ordia‑
te ita. ꝙ. b. ſit tota rõ reſpectu. c. ſi intel‑
ligẽs. b. nõ ꝯprehendit. a. multomag̃ in
telligẽs. c. nõ ꝯprehendit. a. exm de ſubie‑
cto diffinitõe ⁊ paſſione. ſi intelligẽs dif
finitõeʒ non ꝯp̄hendit ſubiectũ neqꝫ in‑
telligẽs paſſionẽ ꝯprehendit illud vel ꝑ
medio accipiat̃ paſſio ꝑoꝛ. ⁊ ꝑ 2° paſſio
remotõꝛ que ineſt per rõnem paſſionis
ꝑoꝛis pꝫ ibi ꝑpõ. ſed reſpectu dei eſſe in
finitũ intenſiue ⁊ eſſe in quo iſinita poſ‑
ſibilia relucẽt ſe habẽt ordinate ita ꝙ qꝛ
eſt infinitus intenſiue iõ infinita poſſibi‑
lia relucẽt in eo ⁊ ita in infinita poſſibi‑
lia poteſt ſed nõ ecõuerſo. ſed cognoſcẽs
ipſum ſub ratõe infinitatis intẽſiue non
ꝑpter hoc ꝯprehẽdit ipm ex dictis i. q.
ꝑcedẽti. ḡ multomagis cognoſcẽs infini
ta poſſibilia que relucẽt in eo ſiue ei⁹ in
finitos effectus non ꝯprehẽdit euʒ. Pre
terea cognoſcẽs vnũ effectũ in verbo nõ
ꝯprehẽdit illũ nec verbũ ut eſt cauſa illi
us ḡ quotcũqꝫ effectus cognoſcat nullũ
eoꝝ cõprehendet nec verbũ ut eſt cauſa
alicuius eoꝝ igit̃ multomagis nec ſim‑
pliciter cõprehendet cauſam ſi oms effe
ctus eius cognoſcat. Preterea illud ex
emplũ de ꝯcluſione ⁊ ꝑncipio accipit fal
ſuʒ. cauſa. n. inq̃tũ cauſa nullã ꝑfectiõeʒ
accipit a cauſato qꝛ naturalit̃ eſt ꝑoꝛ eo.
ḡ cognitio ꝑncipij ut eſt cã cognitiõis cõ
cluſionis nullo mõ perficit̃ per cognitõ
nẽ concluſionis. Confirmat̃ ratio. acci
piatur aliquod ꝑncipiũ ut notũ in aliq°
gradu. ⁊ quero vtrũ per ipm poteſt ali
qua cõcluſio cognoſci ita ꝙ maneat co‑
gnitio principij in intellectu preciſe non
aucta aut non. ſi ſic habet̃ propoſitum.
quia cognoſcẽs cõcluſionẽ ex principio
non perfectius cognoſcit principiũ ⁊ ſic
de vna concluſiõe ita de quibuſcunqꝫ in
cluſis in ipſo principio. Si non. ḡ iſtud

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

principiū ut in hoc gradu cognitū non
eſt principiū qꝛ reſpectu nullius conclu
ſionis quod eſt falſum. ¶ Iſtud etiā con
firmat̄ p phy. pmo poſterioꝝ. vbi vult
ꝙ opoꝛtꝫ tm̄ cognoſcere de ſubiecto q̄d
eſt ⁊ rō eſt qꝛ in rōne ⁊ quidditate ſubie
cti virtualiter includit̄ tota ratio ſciētie
nec per ipſam demonſtratōem acquirit̄
aliquo mō de ſubiecto quid eſt. imo to
taliter preſupponit̄. ſed tantū per demō
ſtratiōem acquirit̄ cognitio paſſionū in
herentiū ſibi ⁊ ita erit de cōclone reſpec
tu principij ꝙ cognitio principij totalit̄
preſupponit̄ demonſtrationi ⁊ in nullo
perfectioꝛ acquirit̄ per demonſtratiōem
¶ Ad argm̄ ꝯ poteſt dici ꝙ in ipſo eſt
fallacia ꝯn̄tis. licet. n. perfectius cogno
ſcens cauſaꝫ poſſit plura cognoſcere qn̄
eſt cauſa perfectius repreſentās cauſata
non tn̄ ecōuerſo quia poteſt ſtare cogni
tio principij in ſe non aucta. concluſiōi
bus pluribus ex ipſo elicitis ⁊ ita de cau
ſa ⁊ effectibus pluribus cognitis. Cōtra
diſtinctionē illam qua ſoluitur queſtio
de duplici ſcientia viſionis ⁊ ſimplicis
notitie. argº. quia intellectus anime xp̄i
poſſet cognoſcere in verbo aliquod fu
turū poſſibile. ergo non preciſe ponitur
ei terminus in cognitōne eoꝛum que de
us nouit ſcientia viſionis. aſſumptū p
batur quia etiaꝫ veriſimile eſt alias ani
mas viſuras in verbo ipſum poſſe crea
re aliquid quod non creat etiam diſtinc
te. ⁊ ita multomagis hec anima poterit
videre aliquod poſſibile in verbo. Pre
terea poſſibile eſt ut videat in verbo ali
quod poſſibile ⁊ qua ratione vnū ⁊ ali
ud. ergo ad vitandum infinitatem opoꝛ
tet aliū terminū prefigere ꝙ includendo
actualia ⁊ excludendo poſſibilia.

Aliter reſpondetur

ad queſtionē diſtinguendo ꝙ intellectus
anime chriſti potuit in verbo vider̄ om
nia habitualiter non autem actualiter.

Secundū membrū probatur quia vtus
infinita nō pōt in plura ꝙ i infinita obā
ſi ergo virtus finita poſſet in infinita v
tus finita equaret̄ virtuti infinite: quod
eſt inconueniens. ꝯ ⁊c̄. ¶ Preterea virꝰ
finita diſtinctius videt duo ꝙ tria ⁊ tria
ꝙ quatuoꝛ. ⁊ ſic aſcendendo minus di
ſtincte videt mille ꝙ centum. ergo in in
finitum plura in infinituꝫ indiſtinctius
videt ꝙ pautioꝛa. ſed in infinitum indi
ſtinctius aliquo gradu finito videre eſt
non videre. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea infini
tas extenſiua preſupponit infinitateꝫ in
tenſiuaꝫ ſcd̄m Auerro. de ſubſtantia oꝛ
bis. ſed anima chriſti non potuit habe
re infinitatem intenſiuam cum ſit crea
tura ⁊ quoddam finitum. ergo nec extē
ſiuaꝫ ad finita obiecta. ¶ Contra iſtud
⁊ primo contra primā partem poſitōis
de habitu: ſi intelligatur ꝙ vnus habitꝰ
ſit ratio intelligendi infinita obiecta hº
videtur impoſſibile: ⁊ hoc ſub ſuis pro
prijs ratōnibus quia tunc ſequeretur ta
lem habitum eſſe intenſiue infinitum ſi
cut probatum eſt liº. 2º. di. 3. de illo ha
bitu queꝫ aliqui ponūt in angelis repre
ſentatiuū quantuꝫ eſt de ſe infinitoꝛum
obiectoꝛuꝫ. ¶ Quod ſi dicas ſuper iſtū
habitum tantū fundari infinitos reſpec
tus ad īfinita obiecta ⁊ hoc poſſet fieri
ſine infinitate fundamēti. ¶ Cōtra hoc
arguitur. quia tunc ſcd̄m hoc 2m membruꝫ contradiceret primo: per hoc eniꝫ
ponitur fundare infinitos reſpectus ut
non ſequeretur aliqua infinitas funda
menti in ſe. ergo a ſimili non eſt incon
ueniens ꝙ aliquis actus ſit infinitoꝛum
actualiter per infinitos reſpectus ad infi
nita ⁊ tamen ꝙ actus non ſit in ſe infini
tus. ¶ Illud etiam de reſpectibus non
concludit quia aliqui reſpectus poſſunt
fundari ſuper idem: ⁊ aliqui non. ſi eniꝫ
eſſent infinite albedines ſuper iſtam na
turam albedinis fundarentur infinite ſi
militudines: quia vnitas ipſa nature q̄
eſt proxima ratio fundādi ſimilitudinē

q̃tum eſt de ſe poſſet eſſe infinitis. ſed re
latões alicuꝰ ꝓoꝛis eẽntialiť non poſſũt
eſſe ĩfinite ad poſterioꝛa eẽntialiť maxi-
me qñ illa ꝓoꝛitas eſt ꝑfectiõis puta effi-
cientie vel finalitatꝭ qꝛ q̃to aliq̃d ſimul
poteſt eſſe talis cã pluriũ tãto eſt ꝑfectꝰ
ꝛ ita ſi pot̃ eſſe ſimľ infinitoꝝ poteſt ſiľ
eſſe infinitũ. tales aũt ſunt reſpectus ha
bitus ad obiectũ ut ꝓmo cognitũ. qꝛ ob
iectũ eſt rõ quare habitus hꝫ ꝓmo eſſe.
Preterea ꝙ ſm mẽbꝝ ꝯdicat ꝓmo. ꝓꝰ
qꝛ omnis habitus vnꝰ in vno intellectu
poteſt habere actũ adequatũ: vel actus
adeq̃toſ illi habitui vel intellectui in q̃ ẽ
qꝛ omnis cã totalis finita pot̃ intelligi
habere effectũ adequatũ vel effectos ad
equatos. Iſte effectus vnus adeq̃tus ſi
ponať erit vnus oĩm obiectoꝝ. vel effe-
ctus plures ſi ponanť qꝛ habitus poniť
eſſe oium in actu ꝓmo ꝛ ita actus ſcõus
erit etiã oiuꝫ. vel ergo iſte habitus eſt in
finitus: qõ eſt ꝓpoſitũ ex vna pte. vel ac
tus vnus qui eſſet infinitoꝝ vel plures
qui eſſent reſpectu infinitoꝝ obiectoꝛuꝫ
non eſſet infinitus vel infiniti qõ eſt ꝓ-
poſitũ ex alia parte. non. n. ex totali cã
finita pot̃ ꝓcedere effectus adeq̃tus infi
nitus vel effectus adequati infiniti.

Tertio modo pot̃
dici ꝙ aĩa xp̄i actualiť videt oĩa in v̄bo
que videt verbũ. qõ declarať. qꝛ q̃cũq; i
tellectus eſt receptiuuſ notitie cuiuſcũq;
obiecti qꝛ ẽ totꝰ entis ꝛ ꝓ ꝯñs ad quod
cũq; intelligibile hꝫ deſideriũ nãle. ꝛ ſi
qõcũq; cognoſceret in hoc ꝑficereť nãľr
ꝛ ſicut dico de notitia illa ita de viſione
in v̄bo qꝛ illa eſt ꝑfectiſſima notitia poſ
ſibilis haberi de obiecto. quilibet g̊ itel-
lectus eſt receptiuꝰ cuiuſlibet viſionis in
verbo. ꝛ hoc loquẽdo diuiſim. g̊ ꝛ cõiũc
tim q̃libet intellectus eſt receptiuꝰ ſimľ
viſionũ in v̄bo reſpectu oiuꝫ obiectoꝛuꝫ
ꝓbatio ꝯñe. cuicunq; poteſt quodlibet
ineſſe ſi ei poſſunt ſimul duo ineẽ quia
non opponunť. ꝛ infinita talia ſiľ poſſẽ
eidem ineſſe quia nulla eſt ratõ ĩpoſſibi
litatis vel incõpoſſibilitatis. quodcũq;
eni illoꝝ poteſt per ſe ineſſe ꝛ quodcũq;
cũ quocũq; poteſt ſimul ineſſe quia nõ
opponunť. ꝛ quotcunq; ſimul poſſũt in
eſſe quia ex pluralitate inherentiũ non
ſequiť noua impoſſibilitas. ꝛ ſic ſequiť
propoſitũ. ſicut. n. viſio in verbo reſpec
tu cuiuſcũq; obiecti poteſt ineſſe anime
chꝛiſti: ita ꝛ viſiones duoꝝ obiectoꝝ ſiľ
quia non repugnãt aliter nõ poſſꝫ ſe vi-
dere beatã ꝛ aliquid aliud i verbo. ꝛ ita
cũ ſemper videat ſe beatã i verbo: nũq̃
poſſet aliq̃d aliud videre in verbo. nec
quecũq; multitudo ponit nouã impoſ-
ſibilitatẽ patet nec nouã oppoſitiõeꝫ qꝛ
ſi eſſet oppoſitio illa eẽt alicuꝰ ad aliqõ
¶ Nec iſta infinitas eſt incõpoſſibilis i
tellectui creato. ꝓbo. quia receptiuũ ſꝫ
propꝛiã rõnem receptiui non eſt in ſe ꝑ-
fectius ſi ſit in actu ſm ſuas potẽtias ꝙ
ſi ſit in potẽtia reſpectu actus quod ap-
paret quia ipſi actus ſunt extra rõneꝫ re
ceptiui. ꝛ patet in exemplo de mã ꝛ for-
ma. g̊ intellectus nõ cõcluditur eſſe ꝑfec
tioꝛ ſi eſt in actu ſm omnes ſuas poten-
tias paſſiuas ꝙ quãdo eſt in potẽtia ad
illos actus. Sed intellectus eſt ſimul in
potẽtia ad infinitas viſiones. patet. n. ꝙ
eſt in potentia ad quencunq; actũ ex na
tura ſua ꝛ ſimul in potentia ad omnes
g̊ ſi eſſet in actu ſm omnes iſtos actus
non ſequeretur tunc maioꝛ infinitas ꝙ
modo. Q ſi dicas ꝙ nõ eſt capax om
niũ ſimul. falſuꝫ eſt quia ſimul eſt in po
tentia ad omnes. ergo ſimul poteſt ha-
bere omnes in actu cum non ſit oppoſi
tio illoꝛum actuuꝫ nec requiratur in re-
ceptiuo aliquid ſibi repugnans. ¶ Pre
terea ſicut dicetur in ſequenti queſtione
ſi anima chꝛiſti nouit omnia ſingularia
in propꝛio genere hoc eſt per ſpẽs prop
as ꝛ ita infinitas. quia ſingularia poſ-
ſunt eſſe infinita. non plus autem re-
pugnat intellectui infinitas viſionum
quam ſpecierum intelligibilium.

quia ⁊ ſi viſiones ſint aliquo modo per
fectiores ſpeciebus. non tamen requi-
rūt aliam ratōem receptiui. ¶ Confir-
mat iſta poſitō ꝙ etiā hoc ſit de facto. ꝑ
illud Aug. xv. de tri. c. xv. fortaſſis nō
erunt ibi cogitatōnes volubiles. qḋ licꝫ
ſit dubiū de beatis. videtur tamē proba
bile de iſta anima tanꝙ̄ beatiſſima ꝙ i
ea non erunt taleſ cogitatōeſ. ğ quecūꝗ
nouit habitualiter poteſt noſcere actua
liter. Hoc confirmat qer Damaſ. lxvii
c. dicente ꝙ iſta aia habuit preſentiā fu-
turoꝝ. Hec aūt ſcientia non videt ha
bitualis quia futura contingētia nō ſūt
nata cognoſci ſiue in ſe ſiue in verbo ni
ſi intuitiue. Preterea actus ſcḋus eſt ꝑ
fectior actu primo. ⁊ ita eſſet perfectior
ſi cognoſceret ſe omnia videre ꝙ̄ ſi habi
tualiter cognoſceret. ğ oportet oſtenderꝭ
impoſſibilitatē hu9 ad hoc ꝙ perfectio
iſta deſit iſti aie. ſi ergo ratōnes adducte
ad hoc probandū ſunt ſolubiles. videt
ꝙ oppoſitū tanꝙ̄ probabilius ſit tenen-
dū. Preterea actus glorie non videtur
interruptus ⁊ ideo non quandoꝗ citra
vnū ⁊ q̄nꝗ citra aliud.

Poteſt dici

ꝙ concluſio
iſta poſſꝫ po
ni duobus modis. vno modo ꝙ anima
chriſti haberet vnam viſionē reſpectu
verbi ut primi obiecti ⁊ omniū obiecto
rū relucentiū in verbo ut ſcḋarioꝝ ob-
iectoꝝ. ad que obiecta ſcḋaria haberet
reſpectus diſtinctos. nec ſequeret infini-
tos actus fundant reſpectus hu9. quia
obiectū non habet eſſe in actu. Alio9
poſſꝫ poni ꝙ reſpectu cuiuſcūꝗ obiecti
eſt propria viſio. ita ꝙ eſſent ſiml' infini
te viſiones recepte in actu a v̄bo cauſāte
⁊ ſm iſtam viā 2am oportet ponere aliq̄
infinita. quod videt ꝯdicere multis auc
toritatibus phorum ⁊ ſanctoꝝ. ¶ Si
primus modus ponit non propter hoc
ſequitur viſionem illā eſſe formaliter in
finitam ſicut eſt viſio diuina. ipſa. n. nō
eſſet cōprehenſiua ꝑmi obiecti nec neceſ
ſario ex perfectione ſua eſſet obiectoꝝ
ſcḋarioꝝ. ſed poſſet eſſe idē actus dato
ꝙ eſſet tm̄ primi obiecti ſed viſio diuina
ex perfectione ſua eſt neceſſario ſui ⁊ ali
oꝝ. ¶ Sed dato ꝙ poſſet recipe vnam
viſionē reſpectu infinitoꝝ vel infinitas
viſiōes. dubiū eſt an reſpectu illius vni9
vel illaꝝ pluriū ſi ſint: poſſit haberꝭ iſte
intellectus creatus rōem elicitiui. videt
ꝙ ſic. qꝛ intellectus elicit intellectōem ut
eſt prior naturaliter intellectione. ſꝫ per
hoc ꝙ aliqua intellectio eſt elicita nihil
perfectōnis aufert ſibi pertinētis ad ipꝫ
vt eſt prior naturaliter intellectōne. igit
nec per vnam intellectiōem elicitam au-
fertur ſibi potentia eliciendi aliā. Con
firmat quia quācunꝗ iſtaꝝ infinitarū
poſſet elicere ſi tunc aliā non eliceret ſꝫ
licet tunc aliaꝫ eliciat eque perfect9 ma-
net in ſe inꝗ̄tum eſt alterius elicitiu9. er
go poteſt aliam elicere. ¶ Oppoſitum
videt quia quecunꝗ virtus actiua fini-
ta poteſt habere aliquem effectum ade
quatū intenſiue ⁊ extēſiue plures ita ꝙ
plures illis nō poteſt ſimul cauſare. igit
nullus intellectus creatus poteſt elicere
viſiones infinitas. Et tunc ad primaꝫ
rationem de prioritate elicitiui ad effec-
tum eſſet dicenduꝫ. ꝙ aliquod prius po
teſt habere aliqua poſteriora vltra que
non poteſt ſimul. ⁊ ita licet nihil ſibi tol
latur in ſe ut eſt prius per hoc ꝙ cauſat
vnū poſterius nō tamē poteſt ſimul qḋ
cūꝗ cauſare.

Sed iſta via tertia

nō placet. neꝗ ꝙ infinita videat elicitiue
neꝗ ſimul recipiēdo viſiones. ſ. infini-
tas infinitoꝝ vel vnam viſionem infini
toꝝ poteſt dici ꝙ videt omnia habitua
liter nō tamen actualiter exponēdo dr.
hoc modo. ꝙ per aliquē actū videt v̄bū
⁊ per illum actū omnia relucētia in ver
bo ſunt ſibi p̄ñtia actu primo. ⁊ per hoc
habitualiꝭ notū. quia generaliter loquē
do illud dr habitualiꝭ notū cu9 ē actus

pꝛimus ſufficiēter oſtēſiu᷒. non eſt ergo
aliquis vnuſ habitus in aia illa qui vni
ca ſua rōne oſtendat infinita. ſed actus
quo videt verbū pꝛimo eſt actus ꝑmus
quo ſibi relucēt omnia que lucēt in v̄bo
ꝛ hoc qꝛ verbū eſt ſibi manifeſtū ut ſpe
culū volūtariū repn̄tans oia. 2ᵐ. ſ. ꝙ n̄
actualiter declarat qꝛ expimur ꝙ atten
tio circa plura obiecta eſt min᷒ pfecta.
ꝛ iō vr̄ ꝙ impoſſibile ſit potentiā finitā
pfecta attentiōe videre infinita ſimul.
Preterea ſi actualiter videret infinita.
pfectio illius aie in infinitū excederet p
fectionē alterius aie qđ vr̄ incōueniens
ꝛ per hoc adduci pōt illđ Auicē. vi. nā.
par. 4. c. 2. ꝙ in ſapia creatoꝛis nō eſt oc
cultatio niſi ſm receptibilia qꝛ licet ver
bū ut voluntarie oñdens oia ſit pn̄s vo
lūtarie illi aie. ipſa tn̄ non pōt ſimul oia
recipe. ſed qđlibet ſigillatim ꝛ ita poteſt
videre quodcūqꝫ de nūero infinitoꝝ ad
quod ſe conuertit. Et ſi obijciat ꝙ ita
pōt quilibet beatus videre quodlibet in
v̄bo non ſimul. Dico ꝙ verbū cuilibꝫ
aliḡ beato eſt ſpeculū repn̄tans determi
nata vltra que non poteſt velle oꝛdiate
vidē alia ſꝫ huic eſt ſpeculū repn̄tāe oia
ꝛ ideo ipſa pōt oꝛdinate velle vidē oia
quotcūqꝫ infinitoꝝ ad que eſt in poten
tia ꝓpinqua ad videndū ſicut ſi eſſet ſi
bi pn̄tia per ꝓpꝛiū habitū vel ꝑ aliquē
actū pꝛimū cognitū qui poſſꝫ dici hit᷒.

Ad argumenta principalia.

Ad pꝛimū patet quō poſſet noſce infini
ta. Ad 2ᵐ ꝛ ſi ille illūiatiōes ſint oꝛdia
te non tn̄ ſm oꝛdinē naturaꝝ ſed gr̄aꝝ
ꝛ iō pꝛimo huic aie ꝛ ab hac illūiant an
geli. Ad ꝯfirmatiōem hu᷒ rōnis dico
ꝙ aia q̄tum ad illā actōnem q̄ creatura
dr̄ illūiare creaturā poteſt illumiare an
gelū ſicut econuerſo. quia in patria ani
me beatoꝝ habebunt eundeꝫ modū lo
quendi quem angeli. ꝛ ideo ſi alicui aie
reueletur pꝛius aliqua veritas in verbo q̄
angelo poterit illuminare angelū đ illa
veritate. ſicut angel᷒ poſſet illūiare aiaꝫ
ſi pꝛius eſſet reuelata angelo. Ad illđ
de cā ꝛ effectib᷒ ꝛ ꝓpoꝛtōe cāe ad effect᷒
ꝛ ꝑncipꝑ ad concl̄ones pꝫ ex impꝛobati
one illius opi.

Ad illa

ꝑ 2ᵃ opi. ꝙ non poſſit videre infinita. Ad ꝑ
mū cū dr̄ ꝙ virtus infinita nō plus poſ
ſet q̄ videre infinita. lꝫ ſit veꝝ extenſiue
nō tn̄ eſt veꝝ intenſiue. poſſet. n. pfecti᷒
videre illa q̄ aliqua virtuſ finita qꝛ act᷒
eius eſſet intēſioꝛ ſm pfectōem ꝛ vtuteꝫ
maioꝛē. Ad aliud cū dr̄ ꝙ in infinituꝫ
indiſtinctius videret infinita. poteſt dici
ꝙ videre indiſtincti᷒ reſpectu pluriū nō
neceſſario eſt ex ꝑte intellectus ut recep
tiu᷒ ſed ſolū ut elicitiu᷒. poſſet. n. recipe
viſiones eque diſtīctas pluriū ſicut pau
coꝝ. ꝛ ita ſi rō valeret ꝯcluderet ſolū ꝙ
intellectus nō poſſit eſſe elicitiu᷒ reſpcū
infinitaꝝ viſionū. ſed poteſt dici ꝙ nec
hoc cōcludit. qꝛ ꝛ ſi de facto intellectus
noſter indiſtincti᷒ intelligat pl̄a q̄ pau
ca. hoc tn̄ nō neceſſario ꝯuenit ſibi đ rō
ne ſua q̄ intellectus eſt ꝑoꝛ actu elicito
ſed ex aliq̄ ꝯcomitātē qđ non eſt neceſſe
ponere i intellectu xp̄i. Ad 3ᵐ īfinitas
extēſiua ad aliq̄ ut ad foꝛmaſ recipiēdaſ
nō ꝯcludit infinitā entitatē receptiui. ſic
pꝫ de mā ſi eēt receptia īfinitaꝝ foꝛmaꝝ
imo mag̃ ꝯcludit ipfectōeꝫ. ſed infinitaſ
extēſiua ad aliq̄ ut ad effect᷒ ſiſ cābiles
ꝯcludit infinitatē intēſiuā eo ꝙ tal᷒ pl̄ali
tas ꝯcludit maioꝛē pfectōneꝫ i eo qđ ad
pl̄a ſe extēdit. nō ita de receptio. ſi tn̄ itel
lect᷒ ponit elicitiu᷒ infinitoꝝ. dico ꝙ nec
illa infinitas extēſiua ꝯcludit infinitatē
itēſiuā inte᷒. ſꝫ obi qꝛ obm̄ ē cā ꝑncipal᷒
actia reſpcū illaꝝ viſionū ꝛ n̄ intellect᷒

Tertio queritur

Vtꝝ aia xp̄i nouerit oia in ge
nere ꝓpo. ꝛ argr̄ ꝙ nō. Luc. 2. Jheſuſ ꝓ
ficiebat etate ꝛ ſapia cozā deo ꝛ hoībus
ꝙ ſi exponat ꝙ ꝓfecit ſm apparentiā ꝯ
hoc eſt Amb᷒. 4. de. ſ. ſ. ꝛ ponit i littera

vbi ipſe concludit fuiſſe aliquē aliū ſen
ſuz ꝙ diuinū. qꝛ ſm aliquē ſenſuz ꝑfecit
non aūt ſm diuinū. ſed hec ꝓbatō nihꝉ
valeret ſi deberet intelligi ſolū ꝺ ꝑfectu
ſm apparentiā. qꝛ etiā ſm intellectū di
uinū poſſet plus oñdere de ſapia. Pre
terea ad hebre. ṗmo didicit ex his que
paſſus eſt obedientiā. Preterea fuit vi
atoꝛ. igiꝉ habuit cognitōem ꝯpetentē vi
atoꝛi. illa autē ſm ꝙ determiat phy. ṗ°
metha. ꝛ 2° poſterioꝝ in fine eſt ex mul
tis actibus. ꝰ ꝛc̄. Preterea fuit rōnalis
igiꝉ potuit in actū ꝯpetentē rōali ut rōa
le talis eſt diſcurrere a notis ad ignota.
ꝛ ita ꝑ notitiā taliū ignotoꝝ diſcurren
do potuit diſcere aliq̄d nouū. Contra
nullā ignoꝛantiā habuit ſm mgr̄m q̄a
non expediebat nobis xp̄z aſſumere de
fectū illum. Preterea angeli nouerūt
omnia in genere ꝓpꝛio. ꝰ multomagis
oia iſta que ut ſuperius dictū eſt fuit ꝑ
fecta ſumma ꝑfectōe ſupnāli. ꝛ pari rō
ne ſumma ꝑfectōe nāli.

Hic diſtinguitur.

de cognitōe infuſa ꝛ acq̄ſita. ꝛ q̄tuz ad
prima nouit oia ꝑ aliq̄ infuſa. puta per
ſpēs intelligibiles a deo infuſas. ꝛ q̄ ad
hoc nō potuit ꝑficere. ſed q̄tū ad cogni
tionē acq̄ſitā potuit ꝑficere qꝺ ꝓbaꝉ qꝛ
habuit itellectū agentē ꝛ poſſibilē ſicut
ꝛ nos quoꝝ opatio ꝓpꝛia eſt abſtraheꝉ
hi° ſpēs intelligibiles ꝛ illas recipe. igꝛ i
h° poterāt ille potētie in xp̄o. ſpēs āt in
telligibiꝉ vel eſt ſcia obiecti vel eſt pnci^m
neceſſariū ſciēdi. Cōtra ꝯcloēm argꝛ
ex dictis opinantī qꝛ ſm eū duo accn̄tia
eiuſdē ſpēi nō pn̄t eſſe ſimul in eodē. ſed
cognitio infuſa ꝛ acq̄ſita rei in ꝓpꝛio ge
nere ſꝉ eiuſdē ſpēi. Et ſi dicaꝉ ꝙ pn̄t di
ſtigui ſpē ſicut matutina ꝛ veſptina. ¶
Contra. ille cognitōes ſi ſm ꝓpꝛiā rōez
obi ut. ſ. eſt pn̄s in ſe ꝛ in verbo ſint due
cognitōes veſptina. ſ. ꝛ matutina acq̄ſi
ta ꝛ infuſa dicunꝉ hr̄e idē obiectū ꝛ ſo^m
differūt penes cās efficiētes. ſicut hō cre

atus ꝛ genitus nāliter. ſꝫ talis di. cāꝝ n̄
diſtiguit cognitōem formalr ſm Aug.
ad deo grās. ꝛ Amb°. de incarna. diſpi
tas oꝛtus nō facit di. nᶜ. ut pꝫ de adaz et
nobis. Preterea cōtra ꝯcloēm in ſe. et
ſi due cognitōes eiuſdē ſpēi pn̄t ſiꝉ eē in
eodē. nō tn̄ due ꝑfecte eiuſdē obi ꝛ ſꝫ eā
dē rōnem qꝛ aut vtraqꝫ illaꝝ cognoſciꝉ
obm̄ ꝑfecte q̄tū eſt cognoſcibile ꝛ tūc al
tera ſupfluit aut nō. ꝛ tunc neutra eſt ꝑ
fecta. Cōtra rōem qꝛ tūc beatus cū ha
beat intellectū agentē ꝛ poſſibilez poꝉiꝉ
tunc acq̄rere ſciaz: ꝛ po^a augmentatia ꝛ
alie pō^e q̄ erūt in btis eiuſdē rōis cū nr̄is
poterūt hr̄e act° ſuos ita ꝛ adā in ſtatu ī
nocētie potuit augmētari. Ex his iſtā
tijs ꝛ ꝯſilib° pꝫ ꝙ hec ꝓpō eſt falſa. po^e
ꝑfecte in q̄cūqꝫ pn̄t in act° ſuos. h°. n. ſo^m
eſt veꝝ de impfecto qꝛ eſt in pō ad tmi
nos actionū illaꝝ potētiaꝝ. ſꝫ ſi ab aliq̄
agēte ꝓueniente illas potētias iducti ſꝉ
termi ad q̄s pn̄t eſſe actōes iſtaꝝ pōꝝ n̄
poterūt agere ad illos termios nō ꝓpꝉ
ipfectōem ſui. ſed ꝓpꝛ pōnez termi ab a°
nec ꝓpꝛ hoc ſunt negāde eē in nā qꝛ ſūꝉ
ſimplr ꝑfectiōes nāe ſiue ille hēaꝉ tmios
ab illis ſiue aliūde. Si ponēꝉ alia opi.
ꝙ hec aia nouit oia in hitu mō q̄ poniꝉ
habitus in angelo ut ſufficiēs rō ad cog
noſcēdū oia hitualr ita iꝓbaꝉ hec opi.
ꝺ aia xp̄i ſic iꝓbata eſt de angelis i 2°.

Ad queſtionem

poteſt dici ꝙ
duplex eſt cognitio. ſ. abſtractiua ꝛ intu
itiua. que di. ꝓbata fuit i 2°. li. ꝛ vtraqꝫ
cognitōe pōt ꝯgnoſci tā nā ut p̄cedit ſin
gularitatē ꝙ ſingulare ut hoc. De cog
nitōe abſtractiua que. ſ. eſt obiecti ſiue
ſingularis ſiue vniuerſalis poteſt dici ꝙ
illa aia nouit oia vniuerſalia ſiue q̄ddi
tates habitualiter per ſpēs infuſas quia
cum illa notitia ſit perfectionis in intel
lectu creeato. eo ꝙ ſit paſſiuus reſpectu
cuiuſcūqꝫ obiecti intelligibilis. qꝛ nō hꝫ
in ſe ꝑfectiōez oīum intelligibiliū ꝛ carē

perfectione ſibi poſſibili reſpectu alic⁹
obiecti ſit impfectõis in intellectu. videt
pbabile attribuere huic intellectui pfec
tionē reſpectu omnis intelligibilis q̄lis
attribuit angelis cum nec illa repugnet
intellectui creato nec ſit impfectio in eo
nec etiā incõpoſſibilis cognitiōi in vbo
que ponit ꝯpetere huic aie. q2 ſꝫ Aug.
4. ſup Gen̄. ſimul ſtant cognitio in vbo
⁊ cognitio in proprio genere. Sed hoc
modo. ſ. abſtractiue ⁊ habitualiter. vel
non nouit omnia ſingularia ſub prōpis
rōnibus. puta ſi non habet ſpēs infuſas
niſi quidditatū quia ille non ſunt rōnes
cognoſcendi ſingularia ſub ꝓpriis rōni
bus. ſicut. n. vniuerſale non dicit totaꝫ
entitatē ſinglariū ſic nec cognoſcibilita‑
tē. ⁊ ita quod eſt propria rō cognoſcendi
vniuerſale non eſt ꝓpa rō cognoſcendi
ꝓprie ⁊ diſtincte ſingulare. vel ſi ponit
cognoſcē habitualiter ⁊ abſtractiue ſin
gularia q̄tum ſunt cognoſcibilia ab itel
lectu creato. ꝯcedendū eſt cuiuſlibet ſin
gularis ꝓpriā eſſe ſpēꝫ in intellectu illo
⁊ ita plures ſpēs eiuſdē ſpēi. ⁊ etiā infini
tas ſpēs infinitoꝝ ſingulariū poſſibiliū
Q2 ſi alicui non vr̄ attribuēda huic aie
ꝯfuſa cognitio nec diſtincta infinitoruꝫ
ſiue per ſpēs infinitas ſiue finitas poteſt
dici ꝙ hec aia nouit habitualit̄ ⁊ abſtra
ctiue aliqua ſingularia per ꝓprias ſpēs
infuſas. ⁊ aliqua non nouit habitualit̄
pōt tn̄ noſcere illa habitualiter ſi illa ſi
ant in exn̄tia reali eo mō quo dictū fuit
2° li. ꝙ angelus pōt acquirere notitiā ali
quoꝝ obiectoꝝ p actōem illoꝝ in intel
lectu ſuo. nec tn̄ oꝫ ponere aiam illā noſ
cere actualiter q̄dditates nec ſingularia
quia notitia actualis in genere ꝓprio ē
ſm virtutē naturalē ipſius intellectus i
ſe. non aūt pōt intellectus finitus ad q̄‑
cūqꝫ obiecta ſimul diſtincte pcipiēda cō
uerti virtute nāli. Loquēdo tn̄ de cog
nitione intuitiua que eſt de natura vel
de ſingulari ut ꝯcernit actualē exn̄tiaꝫ.
Dico ꝙ illa eſt vel perfecta qualis eſt de
obiecto ut preſentialiter exiſtens. vel im
pfecta qualis eſt opi. de futuro vel mēo
ria de preterito. hoc mō non nouit oia
etiā habitualiter in genere ꝓprio q2 ob
iectū illo modo nō eſt cognoſcibile niſi
ut preſens in ſe. vel in aliquo in quo ha
beat eſſe pfectius q̄ in ſe. ſed cognoſcere
iſto modo non eſt cognoſcere in genere
proprio. non. n. eſtꝫ nata ſic cognoſci ſeſ
ſio petri niſi eſſet preſens in ſe. ⁊ ideo
cū multa obiecta non fuerit nec eſſe po‑
tuerit preſentia illi intellectui ſm exn̄tiā
actualē illoꝝ non potuit habere notitiā
intuitiuā. Et ſi dicat ꝙ potuit hāc ha
bere per ſpēs infuſas. Hoc falſum eſt. tū
q2 ſpēs infuſa repn̄tat obiectū ut abſtra
hit ab actuali exn̄tia q2 eodē modo rep
ſentat ſiue obiectum exiſtat ſiue nō exi‑
ſtat ⁊ per ꝯn̄s non eſt ratio cognoſcendi
exn̄s ut exn̄s. Tum q2 veritates cogno‑
ſcibiles cognitōe intuitiua de exn̄tibus
ut exiſtentia ſunt. ſ. veritates contingen
tes non poſſunt cognoſci per ſpēs quaſ‑
cunqꝫ innatas quia ex cognitione termi
noꝝ non poteſt cognoſci veritas ꝯplex
oꝝ contingentiū de illis terminis quia
illarum ꝯplexionū veritas non includit
in terminis. oportet igitur propter veri‑
tates contingentes que ſunt de exiſtenti
bus ut exiſtentia ſunt cognoſcēdas. ha‑
bere aliqua obiecta in ſe preſētia ut poſ
ſint in ſe intuitiue cognoſci ⁊ videri. et
hoc non poteſt fieri in proprio gener̄ ni‑
ſi ipſis rebus in ſe ſcōm ſuam exiſtentiā
preſentibus ⁊ ita illa cognitio intuitiua
in genere propo actualis vel habitualis
non poteſt dari illi anime de omnibus
⁊ quo ad hoc neceſſe eſt dicere ꝙ pfecit
ſicut alia ⁊ alia obiecta alio ⁊ alio mō
cognoſcit. ¶ Similiter quantum ad in
tuitiuam imperfectam que relinquitur
ex iſta perfecta. quia de talibus plurib⁹
perfecte intuitiue cognitis derelicte ſunt
pluresꝫ memorie quibus cognoſcunt illa
obiecta quantum ad cognitiones exiſtē
tie non ut preſentia ſed ut preterita.

Et ſi obÿcitur ꝙ ex re preſente nõ relin
quitur niſi ſpecies intelligibilis in intel
lectu ⁊ in parte ſenſitiua ſpecies imagi-
nabilis i virtute fantaſtica. Hoc falſuꝫ
eſt. quia de re pñte non tm̃ relinquitur
ſpẽs ſenſibilis in fantaſia ſed aliqua in
potentia memoratiua. ⁊ ille potẽtie co
gnoſcunt obm̃ ſub alia ⁊ alia ratione.
nã vna cognoſcit obiectũ ſecũdũ ſe ab-
ſolute apprehẽdẽdo quidditatẽ eiꝰ. alia
apprehẽdit obm̃ ut in preterito appre
benſum. ita ꝙ apprehenſio preteriti eſt
imediatũ obm̃ ⁊ obm̃ imediatũ illiꝰ ap
ꝑhenſionis preterite ẽ obm̃ mediatũ re
cordationis ita etiã pñte aliquo ſenſibi
li ſenſui põt vtute illiꝰ cãri in intellectu
duplex ꝯgnitio. vna abſtractia qua itel
lectꝰ agẽs abſtrahit ſpẽꝫ quidditatis vt
quidditas eſt a ſpẽ i fantaſmate. que re
preſentat obm̃ abſolute ñ ut exiſtit nũc
uel tũc ⁊ alia põt eẽ in ſenſu cognitio i
tuitiua q̃ coopat in intellectui. ⁊ ab hac
põt derelinqui habitualꝰ cognitõ intui
tiua i meõria itellectia. q̃ ſit nõ quiddi
tatis abſolute. ſicut fuit alia. ſed cogni
ti ut exñs qñ i preterito apprehẽdebat
ut preterÿt. Hoc mõ xp̃us p experienti-
am didiciſſe dr multa. hoc ẽ p ꝯgnitõeſ
intuitiuas. i. iſtorũ cognitorũ q̃tũ ad ex
iſtẽtiã ⁊ p memorias derelictas ab eis.

Ad argumenta patꝫ ad primuꝫ
per hoc ꝙ textus euangelÿ nõ eſt expo
nendus ut tm̃ profecit ſecundũ apparẽ
tiam. qꝛ ſcðm aug. 83. q. q. cõtra apolli
nariſtas. euangeliſte narrant hiſtorias
⁊ ideo verba eorum vera ſunt ut ex-
primũtur nõ ſic õ alÿs ſermonibuſ tro
picis ſcripture ſacre. ⁊ hoc ẽt declarat
auctas Ambro. ⁊ apoſtoli ad hebreos.
quia vẽ in eo aliquis ſenſus profec. ñ ꝙ
aliquorum cognitionem abſtractiuam
habitualẽ acquiſiuit ſed intuitiuã tam
actiualẽ q̃ hitualẽ. Ad illõ pº metha. ⁊
2. poſteriorꝫ. dico ꝙ illa ꝯgniº q̃tũ ad ali
q̃d ẽ neceſſitatꝭ in nobis ⁊ aliq̃ mõ nõ q̃
ad ꝯgnitõem ituitiuã ſp ẽ neceſſitatis
⁊ quo ad hoc ꝯpetebat xp̃o. qꝛ fuit no
biſcũ viator. q̃tum aũt ad ꝯgnitõnẽ ab
ſtractiuã nõ ſp ẽ nccĩus ille ꝓceſſus. qꝛ
hec põt hri p ſpẽs nõ tm̃ abſtractas ſꝫ
infuſas. quibus habuit eã xp̃s. ⁊ iõ quo
ad hoc nõ fuit modus ille nccĩus i xp̃o
ſicut in nobis. Ad 3ᵐ dico ꝙ diſcurſus.
non ſp facit acquirere cognitõem õ con
cluſione ad quã diſcurrit. ſed uel ſic ul
illa cognitione vti prehabita. ⁊ ita dico
in ꝓpoſito ꝙ xp̃s potuit diſcurrere ad
concluſiones quarũ prius hũit ꝯgniti
onẽ abſtractiuã. Et ſi obÿcitur ꝯtra pri
mum membrũ. ſ. de cognitione abſtrac
tiua ſingulariũ ſcðm ꝓprias rationes
ſingularium ſiue omnium ſecundũ illã
ſcðaꝫ viã. ſiue aliquorũ ſcðm tciã q̃uo
poterat competere xp̃o ⁊ non nobis cũ
ſimus eiuſdẽ ſpẽi cũ eo. Rº iſta negatio
ñ ẽ i nobis qꝛ repugnet intellectui nr̃o
ꝯgnoſcemꝰ. n. ſingularia ſb ꝓprÿs rati-
onibꝰ i pr̃ia eodẽ itellectu quẽ mõ heꝰ
ſed ꝓ ſtatu iſto inteꝰ nr̃ nihl ꝯgſcit niſi
ꝙ põt gignẽ fantaſma qꝛ ñ imutat ime
diate niſi a fantaſmate uel a fantaſiabi
li. ẽtitas ãt ſingularꝭ ñ ẽ ꝓpria rõ ging
nẽdi fantaſma. ſꝫ tm̃ ẽtit.:s nãe precedẽſ
illã ẽtitatẽ ſingularẽ. ipa aũt entitas ſin
gularꝭ ñ ẽ nata mouẽ imediate aliquaꝫ
potẽtiã ꝯgnitiuã niſi itellectũ. ⁊ ꝙ nr̃m
nũc nõ moueat ẽ ꝓpt ꝯnexionẽ eiꝰ ad
fantaſiã. in pr̃ia võ ñ eſt talis ꝯnexio iõ
ibi hoc ut hoc intelligetur.

Quarto queritur. Utrꝫ aĩa xp̃i nouerit oĩa
perfectiſſime in genere propo Rñdeo ꝙ
poteſt intelligi de cognitione actuali ul
habituali de habituali dico ꝙ perfectiſ
ſime nouit. quia ſicut poſitum eſt. diſt.
decimatertia iſtam animam poſſe hr̃e
ſummam gratiam poſſibilem creature
ita probabile eſt quod habeat ſpecies
intelligibiles pfectiſſimas p quas intel
ligit. Si autem queratur de actualitũe

diſtinguendum eſt de abſtractiua ⁊ in-
tuitiua quantum ad abſtractiuam non
poteſt perfectiſſime noſcere ex ea parte
qua intellectus eſt cauſa ꝑtialis reſpc̄u
intellectōnis quia intellcūs ſuus non ē
perfectiſſimus intellectus creatus ⁊ ꝙ̄-
to iſta cā̄ ꝑtialis ē ipfectioꝛ tāto intellec
tio ē ipfectioꝛ. illa. n. elicitur ſecundum
virtutem intellectus ⁊ obi pn̄tiſ ſine mi
raculo ſpāli. ſi tn̄ ſpēs infuſa alicuius
obi in anima xp̄i ponitur tanto ꝑfecti-
oꝛ ſpē infuſa cuicunqꝫ intellectui. ꝙ̄to i
tellectualitas anime xp̄i deficit ab intel
lectualitate alterius intellectus tunc to
tum iſtud. ſ. intellectus anime xp̄i cum
illa ſpē infuſa pōt equari toti illi. ſ. itel-
lectui alterius cum ſua ſpē. Et ſi totalis
cauſa equatur totali. licet vtraqꝫ ꝑtial
ſit diuiſim iequalis vterqꝫ ꝑtiali pōt ſe
qui effectus equalis. De intuitiua cum
ibi obiectū nō ut i ſpē agat. ſed ut in ſe
pn̄s. ⁊ ut in ſe pn̄s eſt idem ⁊ eodemmō
cum quocūqꝫ opetur ſequitur ꝙ intelle
ctus cᵘ intellectualitas eſt inꝑfectioꝛ hē
bit illū actū imꝑfectiorē ſed de intuitia
in verbo pōt dici intellectus ille ꝑfectiſ
ſime videre. ſicut ⁊ uidet verbū.

Illud quoꝙ ꝑtmit
tendum non eſt.
Circa iſtaꝫ. 15. diſt. in qua
magiſter agit de defectibus aſſumptis
cum natura humana quero vnum.
Utꝝ. ſ. in aīa xp̄i ſm̄ portionem ſuperi
orem fuerit verᵘ doloꝛ. Q2 nō cōtraria
nō pn̄t eē in eodem. gaudium ⁊ triſticia
ſunt huius ꝗ̄. maioꝛ ꝓbatur. tum q2 ꝯ̄
dictio eſt maxima oppoſitō. ⁊ ideo iclu
ditur in omnibus oppoſitionibus ⁊ ꝑ
cōſeques ſequitur ad omnes ita quod
ad quecunqꝫ oppoſita ſecūtur ꝯ̄dicto-
ria. Tum quia hoc vult philo. 4. met.
ubi dicit ꝙ ſi contraria ponantur ſimꝉ
in eodem ſequitur contradictoria veri
ficari. Et ſi dicatur ad ma. contraria eē
ſimul in eodem motu uel in mobili. q2
tīnᵘ a quo nō ſimul totaliter expellitur
nec tīnus ad quem totaliter acquiritur
immo quod mouetur dum mouetur ꝑ
tim eſt in termino a quo ⁊ ꝑtim in tmī
no ad quem ex. 6. phicoꝝ. ⁊. nono. me-
tha. Contra hoc q2 nō ſunt ſimul in ſū-
mo ⁊ in eē ꝑfecto. q2 ſic ſūt in cōpoſſibi
lia. q2 qn̄ ſimul ſunt vnuꝫ diminuit ali
ud. hic aūt gaudiū non diminuebatur
q2 non fuit decens vt fruitio illius ani-
me diminueretur ꝑ actū meritoriū ſic
acceptum trinitati vt ſatiſfaceret ꝓ gnē
humano. ſi dicatur ad minorem ꝙ gau
diū ⁊ triſticia nō ſūt ꝯ̄ria in ꝓpoſito. q2
nō ſūt de eodem. Contra illud circa qō
ſiūt contraria ⁊ ſbiectū idem. Sed non
oꝫ ꝙ habeant cām candē. ita. n. ſūt con
traria ⁊ incompoſſibilia albū ⁊ nigruꝫ
ſi fiant a cōtrarijs cauſis. ſ. calido ⁊ fri
gido ſicͭ ſi poſſent fieri ab eadem cauſa.
Sꝫ obm̄ ſe hꝫ ad illas paſſiones vt cā̄
effectia ergo. ¶ Preterea ſecūdo. impaſ
ſibilitas corporis eſt i corpoꝛ a deo glo
rificante ⁊ tamē nō patiꝛ ſecū paſſioneꝫ
corporis ab alia cā̄ iferioꝛi ergo impaſ
ſibilitas ⁊ paſſio a diuerſis caīs ſūt in-
compaſſibilia igiꝛ pari ratione in ꝓpoi
to ¶ Preterea. 3° ipeccabilitas aie ex hoc
principaliꝛ ꝯuenit ꝙ ꝯiungitur fini vl
timo imediate. ⁊ tn̄ cum hoc nō ſtat ꝙ
ipa ſit peccabilis circa quodcūqꝫ aliud
obiectum. vbi ē tāta di. ꝙ̄ta in ꝓpoſito
q2 obiectoꝝ circa que fierent oppoſita
illa. Preterea. 7. ethicoꝝ. delectatio ve
hemēs expellit triſticiā nō tm̄ oppoſitā
ſꝫ ēt ꝯtigentē. igiꝛ dato ꝙ nō fuit cōtra-
rietas adhuc tn̄ gaudiū excellēs ō vno
excludit oēꝫ doloꝛē. ¶ Cōfirmaꝛ q2 ſꝫ A
uic. 6. nālium. ꝑ. 4. c. 5. potentie nāles i
tēſe mutuo ſe impediūt actibᵘ ſuis intē
ſis. qō patet in raptu pauli in q̄ neſciuit
vtꝝ in corpore uꝉ extra corpᵘ viderit ar
chana illa de qbᵘ loquiꝛ 2ª. ad corint. 12
igiꝛ mlto magis videꝛ ꝙ potētia eadem
ex vehementi operatione ⁊ paſſione cir
ca vnū obiectū ipediat ſe ipaꝫ circa aliō

obiectum in operatione ⁊ paſſione. Cō
firmatur etiam p. i7. ꝓpoſitōnē de cau
ſis ois uirtus vnita maior ē. ⁊ p ꝯñs di
ſpſa minor. Preterea. gaudiū ſequitur
dilato cordis ⁊ triſticiā ꝯſtrictō igitur
nō pñt eē ſimł. nō eni ſil pōt cor dilata
ri ⁊ ꝯſtringi. Preterea. hill. in lr̄a videt
expreſſe remouere triſticiam vam ⁊ do
lorem a xp̄o. Contra. yſai. 53. vere do
lores nr̄os ipe portauit ¶ Preterea tre
ñ. i. dz in pſona xp̄i. videte ſi ē dolor ſic
dolor meus. ſed omni dolore nō attige
re portionem ſupiorē aie. pōt eē maior
dolor. ſicut ⁊ omni gaudio in portione
alia pōt eē maius. ſ. illud quod eſt i por
tione ſuprema. ſicut patet in beatis. ¶
Preterea. xp̄s meruit in ſua paſſione.
meritum principaliter cōſiſtit in ſupe
riori portione. Preterea. ſatiſſecit p pec
cato Ade. Adam autem peccauit ſcōm
portionē ſupiorem igit ſꝫ illā ſatiſſecit
xp̄us. ſatiſſactio. n. dꝫ eē ſm illud ſm q̄
peccatur. Preterea mors xp̄i fuit violē
ta ḡ inuoluntaria ⁊ triſtis. añs proba
tur quia tūc nō fuit naturaliter mortu
us. nec abſolute mors eſt naturalis ſed
pena nature lapſe. Preterea Dam̄. li. 3°
c. 28. ē timor naturalis nolente anima
diuidi a corpore ꝓpter eam a principio
a conditore ipoſitā ipſi nālē ꝯpaſſionē
⁊ familiaritatem propter quod eni tie-
tur malū imminens. propter idez eſt tri
ſticia de malo preſente. igitur p natura
lem legem impoſitam a conditore tri-
ſtabatur anima illa de paſſione. ⁊ p cō
ſequens q̄tum ad portionem ſuperiorē
qꝛ ad illam ptinet reſpicere legem a cō
ditore impoſitam qua iudicatur ſꝫ re-
gulas eternas. Preterea idem ibidem.
nequaquam dimittas paſſiones aſſuit
circa patiens corpus. neqꝫ turbationeꝫ
⁊ triſticiam de intra citra animā turba
tam ⁊ triſtataꝫ neqꝫ meſtus ē ⁊ orat ci-
tra intelligentiam meſtā ⁊ orātē p intel
ligentiam aūt ſignificat ſaltē aliqd exce
dēſenſualitatē. Preterea ſup illud pſ.
repleta eſt malis anima mea. dicit Au.
nō vicijs ſꝫ penis. igit qlꝫ portio.

Hic diſtinguitur.

de ſuperiori portione. vt eſt natura. et
ſic dolet. quia fundatur in anima dolē
te vel ut ratio ⁊ ſic non doluit qꝛ nō p
comparationē ad obm̄ quod reſpicit.
Contra illam di. arguitur. nullum pre
dicatum dicitur ineē alicui rōne inherē
tie alicuius quod accidit ſibi ſic ñ dr̄ hō
ſꝫ muſicā edificat. lꝫ muſico accidat edi
ficare ſine edificatorē eē. igr̄ nec ſꝫ por
tionē ſupiorem dicetur aia dolere. ſi
tm̄ alicui accn̄ti accn̄taliter ꝯiuncto por
tioni ſupiori inſit dolor. ¶ Cōfirmatur
rō. qꝛ ſic poſſet dici aia intelligere ſm
voluntatem ut nā nō ut uolūtas. qꝛ ip
ſa aia uel nā que eſt voluntas uel in q̄ ē
voluntas intelligit. Preterea anime vt
diſtinguitur a potentia uel potentijs n̄
ꝯuenit dolere ſicut nec reſpicer̄ obiectū
de quo doleat ſed ipſa eſt tantū vna ſꝫ
ſe i portōe inferiori ⁊ ſupiori ut non re
ſpicit aliqđ obiectū. ⁊ ut ē tm̄ act᷒ pmus
igit vt ē vna in illis duab᷒ portionib᷒
nō pōt eē ratio ꝓpt quā altera earum
doleat igitur propter animam que eſt
eadē portioni inferiori dolenti. n̄ dicer̄
doler̄ portio ſupior q̄ nō ē ei eadē. Pre
terea ſi ut natura conuenit dolere hoc
maxime conuenit ſibi propter ſeparatī
onē eius a corpore. quia ſibi ut natura
conuenit perficere corpus ⁊ naturaliter
inclinari ad corpus. ſed ꝯñs eſt falſum
quia in ſeparatione eius a carne fuit fa
cta impaſſibilis. igitur tunc non triſta
batur.

Ad ſolutionem hu

ius. q. p̄mittēda ē auctas Aug᷒. i4. de
ci. c. i5. ubi dicit ſic. dolor carnis tan
tūmō offēſio ē aie ex carne. ⁊ quedā ab
e᷒ paſſione diſſenſio ſicut animi dolor
q̄ triſtitia nūcupaṫ ē ei᷒ diſſēſio ab his
rebus que nobis nolentib᷒ accidunt.

Ex hoc patet di. inter dolorem ꝓprie dictuз qui .ſ. ineſt anime ex carne. ⁊ primo ſm partem ſenſitiuam. ⁊ triſtitiam ꝓpe dictam que ineſt anime ſecundum ſe. ⁊ primo ſm uoluntatem intellectiuam Ad huius ergo queſtionis ſolutionem primo uidendum eſt quid ſit dolor. ⁊ quid triſticia accipiendo vocabula hic proprie. 2°. quomodo ver⁹ dolor fuit i anima xp̄i. ⁊ ſm quam potentiam ⁊ de quo obiecto. 3° de triſticia. ⁊ ibi primo ſi ipſa infuit ſm portionem ſuperiorem ⁊ 2° an infuit ſecundum portionem inferiorem. ⁊ de quibus obiectiſ. De p̄mo dicitur ꝙ prima radix doloris eſt inmutatio offenſiua uel corruptiua diſpoſitionis conuenientis nature ſicut econtra prima radix delectationis eſt imutatio ſaluatiua diſpoſitionis conuenientiſ nature. 2ᵃ ⁊ prima radix eſt apprehenſio huius imutationis nec ſufficit ſecunda radix ſine p̄ᵃ alioq̄n beat⁹ poſt reſurrectionē poſſet dolere. quia ſi eſſet in igne perfectiſſime apprehenderet ſummum calidum non tamen lederetur ab eo. ⁊ ita ſi ſola apprehenſio ſine inmutatiōe prima ſufficeret poſſet beatus dolere exiſtens in igne afflictiuo. ¶ Sed de app̄henſione diſtinguitur. quod aliud ē apprehenſio. aliud perceptio. quia apprehenſio ſenſitiua habet pro obiecto ip̄m ſenſibile puta apprehenſio viſus colorē auditus ſonum. ſed perceptio annexa apprehenſioni habet pro obiecto nociuum triſtans uel proficuum letificans ſenſum. ⁊ hec intentio conuenientis uel diſconuenientis habet vi rei ad mouenduз ad paſſiones quales res ipſa poſſet facere. ſicut patet per philoſophū. li. de motu animalium quod fantaſma mouet aliquando ut res ad calefactionem quidem ⁊ frigefactionem. ⁊ modica inmutatio cordis facit magnam imutationem corporis ſicut magnam imutatōnem in naui facit modica imutatio in gubernaculo nauis. igitur ille intentiones virtuteз obiecti habentes. poſſunt mouere ad paſſiones animales. ut dolorem ⁊ gaudium ⁊ concomitanter ad paſſiones naturales corporis ſecunduз calidum ⁊ frigidum. ſic ergo dicitur ꝙ apprehenſio eſt tantū cauſa ſine qua n̄ ut radix ſecundo reſpectu doloris. ſed perceptio eſt cauſa propter quam ſit ipſum autem obiectum precedit ut cauſa per ſe ⁊ propter iſtam rationeз motiui quam habet intentio cōuenientis ⁊ nociui ad paſſionem animalem ſicut ⁊ obiectum ꝙ illa intentio circumſtat habз rationem motiui ad iſtam paſſionem naturalem corporis. quam cōcomitat illa paſſio animalis. Contra iſta. primo uidetur ꝙ illa prima radix ſit nulla. qꝛ ſm eum ſicut in dolorē eſt imutatio corruptiua diſpoſitionis cōueniētis nāe. ita in delectatione eſt immutatio inductiua uel ſaluatiua eiuſdem. ſed iſta imutatio nulla uidetur eſſe. quia quero ad quem terminum ē. nō ad primaз ſenſationem. quia precedit eam ſicut prima radix ſecundam. nec multomagis ad ſēſationē ſequentem paſſioneз. quia iſta ſequitur vtranqз radiceз. igitur ipſa eſt ad vtranqз diſpoſitionem ut ad ꝑxiᵐᵘ ē minū que naturaliter precedit omnem actum tā ſenſus ꝙ etiā potētie delectantis uel triſtantis. ſed nihil tale videtur neceſſariū ad delectationem. qꝛ nihil p̄cepit ambo iſta niſi forte ſpecies. ſed ſi ſpecies prefuiſſet in virtute fantaſtica conſeruante ſpecies. nihil minus poſſet eē conſeruatio neceſſaria. ⁊ ōnis radix neceſſaria ad delectationem deberз tūc conſeruari ſi etiam ſenſatio fieret n̄ minus poſſet eſſe aliqua delectatō. quia n̄ minus eſſet operatio perfecta quam cōcomitatur delectatio ſecundum philoſophuз. x. ethicoꝝ. preterea ꝙ 2ᵃ radix ſufficiat ſine prima. probatur. quia licз organum ſit corpuſ naturale ⁊ ideo paſſibile paſſione naturali tamen inquātū organum eſt mixtum ita ꝙ ē in media

ꝓpoꝛtione ſenſibiliuꝫ. hoc modo natū
eſt immutari imutatione intentionali
ab obiecto inquātū ſenſibile. ⁊ hoc mō
aliquod obiectum eſt ſibi conueniens
⁊ aliquod diſconueniens et per conſe-
quens etiam aliquod delectans ⁊ ali-
quod affligens. igitur licet circūſcribat
omnis actō prioꝛ iſta actōne intētiona
li ab obiecto. ſi ipa ſit alicuius obi diſ
cōuenientis in oꝛganū ſenſus uel in ſen
ſu. ſeqꝉ doloꝛ maifeſte ⁊ h° uidet qbuſ
dam ſenſibilibus quoꝝ ſenſationibus
licet inducat diſpō ſaluās naturā indi-
ū idui. tñ ipa affligunt ſi ſint diſconue
nientia ſibi uel oꝛgana ſenſus. ſicut de
amara potione de qua dolet guſtus. lꝫ
ſit salubꝛis infirmo. ſolus. n. ſenſus tac
tus dat' ē aīmali a natura. ut ꝑ ipꝫ ꝑci
piat coꝛruptiua nature ⁊ ea fugiat ⁊ ibi
concomitatur cōueniens uel diſcōueni
ens nature ⁊ ſenſui ut ſenſus. ⁊ ſic cōco
mitantur ibi' due immutationes quaꝝ
tñ vna eſt alterius ratōnis ab altera. et
poſſit illa que eſt ſenſibilis in ſenſum eē
ſine alia ⁊ ecōuerſo. ⁊ ita diſcōueniētia
in vno eēt ſine diſcōueniētia in altero.
⁊ ita doloꝛ ſine illa ꝑma radice. Quod
obijcitur de beatis tāgetur. in. 4. q̄ mō
coꝛꝑa beatoꝝ nō paterent in igne. Cō
tra illud de differentia perceptionis ⁊
compꝛehenſionis quia videtur ꝙ vni'
potētie non ſit niſi vn° perfectus actus
ſimul. igitur ſenſus circa obiectū ſuū
non ſunt ponēdi ſimul duo actus. licꝫ
idem ut ꝑfectus poſſet dici ꝑceptō ⁊ ut
imperfectus poſſet dici appꝛehenſio.
Unde appꝛehēſio dicitur quando pro-
pter diſpoſitionem ſentientis intus oc
cupati ꝓpter operationem uel circa ac
tionem aliaꝝ potentiaꝝ operatio ſen-
ſus eſt imperfecta. ſi etiaꝫ iſta deberent
diſtingui magis videtur perceptio rmo
ta a doloꝛe quam appꝛehenſio. quia
magis videtur delectabilis operatio q̄
exprimit perceptio q̄ paſſio. quaꝫ uiō
tur exprimere apprehenſio. Quod eti

am videtur dicere de obiectis perceptō
nis ſenſitiue. quod ſunt intentiones nō
videtur verum: quia nullus ſenſus po
teſt illas relationes percipere. ſed tātū
aliqua abſoluta que ſunt pꝛincipia mo
uendi relationes non ſunt ꝑncipia mo-
uendi ſenſum aliquem ad actum quē-
cumqꝫ. ¶ Similiter ſi iſta ponantur eē
obiecta alterius actus ab appꝛehenſio
ne. videtur ꝙ oꝫ ponere duos ſenſuſ vi
ſuſ ⁊ duo ſenſuſ audit' ⁊ ſic de aliјs qꝝ
alꝛ ꝑcipiat colorē vel ſonū: ⁊ alter ꝑci
piat intentiones illas circunſtantes. qꝛ
ſecundum ipſa obiecta diſtinguuntur
potentie. ¶ Quod adducunt de motu
animalium non eſt ad hoc ꝙ ille inten
tiones conuenientis ⁊ nociui cauſent ip
ſas paſſiones coꝛporis quas concomi-
tātur animales. nec ipſas paſſiones ani
males. ſed magis eſt ad hoc ꝙ illa obie
cta ſenſibilia que relucent in fantaſma
tib' ſiue ipſa fantaſmata rōne obiecto
rū cauſent tales paſſiōes. ⁊ iō iſta litte
ra fac ad h° ꝙ ñ oꝫ ponere alias rōes ob
tias cāteſ dolorē ꝙ q̄ ſūt in fātaſmate.

Aliter poteſt dici ꝙ ſic
generaliter actiua ⁊ paſſiua ſunt quedā
nē abſolute puta calidū. ⁊ aliqō abſolu
calefactibi' ⁊ ſuꝑ iſta abſoluta fūdāt q̄
dā relationes ſecundū ꝙ hec paſſiua in
clinantur ad hec actiua. ut ab eis recipi
ant foꝛmam ad quam ſunt in potentia
paſſiua ⁊ quando ipſa ſic propoꝛciona
ta appꝛoximantur. ibi eſt aliqua relatō
appꝛoximationis mutue ad quem ſe-
quitur paſſiuum recipere foꝛmam ab
actiuo huius tamen actionis in actiuo
non fuit ratio relatio aliqua precedēs
puta relatio actiui ſiue appꝛoximatōis
ſed iſte relationeſ erant cauſe ſine quib'
non ſed ratio fuit ipa natura abſoluta
actiui ſic in ꝓpoſito poteſt dici quod h°
abſolutum ut viſus inclinatur ad ali-
quid ut ad extrinſecum perfectiuū puta
ad album perfectum ſiue pulchꝛum. ⁊

ↄ̈conuerſo. relatio terminantis relatio
nem inclinati ad inclinans dicitur cõue
nientia. que ut accipitur in omnibus ſẽ
ſibus non eſt relatio equiparantie. ſed
diſquiparantie. prout conueniens dicit
illud ad quod ſenſus inclinatur vt ad
aliquod perfectiuum extrinſecuꝫ. ⁊ diſ
conueniens a quo declinat vt a corrup
tiuo ⁊ offenſiuo extrinſeco. nec eſt alia
ratio quare viſus inclinatur ſic ad al
bum niſi qꝛ uiſus eſt talis natura ⁊ al
bum talis. ſicut nec eſt aliqua ratõ qua
re materia inclinatur ad formam ut ad
perfectionem extrinſecam niſi quia ma
teria eſt talis entitas abſoluta ⁊ forma
talis. hunc autem reſpectum fundatuꝫ
in abſolutis iſtis ſequitur approxima
tõ que tunc eſt maxima quando albuꝫ
in ſe preſens ⁊ ut preſens videtur a vi
ſu vel percipitur. ex hac approximatio
ne ſequitur ꝙ illud quod inclinatur re
cipiat a perfectiuo illo ad quod inclina
tur aliquam perfectionem que perfectõ
dicitur delectatio. que quia non eſt i po
teſtate paſſiui in preſentia agentis dicit
eẽ paſſio. licet ſit vere qualitas. ⁊ non
de genere paſſionis vt eſt predicamen
tuꝫ. vt alias dictum fuit. ⁊ propter ſimi
lem rationem dicitur paſſio ipſa intel
lectio licet ſit vere qualitas. ⁊ ſicut intel
lectio habet aliquid preter illam ratio
nem. ſ. ꝙ reſpicit obiectum ut actiuum.
ita ⁊ illud reſpicit cauſam effectiuam a
qua eſt ſicut paſſio. ita quod ex iſtis du
obus dicitur quod hoc eſt actio ⁊ illud
paſſio. ratio igitur cauſandi delectatio
nem iſtam non eſt conuenientia que fu
it relatio in obiecto nec etiam preſentia
per perceptionem que eſt alia relatio q̄ſ
approximatio agentis ad paſſum. ſed
ſola forma abſoluta ſuper quaꝫ funda
batur relatio obiecti eſt ratio cauſandi
iſtud abſolutum quod eſt delectatio in
illo abſoluto quod iclinabatur ad hoc
abſolutum vt ad perfectiuũ extrinſecũ

ita etiam per oppoſitum de dolore. q̄a
abſolutum quod inclinatur ad abſolu
tum conueniens declinat ab abſoluto
corruptiuo. quod dicitur diſconueniẽs
ut refertur ad potentiam. ⁊ ſi 2° ſequit
approximatio. tunc 3° ſequitur ex hoc
impreſſio huius paſſionis que ẽ dolor
contra inclinationem ipſius recipientis
vt forma intrinſeca. ſicut actum eſt cõ
tra eius inclinationem vt extrinſecum.
Quod ergo communĩter dicitur ꝙ con
ueniens delectat ⁊ diſconueniens triſtat
hoc non debet intelligi cauſaliter. qua
ſi conuenientia ⁊ diſconuenientia ſint
ratiões cauſandi delectationẽ ⁊ dolorẽ
i potẽtia. ſꝫ abſtrahim᷒ quaſdã ratões
generales ab ipſis abſolutis diſtinctis
qu[illegible] ↄuenit effectus ille q̄ eſt delectare.
⁊ ab illis quibus conuenit effectus ille
qui eſt cauſare dolorem ⁊ illas ratiões
conuenientes uel diſconuenientes voca
mus ſicut dicimus omne actiuum ap
proximatum paſſo agit in illud actiuũ
⁊ paſſiuum non ſunt rationes agendi
nec patiendi. loquendo de iſtis relatio
nibus quibus circumloquimur abſolu
ta. ¶ Si queritur cui imprimitur il
la forma: que eſt delectatio uel illa que
eſt dolor ⁊ cuius ſit talis inclinatio in
anima. an. ſ. ſenſitiue vel appetitiue. ¶
Reſpondeo poſſumus diſtinguere po
tentiam qua anima poteſt hoc appre
hendere ⁊ qua inclinatur in hoc ut im
perfectiuum extrinſecuꝫ. que inclinatio
nata eſt terminari apprehenſione ſola
precedente. ⁊ ita ſicut ſenſui per ſe attri
buimus apprehendere ita videtur ꝙ ſic
inclinari. ſ. ꝙ terminatio talis inclinati
onis ſequatur apprehenſionem conue
niat appetitui ſenſitiuo. ¶ Nam prop
ter nihil aliud ponimus appetitum ſen
ſitiuum quam propter talem iclinatio
nem ⁊ eius terminationem ſiue delecta
tionem conſequentem apprehenſioneꝫ
⁊ ita cum eiuſdeꝫ potentie ſit forma ter

minans cuius erat inclinari. delectatio
erit in appetitu qui inclinabatur. Hoc
confirmatur per Dam̃.28. animalium
paſſionum terminus.i.diffinitio eſt iſte
paſſio eſt motus appetitiue virtutis ſē
ſibilis in imaginatione boni ⁊ mali:ſē
ſibilis ponitur pro perceptibili. quia
ſenſibilis non perceptibilis non dicitur
proprie paſſio animalis.in imaginatō
ne boni ⁊ mali ponitur ut cauſa quia il
lud abſolutū quod eſt bonum vel ma
lum quod dicitur conueniens uel diſcō
ueniens eſt cauſa huius paſſionis. ima
ginatio.i.ſenſatio in communi eſt qua
ſi approximatio agentis ad paſſum. ¶
Preterea virtutes morales ponuntur
in appetitu ⁊ non in parte cognitiua ut
diſtinguitur contra appetitum. ⁊ po
nuntur potiſſime propter delectatōnes
⁊ triſtitias vitandas.igitur huius paſ
ſiones ſunt in eadem parte ⁊ non i ꝯg
nitiua. Quod igitur dicit Auic.8.me
tha.ꝙ delectatio eſt coniunctio cuiuſli
bet virtutis cum conuenienti. accipit
ibi virtutem ut includit cognitiuam ⁊
appetitiuam ſuam propriam quia que
libet virtus cognitiua habet ſuam pro
priam appetitiuam nec poteſt ꝑfecte
coniungi cum conuenienti niſi ſecūdū
vtranqȝ coniūgatur ⁊ propter propiq̄
tatem accipiuntur tanꝙ vna potentia.
ſunt enim inſeparabilius coniuncta ꝙ
operatio ⁊ delectatio.quas philo.deci
mo ethicoꝝ.dicit non poſſe ab inuiceȝ
ſeparari.et iō videri eadem.vnde tales
predicatōnes ſunt cauſales. ¶Ulteriꝰ
de triſtitia quantum ad aliquid eſt ſi
militer dicendum.⁊ quantum ad aliq̄d
non.nam appetitui ſenſitiuo ē aliquod
abſolutum ex natura ſua conueniēs vt
perfectiuum extrinſecum.⁊ aliquod di
ſconueniens vt corruptiuuȝ extrinſecū
pro eo quod ille appetitus naturaliter
ſe habeat ad obiectum. Unde ſecundū
Dam̃.vbi ſupra.ducitur ⁊ non ducit.

non ſic obiectum comparatum ad vo
luntatem que libera eſt. licet aliquid
ex natura ſua ſit conueniens voluntati
puta ultimus finis.tamen ſit vltimate
conueniens ſibi per actum voluntatis
acceptantis.⁊ complacentis ſibi in illo
⁊ tali conuenientia poſita puta per vel
le obiecti ⁊ diſconuenientia per nolle.⁊
ita relationibꝰ ꝯueniētis ⁊ diſcōueniēt̄
ꝯcomitantibꝰ relationes voliti ⁊ noliti
ſequit̄ approximatio huiꝰ obiecti.ſ.ap
ꝓhēſio circa volitum vl̄ nolitum. ⁊ ex
hoc vltimo dicitur ſequi in voluntate
paſſio ab ipſo obiecto ſic ꝑſente.ſ.gau
dium vel triſticia. ¶Q autem triſticia
ꝓpͤe ſumpta ſit paſſio voluntatis vi
detur.quia nō eſt aliqua eius operatio
quia nō velle: patet. nec eſt ñ velle vel
nolle. probo: quia deus ⁊ beati poſſūt
ſumme ñ velle.nō tamē poſſūt triſtari
quia ñ poſſūt euenire illa reſpectu quo
rum habent nolle.triſticia autem eſt ō
bis que nobis nolentibus accidunt ſm̄
Augi. Preterea deus ſumme nolēs aliq̄d
ꝓhibet ne illud vnꝙ eueniat. ſed poſi
to tali nolle in viatore ⁊ ponatur illud
nolitū euenire triſtabitur.⁊ eo magis ꝙ
magis noluit.ex diffinitōne triſticie ſꝫ
Augi.erit igitur in eo aliquid quod pri
us non fuit.quia ꝑus non tſtabatur.ſꝫ
ñ eſt in eo aliqua operatio nec ſimplici
ter nec ſecundum aliquem gradum ſꝫ
quem non prefuit. ¶Non ē etiā paſſio
illa in voluntate ab ipſa voluntate effe
ctiue.quia tunc eſſet immediate in po
teſtate voluntatis ſicut volitio ⁊ noli
tio.ſed hoc eſt falſum.q̄a nolens aliq̄d
ſi illud eueniat non videtur immedia
te habere triſticiam in poteſtate ſua.ſi
eſſet etiam a voluntate vt a cauſa effe
ctiua eſſet eius operatio ut uelle quod
eſt ab ea. ¶Si obijcitur ꝙ tunc obiec
tum neceſſario ageret in voluntatem
imprimendo illam paſſionem. quod
videtur eſſe contra libertateȝ volūtati

Reſpondeo voluntas non neceſſitatur
ſimpliciter ab obiecto ſed inter ipſam ⁊
obiectum eſt aliqua neceſſitas ꝯñie. ſic
ſi uolo neceſſario volo. ⁊ ita ſi ſtat noli
tio alicuius obiecti ⁊ illud nolitum eue
nit videtur neceſſario ſequi triſticiam
poſſe fieri in uolũtate. Exemplum poi
tur de libero tenente terram oneratam
ſeruitute in cuiꝰ poteſtate nõ eſt imme
diate non ſeruiri. ſed in eius poteſtate i
mediante ē non tenere terram illam ⁊
mediãte hoc non teneri ad ſeruitutem
Ita in ꝓpoſito immediate in poteſtate
voluntatis eſt non nolle ⁊ mediante hᵒ
non triſtari. quia non erit ſicut nolituꝫ
Et ſi queratur quare non poteſt volũ
tas recipere nolitionem ab obiecto ſi
cut paſſionem illam a nolito. ¶ Re
ſpondeo. voluntaſ ut volũtas libera eſt
ſed ut nolens non eſt formaliter libera.
qꝛ habet formã determinatã ad vnum
que ē ipſa nolitio. lꝫ aũt liberꝝ vt liberꝝ
non imediate patiatur ab alio: tamē ut
determinatum ad vnum oppoſitoꝝ uꝫ
quod eſt ſibi forma naturalis. poteſt ꝑ
illam formã determinate ſe habere ad
vnum oppoſitum ⁊ non ad vtrunqꝫ.

Preter illũ modũ

triſtandi qui videtur melior quãdo. ſ.
obiectum fit diſconueniens ꝑ nolle vo
luntatis. videtur dubiũ de diſcõuenien
tia alia ipſius obiecti. vtruꝫ ſufficiat ad
cauſanduꝫ triſticiã. ut ſi eſt obm̃ diſcõ
ueniens naturaliter ⁊ non nolitũ libere
uel ſi obiectum eſt diſconueniens appe
titui ſenſitiuo ⁊ ſibi triſte erit ꝑ hoc ſuf
ficienter diſcõueniens voluntati ꝓpter
colligãtiã volũtatis cum appetitu ſenſi
tiuo. dũ tñ oſtendat ſibi per intellectuꝫ
Quantum ad primũ poſſet dici ꝙ diſ
conuenientia naturalis obiecti ſiue no
lituꝫ ab ipſa voluntate ut naturali abſ
qꝫ hoc ꝙ illud obiectum ſit nolitũ nol
le elicito ſufficit ad triſticiaꝫ voluntati
quod declarat. qꝛ ſecũdũ Aug. i ench.

Voluntas ita vult beatitudinem ꝙ nõ
põt velle miſiam. illõ aũt velle btitudi
nis ē nãle. vt dictũ ē. i. di. pri. igr̃ velle
nãle alicuius ſuffic̃ ad non velle oppoi
tũ illius ꝑ ꝯñs ad nõ poſſe gaudē de illo
oppoſito. ⁊ ad nec̃rio triſtari de illo. ſi
cut nãle velle btitudinis ſuffic̃ ad triſtã
dũ de miſeria nãliter. Sꝫ obij̃cit ꝯ hoc
qꝛ vicia ſunt contra naturã ⁊ tñ omniſ
vicioſus ſiñ triſticia agit. R̃ndeo iclina
tio naturalis duplex ē vna ad ꝯmodũ
alia ad iuſticiã quaꝝ vtraqꝫ eſt ꝑfectõ
volũtatis libera tñ vna iclinatio magꝭ
dꝛ nãlis q̃ꝫ alia qꝛ imediatiꝰ ꝯſequitur
nãm vt diſtinguitur contra libertateꝫ
⁊ illa ē inclinatio ad cõmodũ. ⁊ idõ non
põt ec̃ inclinatõ nãlis ad ꝯmodũ q̃n ſuf
ficiat ad nolle oppoſitũ ⁊ ad triſticiã. õ
oppoſito põt tñ ec̃ iclinatõ nãlis ad iu
ſticiã que nõ ſufficit ad nolle liberũ ſiue
ad triſticiã de oppoſito. Quãtũ ad 2ᵐ
põt dici ꝙ etiã illa ꝯnexio volũtatis cũ
appetitu ſenſitiuo preſentato appetibi
li ꝑ intellectũ volũtati ſufficit ad hoc ut
cõueniens appetitui ſenſitiuo ſit cõueni
ens volũtati ⁊ diſcõueniens. diſcõueni
ens ⁊ triſte. Sic. n. ponitur aliqua dele
ctatio ſurreptitia precedere in volũtate
oēm actũ liberꝝ voluntatis. ⁊ ſic ponit i
delectatõnibus ſurreptitijs ita poni põt
i triſtitijs uel doloribus reſpc̃u obiecto
rum triſtiũ. ut ſicut intellectꝰ coopatur
ſenſui fortiter imutato ſi ñ ſit circa alia
diſtractuſ ita ponet aliq̃s volũtatem ñ
nec̃io coopari. ſed vl̃r ꝯpati appetitui
ſenſitiuo patienti. ⁊ hᵒ circa idē obiectũ
ſi nõ impediatur volũtas ꝑ nõ ꝯſidera
tionē intellectꝰ vel ꝑ aliud impedimen
tũ vincens hoc mõ diceret ꝙ corrupta
violēter lꝫ delectaretur in uolũtate ex
delectatõne appetitus ſenſitiui. ñ tamē
peccaret. qꝛ delectatio ⁊ delectabile poſ
ſet ec̃ ñ volitũ q̃tũ ad oēꝫ actũ illicituꝫ
volũtatis: ſm̃ aũt aliã viã oportēt dicē
ꝙ lꝫ delectaretur ſꝫ actũ nõ tñ ſꝫ volũ
tatē niſi obiectum ec̃t libere volitum.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Preter duos modos predictos triſtandi uel tres ſi ſecundus diuidatur in duos videt̃ poſſe poi tertius vel 4ꝰ modus triſtādi. ꝓpi nolle ꝯdicionatū. qñ. ſ. aliq̇s nollꝫ aliq̇d q̄tū in ſe eēt tñ in aliq̄ cāu vlt illud Exēplū mercatoꝛ periclitans in mari nollꝫ ꝓijcere merces ſi poſſet effugere ꝑiculū Sꝫ hoc nolle ē ꝯdicionatū. qꝛ. ſ. q̄tum in ſe eſt nollet ſimpliciter tamen vult ꝓijcere. qꝛ non coactuſ proijcit licꝫ enim propter aliquid non volituꝫ puta periculum eijciat tamen non cogitur inuitꝰ eijcere hec volitio abſoluta enuuciaret per volo nolitio ꝯdicionata ꝑ nollez ſi poſſꝫ aliō ⁊ tal' nolitio condicionata vi ſufficere ad triſtādū ꝺ ſic nolito eueniente ſicut illе triſtis eijcit merces nec ibi velle oppoſitū facit tm̄ gaudium ſicut nolle condicionatū facit triſtitiā talis quid volitio ⁊ nolitio conditionata ſufficit etiā ad peccatum mortale. q̄le forte fuit angeloꝝ nō prius deceptorum q̄ peccarent. ⁊ ad meritū quale eſt in miſerante ex corde ꝓxio ñ potēte tñ ſubuenire in ope igitur ſufficit ad paſſiones cōſequētes velle ⁊ nolle. maxīe qñ actus voluntatis conditionatus eſt inteſus ſufficit ad triſtari. ſic igitur recolligendo iſtud membꝝ pōt dici quadrupliciter eē triſticiam ex diſconuenienti prope. vnomodo de ſimplicit̃ nolito actu ⁊ habitu eueniente. 2ᵒᵒ. ꝺ habitu nolito ⁊ actu ꝯdicionaliter. lꝫ tamen abſolute volito contra inclinationem habitualeꝫ 3ᵒᵒ qꝛ diſcōueniēs volūtati ut nā q̄rto mō. quia diſconueniens appetitui ſenſitiuo cui coniungitur voluntas nō habituata ad oppoſitum vehementiuſ q̄ ſit inclinatio eiꝰ ad appetitū ſenſitiuū

Quantum ad ſecundum articulum dico ꝙ i chriſto fuit uerus doloꝛ in parte ſenſitiua. qꝛ obiectū approximatum tactui ſuo ⁊ appetitui ſenſitiuo erat diſconueniens illi ſenſui ⁊ ille ſenſus erat ꝑfecte ꝑceptiuus. qꝛ ſecundum ꝓportionem bone diſpoſitōiſ corporis ē diſpō exiſtētie tactꝰ. 2ᵒ. de aīa ⁊ illud corpus fuit optime cōplexionatū. ſicut aīa illiꝰ corpꝛis erat ꝑfectiſſima. Ulterius doloꝛ excellens in ꝑte ſenſitiua natꝰ eſt ipedire vſū ratōis ꝙ ꝓbatur qꝛ plꝰ ipedit vſum raitonis doloꝛ vehemens q̄ delectatio ſecundum Aug. 83. q. q. 36. nemo eſt q̇ nō plꝰ lugiat doloꝛem q̄ appetat voluntateꝫ quando q̇dem videmus immāiſſimas beſtias etiam aſpitatibus terreri doloꝛe ⁊ metu. ſed aliqua vehemens delectatio ſenſibilis impedit vſum rationiſ ſecundū Aug. 14. de ci. dei. c. 16. q̄ maioꝛ in corpoꝛe ex voluntatibus nulla eſt i ipſo momēto temporis quo ad eius peruenitur extremum. pene oīs eiꝰ acies. ⁊ q̄i vigilia cogitationis obruitur. ⁊ philo. 7. ethicorum dicit ꝙ furatur intellectum etiā ſapientis. igitur multo magis doloꝛ vehemens ſenſibilis natus eſt de communi lege impedire vſum ratōis ex hᵒ ſequitur ꝙ ſi in martiribꝰ expoſiti maximis toꝛmentis intellectus habuit vſū ſuū ꝙ hᵒ fuit ex ſpēali gratia. ⁊ ſi obijcitur ꝙ tūc fortiſ politicꝰ ñ virtuoſe exponit ſe talibubꝰ paſſionibus exceſſiuis. qꝛ in eis nō poteſt vti virtute ꝓpter vehementiam earum. ⁊ ita priuat ſe virtute. Rñdeo ipſum pati tales doloꝛes obm̄ eſt bonū eligibile ꝓpt̄ bonuꝫ finē ⁊ iō electō ꝯſequēſ illud bona ē adhibitis circūſtātijs debitꝭ circūſtantibꝰ eā. lꝫ boꝰ actꝰ foꝛmaliter q̇ ē electō volūtatis non maneat cum talibuſ coniunctiſ ad que ſe exponit: ita etiā exponens ſe foꝛnicationi ſi in momento ſumme delectationis non vtatur ratione nec ꝑ conſequens volūtate. peccat tamen moꝛtaliter exponendo ſe illi paſſioni in qua non pōt vti ratione. quē admodū aliq̇ſ pōt meritorie vel demeritorie exponere ſe doꝛmitioni i q̄ nō pōt vti ratione

3° q̈tum ad iſtum articulum dico ꝙ ſi ſenſu vehemenť patienti a delectabili vel triſtabili intellectus poſſit eē in vſu ſuo. naturale videť eē vt vehemēť cooperet potentie inferiori. ꝛ voluntas cōpatiať delectando vel triſtando ipſi appetitui ſenſitiuo iuxta modū tactū i tertia via poſita in primo arti° de triſticia voluntatis. Sic igitur ad ꝓpoſitum pōt dici ꝙ cum in xp̄o ratio ꝑmanſit i vſu ſuo ꝛ voluntas nō abſorta a dolore appetitus ſenſitiui ꝛ intellectus per ꝯn̄s intuitiue dolorē illuz apprehendit ꝛ volūtati oſtendit. illa voluntas ꝯdoluit. qꝛ naturaliť inclinabať ad oppoſitum. que iclinatio ſufficit ad triſticiam ſm̄ tertiā viam in p̄mo arti°. Qō etiam declarať qꝛ affectio ꝯmodi q̄ eſt cōcupiſcentia ꝑſupponit affectōem amicitie. quia omnis ꝯcupiſcens bonū alicui ꝑus vult illi bn̄ eſſe q̈ꝫ illi ꝯcupiſcat. ſi ḡ aliqua inclinatio ad ꝯcupiendū ꝯcupitum pōt eē ratio neceſſaria triſtandi ō oppoſito. m̄ltomagis iclinatio ad amādum illud cui bonum ꝯcupiſcit pōt eē ratio triſticie de oppoſito bōi ipi° amati. ſꝫ voluntas cū ſit appetitus p̄ncipaliſ ꝑſone ꝓprie. qꝛ qn̄ multa ſunt in eodeꝫ ſuperius diciť principale inť illa illius ſuppoſiti: ſicut cum ſint m̄lte cognitiue in hoie ſuꝑma cognitiua. ſ. intellectiua potiſſime dī cognitiua hois vt hō. ita appetitus ſuprem° hois diceť appetit° hois vt hō. igitur nāliter ſūme appetit bonum perſone cuius eſt. tanq̈ꝫ eius qō diligitur amore amicitie. in quo fundatur ois amor cōcupiſcentie. ꝛ ita illum amorem amicitie neceſſario ſequiť triſticia de oppoſito. ꝛ ita corruptio perſone neceſſario erit triſtis voluntati. ¶ Aliomō quia voluntas neceſſario colligať appetitui ſenſitiuo ſm̄ vnam opi. q̄ fuit tertia via in p̄mo articulo. ꝛ illa colligatio fuit perfectiſſima in xp̄o ꝛ intellectus apprehendit illud obiectum triſtabile quia non fuit impeditus ergo ſequitur ꝙ paſſio triſticie ſiue dolor fuit in voluntate. ¶ Sic igitur patet duplex uia quomodo xp̄s potuit doluiſſe in voluntate ſiue appetitu rationali. vna propter inclinationem voluntatis naturalem ad ſalutem perſone. alia ꝓpter colligantiam intellectus ꝛ voluntatis cum appetitu ſenſitiuo. Si obijciť contra primam viam. quia tunc i morte fuiſſet ſumme triſtata. Poteſt dici ꝙ ſi in illo inſtanti anima fuit impaſſibilis tunc non triſtabatur ſed prius de illo triſti preuiſo. quando. ſ. ipſa fuit triſtabilis. Contra hoc erat futurum contingens igitur non nouit illud niſi in verbo. ex. di. 14. igitur nec de illo triſtabatur. ſecundum voluntateꝫ niſi vt ei oſtendebatur in verbo. illa eſt voluntas ſecundum portionem ſuperiorem. Rn̄° portio inferior intellectus bn̄ oſtēdit paſſionem futuraꝫ quia ſimiliter ꝙ minus videtur imaginatiua potuit illud vt terribile imaginari. ꝛ ita appetitus illius potentie apprehenſiu eterreri. ꝛ ille eſt appetitus qui communiter dicitur ſenſitiuus quando fit ſermo de vicijs ꝛ virtutibus.

Quantum ad tertium articulum principaleꝫ. ſ. de triſticia q̄ ē de nolito a volūtate libera. p̄° vidēdū ē de q̈b° triſtabatur xp̄s ſm̄ portionē ſupioreꝫ. iſta. n. dupl̄r accipiť. Uno mō ſtricte vt reſpiċ eterna. Alio° large ꝓ intellectu vt iudicat de quibuſcūqꝫ ſm̄ regulas eternas. et voluntate vt vlť referendo ad eterna. h° 2°° loquitur Aug. 12. de tri. Primo modo nō pōt portō ſuperior volūtatis ordinate triſtari qꝛ talis triſticia ſequitur ad nolle deuꝫ in ſe. vel ad nolle aliquam perfectionem i trinſecam ſibi ineē tale nolle adeo eſt inordinatum ꝙ forte eſt peccatum in. ſ. ſ. quo peccāt dānati. ſi. n. nolūt deū eē iuſtum. licꝫ forte nō abſolute. ſed quia nolunt effectum iuſticie. ſ. punitionē quā ſentiunt hoc non pertinet ad portionē ſuperiorem ſtricte ſumptam. • 2°° lo

quendo de portione ſuperiori de trib⁹ poſſet triſtari talis portio. primo. ſ. de carentia fruitionis reſpectu obiecti eterni. 2° de peccato ſuo vel alterius volūtatis. 3° de alijs malis ſuo ſuppoſito diſconuenientibus vel alijs pſonis dilecti pꝫ ordo quia ſicut ſuperior portio large ſumpta. pmo vult ſuam fruitōeꝫ reſpectu dei. 2° iuſticiā quācunqꝫ ad fruitionē ordinataꝫ ꝛ hoc in ſe vel in alio. 3° vult ſm regulas eternaſ bona media ꝛ minima ſibi ꝛ alijs in ordine ad maxia ita habet nolle reſpectu oppoſitoꝝ. et triſticiaꝫ de illis ſi accidunt. Quo ad primum iſtoꝝ aia chriſti non triſtabat quia non fruitio vel non perfectio eiuſ que fuit nolita nō euenit i morte. quia nō fuit ꝯgruum vt p illud quo meruit alios fini ꝯiungi ipſe min⁹ fini ꝯiungeretur. Quantū ad 2m de peccato ꝓprio nō triſtabat. quia nullū habuit ſꝫ d̄ alieno. puta de peccato infidelitatl diſcipuloꝝ dubitantium ꝛ de incredulitate ꝛ crudelitate iudeoꝝ perſequentium ipꝫ Unde Ambro. ſup Luc. ꝛ ponit in lr̄a. doleſ dn̄e non tua vulnera ſꝫ aliena. triſtaris de meis peccatis naturā meā vulnerantib⁹ nō de tuiſ. Sꝫ hic eſt dubiū quia cū nulli meruit niſi qꝛ actu voluntati ſue paſſionē ſuaꝫ ad ipm retulit et magis voluit innocentiā diſcipuloꝝ q̄ alioꝝ aliaſ non videret triſtat⁹. quō nō meruit illos pſeruari a lapſu nolito. ¶ Confirmat. qꝛ meruit eis reſurgē ab illo. igit potuit ꝛc̄. ¶ Quo ad iſta duo obiecta fruitionē. ſ. ꝛ iuſticiā nō oportꝫ diſtinguē inter portionē ſupiorē ꝛ iferiorē. ſicut. n. ſupior pōt habere illa p obiectis. ita ꝛ inferior. de quibuſdā tn̄ nō triſtabat. quia nō eueniebāt nolita ꝛ d̄ q̄buſdā euenientib⁹ triſtabat. qꝛ ſic erāt nolita. cum. n. eēt recta neqꝫ placuerūt neqꝫ neutra fuerunt ſibi peccata peccātiū ſi erant ſibi oſtenſa.

Sed quo ad tertiū

obiectū. ſ. paſſionem xpi oꝫ aliter dicere de portione vna ꝛ alia. ꝛ hoc ſm q̄tuor vias poſitas in pmo articlo de diſconuenienti ꝛ triſtante. de quib⁹ videndū ē ſi oēs poni pn̄t in vtraqꝫ portiōe. ¶ Quantū ad hoc videt q̄ ē duplex triſticia non ſequens actualem nolitioneꝫ nec habitudialem ſiue conditionalem. ſꝫ quaſi nālem qualis eſt iſta que eſt circa voluntatē ex natura. ꝛ illa que eſt ex ꝯiunctiōe volūtatis cum appetitu ſenſitiuo patiente. iſta quidem duplex triſticia videt appropriata duplici portioni ita q̄ nolle nālr̄ ꝛ ſic triſtari. ꝯuenit voluntati tm̄ ſm portionem ſuperiorem. triſtari vero pciſe ex compaſſiōe ad appetitum ſenſitiuum cōuenit voluntati ſm portionem inferioreꝫ. ¶ Probatō pmi. qꝛ illud qd̄ reſpicit a portione ſuperiori large ſumpta vt pdictum eſt ſꝫ Aug. eſt qd̄ reſpicit in ordine ad eternū ꝛ hoc a rōne vt a quo ipa accipit pncipinꝫ cognoſcendi. ꝛ a voluntate q̄ illud vult in ordine ad ipm vt ad fineꝫ vltim ſed voluntas nihil vult nāliter pmo et p ſe niſi finem vltim. ꝛ per ꝯn̄s oē aliud vult non pmo. ꝛ in ordine ad ipꝫ. ḡ. minor pꝫ ex rectitudine inclinationis naturalis que non eēt recta ſi eēt maxie ꝛ pncipalr̄ ad minus bonuꝫ ꝛ non ad vltimatum. voluntatem aūt vt natura eē tm̄ ad bonum ꝓpriuꝫ pmo diſcordaret a dictis in iſto mēbro. id̄ oppom h̄ ſupponit ex illa. q. alr̄ ptractanda. ¶ Probatio ſcdi inte⁹ inquātum intelligit aliquid pciſe. qꝛ ſenſus cui coniungit illud ſentit: dicit portio inferior. igit ſimilr̄ d̄ appetitib⁹. añs pꝫ. qꝛ inquātū ſic cognoſcens nihil cognoſcit p regulaſ etnas. qꝛ eodē mō cognoſceret ſi nō poſſet de h⁹ ſꝫ illas iudicare. Cōtra iſta 2m mēbrū videt repugnare pmo. qꝛ volūtas ꝯpatitur appetitui ſenſitiuo vt nā ꝛ nō vt libera: qꝛ nō ē in ei⁹ ptāte iſta ſubita ꝯpaſſio. ſꝫ hec nō ptās ē ꝓpter nālem connexionē appetit⁹ ſupioris ad iferioreꝫ. igit

volũtas ut natura ñ cõuenit pciſe por
tioni ſupiori ⁊ ut cõpatiens appetitui
ſenſitiuo preciſe inferiori. Rñdeo volũ
tas ut natura duplr accipitur. Uno mõ
vt tendit naturaliter in obiecta ꝓpria
hui⁹ potentie circunſcribendo. alia. vt
ſ. inclinatur tãq̃ pfectibilis ad ſua ꝓpa
obiecta. ⁊ hoc mõ intelligitur pmum
membrum. qa ſic inclinatur naturalit
ad obã ordinate ſm naturalez ordinẽ
obiectorum inq̃tum ſunt ipſius ali
qualiter pfectiua. ¶ Aliomodo dicitur
voluntas ut natura icludendo omnem
ordinem ad quemcunq; ꝯñtem naturã
voluntatis. ⁊ hoc ꝓpe nõ ut libera. ſed
ut tantum appetitus intellectiuus. ſiue
ut habens affectionem ꝯmodi nõ iuſti
cie. ⁊ ſic habet ordinem ad compatien
dum appetitui inferiori. nõ tñ in ordi
ne obiecti illius ad primũ obm̃ volũta
tis vt voluntas eſt. ſed circunſcripto
illo ordine. circa quodcunq; ſic compa
titur. ⁊ ita in hoc ſe hz ac ſi ad etnum
referre non poſſet non ſic aũt ẽ ipſius
vt eſt talis potẽtia iclinatõ natural' or
dinata pciſe ad ſua ꝓpria obiecta. qa iª
iclinatio ut ſic non eſt pciſe ad aliquid
niſi inq̃tum eſt vlterior inclinatõ ad et
nũ. ſicut materia ñ inclinatur ad diſpo
ſitionem niſi qz vlterius inclinatur ad
formam perfectam. Breuiter volũtas
vt nã pmomodo eſt voluntas vt natu
raliter inclinata tñ ad ſua ꝓpria obie
cta. 2º mõ eſt voluntas inclinata ad obã
alterius appetitus cui ꝯiungitur medi
ante inclinatione illa: pmo mõ ẽ tñ por
tio ſuperior. 2ºº tñ inferior. generaliter
aũt põt accipi volũtas ut nã ſm quod
includit vtrunq; ⁊ ſic ptinet ad vtrãq;
portionẽ. De alijs duab⁹ triſticijs ſequẽ
tibus voluntatem actualem abſolutã
⁊ condicionalẽ ſiue habitualem. videt
q̃ cuz vtraq; portio poſſit ſic ⁊ ſic nol
le q̃dam que eueniunt vtraq; poterit
illo duplici mõ triſtari. de illis igit qua
tuor vijs poſitis in pmo articulo õ mõ
ſtãdi due communes vtriq; portioni
due ꝓprie duabus. ita q̃ vtraq; portõ
triſtari hz de obiecto triplicit nolito.

Ulterius ad pro

poſitum applicando voluntati chriſti.
q̃tum ad hoc obm̃ q̃ ẽ paſſio. vidẽdũ
ẽ q̃ portõ de hoc obiecto potuit tſtari ⁊
hoc ſm quẽ triũ modorum tſtãdi ſibi
poſſibiliũ. ⁊ pmo de portõne ſuperiori
pz õ volũtate ut nã. qz ipa ut ſic voluit
bonũ huic pſone ⁊ in ordine ad eternũ
⁊ ſic oppoſitũ fuit nolitũ tãq̃ contra
affectionẽ ꝯmodi. nõ tñ ꝯ iuſticiã. noli
tum aũt contra affectionem ꝯmodi ſi
euenit ẽ ſufficiens cã triſticie. ex primo
articulo igit h⁹ mõ volũtas ut nã tſta
bat de paſſione. Nec obſtat qõ bonũ il
lõ qõ ad mortẽ illã ſeq̃bat' l' ad qõ mors
illa ordinabat' fuit mai⁹ q̃ vite ſue cõſ
uatõ ad tps. qz lz ex h⁹ pl⁹ eẽt volẽduz
libere nõ tñ a volũtate ſz affectionẽ cõ
modi. niſi poſſet oñdi illã ſalutẽ hoim
fuiſſe mai⁹ bonũ huic pſone. q̃ ꝯſuatõ
vite ſue. ⁊ h⁹ magi ꝯmodũ ex ſe. nõ tñ
ex ordinatõe aliq̃ h⁹ tãq̃ vtilioris ad fi
nem vltimum. Si obijciat' h qz tũc vo
lũtas vt nã ñ ẽ portõ ſupior. qz ñ reſpi
cit oĩa i ordine ad etnũ nec etnũ. pº qz
aliq̃d ꝓpũ videt' nãlit' eẽ magi ꝯmodũ
huic q̃ aliq̃d extriſecũ. Hoc vltᵐ ẽ negã
dũ. qz etnũ ñ tñ ẽ ſummũ iuſte amãdũ
ſz ẽt ſũmũ ꝯmodũ oĩs volũtati vt ẽ ap
petit⁹ intellectiuus. circũſcripta liberta
te ⁊ iuſticia: ⁊ iõ in vtraq; ordinatiõe
nãli obiector eſt primum.

Sed uidendum eſt

2º õ portõne ſupiori volũtati vt libera
ẽ. ⁊ de triſticia ꝯñte i ipa actualẽ nolitõ
nẽ obi tſtabil' vr' q̃ p pnciª ſũpta a fine
vltio ñ poſſit ꝯcludi õ paſſiõe ⁊ ei⁹ op
poºiq̃ᵐ referũt ad finẽ iᵐ q̃ ipa ſit nolẽ
da qz cũ oppº ñ poſſit õmõſtrari. ſi rſe
rẽº ad finẽ. vlt. ꝯcludit' ſimplr vita eẽ ꝓ
tũc volẽda ⁊ mors nolẽda. igit volũtas

diuina recte non uoluiſſet illam paſſionem quia contra rationem rectam. nec etiam voluntas xpi recte voluiſſet illã nec in tali uelle meruiſſet. que omnia ſi abſurda. uidetur ergo ꝙ ſicut ratio ſuperior non potuit iudicare hoc eẽ malum pro tunc referendo ad finem vltim ſed determinate bonum. vel quia immediate ordinabatur ad finem ultimum. ꝓpter eius virtuoſitatem velle mori ul' mediate. ſcʒ mediante ſalute humana pro qua procuranda fuit mors volita. ita etiã voluntas ſuperior ut libera nõ potuit ordinate illam protunc nolle ſʒ determinate velle. ⁊ ita nec de illa triſtari triſtitia conſequente abſolutuʒ nolle liberuʒ. Cõtra igitur nec illa portõ gaudet de vita xpi. quia non eſt ratio concludendi illam ſimpliciter eẽ volendã ut refertur ad eternum. quia illa ratio pro tunc eque concluſiſſet. Rº. cõcluſio demonſtrationis practice eſt de actu circunſtantionato. ⁊ ſicut pro tunc velle mortem fuit bonum ſimpliciter quia ꝓ tunc a trinitate fuit volita. ⁊ ideo pro tunc ſuſtinenda etiã pro iuſticia conſulenda pro ⁊ ſalute hominum procuranda ita pro nunc eius vita eſt bona. ¶ Et quod obijcitur ꝙ demõſtratio ſemper eque concludit. verum eſt eandem concluſionem ⁊ in practicis eodem mõ circunſtantionatam. Sed ſi concludit pro tunc ut nũc dicit circunſtantiam cõcluſi. non ſequitur ergo pro ſemp quia nõ ẽ eadem concluſio eodem modo circunſtantionata. nec ſequitur ergo ꝓ tẽ ut tũc determinat illationem uel illatum.

Tertio uidendum

eſt de portione ſuperiori voluntatis vt libera: ⁊ de nolitione conditionata ſiue habituali. ⁊ dico habitualem in cuiꝰ actum voluntas prona ex ſe eſt exire niſi aliud obſtet. Sic videtur dicendum ꝙ illa portio noluit paſſionem hoc eſt noluiſſet quantum in ſe erat. ſi omnia proſpera ⁊ iuſta ſecundum ſe appetibilia eque fuiſſent ſine ea. hoc autem probatur duplici auctoritate ⁊ rõne. vna eſt Aug. 13. de tri. ⁊ q̃uis iuſtus per fortitudinem ſit patus excipere ⁊ equo aĩo ferre quicquid aduerſitatis acciderit. mauult tñ ut ñ accidat. Et ſi poteſt facit atqʒ paratus in utrunqʒ eſt. ⁊ quãtum in ipſo eſt alterum optet alterum vitet ⁊ ſi quod vitat incurrerit ideo volens ferat. quia fieri non potuit quod volebat ſupple quantuʒ in ipſo erat. pʒ autem quod intẽdit quod littera ſonat quia per hoc probatur nulluʒ q̃tuncũqʒ virtuoſum poſſe hic beatum. quia hic poteſt pati aduerſa. ⁊ ita non habere quicquid vult. qꝛ ut iã recitatũ eſt alterum optat q̃tum in ipõ eſt. ſ. ꝓſperũ. Alia auctas eſt phi. 3º ethi. c. ii. mors ⁊ vulnera triſticia forti ⁊ volẽti erũt ſuſtinet hec aũt qm̃ bonũ uel qm̃ turpe nõ ⁊ q̃to vtiqʒ magis hẽat vtutẽ oẽm ⁊ felicior ſit magꝭ in morte triſtior erit. ꝙ ñ eẽt niſi qꝛ q̃tũ in ipõ ẽ vult. oppoſitũ ⁊ illa auctas oñdit ꝙ dictũ eſt in pº mẽbº tale nolle ſufficẽ ad ɔ̃tari. Rõ ad hº eſt. qꝛ obiectũ patiẽtie nõ videt ſʒ ſe eligibile. qꝛ tũc nõ requireret patiẽtia. nec bti aliq̃ talia eligũt. Si dicat ad auctes ꝙ loquũt de fortitudie morali q̃ fortitudo diſponit portionẽ inferiorẽ nõ ſupiorẽ Hoc nõ obſtat quia ſupior ſm regulas eternas nihil aduerſum vꝛ iudicare eſſe eligibile inq̃tũ in ipõ eſt qn oppoitum eſſet eligibilius. ſi illud iuſticia nõ vetaret. alioqn qꝛ alligati ⁊ iuncti fini ultior: ut bti nihil eligunt aduerſum

Vltimo uidendũ

ẽ de portõe inferiori reſpcu hꝰ obi qõ ẽ paſſio. pʒ aũt ꝙ ipa ut nã. ⁊ ut cõiũcta appetitui ſenſitiuo ɔpatiẽdo ɔ̃ſtabat Sʒ dubiũ eſt ſi vt libera ɔ̃ſtabatur ꝓpt nolle liberꝫ abſolutũ uel ɔdicionatũ. ⁊ q̃m ad cõdicionatũ vꝛ ſilr dicẽdũ ſicut dcʒ

eſt de ſupioꝛi. ⁊ auctes eque ul' mag͛ oñ
dunt de iſta ſicut de illa. Nō reſtat igiẗ
videndū niſi vtꝛ ratō inferioꝛ poſſit ꝯ
cludere illam eē abſolutam nolendam.
⁊ ſic uolūtas poſſit eā oꝛdiate nolle ab
ſolute ⁊ ita triſtari. Quātū ad hoc viō
tur dicendū ꝙ nō ⁊ de ratione ⁊ cōſeqn
ter de volūtate. qȯ ꝓbatur mltiplíciter
pꝛimo qꝛ eadem potētia circa idē obm̄
non pōt habere actus oppoſitos q̄rum
alter ſit in ſummo. quia oppoſitum in
ſummo non compatitur ſecuꝫ reliquū
ſed poꝛtō ſupioꝛ ⁊ inferioꝛ ſunt vna po
tentia ſm Augꝰ. iꝫ. de tri. ⁊ oñſnm eſt
li. 2. di. 24. ſupioꝛ aūt poꝛtio dictat i ſū
mo ipam paſſionem volendā quantuꝫ
ad inte^m ⁊ ſm uoluntatem ſūme vult
igitur inferioꝛ non poteſt nolle. Preťea
ex pꝛincipio ⁊ concluſione non ſecūtur
oppoſita pncipium ratōnis pꝛactice in
ferioꝛis ē concluſio rationis ſupioꝛis ḡ
ꝓbatio minoꝛis pma pncipia pꝛactica
ſumuntur a fine vltimo ad quem ſunt
fines a quibus ſumuntur pꝛincipia ra
tionis inferioꝛis: ita qȯ bonitas illoꝛuꝫ
finium eſt ex illo fine igitur ⁊ pꝛincipia
ſumpta ex illis concluduntur ex ſump
tis ex illo. Preterea quomodocūq; pn
cipia rationis inferioꝛis ſe habeant pu
ta ſiue ſint cōcluſa ut pꝛeceſſit pꝛecedēs
argumētū ſiue imediata lꝫ poſterioꝛa
pus imediatis ſūptis a fine ultimo. naꝫ
inter imediatas ꝓpoſitiones tā pꝛacti
cas q̄ ſpeculatias eſt oꝛdo dignitatis ul'
eē pōt ſaltem hoc certum eſt ꝙ oppoita
demōſtrari nō poſſunt: ſed alterum tā
tū ſophiſtice arguetur. igiẗ ſi rō ſupioꝛ
demōſtrat hoc eē uolēdū. ex nullis pnci
pijs pōt inferioꝛ arguere niſi ſophiſtice
hoc eē nolendū abſolute ſupponimus
autē rationē xpi rectā nō errātem ꝑ ſo
phiſtica ⁊ uoluntatem confoꝛmem rati
oni recte nō ſophiſtice. ¶ Preterea rō
iudicās de actibus virtutū politicaruꝫ
eſt ratio inferioꝛ. ſed illa iudicat ꝓ bo
no communi moꝛtem eſſe uoluntarie

ſuſtinendam. igitur conſiderando bo^m
commune hominum ratio inferioꝛ xpi
non potuit concludere moꝛtem ſuam
eſſe nolendam: ſed oppoſitum. Si dica
tur ratio iudicat moꝛtem eſſe ſuſtinen
dam non tamen volendam. ⁊ ideo tri
ſtatur de illa. cui uidetur conſonare A
riſt. in aucte. ō. poſita. quia licet actus
patientie virtutis ſit volibilis. nō tamē
obiectum circa quod eſt actus. Contra
concluditur moꝛs nunc ſuſtinenda. igiẗ
aut voluntas non vult quod concluſuꝫ
eſt. ⁊ tunc non eſt recta. aut vult ⁊ tunc
uidetur non abſolute nolle moꝛtem. qꝛ
abſoluta ⁊ efficax volitio. a. non ſtat cū
abſoluta nolitione ⁊ efficaci eius ſine q̄
non poteſt eſſe. a. quia tunc idē ſil' fuge
ret ⁊ non fugeret. nam abſolute nolle ef
ficax eſt cauſa fugiendi. ſicut abſolutuꝫ
velle efficax eſt cauſa pꝛoſequendi voli
tum. Preterea ad concluſionem pꝛinci
palem videtur auctes. Nam Auguſtini
ſuper illud pſalmiſte. clamaui ⁊ non ex
audiuit me. miles coꝛonādus non timꝫ
ſcilicet Paulus. ⁊ dubius timet coꝛona
turus. quaſi diceret timoꝛ eſt de nolito
quod ſcitur uel creditur eē futurum ḡ.
Preterea mgr̄ in lr̄a adducit Hieroni^m
qui uult quod in xpo nō fuit paᵒ. ſed ꝓ
paᵒ ſi aūt abſolute noluiſſet cū tale nol
le ſequatur appꝛehenſionem ratōis tri
ſticia ſequens illud nolle videretur hr̄e
plenā ratōnem paſſionis. Cui placeret
concluſio iſtarum rōnū ⁊ auctoꝛitatū
poſſet dicē ꝙ voluntas ut libera nolu
it ſed tn̄ triſtabatur qꝛ noluit cōdicōna
liter q̄tū. ſ. in ipſa fuit ſi aliẗ diuinum
bn̄placitū impleret. ⁊ illō tale diciẗ vo
lūtariū mixtum in uolūtario. Et illud
ē ſimpliciẗ volitū qȯ q̄s vult q̄tū i ipo
eſt ⁊ illud ſm quid qȯ q̄s vult ꝓpter ne
ceſſitatē pn̄tem. puta ſimpliciẗ volūta
rium eſt periclitanti non ꝓijcere merceſ
iō iſtatur de ꝓiectōne. ⁊ ꝓijcere eſt uo
luntarium ſecūdū quid ⁊ ſic in ꝓpoſito
dicerent ꝙ xpus abſolute noluit moꝛ

tē qꝛ q̄tū in xp̄o fuit. ⁊ ſm q̄d eā uolu‑
it. Hoc credo falſum tam generaliter q̄
in ꝓpoſito. ꝓmū oſtenditur in exemplo
illo cū. n. ille ſit domin⁹ actuū ſuoꝝ ꝑ
voluntatem in cuius poteſtate eſt uti v̄
tute motiua ad ꝓĳciendum ⁊ non vti.
⁊ hoc ita in ꝑiculo ſicut alias. igiẗ ſim
pliciter uolens ꝓĳcit. qꝛ a nullo coact⁹
vti vi motiua. pꝫ. n. q̄ uoluntas poſſet
ita inordinate amare merces q̄ nollet
eas ꝓĳcere ēt ꝑ periculo euadēdo. ita i
ꝓpoito xp̄s dr̄ nolle mortem cū detmi
natione diſtrahēte. ſ. ſi bn̄ fieri poſſet. ⁊
iō diſtrabit. qꝛ conditō nō extat cōcedi
tur aūt ſm illā uiā ip̄m uelle mori ſine
ꝯditōe diſtrahēte. qꝛ ſi addiẗ ꝓpr̄ hono
rem dei uel propter iuſticiam uel ſalutē
hominū nō eſt diſtractio. finis. n. actus
non diſtrabit ab actu. in talibus igitur
qđ quis facit uel patitur non eſt ſimpli
citer nolitum. ſed ſecundum quid. Mo
uet aūt forte pro parte oppoſita. qꝛ tale
videtur ſimpliciter triſte ſicut proĳcere
periclitanti ⁊ mori forti. Sed hoc non
cogit quia ad ſimpliciter triſtanduꝫ ſuf
ficit nolle condicionatum quando cō‑
ditio eſt nolita. ⁊ ita velle ꝯſequens ali
quid nolitum non ſufficit ad gaudeꝛ ſi
cut ibi uelle ꝓĳcere ſequitur ad tempe‑
ſtatem fore quod eſt nolitum illi. Sed
tūc nō videtur xp̄i mors triſtis quia n̄
fuit uolita ꝓpter aliquid nolitum pre‑
ſuppoſitum. R⁹. ſicut fortis politicus
nollet ciuitatem ſuā talem neceſſitateꝫ
incurrere a qua eam liberari oporteret
ꝑ mortem eius ⁊ ſic p̄ſuppoit quoddā
nolitū. ſic xp̄s noluit auditores eē tales
corā quibus nō poſſet v̄itas p̄dicari ni
ſi ſcādalizarentur vſqꝫ ad odiū morta
le. iō ſi voluit mori ꝑ v̄itate doctrine.
ſupponitur quoddā nolitū ex p̄te audi
entium. Si aūt ꝑ ſalute humani generl
ſuppoitur aliud nolitum. ſ. hoīes eſſe i
tali ſtatu a quo ꝑ mortē xp̄i eripiēdi eſ
ſent. Si aūt ꝓpter bn̄placitum diuinuꝫ

illud fuit reſpectu huius obiecti vt vid̄
tur propter aliquem finem ad quem h⁹
obiectum ordinabatur. puta uel prop‑
ter veritatem predicandam uel ſaluteꝫ
hominum ꝓcurādam. ¶ Sic itaqꝫ ſi
ratiōes ultime cōcludāt videtur eſſe di
cendum q̄ ſm portionem iſeriorem no
luit paſſionem ⁊ hoc voluntate ut na‑
tura hoc eſt iquātū cōiūcta appetitui
ſēſitiuo patiēti ⁊ volūtate ut libera no
luit tātum ꝯdicionaliter. ⁊ n̄ abſolute
quemadmodum de portiōe ſuperiori
dictum eſt prius q̄ noluit ut natura. ⁊
vt libera noluit tantum condicionaliẗ
⁊ nō abſolute. ⁊ ita ſecundū vtrāqꝫ por
tionem eiſdem modis triſtabatur. nec
vꝫ non noluit abſolute igitur non triſta
batur. quia nolle naturaliter uel condi
cionaliter ſufficit ad ſimpliciter triſtari
vnde tantum poteſt argui abſolute nō
noluit igitur non triſtabatur ex illa cā
ſed cuꝫ hoc ſtat quod ex alia cauſa vni
ca uel duplici ſimul triſtaretur. ¶ Sic
qꝫ ſaluatur glo. illa repleta eſt malis ⁊c̄
ſ. triſticĳs ſiue penis quia tota anima ſe
cundum. voluntatem ſecundum vtran
qꝫ portionem triſtabatur ⁊ ut natura ⁊
ut libera ex nolitione condicionata q̄
tum. ſ. in ipſo fuit. ⁊ quantum ad intel
lectum ſecundum utranqꝫ portionem
apprehēdebat diſcō ueniēs volūtati na
turaliter ⁊ condicionaliter. Si quis ta‑
mē uelit aſſignare in volūtate inferiori
aliquam cauſam triſticie que non fuit
in ſuperiori. dicendo quod inferior ab
ſolute noluerit illam penam. quia de
ſuperiori non eſt uernm. poterit ita po
nere portio inferior conſiderat paſſio‑
nem abſqꝫ ordine ad finem vltimum.
quia ſub iſta circunſtantia conſiderare
eſt rationis ſuperioris. ſed circumſcrip‑
ta illa circumſtantia ſimpliciter eſt nolē
da. quia tantum propter illum eſt uo‑
lenda. igitur ratio inferior nō dictat eā
volēdā. ⁊ ita nec uolūtas iſerior vult eā

Contra iſtam viam poteſt ſic argui. pri
mo qꝛ ratio cui innititur oſtēdit tm̄ poſ
ſibilitatem huius ꝙ voluntas inferioꝛ
non velit iſtud quod vult ſuperioꝛ ab-
ſolute. quod non eſt propoſitum . quia
non velle abſolute non infert nolle ab
ſolute quale nolle negat alia via. Prete
rea. ꝙ non poſſit concludi propoſitum
de nolle probatur quia ſi vna circūſtā
tia quam conſiderat ratio inferioꝛ ſuffi
ciat ad concludendum hoc eſſe nolenđ
ergo non eſt determinabilis per aliā q̄
ꝯcludit illđ eē volēdū qꝛ ꝑ ſe nolēdū ꝑ
nih̄ aliud p̄t eē volēdū. hoc declaratur
qꝛ ſi ratio inferior oſtēdat. a. ſine circū
ſtantia finis vltimi, ꝓpter quā. a. ē volē
dū. oñdit. a. ut n̄ volēdū nec ut nolēdū
ſz q̄ſi neutꝝ. qꝛ detīabile circūſtanti-
is volibilitatis non autem determinaᵐ
ad volibilitatē quia tunc non eſſet per
aliud uolibile . uidetur etiam tertio qđ
ratio iferior poſſit oñdē illđ cū circum
ſtantia uolibilitatis: quia alias ratio in
ferioꝛ practica non poſſet dirigi per pri
cipia ſumpta a fine vniuerſaliore. quia
dirigi per illa principia eſt conſiderare
finem a quo ſumitur: alias fortis moꝛa
liter inquantum prudens cum pruden-
tia ſit rationis inferioꝛis nō poſſet ſe di
rigere in actu fortitudinis ex conſidera
tione felicitatis, quod ſi ſit incōueniens
ergo ratio inferioꝛ complete oſtendens
quantum poteſt ⁊ non partem obiecti.
pretermiſſa alia circumſtātia oſtendet
hoc ut uolibile. ¶ Preterea ſtat ratio
quarta de forti moꝛaliter quia nolle ab
ſolutum videtur eſſe cauſa fugiendi no
litum ne eueniat: non determinandone
a ſe eueniat. ſed ne eueniat ſimpliciter.
Qauntum ad iſtū articulum pertinet
non uidetur neceſſitas ſaluandi portio
ꝑem inferiorem abſolute noluiſſe paſſi-
onez quia hic ſaluatur ea triſtata đ paſ
ſione tam ut natura ē q̄z ut libera prop
ter volle conditionale ſicut ſupra dictū
eſt. ¶ Ad argumenta principalia que-
re. Ad primum alterius vie ꝓ iſto ar
ticulo ultimo poteſt dici ꝙ bonum mo
rale eſt ens per accidens aggregans in ſe
aliquem actum ⁊ circumſtantias m̄ltas
actui accidentales . ita ꝙ totum ratione
circumſtantie vnius poteſt concludi ele
gibile qua circumſcripta ratione alteri
us circumſtantie non erit elegibile reli-
quum. Per idem ad argumentum pri-
mum ꝓ alia uia cōceditur maioꝛ circa
idem obiectum per ſe . ſed hᵒ ē tm̄ idez
ꝑ accñs. Per idem ad ſm qꝛ concluſio
nes rationis ſuperioꝛis ſunt principia
ad concludendum ut per ſe ſumpte . ⁊
ut illate ex principijs ſupioꝛis. ⁊ ſic bene
poſſunt ſumi oppoſite minores ſub pri
cipio de eodem per accidens quarum
una ſit vera ratione vnius partis totius
⁊ alia ratione alterius. Per idem patet
ad tertium ꝙ ſophiſma eſſet aliud ſi cō
cluderet oppoſitum. Sed de toto eodē
ꝑ accidens concludit propter vnam cir
cumſtantiam oppoſitum predicatum
eius quod ineſt ſm aliam circumſtanti
am. Ad aliud de forti quod procedit
de circunſtantijs pertinentibus ad ratō
nem inferioꝛem. ⁊ ideo directe contra iſ
tam viam poteſt dici ſicut reſponſum
fuit. ⁊ ad illud ꝯtra. dici poteſt ꝙ ſimul
ſtant abſolute nolle. a. ⁊ abſolute velle
ſuſtinere. a. preſuppoſito. tamen quodā
nolito. ſ. neceſſitate ſuſtinendi. a. cuz di
cis nolle abſolutū eſt cauſa fugiēdi no-
litū . verum ē a ſe nō ab alio illatum a
quo non vult inferri. Ad auguſt. dico.
ꝙ non habuit eandem cauſam timendi
quam nos quia non peccata ſua ſic nos
noſtra. ita poteſt intelligi illud Ambro.
doles domine ⁊c. ¶ Ad magiſtrum ⁊
Hieronimum. Reſpondeo ſi non patie
batur tantum volūtas ſubreptitio mo
tu preueniente conſenſuz qualis paſſio
conuenit ei ut natura ⁊ poteſt dici pro-
paſſio ſed etiam patiebatᷣ motu ſeqn̄te
nolle liberᷣ elicitum. tunc intelligenduz
eſt paſſionem eē ut diſtinguitur contra

ↄpaſſionē illā que ↄturbat rōnem: qlis
nulla fuit in chriſto.

Hic oritur. qō. Cir-
ca iſtam .16. di. in quo ma-
giſter agit de modo quo fi
lius dei aſſumpſit defectus humane na
ture queritur vnū. vtrum. ſ. xp̄s habu-
it neceſſitatem moriendi ꝙ non. Ro. 8.
corpus mortuum eſt propter peccatum
.i. habuit neceſſitatem moriendi. Simi
liter Gen̄. 2°. i quacunqꝫ die ↄme. mo.
Sed xp̄us nec habuit peccatum origi-
nale nec actuale. cum igitur mors infli-
cta ſit propter peccatum. ut pꝫ ꝑ aucto-
ritates dictas ſequitur ꝙ chriſtus non
habuit aliquam neceſſitatem morien-
di. Preterea. anima xp̄i fuit omniſci
ens ſicut patet. igitur fuit omnipotens.
ꝛ ſi hoc igitur non habuit neceſſitatem
moriendi. quia potuit prohibere omnē
cauſam mortis. cōſequentia p̄ma patet
quia non minoris perfectionis eſt oia
ſcire q̄ꝫ omnia poſſe. cum vtrunqꝫ reſpi
ciat omnia ꝛ includit potentiā reſp̄cu
actus tendentis in omne poſſibile. ergo.
Preterea corpus eius fuit temperatiſſi
mum ꝛ optime complexionatum. alit̄
non fuiſſet proportionatum anime ſue
que fuit nobiliſſima inter oīs formas
perficientes materiam. ſciuit autē ani
ma eius omnia que poterant nocere ꝛ
que conferre ſanitatem. ꝛ tenebatur ſal
uare uitam ſuam. igitur accipiendo ꝓ-
alimento conferētia dimittendo noxia.
ꝛ precauēdo ab extrinſecis corruptiuis.
potuit ſemper viuiſſe. quod bene ſciuit
feciſſe. igr̄ nulla fuit in eo neceſſitas mo
riēdi. ¶ Preterea anima ſua fuit perfec
tiſſima inter omnes formas perficiētes
materiam. igitur perfectiſſime perficie-
bat materiam ꝛ per conſequens abſtu-
lit omnem priuationem a materia quā
perfecit. quia hoc poteſt forma iperfe-
ctior. ſ. forma celi. ita ꝙ celum ſit natu-
raliter incorruptibile. igitur hoc fecit
anima chriſti reſpectu ſue materie.
Contra omne corruptibile neceſſario
corrūpetur .6. metha. ꝛ cauſa eſt quia
ↄ̄ria in eodē ſemper agunt ꝛ paciūtur
ad inuicē. cum igitur corpus xp̄i fuerit
cōpoſitum ex ↄ̄riis. tandem corrumpet
naturaliter. ¶ Preterea materia eſt res
qua aliquid pōt eē ꝛ nō eſſe. 5. metha.
ꝛ hoc rōne priuationis in ea. p° phy. qꝛ
priuatio ſiue materia priuata machina
tur ad maleficium. i. ad corruptionem
compoſiti cuius ē. ſed materia fuit eiuſ
dem rationis in xp̄o ꝛ in nobis. ſed in
nobis eſt cauſa neceſſaria corruptionis
igitur ꝛ in ipo.

Iuxta hoc quero vtrum
in poteſtate anime xp̄i fuit nō
mori ex violentia paſſionis. ꝙ ſic. quia
anima ſua ſ̄m voluntatem perfecte do-
minabatur appetitui ſenſitiuo ꝛ omni
bus viribus inferioribus. quia in ipſo
nulla rebellio ipſarum fuit. igitur dn̄a-
batur plene ſuper corpus ut poſſet impe
dire omnem violentiam corporalē. ꝓ
bo quia dominabatur corpori princi-
patu diſpoſito ſicut dominus ſeruo. ap
petitui autem ſenſitiuo ꝛ aliis viribus
inferioribus principatu politico. ſicut
rex vel princeps dn̄at ciuibus. qr̄ ꝑfecti⁹
dn̄atur corpori q̄ꝫ aliis viribus quia fu⁹
nihil poteſt ↄ̄ dn̄m. ciuis aliquid poteſt
ↄtra p̄ncipē ꝛ ↄ̄ dicit ſibi aliqn̄. Preterea
Jo. 10. dicit xp̄us poteſtatem hēo ponē
di aiam meam. ꝛ iterū. ego pono aiam
meam a meipo ꝛ nemo tollet eā a me.
quero quō intelligit cum dicit a meipo
non. n. a ſe dei v̄bo. qꝛ nunq̄ꝫ fuit depo-
ſita vel ſepata a v̄bo aia illa. igit h° dic̄
ut hō. ꝙ poſuit aiā a ſe. ſepādo ipam
a corpe. igit̄ in ptāti aie fuit ſepari l nō
ſepari. ¶ Silr Jo. dic̄ mādatū accepi a
pre. ſ. ponē aiā meam. ſed non accepit
mādatū niſi ut hō. qꝛ in diuinitate eq̄
lis erat pr̄i. ḡ ut hō ꝛ minor p̄re poſuit
aiā ſuā. ḡ ut hō h̄uit i ptāte ſua ponē. ꝟ

n̄ ponē. ¶ Pretea. ĩ mltis euāgelijs hr̄ ꝙ
cū clamoꝛ valido emiſit ſpūʒ. h aūt nō
potuit eē ꝙ ſic valide clamaret niſi pre
ueniſſet gratis horaʒ moꝛt̄ que accidiſ
ſet ex violentia paſſionis. igr̄ ante horā
illā ſiue inſtās poſuit ex ptāte ſua aiam
ſuā. ⁊ eadē rōne potuit etiā poſuiſſe ꝑ
tūc. ⁊ ita in ptāte eius fuit moꝛi vel nō
moꝛi ex violentia paſſionis. ¶ Cōtra.
fuit in eodem ſtatu ſm coꝛpus in q̄ nos
⁊ viatoꝛ. igr̄ ſm coꝛpus potuit ſibi vio
lentia inferri. vnde neceſſario diſſoluē
tur coꝛpis armonia. pʒ in nobis. ⁊ ita
vñ coꝛpus ꝑuetur vita. ¶ Preterea. ſi i
poteſtate ſua fuit ꝯſeruare coꝛpuſ ab oi
violentia extrinſeca tenebat ſe cuſtodi
re. qꝛ poſt dilectionem dei ⁊ anime pro
prie ⁊ animaꝝ ꝓximoꝛum tenebat ſuū
coꝛpus diligere lege charitatis. ⁊ ita ſi
poſuit aiam vel poni permiſit. cum po
tuit hoc preſeruaſſe vt homo. peccaſſet
quia qui n̄ ꝯſeruat diſſolutionē ſui coꝛ
poꝛis cum poſſet. peccat.

Ad primam qōem

dicitur a multis ꝙ habuit neceſſitatem
moꝛiendi. quia in eo fuit potentia mãe
eiuſdem rationis ſicut in alijs homini
bus. ⁊ fuit priuata alijs foꝛmis. ⁊ mate
ria priuata eſt cauſa coꝛruptionis. ergo
¶ Preterea. in coꝛpoꝛe chriſti fuit con
trarietas qualitatuʒ. quia qualitas ele
mentares non ſunt in omnimoda pro
poꝛtione equali in coꝛpoꝛe mixto ꝓpoꝛ
tionato anime. quia aliter complexio
natur vna pars ꝙ alia ⁊ vita precipue
conſiſtit in calido ⁊ humido. quia igiẗ
fuit dominiuʒ alicuius qualitatis: ⁊ cō
trarietas ex mutua actione ⁊ paſſione
tandeʒ naturaliter fuiſſet coꝛruptio ne
ceſſario ſecuta. ¶ Preterea. ex hoc ꝙ
elementa in coꝛpoꝛe appetunt naturali
ter propria loca cum ſint extra. fuiſſet
tandem coꝛruptio ⁊ diſſolutio illoꝛum
per naturam. ¶ Preterea. diuerſe par
tes oꝛganice diuerſimode complexionā
tur. ita ꝙ in oculo dominatur alia qua
litas ꝙ̄ in alijs oꝛganis ⁊ habent cōtra
rietatem. ideo ex mutua actione ⁊ paſ
ſione partium erat neceſſitas ad coꝛrup
tionem. ¶ Preterea omne coꝛpus gene
rabile ⁊ coꝛruptibile habet certam ꝑyo
dum ſue durationis ineſſe vltra quam
non poteſt durare. ſed coꝛpus chriſti fu
it generabile ⁊ coꝛruptible. ergo. ¶ Ra
tōnes iſte non concludunt. quia omnes
preter vltimam concludunt de coꝛpoꝛe
chriſti modo vel de coꝛpoꝛe poſt iudici
um. quia coꝛpus habet eandem poten
tiam materie quā prius. ⁊ ſimili modo
priuatam. quia non habet alium actuʒ
ꝙ̄ ante. ⁊ ideo ſicut ante non abſtulit ꝓ
uationem cōmunicando ſe per eſſentiā
coꝛpoꝛi. ſic nec poſt. quia non cōicauit
ſe mediāte poſt reſurrectionem niſi ſic
ante. ¶ Preterea. coꝛpus eſt mixtum ⁊
ē ibi ꝯ̄rietas q̄ añ ⁊ elemēta nata ſi eē ĩ
regiōib⁹ ꝓprijs cū ſint extra ⁊ magis ex
tra ꝙ̄ ꝑus ĩ coꝛpe xp̄i. ⁊ ĩ coꝛpe ẜʒ ſe nō
vt accipit ẜʒ oꝛgana ſenſuū maxie deno
miat tra ⁊ illa ĩ celo exn̄s ē maxie extra
locū ſuū. iō maxie facēt ad coꝛruptiōeʒ
appetēdo locū ꝓpriū. ¶ Pretea. ꝙ̄tuʒ
ad ptes oꝛganicas ſequit idē. qꝛ p⁹ reſur
rectōem fuerunt eiuſdem ꝯplexionis q̄
lis ante. aliẗ nō eſſent eedem ptes. igr̄ ſi
fuerūt ante cā coꝛruptionis ⁊ poſt erūt
⁊ ita neceſſario coꝛrūperet poſt ſicut añ
ſi iſta eſſet cauſa hui⁹ neceſſaria. ¶ Ul
timum argm̄ accipit vnū falſum. ſ. ꝙ oē
generabile accipit certam ꝑyodum ⁊c̄.
qꝛ ponat ineſſe aliquis lapis ⁊ tollatur
omne extrinſecum coꝛruptiuum poſita
cuʒ hoc generali influentia vel manute
nentia diuina nunꝙ̄ coꝛrūperet. ğ nō ꝓ
pter ꝑyodum coꝛrumpit vel hʒ certum
terminū duratōis. ſed ſi mixta ſūt neceſ
ſario coꝛruptibilia. hoc ē ex cā intrinſe
ca. ⁊ maxime animata: quia ĩ talib⁹ ali
qua qualitas dn̄atur vt caloꝛ. qui tam̄
ꝯtinuo fouet in humido tendēte in coꝛ
ruptōeʒ ꝯtinue ꝑ actionem caliditatis.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ideo tandem ex tali actione ſequitur ō
fectus ⁊ corruptio humidi radicalis in
aliquo citius in aliquo tardius ſm qō
actio eſt fortior ⁊ minus fortis. ⁊ ideo
nihil ad pyodum de huius corruptōne
q2 pyod' eſt maior ⁊ mior ex cauſa itri
ſeca. ita ꝙ aliquid intra ē cauſa pyodi
⁊ corruptionis magis ꝙ econuerſo. Si
militer elemēta ſimplicia nō corrūpūt
ſm totū ꝙ aūt comparāt ſecūdū ptem
h° ē ex actōe alterius ꝯrij in ip3 ⁊ ſub
tractōe cauſe ꝯſuantis ⁊ generātiſ. ſicut
ignis de inferiori ſpera corrūpitur i ye
me in regione iſta ex actōe frigidi dñan
tis ex elongatione ſolis. ecōtra i eſtate
generatur ps ignis. ⁊ corrūpit frigidi-
tas ꝓpinqua igni. ⁊ cā ē acceſſus ſol' ex
clude actōnē talē ⁊ corpus ſimplex nō
corrūpetur ꝓpter pyodū certā quā i ſe
hēat. ſ3 pyod' rei ſequit cā3 corrupti°
⁊ ē maior vel minor ex cā alia ꝙ ex h°
ꝙ pyodus.

Ad qōnem igitur

dico primo comparando verbu3 aſſu
mēs ad naturam aſſumendā. 2° compa
rando naturā ad qualitatem ꝯſequētē
3° comparando naturam aſſumptam
ad glā3 ⁊ penā. Primū pōt eē tripl'r p°°
ꝯpando vbū aſſumēs ad naturā gloſā
aſſumendā. q2 potuit accepiſſe nā3 ſim
pliciter glorioſam. ⁊ illa nullo mō ha
buiſſet cām ſimpliciter corruptionis.
Secūdo mō comparando vbū ad nā3
innocente3 aſſumendā ſine peccato ori
ginali. ⁊ cum iuſticia originali ita ꝙ eēt
innocentia ex parte nature in ſe. ⁊ ſic
adhuc non fuit hic aliqua cā mortis.
Tertiomodo comparando verbu3 ad
naturam aſſumendam glorioſa3. ſic ꝙ
gloria non redundaret in corpus p mi
raculum. ⁊ ſic facto illo miraculo in 3°
inſtanti ſequebatur in 4to cauſa neceſ
ſitatis diſſolutionis illius corporis ⁊
ſeparationis huius anime a corpore. ¶
Dico ergo ad propoſitum ꝙ comparā
do verbum ad naturam glorioſam a
ſumptam in tertio inſtanti ſine redūdā
tia glorie anime in corpus: neceſſe fuit
corpus ſuum eſſe mortale. licet hoc fue
rit ſpeciale ⁊ nouum miraculum ꝙ glo
ria anime non redundauerit in corpus
facta tamen miraculo iſto corpus illō
habuit neceſſitatem moriendi. q2 nec
gloria redundauit in ipſum nec ſecun
dū corpus habuit iuſticiam originalē
preſeruantem a corruptione. Hoc con
firmatur per Auguſt. de baptiſmo par
uulorum ubi expreſſe dicit quod facto
illo miraculo habuit neceſſitatem mo
riendi. ¶ Sed vnde fuit hec neceſſitas
moriendi Reſpondeo quia corpus ſi-
bi dimiſſum per priuatione3 redundā-
tie glorie fuit animale. ⁊ ideo nō ſb' ple
no dominio anime ad prohibendum
paſſionem in corpore. ideo fuit in cor
pore eius corruptio ⁊ reſtauratio per
ſumptionem alimenti. ſed non potuit
fieri reſtauratio ita perfecta ꝙ corpus
ſemper maneret niſi anima perfectum
dominium habuiſſet ſupra corpus.
Contra ſciuit quantum neceſſe fuit ſu
mere ad tantum reſtaurationem deper
diti ut tantum reſtauretur quantum
fuit deperditum. ¶ Reſpondeo quam
uis ſciuerit hoc. attamen duo ſunt.
quare hoc non ſequitur ſcilicet poten
tie nutritiue debilitatio in conuertēdo
⁊ impuritas alimenti quod aſſumpſe
rit. de impuritate alimenti dico quod
ſi Adam habuiſſet alimentum noſtrū
fuiſſet mortuus ſenio hoc de ratione
alimenti patet. quia non quodlibet ha
bet generari ex quolibet ſicut ex termi
no. ſed determinatum ex determinato
⁊ ideo ex alimento puriori ⁊ meliori ge
neratur melior ſanguis. ⁊ ex ſanguine
puriori generatur caro ſolidior ⁊ per-
manentior. vnde ex alimento corrup-
to ⁊ impuro generatur caro valde flui-
da igitur impuritas alimēti iheſu chri
ſti reſpectu alimenti Ade fuiſſet in ihe

chriſto ſicut in nobis cauſa extrinſeca
corruptiua. quia nō fuiſſet ex parte ali
menta ita perfecta reſtrauratio ſicut de
perditio. ¶ Sed poſito ꝙ habuiſſet eſū
ligni vite fuiſſet ne corpus eiꝰ incorrup
tibile. dico ꝙ non. ſed habuiſſet cauſaꝫ
intrinſecā moriendi. quia omnis virtus
naturalis relicta ſibi ⁊ non preſeruata ꝑ
aliquod donū collatum. agendo in ali
ud naturale cōpatitur ⁊ debilitatur. ⁊
tantum agere poteſt ꝙ debilitabitur in
tantum ꝙ non poteſt ſufficienter agere
ad conſeruationem ſui indiuidui. ut pꝫ
de virtute nutritiua in nobis. ꝙ longa
actione in alimenta ⁊ ex conuerſione di
utina tandeꝫ debilitatᷣ ita ut non poſſit
plus conuertere. talis fuit nutritiua xpi
ſibi derelicta. ⁊ ideo tandeꝫ debilitata.
non potuiſſet amplius reſtaurare. igiᷣ
debilitas virtutis. ⁊ īpuritas alimenti
extrinſeci fuiſſent ſufficiens cā ſue mor
tis naturalis.

Sed contra iſta ſūt

aliq̄ dubia. vr̄. n. ꝙ ex ꝑfcā vnione xpi
ad verbuꝫ ſine omni alio miraculo no
uo ꝑſeruaretᷣ corpus eius ab oī corrup
tione quia aſſūptio fuit talis ut aſſūptū
nunq̄ dimitteretᷣ ſm Dam̄. igᷣ non po
tuit eſſe ꝙ ſtante vnione corꝑis ad vbū
aliqua ꝑs carnis eiꝰ flueret ⁊ corrūpetᷣ.
qꝛ ſic aſſūptū fuiſſet dimiſſum. imo ſi
fluxerīt partes hoc vr̄ fuiſſe ꝑ miraculū
igitur magis fuit mirabile chriſtum fu
iſſe mortuuꝫ q̄ꝫ naturale. ¶ Preterea.
ſi partes fluebant tunc fuit reſtauratio
partis noue. hoc autem nō fuit ſine no
uo miraculo. quia illa pars noua vnitᷣ
vbo. hoc n̄ potuit fieri niſi a vbo. qꝛ tā
te potētie ē vnire ptē vbo ſicut totū cor
pus. ſed totū nō vnitᷣ niſi ꝑ miraculuꝫ.
igitur nec illa pars. ¶ Dico ad iſta ꝙ
facto illo miraculo ꝙ gloria anime nō
redundabat in corpus neceſſitas fuit ꝙ
partes corporis fluerent per ſudorem. ⁊
alias cōſūptiōes quia actiuo ⁊ paſſiuo
naturalibus approximatis neceſſe eſt ſe
qui conſūptionē ſi alterum habeat do
minium ſed in corpore xpi fuerunt cali
dum ⁊ humidū ⁊ aliquod dominium
vnius ſuper alterum ⁊ virtus nutritiua
non ſufficiebat ex alimentis reſtaurare
deperditū ex mutua actione: ideo neceſ
ſaria fuit fluxus partium ⁊ corruptio.
¶ Ad primū cum dicitur ꝙ ſemel aſſū
ptum nunq̄ fuit dimiſſum. verꝫ eſt de
principalibus ꝑtibus corꝑis que ꝯcur
runt ad perfectionē hominis. cuiuſmo
di ſunt partes etherogenie. ſ. cor caput:
⁊ manus ⁊ huiuſmodi: ⁊ tamen alique
partes dimiſſe ſunt. vt ſi incidit ſibi vn
gues: vel raſit ſibi capillos. ⁊ ſic de par
tibus carnis ⁊ aliis. imo totuꝫ ſꝫ rōne
totius fuit dimiſſum: quia totū integꝝ
ex partibus non ſemper fuit vnituꝫ vt
ſupra patuit. tamen principales partes
ſemper fuerunt vnite. ⁊ de illis loquitur
Damaſ. ¶ Ad aliud cuꝫ dicitᷣ ꝙ tunc no
uo miraculo fuit alia pars vnita: dico
ꝙ non nouo ſꝫ antiquo. circa quod ſci
endum ꝙ ſicut virtus generatiua hꝫ ge
nerare diſtinctum ⁊ ſeparatum ſm eſſe
⁊ ſm locuꝫ. ſic nutritiua habꝫ generare
idem ⁊ vnitum. quia nutritio eſt agge
neratio vnius ad aliud. per idētitateꝫ ⁊
vnitatem cū eo. ⁊ dico ꝙ generatio no
ue partis vnite corpori fuit naturalis ⁊
ꝙ caro generata eſſet pars corporis pre
exn̄tis. naturale eſt vtriqꝫ. ſed ꝙ ꝑs iſta
vniatur verbo fuit miraculuꝫ. non qui
dem nouuꝫ: ſꝫ eodem antiquo quo pri
mo corpus totum vnitᷣ verbo. vnitur
q̄nqꝫ omnis pars illius totius: ⁊ omne
illud quod eſt actu pars eius: ſed tamē
virtus naturalis fuit aliquid preambu
lum ad antiquum miraculum. quia fe
cit ꝙ aliquid eſſet actu pars corporis.
quod prius non fuit: ſed hoc antiquo
miraculo fcō: illa ꝑs ē vnita vbo vniōe
totiꝰ. ⁊ effectiue a vbo ⁊ a tota trinitate

Ad primum princi

Ad primum princi
pale dicitur ꝙ corpus propter peccatū
mortuum eſt demeritorie ⁊ ex hoc ſeq̄
tur ꝙ cum in xp̄o nullum fuit demeri
tum. ꝙ in primo inſtanti in quo aſſūp
ſit naturam innocentuꝫ non fuit cauſa
demeritoria mortis in eo ⁊ ſic procedit
illud Señ. ꝙ poſtquam commederunt
habuerunt primi parentes neceſſitateꝫ
moriēdi ex demerito. ſed alia cauſa fu
it in xp̄o ſicut dictum eſti in pede queſti
onis. Ad aliud conceſſo antecedente:
nego conſequentiam. ⁊ cauſa eſt quia
omnipotentia ad omne poſſibile ꝓdu
cendum non poteſt conferri creature.
vel alicui niſi illud habeat in ſe formaꝫ
vnam vel plures in qua uel in quibus
radicetur potentia omnium poſſibiliū
poſſibiliter fiendorum. hec autem for
ma non poteſt eē accidentalis nec vna
nec multe. quia accidens ſecunduꝫ ſe n̄
habet in ſe nec habere poteſt manens
accidens productiuam virtutem omni
um ſubſtantiarum. vel alicuius dico ō
ſe. igitur oportet ꝙ illa omnipotentia i
eſſet ei per aliquam formam ſubſtantia
lem virtualiter ⁊ perfecte continentem
omneꝫ formam ⁊ omne ens poſſibile fi
eri. ſed talis forma non poteſt confer-
ri anime xp̄i manente anima: nec ange
lo. quia anima manens anima vel an
gelus manens angelus non poteſt infri
gidare. ⁊ ideo repugnat ſibi talis forma
virtualiter continens omnia. ſed poſ-
ſe cognoſcere omnia cognoſcibilia cuꝫ
hoc non ſit producere ipſa in eſſe: non
requirit niſi potentiam intellectiuam.
⁊ habitus vel ſpecies quorum anima ē
capax. ideo intendendo inſcibilia non
cauſando ea ſed tm̄ cognoſcendo non
requiritur tanta perfectio in fundamē-
to quo abſolute cognoſcit ſicut requiri
tur in fundamento omnipotentie quo
poteſt omnia poſſibilia cauſare. ¶ Ad
aliud cum dicitur quod ſciuit ſe cuſto-
dire ⁊ reſtaurare equaliter ꝯcedo ꝙ ſci
uit ſi habuiſſet ꝓ ſtatu iſto in quo fuit
alimentum purum. ⁊ virtutem nutriti
uam non debilitatam. ſed vtrunq̄ꝫ de
fuit. ideo non fuit conuerſio alimenti i
ita puram carnem ut ſemper maneret
nec fuit virtus eius eque intenſe in con
uertendo. Ad aliud cum dicitur ꝙ eiꝰ
aīa fuit perfectiſſima forma. ideo ab
ſtulit omnem priuationem a materia
ſicut forma celi. dico ꝙ ſicut forma celi
non continet virtualiter vel cauſaliter
⁊ perfecte oēs formas. ita nō pōt aufer
re a materia. ſi in celo ſit mā. omnem ꝑ
uationem ⁊ potentiam māe ad aliam
formam. Ideo ſi in celo ſit mā eiuſdeꝫ
ratiōis cum materia hic necio eſt ibi ꝑ
uatio ⁊ poſſibilitas ad alias formas. iō
ſi celum ſit incorruptibile oportet dice
re ꝯñter ꝙ vł ſit forma ſimplex. uel ꝙ ſi
hēat māꝫ ꝙ illa ſit alterius rōnis ⁊ ō ſe
tm̄ i potētia ad formā quā hꝫ. Rñdet
ad formas argumentorꝫ. ō. ꝓ pma op.
quō elementa ſunt in corporibus glori
oſis et tamen ſunt incorruptibilia perti
net ad quartum librum. ideo ibi vſq̄ꝫ
differatur.

Ad ſecundam que
ſtionem dico ꝙ ſi anima chriſti fuiſſet
ſibi abſolute dimiſſa ex quo fuit glori-
oſa. gloria anime redundaſſet in corpꝰ
⁊ per conſequens in poteſtate anime fu
iſſet non mori ex quacunq̄ꝫ paſſione.
Sed quia in tertio inſtanti fuiſſet cor-
pus ſine redundantia glorie in ipſuꝫ vt
patet. ō. in precedenti. q. ideo in quarto
inſtanti illud corpus neceſſario fuit cor
ruptibile. nec fuit in poteſtate anime a
paſſiōe preſuari. cꝰ rō ē. qꝛ ex pma iſti-
tutōe nā ē ꝙ aliq̄ actia ſi nata dñari ali
qbꝰ paſſiuis tē ſic. oē corpꝰ alterabile ⁊
corruptibile ꝑ approximatōneꝫ actiui
dominātis pōt corrūpi corpꝰ xp̄i fuit ta
le a pꝰ iſtāti vniōis vſq̄ꝫ ad mortem. igi
tur per actiuam approximatū potuit i

coꝛpus illud induci diſpoſitio vel qua-
litas incōpoſſibilis animatōni paſſiue
illius coꝛpoꝛis ⁊ ita potuit p̄ moꝛtez p̄
uari vita qꝛ aīa nō pficit niſi coꝛpus di
ſpoſitum ⁊ ꝓpoꝛtionatum ei. Si dicas
ꝙ ſicut anima a ſolo deo creatur ⁊ vni
tur: ſic ſolus deus poteſt eam ſeparare.
⁊ ita nihil aliud inferens paſſionez po
teſt eam ſeparare a coꝛpoꝛe. Preterea
ſi preſeruare coꝛpus a paſſione non fu-
it in poteſtate anime xp̄i. igitur paſſio
⁊ ſeparatio anime non fuit voluntari
um. nec p̄ conſequens meritoꝛium. ¶
Preterea ſi ſic: tunc paſſio illa fuit ſim
pliciter violenta. ⁊ ſi hoc non fuit me
ritoꝛia ad pꝛimum iſtoꝛum cū dr̄ ꝙ ſo
lus deus pōt vnire aīam coꝛpoꝛi de h°
poſſet eē dubiū an in reſurrectione cuz
coꝛpus fuerit ſūme diſpoſitū aīa poſſz
ſe vnire. uel an generans hominem vni
at animam intellectiuā neceſſitādo vni
onem p̄ oꝛganiſationē coꝛpoꝛis ⁊ diſpo
ſitōnē ꝯuenientē vltimate pfectibili ab
anima intellectiua. Sed quātū ad pᵐ
habet locum in 4to li. ꝯceſſo tñ añce-
dente. nego ꝯñaz ſi ſolus deus pōt vni
re. igitur ⁊ ſepatōnem cauſare. qꝛ agēs
cauſatū pōt inducere aliquā q̄litatē in
coꝛpoꝛe ad quam neceſſario ſequitur
neceſſitate abſoluta examinatio coꝛpo
ris. nulla tñ qualitas uel diſpō creata i
coꝛpoꝛe ab agente naturali eſt cā nccīa
ſimpliciter animatōnis paſſiue coꝛpoꝛi
Exemplum ignis per actionē ſuā pōt i
ducere q̄litatem neceſſitantē ad ſepara
tōnē aīe a coꝛpe. ñ aūt aliquā neceſſita-
tē ad vnionē ignis dico de ſe ſolum. Cō
tra coiter dr̄ ꝙ agens nāle iducit diſpo
ſitōnē in coꝛpoꝛe oꝛganico. ſ. perfectam
oꝛganizationem ⁊ debitā elemētoꝛum.
ꝯplexionē. que eſt diſpō neceſſitās ſim
pliciter ad inductōnem aīe Reſpondeo
nulla diſpō inducta ab agēte nāli i ma
teriā eſt diſpoſitio neceſſitans ſimplici
ter ad anime infuſionem. ſz quecūqꝫ ſit
illa cum ſe teneat a pte materie in rōne
receptiui ⁊ iñ potentia ad foꝛmam: eſt
in potentia contradictōnis ad ipſaz aī-
mam intellectiuam aliter diſpō aliqua
inducta in materiam ab agēte naturali
neceſſitaret deum ad cauſandum anī-
mam ⁊ infoꝛmādum coꝛpus. qō falſuz
eſt licet philoſophus hr̄et hoc dicer̄. qꝛ
ipe poſuit deum nāliter agere ex neceſ
ſitate nature om̄e qō agit. ⁊ ideo ſicut
agere exñte ſumme calido ⁊ ſumme diſ
poſito ad foꝛmam ignis. ſequitur neceſ
ſario ꝙ ignis igniat aerem coꝛrūpēdo
foꝛmam aeris. ita poſuit ph̄us ꝙ coꝛpe
oꝛganico exiſtente diſpoſito per actō
nem agentis naturalis deus neceſſario
creat animam in coꝛpoꝛe aīando ipſuz
ſed ſicut ph̄us errauit in illo p̄ncipio po
nēdo deū cauſare omnia extra ſe ex ne
ceſſitate nature. ſic theologi negātes ip
ſum in illo p̄ncipio debent ꝯſequēt ne
gare illum iu quolibet qō ſequit̄ ex p̄n
cipio illo. ſ. ꝙ agēs nāle poſſit ſimplici
ter neceſſitare mām ad aīationem paſ
ſiuam. ſed q̄libet diſpō inducta in mā
ab agente nāli ē in potētia ꝯdictōnis
ad aīationē ⁊ foꝛmam reſpectu dei. qꝛ
de⁹ volūtarie ⁊ ꝯtingenter cauſat q̄cq̄d
extra ſe cāt. Ad 2ᵐ dico ꝙ volūtas pōt
habere actū meritoꝛiū circa aliqō ob
iectum qō ñ ē in ptāte ſua. immo qō
eſt neceſſariū ⁊ ipoſſibile aliter ſe habe
re. ſicut pōt amar̄ deū amoꝛe amicitie
volēdo ſibi bonū. puto ipz eē iuſtum.
ſapientem. ⁊ huiuſmodi ⁊ tñ velit no-
lit volūtas: deus eſt iuſtus ⁊ ſapiens. ſic
ḡ mereri potuit volūtas xp̄i de paſſio
ne xp̄i q̄uis nō fuerit i ei⁹ ptāte impedi
re eam. ꝯplacendo. ſ. illi paſſioni ⁊ acce
ptādo ipam ꝓpter bonū ꝯñs ex ipa. q̄a
accepta fuit deo. Ad 3ᵐ dico ꝙ violen-
tum vnomodo opponitur naturali ſi-
cut violentum eſt lapidi ſurſum eē. qꝛ
naturale eſt ſibi eſſe deoꝛſum. ⁊ illomo
do loquendo paſſio xp̄i fuit violenta
anime ut naturaliter inclinatur ad pſi
ciendum coꝛpus. Aliomodo violentū

oppoɲitur voluntario. ⁊ illo modo ſic dictū ē ſupra eo modo q̊ paſſio nolita fuit ab anima fuit violenta. ⁊ vt ſic merebatur patiendo. Sed eo modo q̊ fuit volita ⁊ accepta a volūtate fuit meritoria ⁊ non violenta ⁊ hec patent in pede queſtionis. di. 15.

Ad primum principale dico ꝙ anima nō plꝰ dnātur corpori ꝙ̄tum ad oēm potentiam q̄ ſe tenꝫ cū corpe: ꝙ̄ dn̄etur appetitui ſenſitiuo immo minus. q̄ꝛ quantum ad potentias aīe vegetatīe nō dn̄atur ſup corpꝰ ꝙ̄uis quantum ad potētiā motiuā dominetur ut aīa poſſit mouere corpꝰ hic inde localiter. ⁊ ad hoc opꝰ ⁊ ad illud ſicut placet. ſed non ſic de vegetatiuis q̄ ſunt omnino irrōnales non obedientes aīe in actibꝰ ſuis ꝙ̄uiſ. n. in poteſtate aīe ſit exhibere eis mām in quā agāt. tn̄ mā exhibita nō ſubiacet domino anime in actōnibus ſuis. ⁊ ex ſumptōne alimenti impuri ⁊ debililate virtutis in conuertendo fuiſſet corpus mortuū Similiter aīma n̄ ſic dn̄abat appetitui ſenſitiuo ꝙ ipe appetitꝰ fuerit impaſſibilis ſed vere doluit. igiť nec corpori vt nō poſſꝫ pati ex dn̄io aīe. ⁊ ita argumētum aſſumit vnum falſum. ſ. ꝙ aīa dominatur appetitui ſenſitiuo vt nō patiatur ⁊ ita plꝰ corpi. Ad 3m de Jo. dico ꝙ li ego in ſuppoſito ⁊ appoſito ſtat ꝓ eadem perſona. ſed non ſecundum eandem nām. q̄ꝛ ego. ſ. ſuppoitū vbi ſ̄ꝫ naturā diuinā pono aīam meā a me ipo ſm nām humanam. q̄ꝛ animā ſepauit a corpore nō a verbo. ita ꝙ ponē vel ſeparare effectiue attribuiť verbo. ſ̄ꝫ t̄mīnatiue ut a quo ſepetur anima. ſ. a corpe ꝯuenit ſibi rōne humane nature. Per idem ad confirmatōnem q̄ꝛ ut homo accepit mādatum ponendi animam. ſ. de ꝯplacēdo ⁊ patiēdo aīam pont. ſed non effectiue. ita ꝙ̄ ponere aīmā ⁊ non ponere fuerit in ptāte anime eius. ⁊ talis expoſitō nō eſt extorta. quia eadem auctas pōt exponi pti de capite pti de mēbris. ſicut hic. qui potuit trāſgredi ⁊ non eſt tranſgreſſus quātū ad poſſe tranſgredi exponitur de mēbris. quātum ad nō tranſgredi exponiť de capite ita idē ſ̄ꝫ aliq̄d pōt exponi de xp̄o ratione nature increate. ⁊ ſm aliq̄d rōe nature create. ad aliud ō clamore valido dico ꝙ alterū fuit miraculū. ſ. ꝙ clamauit valide in hora mortis. quia ex potētia verbi. ſed quod anima fuerit ſeparata ꝑ violentiam paſſionis hoc fuit nāle ſuppoſito miraculo ꝑmo de non redundantia glorie in corpus. nam oīa que paſſus ē fuerūt qōāmodo miraculoſa. ſ̄ꝫ nālia. q̄ꝛ qō n̄ pōt fieri niſi ꝑſuppoſito miraculo ⁊ ſi ſcō miracuº poſſit naturaliter fieri: in relatōne tamen ad miraculū nec̄io ꝑſuppoſitū eſt aliq̄mō miraculoſū. Sed quod patiť xp̄s ſ̄ꝫ aīmam ſenſitiuā ⁊ corpꝰ ul' ſ̄ꝫ portōnē iſeriorē rōnis hoc fuit ex miraculo ꝑmo q̊ glā aīe nō redūdabat in corpꝰ iō totū qō patiť fuit miraculoſū. ⁊ tn̄ nālit patiť facto illo miraculo. ſicut cecus natꝰ naturaliť videt facta illuminatōne miraculoſe.

Post predicta ꝯſiderari oꝫ circa iſtā. 17. di. i q̄ mgr̄ agit ō his q̄ ꝑ nāꝫ humanā opatꝰ ē xp̄s. q̄ꝛ ꝑnm opationis humane ē volūtas ſine q̄ nec opꝰ ē meritoriū nec laudabile. iō pº q̄ro de volūtate. ⁊ di. ſeq̄nti. ō merito. Queriť g̊ circa pn̄tem di. vtꝝ in chriſto fuerūt due voluntates. Q꞉ nō q̄ꝛ omnis volūtas ē domina ſui actꝰ. ſ̄ꝫ ſi i xp̄o eſſent due volūtates altera nō eēt volūtas. q̄ꝛ nō dn̄a ſui actꝰ. ꝓbo. q̄ꝛ i illa potētia n̄ ē domina ſui actus que ſequitur motū alterius potentie. quia ſic ſequi non eſt dn̄ari ſuo actui ſ̄ꝫ ſubdi alteri reſpectu ſui actꝰ. ſ̄ꝫ ſi fuit in xp̄o volūtaſ creata illa ſeq̄tur motū volūtatis vbi increate

qꝫ verbum egit actõnem nature huma
ne. igitur non fuit voluntas. ꝗ ⁊c. ¶
¶ Preterea ꝙ in xp̄o nõ ſint tm̄ due vo
luntates ꝓbatur. qꝫ cum ibi ſit volũtas
libera ſequens intellectũ creatũ. ⁊ p̄ter
hanc voluntas naturalis ⁊ volũtaſ libe
ra ⁊ naturalis habeant oppoſitum mo
dũ ferendi vel tendẽdi in obiectũ: ſequi
tur ꝙ erunt due voluntates. ⁊ in ipſo ē
voluntas increata. ꝗ. ¶ Contra habuit
tm̄ duos intellectus. ſ. increatum ⁊ crea
tum. igitur tm̄ duas voluntates.

Iſtam queſtionem

ſoluit Dam̄. c. 6. di. ꝙ ſicut ſm̄ fidez fir
miter tenendũ eſt in xp̄o eſſe duas nãs
⁊ vnam ypoſtaſiz. ita opoꝛtet cõcedere
ſic ↄñs ex illo ꝙ in ipſo ſint due ꝓꝓeta
tes naturales ⁊ potentie vtriuſqꝫ natu
re. ſed potentie perfectiſſime nãe ratõna
lis ſunt intellectus ⁊ voluntas. igitur in
ip̄o ſunt intellectus creatus ⁊ voluntas
creata ⁊ rõne nãe diuine eſt in ip̄o itel
lectus increatus ⁊ volũtas increata.
¶ Preterea. ð. di. iz. habet ꝙ in xp̄o fuit
ſũma gloria ⁊ ſũma fruitio. ⁊ di. 14. ꝙ
in xp̄o fuit oĩs ſcia rõne nature aſſũpte
cũ igitur cognitio ⁊ fruitio p̄ſupponãt
intellectum ⁊ voluntatem: opoꝛtz pone
re in xp̄o vtranqꝫ potentiaz optime diſ
poſitam. ꝗ. ¶ Sz eſt ne tm̄ vna volun
tas creata in xp̄o. Dico ꝙ voluntas põt
accipi ſb̄ ꝓpria rõne. vel ſub rõne gene
rali ⁊ noie. ſ. ꝓ appetitu. Et 2ᵒᵒ fuerunt
in xp̄o ad minus tres voluntates vl' ap
petitus. ſ. intellectualis increatus: rõna
lis creatus. ⁊ irrõnalis. ſ. ſenſitiuus. ſed
qꝫ voluntas addit ſup appetitum. qꝫ ē
appetitus liber. ſic ſtricte loquendo fue
runt in xp̄o tm̄ due volũtates. ſ; cõiter
accipiendo voluntatẽ ꝓ appetitu ſic pu
to ꝙ in ip̄o ſicut in nobis fuerũt tot ap
petitus diſtincti quot ſunt potẽtie ap̄p
henſiue in nobis. qꝫ ſicut alia ap̄phẽſio
eſt guſtus ⁊ viſus ⁊ tactus ⁊ odoꝛatus.
ita eſt alia inclinatio ⁊ delectatio conſe
quens hãc ap̄phenſionem ⁊ illã. cõiter
tñ loquimur de appetitu ſenſitio ſicut
de vno. ⁊ ille eſt qui ſequitur v̄tutẽ ima
ginatiuã. ⁊ ſicut illa virtus imaginatia
imaginať obiecta oĩum ſenſuum ⁊ in p̄
ſentia illoꝛum ⁊ abſentia. ita ſuo appeti
tu delectať in illis ſi ſint cõuenientia. vl'
dolet de illis ſi ſint diſcõuenientia. ſ; ſic
nõ obſtãte ꝙ virtuſ imaginatia ſic poſ
ſet imaginari obiecta oĩum ſenſuum tã
in p̄ñtia ꝗ̄ in abſentia nihilominus tñ
ponimus alios ſenſus particulares ⁊ eo
rum ap̄phenſiones particulariuz obie
ctoꝝ diſtinctoꝝ. ſic non obſtante ꝙ ille
appetitus conſequẽs imaginatiuaz poſ
ſit appetere ↄuenientia oĩs ſenſibilis p
ticularis ⁊ non appetere diſconuenien
tia: opoꝛtet p̄ter illum ponere appetitꝰ
diſtinctos pticulares. ⁊ eſt eadem neceſ
ſitas ponendi appetitus diſtinctos ſicut
ap̄phenſiuas diſtinctas. ¶ Sz quid de
naturali voluntate ⁊ libera ſunt ne due
potentie. Dico ꝙ appetitus nãlis in q̄li
bet re generali noie accipiť ꝓ inclinatio
ne nãli rei ad ꝓpꝛiam pfectionem. ſicut
lapis nãliter inclinať ad centrũ. ⁊ ſi i la
pide talis inclinatio ſit aliquid abſolu
tũ aliud a grauitate tunc ↄñtes credo ꝙ
naturalis inclinatio hoĩs ſm̄ ꝙ homo
ad ꝓpꝛiam pfectionẽ eſt aliud a volun
tate libera. ſed p̄mum credo falſum. ſ. ꝙ
inclinatio lapidis ad centrum ſit aliq̇d
abſolutũ aliud a grauitate ⁊ aliqua po
tentia qua lapis habeat aliquaz opera
tionem in centrũ. ſicut aliqui imaginãt
mirabilis aũt eſſet illa operatio. cuz nõ
eſſet dare terminum illius ⁊ eſſet actio
tranſiens. ⁊ cum centrũ ſit ſibi ↄueniẽs
non agit actionem coꝛruptiuam eiꝰ: nec
etiaz ſaluatiuã. qꝫ non poſſet poni qua
lis eſſet illa operatio. vel quis terminꝰ
illius. ideo naturaľ iclinatio lapidis ni
hil dicit vltra grauitatem lapidis niſi
relatõem. nec poteſt poni aliqua opera
tio niſi foꝛte reſpectu vbi ↄſeruando ꝓ
pꝛium vbi: qꝫ foꝛte ſuum ꝓpꝛiuꝫ vbi i

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

centro continue eſt in fieri. ſicut lumen in medio. ſed tunc actio illa non eſt in centrum. quia vbi non eſt in locante. ſꝫ in locato. tunc dico ꝙ ſic eſt de voluntate. quia voluntas nãlis nõ eſt voluntas nec velle nãle eſt velle. ſed nãle diſtrahit ab vtroqꝫ. ⁊ nihil ē niſi relatio ꝯñs potentiam reſpectu ꝓprie pfectionis. vnõ eadem potentia dicit voluñtas naturali) cum tali reſpectu neceſſario ꝯñte ipam reſpectu ꝓprie pfectionis. ⁊ dicitur libera ſm rõnem ꝓpriam ⁊ intrinſecam q̄ eſt voluntas ſpecifice. ¶ Aliter põt dici voluntas nãlis vt diſtinguit ꝯtra potentiam vl' voluntatē ſupnaturalem. ⁊ ſic ipa in puris nãlibus ex̃ñs diſtinguit ꝯtra ſeipam vt informatam donis gratuitis. ¶ Adhuc 3° dicit voluntas naturalis vt elicit actum ꝯformem iclinationi naturali. que ſemp eſt ad ꝯmodū. Dicit autēz libera inquãtuꝫ in ptãte ei' eſt ita elicere actuꝫ oppoſitū inclinationi ſicut ꝯformem. ⁊ non elicere ſic elicē

Ad primum priñci

pale ꝯcedo maiorem ꝙ oĩs volũtas eſt dñã ſui actus. Et cuꝫ dicit in minori ꝙ voluntas ſequēs motū alterius potentie non eſt dñã ſui actus. q2 ſbditur illi Dico ſicut alias in .1. q. hui': ꝙ vbū nullam cauſalitatē habet ſup actū volũtatis create in chriſto quã non habeat tota trinitas: ideo volũtas creata in xpo non priuat dñio reſpectu ſuorꝫ actuū plus ꝓpter vnionem ad vbum ꝙ ſi nõ vniret ei. tunc vltra ad argm̃ ſm duplicem opinionē in 2° li° tactaꝫ. ſi volũtas ſit tota cã ⁊ imediata ſui actus. dico ꝙ nõ ſequitur motū trinitatis cauſanti cū voluntate actum voluntatis. ſed trinitas tñ ponit voluntatem in eſſe ⁊ ſinit ipam mouere in actibus ſuis. ita ꝙ nõ cooperatur ad operationē voluntati niſi inquãtum cooperabat ad eſſe pmuꝫ voluntatis. ⁊ ſm illam opinionem minor rationis ē falſa. ꝙ voluntas in operatione ſequatur motum alterius agentis circa operationē ſuam. licet eniꝫ ſequatur motum alterius in eſſe: non tamen in operari. imediate dico. ¶ Si autēz teneatur ꝙ voluntas imediate cauſet operationem ſuam. ⁊ nihilominus etiã deus cauſat imediate cum voluntate. ſicut imediate cauſat eſſe voluntatis. quia vt dixi verbum nullam operationem habet aliam a tota trinitate circa actuꝫ voluntatis create. denominat tñ verbuꝫ ⁊ non tota trinitas ab operatione voluntatis create ꝓpter vnionem q̄ facit cõmunicationem ydiomatuꝫ. tūc dico ꝙ voluntas in chriſto ita libere elicit ⁊ dominat actui ſuo: ſicut voluntas mea ſuo. quia deus non operat ad operationem illaꝫ niſi voluntate libere agēte ⁊ determinante ſe ad operandum. et tunc deus operatur cum ea. licet tamē illic non ſit pma libertas ⁊ dñium: ſed ĩ voluntate dei que non habet cauſaꝫ aliã aꝫ operantem cum ea ad actum ſuuꝫ. ſꝫ tñ eſt ibi tanta quanta poteſt eē in creatura. ¶ Ad 2m dico ꝙ voluntas natural' vt ſic non eſt voluntas neqꝫ potẽtia ſed tñ dicit inclinationem potentie ad recipiendum perfectõnem. non ad agēdum. ⁊ ideo vt ſic eſt imperfecta niſi ſb illius pfectione ad quam illa tendentia inclinat potentiam. vnde naturalis voluntas non tendit ſed eſt ipſa tendentia qua voluntas abſolute tendit. ⁊ h̔ paſſiue ad recipiendum. ſed eſt alia tendentia in eadem potentia vt libere ⁊ actiue agat ⁊ tendat eliciendo actum: ita ꝙ in vna potentia eſt duplex tendentia actiua ⁊ paſſiua. tunc ad formam argumēti dico ꝙ voluntas naturalis ſm formale quod importat: non eſt potentialis voluntas: ſed inclinatio voluntatis et tendentia qua tendit in pfectionē.

De merito chriſti

etiam non eſt pretermittendū. Circa iſtã .18. di. in q̄ mgr̄

agit ȏ merito chꝛiſti quod proceſſit ex
eius voluntate querunt duo. ꝑmo vtꝝ
chꝛiſtus meruit in pꝛimo inſtanti. ⁊ ar
guitur ꝙ non: quia non potuit pecca-
re. igitur nec mereri. antecedens patet
ex di. 12. vbi pꝛobatum eſt ꝙ non potu-
it peccare. ꝯña pꝛobatur. quia volūtas
coniuncta perfecte fini vltimo non me
retur. aliter beati merentur. vel ſi ſic. ea
dem ratione poſſet peccare. ſed volūtas
chꝛiſti fuit perfecte cōiuncta deo p frui-
tionem in pꝛimo inſtanti. ergo ⁊c̄.
¶ Pꝛeterea voluntas chꝛiſti ſemp frue-
batur. igitur nunꝙ meruit. ꝯña pꝛobat
quia aut fruitio ⁊ meritum eſſent duo
actus aut vnus. non duo. quia volūtas
creata fruitur quantum poteſt. ſed vna
⁊ eadem potentia circa idem obiectum
non habet actum adequatum vnum ⁊
pꝛeter hunc alium diſtinctum. quia ſic
ſequitur contradictio. ſed ꝑmum obie-
ctum meriti eſt ipſe deus diligibilis ꝓ-
pter ſe amoꝛe amicitie volendo ſibi bo
num. ⁊ ſimilr̄ eſt obiectum fruitionis.
igitur non ſunt duo actus. nec vnus: qꝛ
de ratione actus meritoꝛij eſt ꝙ contin
gent̄ eliciatur. ita ꝙ voluntas vt pꝛius
natura illo actu poſſit contingent̄ elice-
re actum vel non elicere ꝓ illo nunc ꝓ
quo elicitur. ſed actus beatificus nō eli
cit̄ ꝯtingenter. ſed neceſſario. aliter non
eſſet beatific᷒. cuꝫ igitur habeant oppo
ſitas conditiones. ſ. cōtingentis ⁊ neceſ
ſarij non poſſunt eſſe idem actus.
¶ Pꝛeterea pꝛemium excedit meritum:
ſicut finis illud qȯ eſt ad finem. ſed nul
lus actus chꝛiſti ſm̄ naturam creatā po
teſt eſſe perfectioꝛ illo quo voluntas xp̄i
tendit in deū ⁊ fruitur eo. igit̄ talis act᷒
non poteſt eſſe meritoꝛius. quia. qꝛ tūc
opoꝛteret dare alium actum voluntat̄
create melioꝛem qui eēt pꝛemiuꝫ ⁊ finis
illius. quod non poteſt eē. nec idē eſt me
lius ſeipſo. ¶ Pꝛeterea non meruerit i
ꝑmo inſtanti arguitur ſpecialr̄. qꝛ om̄e
qȯ eſt: qñ eſt: neceſſe eſt eē. qꝛ ſi illud qȯ
eſt eēt contingēs hoc nō eſt ꝓ illo inſtā-
ti in quo eſt. ſed pꝛo illo in quo cā ꝑce
dens poſſet illud contingenter cauſare:
ſed voluntas ſi meruerit in ꝑmo inſtan
ti non ꝑceſſit actuꝫ. ⁊ ita ſi actus ille nō
potuit non poni: non potuit non fuiſſe
igitur fuit ſimplicit̄ neceſſarius. ⁊ per cō
ſequens non meritoꝛius. ¶ Pꝛeterea.
due mutationes quarum termin᷒ vni᷒
pꝛecedit terminum alterius non ſunt ſi
mul duratione. ſꝫ creatio voluntatis in
eſſe ꝑmo. ⁊ motio voluntati ad ꝓpꝛiuꝫ
actum ſunt due tales mutatōnes. qꝛ ter
minus creationis vt eſſe voluntatis pꝛe
ſupponit termino alterius. ſ. ipſi actui.
igitur non potuit ſil̄ eſſe ꝑmo ⁊ operari
igitur non potuit mereri in ꝑmo inſtan
ti. ¶ Pꝛeterea ſi ſic. igitur angelus potu
it peccare in ꝑmo inſtanti. ꝓbatio ꝯñe.
qꝛ ſm̄ phꝫ 4° phicoꝝ. eadē eſt menſura
oppoſitoꝝ. Unȯ ſicut ſimplicit̄ neceſſa
ria ſunt ſupꝛa tēp᷒. ita ⁊ ipoſſibilia. igit̄
meritū ⁊ demeritum eadē menſura mē
ſurant̄. ⁊ ita ſi xp̄s in ꝑmo inſtāti potu
it mereri. angel᷒ in ꝑmo inſtanti potuit
peccare. ꝯñs eſt falſum. qꝛ tunc pctm̄ an
geli redūdaret in deū. qꝛ oē coeuuꝫ eſſe
ctui ē cauſalit̄ a cā talis effect᷒. Exēpluꝫ
de igne ⁊ ei᷒ ſplendoꝛe. qꝛ vtꝛq; ē a ge
nerāte ignē. Hoc etiā ꝓbat Anſ. de cau
diaboli. c. 15° ꝙ angel᷒ nō potuit hr̄e a
ſe ꝑmū velle. qꝛ ſi elicit ꝑmā volitioneꝫ
a ſe. aut hoc eſt volendo aut non volen
do. Nō pōt dici ꝙ nō volēdo: quia tūc
nihil elicit igitur volendo. ⁊ tunc ante
ꝑmum velle erit velle. igitur ꝑmum vel
le habet a deo. ⁊ ita non poſſet peccare
niſi peccatum redundaret in deū: ſicut i
cām eius. ¶ Pꝛeterea. in ꝑmo inſtanti
fuit in angelo motus nālis rectiſſimus
voluntatis qui nāliter ꝑcedit velle libe
rum. cuiuſmōi eſt peccare. igit̄ nō potu
it ſil̄ in pꝛimo inſtāti eē motus natural̄
rectiſſimus voluntatis ⁊ velle deoꝛdia-
tum. qꝛ tunc ſil̄ eēt contradictio. ſ. ꝙ eēt
rectiſſimus ⁊ nō rectiſſimus. ¶ Contra

Ad actū meritoꝛium ſufficiunt potētia
que poteſt mereri ꝛ diſpoſitio gratuita
.ſ. gratia: preſentia obiecti: ꝛ vſus potē
tie circa illud. oīa illa fuerunt i xp̄o in
pꝛimo inſtanti pꝫ de potentia gratuita
ꝛ preſentia obiecti. de vſu potentie. ſ. ꝙ
potuerit vti gratia eliciendo actum. ꝓ-
batur. qꝛ ſm Aug. 6. de tri. c. i. ſplēdoꝛ
genitus ab igne eēt eternus ſi ignis eſſet
eternus. Dicit genitus ab igne. igiṫ reſ ꝛ
operatio ſua poſſunt eē ſimul ꝓ quo-
cunqꝫ inſtanti.

In iſta queſtionē

p̄mo videndum ē quādo xp̄us meruit
difficile tn̄ videtur ſaluare ꝙ meruerit:
cum fuerit beatus ꝛ perfecte coniunctꝰ
fini ſm voluntatē in p̄mo inſtanti. vnō
ſi in pꝛimo vel aliquo alio potuit me-
reri videṫ ꝙ alij̄ beati mereanṫ vel me-
reri poſſint in infinitū: ꝛ ita eoꝝ premi
uꝫ nunq̄ꝫ perfecte habeṫ. ¶ Uidenduꝫ
tn̄ eſt p̄mo quid ſit meritum. Et dico ꝙ
meritū eſt aliquid acceptatū in alio ꝓ
quo ab acceptante eſt aliq̄d retribuēdū
illi in quo eſt q̄ſi debitū illi ꝓ illo meri-
to. vel alteri ꝓ quo meruit. non. n. meri
tum dicit ſemꝑ actum qui ſit in ptāte
eius cui ſit retributio. ſed hoc ſoluꝫ eſt
qn̄ aliquis mereṫ ſibiiꝑi. quando auteꝫ
vnus mereṫ alteri ꝑ oꝛōnes vel alias af
flictōes acceptas deo q̄uis illa ſint i po
teſtate merentis. nō tn̄ ſunt in ptāte eiꝰ
ꝓ quo facit. ꝛ tunc meritū foꝛmalr̄ dič
oꝛdinem alicuius laudabilis i merente
ad acceptantē. qȯ acceptanſ acceptat vt
retribuat ei ꝓ quo acceptaṫ. ꝛ ex hoc ſe
quiṫ ꝙ vnus pōt mereri ꝓ alio. qꝛ tn̄ in
deo nihil eſt acceptandum non accepta
tum: iō in deſcriptione meriti nō opoꝛ
tet addere acceptādū in oꝛdine ad deū.
deus igiṫ acceptans bonū factuꝫ vel bo
nū velle alicuius retribuit ſibi ſi idige-
at. ſi tn̄ ſit ita perfectus ꝙ nō indigeat ꝑ
fectione ſicut xp̄s: retribuit alij̄s ꝓ qui-
bus mereṫ. ¶ Tunc ad ꝓpoſitū loquē
do de merito ꝓut cōſiſtit in bono velle
voluntatis. dico ꝙ xp̄s meruit nobiſ ta
li velle. ꝛ dico ꝙ radix alicuꝰ meriti cō
ſiſtit ꝓpꝛie loquēdo de merito in affecti
one iuſticie volūtatis nō aūt in affectio
ne ꝯmodi: nec in affectōe iuſticie: vt oꝛ
dinat affectōem ꝯmodi. hoc pꝫ. qꝛ p̄mū
obiectum circa qȯ aliquis meretur pꝛi
mo. eſt ipe deus ſm ꝙ affectōne iuſticie
vult deo bonum vt eſſe ꝛ bene eſſe. ſ. iu
ſtum ſapientem ꝛc̄. ſꝫ voluntas affectōe
ꝯmodi reſpicit ꝓpꝛium bonuꝫ ꝛ aliq̄n
inoꝛdinate niſi reguleṫ ꝛ oꝛdinetur affe-
ctione iuſticie. ideo meritum non conſi
ſtit p̄mo in affectione iuſticie vt mode
ratur affectionem ꝯmodi circa ꝓpꝛium
bonum. ſed ſicut p̄mum demeritum an
geloꝛum fuit inoꝛdinatus motus ꝛ deſi
derium beatitudinis circa deuꝫ. ita me
ritum eſt oꝛdinatus motus circa deum
volendo ſibi bonuꝫ. ꝛ poſt volendo cū
debitis circunſtantijs ſibi ꝯiungi ipm̄ i
ſe ꝛ in alijs. ꝛ ideo eſſe licitum affectio-
ne commodi ſi non oꝛdinetur ꝛ mode-
retur affectione iuſticie: eſt demeritum.
quia eſt immoderatus appetitus ꝓpꝛij̄
boni. vel ſiꝰ poſſet eſſe indifferens ȯ quo
nō modo. foꝛte. n. poteſt ſm ꝙ preuenit
affectionem iuſticie. ideo i affectōne cō-
modi niſi referaṫ ad vltimū finē affectō
ne iuſticie nō ꝯſiſtit meritū. Sꝫ alij̄ bti a
xp̄o: qꝛ ſm totā voluntatē ꝯiuncti ſunt
ultimo fini. ſ. deo affectōe iuſticie ꝑfectiſ
ſime. ꝛ habēt ſūmū ꝯmodū ſibi qȯ ap-
petūt affectōe ꝯmodi. ſ. affectuꝫ ſummi
boni: iō nō pn̄t habere actū oppoſitum
affectōi ꝯmodi vt libere velit aliq̄d qȯ
nō ſit eis ꝯmodū. nullū. n. eſt obiectū in
patria qȯ poſſint velle qȯ ſit eis incom
modū. Sꝫ xp̄us ſm aliq̄d fuit viatoꝛ et
paſſibilis ſm pteꝫ ſenſitiaꝫ ꝛ poꝛtioneꝫ
iferioꝛē voluntatis. ideo multa habuit
obiecta pn̄ria ſenſibus ꝛ poꝛtioni iferio
ri que potuit libere velle contra affectio
nem ꝯmodi que ſemper eſt ad ꝯueniēs

illi cuius eſt. ideo ieiunando. vigilãdo.
orando ⁊ multis alijs potuit mereri. uł
excercendo talia exterius. uel volẽdo
interius talia propter deum. tunc dico
ꝙ licet angeli habeant bonas operatio
nes circa nos uel alij beati. quia tamẽ
illi actus ſunt inclusi in beatudine illo-
rum: hoc eſt ratione beatitudinis: ⁊ ex
illius plenitudine ⁊ collatione obligan
tur nobis a deo. põt dici ꝙ non meren
tur: ſed huiuſmodi operationes chriſti
predicte non includuntur i ſua btitudi
ne. ideo per illos actus meruit. quia ꝙ̃-
tum ad illos actus fuit viator: non cõ-
prehenſor. ita ꝙ radicaliter includãtur
in ſua beatitudine. Similiter ſi hoc nõ
placet. ſ. ꝙ meruit tm̃ actibus partis ſẽ
ſitiue imperatis a volũtate ſm̃ primaȝ
opp. ꝯ. ꝙ non patitur ſm̃ partem intel
lectiuam. tunc poteſt dici ꝙ quantum
ad omnes actus portionis inferioris po
tuit mereri. de his dico qui reſpiciunt
ea que ſunt ad finem. ſed quomodo: di
co ꝙ ⁊ ſi portio ſuperior fuit ꝑfecte cõ
iuncta deo ſm̃ actum beatificum: fuit
tamen eadem volũtas paſſibilis ſȝ por
tionem inferiorem. ⁊ ut ſic fuit viatrix
⁊ potuit mereri ꝯtra illud qđ ẽ in t̃mi
no ſimplicit̃ nõ potuit mereri. ſȝ portõ
inferior fuit ſimpliciter in termino. qr
nõ potuit habere actũ inordinatũ cir-
ca aliqđ ad finẽ igit̃ fuit ꝗetata ⁊ beati
ficata ꝙ̃tũ potuit qr ñ ẽ ipſius partis in
ferioris habere actũ circa obiectũ eter
nũ immediate. ſȝ circa alia in relatõne
ad illud obiectum. Preterea ſicut i no
bis meritum reſpicit partẽ intellectiaȝ
ſic in chriſto. ſed in nobis non eſt meri
tum in portõe inferiori niſi fuerit i ſu-
piori ꝯplacẽte ſicut nec peccatũ. igitur
nec chriſtus potuit mereri ſecundũ por
tõnem iferiorem tm̃ niſi mereretur ſm̃
ſupiorẽ. ¶ Ad ꝑmum horum cum đr
ꝙ portio inferior fuit ſimpliciter i t̃mi
no. ⁊ iđ ñ potuit mereri. Dico ꝙ portõ
iferior in xp̃o dicitur eẽ in termino ex
hoc ꝙ portõ ſupior ꝯiungebatur deo ꝑ
fecte. ſ. ꝙ affectone iuſticie ñ potuit vel
le niſi ordinatũ ⁊ iuſtũ ⁊ ideo nõ potu
it peccare. ſȝ tñ nõ fuit ſȝ parteȝ inferi-
orẽ ex ꝯiunctione cũ deo i termino ſic
ꝙ habuit impaſſibilitateȝ. nec habuit
oẽ quod habere potuit ſecundum affe
ctionem commodi. quia non habuit
ſummum bonum ſibi coniunctum ꝙ̃-
tum potuit ꝯiungi. ſicut eſt in ſimplici
ter beatis ⁊ in xp̃o modo de facto i pa
tria. quia igitur ſic fuit potuit aliquid
accidere ſibi ꝯ affectionem ꝯmodi qđ
tamen acceptauit. ⁊ ita mereri potuit
⁊ ꝑter hoc etiaȝ portio inferior meruit
eliciendo operatiõeȝ circa creata. vt di
ligendo matrem ⁊ alios bonos in deũ
⁊ malos propter deum. ideo quãdo di
citur ꝙ ſm̃ portionem inferiorem fuit
in termino. ſi intelligatur omni modo
in termino falſum eſt. Ad ſecundum
cum dicitur ꝙ meritum complete non
eſt niſi in ſuperiori portione. Dico pro
pter argumentum ꝙ xp̃us meruit ſm̃
portionem ſuperiorem ⁊ ſecunduȝ om
nem actum eius. hoc tñ ẽ difficile tenere, ꝓp
ter alios beatos qui tunc videntur poſ
ſe mereri i infinitũ. ꝓbo aũt illđ quia
ois actus acceptat a deo tãꝙ actus bonus
⁊ laudabil' ꝓ q̃ deus velit aliquid r̃tribu
ere illi cuius actum acceptat vel alteri ꝓ q̃
fit eſt meritorius. huiuſmõi ẽ ois actus
xp̃i ſm̃ nãm humanã. etiã actus beatifi-
cus quo ſecũdũ portionẽ ſupiorẽ fruit
deo. quia pſona illa non ſecunduȝ oẽȝ
ꝯditõeȝ ſui fuit ſimplr̃ i t̃mino. iđ potu
it deus oẽȝ actuȝ creatũ illius pſone acce
ptare tanquan dignum aliquo bono
pro eo retribuendo illi pſone ſi indigu
iſſet vel alteri ſcilicet nobis pro quibus
meruit ⁊ hoc tenendo oportet dicere ꝙ
ſi actus beatificus ſm̃ portionẽ ſupio
rẽ chriſti fuit meritorius quod non in-
cludit contradictionem actum beatifi-
cum Michaelis vel alterius beati: poſ
ſe acceptari tanquam aliquid dignum

retributōe. qȯ retributum daretur pro
pter meritum. puta Michaeli daretur
aliquid ꝓpter actum meritorium cuſto
die quā exercet circa me. tamē de facto
deus non ſic acceptat actum illū. quia
pſona illa eſt totaliter extra ſtatum me
rendi ſm totum ſubiectū. non ſic xpus
ſʒ ſm aliquid fuit in ſtatu viatoris. vt
ꝓpter hoc oīs actus eiꝰ creatus acceptꝰ
eſſet ⁊ meritorius illis ꝑ quibus offere
bat deo. Sʒ quomō hoc: ex quo fuit
extra viam ſm portiōem ſuperiorēʒ nō
videtur ꝙ ſm illam poſſet mereri plus
q̄ alius beatus in patria. Rn̄deo ſicut
meritum non reſpicit nec conſiſtit tm̄ i
ipſo actu elicito ſʒ in conditionibus ali
quo modo per ſe ſuppoiti elicientis. ſic
acceptatio diuia non ſolū reſpicit actū
ſʒ ꝯditiones accidentales ſuppoſiti elici
entis. Exemplūʒ aliquis offendit me ve
niunt duo ⁊ rogant ꝑ offenſa veniā ter
tij offendentis. pono ꝙ vterqʒ eque gra
tioſe ⁊ efficaciter roget. rogatio eſt cau
ſa quare dimitto offenſam formalit̄ lo
quendo. tamen aliqua accidental' condi
tio poteſt eſſe in alterius illoꝝ ſuppoſi
to ꝓpter quam citius ⁊ magis dimittā
offenſam ꝓpter rogatōnem vnius q̄ al
terius. puta ꝙ ſit amicus vel aliquid ta
le ⁊ tamen ſupplicatio eſt cauſa ꝑcipua
quare offenſam dimitto. Ita in ꝓpo
ſito ꝙ perſona ſit ſm aliquid extra ſim
pliciter terminum eſt aliqualr̄ cauſa q̄
re eius actus etiam beatificus eſt meri
toriuſ ⁊ non alteriuſ. ſ. angeli vel anime
Petri ⁊ maxime cum talia depēdeant
ex liberalitate diuina acceptante vnūʒ
actum ⁊ non alium. non tamen eſt con
tradictio vtrunqʒ acceptari tanq̄ meri
torium ſm viam iſtam qȯ videtur dif
ficile. Sed tunc vltra poſſet eſſe dubi
um. an fruitio reſpectu vbi in ſe ſit actꝰ
meritorius vel actus ille vt tendit in ob
iecta alia relucentia in verbo. ſ. vt dile
xit matrem viſam in verbo ⁊ alios ele
ctos ita viſos ꝓpter deum ⁊ in deum ⁊
alios inimicos ꝓpter deum. ¶ Et po
ſet dici ꝙ vtroqʒ modo vel maxime vt
actus tendit in alia a deo viſa ⁊ dilecta
ibi. ¶ Habemus igitur ꝙ triplicit̄ po
tuit mereri eligat via magis grata.

Eſt igitur uidēdūʒ

an potuerit mereri in primo inſtanti ⁊
poteſt dici ꝙ ſic. nec video oppoſitum:
quia omne habens actum primūʒ per
fectum ⁊ obiectum pn̄s in ratione obie
cti ſi non ipeditur ⁊ non ſit actuſ eius 2ꝰ
ſucceſſiuus ſed permanens poteſt agere
ꝑ quocunqʒ inſtanti: ſi omnia iſta con
currant. quia non plura requirūtur ad
actum. ⁊ hec omnia fuerunt in xpo in
pmo inſtanti conceptionis. quia. ſ. potē
tia perfecta gratia. obiectum preſens p
intellectum. ſ. tota trinitas cui poterat
velle bonū ꝓpter ſe. ⁊ non ipediebatur.
⁊ actus volendi eſt permanenſ g̊. ¶ Cō
tra rationem hanc inſto vt magis de
claret. ⁊ ꝓbo ꝙ adhuc omnibꝰ iſtis po
ſitis non eēt actus meritorius. quia ad
talem actum requiritur deliberatio et
electio. electio autem pſupponit ſylogiſ
mū practicum ⁊ diſcurſum ⁊ diſcurſus
moram. eſt. n. actus meritorius electiuꝰ
g̊. ¶ Rn̄deo huiuſmodi diſcurſus ⁊ ſy
logizatio practica eſt ad hoc ꝙ habeat
actus electiuus voluntatis. ⁊ facto iudi
cio per cognitionem practicam volun
tas eligit. ⁊ quando voluntas eligit rō
practica non diſcurrit. quia facta ꝯclu
ſione practica ſententiat de eligendo. ſi
g̊ ſententia vltimata poſſit haberi ſine
diſcurſu precedente ita perfecte poterit
voluntas libere eligere in inſtanti ſicut
precedente illo diſcurſu. ſed perfectus i
cognoſcendo nō diſcurrit. ſicut artifex
in citharizando non diſcurrit in percu
tiendo cordas nec ſylogizat. al's videret
imperfectus hoc habetur 2° phicorum
cum igitur chriſtus a principio ſue con
ceptionis fuerit perfectus in cognitione
omnium ſaltēʒ abſtractiua. potuit ſine

tali ſylogizatione eligere. quia electio ꝺ
ſe eſt actus ſimplex.

Hoc viſo videndū

eſt quid meruit. ⁊ dico ꝙ non meruit ſi
bi fruitionem. quia ſi ſic. aut operatiōe
elicita circa ea que ſunt ad finē aut cir
ca ipm finem. non pmo mō. quia pmū
actum habuit circa finem fruēdo pus
.ſ. ꝙ aliquē actum haberet circa aliqd
qꝺ eſt ad finē. ⁊ ſi meritū fuit circa ali
qꝺ vel aliqua obiecta viſa in verbo vt
dictum ē naturaliter tñ pceſſit operatō
circa ipm finem. ſ. trinitatē vel eſſentiā
in tribus. ¶ Nec actu fruitionis q̄ frue
batur trinitate meruit eandem fruitio
nem. quia hoc non eſſet aliud dicere ꝙ
meruit fruitionem. quia habuit fruitō
nem. vel meruit quia deus dedit actū
qꝺ nihil eſt dicere. quia nullus actus ē
meritorius ſuiipius. lȝ poſſit eē alterius
igitur deus liberalit̄ ſine aliquo merito
precedente ꝯiunxit voluntatem iſtā p
fruitionem vltimo fini. ⁊ ita non meru
it ſibi fruitionem. Unde Aug. iȝ. de tri
ni. c. 9i. dicit ꝙ ſumma gratia eſt ꝙ ho
mo in vnitate perſone eſt deo ꝯiunctus
⁊ q̄uis loquatur de gratia vnionis. i.
gratuita dei voluntate vniente: tamen
ad vnionē iſtam ꝯcomitant̄ ſequit̄ gra
tia fruitionis de facto. ideo fuit ſumma
gr̄a ſine meritis pcedentibus. ¶ Sed
contra. glorioſius eſt habere pmium p
merito ꝙ ſine merito. igitur ponēdum
eſt in xpo. ¶ Preterea pꝛioritas nature
videt̄ ſufficere ad meritum. cum igitur
int̄ voluntatem ⁊ actum elicitū poſſit
eē prioritas nature: videt̄ ꝙ hoc ſufficēt
ad merendum fruitionem. vel idē actus
vt prior natura ſeipō pōt eſſe meritori⁹
reſpectu ſuiipius. ¶ Ad pmum iſtorū
cum dicit̄ ꝙ glorioſus eſt ⁊c̄. Dico ꝙ ve
rū eſt ꝺ premio qꝺ poteſt haberi ex me
ritis. ſed hec coniunctio aīe chriſti cum
deo per actū fruitionis fuit tanta ⁊ tā
excellens ꝙ ad ipam non potuit prece
dere meritum. ⁊ nobilius eſt habē actū
ad quem non poteſt pcedere meritū ex
liberalitate dantis: ꝙ habere actum de
biliorem cū multo merito precedente.
⁊ videtur hoc rationabile. quia ſicˀ de⁹
creauit ineſſe nature aliquam naturam
puta naturam angeli ad quā creandā
non potuit coopari cauſalitas cauſe 2ᵉ
ppter perfectionem talis nature. ita in
genere moris creauit deus aliquē actū
beatificum ad quem non poteſt eē act⁹
aliquis meritorius prior. ⁊ huiuſmodi
fuit actus beatificus anime xpi. ⁊ hoc p
pter nobilitatem ⁊ excellentiam actus ⁊
modi habendi actum. qꝛ imediate ante
ꝙ haberet aliquem actum circa ea que
ſunt ad finē. ¶ Aliter. ponendo ꝙ act⁹
ille potuerit cadere ſb̄ mēito ⁊ ſi glorio
ſius fuiſſet habenti actū meruiſſe illū
ꝙ nō meruiſſe. non tamen ſimplicit̄ eſt
glorioſius. quia decens eſt ppter alios
⁊ ppter perfectionē illius ſtatus ꝙ illic
inueniant̄ omnes gradus principales i
actibus beatificis. vt actual' beatitudo
chriſti ſit maior beatitudine oīum crea
turarū. nam ibi ſunt aliqui beati q̄ nū
ꝙ fuerūt inimici actualit̄ peccato actua
li. ut multi innocentes. ⁊ multi alij qui
aliquādo fuerunt inimici. ut mortalit̄
peccantes ⁊ poſtea penitentes. eſt ibi eti
am beata virgo mater dei que nunquā
fuit inimica actualiter rōne peccati ac
tualis nec rōne originalis. fuiſſet tñ niſi
fuiſſet preſeruata. igitur decens fuit ꝙ
eſſet beatitudo alicuius pſone ſine ōni
merito precedente. nec iō anima chriſti
fuit inglorioſior. qꝛ ſi actus potuiſſȝ ca
dere ſub merito anima illa potuiſſȝ me
reri illum niſi fuiſſet preuenta actu be
atifico ⁊ ſic preueniri ex liberalitate dā
tis ē maioris nobilitatis. ſicut ſi mihi
daretur illud quod habebo in fine toti
us laboris meritorū nunc. ⁊ illud mag
eſt ad decorem ſtatus beatorum. ut dic
tum eſt. Ad ſecundum dico ꝙ pꝛioritas
nature potentie precedentis actum nō

ſufficit quia non eſt meritum niſi in ali
quo actu vel paſſione accepta. ſed uolū
tas ut prior natura non habet aliquez
actum vel paſſionem acceptam a volū
tate rōne cuius potuit mereri actum be
atificum. q2 ille actus preceſſit om̄e me
ritum. nec idem actus eſt meritum ꝛ p̄
minm quia alterum excedit ut premiū
tum etiam q2 hoc eēt dicere ꝙ meruit
quia deus dedit meritum . lꝫ idē actus
in xp̄o poſſit eē premium ſibi ꝛ cum h°
meritori⁹ alijs ut dictum eſt. Preterea
talis di. non eſt niſi rationis conſideran
tis actum illum diuerſimode que non
ſufficit ad actum meriti ꝛ premij. Sed
nūquid meruit ſibi paſſibilitatē aīme
ꝛ corporis. Magiſter dicit in littera ꝙ
ſic. ¶ Contra . iſtud qḋ infuiſſet ſi non
fuiſſet per miraculum impeditum q̄tū
ē ex rōne ſui ante omnē actū cauſatum
illi⁹ pſone n̄ cadit ſb̄ merito illi⁹ pſone
ſꝫ glā ꝛ ipaſſibilitas corpori ꝛ aīe īfuiſ
ſent in p̄mo iſtanti vnionis niſi p mira
culum fuiſſēt ꝓhibita ḡ. Poteſt dici pie
ſentiendo cum magiſtro ꝛ pie gloſando
ꝙ q̄uis nō meruerit directe impaſſibili
tatem vtriuſqꝫ: meruit tamen amotio
nem impedimenti ꝓpter quod non in
fuerunt ſtatim. ſ. deſitionem miraculi
ꝓhibentis: redundantiam glorie in por
tionem inferiorem ꝛ in corp⁹. De alijs
que poſſent hic tāgi. ſ. q̄d meruit ꝛ qui
b⁹ dicet di. ſequenti.

Ad primum princi

pale cum d̄r ꝙ n̄ potuit mereri ſimplici
ter ſicut nec peccare. nego ꝯñam in xp̄o
Nam licet pfecta coniunctio fini pfecte q̄
etans ſecundum oēm modū ip̄m ꝯiunc
tum. ſ. ſm affectionem iuſticie ꝛ ſm af
fectōnem commodi ſm ꝙ affectō iuſti
cie vult p̄° bonū deo ꝛ ſecūdario ſibi .
ꝛ affectōne commodi vult ſp ſibi bonū
q̄ūo alij ſci a xp̄o coniunguntur deo .
q2 ſūt totaliter extra viam ꝛ in termio
ꝓhibeat ſic mereri ſicut ꝛ peccare quia
tamen affectio iuſticie pōt ſeparari ab
affectōne cōmodi. ut. ſ. aliquis affectōe
iuſticie ſumme coniūgatur fini. ita ꝙ nl
lo° poſſit iniuſte velle uel peccare. tamē
non coniungatur affectione commodi
vt habeat ſummu m bonum ſūme ſibi
ꝯiūctū ꝛ intm̄ poſſet pati. p̄mo portio
ſuperior in xp̄o coniungitur deo p glo
riam quietantem illam portionem ꝛ p
affectionem iuſticie totus homo ut pec
care non poſſet . potuit tamē pati. quia
aliquid accidere potuit contra affectio
nem commodi . ꝛ illud potuit xp̄s or
dinate velle ꝛ acceptare ꝛ ita mereri
ꝛ ſic patet ꝙ non eſt ſimile de chriſto ꝛ
beatis. Ad ſecundum tenendo ꝙ meru
it ſecundum portionem inferiorem. Di
co ꝙ actus beatificus ꝛ meritorius ſūt
duo actus q2 vnus reſpiciebat eternaꝫ
ꝛ alius temporale in ordine ad fineꝫ vl
timum. nec oportet quod vniuerſaliter
omnis actus meritorius ſit primo ꝛ im
mediate i executōe circa deū. ſꝫ ſuffic̄ ꝙ
itentōne. vñ in executōe pōt aliq̄d ime
diatius diligi ꝛ finaliter in deū reduci.
Hoc dicēdo argumentum ſolutum eſt
Sed ſi teneatur ꝙ meruit ſm portōnē
ſupiorem tūc pōt dici ꝙ fuit circa obie
cta relucētia in verbo . ſicut diligendo
electos ꝛ volendo eis bonū. Et qñ dicis
ꝙ hoc nō ſit vno actu. verū eſt ſed duo
b⁹. Et cū ꝓbas ꝙ nō. quia portio ſupi
or habꝫ actuꝫ adequatum beatificum
reſpectu obiecti beatifici ꝛ non interru
ptum. igitur non poteſt ſimul habere
alium circa alia relucentia in verbo ne
go conſequentiam. quia licet actus ille
fuerit adequatus intenſiue ita ut pfec
tiorem habere non poſſet non fuit tñ
adequatus extenſiue: quin ſimul ali
um imperfectiorem habere poſſet. alio
quin nullus beatus poſſet cognoſcere
res in proprio genere . quia eadem po
tentia cognoſcit deum viſione beata ꝛ
alia i gnē ꝓpo. Ad aliō r̄ndet in 2° li°.
Dico tñ ꝙ act⁹ fuit cōtingēſ i p̄° iſtanti .

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Contingens.n.nunq̄ eſt formaliter cō
tingens niſi quando eſt ideo contingēs
quando eſt.contingenter eſt.non tamē
loquor in ſenſu compoſitōnis. Non.n.
omne ens quod eſt. eſt neceſſarium.vo
luntas ergo in p̄mo inſtanti vt prior na
tura ſuo actu.ita contingent elicit actū
ſuum ſicut ſi per diem preceſſiſſet actū
elicitum.Unde ſicut entia anteq̄ ſint:
quedam ſunt contingentia ⁊ quedaꝫ ne
ceſſaria.ſic etiam quando ſunt:quedaꝫ
ſunt contingenter ⁊ quedam neceſſario
tamen ad formaꝫ argumenti al's reſpō
di.quere di.39.primi li.vnō non eſt ra
tio quare contingentia ſunt contingen
tia.quia eorum cauſa duratione preceſ
ſit.ſed quia cauſa quando cauſat conti
genter cauſat. ¶ Tamen poteſt ꝓpoſi
tio diſtingui ſm compoſitionem ⁊ diui
ſioneꝫ dicendo ſic. Omne quod eſt: qn̄
eſt neceſſe eſt eſſe. falſa eſt ⁊ diuiſa. Uel
ſic. Omne quod eſt:quando eſt: neceſſe
eſt eſſe. vera eſt ⁊ compoita. preterea ali
ter eſt falſa ſm quid ⁊ ſimpliciter patet
¶ Ad aliud cum dicitur quando due
mutationes ſunt ordinate ſm prius et
poſterius ⁊ termini ſimiliter. verum eſt
ſi tempore ⁊ tempore. ⁊ ſi natura ⁊ na
tura. hic autem tantuꝫ eſt ordo nature
inter mutationes ⁊ talis eſt inter termi
nos. ¶ Ad aliud cum dicitur q̄ ſi chri
ſtus potuit mereri in primo inſtanti ⁊
angelus peccare. de ꝯnte poſſet eſſe ma
gna altercatio. Dico tamē ꝓ nunc q̄ po
tuit peccare in primo inſtanti ⁊ libere ⁊
voluntarie. vt voluntas eſt ṗor natura
actu elicito. quia habens primum eē ꝑ
fectum ⁊ obiectum approximatū. ſi nō
impeditur ⁊ actus eius ſit permanens.
poteſt habere actum. omnia iſta pote
rant eſſe in angelo in primo inſtanti. vt
ſupra dictum eſt de merito xpi. ⁊ eque
tenet de velle inordinato ſicut de ordia
to. Et hoc eſt q̄ Aug. dicit. xj. de ci. c. iꝫ
qui ſentiunt malum angeluꝫ peccaſſe a
pricipio. hoc eſt q̄ ſemper fuerit ſb̄ pec
cato non ex hoc cuꝫ manicheis ſentiūt
ponentibus vnum deum malum. ⁊ ita
non eſſet deus auctor illius mali. ſic igi
tur ſecūdum tenentes q̄ peccare potuit
in p̄mo inſtanti diceretur q̄ peccaſſꝫ nō
inquātum effectiue a deo: ſed vt eſt de
nihilo. al's eius peccatum redundaret i
deum. Et cum dicis q̄ omnis effectus
coeuus cauſe ſecūde eſt a cauſa prima ⁊
ſic peccatum angeli eſſet a deo ſic̄ ignis
eſt a deo ita ⁊ calere. Dico q̄ ſi ꝓpoſi
tio ſit vera intelligenda eſt de poſitiuis
⁊ non de priuatiuis. peccatum autē for
maliter eſt priuatio boni qō deberet in
eſſe actui elicito quando elicitur ⁊ non
ineſt. ¶ Aliter poteſt dici q̄ ꝓpoſitio ē
falſa. ſ. q̄ omne coeuum cauſe ſecūde ef
fectiue ineſt ſibi a cauſa ſua: quia non ē
contradictio de oppoſito. Unde ſi deuſ
crearet vel agens creatum generaret ſo
lam ſubſtantiā ignis. illa haberet in ſe
cauſalitatem reſpectu quantitatis ⁊ ca
loris. vn̄ in eodē inſtāti tēporis in q̄ eſſꝫ
ſm ſb̄ſtantiam: eſſet q̄tus ⁊ calidus q̄
uis non in eodeꝫ inſtanti nature: poſito
etiam q̄ generans ignē anihilaret ita q̄
nunq̄ eſſet niſi per vnū inſtās. Un̄ poſi
to q̄ generaret calidus q̄ nō poſſet ge
nerare in ſe calorem alium in eodem in
ſtanti. hoc nō eſſet ratione alicuius con
tradictiōis. ſed ſolum quia duo accidē
tia eiuſdem rationis non poſſunt eē in
eodem ſubiecto: quod tamen eſt falſuꝫ
fundamētuꝫ. ¶ Preterea nō ē veꝝ vl'r
q̄ ſic̄ generās dat ſb̄aꝫ rei ita dat accidē
tia cauſal'r imediate. ſꝫ ſi veꝝ ſit hoc nō
eſt veꝝ niſi i generatōe vniuoca. in pro
poſito aūt nihil valet. iō poteſt ſb̄a eſſe
a deo ⁊ actus maxie quo ad deformati
onē poteſt eſſe a voluntate ipſa. ¶ Ad
illud Anſ. ipe videt fingē vnū angelum
ſcm̄ in affectōe ꝯmodi nō i affectōe iuſti
cie. ⁊ q̄d mirꝫ nec tal' angel' ſi fieret poſ
ſet mereri pl' q̄ bos. ſeq̄ret. n. effrenate
appḣēſionē itellect'. ſic̄ nē appetit' ſenſi
tiu'. ⁊ hoc affectōe ꝯmodi. vn̄ in āgelo

⁊ homine ip̄a voluntas ſm̄ affectionez
iuſticie ⁊ ↄmodi ē totale p̄ncipium pfec-
ctum in eſſe p̄mo reſpectu actus volen-
di. ¶ Ad rōnem autem eius cum dicit ſi
habet p̄mū velle a ſe. aut hoc eēt volen-
do aut nolendo. Dico ꝙ ſi intelligas vo
lendo actu elicito: ita ꝙ nō poteſt habe-
re actum elicitum volendi niſi p̄uia vo-
litione ſua qua mouet ſe ad volendum
falſiſſimum eſt: imo iretur i infinitum ⁊
non eſſet dare aliquod velle. ſicut nec p̄-
mum velle ſed dum vult aliquid actu
elicito ſaltem prius natura vult habitu
aliter ſic ſe velle. i. prius habet principi-
um volendi ineſſe primo quo vult actu
elicito. ⁊ iſte eſt ſenſus verus. ⁊ quia an-
gelus a deo factus nō habet a ſe tale p̄n
cipium. ideo dicit ⁊ bene ꝙ non poteſt
habere p̄mum velle a ſe. accipiendo vel
le pro pfecta voluntate in eſſe primo. ⁊
ſi hoc ꝓbat concedatur. Ad aliud cuz
dicitur ꝙ in p̄mo inſtanti fuit in angelo
motus naturalis rectiſſimus ⁊c̄. Dico ꝙ
ſi ↄcludit de primo inſtanti ⁊ de quoli-
bet. quia in quolibet inſtāti motus na-
turalis ē prior ip̄o actu libere elicito ſal-
tem natura. ⁊ vt ē ſic p̄or eſt rectiſſimus
⁊ ita non pōt in eodem inſtāti oblique
velle p actum libere volūtatis. ⁊ ita nul
lo inſtanti peccabit voluntas. ideo dico
ad argumentū ꝙ motus naturalis non
eſt aliquis actus elicitus. ſed ſolū dicit i
clinationem naturalē voluntatis in bo
num. ⁊ illud nihil reale aliud a volunta
te dicit. ſed ſi eſt relatio eſt idem volun
tati per idemptitatem: nec ſapari poteſt
ſine contradictione. ⁊ ideo in demonib⁹
manet ille motus ſic rectiſſimus. ſicut ⁊
natura. quia non eſt realiter aliud a vo
luntate. licet non ſit idem ſibi formalit̄
vnde ille motus nō eſt niſi habitus mo-
tus. i. natura ineſſe p̄mo. Si autem acci
pias motum naturalem ꝓ actu elicito
conformi tali inclinationi. certe ille pōt
eſſe malus ⁊ imoderatus ſtante natura
integra: nec actus malus minuit inclia-
tionem naturalem ſicut nec naturā. vn̄
angelus pōt eſſe pfectus in naturalibus
quo ad eſſe primū. ⁊ peccare actu 2° eli-
cito ⁊ inordinato.

Circa ſecūn
dum. quod ptinet ad di.
19. vbi querit. Utrū xp̄us
meruerit omibus nobis grām ⁊ gloriā.
arguitur ꝙ non. quia premium excedit
meritum ⁊ meritū ordinat ad premiuz
ſicut ad finem. ſed premiū omiuz alioꝝ
non excedit meritum xp̄i. igitur meritū
chriſti non ordinatur ad illud ſicut ad
finē cum ſit nobilius ꝙ̄ illud premiū ꝗ.
Preterea meritum xp̄i fuit quoddam
bonum finitū cum fuerit eius ſm̄ natu-
ram humanā. ſed peccatū alioꝝ fuit in-
finitū malum. quia tanta fuit offenſa ⁊
peccatum quātus ē ille qui offenditur ſi
ue ↄtra quē peccatur vel a quo p ipſum
ſepatur. ille ē infinitus. ſ. deus igitur cū
finitū nō ſit proportionatū infinito: nul
lum meritum chriſti potuit mereri dele
tionem offenſe. Preterea per idem pōt
ꝓbari ꝙ nō meruit deletionem pene ꝓ
reatu infinito aliorum. quia pena q̄ de-
betur illi peccato ē infinita. ⁊ meritum
xp̄i finitū. ꝗ. Preterea de poſſibili poſ
ſunt eſſe homies infiniti ſi mundus ⁊ ge
neratio ſemper duraret. ⁊ quilibet nat⁹
de Adam ↄtraheret originale. igitur fo
ret tūc in mundo infinita culpa. igitur
cū meritum chriſti fuerit finitum: non
ſuffeciſſet ꝓ remiſſione offenſe ⁊ collati
one grē ⁊ glorie omniū. Preterea ſi ſuf-
feciſſet ad merēdū oībus gratiā ⁊ gliam
oībus ↄferret grā ⁊ glia. qđ falſum ē. qꝛ
multi ſūt vocati pauci vō electi. qꝛ pau-
cus ē numerus fideliū. nec omēs fideles
vel baptizati ſaluātur. Contra. Leo pa
pa in ſermone de nati. ſicut a reatu nul
lum liberum reperit: ſic liberandis om-
nibus venit.

Ad queſtionem di

citur ꝙ meritū xp̄i pōt duplicit̄ conſide
rari. ſ. ſm̄ ſufficientiā ⁊ ſm̄ efficaciā. p°
mō meruit oībus deletionē culpe ⁊ col-
lationem gr̄e ⁊ gl̄ie. ſed 2° mō nō ſcȝ ſm̄
efficaciā. quia nō omēs ꝯſecuti ſūt redē-
ptionē. ¶ Meritū. n. xp̄i vt dicunt: ha-
bet quandā infinitatē ex ſuppoſito xp̄i
qḋ eliciebat ⁊ exercuit opationes illius
nāe aſſumpte ⁊ ideo vita illius ſuppoſi
ti ⁊ opationes fuerūt bonū infinitū. ꝓ-
pter qḋ ⁊ mors ⁊ paſſio ⁊ alie opatōneſ
habuerūt quandā infinitatē vt ſuffice-
rent pro infinitis peccatis delendis. ⁊ in
finitis gratijs ⁊ glorijs conferendis. ¶
Confirmat̄ hoc ꝑ Anſh. 2° cur deus ho
mo. c. 14. vbi vult ꝙ homo deberet po-
tius eligere om̄e aliud a deo deſtrui ⁊ ꝑ
ire ꝙ̄ mortem vel aliquā leſionē inferre
illi hoi. quia vita eius erat tanta vt i in-
finitū eſſet plus amabilis ꝙ̄ peccata etiā
infinitoꝝ hominum ſi eſſe poſſent: ſint
odibilia. ideo eius mors fuit ſufficiens
ꝓ redemptione oīum. ⁊ multa dicit ibi
de excellentia vite. ⁊ per ꝯſequēs de ac-
ceptatione mortis. quia tantū acceptat̄
mors ꝓ illis redimendis ꝙ̄tū valuit vi
ta illius: ſed vita eius fuit ita amabilis
vt hō potius deberet eligere oīa peccata
mundi cadere ſupra ſe. ꝙ̄ſcienter aliquā
violentiā intuliſſe corpori xp̄i: ſm̄ doc-
trinam ſuā. ¶ Quantū vero ad efficaci
am nō meruit oībus. quia actus actiuo
rum ſūt in paciente ⁊ diſpoſito ⁊ vnito
agenti. ſicut pȝ in agētibus ⁊ pacientibꝰ
corpaliter. igitur ſic erit in actōe merito
ria quātū ad influentiā in alios. ſȝ ꝯiun
ctio cū xp̄o requiſita vt meritū xp̄i va-
leat eis eſt ꝑ cognitionē ⁊ dilectionē ſm̄
ꝙ homo diſponit ſe ad gratiā cognoſcē
do ⁊ diligēdo deum. non autē om̄es ſic
ſe diſponūt quare nō oībus meruit ſm̄
efficaciā. ¶ Contra hūc modum dicēdi
arguo. quia dicta iſta qbus dicitur ꝙ vi
ta xp̄i fuit ita excellens vt haberet quā-
dam infinitatem videntur iperbolica ⁊
exponēda. quia nūc loquimur de bono

velle xp̄i quo meruit ⁊ acceptauit paſſi
onem ꝓ oībus quantū ad ſufficientiam
vt dicunt. ſi bonū velle xp̄i erat tantuȝ
acceptatū quantū erat perſona verbi.
tūc cū perſona verbi ſit ſimplicit̄ infini-
ta illud bonum velle xp̄i fuit infinite ac
ceptatū. ſed cuȝ deus nihil acceptet niſi
quantū hȝ de acceptabilitate. igitur illḋ
velle ratione ſuppoſiti habuit rationeȝ
infinite acceptabilitatiſ. ⁊ tunc i accepta
bilitate non eſſet differentia int̄ velle ꝓ
prium verbi in ſe. ⁊ velle illius nature i
verbo. quia ex parte acceptabilis non ē
maior acceptabilitas: igit̄ verbū volen-
do bonū circūſcripta natura aſſumpta
potuit mereri quo falſū eſt. ⁊ vltra ſeq̄t
ꝙ trinitaſ tm̄ diligeret velle nature aſſū
pte ſicut verbi increatū qḋ nihil eſt dice
re. quia hoc eſt ponere creatum habere
tantā diligibilitatem ſic̄ increatū. ¶ Pre
terea huiuſmōi velle nō eſt pluſ acceptū
deo ꝙ̄ ſit. ſi igitur infinite fuit acceptum
vel ꝓ infinitis: tūc velle illud cū relatio
ne ad ſuppoſitū verbi fuit formalit̄ infi-
nitum. igitur aīa xp̄i potuit ita perfecte
frui deo vl̄ velle cum tali reſpectu ſicut
verbū ſuo velle ꝓprio. quod nihil ē ni-
ſi ponere aīam verbū. ¶ Preterea per ſe
ꝑncipiū illius velle ſumptū cum omni-
bus reſpectibus ad verbum vel ad aliḋ
eſt finitum. igitur ⁊ velle fuit formalit̄ fi
nitum ⁊ limitatum: ⁊ ꝑ ꝯſequēs finite
acceptatum. nec habuit verbuȝ cauſali-
tatem aliquā ſuper illud velle quaȝ nō
habuit tota trinitas. ¶ Et ſi detur ꝙ ver
bum habet ſpecialem efficientiā ſup ac-
tum illum adhuc non ſequitur ꝙ ſit for
maliter infinitus ⁊ infinite acceptus. q2
actus ſic infinitus non pōt eſſentialiter
dependere ab aliquibus cauſis finitis:
in pfectione cum cauſa infinita coagen-
te. ita ꝙ creatum habeat eſſentialeȝ cau-
ſalitatē ſup illū actū ⁊ nō accidentalem
tantū. ſic̄ nā aſſumpta ſup velle verbi. ⁊
ſicut albedo in edificatore ſuper edifica-
re. igitur eſto ꝙ verbum ſpecialiter ege-

rit ibi aliter ꝙ̄ trinitas adhuc nō ſequit
ꝙ actus ille habeat vnde infinite accep-
tetur. ita ꝙ ſm ſufficientiam valeat pro
infinitis redimendis: ſed ſicut meritum
fuit finitum in ſe. ita ſm iuſticiam com-
mutatiuam fuit finitum retributuȝ. igi-
tur non meruit infinitis ſm ſufficentiā
in acceptatione diuina. ſicut nec fuit in-
finite acceptum. quia in ſe finitū. ¶ Pre-
terea ꝯtra 2^m ꝙ nō meruit oībus ſm ef-
ficaciā. qꝛ agēs nō agit niſi in diſpoſito
ꝛ vnito. Quero a te vtꝝ xp̄us tm̄ meru
it ꝙ hn̄tes gr̄am quōcunqꝫ ꝛ vndecun-
qꝫ hoc eſſet haberēt gloꝛiam ex merito
xp̄i. ꝛ ſi hoc ſolū igit non meruit nobis
p̄mā gratiā baptiſmalē in no. te. nec gra
tiam datam in ſacrificijs ꝛ circūciſione
in ve. te. quod eſt falſū. quia vnde veni-
ret nobis gratia illa pꝛima: opoꝛtet igit
dicere ꝙ meruit nobis gr̄aȝ p̄mā q̄ ꝯiun
cti eſſemus ſibi. igitur meruit vt nō ꝯiū
cti ꝯiungerent ſibi. ꝛ i hoc potiſſime cō-
ſiſtebat meritū. igitur nō ſolum meruit
vt coniuncti ſibi vlterius cooperentur
ei. ꝛ ſic tandem gloꝛificarentur: ſed me-
ruit vt non vniti vnirentur. etiam qui
nunꝙ̄ ſe diſpoſuerūt. Unde magis me-
ruit gr̄am baptiſmalem ꝛ p̄mā. ꝙ̄ quod
cūqꝫ opus poſtea ex gratia.

In queſtōne igitur

iſta tria ſūt videnda. p̄° quō meruit ꝙ̄tū
ad efficaciā. 2° quātū ad ſufficientiā. ali-
ter intelligendo vocabula iſta. 3° quid
meruit. Quantū ad p̄mum dico ꝙ in
carnatio xp̄i non fuit occaſionaliter pꝛe
uiſa. ſed ſicut finis imediate videbatur a
deo ab eterno. ita xp̄us i natura hūana
cū ſit ꝓpinquioꝛ fini ceteris p̄us p̄deſtia
tur loquēdo de his que p̄deſtinant tunc
iſte fuit oꝛdo i pꝛeuiſione diuā. p̄°. n. de°
intellexit ſe ſub ratione ſūmi boni. in 2°
ſigno intellexit oēs alias creaturas. in
3° p̄deſtinauit hos ad gloꝛiam ꝛ gratiā
ꝛ circa alios habuit actum negatiuum
nō pꝛedeſtinando. in 4° p̄uidit illos ca-
ſuros in Adā. in 5° pꝛeoꝛdiauit ſiue p̄-
uidit d̄ remedio q̄ñ redimerentur p paſ
ſionem filij. ita ꝙ xp̄s in carne ſic ꝛ oēs
electi p̄us pꝛeuidebat ꝛ p̄deſtinabat ad
gr̄am ꝛ gloꝛiam ꝙ̄ p̄uideret paſſio xp̄i:
vt medicina ꝯ lapſum: ſic medicus p̄us
vult ſanitatē homis ꝙ̄ oꝛdinet de medi
cina ad ſanandum. Sicut aūt pꝛius pꝛe
deſtinantur electi ꝙ̄ paſſio xp̄i p̄uidea
tur vt remediū ꝯ lapſum eoꝛum. ita to-
ta trinitas pꝛeuidit xp̄i paſſionē tanquā
medicinā acceptandā ꝓ electis cadētibus
in Adā pꝛius pꝛedeſtinatis ad glīam fi-
nalem. ꝛ ſicut verbū p̄uidit paſſionem
patri offerendā ꝓ pꝛedeſtinatis ꝛ electis
ꝛ ſic eam efficaciter obtulit i effectu: ita
tota trinitas ꝓ eis paſſionem efficaciter
acceptauit. ꝛ pꝛo nullis alijs fuit efficaci
ter oblata. nec ab eterno accepta: ꝛ me-
ruit eis pꝛimā gratiā oꝛdinantē ad glo-
riam conſūmatam. hoc quātū ad effica
ciam meriti. ¶ Quantū ad ſufficientiaȝ
dico ꝙ meritū chriſti fuit finitū. qꝛ a p̄n
cipio finito eſſentialiter dependēs. etiaȝ
accipiendo ipſū cum oībus reſpectibus
ſiue cum reſpectu ad ſuppoſitum verbi
ſiue cum reſpectu ad fineȝ. quia omnes
reſpectus iſti erant finiti. ꝛ ideo quomō
cunqꝫ circunſtantionatum finitum erat
aut ſi fuit infinitū: tunc non fuit meri-
tum plus ſm velle creatum ꝙ̄ ſm velle
verbi increatum. Quantū ergo valuit
illud meritum ad ſufficientiam. Dico
ꝙ ſicut oē aliud a deo ideo eſt bonuȝ:
quia a deo volitū ꝛ nō ecōuerſo. ſic me-
ritū illud tm̄ bonū erat ꝓ quanto acce-
ptabatur. ꝛ ideo meritū qꝛ acceptatum
nō aūt ecōuerſo. qꝛ meritū ē ꝛ bonū. idō
acceptatū ꝛ tm̄ potuit acceptari paſſiue
quantū tota trinitas potuit ꝛ voluit ac
ceptare actiue. ſed ex foꝛmali ratōne ſua
quā habuit nō potuit acceptari in īfini-
tum ꝛ pꝛo infinitis. ſed pꝛo finitis. tm̄ ex
circūſtātia ſuppoſiti ꝛ de ꝯgruo rōe ſup
poſiti habuit quandā rationem extrīſe-
cam quare deus potuit acceptare illō in

nfinitū.ſ.extenſiue ꝓ infinitis.Si autē
illud meritū fuiſſet alterius pſone. tunc
nec rōne operis.nec rōne opantis fuiſſet
cōgruitas acceptatōnis illius ꝓ infinitiſ
ꝓ quātiſ autē ⁊ ꝓ quot deus voluit paſ
ſionē illā ſiue bonum velle acceptare ꝓ
tot ſufficit.ſed quantū eſt de formali rō
ne rei acceptabilis in ſe non fuit accepta
bilis pro infinitis.ſicut nec in ſe fuit for
maliter infinita. Sed quid ⁊ quib9 me
ruit: Dico ꝙ xp̄s meruit omibus qui ṗ
mā gratiā accipiūt collationē illius. ita
ꝙ ibi non cooperat voluntas noſtra ni
ſi in adultis baptizatis. vbi requirit ali
qua bona diſpoſitio voluntatis. et hoc
fuit potiſſimū in merito ſuo. ꝙ meruit
nō coniunctos coniungi. ⁊ illud obuiat
ſecundo membro di.ſuperioris. ſed q̄n
tum ad gratiā penitentialē poſt lapſum
immortale actuale, licet meritū chriſti
ſit ṗncipale in merendo. ⁊ totalis cauſa
de cōdigno.tamē requirit ibi aliquid a
parte recipiētis gratiam. vt contritio et
compunctio de peccato de congruo. Si
militer dico ꝙ chriſtus meruit nobis vt
totalis cauſa apertionē ianue paradiſi.
vt omibus in gratia decedētibus aperi
ret.nec ad amotionē huius obſtaculi in
trandi cooperamur ei. ſiue illud obſta
culū fuit originale peccatū.ſiue aliquod
aliud quod patet. quia Abraā fuit tan
ti meriti ſicut aliqs xp̄ianus qui ſit mō.
Sed q̄uis obſtaculū amoueat per paſ
ſionē chriſti: nullus tamē actu ingredit
in celū niſi cooperet ⁊ vtatur prima grā
quā ſibi meruit chriſtus. Similiter pa
tres cooperabant paſſioni chriſti ꝓuiſe
ad habitualē ingreſſū vt amoto obſta
culo ingredi poſſent. Nos autē paſſioni
exhibite. ⁊ amoto obſtaculo coopera
mur ad actualē ingreſſum niſi impoten
tia excuſet.ſicut in paruulis q̄bus deus
dat immediate introitū in celū. ⁊ ideo
habent minimā gloriā.

Sed hic ſūt quedā
dubia. ſi enim oībus electis meruit xp̄s
primā gratiā.igit meruit eā primis pa
rentibus. ⁊ ita premiū.ſ. collatio gratie
in antiquis patrib9 ṗceſſit meritū chri
ſti quo illis meruit illius gratie collatio
nē. ⁊ per eandē rationē poſſet dici ſm
magiſtrū ſententiarū li°.2°. ꝙ angeli pri
mo receperūt premiū: ⁊ deinde ipm me
ruerūt per bona velle elicita circa cuſto
diā noſtram. ¶ Preterea ſi paſſio chriſti
vt preuiſa ab eterno ⁊ accepta trinitati
fuit meritoria. ⁊ ratio conferēdi gratiā
patribus anteq̄ paſſio exhiberet in effe
ctu.eadē ratōne paſſio chriſti ab eterno
preuiſa ⁊ accepta trinitati pōt eſſe ratio
predeſtinādi alios. ⁊ ita predeſtinatō ele
ctorū potuit habere cauſā meritoriam
¶ Ad primū illorū dico ꝙ meritū chriſti
preuidebat ab eterno: ⁊ vt ſic preuiſū ac
ceptum fuit vt aliquid boni conferet ele
ctis rōne illius anteq̄ exhiberet: vt.ſ.eis
qui preceſſerūt exhibitōnem paſſionis
eius dimitteret originale ⁊ conferet gra
tia. Exemplum de hoc Anſ.2.cur deus
hō.c.16. Eſto ꝙ multi offenderint vnū
regem ⁊ ꝓ offenſa exulāt. venit vnus in
nocens de ſanguine illorū ⁊ ꝓmittit fa
cere vnū opus pro rege placitū ei certo
die ſtatuto vt rex remittat eis offenſā et
reconciliet eis.rex acceptādo ſeruitiū ꝓ
miſſū remittit offenſā. ⁊ ſi aliquis eorū
deliquerit ſi ſatiſfacere ⁊ penitere volue
rit: ꝓmittit ei iterū offenſā illā dimittē.
ꝓteſtando tamē ꝙ nullus eorū qui fue
runt inimici intrabūt palatiū ſuū: quo
uſqꝫ ſeruitiū innocētis promiſſū imple
atur. Sic hic. paſſio chriſti homis inno
cētis ab eterno preuiſa vt exhibenda in
certo tempore: fuit multū accepta trini
tati. ⁊ pro iſta omibus credētibus illam
exhibendā in tempore remiſit offenſam
quā contraxerāt ex Adā. ⁊ quā poſtea
cōmiſerāt ſi penitere voluerit. nō tamē
acceptauit eā tantū vt aliquis ingrede
retur palatiū ſuū eternū: anteq̄ paſſio
exhiberet in effectu. iſto modo remiſit

patribus offenſā in circūciſione ſic no-
bis in baptiſmo . ſed nullus ē ingreſſus
in palaciū ante paſſionē exhibitam.
Ad formā argumenti cum dicis ꝙ ſi ꝑ-
mium preceſſit meritū xp̄i exhibitū in
patribus igitur in angelis precedere po-
tuit. Dico ꝙ ꝯn̄a non valet. nec eſt ſimi-
le hic ⁊ ibi. nam generaliter veruz eſt ꝙ
ſūmuz bonuz ad quod ordinat̄ meritu ʒ
nō debet conferri ante meritū exhibitū
⁊ expletū . Summū aūt bonum ad qḋ
ordinatur meritū xp̄i reſpectu eoꝝ pro
quibus meruit eſt ingreſſus eoꝝ in pa-
radiſum. ⁊ ille non dabatur actualiter
ante paſſionē exhibitam licet pro paſſi-
one preuiſa remitteretur offenſa ⁊ dare-
tur gratia illis pr̄ibus credentibus paſ-
ſionem exhibendā. Summū aūt quod
angeli mereri poſſūt ꝑ merita ſua ē glo-
ria ⁊ introitus actualis in regnū. q̄ glīa
dari nō debuit an̄ merita exhibita. Un̄
quāuis deus dederit aliquid ꝓ merito
preuiſo nō exhibito nō tamen ſummū
qḋ ſequit̄ meritū quod ē apertio ianue
paradiſi. ad cuius obſtaculi amotionez
nō potuit aliquis noſtꝝ coopari. q̄uis
ad introitū quilibet adultus cooperetur.
aliud. n. eſt aperire ianuā ⁊ aliud ingre-
di. ⁊ q̄nq̄ʒ difficilius eſt aperire ianuam
q̄ aperta porta introire. ideo ad igreſſū
poſſumus coopari ad apertionem vero
nec patres potuerūt nec nos poſſumus
ſed illius precisa cauſa fuit paſſio. ¶ Ad
2m nego ꝯn̄am. q2 om̄es pr̄es prius nā
erant predeſtinati q̄ paſſio xp̄i eſſet pre
uiſa. ſicut patet in pͦ articulo . q. voluit
eni deus ꝑus om̄es electos habere gr̄az
⁊ gloriā q̄ preuiderit eos caſuros ⁊ ꝑus
lapſurus q̄ ꝑordinaret medicinā cōtra
lapſū ⁊ ideo paſſio vt ꝑuiſa poſt preui-
ſionem lapſus potuit eē ratio remitten-
di offenſā ⁊ conferendi gr̄am recōcilian
tem. nō aūt potuit eē rō ꝑdeſtinatōnis.

Ad primum princi-
pale ſi detur . ꝙ xp̄s meruit ſm̄ portōez
inferiorē tūc poteſt dici . ꝙ ꝑmiū alioꝝ
quod receperūt ꝓ merito xp̄i: fuit meli9
formaliter q̄ aliquis actus meritorius.
portionis inferioris xp̄i. ⁊ potuit tāe me
ritū xp̄i ordinari ad premiū alioꝝ ſicut
ad finē ſub fine. Si aūt tenetur ꝙ me-
ruit ſm̄ portionē ſuperiorem ⁊ hoc vel
circa obiectum eternū : vel circa alia re-
lucentia in verbo vel vtroq̄ʒ mō. ita ꝙ
omi actu ſuo meruit ſm̄ modū ſupius
tactū. tūc pōt dici ꝙ non oportet ſemꝑ
ꝑmiū excedere meritū. niſi q̄n idē meret̄
ꝓ ſeipſo: ſʒ ſi nobilior mereat̄ ꝓ ignobi-
liori tūc meritū pōt excedere premium.
q̄n. n. meret̄ aliq̄s ꝓ ſeipo cōiter deus ꝑ
miat vltra ꝯdignū. ideo premiū excedit
tale meritū eius. ¶ Ad 2m cū dicit̄ meri-
tum xp̄i ē finitum peccatū eſt infinitum
ḡ nō potuit meritorie auferre peccati re-
atum. dico ꝙ ⁊ ſi xp̄i paſſio ⁊ meritum
ipſius totū ſit formaliter finitū. quia tn̄
coniunxit ꝑ gr̄az ⁊ gloriā obiecto infini
to. ideo potuit delere peccati reatū ſiue
peccatū auertens a bono ifinito. ⁊ cū di
cis ꝙ nō. quia peccatū illud erat ifinitū
intelligas ꝙ erat malū formalit̄ infinitū
intenſiue falſū eſt. tunc. n. oportet pone-
re ſūmū malū ⁊ deuʒ manicheoꝝ. ⁊ cū
ꝓbas ꝙ tantū eſt peccatū q̄tus ē ille in
quē fit. ſi ly tantū ⁊ quātū referatur ad
rōnes formales vtriuſq̄ʒ in ſe falſum ē.
tn̄ ſm̄ terminū a quo auertit peccatum
ſortit̄ quandā denoiationē vt ſic q̄dam
denomiatione extrinſeca actus beatific9
Michaelis dr̄ infinitus. q2 ꝯiūgit termi
no ad quē infinito in ſe formalit̄ tn̄ act9
eſt finitus. ſic pctm̄ mortale q2 auertit a
termio a q̄ infinito ſortit̄ quādā denoi-
nationem extrinſecā. grauius. n. pctm̄ ē
pctm̄ in deū quā in alium. ⁊ in regē ter-
renū q̄ in militē ſuū. nūq̄ tn̄ pōt eſſe ꝙ
ſit formaliter infinitū malū. Exempluz
aliud. ſi ponat̄ ꝑ impoſſibile ifinitū cor
rūpi diceret̄ ꝙ illa corruptio eēt ifinita
nō quidē intenſiue ⁊ formalit̄ ſed ratōe
termi a q̄ corruption. s. q2 corruptio in-

ciperet ab infinito. ſic in ꝓpoſito. qꝛ pec
catū auertit ab īfinito ꝛc̄. ¶ Uñ breuiter
dico ꝓbabiliter opinādo ꝙ tanto amo-
re intenſiue poteſt aliquis ſanctus ferri
in ſummū bonū diligendo: quanta in-
ordinatōe intenſiua auertebať. ⁊ q̄ꝫtum
vnum abduxit a termīo a quo tantum
aliud coniūgit ei. ⁊ maxime hoc eſt verꝫ
de amore aīe chriſti. ¶ Ad 3ᵐ cum diciť
ꝙ pena debita mortali eſt infinita. verū
eſt ſi volūtas finaliter maneat ī peccato
illa pēa eſt infinita extēſiue. ⁊ hoc qꝛ ſb̄
iectū manet ſꝑ ſub culpa. ⁊ hoc ē ex or-
dinatione dina ꝙ vbi ceciderit lignum
ibi ſit nō q̄n deꝰ poſſit punire aliter pec
catū illud. Uñ ſi deus puniret aīaꝫ per
diem tm̄ pro culpa mortali. ⁊ poſt ani-
hilaret aīaꝫ nō faceret iiuſticiam. tūc ad
formā pena eſt infinita extēſiue ex ordi-
natione dina. nō tm̄ q̄n aliter poſſet pu-
nire peccatū ſi vellet. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ
bonū velle xp̄i vel paſſio eiꝰ cōſiderata
ſm̄ ſe formaliter poſſet recōpenſari per
aliquod bonū finitū ſicut ip̄m vel ipſa
fuit nō niſi finitum ī ſe. premiat tam̄ deꝰ
vltra ꝯdignū. ideo poteſt ratiōeꝫ alicuiꝰ
bonitatis ⁊ perſone patientis acceptare
bonū velle chriſti ⁊ eius paſſionē ꝓ īfi-
nitis. qꝛ tm̄ ⁊ pro tot valet q̄ꝫtū ⁊ pro q̄t
acceptať a deo. q̄ꝫuis aūt poſſet accepta-
re paſſionē illam pro infinitis. nō tamē
infinite. qꝛ nō poteſt diligere aliq̇d crea
tum a parte diligibilis infinite. qꝛ nō eſt
infinitū. de facto tm̄ nō fuit acceptā niſi
pro electis. qꝛ pro eis tm̄ fuit ablata effi
caciter dico. Per idē patet ad vltimū.
qꝛ nō meruit omibus q̄ꝫtū ad efficaciaꝫ
qꝛ ex intentōe acceptantis ⁊ offerentis
paſſionē ſeu bonū velle chriſti fuit acce
pta ⁊ oblata pro electis ⁊ predeſtinatis
tm̄ ⁊ nō pro aliīs.

Si uero. Circa iſtaꝫ .20. diſ. in q̄ magiſter agit de cōuenien-
tia ⁊ modo paſſionis.

Queritur vnū. vtrum ſcꝫ neceſſe fuerit
genus humanū reparari per paſſioneꝫ
chriſti. ꝙ nō: qꝛ ſi nobilius ens lapſum
nō neceſſe eſt reparari per paſſionē xp̄i.
nec minus nobile: ſed angelus q̄ eſt no-
bilior hoīe lapſus eſt. ⁊ nō eſt neceſſe ip-
ſū reparari paſſione xp̄i nec alia. igitur
nec hoīem. Reſpōdeť ad hoc dupliciter
p̄mo quia nō tota nā angeloruꝫ cecidit
ſic̄ hominū. ⁊ ideo ne tota ſpēs homim
periret neceſſe fuit hoīem reparari ⁊ nō
angelum. Contra ſi q̄libet angelus eſt
alteriꝰ ſpeciei ab alio ſicut dicūt ſic rñ-
dentes tūc tot ſūt ſpecies quot idiuidua
⁊ q̄libet ſpecies eſt nobilior ſpecie hūa-
na ſm̄ ſe. cum igiť multi angeli ceciderť
maius inconueniens eſt tot ſpecies non
reparari ſed perire in eternum q̄ꝫ vnam
ſpeciem infimam. cuiuſmodi eſt tota
ſpecies humana reſpectu cuiuſcunqꝫ an
geli ⁊ maxime reſpectu tot cadentium.
¶ Confirmať. quia ſi eſſent duo celi ⁊ al
terum ānihilaretur ⁊ eſſent multe muſ-
ce ⁊ ānihilarenť. dicere ꝙ neceſſe eſt ſpe-
ciem muſcaꝝ reparari ⁊ nō celū: friuo-
lum videtur cū celū ſit multo nobilius
hoc de ꝛparatōe angeloꝝ cadentium ⁊
hoīuꝫ. Ideo aliter rñdetur. ꝙ qꝛ hō alte
rius temptatione cecidit ſcꝫ diaboli an-
geli. ñ ſed ꝓpria volūtate ſolū. ideo de-
buit homo reparari ⁊ nō angeli. Unde
Aug. ſicut angeli ceciderunt nullo alio
nocente. ita nullo alio adiuuante ſurge-
re nō debent. ¶ Contra. factum ē preliū
magnum in celo ꝛc̄. ğ videť ꝙ ſicut dra-
co pugnauit cum Michaele ſic eū tem-
ptauit. ¶ Preterea videť ꝙ draco. i. luci-
fer peccando temptauit alios ſibi cōſen
tientes. Preterea ad p̄ncipale. quilibet
actus chriſti ſufficiens fuit ad redimen-
dū genus humanū. igitur nō fuit neceſ-
ſe redimi hominē per paſſionē. aña pro
batur. qꝛ actus ē laudabilior paſſiōe. qꝛ
laus ꝯſiſtit in actu. mō illa paſſio xp̄i ñ
habet ꝙ ſit ſufficiens meritorie niſi ī re-
latione ad perſonā verbi. eo autem mō
⁊ actus eius elicitus in relatione ad ver

bum fuiſſet ſufficienter meritorius. ¶
Preterea 3° eth.c.5°.paſſionib⁹ nec lau
damur nec vitupamur. igitur videt̃ ꝙ
paſſio non ſit meritoria ſed actio. Pre-
terea Anſ.2.cur de⁹ homo.c.14.appro
bat dictū diſcipuli ſui ꝙ minima leſio il
lius pſone fuit peior q̃ꝫ peccatū omniuꝫ
hominū ſit malū.ſed q̃to pena ſatiſfac
toria dummō eēt ſufficiens poſſet eam
minor leſio illius pſone.tanto ꝯuenien
tior eſſet.igit̃ non neceſſe nec decens fuit
hominē redimi morte xp̄i cū minor pe
na ſuffeciſſet. Preterea p paſſionē chri-
ſti nō potuerūt redimi occidentes xp̄m
igit̃ nec genus humanū. añs probat̃. qꝛ
tm̄ malum erat actio illoꝝ ꝑuans vitaꝫ
xp̄i:q̃tum bonū erat vita xp̄i.⁊ tūc tan
ta erat inimicitia occidentis q̃ta erat a-
micitia chriſti reconciliātis. igitur vita
quā poſuit moriendo nō ſufficit ad re-
dimendū peccatū occidentiū. quia me-
ritum debet excedere culpā ⁊ reatum ſi
ſit ſatiſfactio. Contra Anſ.cur de⁹ ho
mo.c.15.ecce vides quō rationabilis ne
ceſſitas exigat ex hoībus perficiendum
eſſe ciuitatē ſupernā.nec hoc fieri poſſe
niſi per remiſſionē peccatoꝝ.quam nul
lus homo habere pōt niſi per homineꝫ
qui idē ipſe ſit deus atqꝫ morte ſua deo
peccatores reconciliet.expreſſe.n.videt̃
dicere ꝙ neceſſe erat homieꝫ redimi per
mortem xp̄i.idē pōt haberi ibidē. c.iii.

Ad iſtā queſtioneꝫ

que eſt mere theologica ꝓpter quā ſolū
videt̃ Anſ.feciſſe totum librū cur deus
homo ⁊ ibi videt̃ eam ſoluiſſe.ꝑ° vidē-
dum eſt ſm Anſ.ꝙ neceſſariū fuit hoi-
nem redimi.2° ꝙ nō potuit redimi ſine
ſatiſfactōe.3° ꝙ facienda erat ſatiſfactio
a deo homine.4° ꝙ ꝯuenientior mod⁹
fuit hic ſcꝫ per paſſionē chriſti Primū
oñdo ſm eum.qꝛ fruſtra fieret creatura
rōalis niſi poſſet ſummū bonū ꝓpter ſe
amare ⁊ ei p cognitionē ⁊ amorē ꝓpter
ſe inheret̃.aut ergo deus deducit homi
nem ad hūc finem:aūt non. Si nō fru-
ſtra igitur factus fuiſſet.Si ſic.cum iaꝫ
lapſus fuerit per peccatum neceſſe eſt ip
ſuꝫ reparari hoc.c.1.2.cur deus hō.⁊ iō
io 4°.c.concludit.ex his ē facile cognoſ-
cere ꝙ aut hoc pficiet deus de nā huma
na qō icepit.aut inuanū fecit tam ſubli-
mem nāꝫ.2m probat ſic.c.25. pmi libri
Cur iiuſtus eſt oīs qui ñ reddit deo qō
debet.quia iniuſtus eſt etiā ſi nō reddat
hoī quod dꝫ.ſed nullus iiuſtus admittit̃
ad beatitudinē eternaꝫ.igit̃ qui ñ ſoluit
deo qō dꝫ nō ſaluabit̃.ſꝫ omis peccator
abſtulit a deo honorē ſibi debitū igit̃ q̃-
uſqꝫ ſatiſfecerit ē debitor ⁊ iniuſtus.g̊.
¶ Si dicat̃ ꝯtra hoc ꝙ nō dꝫ hominem
eē iniuſtum niſi ſatiſfecerit. quia poteſt
excuſari per impotentiā.pōt etiā remit
ti offenſa per ſummā miſericordiaꝫ dei
remittentis ſine ſatiſfactōe ipe excludit
vtrāqꝫ rñſionē.p° pmā di. ꝙ impotētia
excuſaret ſi in ipaꝫ nō ſpōte ſe deieciſſet
hō peccādo.qꝛ igitur ſic ſe in impotēām
piecit:ideo ipa impotētia ē peccatū.qꝛ
debet eam nō habere.debet.n.poſſe red
dere honorē deo quē abſtulit .⁊ ideo ſi
p peccatū facit ſe impotentē ad reddēdū
nō excuſat̃ ſed vitupatur.⁊ ponit exem-
plum.Si dñs p̄cipiat ſeruo facere aliqō
bonū opus :⁊ p̄cipiat ſibi ne ſe p̄cipitet
in foueam ſibi monſtratam de qua nō
poterit ſurgē:ſi ſeruus ſpōte ꝓiciat ſe i
foueā ꝯtemnēs mandatū dñi ſui vt ſic
nō poſſet pficere opus ſibi preceptum a
dño:non excuſatur ex impotētia .quia
ipam ipotentiā ipſe fecit ſibi ſic in ꝓpoſi
to impotētiaꝫ ſatiſfaciendi fecit ſibi hō
p peccatū.ideo ex impotētia nō excuſat̃
ſꝫ eſt ei peccatū ⁊ iniuſticia.nullus aūt i
iuſtus admittit̃ ad beatitudinem quare
oportet ſatiſfacere vt fiat iuſtus. 2m ex
cludit ſic.cum dicit̃ ꝙ remittit̃ per miſe
ricordiam.Quero aut remittit̃ debitū
vt nō teneat̃ ad reddendū deo honoreꝫ
quē peccando abſtulit. ⁊ hoc propter i-
potentiā reddēdi:qꝛ non poteſt reddere

aut dimittit penā ꝓ peccatis dando be
atitudinē. Si primū detur illud non eſt
aliud dicere niſi ꝙ deus dimitit meritū
qḋ habere nō pōt. talem aūt misericor
diā attribuere deo deriſio eſt. Si aūt re
mittat penā ⁊ facit hominē beatū. tunc
beatificat hominē ꝓpter peccatū. quia
ſ. hꝫ impotentiā reddendi ⁊ ſatiſfaciēdi
quā dꝫ nō hēe. qḋ eſt habere peccatum.
3m. ſ. ꝙ illa ſatiſfactio que debebat nō
potuit fieri ab homie puro. ꝓbatur. 2.
c. li. ꝑmi. Nullus ſatiſfacit ꝓ peccato ho
minis niſi reddat aliq̄d maius eo pro q̄
peccatū facere nō debuerat. ſed ꝓ omni
eo qḋ eſt citra deū vel eſſe poteſt nō de
buit peccaſſe. igit non potuit ſatiſfacere
niſi redderet deo aliq̄d maius omi crea
tura facta ⁊ poſſibili fieri. Sꝫ mai⁹ omi
creatura ſimul ſumpta ſic arguit ibi nō
poteſt reddere pur⁹ hō. igit oportet deū
ſatiſfacere ꝓ peccato. Preterea ad idē.
ſi homo peccator reddat deo ſolū illud
qḋ debet ſi eſſet innocēs ⁊ nunq̄ peccaſ
ſet. nō eſt ſatiſfactio ꝓ peccato. ſꝫ omia
que pōt homo facē. ſ. deū honorare. cor
deo humilit offerre. miſericordiā in dā
do ⁊ dimittēdo. ⁊ obedientiā. ⁊ q̄cquid
videt poſſe: totū debet deo. etiam ſi nō
peccaſſet. igit hoc exhibendo deo nō ſa
tiſfacit ꝓ peccato. igit requirit aliq̄d ma
ius omibus hijs offerri deo ad hoc ꝙ ſa
tiſfactō valeat. qḋ nō pt fieri a puro ho
mine. Preterea. c. 24. li. ꝑmi arguit ad
idem ſic. homo nō pōt ſatiſfacere deo ꝓ
peccato niſi reddat deo totū qḋ abſtulit
ſed abſtulit deo q̄cquid de natura hūa
na deus facē ꝓpoſuerat. ꝓpoſuerat aūt
de omibus iuſtis facere numeꝝ electoꝝ
ad quē numerū ꝑficiendū homo factus
eſt. ſed nullatenus potuit hoc reddē hō
peccator. qꝛ peccator peccatorē iuſtifica
re nequit. nec decuit ꝙ aliq̄s innocēs nō
deſcendēs ex Adam redimēt nos ꝑ mor
tem. qꝛ tunc nō fuiſſet homo reſtitutus
ad priſtinā dignitatē vt ſoli deo fuiret.
ſed fuiſſet obligatus illi homi quaſi tm̄
ꝓ redemptione q̄tum deo pro creatiōe
⁊ ita poſſet reputare ipm deū ꝓ repara
tione. ſicut verū deū pro creatone. ⁊ pre
ter hoc ille pur⁹ homo q̄tūcunq; inno
cens non potuit ſatiſfeciſſe. ſicut ꝓbant
argumēta in 3° articulo. igit oportuit eē
deum hominē. quia nullus potuit niſi
deus. nec debuit niſi homo. de iſta mate
ria loquit. c. penul. ſecūdi li. in ſimili de
angelo. 4m. ſ. ꝙ oportuit xpm ſatiſfa
cere per mortē licet nō eſſet debitor mor
tis. ꝓbat. 2. c. ſecūdi li. ſic. rō docuit ſic
patet in tertio articulo ꝙ oportebat illū
qui ſatiſfacere debeat ꝓ homine hēe ali
quid maius omni eo qḋ eſt ſub deo qḋ
ſponte ⁊ nō ex debito deberet homo. vt
ſicut homo peccauerat per ſuauitatē ſe
ſubijcidēo dyabolo. ita vincat ꝑ aſperi
tatem ipm dyabolū. nihil aūt aſperius
aut difficilius aut maius ſub deo poteſt
homo ad honorē dei ſponte ⁊ nō ex de
bito pati q̄ mortē. igit xpus homo qui
maior erat omibus ſub deo per mortē
quā nō debuit pati ſatiſfacere debuit.
Hoc idem pꝫ. c. 14. ſecundi li. ſ. ꝙ mors
ſufficit ꝓ omibus. vbi approbat reſpon
ſionē diſcipuli di. ipm recte exiſtimare i
hoc ꝙ dicit ſe malle infinitos mūdos ſi
eſſent redigi in nihil: q̄ offendere deum
⁊ potius deberet ſe velle magis oia pec
cata que ſunt ⁊ fuerūt ꝑmittere cadē ſu
per ſe: q̄ hominē xpm occidere. ⁊ cōclu
dit ſic Anſ. videm⁹ hoc ꝙ violationi vi
te corporalis huius homis nulla immē
ſitas vel multitudo peccatoꝝ extra per
ſonā dei cōparari valet. hec Anſ. quia
igit fuit tam nobilis vita eius: mors ei⁹
fuit multum accepta deo: vt per illā ſa
tiſfacere poſſꝫ. hec veraciter vt potui ex
dictis eius collegi.

In iſtis dictis Anſ. vi
dent ali
qua dubia. Primo eni ipſa concluſio in
ſe videt dubia. cum velit ꝙ redemptio
non poſſit eſſe niſi per mortē chriſti. ⁊ ꝑ
aliquid ſponte oblatū excedens omneꝫ

creaturam. ꝑmo probo ꝙ aliter potuit homo redimi q̄ꝙ ꝑ mortē christi. Aug⁹. l3. de tri. c. x. Alius mod⁹ redimendi hominē deo non defuit. cuius eni poteſtati cuncta ſubiacent. nō ergo fuit neceſſitas in concluſione. Preterea. nō eſt aliqua neceſſitas ꝙ xp̄us homo redimat hoīez per mortē niſi neceſſitas ꝯſequētie ſ. poſito ꝙ ordinauerit ſic illū redimere. ſicꝫ ſi curro moueor. hec eſt neceſſitas ꝯn̄e. ſed an̄s eſt ſimpl'r cōtingens. ⁊ ſimiliter ꝯn̄s. ſ. me currere ⁊ me moueri. ſil'r chriſtum pati mortē fuit cōtingens ſicut cōtingens fuit ip̄m preuideri paſſuꝝ. nulla eſt ergo neceſſitas niſi ꝯn̄e. ſ. ſi preuiſus fuit pati patiet. ſꝫ tam an̄s q̄ꝙ ꝯn̄s fuit cōtingens. Preterea. nulla eſt neceſſitas genus humanū reparari. igitur nec xp̄m pati. ꝯn̄a de ſe patet. an̄s ꝓbatur. quia ſi ſic: hoc nō eſt niſi quia homines predeſtinati ſunt ad gl'iam. ⁊ lapſi non poſſunt intrare niſi per ſatiſfactionē. ſꝫ modo ita eſt ꝙ predeſtinatio homis cōtingens eſt ⁊ nō neceſſaria. ſicut eni de⁹ ab eterno contingent' p̄deſtinauit hoīez ⁊ non neceſſario. qꝛ nihil neceſſario operatur reſpectu aliquoꝝ extra ſe ordinādo illa ad bonū. ſic potuit non predeſtinaſſe. nec eſt incōueniens hominem fruſtrari a beatitudine. niſi preſuppoſita p̄deſtinatione hominis. igitur nulla fuit redemptōnis eius neceſſitas. ſicut nec p̄deſtinationis eius.

Contra ea q̄ dicūntur

in 2° articulo. an homo poſſit reconciliari ſine ſatiſfactōne tanget in. 4. c. de penitētia. ſed dato ꝙ ſatiſfactio requiratur. nō tamē requirit neceſſario ꝙ ſatiſfaciens ſit deus. nec hoc ꝓbatur. ⁊ qn̄ in 3° articulo dicit ꝙ nō ſatiſfacit quis deo niſi offerat deo aliquid maius formal'r q̄ꝙ pro quo peccare non debuit quod eſt maius tota creatura. credo ſalua reuerētia ſua ꝙ hoc nō eſt verū. nō eni oportuit ſatiſfactionez pro peccato ꝑmi hois. excedere totā creaturā formalit' in magnitudine ⁊ perfectōne. ſuffeciſſet enim obtuliſſe deo maius bonū q̄ꝙ fuerit malum illius homis peccantis. Un̄ ſi Adā per gratiā datā ⁊ charitatem habuiſſet vnū vel multos actus diligendi deū ꝓpter ſe ex maiori conatu li. ar. q̄ꝙ fuit conatus in peccando. talis dilectio ſuffeciſſet pro peccato ſuo remittēdo. ⁊ fuiſſꝫ ſatiſfactū. ⁊ tunc ꝓpoſitio illa eſt falſa ꝙ debuit offerre deo aliquid maius omni eo pro quo peccare nō debuerat. ſꝫ ſicut ꝓ amore creature vt obiecti diligibilis nō debuit peccare: ita ſatiſfaciendo debuit offerre deo aliquid maius attigēdo per actum obiectiue q̄ꝙ ſit creatura. ſ. amorē attingentē deū ꝓpter ſe. ⁊ ille amor obiectiue vt terminat in deū excedit amorem creature ſicut deus creaturā. Un̄ ſicut peccauit ꝑ amorē ignobilioris obiecti in infinitū. ita debuit ſatiſfacē ꝑ amorem nobilioris in infinitū. ⁊ hoc ſuffeciſſet ſaltē de poſſibili. Dico igit ꝙ amor quē offerre debet ſatiſfaciēdo debꝫ excedere amorē cuiuſcūqꝫ creature. qd̄ verꝫ eſt. ⁊ diligere obiectū nobilius ſatiſfaciēdo q̄ꝙ dilexerit peccando. tamē ille actus quo ꝯuertor ad deū ꝑ amorē in ſua formali rōne nō eſt maior omni creatura. nec etiā amor xp̄i creat⁹ quo dilexit deū fuit talis. Un̄ ip̄e vult oīo infinitatē hr̄e vbi nō eſt ex formali rōne rei.

Contra illud quod

dicit in 3° articulo ꝙ nullus niſi homo debuit ſatiſfacē. hoc non videt abſolute neceſſariū. quia vn⁹ q̄ nō eſt debitor p̄t ſatiſfacē ꝓ alio. ſicꝫ ꝓ alio orare. Un̄ ſic xp̄s hō innocēs nō debitor ſatiſfecit. ſic ſi placuiſſet deo potuit vn⁹ bon⁹ angel⁹ ſatiſfeciſſe: offerēdo aliq̄d placitū deo ꝓ nobis qd̄ ip̄e acceptaſſet ꝓ oībus peccatis. qꝛ tm̄ valet omne creatū oblatū pro q̄to deus acceptat illud ⁊ nō plus ſicut ſupra dictū eſt. Preterea. vnus purus hō potuiſſet ſatiſfacē ꝓ oibus ſi fuiſſet

ꝯceptus ſine peccato ſicut potuiſſet fieri
ſine operatõne ſpũs ſancti ⁊ mr̃is. ſicut
fuit xp̃s. ⁊ deꝰ dediſſet ſibi ſummã grã
quã potuiſſet recipe ſicut dedit xp̃o ſine
meritis p̃cedentibus ex liberalitate ſua.
talis eni potuiſſet mereri deletionẽ pcc̃i
ſicut ⁊ beatitudinẽ. Et cum dicit ꝙ tunc
obligaremur ei tantũ q̃tum deo . falſuꝫ
eſt. imo ſimplr̃ deo. qꝛ totũ qḋ ille habe
ret erat a deo. obligaremur tñ multum
ſibi. ſic obligamur beate virgini. ⁊ alijs
ſanctis q̃ meruerũt ꝓ nobis. ſemp tñ fi-
naliter ⁊ ſũme deo tanq̃ ei a quo alioꝝ
bona ꝓcedũt. Preterea videt de poſſi-
bili. dico ꝙ q̃libet põt ſatiſfacẽ ꝓ ſe. qꝛ ſi
data fuiſſet cuilibet homi p̃ma grã ſine
meritis ſicut mõ licet q̃libet ſit filius ire
cuilibet tñ dat p̃mã grãm ſine meriti ꝓ-
prijs. ⁊ tũc meret beatitudinẽ. igit potu
it etiã meruiſſe deletionẽ culpe.

Tũc ad queſtionẽ

dico. ꝙ omia hꝰmõi que facta ſũt a xp̃o
circa redemptionẽ nr̃aꝫ nõ fuerũt neceſ-
ſaria niſi p̃ſuppoſita ordinatõe diuina.
que ſic ordinauit fieri. ⁊ tũc neceſſariuꝫ
fuit xp̃m pati. ſed tñ totũ fuit ꝯtingens:
⁊ añs ⁊ ꝯñs. Unde credẽdũ eſt ꝙ ille hõ
paſſus eſt ꝓpter iuſticiã. vidit eni mala
iudeoꝝ que fecerãt: ⁊ q̃uo inordiata af-
fectione ⁊ diſtorta afficiebant ad legem
ſuã. nec pmittebant homies curari i ſab
bato. ⁊ tñ extrahebant ouẽ vel bouẽ de
puteo in ſabbato. ⁊ multa alia. Chriſtus
igit volens eos ab errore illo reuocare p
opera ⁊ ſermones: maluit mori q̃ tacẽ.
qꝛ tũc erat veritas dicenda iudeis. et iõ
ꝓ iuſticia mortuꝰ eſt. tñ de facto ſui grã
paſſionẽ ſuã ordinauit ⁊ obtulit pr̃i ꝓ
nobis. ⁊ ideo multũ tenemur ei. ex q̃ eni
aliter potuiſſet hõ redimi. ⁊ tñ ex ſua li-
bera voluntate ſic redemit: multũ ei te-
nemur. ⁊ amplius q̃ ſi ſic neceſſario ⁊ ñ
aliter potuiſſemꝰ fuiſſe redempti. iõ ad
alliciendũ nos ad amorẽ ſuũ: vt credo:
hoc p̃cipue fecit. ⁊ qꝛ voluit hoiem am-
plius teneri deo . ſicut ſi aliq̃s genuiſſet
p̃mo hominẽ ⁊ poſtea inſtruxiſſet eũ in
diſciplina ⁊ ſanctitate. amplius obliga-
retur ei q̃ ſi tm̃ genuiſſet euꝫ: ⁊ alius in-
ſtruxiſſet. ⁊ hec eſt congruitas nõ neceſ-
ſitas. Si aũt volumus ſaluare Anſ. di-
camus ꝙ omẽs rõnes ſue ꝓcedunt ſup-
poſita ordinatõne diuina que ſic ordia-
uit hominẽ redimi. ⁊ ſic videt ꝓcedere
ita ꝙ deus ex p̃ordinatione non voluit
acceptare pro redemptione hominum:
niſi mortem filij ſui. nulla tamen neceſſi
tas fuit. Unde in pſal. Copioſa apud eũ
redemptio.

Ad primum princi

pale ſm Aplm̃. i. ad Coꝛ. Nunq̃ ange-
los apprehendit ſed ſemẽ Abrahe. tunc
dico ꝙ argumẽtũ illud eſt bonũ ſic̃ mo-
rale ꝯtra illos qui ponũt angelos ſingu
los in ſingulis ſpeciebus . ſed hoc credo
falſũ. ideo nõ cecidit aliqua ſpecies ange
lica tota. licet forte de qualibet ſpecie ce-
ciderit aliquis. tũc teneo illam reſponſi-
onẽ. ꝙ quia tota ſpecies humana cecidit
ideo magis debuit reparari . Alia etiaꝫ
reſponſio ibi data ſumit ab Anſ. iõ põt
etiã valere . quia homo peccauit ſugge-
ſtione diaboli que fuit alterius rõnis. et
ſuggeſtione vxoris. ⁊ forte nõ ita efficaci
ter fecit angelus. quia licet aliqua temp-
tatio fuit alijs ruina luciferi. tamẽ ñ ita
efficax ſicut homis a diabolo. ¶ Ad 2m
cõcedo abſolute ꝙ per bonũ velle potu-
it ſatiſfeciſſe. ſed tamẽ aliter voluit . Et
cũ dicis ꝙ actus ſunt laudabiliores paſ
ſionibꝰ. dico ꝙ verũ eſt loquẽdo de actu
virtutis que diſtinguit cõtra paſſioneꝫ
que nõ accidit ex virtute. ⁊ ſic loquitur
phs. tamẽ paſſiones penales ⁊ maxime
mors quando eſt ex actu virtutis accep
ta ſeparatim eſt laudabilioꝛ q̃ actus vir
tutis circa delectabile . Unde actus vir-
tutis circa triſtabile eſt magis meritoꝛiꝰ
q̃ actus virtutis circa delectabile. ⁊ paſ
ſiones voluntarie comitãtes actum vir

tutis ſimul accepte ſunt magiſ meritorie ꝙ actus tantū. Unde Saluator ꝺ Paulo dixit. Oſtendā ei quanta oporteat eū pati. non dixit quāta oportuit eum agē. Q. ergo xp̄us voluit ſic pati ꝓceſſit ex amore intenſo finis ꝛ noſtri quo dilexit nos ꝓpter deū. ¶ Ad aliud cum dicitur ꝙ minima leſio iſtius perſone fuit maius malum ꝙ omia peccata. hoc ꝓbat propoſitū. ſ. ꝙ aliter potuiſſet redimē ꝙ per mortez. dico tamē ꝙ leſio illa valuiſſet tantū pro quanto fuiſſet accepta. ¶ Ad aliud dico ꝙ peccatū occidentiū chriſtū potuit redimi. tamē Anſ. dicit. 15. c. 2. ꝙ non potuerunt eum ſciēter occidiſſe. hoc tñ non credo. ſed credo ꝙ licet ſciuiſſent eum deum per vnionem adhuc potuiſſent eum occidiſſe. ꝛ ſi hoc feciſſent: adhuc eorum peccatum fuiſſet remediabile per paſſionē chriſti. quia plus dilexit deus illā paſſionem acceptando: ꝙ odiſſet eorum malum. vnde non potuerunt habere actum tam difformem in malitia: ſicut fuit bonus bonitati morali actus voluntatis quo chriſtus voluit pati. quia actus ille habuit bonitatez non ſolum ex potentia volitiua ſed ex ſūma charitate qua voluit mori. ꝛ aliq̄ mo ex illa perſona. ſed actus aliorū malus nō habuit tantā malitiā ex habitu precedēte de ordinato. Et qꝺ apoſtolus dicit ꝙ ſi cognouiſſent nunquā dominū glorie crucifixiſſent loquit nō de iudeis: ſed de principibus mundi. ſ. de demonibus. qꝛ ſi ſciuiſſent eum eſſe verū deū non inſtigaſſent homines ad eius mortē. et hoc ꝓpter bonū ſecuturū ex morte. ſ. redemptionē homis. qꝺ bonū nolebant accidere. Unde primo quando ignorauerūt hoc inſtigauerūt iudeos ad mortē. poſtꝙ vero ſciuerūt ipm eſſe verū deū: perſuaſerūt contrariū. vnde vxor Pylati miſit ad eum dic. Nihil tibi ꝛ iuſto illi multa eniz paſſa ſum iſta nocte in viſu propter eum. bene tamen voluiſſent ipſum mori ſine redemptōne humani generis ſi fieri potuiſſet.

POſt predicta conſiderandū eſt circa il ā. 21. di. in qua magiſter agit de ſtatu chriſti in morte. et de conſequētibus corpus chriſti poſt ſeparationē anime. ¶ Querit vnū. vtrū ſ. corpus chriſti fuiſſet putrefactum ſi reſurrectio nō fuiſſet accelerata: ꝙ ſic. natura non incipit motum quē terminare non poteſt 2° metha. ꝛ. 6° phiſi. in fine. terminus autē corruptōnis mixti viuētis eſt putrefactio ſm phm. 4° methau. ſed natura incipit illam in ſeparatōe aie a corpore. illa enim ſeparatio eſt inchoatio ad putrefactionē ꝛ reſolutionē in elementa. ſicut patet i alijs hominibus. ergo videt ꝙ corpus fuiſſz putrefactū ſi reſurrectio nō fuiſſet accelerata. ¶ Preterea chriſtus aſſumpſit paſſiones nature humane viuentis. ſm Damaſ. 66. Totum hominem ꝛ omnia que ſunt homis aſſumpſit preter peccatuz. ſ. eſuriem: ſitim laborem: dolorem: lachrymas. corruptionem mortis: agoniam: timorem: ꝛ talia: que vniuerſaliter inſūt homini. omnia enim aſſumpſit vt omnia ſanctificaret. hec ille. igitur per eandem ratōnem aſſumpſit paſſiōes i nature mortue. que naturaliter omibus inſunt. talis paſſio eſt putrefactio ꝛ reſolutio. ergo. ¶ Contra in pſal. Non dabis ſanctum tuum videre corruptionem.

Ad queſtōnem illā

reſpondet. h. quolibet. 12. q. 12. di. ꝙ aliquid eſt futuruz quo ad cauſas naturales ſi non prohiberet. ſed dimittitur ſue cauſalitati. qꝺ tamē nō eſt futurum. nec euenire poterit ꝓpter cauſā ſuperiorem prohibentem cauſas naturales inferiores ſuā cauſalitatē exercere. Et ideo ſimpliciter illud dicendū eſt eſſe futurū qꝺ eſt futurꝫ ſm cām ſupiorē vincentē. non aūt ꝙ eſſet futurum ſm cās inferiores ſi

ſue cauſalitati relinquerent. Exempluꝫ de hoc ponit Yſaie. 38. de Ezechia cui Yſaias nunciauit mortē. ⁊ mortuus fuiſſet nāliter ſm cauſas inferiores. ſed tñ deus ab eterno vidit orōnem ſuā ⁊ deuotionem ⁊ lachrymas. ideo prohibuit cauſalitatē cauſaꝝ inferiorū. ⁊ vltra terminū nālem addidit ſibi. 15. annos. vt patet vbi ō ſic dicūt in ꝓpoſito: ⁊ totuꝫ bene vſqꝫ huc ꝙ corpus xp̄i i morte fuiſſet putrefactū quantū ē ex parte cauſarū inferioꝝ nālium ſi nō fuiſſet ꝓhibite. quia habuit cauſā intrinſecā reſolutionis ſcꝫ calorem ⁊ humorē. ⁊ extrinſecam. ſicut alia corpora ſcꝫ calorē frigus ⁊ talia: quaꝝ cauſalitatē ꝓhibuit deus ⁊ ꝓhibuiſſet etiā ſi corpus illud nō fuiſſet viuificatum vſqꝫ ad generalē rſurrectionē. ⁊ quia illud dicendū eſt eſſe ſimpliciter futuꝝ quod futuꝝ ē ſm cauſas ſupiores vincentes cauſalitatem inferiorum cāꝝ quantum in eis eſſet. ideo ſimpliciter dicendū eſt ꝙ illud corpꝰ nunꝙ fuiſſet putrefactū. ⁊ ſm illam viā tenendum eſt ⁊ vere ꝙ etiā illa ſūt ſimplicit poſſibilia que ſūt poſſibilia ſm cauſaꝫ ſuperiorem non autem que ſm inferiorem: niſi ſm quid vſqꝫ huc bene dictuꝫ eſt. ¶ Sed vltra quomodo fuiſſet corpus illud preſeruatū a corruptione ⁊ reſolutione in elemēta: dicit ꝙ per miraculum nō quidē nouū. ſed antiquum quo ſcꝫ illud corpꝰ xp̄i fuit vnitū p̄mo v̄bo indiſſolubiliter ſm Dmaſ. li. 3. c. 3. vl. 49 ſm aliā cotationem. ¶ Contra probo ꝙ hoc fuit nouo miraculo. quia naturalit actiuo approxiato nāliter paſſiuo non impeditis per cauſā nālem impedientē: actiuū naturaliter agit in paſſiuū. ⁊ paſſiuū nāliter patitur: ⁊ ſi impediatur eiꝰ actio ꝑ cām ſupernālez. hoc erit ꝑ miraculū nouū ſicut patet de igne triū pueroꝝ in Daniel. ſed corpus xp̄i in morte fuit nāliter paſſibile ⁊ reſolubile. quia nō fuit glorioſū. ꝯſtat. nec illa vnguenta ſcꝫ mirra ⁊ aloes ꝓhibuiſſent ſꝑ reſolutionē. qui aliqñ alteratio fuiſſet inchoata ⁊ termiata licet nō ita cito ſic ſi non fuiſſet corpus illud vnctū ⁊ habuiſſet ſibi approximatū actiuum nāle intrinſecū ⁊ extrinſecum nō impedita per aliaꝫ cauſā ſuperiorē. igitur ſi corpꝰ illō nō fuiſſet aliqñ reſolutuꝫ hoc fuiſſꝫ nouo miraculo. ¶ Sed dices ꝙ argumentum bene probat ꝙ per miraculū ſed ñ per nouū. Contra. verbū antiquo miraculo quo p̄mo ſibi vniuit corpꝰ illud nō impediuit paſſionē corporis ſui aīati. quia ſtante illo miraculo corpꝰ illud patit clauationem. lanceatōem. ⁊ mortem. imo ſi impediuiſſet illius paſſibilitatem exquo corpꝰ erat paſſibile. hoc fuiſſet neceſſario nouo miraculo. exquo per antiquū nō fuit prohibitū. ġ eodem modo ſi prohibuiſſet ſic ꝓhibuit reſolutionem corpis ſui exquo fuit reſolubile. hoc fuit nouo miraculo nō antiquo

¶ Preterea duplex eſt proceſſus nature vnus quo ab imperfecto tēdit ⁊ proficit in ꝑfectum. ⁊ hec eſt via generationis. alius quo a perfecto deficit ⁊ tendit in imperfectū. ⁊ hec ē vis corruptōnis. in p̄mo ꝓceſſu patet ꝙ in ſeminaliū gnātis nā incipit a ſemine. ⁊ alterando inducit ſanguinē. ⁊ vltra per alterationes ducit ſanguinē in carnem ⁊ oſſa. ⁊ hoc in organizationē ⁊ figuram ꝯuenientem aīe. Si ergo xp̄s vniuiſſet ſibi nāꝫ. ita ꝙ natura habuiſſet curſū ſuū ſcꝫ ꝙ p̄mo vniuiſſet ſibi ſanguinē. ⁊ mediante ſanguine ſucceſſiue carnem. ⁊ mediante carne carnē organizatam. ſi ſic feciſſet tūc nō impediuiſſet curſū nature ſucceſſiuū niſi per nouū miraculū aliud ab illo quo primo vniuit ſibi ſanguinem. quia illo ſtante potuit natura habere curſū ſuū. ideo ſi curſus impediret hoc eſſet neccio nouo miraculo. eodē mō oportet dicere de ꝓceſſu naturali defectiuo. quia non obſtante p̄mo miraculo quo corpus fuit vnitum verbo fuiſſet corpus naturaliter putrefactū niſi alio miraculo fuiſſꝫ

¶ Preterea diuinitas in carne viua non
ꝓhibuiſſet fluxuꝫ carnis per ſudores et
labores nō obſtante prima vnione: niſi
feciſſet nouū miraculū. igit nec reſolutō
nem corpis mortui niſi in nouo miracu
lo. Nec dictū Damaſ. facit ꝓ eo. nō eni
loquit de vnione corpis ad ſuppoſituꝫ.
ſed vnione duaꝝ naturaꝝ in ſuppoſito
qḋ expſſe patet ꝑ verba ſua. dicit eni ſic
in tranſlatōne Licoñ. inuertibilit ⁊ inal
terabiliter vnite ſibiinuicē nature. neqꝫ
natura diuina exeūte a ꝓpria ſimplici
tate. neqꝫ vtiqꝫ hūana vertēte in diuini
tatis naturā. illa igit aduerbia inaltera
bilit ⁊ inuertibilit nō referunt ad corpꝰ
⁊ ſuppoſitū ſed ad iſtas duas naturas.
qꝛ vult ꝙ neutra verſa eſt in aliā. ſꝫ mā
ſerūt diſtincte in ſuppoſito. Si eni refer
tur ad idepoſitionē nature a ſuppoſito:
ita ꝙ nunꝗ dimiſerit qḋ aſſūpſit. ⁊ hoc
per antiquū miraculū. tūc antiquo mi
raculo ſemꝑ cōſeruaſſet vnionē partiū
nature hūane. ſ. aīa cuꝫ corpe. ⁊ ſi vnꝗ
fuerūt ſeparata ſicut fuerūt: tūc oportet
dicere ꝙ nouo miraculo fuit mortuus.
exquo eni antiquo miraculo ſi nō ſup
ueniſſet aliud ſemꝑ fuiſſent ptes inter ſe
vnite ſicut fuerūt in verbo: ſequitur ex
quo fuerunt ſepate ꝙ hoc fuit nouo mi
raculo.

Tunc dico cuꝫ eo

in pmo: nō aūt in 2º. Sed nouo miracu
lo fuit corpus preſeruatū a putrefactōe.
ita ꝙ alia volitione ſm rōneꝫ voluit cor
pus vniri verbo. ⁊ alia corpus pſeruari
a reſolutōe impediēdo actōnes cauſaꝝ
naturaliū. ⁊ nō ponit aliud ꝓ miraculo
niſi alia volitio ſm aliā ⁊ aliā rōnem re
ſpectu diuerſoꝝ obiectoꝝ. ⁊ ſm illā viā
plus valet rō beati Petri qua probauit
corpus eius nō eſſe putrefactū. qꝛ ita ci
to accelerauit reſurrectionē. Quantū
aūt ad depoſitionē ꝓ verbo Damaſ. di
co ꝙ xps nunꝗ aliquā pncipaliū ptiuꝫ
depoſuit ſed ſemꝑ vtraqꝫ fuit ſibi vnita
in morte tamē licet ptes manerēt vnite
verbo nō tamē inter ſe. ⁊ ſm hoc poteſt
dici depoſuiſſe quod aſſumpſit. quia aſ
ſumpſit totā naturā vnitā ⁊ integrataꝫ
ex partibus. ⁊ in morte talis natura nō
ſic fuit vnita ⁊ integrata ex ptibus ſicut
erat quando fuit aſſumpta.

Ad primum princi

pale dico ꝙ maior eſt vera ſi natura nō
ꝓhiberet a fortiori agente. ſed deus vo
luit inchoare motū illū per ſeparatōem
aīe. quia cōſonabat effectui redemptio
nis: nō aūt voluit illū terminari per pu
trefactioneꝫ corpis. qꝛ talis putrefactio
nullo mō nobis fuiſſet ꝑſicua. qꝛ ñ me
ritoria. Per idē ad 2m. qꝛ aſſūpſit paſ
ſiones nature viuētis. qꝛ illis nobis me
ruit. ſed nō nature mortue cuiuſmōi eſt
putrefactio. nō quin poſſet putrefieri ſi
nō ꝓhiberet per nouū miraculū. ſꝫ hoc
ꝓhibet ꝓpter cōmodū noſtrū. qꝛ putre
factio nihil nobis valuiſſet: nec fuit de
cens: imo fuiſſet cauſa erroris ⁊ incredu
litatis reſurrectōis eius. ¶ Ad illḋ pſal.
in oppoſitū. Nō dabis ſanctū tuū in. c.
verū eſt de facto. qꝛ ſicut voluntate eter
na voluit corpꝰ illud vniri vbo qḋ fuit
miraculū. ita etiā voluit ꝙ illud corpus
inanimatū nō putrefieret. etiā ſi reſurre
ctio fuiſſet ꝓlongata. ⁊ etiā ne in illo tri
duo ichoaret. bene eni fuiſſet ibi aliqua
inchoatio reſolutōnis nō obſtantibus il
lis vnguentis niſi fuiſſꝫ nouū miraculū
Ad damaſ. eodē mō dicendū eſt.

Hic prio que

ritur. Utrū in illo triduo.
circa iſtam. 22. di. in q̄ mgr
agit de ſtatu xpi i morte ꝗ
tum ad tempus ſequēs horā mortis q̄ri
tur vnū. Utrū. ſ. xps fuerit hō in triduo
ꝙ ſic. Chriſtus in triduo fuit xps. igitur
xps fuit tūc homo. añs patꝫ. qꝛ idem p
dicat de ſe. ꝯña patet. qꝛ ex oppoſito cō
ſeq̄ntis ſequit oppoſitū añcedētis. Siſr

aliter ꝓbatur ab inferiori ad ſuperius.
añs eſt inferius ad ꝯñs. Preterea xp̄s i
triduo habuit humanitatē. igiṫ fuit hō.
ꝯña patet. añs ꝓbatur. qꝛ habuit aiam
ꝛ formā homis. ſed forma dicit totā q̄d
ditatē rei ſ̄m phm̄. 7. metha. ꝛ Cōmen.
expreſſe. ſilr̄ xp̄us habuit totā entitatez
humanitatis. igiṫ humanitatē. hec ꝯña
patet. añs ꝓbatur. qꝛ xp̄us habuit cor
pus ꝛ aiam ꝛ illa ſūt tota entitas hūani
tatis. nam in morte nō corrumpiṫ aliq̄
entitas. cuz mors ſit tm̄ ſeparatio ꝛ diſ
ſolutio vnitoꝝ. nō aūt corruptio alicu
ius abſoluti. hoc dicit Diony. 5. c. eccle
ſiaſtice ierarchie. ꝛ Damaſ. c. 73. Pre
terea ꝛ hoc p̄t ponderari. om̄e ſuppoſi
tū ſubſiſtens in natura creata p̄t ab illa
natura denomiari. ſed verbū in triduo
ſubſiſtebat in natura creata. habuit eni
naturā creatā ſibi vnitā. ſ. corp᷒ ꝛ aiam
ſed nō p̄t dici anima. nec aiatuz. nec cor
pus nec corporeū. igiṫ videṫ ꝙ poteſt di
ci homo. cū nō poſſit haberi alia deno
minatio a natura in q̄ ſubſiſtebat. ¶ Cō
tra. xp̄us in triduo nō habuit aiam vni
tam corpori vt formā perficientē ꝓpriū
ꝑfectibile. Compoſitū enim cuiuſmodi
eſt homo non eſt niſi forma vniaṫ mate
rie vt perfectio perfectibili. quare in tri
duo non fuit homo.

Hic ꝑmo videndū

eſt de realitate. q. in ſe vt eſt theologica.
2° vt eſt aliquātulū logica. theologi eni
nō querūt. q. ō vi ſermonis. vtrū hec ſit
vera. xp̄us fuit homo in triduo. ſic que
ritur an ſor. ſit hō nullo homie exiſtēte
ex vi ſermonis. ſ. an ſupius p̄dicetur de
ſuo inferiori nullo inferiori exiſtente. qꝛ
poſſet ſtare ꝙ ſupius p̄dicareṫ de inferi
ori ſuo ſiue illud eſſz ſiue nō. ꝛ tamē du
bitari de iſto an. ſ. xp̄s fuerit homo i tri
duo. ſicut dicā infra. loquūtur igiṫ theo
logi de realitate rei. ꝛ ſ̄m hoc fuit opi.
Hug. li. p°. par. 2ᵃ. ꝙ xp̄us fuit homo in
triduo. qꝛ habuit aiam ſibi vnitā. ideo
poſuit xp̄m fuiſſe hominē in triduo. nā
ſ̄m ip̄m homo dicit tantū aiam vtentē
corpore. ſed ꝙ vtaṫ hoc accidit ad h° ꝙ
ſit homo. qꝛ igiṫ xp̄us in triduo habuiṫ
aniam ſibi vnitā. iō poſuit xp̄m hoiem
in triduo. Magiſter ſniaꝝ aliter mot᷒
fuit ponēdo xp̄m eſſe hominē in triduo
voluit eni ꝙ ad hoc ꝙ aliq̄d eſſz homo
oportet ꝙ illud habeat corpus ꝛ animā
quod ꝛ vtrūqꝫ requiriṫ ad eſſe homis.
ſed poſuit ꝙ n̄ requiriṫ neceſſario ad h°
ꝙ habens corpus ꝛ animā ſit homo ꝙ
corpus ꝛ aia vniantṫ mutuo. ſed ſufficiṫ
vnio illoꝝ in ſuppoſito habēte illa vni
ta ſibi. ideo dixit xp̄m eē hominē in tri
duo. ¶ Aliqui ſunt q̄ in cōcluſione inci
dunt cum Hug. tamē generalius loquū
tur volentes ꝙ nihil ſit per ſe de ratione
q̄dditatis rei niſi forma. ꝛ tunc habens
formā habēt quidditatē rei. vt qui ha
beret animā intellectiuā habēt humani
tatē. ꝛ cum xp̄s habuit eam ſibi vnitaz
in triduo fuit homo. ꝓbatio aſſumpti
ſ. ꝙ nihil pertineat ad q̄dditatez rei niſi
tantū forma ꝛ n̄ materia. quia ſꝫ phm̄
7. metha. c. 5. Materia eſt qua res p̄ōt
eſſe ꝛ nō eſſe. ideo ſ̄m ꝙ vult ibi i omib᷒
generatis ſiue a natura ſiue a caſu q̄ōli
bet taliū eſt poſſibile nō eſſe rōne mate
rie. igiṫ ſi materia eſſet pars quidditatis
q̄dditas poſſz generari ꝛ corrūpi. quod
eſt cōtra phm̄ in eodē. 7. c. de p. diſ. vbi
vult ꝙ quecūqꝫ concipiunṫ ſine materia
vt rōnes ſpeciei: ſolū hec nō corrumpū
tur. Preterea ꝓbatur idē ex p̄te cogno
ſcibilitatis rei. qꝛ q̄ō quid eſt: eſt p ſe p̄n
cipiū cognoſcēdi illud cui᷒ ē. igiṫ q̄ō ſ̄m
ſe eſt ignotū nō includiṫ in ratōne ipius
q̄ō quid eſt. h° eſt materia. ſ̄m phm̄ i. 7.
c. de p. diſ. Preterea. in per ſe habētib᷒
q̄dditatē. q̄dditas eſt idem cū eo cui᷒ eſt
q̄ō expſſe dicit phs in. 7°. c. 4°. q̄ō igiṫ
ꝓhibet q̄dditatē eſſe idē cum eo cuius ē
nō eſt de per ſe rōne q̄dditatis. hi᷒ ē mā
ſ̄m ip̄m ibidē. c. 4. in q̄buſcunqꝫ cōcep
tis cum mā nō eſt idem q̄ō quid eſt cuz

eo cuiꝰ eſt. ¶ Preterea ad hoc ſūt auctes
nam in. 7. c. de p. diſ. dicit ꝙ aīa eſt ſbā
animati. ⁊ ſpecies. ⁊ qȯ q̄d erat eſſe. igiť
q̄dditas aīalis eſt tm̄ aīa. ¶ Preterea. ibi
dem. c. 2. materiā ⁊ compoſitū ex mā et
forma dimittendū eſt. qꝛ hꝰ ſbā poſteri-
oꝛ eſt q̄dditate rei apte excludens per hº
materiā a quidditate rei. ⁊ poſt hº i epi-
logo ꝯcludit ꝙ ptes ⁊ mā nō inerūt diſ-
finitioni vel q̄dditati ſbe. ¶ Hi vlteriꝰ di
cunt aīam dicere totā q̄dditatez homis
⁊ ideo ſi aīa in reſurrectōne vniret alte
ri materie ꝙ ꝑus adhuc eſſet idē homo
numero ꝓpter vnitatem anime q̄ dicit
totam quidditatem hominis.

Contra iſta primo

ꝙ ꝯclo in qua iſti cōueniūt cū Hug. ſ. ꝙ
xp̄s fuerit homo in triduo. qꝛ ſ. habuit
humanitatē. i. animā que dicit totā q̄d-
ditatem ſit falſa. ꝓbo. naz ꝙ nihil dicať
homo ab aīa patet per Augm̄. 13. de ci.
c. vlti. hoc inquit verū eſt ꝙ nō totꝰ hō
ſed pars melioꝛ anima eſt. nec totus hō
corpus. ſed inferioꝛ pars homis. hec cō
tra Hug. Et ſequiť cōtra magiſtrū ſentē
tiaꝝ. ſed tamē vtrūqꝫ coniunctū ſolum
habet hominis nomē. hec Augꝰ. Nota
etiā in iſta auctē ꝙ corpus eſt pars hois
cōtra alios dicentes animā eſſe totā q̄d-
ditatē hominis. qȯ nō eſt verū. quia q̄d
ditas dicit totū quod dicit homo. ⁊ hō
includit corpus. vt patet. igiť et quiddi-
tas eius. ¶ Preterea. Damaſ. c. 46. plu-
res ypoſtaſes hominū ſūt. omnes autez
eandē recipiunt rōnem nature. omēs eni
ex anima compoſiti ſūt ⁊ corpore. ¶ Nō
ꝙ vult ꝙ omnes ypoſtaſes hominum
ꝑcipiant eandē rōnem nature. hoc. ſ. ꝙ
quelibꝫ ypoſtaſis componitur ex corꝑe
⁊ anima. igiť ſic componi ꝯuenit nature
quā participātꝰ ⁊ hoc cōtra Hug. ⁊ alioſ
qui dicunt ꝙ alterū tantū eſt homo. cō
tra magiſtrū eſt. quia iſta compoſita fa-
ciunt hominē. ¶ Preterea. Damaſ. c. 58
cōtra hereticos dicentes xp̄m habuiſſe
corpus de celo aſſumptū ⁊ tamē per vir
ginē tranſiens. arguit ꝙ habuit veram
carnē de virgine ſubſtantialiter ſumptā
aliter nō eſſet homo vniuoce nobiſcuz.
ſed hoc argumentū nihil valet ſi caro n̄
eſt de ratōne hominis. qꝛ habendo ani-
mā eiuſdē rōnis eſſet homo eiuſdem rō
nis ſi corpus vel caro eſſꝫ extra rationē
homis. Sed vltra cōtra concluſionē in
generalioꝛi ſenſu quo dicunt ꝙ materia
eſt extra rōnem quidditatis ſbe. ſ. ignis
vel hominis. arguo ſic. Eſſentia ſubſtā-
tie ignis eſt ſufficiens rō intrinſeca igni
eſſendi ſubſtantiā circūſcripta quacūqꝫ
alia re ab eſſentia. non dico modo alia
realitate. quia bene facio differentiā in-
ter rem ⁊ realitatem. igiť ſi eſſentia igniſ
dicit ſolam formā circūſcripta omi alia
re a forma. forma erit ſufficiens rō igni
ipſi eſſendi ignem ⁊ ſubſtantiā. igiť igniſ
eſſet vere ignis ſi ſola foꝛa ignis eſſet. et
hoc dicerem ſi tenerem op. ⁊ hoc eſt de-
ſtruere omnē materiā. Maioꝛ patet de
ſe. qꝛ ſicut albedo eſt ſufficiēs rō eſſendi
albū. ita humanitas eſſendi hoiez. et ig-
neitas ignem. ¶ Preterea. cuius eſſentia
eſt ſm ſe incauſata: ipm eſt ſm ſe incau-
ſatū. qꝛ ꝙ aliq̄d cauſet p ſe ⁊ nō eiꝰ eſſen
tia que eſt idē ſibi p realē idemptitatem
oīno nihil eſt dictū. pꝫ igiť maioꝛ eodez
addito vtrobiqꝫ. illud cuius eſſentia eſt
incauſata a cauſis intrinſecis. eſt incau-
ſatū a cauſis itrinſecis. ſed ſi q̄dditas vł
eſſentia reꝝ mālium nō includit māz: eſſꝫ
incāta a cauſis intrinſecis. qꝛ nō hꝫ māz
cām ſui ⁊ per ꝯn̄s eſt incāta māliter. ſed
fruſtra poneret mā in ſbā māli niſi eſſet
cā ſui. ğ ſequiť ꝙ ſi verū eſt qȯ cōceſſuz ē
ꝙ mā nihil eſt. ¶ Preterea. ens cōpletū i
genē nulli alteri vniť vt faciat p ſe vnuz
cū eo. ſꝫ tm̄ faciet cū alio vnū p accn̄s vł
aggregatōe. ⁊ rō huiꝰ eſt. qꝛ illa q̄ faciūt
p ſe vnū nō ſūt entia completa per ſe in
genere. ſed tantū ꝑncipia rei complete in
genere. Si igitur forma ignis ē q̄dditas
cōpleta in genere vt tu dicis. qꝛ non pōt

contrahi vt ſit pfectior p materiã vl' aliquid tale. tũc forma ignis nulli aliĩ poterit vniri vt faciat cũ eo p ſe vnũ ens i genere p ſe. igiẗ h ignis nõ erit ens p ſe. l' ſi ſic nõ hȝ materiã ſed ſolã formã qḋ ẽ eque incõueniẽs. ꝛ ſi hȝ materiã ẽ ens p accñs. vl' ꝯgregatõe ſicͣ aceru⁹ Preterea qḋ nõ includit aliquã q̇dditatẽ i genere nec aliq̃ q̇dditas i genere icludit ipm. illud nõ ẽ in genere nec p ſe nec p accñs. ñ p ſe patet. qꝛ ſola illa ſunt i genere p ſe q̃ includũt q̇dditatẽ: vt idiuidua. vl' q̃ ſũt ipa quidditas: vt hõ vl' humanitas. nec p accñs vel p reductionẽ. qꝛ qḋ ẽ ſic i genere icluditur i aliquo qḋ ẽ p ſe in genere. Si igiẗ mã ñ includiẗ i q̇dditate hominis nec icludit h° ẽ certũ. nullo° igiẗ ẽ in genere. ſȝ qḋ nullo° eſt i genere nihil ẽ niſi de⁹. Preterea rõi mãe ſm ſe nõ repugnat eẽ cõis diuerſis materijs i diuerſis indiuiduis. ſicͣ nec repugnat rõni forme eẽ cõis diuerſis formis i diuerſ idiuiduis. igiẗ ab hac mã ignis ꝛ ab illa põt abſtrahi cõis rõ mãe. ſicut ex hac forma ꝛ illa cõis ratio forme. ſȝ ex forma ꝛ materia ſic abſtracta fit ꝯpoſitũ p ſe abſtractũ i genere. quia fit ex eis p ſe vnũ. quia hec potẽtia ꝛ illa actus i cõi ſicut h mã ꝛ hec forma. qꝛ hec potẽtia ꝛ h actus in ſpeciali faciũt vnũ hoc ſignatũ. illḋ ḡ cõpoſitũ ſicut ẽ p ſe vnũ ita hȝ quidditatẽ p ſe vnã. ꝛ ſicut ſua entitas vl' vnitas includiẗ p ſe mãȝ ꝛ formã ſic ꝛ ſua quidditas. Et hoc pbaẗ p phm. 5°. meth. c. de cã. ꝛ 2° phi. cãe ꝛ effectus pportionãtur ſi genere: genere. ſi numero: nũero. ꝛ h° expreſſius dicit phs ꝛ ꝯmẽ. 12. igitur ſicͣ illud ẽ vnũ ꝯpoſitum i genere: ſic hẽbit cãs ꝯponẽtes in genere. ſ. mãȝ ꝛ formã in cõi. ꝛ illa duo ſic includũtur i q̇dditate eius. ſic ꝛ in vnitate. Preterea 7° metha. vult phs. ꝙ ſicut ex hac mã ꝯtracta cũ hac forma fit h° indiuiduũ vltie. ita ex mã cõi ꝛ forma cõi reſultat q̇dditas cõis. cui⁹ pbatio ẽ. quia facẽ p ſe vnuȝ i ſingulari ꝯuenit huic mãe ꝛ huic forme ꝛ illi mãe ꝛ illi forme. igiẗ hoc ꝯuicit eis p aliquid cõe cui p° ꝯuenit facere per ſe vnũ cũ alio. ꝛ hec ẽ mã in cõi ꝛ forma i cõi. Nã ratio q̃re hec forma facit per ſe vnũ cũ hac mã eſt: quia ẽ act⁹ ꝛ illa potẽtia. ꝛ hec ratio. ſ. eẽ potẽtia ꝛ eẽ actus ꝯuenit pluribus. igiẗ p aliq̇d cõe eis qḋ nõ ẽ niſi p mãȝ ꝛ formã q̃ pmo faciunt vnũ. ſed oĩe per ſe vnũ habȝ p ſe quod quid eſt igitur.

Ratõnes quas faciũt ſũt ad oppoſitũ.

cum diciẗ ꝙ mã eſt p qḋ res põt eſſe ꝛ nõ eẽ. igiẗ nõ includiẗ in diffinitõe vl' q̇dditate. Arguo ꝙ ex h eodem debet includi. qꝛ ſcia naturalis q̃ ẽ vera ſcia nõ eſt niſi de quidditatibus rerꝫ ſm phm. 7° meth. in fi. ſȝ de q̇dditate corpis phyſici põt aliqua paſſio demõſtrari. paſſio aũt corporis mixti cõpoſitis ex elimentis ẽ corruptibilitas. igitur põt oñdi corpus eẽ corruptibile. nõ ſolũ ꝙ h° corpus ẽ corruptibile. quia dẽmõſtratio eſt vliũm ſicͣ ſcia: ex 7° meth ꝛ p° poſteri. igiẗ hoc erit p mediũ cõe ꝛ vle. hoc aũt nõ eſt dare niſi mãȝ tãquã mediũ pmũ ꝛ imediatũ. igitur materia includiẗ in q̇dditate corpis. aliĩ hec ꝯclo corpus ẽ corruptibile non plus ſciret de aliquo ꝯpoſito vel q̇dditate ꝯpoſita ꝙ de angelo qḋ falſum ẽ. vñ de corruptibilibus põt eſſe vera demõſtratio in vli idest ꝙ demõſtratiue oñderetur talia eẽ corruptibilia. nec eſt mediũ ad hoc niſi quia habẽt materiã. cum igitur ſcientia naturalis ſit vera ſcia ꝛ vliũm. ſequiẗ ꝙ corpus mixtũ i ſua vniuerſali ſiue generali rõe ꝛ quidditate includit materiaȝ. licet. n. nunq̃ corrũpatur actu niſi in h° corpe. tñ de hoc corpe nõ demõſtratur paſſio p°. ſed ḋ corpe. Preterea 2m argumentũ cũ arguitur ꝙ quid ẽ pncipiũ cognoſcendi illud cuius ẽ. ex hoc ꝯcludiẗ mãȝ includi in quidditate: quia res nõ põt cognoſci niſi ꝯgnitis cauſis. ſm phȝ 2° metha. dicit. n. ꝙ ſi cauſe eſſent iſinite

nihil ꝯtingeret cognoſcere ⁊ exēplificat tam in cauſis materialibus ꝙ̄ in aliꝭ ⁊ ratio ſua eſt. quia tūc cognoſcimus rem cū cauſā eius cognoſcimus. infinite aūt cauſe ſi eēnt nō poſſent pertranſiri .igiẗ nihil poſſet cognoſci. ſi ġ nihil eſt neceſſariū ad cognitionē rei niſi quod quid eſt. ⁊ mā eſt neccria ſm phm. ſequitur ꝙ materia includiẗ in quod quid eſt. quia ſi mā nō includitur in qḋ quid eſt quod eſt pꝛicipiū cognoſcendi tūc perfecte res poſſet cognoſci: ꝙ̄uis cauſe materiales eēnt infinite. homo eni perfecte cognoſceretur nō obſtante infinitate cauſaruꝫ materialiū. Ad 3ᵐ cū arguitur ꝙ i habētibus per ſe quod quid eſt idem ē qḋ quid eſt cū eo cuius eſt illud ergo quod pꝛohibet ⁊c̄. ſed materia pꝛohibet quod quid eſt eē idem cum eo cuius eſt. mioꝛ eſt falſa loquēdo de materia q̄cūqꝫ mō ſicut infra patebit magis. Nam ſicut qḋ quid eſt i imaterialibus eſt ideꝫ cum eo cuius eſt ṗmo ſic in materialibus quod quid eſt eſt idem cū eo cuius ē ṗmo. vt quod quid eſt hoīs cū homine: ⁊ eſt idē cum hoc homīe per ſe ſed nō ṗmo: ſic h̄ homo habet pſe diffinitionē ſꝫ nō ṗmo vnde eo modo quo res habet diffinitionem. ⁊ quod quid eſt ſic eſt idē ſibi vł n̄ idem. Q̄ aūt quod q̄d eſt ꝯpoſiti materialis vt homīs includit mām. ꝓbatur per phm. 7ᵒ metha. c. de p. d. vbi diċ: ꝙ diffinitio eſt ratio ⁊ omīs rō hꝫ partes ſic aūt ſe habet tota ratio ad exṗmēdaꝫ totam rem que diffiniẗ. ſic opoꝛtet pteꝫ diffinitionis expꝛimere partē rei. ex quo diffinitio expꝛimit totam ſbam diffiniti. cū igitur materia ſit pars rei: niſi diffinitio includeret materiā: nō habēt vn̄ expꝛimeret totam rem. nec ꝙ pars eius expꝛimeret partē. Pꝛo iſta etiam parte ſūt auctoꝛitates expꝛeſſe. phus. n. 8ᵒ. metha. c. 3ᵒ. ⁊ ṗmo de aīa recitat opinionem quoꝛundam diffinientium res materiales. aliquoꝝ per materiā tm̄. aliq̄ꝝ per actum tm̄. aliquoꝝ per vtrūqꝫ ⁊ iſti vltimi ſm ipſum pfecte diffiniūt: vnde ꝯmendat architam qui tam materiam ꝙ̄ foꝛmā conplexuſ eſt in diffinitōe Preterea 8ᵒ metha. c. 3. vult ꝙ terminum. i. diffinitionē opoꝛtet eſſe rationē longā: ⁊ hoc quidē ad materiā illud vo vt foꝛmā eē in diffinitione. Preterea in 7ᵒ. c. de p. d. ꝯcludit concluſionē pꝛobataꝫ ꝙ materia eſt pars ſpeciei. ſpeciem aūt dico quod quid erat eſſe.

Quantum ergo ad iſtum articulum. q. an ſcꝫ materia ſit pſ quidditatis rei ſue ſbe materialis. dico ꝙ ſic. quia in genere cauſe efficientis aliqua cauſata diuerſimode ſe habent ad cauſalitatem effectiuaꝫ extrinſecam. qꝛ aliqua habent tm̄ vnam cauſā imediatam effectiuam . vt aīe rationales ⁊ angeli ſcꝫ ipſum deum creantem .aliqua habent cauſas effectiuas ſuboꝛdinatas pꝛime cauſe ⁊ etiāꝫ habent oꝛdinem in genere ſuo ſed mediatius ⁊ imediatius. Similiter etiam ⁊ in genere cauſe finaľ. quia aliqua habent multas cauſas finales ſboꝛdinatas vni fini vltimo :aliqua paucioꝛes. eodē modo de cauſis intrinſecis. quia aliqua entia habent cauſalitatem intrinſecā per cauſas inexiſtētes. materiā ſcꝫ ⁊ foꝛmā: vt ētiā materialia ꝯpoſita ⁊ aliqua entia ſimplicē entitatē nō cauſatā cauſalitate intriſeca ex diuerſis cauſis materiali ⁊ foꝛmali realiẗ diſtinctis. vt angeli ſm ꝯmunioꝛem doctrinam. ſicut igiẗ homo includit materiaꝫ ⁊ foꝛmā tanꝙ̄ cauſas extrinſecas ſui: ſic q̄dditas hoīs includit māꝫ ⁊ foꝛmā.

Ad primum argumentū alteriꝰ opi. lꝫ ſit ad oppoſitū. Rᵒ tn̄ ad foꝛmā cū dicitur ꝙ mā eſt qua reſ pōt eē ⁊ nō eſſe. dico ꝙ phs in. 7. c. de p. d. loquiẗ vario mō de iſtis tribꝰ. ſpēs ſiť totū. ⁊ mā. ⁊ equocatio noīm multotieſ decipit. ideo ṗmo videndū eſt ḋ equocatione iſtoꝝ ⁊ pꝰ ꝑ hᵒ ad foꝛmā argumē

ti. ſpeciem aliquando accipit ꝓ forma q̄
eſt altera pars rei compoſite. aliquādo
accipit ſpeciem pro vniuerſali abſtracto
cuius ſcꝫ vniuerſalis abſtracti ꝑmo eſt
ipſum quod quid eſt. ſicut. c. de ꝑ. d. q̄ſi
in ꝑncipio mota. q. de ꝑtibus diffinitōis
dicit ex quibus ē ſpeciei ratio. ⁊ accipit
ibi ſpeciē ꝓ vniuerſali abſtracto vt con
cauitatis ſicut infra. c. 9. vniuerſal' ⁊ ſpe
ciei ē diffinitio. Similiť ſimul totū ali
qn̄ accipit ꝓ ꝯpoſito vltiate contracto.
Aliqn̄ ꝓ cōpoſito in vniuerſali. ſtricte
aūt accipit ſimul totū nō ꝓ idiuiduo ſb̄
ſtantie ꝯpoſite. quia illō nihil in ſua rō
ne ꝯtinet q̄re ſibi repugnꝫ recipe predica
tionem nature ſiue quod q̄d ē. imo qō
quid ē hoīs ꝑdicať de hoc hoīe. licet nō
ꝑmo. ſicut. n. ſb̄a compoſita abſtrahit
a tp̄e ⁊ ab eſſe exn̄tie ita hic homo. ⁊ to
ta coordinatio illius generis. ⁊ ita indi-
uiduū homis vt hic hō abſtrahit a tp̄e
ſicut homo. ſed ſtricte ꝑ ſimul totū itel-
ligit hūc hominē vel lapidem exn̄tem ⁊
talia generanť ⁊ corrūpunť. ⁊ ō talib' n̄
ē ꝓprie diffinitō nec ſcia. q: talia abſtra
cta a ſenſibus neſcitur an ſint vel nō ſed
illorum in ab abſentia ē tm̄ opi. ¶Et ſi
arguatur ꝙ hic homo exn̄s ē tātuꝫ ens
ꝑ accn̄s. g̊ ſolum ens ꝑ accn̄s generatur
⁊ nō ens ꝑ ſe. dico ꝙ actio generanť ter
minatur ad eſſe. ⁊ quāq̄ eſſe exiſtentie
hui' homis nō ſit res alterius generis.
⁊ ꝓ tanto cum eo cuius ē nō faciat ens
vere ꝑ accidens. tn̄ hic hō abſtrahit ab
eē exn̄tie. ⁊ ideo nō ē de intellectu eius.
ꝓpter quod logici faciūt vnū ꝯceptum
ꝑ accn̄s. tn̄ realiter loquendo hic homo
exn̄s corrumpit ⁊ generatur ⁊ hoc vult
ph̄s ibidem. ita ꝙ q̄uis hic hō poſſit di
ci generari. tn̄ nō niſi neceſſario ꝯcomi-
tante eē exiſtētie tanq̄ termio generatio
nis. Similiť mām aliqn̄ accipit ibi: vt
nō ꝯtractā per aliquid adueniēs ſibi. ſꝫ
ſolam vt ē ꝑncipiū potētiale eius cui' ē
⁊ ſic accipiēdo mām mā ē pars quiddi-
tatis in ꝯpoſitis mālibus. aliqn̄ accipit

māꝫ contractā ꝑ indiuiſibilitatem. ⁊ ſic
eſt de eē ſimul totius vt diſtinguiť ꝯ for
mā vt forma accipiť ꝓ vniuerſali abſtra
cto ⁊ hoc ē accipe māꝫ vt ē ps indiuidui
ſb̄e. nō aūt vt eſt pars ipius quod q̄d ē.
¶Aliqn̄ accipit māꝫ magis ꝯcte vt ꝯbi-
tur ꝑ accn̄s ſicut mā ſyllabarꝫ diceretur
cera. ſꝫ hoc accidit quia cera pōt eē ſine
ſyllabis ⁊ ſyllabe ſine ea. Sumiť etiam
aliť ꝑ accn̄s ⁊ tn̄ necīo. ſic ſemicirculus
ē ps mālis circuli q: nō cadit in diffōne
circuli nec ē ps eſſencialis ſed integralis
tn̄ circul' ſꝑ hꝫ ſemicirculū. ⁊ eſt mā ꝓ-
pinquius ſe hn̄s circulo q̄ eē: cū in ere
fuit rotunditas illa. hec in illo. c. ſupra-
dicto. Per hec ad formā argumēti cū
dicitur ꝙ aliq̄d diciť corruptibile ratōe
māe. Dico ꝙ corruptibile pōt dicere po
tentiā ꝓpinquā ad corruptionem vel re
motam. Illud eſt corruptibile potentia
remota qō hꝫ in ſe vn̄ poſſit dici corrup
tibile. non tn̄ pōt exire in actum niſi pri
us fiat in potētia propiqua. ſicut calefa-
ctiuum dicitur quod habet calorem. nō
tn̄ pōt calefacere niſi ſit approximatum
paſſo. Illo mō diciť ignis corruptibilis
⁊ ē ꝑdicatio 2ͦ ſicut color eſt viſibilis.
ſed tn̄ ignis non ē i potentia ꝓpiqua ad
corruptionē niſi ſit ineſſe exn̄tie ſic nec
ignis generatur ꝓximo ſed hic ignis ex-
iſtens. tunc dico ꝙ illud quod ē genera-
bile ⁊ corruptibile ꝓxio habet materiā
ꝯtractam ꝑ eſſe exn̄tie. ſic. n. materia eſt
cauſa ꝓxima corruptionis. iſto mō qō
quid ē nō eſt proximo corruptibile. ⁊ iō
nec habet in ſua ratōe materiam: vt eſt
ꝓxima ratio corruptionis. vt ſcꝫ ē ſb̄ ac
tuali exn̄tia nec plus concludit ratio.
Ad 2m cum dicitur ꝙ quod quid eſt: eſt
ꝑncipium cognoſcendi. ⁊ materia ē ſm
ſe ignota. Dico ꝙ habens mām parteꝫ
ſui nō cognoſcitur niſi ꝯgnita mā nūq̄
eni homo haberet ſciam de ſb̄a compo
ſita niſi cognoſceret mām. aliter omnis
cognitio ſcientifica eſſet ſimplicīū ⁊ in-
materialiū ſm ꝙ ſciētia eſſet de reb' q̄

uis tamē requirat̄ ꝯgnitio materie ad h̄
ꝙ cognoſcatur ſb̄a rei mālis. aliter tam̄
eſt cauſa cognoſcēdi materia, ⁊ aliter fo
ma. ſicut. n. cauſe differūt in perfectōne
⁊ entitate ⁊ cauſalitate in cauſādo enti-
tatem cauſati. ita ⁊ in cauſando cogno-
ſcibilitatem eius. ſicut. n. forma ē magiſ
ens q̄ꝫ materia: ita magis cauſat ⁊ enti-
tatem ⁊ cognoſcibilitatē. Similit̄ quia
materia nō habet eſſe in effectu niſi per
formā. ita forma facit cognoſcere, etiam
materiā. vtraqꝫ tamē ſūt vna cauſa inte
gra cognoſcēdi ꝑfecte compoſitū. ¶ Eſt
igit̄ materia ignota quia non eſt ꝑfecta
rō ꝯgnoſcendi illud cuius ē nec potiſſi-
ma. Et hoc ꝯcludit ratio ⁊ nō plus. Et
cum dicis ꝙ materia eſt ignota hoc pro
tanto dicit̄: quia forma ē aliquo modo
ratio cognoſcēdi materiā. Uel alit̄ ꝙ lo
quit̄ de cognitōe ſcientifica ⁊ d̄ materia
ꝯtracta per eſſe exn̄tie. ⁊ ita mā eſt igno
ta ſciētifice. ⁊ eſt cauſa cōtingētie ⁊ ideo
nō facit ꝯgnitōem ſcientificā eoꝝ quoꝝ
eſt materia. ſed cauſat ꝯtingentiā in eis
⁊ nō poſſūt ſciri. ſed illorum ē tm̄ opi.
quia cum ſint extra ſenſū nō habetur d̄
eis niſi opi. ⁊ per hoc nō excluditur ma
teria a quidditate rei. quia de illis mu-
tabilibus ⁊ corruptibilibus pōt haberi
ſcientia in vniuerſali ſciēdo talia eē mu
tabilia. Ad 3^m cum dicitur. ꝙ in cōcep
tis cum materia nō ē idē qō quid eſt ⁊c̄.
Dico ꝙ aliquid hꝫ quidditatē per ſe. ⁊ ꝓ
mo. aliquid ꝑ ſe ſed nō ꝓ⁹ aliq̄d ꝑ accn̄s
generaliter in his que habēt quidditatē
ꝑ ſe ⁊ ꝓ̇mo quod quid ē: eſt ꝑ ſe ꝓ̇mo idͦ
cum eo cuius eſt. habēti quidditatē ꝑ ſe
nō ꝓ̇mo idem ē quod q̄d eſt ꝑ ſe non pri
mo. habēti quidditatem ꝑ accn̄s. ſoluꝫ
per accn̄s eſt idem quidditas. Tunc ad
ꝓpoſitū dico ꝙ homo habet q̄dditateꝫ
ꝑ ſe ⁊ ꝓͦ. ⁊ ſic eſt ſibi idem q̄dditas. hic
homo habet q̄dditatem ꝑ ſe nō ꝓ̇mo ⁊
ſic q̄dditas eſt idem ſibi. hic hō exiſtēs
habet q̄dditatem per accn̄s. ⁊ ita q̄ddi-
tas eſt idem ſibi. ſed hic homo alb⁹ hꝫ
quidditatem magis ꝑ accn̄s. ⁊ ideo q̄d-
ditas magis per accidēs eſt idem ſibi.
Tūc ad formam argumēti dico ꝙ i cō-
ceptis cum materia ꝯtracta per exiſtere:
q̄dditas non eſt idem ꝑ ſe cum eo cuiuſ
eſt ſed per accn̄s ſic. ita ad phm̄. ſed i ſb̄
ſtantijs compoſitis conceptis cum ma-
teria vniuerſali abſtracta eſt idem quod
quid eſt cum eo cuius eſt ſm̄ ꝙ expreſſe
dicit phus 7° metha. c. 4°. Singulum
enim aliud videtur eē a ſuimet ſubſtan-
tia ⁊ quod quid erat eſſe. ſingulum dici
tur ſb̄ſtantia. ſicut igitur aliquid hꝫ qō
quid eſt ſic eſt idem ſibi. Ad alias auc-
toritates cum dicitur ꝙ anima eſt ſb̄ſtā
tia animalium ⁊ ꝙ quid erat eſſe: dico
ꝙ accipit ſubſtantiaꝫ ⁊ quod quid erat
eſſe. ꝓ notiori parte diffinitionis nō au
tem pro tota diffinitione. quod ꝓbo ꝑ
eundem gloſantem ſe infra. ⁊ codeꝫ caͦ.
ſiquidem altera ⁊ nō eſt anima animal.
⁊ ſic quidem hoc dicenduꝫ: hoc autem
nō dicendum ſicut dictum eſt. ¶ Sicut
igitur vult ꝙ non eſt anima animal. ſic
nec eſt diffinitio animalis ſed principal̄
pars ideo dicit: ſic autem dicendum ſic
autem non. ita ꝙ vno modo eſt diffini-
tio alio modo non. ¶ Ad aliud dico ꝙ
loquitur de materia cōtracta. vt ſupra
diſtinctum eſt. Similit̄ alibi dicit aīa ē
animali eſſe. ſed loquit̄ ꝯ Platonē. auc-
toritateſ alie ſi adducant̄ pn̄t ſolui ꝑ di.
ū poſitas. ¶ Nō ad ꝓpoſitū ꝯ magr̄m
dico ꝙ xp̄us in triduo non fuit homo:
quia licet habuit partes nāe vnitas ſibi
nō tm̄ habuit naturā humanā ſibi vni
tam. Natura. n. humana non eſt parteſ
nec partes vnite. quia pono ꝙ natura i
ſe dicit entitatem abſolutam vltra pteſ
⁊ ꝓbaui di. 2ª. vnde humanitas non di
cit ſolum reſpectū vnionis partiū vltra
partes. Non. n. illud quo homo forma
liter eſt homo eſt relatio. eſt autē homo
formalit̄ homo humanitate. Si. n. hō
nihil eſſet niſi partes vnite ſibi homo
nō eſſet vnū niſi aggregatōne. ſicut nec

quinarius eſt vnitates. 5. ſed eſt illud to
tum quod reſultat ex. 5. vnitatibus. alit
ſi eēt ille vnitates eēt vnū ſicut aceruus.
Dico igitur ꝙ homo habet vnitatē quē
dam ⁊ entitatem aliam ab iſtis ꝑtibus:
etiam vnitis. non tamē partialē entita
tem que cum iſtis faciat compoſitum.
tunc eni ꝓcederet in infinitū. ⁊ illud to
tum ſiue forma totius nō fuit vnita ver
bo in triduo. ideo tunc verbum nō fuit
homo. ⁊ quāuis illud totum nō ſit ſine
vnione partium tamē vnio illa vel rela
tio non eſt formalis ratio illius totius.
hoc de realitate. q. in ſe.

Sed quid logice lo

quendo eſt ne vera? Dico ꝙ nō. nec illa
Chriſtus fuit homo in triduo. nec iſta ſi
aliquis illam ꝓtuliſſet. in triduo xp̄us
eſt homo. nec propter hoc nego iſtam.
Ceſar eſt homo nullo homine exiſtente
quia in illa chriſtus eſt homo. alterū ex
tremū vt chriſtus non habet vnū cōcep
tum ſm Damaſ. c. 59. Chriſtus aūt ait
nomē ypoſtaſeos dicimus nō vnimode
dictum. ſed duarū naturaꝝ exiſtens ſig
nificatiuū. dicit igitur duos conceptus
ſ. deū ⁊ hominē. ⁊ ex alia parte Ceſar di
cit vnū conceptū. Modo ad propoſitū
dico ꝙ quādo ſubiectū reſpecu predica
ti non habet vnū conceptū ſed duplicez
includit: oportet rationē illius ſubiecti
eē in ſe veram ⁊ non includere repugnā
tiam. alioquin ſi ad verificationē ꝓpo
ſitionis ſufficeret predicatū eē de intelle
ctu ſubiecti ⁊ non requireret ꝙ ratio ſb
iecti includentis duos conceptus eēt in
ſe vera. tunc eēt hec vera maius deo eſt.
quia eſſe eſt de intellectu ſubiecti. ſed qꝛ
hoc ſubiectū maius deo includit in ſe re
pugnantiā. ideo non eſt verū de aliquo
nec aliquid de ipſo. igitur oportet ꝙ ra
tio ſubiecti non habentis conceptū vnū
ſit vera in ſe anteꝙ̄ verificet̄ d̄ aliquo vl
aliquid de ipſo. ⁊ ſi ſit impoſſibilit̄ vera
aliquid impoſſibiliter verificat̄ de eo. ſi
cut rō huius ſubiecti maius deo eſt im
poſſibiliter vera. ideo impoſſibilit̄ veri
ficatur d̄ aliquo vel aliquid de ipo. ⁊ ſi
poſſibiliter poſſibilit̄. ⁊ ſi actu actu. cuz
igit̄ hoc nomē xp̄s ſignificet ſuppoſituz
exñs in duabus naturis. ⁊ in triduo nō
exiſtebat in natura humana tota: q̄uis
ꝑtes nature eēnt ſibi vnite. ideo hec pro
poſitio: Chriſtus fuit hō in triduo: eſt
falſa. qꝛ rō ſubiecti ꝓ tunc erat in ſe fal
ſa. ⁊ ideo nō p̄t hō verificari de eo ut h̄
ſit vera. xp̄us eſt hō. qꝛ rō ſubiecti. ſ. xp̄i
nō fuit in ſe vera. quia nō includebatur
ſuū ſignificatū. Ex^m. hec eſt falſa. homo
albus eſt homo. qꝛ ſequit̄. g̊ hō eſt hō al
bus. ⁊ vltra igit̄ aliquis hō eſt albus. et
ita a primo ad vltimū: nullo hoīe exñte
hec eſt vera. aliquis hō eſt albus. Et ſi
dicat̄ ꝙ hec eſt per ſe vera. xp̄s eſt hō: ſic
ſupra dictū fuit. ⁊ ſi per ſe vera. igit̄ ne
ceſſaria. R̄° ſicut ſupra dictū fuit ſi ad
perſeitatē ꝓpoſitiōis ſufficit ꝙ ſubiectū
includit in ſuo intellectu cauſā inheren
tie predicati ad ſubiectū: ⁊ non requirat̄
ꝙ ſubiectū dicat conceptū vnū. poſſet
cōcedi ꝙ hec. xp̄s eſt homo: ſemper fuit
vera. Sed magis credo ꝙ requirit̄ hoc
⁊ plus. ſ. ꝙ ſubiectū habeat conceptum
vnū. vel ſi nō: ſed includat cōceptus plu
res oportet ꝙ ratio eius ſit in ſe vera an
tequā aliquid verificet̄ de eo.

Ad primuz cum di

citur. Chriſtus eſt xp̄s. g̊ xp̄us eſt homo
nego ꝯñam. ſicut nec ſequit̄. homo alb᷒
eſt homo albus. igitur homo albus eſt
homo. quia ſequitur ꝙ aliquis homo
eēt albus nullo homine exiſtente. ſimilit̄
ſequit̄ ſicut ſupra dictum eſt de homine
albo ſi chriſtus ē homo in triduo ꝙ hō
eſt chriſtus per conuerſionē. ⁊ ita nullo
homine exiſtēte homo eēt chriſtus. Ali
ter ꝙ hec eſt falſa. Chriſtus eſt chriſtus i
triduo. quia chriſtus includit duos con
ceptus ⁊ ſignificat̄ alterius conceptus n̄
fuit in triduo. ſ. homo. ideo hec fuit in

ſe falſa chriſtus ē chriſtus. ⁊ ideo nō ſe-
quitur ꝯſequens. Aliter ꝯceſſo antece
dente ꝯſequētia nō valet. nec ex oppoſi-
to ꝯſequētis ſequit̄ oppoſitum añceden
tis niſi ratōe alterius partis. nam conſe
quēs fuit chriſtus eſt homo. ex oppoſi-
to chriſtus nō ē homo nō ſequit̄ oppo-
ſitum añcedētis ſcꝫ chriſtus nō ē xp̄us:
niſi ratōe alterius partis ſcꝫ homis. ¶
Ad 2^m cum dicit̄ ꝙ aīa dicit totā quid-
ditatem homis. ⁊ habēs quidditatē eſt
homo. Dico ꝙ illud ē falſum ſicut patꝫ
in. q. nec etiam ambe partes dicūt quid
ditatem. ſed quidditas eſt entitas abſo-
luta alia a partibꝰ vnitis. Et ſi ſic patet
ad aliam probatōnem añcedētis. quan
do dicitur entitas homis non eſt alīqd
abſolutum aliud a partibus vnitis. ali-
oqui aliquid abſolutū corrūperetur in
chriſto in morte. Dico. n. ꝙ verꝫ ē. quia
tota entitas corrumpit̄. nō tamē corrū-
pitur aliqua forma partialis que cū aīa
⁊ corpore faciat vnum. ſed ipſuꝫ totum
corrūpitur ⁊ corruptio terminat̄ ad nō
eſſe totius ⁊ tamē partes manebāt. ¶
Ad 3^m cum arguit̄: verbum habuit cor
pus ⁊ animā igit̄ potuit denomiari. Di
co ꝙ quāuis hoc verꝫ ſit tamē nō placu
it doctoribus vt denominat̄ ab illis ſic
vadit argumentum ⁊ forte nō ſine ratō
ne: quia ꝙ nō denominatur ab aīa vel
a carne in triduo. ratio eſt. quia partes
que nate ſūt eſſe partes alicuius totius
non ſubſiſtunt naturalit̄ niſi in ſuototo
cuius ſūt partes. huiuſmodi partes ſūt
corpus ⁊ anima. ⁊ tunc corpus vel caro
pōt ꝯſiderari in maxima abſtractione.
ſm ꝙ natura abſtrahit̄ a ſuppoſito: ⁊
dicit̄ carneitas vel corporeitas ⁊ ſic non
denominat ſuppoſitū proprium nec ali
enum. quia eſt abſtractum maxime ab
omni concretione Aliter pōt abſtrahi
ſicut vniuerſale abſtrahitur a proprio
ſuppoſito: vt caro ab hac carne indiui-
dua. ⁊ ſic pōt caro predicari de hac car
ne. ⁊ hoc modo caro minꝰ abſtrahitur:

⁊ pōt concernere ꝓpriū indiuiduū car-
nis. 3° modo accipit̄ caro magis ꝯcre-
tiue vt ꝯcernit ſuppoſitum cuius ē pars
ſcꝫ ſuppoſitum hominis ⁊ vt ſic accipit̄
nata ē aliquid denominare ſcꝫ ſuppoſi-
tum proprium vt dicat̄ carneū vel car-
noſum. ⁊ ita pōt totū denominari a p-
te: ⁊ quia illo modo nō fuit in triduo ip
ſa caro in verbo vt actu pars illius cuꝰ
nata fuit eſſe pars ſcꝫ nāe humane. ideo
xp̄s ratōne illius nō pōt dici corpus vel
corporeus. caro vel carneus. nō caro: qꝛ
ſic non denominat niſi indiuiduū cuꝰ
caro ē vniuerſale abſtractū. nō carneus
quia ſic non denominat niſi ꝯcurrente
toto cuius caro nata ē eſſe pars ſcꝫ natu
ra humana. xp̄s igit̄ in triduo nō potu-
it dici caro. quia non indiuiduū carnis
nec carnalis. quia ſm vſū loquentiū hꝰ
ſonat in vitiū: nec carnoſos. quia hoc ſo
nat in ſuperfluū. Si aūt denominatiuū
eſſet impoſitū ſine defectu ſonās vt cor-
poreū vel aliquid tale nō poſſet denoīa
ri xp̄s ab eo tūc. quia deficit ſibi totum
ꝯpoſitū humanū cuius caro eſt pars ⁊
nō denominat ſic: niſi ſit in toto ſic ⁊ to
tum ſuū propriū non eſt ſuppoſitū alie
num. Exemplū de albedine. pōt. n. con-
ſiderari albedo in maxima abſtractōne
⁊ pōt dici albedineitas: ⁊ ſic nihil deno-
minat. Alio modo ꝑut abſtrahit ab in
diuiduo ⁊ tūc aliquo modo ꝯcernit. ⁊
dicit̄ albedo. 3^{o°} vt concernit alienum
ſuppoſitū. ⁊ ſic nō denominat illud niſi
cū albedie concurrat ꝓprium ſubiectū.
⁊ ſimiliter de q̄titate. Unde ſi chriſtus
aſſumpſiſſet q̄titatē nō diceret quantus
in triduo. quia nihil denominat q̄tum
niſi concurrente in illoꝰ ꝓprio ſbiecto q̄
titatis ſcꝫ ſb̄a materiali. non igit̄ diceret
xp̄s in triduo corpus. quia nō fuit indi
uiduū corporis nec corporeꝰ. quia n̄ ha
buit totā nām ſibi vnitā cuꝰ corpus na
tū erat eſſe pars. ⁊ ſic denomiare totū ⁊
hn̄s nāꝫ totā ⁊ totū denominat̄ a parte
Sed nunquid pōt denominari ab illis

ſcʒ aia ⁊ corpe? Dico ꝙ ſic ſi eēnt nomia ipoſita ſic̄ ſi accn̄s depēderet ab aliq̄ ſic̄ a ſuppoſito tm̄ n̄ ſic a ſbiecto. l'ſi aliqͦ ſupportaret accn̄s ita tn̄ ꝙ nō informa‑ ret ab accn̄te. adhuc poſſet denoiari ab illo ſi eēt nomē ipoſitū. n̄ poſſet tn̄ dici alb' niſi informaret poſſʒ tn̄ dici hr̄e al bedinē ita xp̄s i triduo vl' verbū potuit dici hr̄e aiam ⁊ corp' ſʒ nec fuit aia nec corp' nec aiatū nec corporeū ꝑpt̄ dictas cāas: pōt etiā denoiari a toto illo qȯ r̄ſul tat ex ptib' illis ex corpe ⁊ aia. tn̄ cū det minatōe diſtrahēte. ſ. ꝙ fuit hō mortu' ¶ Tunc ad formā argumenti ſuppoſi‑ tū ſubſiſtens in nā poteſt ab eo denoia‑ ri. concedo ſicut in ea ſubſiſtit. ⁊ hoc di uerſimode vt dixi. ſed nō ſequitur omi denoiatione quia nō oino ſbſiſtebat. n̄ eni ſic ſubſiſtebat vt poſſit dici homo: niſi cū determiatione diſtrahente.

Cum vero ſupra habitū ſic xp̄um fuiſſe plenum gr̄a. Circa iſtam. 23. di. in qua magr̄ agit de v̄tutibus. ⁊ p̄mo de fide quātū ad eius eſſentiam q̄ ritur vnū. Utrꝫ. ſ. de credibilibus nobiſ reuelatis neceſſe ſit ponere fidē infuſā. Qꝛ nō qꝛ ad omnē certitudinē acus cre‑ dendi quā expimur in nobis taliuꝫ cre‑ dibilium ſufficit nobis fides acquiſita. igit̄ ſuperfluit ponere fidem infuſā. ꝯn̄a patet quia nō ponit̄ habitus niſi ꝑpter actum ⁊ ſupfluit ponere plura quando vnū ſufficit. an̄s ꝓbatur. quia ſic̄ firmit̄ inheremus hyſtorijs ⁊ geſtis ſcriptis de rebus bellicis ⁊ alijs que ſcribuntur in cronicis fide acquiſita per hoc ꝙ credi‑ mus veraces eos eſſe qui talia referunt. ita fide acquiſita firmiter adheremus. hiſtorie ſcripture ſacre ⁊ euangelio. qꝛ firmiter credimus eos eſſe veraces qui libros canonis ꝯdiderunt. igitur p̄ter fidem acquiſitam ſuperfluit omnis alia ꝑpter certitudinem actus credendi. ¶ Preterea magis eſt ſupra inclinatōeʒ in tellectus imo cōtra. aſſentire falſis ipoſ ſibilibus oppoſitis neceſſarioꝝ ꝙ aſſen tire obiectis neutris: que licet ſint vera nō tamē habēt euidentiā ex terminis: ſʒ aliquis fide acquiſita per falſigraphum aſſentit oppoſito ꝯcluſionis demōſtra‑ te vel demōſtrabilis. ſicut habens igno‑ rantiā diſpoſitionis qui ſcʒ eſt in errore firmiter adheret illi falſo. igit̄ multo for tius fide acquiſita pōt firmiter credere vera neutra cuiuſmōi ſunt credibilia a nobis. Sed dices ꝙ forte ideo aſſentit quia ꝑſuaſus eſt aliqua apparentia ar‑ gumenti: ideo pono aliud exemplum. Ecce aliquis heretic' firmit̄ adheret ſuo errori credens illum eſſe verꝫ intantum ꝙ mori paratus eſt pro eo. ⁊ fide ſua ſic aſſentit illi quod euidens ex terminis ē nō pōt cum ſit falſum: ⁊ hereſis que nō eſt niſi acquiſita. ⁊ eſt in ratione inclināſ ipſam firmiter in illum errorē. nec talis eſt perſuaſus ratione ſed credit auditui aliquoꝝ vt proprio ꝯceptui. igitur ali‑ quis pōt fide acquiſita firmiter adherē alicui credibili ſine fide iſuſa a deo. Itē ſi ponitur fides infuſa a deo illa nō po‑ teſt corrumpi in nobis nec amitti. hoc autem eſt falſum. igitur ⁊ illud ex quo ſequitur. ſ. ꝙ aliqua talis fides ſit in no‑ bis. an̄s probat̄. quia ſicut habitus infu ſus creatur a deo ⁊ nō poteſt creatura i cauſalitatem ipius. quia nō generatur ex actibus noſtris ita qn̄ corrūpit̄ anni‑ hilatur totalit̄. ⁊ ſicut creatura non pōt aliquid creare ita nec ānihilare. igit̄ nul lus hn̄s fidem q̄cunqꝫ errore poſſet effe‑ ctiue fidē ānihilare attingendo eēntiam habitus: nec demeritorie. quia ſi ſic hoc eſſet per maximum demeritū. ſcʒ p odi‑ um dei. ſed ſic nō perditur. quia demo‑ nes credūt ⁊ ꝯtremeſcunt: ⁊ habēt fideꝫ informem ⁊ tamē odiūt deum. igitur ſi poneret̄ fides infuſa nō poſſet corrūpi nec amitti igitur nulla eſt fides infuſa. Preterea ⁊ hoc argumentum pōt pon‑ derari ille habitus ad quē nō pōt hō ex

omibus nālibus ſuis attingē eſt ſimplr pfectioꝛ oi habitu ad quē pōt attingere generādo ipm in ſe: ex ſuis pncipijs nālibus. Si ḡ ponit fides infuſa cui hō ex tota coordinatione viriū nāliū ſuarum ⁊ eaꝝ actuū ⁊ obiectoꝛum nō poſſit generare fidē. eē hꝰ fides pfectioꝛ hitꝰ oi hitu acqſito. ſ. ſcia ↄclonū ⁊ habitu pricipioꝝ ⁊ cū pfectioꝛi habitui coꝛrñdeat pfectioꝛ actꝰ. actus credēdi fidei infuſe eſſet pfectioꝛ ꝙ actus intelligēdi pma pnª p habitū pricipioꝝ. quod videt valde iconueniēs. ¶ Contra. ad Heb. ii. Sine fide impoſſibile eſt placē deo. ſed certū ē ꝙ multi placēt ⁊ multi placuerūt deo. igitur neceſſe ē ponē fidē reſpectu credibilium nobis reuelatoꝝ. ⁊ ꝙ loquatur de fide infuſa patet per eundem. i. ad Coꝛ. iz. vbi dicit. Adhuc excellentioꝛem viā vobis demonſtro. ⁊ poſt ſubdit de iſtis virtutibus theologicis que ſunt vite excellentioꝛes omnibus habitibus acquiſitis. ibi enim loquitur de fide infuſa ſic de charitate infuſa.

In queſtione iſta.

pmo dicam qō certū eſt: quia certū ē ꝙ in nobis eſt fides acquiſita. ⁊ ex hoc ſequitur vnum coꝛrelarium. 2º dicam aliud quod nō eſt ita manifeſtū. ⁊ ibi duo ſm ꝙ dupliciṫ pōt dici de fide ifuſa. ⁊ eligetis partem quā volueritis. 3º dicam ad queſtionē. De pmo certum eſt ꝙ in nobis eſt fides reuelatoꝝ credibiliū acquiſita qō patet p Aug. in epl'a contra fundamētū manichei qui dicit ꝙ nō credēt euangelio niſi crederet eccl'ie catholice. patet igitur per eū vt libꝛis canonis ſacri nō eſt credendum: niſi quia pꝰ credēdum eſt eccl'ie appꝛobāti ⁊ auctoꝛizanti libꝛos iſtos ⁊ ↄtenta in eis: ꝗuis aliqui libꝛi auctoꝛitatem habeāt ex auctoꝛibus ſuis nō tñ adheremus eis firmiṫ: niſi qꝛ crediṫ eccleſie appꝛobāti ⁊ teſtificāti veraces eē coꝝ auctoꝛes. Unde dicit Aug. ibidē ꝙ euangeliū nazareoꝝ nō admittam. quia non admittiṫ ab eccleſia. Sic igiṫ ſi nulla fides infuſa eēt in me crederem firmiter hyſtoꝛijs libꝛoꝝ canonis ꝓpṫ auctoꝛitatem eccl'ie. ſicut fide acqſita credo alijs hiſtoꝛijs a quibuſdam famoſis viris ſcriptis ⁊ narratis. credo igitur fide acquiſita euangelio. quia eccleſia tenet ſcriptoꝛes veraces. quod ego audiens acquiro mihi habitum credendi dictis illoꝝ. ¶ Preterea ſi vnus puer iudeus nunꝙ baptizatus nutriretur inter nos ⁊ diſciplinaret moꝛe noſtro: habitu acquiſito ex auditu crederet ⁊ adhereret omibus quibꝰ ⁊ nos. ſicut etiā ego fide acquiſita ex auditu parentum ⁊ alioꝝ credo multa tp̄a tranſiſſe. mundū etiā nō incepiſſe mecum. credo etiā Romā eſſe quam nō vidi ex relatu fide dignorū. Sic ⁊ reuelatis in ſcripta per fidē acquiſitā ex auditu firmiṫ adhereo credēdo eccleſie appꝛobanti veritatē auctoꝝ illoꝝ. Preterea hic eſt aliqs baptizatus credens omēs articulos poſtea errat circa vnum tm̄. ſ. trinitatem pſonarum ⁊ vnitatem eſſentie. tñ ſentit ſe firmiteꝛ adherere omibus alijs credibilibus: nō. n. opoꝛtet errantem circa vnum articulū errare circa omēs. quia hereſes nō ſunt neceſſario ↄnexe. ille igitur ſine fide ifuſa credit alijs articulis: quia fides infuſa coꝛrumpitur cum hereſis generatur alr' ſtarent ſimul fides ⁊ hereſis. igitur fide acquiſita credit alios articulos: que ſcz fuit cum infuſa precedēte ſi aliqua tali ↄ fuit. nō. n. in illo inſtanti in quo coꝛrūpitur fides infuſa p hereſim: generaṫ pº fides acquiſita. Nā ille erroꝛ nō diſponit ad fidem ꝓ tūc. immo ē indiſpoſitio vt ꝓ tūc non genereṫ. igitur pꝛefuit ante illum erroꝛē ⁊ ſic certū eſt eſſe in nobis fides acquiſita. ¶ Preterea ad Ro. x. quō credent quem nō audierūt: quō audient ſine pꝛedicāte quō pꝛedicabāt niſi mittanṫ. igiṫ ſm Aplm. fides eſt ex auditu. auditus aūt eſt ex pꝛedicāte. pꝛedicare aūt nullus pōt niſi mittaṫ. igiṫ ↄ pmo

ad vltimum nō poteſt homo credere ni
ſi audiat aliquē pꝛedicantē ſibi credibi-
lia. hoc argumentū nō valet niſi loque-
retur ꝺ fide acquiſita. quia hec fides ge-
neratur in homie ex hoc ꝙ audit verba
ꝑdicantis adhibendo fidē dictis ſuis. qꝛ
nō opoꝛtet quēlibet talez eſſe bonū mo-
raliter per charitatē infuſam. ſed poteſt
eſſe in peccato moꝛtali ⁊ audiendo pꝛe-
dicantē ⁊ vidēdo mirabilia fieri credit
ei. ⁊ hoc qꝛ dictat ſibi naturaliter ratio
ꝙ deus nō aſſiſtit falſitati alicuius: ope
rando mirabilia ad falſa alicuius pꝛedi
cata vel dicta. igitur fides illa ꝑcedit cha
ritatem. ⁊ per conſequens eſt acquiſita.
quia infuſa non infunditur niſi cū cha-
ritate. ¶ Ex iſtis ſequitur coꝛrelarium
ꝙ ꝓpter credulitatē articuloꝝ reuelato
rum. vt homo firmiter credat omnibuſ
articulis reuelatis ⁊ determinet ad alte-
ram partem ſine oppoſiti foꝛmidine: nō
opoꝛtet ponere fidem infuſam. nec neceſ
ſitas eius poteſt ex hoc concludi. quia fi
des acquiſita eſt ſuper opi. que adheret
vni parti contradictōnis cum foꝛmidie
alterius. licet ſit infra ſcientiā que eſt ex
euidentia obiecti ſcibilis. quare eni non
dico mundū incepiſſe mecum. nō quia
ſcio ipſum preceſſiſſe me. quia preterito
rum nō eſt ſcientia ſm Aug. nec opinoꝛ
mundū preceſſiſſe me. ſed adhereo fir-
miter huic mundū preceſſiſſe per fidem
acquiſitam ex auditu alioꝝ quoꝝ vera
citati credo firmit̄. nec dubito munduz
ꝑceſſiſſe me. ⁊ eē partes mūdi quas non
vidi. quia nō dubito de veracitate nar-
rantiū mihi talia ⁊ aſſerentiū vera eſſe
Ideo ſicut nec heſito de veracitate eoꝛū
que eſt quaſi ꝑncipiū. ſic nec de dicto eo
rum quod eſt quaſi cōcluſio ſequens eo
dem modo. qꝛ homo nō dubitat de ve-
racitate dei. qꝛ hoc cuilibet naturaliter
inſerit̄. ſ. deū eſſe veracē. nec dubitat̄ de
approbatōne ecclie que appꝛobat dicta
⁊ ſcripta viroꝝ ꝑcedentiū: ideo non du
bitat de his que in ſcriptura reuelantur
ſed fide acquiſita ex auditu firmiter eis
adheret. hoc igit̄ tenendū eſt tanꝙ certū
ꝙ reuelatoꝝ in ſcriptura eſt in nobis fi-
des acquiſita qua eis firmit̄ adheremus
¶ 2° de fide infuſa quō ſit ponēda in no-
bis. poteſt dici ꝙ fides infuſa ſimilis eſt
in aliquo fidei acquiſite imo in multis.
Naz ſicut fides acquiſita aſſentit vl' cre-
dit dicto alicuius: qꝛ credit veracitati aſ
ſerentis illud eſſe verum. ſic fides infuſa
aſſentit alicui reuelato. qꝛ credit deo vel
veracitati dei aſſerentis illud. ⁊ quia qd
deus aſſerit ſupnaturalit̄ reuelat. ideo fi
des aſſentiēs tali reuelato: qꝛ aſſentit ve
racitati reuelantis eſt habitus ſupnālis
reuelat aūt credibilia quādo infūdit ha
bitū. ⁊ hoc mō dicendo fides nō hꝫ cer-
titudinē ex obiecto: ſed ex veracitate te-
ſtis. ſ. dei. ⁊ hoc mō facile eſt videre quō
fides eſt cū enigmate ⁊ obſcuritate. quia
habēs fidem nō credit articulū eſſe veꝝ
ex euidentia obiecti. ſed ꝓpter hoc ꝙ aſ-
ſentit veracitati infundētis habitū et in
hoc reuelantis credibilia. ¶ Similit̄ hoc
modo teneri poteſt ꝙ ſit vna fides oīuz
credibiliū. quia nō reſpicit credibilia ſb
ꝓpꝛijs ratōnibus illoꝝ. ſed vt reuelata
ſunt a deo. ⁊ credit omia reuelata ab ip
ſo tanꝙ vera eē eodē habitu ꝗ credit re
uelantē eſſe veracē. Si eni habeo habi-
tum quo credo te eſſe veracē per eundē
habituz credo his que aſſeris eſſe vera.
ꝗtūcunqꝫ illa ſint diuerſarū rōnum'. qꝛ
illis nō aſſentio niſi per accidēs. per hoc
ſcꝫ ꝙ aſſentio veracitati tue. ⁊ ita aſſen-
tio illis vt ſunt a te aſſerta. Ita hic. naz
credibilibus reuelatis a deo aſſentio. qꝛ
aſſentio veracitati dei. ⁊ ſic fides reſpic̄
omnia credibilia vt reuelata a deo. non
aūt ſub ꝓpꝛijs rōnib'. ⁊ ideo vna fides
poſſet eē de omibus credibilibus ꝗuis
geometricalia ⁊ phyſica ⁊ ꝗtūcunqꝫ di
uerſa ⁊ alterius rōniſ introducerent hic
tanꝙ credibilia. in omibus eni eſſet vna
ratio credendi illa eſſe vera. quia reuela
ta ſunt a deo. Contra. ſi fides infuſa re

ſpicit primã veritatẽ vt reuelanteꝫ articulos ⁊ cauſantẽ aſſenſũ credibilibus. ⁊ non ſit aliud de quo eſt fides vt de obiecto ſequitur q̄ nunq̄ aliquis fidelis aſſentiet huic: deus eſt trinus ⁊ vnus. qꝛ ſm te non aſſentio illi niſi quia eſt reuelatum a prima veritate. Quero igitur a te q̄uo aſſentio huic. ſ. hoc eſſe reuelatũ a deo: ſi dicas qꝛ reuelatũ eſt a deo deuꝫ eſſe trinũ ⁊ vnũ eſſe reuelatũ a deo. adhuc q̄raꝫ q̄uo aſſentio huic ſecũde. ⁊ ſic in infinitũ. ⁊ per ↄſequẽs nunq̄ aliquid firmiter credã de articulis fidei. ſicut ſi ſcientia concluſionis reſolueret in ꝑnci^a ⁊ illa ꝑncipia in alia ⁊ ſic in infinitũ: nũq̄ ſciret aliquid. ſicut nec aliq̄d eſſe põt. quod dependet eſſentialiter ex cauſis infinitis. Si dicas q̄ huic. ſ. deũ eſſe trinũ ⁊ vnũ eſſe reuelatũ a deo aſſẽtio ex fide acquiſita. ¶ Contra. igitur tũc fides infuſa dependeret in eſſe ⁊ in faciendo adherẽ alicui articulo a fide acquiſita ſic a ꝑncipio. quia non potes dicere q̄ per ſcientiã eius adhercam. quia deũ eẽ trinũ ⁊ vnũ eſſe reuelatũ a deo nõ eſt euidens ex terminis plus q̄ iſta: deus eſt trinus ⁊ vnus. ¶ Preterea. formalis rõ obiecti habitus realis nõ eſt rõ vel ens rõnis. ſꝫ eſſe reuelatũ deũ eẽ trinũ ⁊ vnũ nõ dicit vltra deuꝫ trinũ ⁊ vnũ niſi reſpectu rõnis. quod eẽ cognitũ nõ dicit niſi reſpectum rõnis vltra rem que cognoſcitur igit̃ ſi aſſentio deo trino quia reuelatũ: formalis ratio obiecti cui aſſentio ꝑ habitum realem eſt ens rõnis. qđ eſt incõueniens. cum habitus realis habeat obiectum formale reale ſicut potentia realis obiectum formale reale. igit̃ reuelari paſſiue cuꝫ ſit res rõnis nõ poteſt eẽ formalis ratio tendẽdi in hoc deus eſt trinus ⁊ vnus. ¶ Preterea. in primo cui articuli ſũt reuelati ſufficit fides acquiſita vt firmiter credat eis. ſicut in Paulo igitur in aliȷ̃s poſterioribus ſufficit fides acquiſita vt firmiter credant talia credẽda. conſequẽtia ꝓbatur. quia ſm Aug. ſuper illud pſal. Suſcipiant modo. p. p. ⁊ c. iuſticiã. inferiores illuminant per ſuperiores ⁊ nõ magis illuminant q̄ ſuperiores illuminãtes ipos. ꝓbatio añcedẽtis. Ex puris naturalibus includẽdo habitum acquiſitum poteſt aliquis aſſentire omnibus aſſertis ⁊ reuelatis ab aliq̃. quia ex puris naturalibus aſſentire põt illum eſſe veracẽ qui talia aſſerit ⁊ reuelat. ſed ex puris naturalibus credit hõ ⁊ aſſentit q̄ deus eſt verax magis q̄ hoieſ ⁊ hoc ſcire ⁊ aſſentire potuit Paul⁹. igitur fide acquiſita ex puris naturalibus poteſt aſſentire omibus reuelatis a deo ⁊ per conſequẽs q̃libet alius. igitur preter fidem acquiſitaꝫ nõ requirit̃ neceſſario ꝓpter aſſentire aliqua alia fides.

¶ Preterea. q̄ ſufficiat fides acquiſita cum aliȷ̃s naturalibus ꝓbo. q̄uis enim aliqua ſcientia ꝓpter ſui difficultatem vt Geometria vel alia: nõ poſſit ſciri ab iſto homine ꝓpria inuentõe ⁊ in ſuo lumine naturali. tamen poſtq̄ eſt inuenta ⁊ ordinate tradita poteſt hõ iſte ex puris naturalibus naturaliter acquirere ⁊ ſcire eam. igitur eodem modo q̄uis nemo naturali lumine intellectus poſſit ꝓpa inquiſitione venire ad noticiam huius. deus eſt trinus ⁊ vnus. tamen poſtq̄ eſt reuelatuꝫ alicui: poteſt alius ⁊ ille cui reuelatum eſt etiam firmiter aſſentire illi ⁊ adherere fide acquiſita. ¶ Preterea. fides infuſa ſi ponit̃ eſt certior q̄ acquiſita. alś fruſtra poneret̃. ſed q̄ ſit min⁹ certa: ꝓbo quia ↄcluſio eſt minus certa q̄ principium. ex quo tota certitudo eius eſt a cartitudine ꝑncipȷ̃. ſed huic. deũ eẽ trinũ et vnũ. aſſentio fide infuſa. ſi ponitur. quia hoc reuelatũ eſt a deo. ſed hoc eſſe reuelatum credo. quia Johãnes vel alius apoſtolus dixit hoc ſibi eẽ reuelatum. ſed ſi audiſſem eum aſſerenteꝫ hoc ſibi eſſe reuelatũ crediddiſſem ſibi fide acquiſita: credendo. ſ. ipſum eſſe veracem ⁊ nihil falſuꝫ velle aſſerere. igitur ⁊ mõ credo fide acq̃ſita ex auditu ſcripturaꝝ

vel lectione: eſſe reuelatuꝫ apoſtolo. deū
eē trinū ⁊ vnū. igitur tota firmitas quā
ponis hoc modo in fide infuſa: eſt a fi-
de acquiſita. ergo nō videtur ponenda
fides infuſa modo ſupra poſito.

Aliter poteſt poni

fides īfuſa in nobis. ſic credibilia pñt ac-
cipi ⁊ cognoſci a nobis naturalit̄ in quo
libet genere credibiliū in cōceptibus ge-
nerabilib⁹ entis ⁊ veri ⁊ ſic de alijs. poſ-
ſumus enim hanc. deus eſt trinus ⁊ vn⁹
cognoſcere in terminis ſuis general̄r co-
gnoſcendo deum ſub cōceptu generali.
⁊ ſil̄r trinū. ⁊ ſic de alijs termis. ſed hāc:
deus eſt trinus ⁊ vnus in pſonis ⁊ vnus
in eſſentia. nunq̄ cognoſcimus euidēter
nec eſt nobis euidens ex termis: niſi ter-
mini eius apprehendant̄ a nobis in par
ticulari ſub ꝑprijs rōnibus. licet igitur
iſti termini apprehendant̄ in vniuerſali
a nobis. vt tamē ſic apprehenſi nō ſunt
termini ꝑpoſitōnis immediate ſimpl̄r
ꝑme ſed mediate. Jdeo he ꝑpoſitōnes:
deus eſt trinus ⁊ vnus. filius dei ē incar
natus ⁊ hᵘ. ꝑpter oēm cognitionē quā
natural̄r poſſumus habere ex terminis
illarū in vniuerſali: adhuc remanēt no-
bis neutre. ita q̄ nō poſſumus naturalit̄
ſcire eas eſſe veras nec falſas. ſed ſi poſ-
ſemus concipere terminos in particula-
ri. ꝑmo mouerēt intellectū ad ſimplicē
apprehenſionē ſui ſub ꝑprijs ratōnibus
coꝝ. 2° ad compoſitionē terminoꝝ ī ꝑ-
poſitione imediata vera. cum igit̄ de fa-
cto hic in via nō moueāt intellectū no-
ſtrum. ſic in particulari ⁊ ſub ꝑprijs rō-
nibus. per ꝯñs nō habemus aſſenſū eis
tanq̄ ꝑpōnibus imediatis ex euidentia
terminoꝝ: quē tamē aſſenſū nati eſſent
termini apprehenſi cauſare in intellectu
ſed habemus vnū aſſenſū aliū imperfe-
ctum reſpectu illius ⁊ incluſū in illo ſic
imperfectū in perfecto. et ideo ille aſſen-
ſus imperfectioꝛ poteſt cauſari in nobis
per aliquid ſupplens cauſalitatē termi-
noꝝ imperfecte cognitoꝛuꝫ. ſicut ex fre-
quētia actuū cognoſcēdi terminos illos
cognitione imperfecta: cauſaret̄ in nobis
habitus cauſans aſſenſū ꝑpoſitionibus
complexis ex illis termis ſic imperfecte
cognitis. ſed quia nihil mouet intellectū
noſtrū naturaliter ad caſandū aſſenſuꝫ
intellectus iſtis credibilibus: ideo deus
ſupplet vicem obiecti. vt ſicut ex frequē
tia actuū cognitōnis imperfecte termio
rum in articulis generat̄ in nobis aſſen-
ſus imperfectus credibilibus: ſi tamē ter
mini mouerēt imperfecte ad hᵘ aſſenſū
cauſandū. ſic deus infundit nobis habi
tum fidei inclinantē intellectū noſtrum
in aſſenſum articuloꝝ. ita q̄ fides reſpi
ciat ipm deū de quo foꝛmant̄ articuli q̄
bus ſicut obiectis ſecūdarijs aſſentimus
per habitū. ſed ille aſſenſus nō eſt ex eui
dentia terminoꝝ. quia omia credibilia
vel ſūt neceſſaria ſimpl̄r. ſicut deū eē tri
nū ⁊ vnū. ⁊ omia alia que reſpiciūt deū
intrinſece. vel ſunt contingētia: vt illa q̄
reſpiciunt extrinſeca. cuiuſmodi eſt icar
natio filij. reſurrectio moꝛtuoꝛuꝫ: ⁊ hᵘ.
que dependēt a voluntate diuina. que
contingēter oꝛdinauit illa ab eterno: q̄-
uis ſint neceſſaria ex preſuppoſitōne di-
uine volūtatis. ſ. ſi oꝛdinauit ea fieri. et
tunc neceſſitas illoꝝ eſt conditōnata. et
taliū credibiliū ſiue neceſſarioꝝ ſimpl̄r
ſiue contingentiū. neceſſitas vel contin-
gentia. vel ipamet credibilia nō ſunt no
bis nota intuitiue. ſicut nata eſſent vide
ri. Jdeo aſſenſus quē cauſat in nobis fi-
des infuſa a deo nō eſt ita perfect⁹ ſicut
erit quādo videbimus eū ſicut eſt. ſ. deū
ſed eſt imperfectus. Et iſte modus ponē
di fideꝫ infuſā nō innitit̄ alteri ſicut pre-
cedens modus. ſ. q̄ ideo aſſentio huic:
deus eſt trinus ⁊ vnus. quia prius aſſen
tio deo reuelanti hanc veritatē. ⁊ ſic re-
ſpicit deū vt cauſantē aſſenſū. nō aūt vt
obiectuꝫ habitus. ſed fides reſpicit deū
ſicut primū obiectū. de quo ſicut de ob-
iecto primo continēte hᵘ veritates foꝛ-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

mamus hĩ⁹ veritates complexas. deus eſt trinus ⁊ vnus. nec credo hoc eẽ verũ quia prius credo hoc eẽ reuelatũ a deo. ſed ille habitus imediate inclinat in arti culos fidei: ſicut ſi ex articulis cognitis imediate acquireret eo modo ꝙtum ad hoc quo ſcientia inclinat intellectum in cognoſcibilia. nec cognoſcibilia ſũt pre ſentia in habitu. ita ꝙ repſentet ea. ſed ſunt pſentia per ſpẽs. ⁊ tñ ſi obiectũ nõ eẽt pñs per ſpẽs adhuc ſtaret habitus. ſi cut ſi ſpẽs poſſent eẽ delete ſtante ſciẽtia adhuc ſciẽtia mag̃ inclinaret in illa ob iecta que fuerũt ſibi aliqñ pñtia in ſpẽb⁹ ꝙ in alia. ⁊ ſilr ſi eẽnt pñtia: hõ facilius intelligeret ⁊ concludẽt ↄcl̃ones ex eis ꝙ ex aliĵs obiectis quoꝝ nunꝙ habuit ha bitus. ſed hec credibilia licet nõ ſint pre ſentia per fidez infuſã. ita ꝙ repſẽtet ob iecta. ſicut nec aliqs habitus facit. ſʒ ali unde: puta per auditũ vel lectionẽ. incli nat tamẽ fides infuſa in credibilia ꝑmo ſicut in ſua obiecta: ita ꝙ fides reſpiciat primã veritatẽ vt de qua eſt ſicut de ob iecto ꝑmo. ⁊ tũc diſſilis eſt fides iſta ab acquiſita. qꝛ rõ tendendi in aliqd credi tũ fide acquiſita eſt veritas teſtis aſſerẽ tis illud eſſe verũ. h nõ ſic. ſed ð ipis cre dibilibus. ſ. articulis reſpicientib⁹ ꝑmã veritatẽ in qua ſũt omnes veritates hĩ⁹ ſicut obiectũ ꝑmũ. nõ ſicut illud a q̃ ſũt cauſalr̃ hĩ⁹ veritates reuelate ſm ꝑmaʒ viã. ꝙuis articuli nõ ſint pñtes vt obiec ta niſi qꝛ ꝑus reuelati. tamẽ intellectus nõ tendit in eos. qꝛ ꝑmo credit ea reuela ta. iõ nõ reſpicit ꝓ formali obiecto i eis reuelari. ſed ipos articulos in ſe. adhuc tñ eſt obſcura. qꝛ licet firmit̃ inclinet in tellectũ in talia vt obiecta. tñ nõ facit ea pſentia ex euidentia rei nec aliqd aliud facit ea ſic euidentia vel preſentia. tñ ha bitus fidei inclinat in veritatẽ ſm ꝙ icli nat firmiter intellectũ in talia obiecta.

Contra. quia ſic di cendo ſequitur ꝙ fides ſit potentia ⁊ nõ habitus. quia illud eſt potẽtia quo ſim pliciter poſſumus in actũ. habitus eſt q̃ ſic vel ſic poſſumus. ſ. facilr̃ ⁊ expedite vel intenſius. ſed fides ſm hanc viaʒ eſt ſimplr̃ potẽtia. quia nullo mõ poſſuʒ aſ ſentire huic. deus eſt trinus ⁊ vnus: niſi per fidem. igit̃ fides eſt potẽtia ⁊ nõ ha bitus. ¶ Preterea. tũc ſequit̃ ꝙ actus fi dei acquiſite ⁊ infuſe ſint alterius rõnis qꝛ hñt ꝑncipia alterius rõnis. nã actus fidei acquiſite dependet ab intellectu et veracitate aſſerentis aliquid credibile. ſed actus fidei infuſe ab intellectu ⁊ fide infuſa. igit̃ ex quo ꝑncipia ſaltem ptialia ſunt alteri⁹ rõnis: ſequit̃ ꝙ actus ſint al terius rõnis. ¶ Sed hoc forte ↄcedit̃. qꝛ nõ eſt inconueniẽs multis ſicut de acti bus intelligendi reſpectu obiectorũ for maliter diſtinctoꝝ. ¶ Sed ad argumen tũ ꝓcedens poteſt dici ꝙ fides nõ eſt po tentia. quia potẽtia ſe tenet a pte anĩe. fi des a pte obiecti vt ptialis cauſa reſpe ctu actus. iõ nõ eſt potẽtia aĩe ſed cauſat aſſenſũ totũ vt tenet vicẽ obiecti. ¶ Con tra. ⁊ eſt ad ꝑncipale. Si totus aſſenſus ſit ex habitu fidei. tũc habitis omibus q̃ concurrũt ad actũ credẽdi in eẽ ꝑ° ſequi tur neceſſario actus credẽdi. ſed poſito aliquo nũc baptizato cui occurrãt fan taſmata terminoꝝ illoꝝ ſimplicium. ſ. mortis ⁊ reſurrectõnis: cum potẽtia tũc ſit habituata habitu neceſſario inclinã te ⁊ obiectũ ſit ꝑus in fantaſmate ſequit̃ neceſſario actus. ſ. ꝙ talis aſſẽtiret huic complexo mortui reſurgãt. qð falſũ eſt. nunꝙ eni omibus iſtis poſitis pl⁹ aſſen tiret ꝙ ante niſi ꝑus edoceret de illo ar ticulo ꝙ eẽt credendus. igit̃ videt̃ ꝙ ſuf ficiat fides acquiſita ex auditu. nec ali quis experit̃ alia in tali aſſenſu. ¶ Pre terea ſi fides infuſa ꝑbeat talẽ aſſenſum per modũ nãe inclinãs potentiã in actũ cum termi articuloꝝ poſſint apprehẽdi añ oẽm actũ volũtatis. ſequit̃ ꝙ hõ fir miter aſſentiret credẽdis añ oẽm actum voluntatis. qð negat Aug⁹. ſup Johẽm

omel. 26. Cetera iquit pōt homo nolēs
credere aut nō niſi volens ſequit etiam
ꝙ ſine fide acquiſita quia habitus pfec-
tus nō eget alio per quod nō preſentat
eius obiectum. Preterea ſi fideſ infuſa
ponitur prebere talem aſſenſum : cum i
ipſa non ſint credibilia preſentia: o por-
tet ponere aliam fidem vel habitum in
quo illa credibilia contineant vt neutra
ꝛ preſentia intellectui ꝛ aliam fidez per
quam fieret aſſenſus in talia credibilia:
cum termini eorūz ꝛ complexio ſit neu-
tra. ꝛ ſic quilibet perfecte credens vt the
ologus haberet in ſe duos habitus in-
tellectuales: vt per vnuz credibilia eſſēt
ſibi pſentia vt neutra: ꝛ p aliū aſſētiret.

Ad queſtionem ta

men dico ꝙ oportet ponere fidem infu-
ſam ꝓpter auctoritatem ſcripture. ꝛ ſan
ctorum. ſed nō pōt demōſtrari fidem in
fuſam ineſſe alicui niſi preſuppoſita fiō
ꝙ velit credere ſcripture ꝛ ſanctis. ſ; in-
fideli nunꝗ oſtenderetur. ſed ſicut credo
deuz eſſe trinū ꝛ vnum: ita credo me ha
bere fidem infuſam q̄ hoc credo. ꝛ hoc
a deo vt pficiat aiaz in actu pmo. qꝛ dei
eſt perfecte pficere qn̄ perficit. Vn̄ ſic qn̄
ſanat aliquem ſm corpus perfecte ſanat
ꝓ ſtatu in quo eſt. ita etiam ſm animā.
ꝛ quia in aia eſt imago dei ſm treſ potē
tiaſ q̄ deformate erant per peccatū: ideo
xp̄s reformādo ſicut perfecit voluntatē
per charitatem : ſic intellectum p fidem
q̄uis volūtas poſſit diligere deum clare
viſum ex parte obiecti. eodem mō ſine
charitate ꝛ cum charitate. ideo non ſo-
lum ꝓpter actum pmū dat charitatem
ſed ꝓpter 2m : vt ſit pfectior ꝛ intenſior
actus diligendi ex potentia ꝛ charitate
q̄ ex potentia tm̄. ſicut pz li° p° di. 17. ꝛ
ſimilit de fide ſuo mō. quia ſicut chari-
tas facit 2m actū pfectiorem: ſic fides. ſed
charitas vltra hoc facit acceptū actum
ſuum ꝛ actum cuiuſlibet alterius potē-
tie. Unde ſicut dictum fuit ibi ſi fieret

vna voluntas perfectiſſima ꝛ non ha-
beret caritatem. tanto plus deficeret a p
pria perfectione in actu 2° quem poſſet
habere ſm proportionem geometricaz:
propter carentiam caritatis proportio-
nate potentie quantum excederet aliaz
voluntatem inferiorem in perfectione p
ma. perficit igitur has potentiaſ p habi
tus ſupnaturales quodā in eē ſupernāli
ſicut nate ſunt etiam perfici nāliter ha-
bitibus ſupnālibus. nec pono habitum
fidei infuſe ſolum ꝓpter gradū i actu. ſ;
etiā ꝓpter aſſenſū. quia aſſenſus non ē
totaliter a voluntate. Aliqui. n. ſūt qui
vellent magis aſſentire ꝛ tamē min' aſ-
ſentiūt. Et ideo petebant aplī. Domine
adauge nobis fidē. ꝛ in quadam collec-
ta petit augmentū eius. Oipotenſ. ſ. de'
da nobis fidei ſpei ꝛ charitatis augmen
tum. Iſtud nō oporteret petere ſi totus
aſſenſus eēt a voluntate. nec fides exclu
dit oēm dubitationem. ſ; dubitatōnem
vincentē ꝛ trahentem in oppoſitū credi
bilis. Q; autem requirat fides infuſa:
non ſolum ꝓpter intenſionem actus: ſ;
etiam ꝓpter aſſenſum ꝛ certitudinem.
patet qꝛ hoc nō pōt eſſe a fide acquiſita
ſ. firmus aſſenſus quia fide acquiſita nl-
luſ credit alicui niſi quē ſcit poſſe falli ꝛ
fallere l; credat ipſum nō velle fallere.
Sed nemo pōt perfecte aſſentire dictis
eius quez nouit poſſe falli ꝛ fallere i his
que dicit. cuiuſmodi eſt quilibet homo
cui ꝛ non aliꝗ aſſentit p fidem acquiſitā
ꝓpter veracitatem illius. ex quo igitur
ita eſt. oportet ponere fidē infuſam pro-
pter firmū aſſenſum vt reſpiciat deuz p
obiecto p° de quo ſicut de obiecto for-
mantur alie veritates q̄ ꝯtinent in arti-
culis mediatius vel immediatius ſm ꝙ
ipſum ſic vel ſic reſpiciūt. Contra hoc
vltimū ſic. aut intelligis ꝙ per fidem in-
fuſam aſſentit d's firmiter ita ꝙ n̄ poſ-
ſit nō aſſentire vel dubitare de eo cui aſ
ſentit. aut ꝙ aſſentit infallibiliter id eſt i
deceptibilit. ita ꝙ non decipit in ſuo aſ-

ſenſu. Si pmo modo. ſic etiã eſt de fide
acquiſita. quia ſtãte fide acquiſita ꝛ dũ
homo aſſentit per eam alicui obiecto ñ
poteſt dubitare vel nõ aſſentire. aliter ꝺ
eodem obiecto ꝛ ſub eadeꝫ ratõne eẽt fi-
des ſiue adheſio ꝛ dubitatõ. ꝛ ita oppo
ſita. quod eſt falſũ. igitur propter firmã
adheſionẽ nõ oportet ponere fidẽ infu-
ſam. Si 2° modo. i. ꝙ indeceptibilit̃ ad-
heret ꝛ non fallitur adherendo per fidẽ
infuſam. poteſt autẽ falli per adheſionẽ
fidei acquiſite. Cõtra. decipi ꝛ nõ deci-
pi nõ eſt a parte habitus nec a pte aſſen
ſus quẽ facit: ſꝫ a parte obiecti ẜm ꝙ ob-
iectum cui aſſentit vere vel falſe preſen-
tatur habitui inclinanti. ſed in ꝓpoſito
vterqꝫ habitus inclinat naturalit̃: ꝛ per
modũ nature prebet aſſenſũ. ſed error i
aſſenſu eſt a parte obiecti ſic vl' ſic occur
rẽtis. ſicut habitus principioꝝ inclinat
a parte ſui naturalit̃ in verũ. ꝛ ſi ſit de-
ceptio: hoc eſt ex obiectis falſo occurren
tibus ꝛ p̄ſentatis intellectui. ideo nõ eſt
certior q̃tum ad non decipi fides infuſa
ꝙ acquiſita. ¶ Dico tunc ꝙ fides infuſa
eſt ꝓpter actum primũ. ꝛ ꝓpter perfecti
onem gradus actus ſecundi. quem gradũ
nõ poſſet habere intellectus cuꝫ fide ac-
quiſita ſolum. ꝛ ſi ꝓpter aliquam certi-
tudinem maiorem velitis dicere. ſolua
tis argumentũ factũ ꝙ nõ.

Sed qũid dices de

fide infuſa ꝙ nõ poſſit demõſtrari in eẽ
cum Aug. 13. de trini. c. i. dicat. ꝙ homo
fidem ſuã tenet firmiſſima ſcientia ꝛ cer
tiſſima eamqꝫ in ſe videt. quia reruꝫ ab
ſentiũ fides eſt p̄ſens. ꝛ rerum que foris
ſunt intus eſt fides. ꝛ rerũ que nõ viden
tur videtur fides. Reſpõdeo ꝙ accipiẽ
do fidem ꝓut dicit habitum generatuꝫ
inclinantẽ ad aliquid non euidens ex ſe
tanꝙ in verũ. ꝛ hoc determinate vt aſſẽ
tit illi tanꝙ vero. ſic poteſt aliquis ſcire
ſe habere fidẽ generalit̃ loquẽdo de fide
ſicut poteſt ſcire ſe habere ſcientiã argu-
endo habitũ eſſe in ſe ex ipſis actibus. ſꝫ
ꝙ aliquis ſciat vel ſcire poſſit ſe habere
fidẽ certã determinate inclinantẽ in ve-
rum. ita ꝙ ſciat fidem eſſe verã. ꝛ illud
in quod inclinat eſſe verũ. ita ꝙ facit aſ-
ſentire vero. ꝛ nõ ſolũ inclinat in aliq̇d
tanꝙ verũ ẜm primũ modũ. ſic nullus
ſcire poteſt in hac vita: niſi reuelet ſibi.
ꝓbatio huius. quia nõ poſſuꝫ ſcire me
aſſentire vero niſi prius ſciam eſſe verũ
illud cui aſſẽtio. ſcire aliquẽ articulum
eẽ verũ impoſſibile eſt pro ſtatu iſto de
lege cõmuni. Ideo ſicut credo deũ eẽ tri
num ꝛ vnũ: ꝛ nõ ſcio nec ſcire poſſuꝫ il-
lud pro ſtatu iſto. ſic credo me habere
fidẽ infuſã inclinantẽ in illud ſicut in ve
rum quod eſt in ſe verũ. Ad argumen
tum dico ꝙ Aug'. loquit̃ de ſciẽtia non
qua fides ſcit̃ actu 2° ſed actu pmo. quia
fides in aĩa ſicut ꝛ oĩa que ſũt in aĩa
ꝛ ipa aĩa ſũt p̄ſentia in memoria: ita ꝙ
de illis ſi reſpectu eoꝝ poſſet exire in ac-
tum habẽt certã ſcientiam. ſed pro ſtatu
iſto nõ põt habere actũ 2m de fide 2°° di
cto ſupra ꝓpter rõneꝫ tactã. ideo credo
me hẽre fidẽ qua aſſentio vero in ſe. ſicut
credo verũ eẽ illud cui aſſentio. rõ autẽ
huius eſt. qꝛ aĩa intelligit cũ fantaſmate
ꝛ taliũ nõ ſunt fantaſmata in ſe.

Ad primum princi

pale añs eſt falſũ. licet eñi fides acquiſi-
ta ſufficiat ad aſſenſũ ꝛ certitudinẽ act'
ꝓut credere opponit̃ opinari. tamẽ non
eſt ita pfecte certus ſicut cuꝫ fide infuſa.
nec eẽt actus ita intenſus. nec ſufficit in
eẽ pmo. quia fides acquiſita nõ perficit
aĩam ita pfecte ſicut infuſa. oportet igit̃
ponere vtraqꝫ fideꝫ. ¶ Ad 2m dico ꝙ ali-
quis poteſt aſſẽtire per falſigraphũ op-
poſito concluſionis demonſtrabilis per
apparentẽ ſyllogiſmũ. ſed nunꝙ firmit̃.
ꝛ tunc cauſa adheſionis eſt cauſa appa-
rentie ſyllogiſmi. ꝛ cauſa pma deceptio-
nis eſt defectus in forma nõ in materia.
quia tũc nunꝙ ſtaret ad aliq̇d principiũ

verum. ſed iretur in infinitũ in ꝑncipꝭs
¶ Sed cum dicit ꝙ heretici aſſentiũt fal
ſis ſine rõne. dico ꝙ nõ eſt verũ. qꝛ nullꝰ
hereticus ꝓprie loquẽdo excludẽdo ſim
pliciter infideles: eſt qui n̄ reputet ſe xp̄i
anũ. ⁊ omis talis errat male intelligẽdo
aliquã auctoritatẽ ſcripture. ⁊ ex illo fal
ſo intellectu cõcludit concluſionẽ falſã ꝫ
cui ꝑtinaciter adheret. ſicut ſi aliq̄s ma
le intelligendo illud Apl̄i. Qui infirmꝰ
eſt olus manducet. ex hoc inferret ana
thema eſſe omnẽ infirmũ aliud mandu
cantẽ ꝙ̄ olus. nihil eẽt ad intellectũ apl̄i
quia nõ loquit᷑ de infirmitate corporali
ſed ſpũali in fide. Ad aliud cõcedo ꝙ
fides nõ corrumpit᷑ in nobis effectiue: ſꝫ
demeritorie. ⁊ cum dicis. igit᷑ ꝑ maximũ
demeritũ. Dico ꝙ nõ. ſꝫ per illud qꝺ ex
rõne ſua opponit᷑ fidei. cuiuſmodi eſt in
fidelitas ſiue error circa credibilia. Ad
aliud concedo ꝙ fides infuſa eſt ꝑfectior
habitus ſimplr̄ quocũꝗ habitu acqui
ſito: eo ꝙ rõne ſue ꝑfectionis nõ poteſt
cauſari niſi a deo in rõe cauſe ut cauſat
obiectũ. vel per aliũ modũ ſupplẽdo vi
cem obiecti qꝺ nõ eſt ꝑfecte ꝑ̄ſens in rõ
ne obiecti reſpectu fidei. Et cũ dicis. igit᷑
actus credendi eſt ſimplr̄ ꝑfectior ꝙ̄ actꝰ
intelligẽdi elicitus ab habitu naturali ꝑ
fecto ꝑ̄moꝝ ꝑncipioꝝ. Dico ꝙ eſt loqui
de actibus iſtis in ſe. ⁊ ſic actuˢ credendi
eſt ꝑfectior. qꝛ a ꝑfectiori ꝑncipio elicitᷣ.
⁊ in ꝑfectius obiectũ tendit. ⁊ eſt loqui
de eis ſm̄ ꝙ plus vel minus attingũt ob
iectũ in qꝺ tendũt ꝗ̄tum ad intellligibi
litatẽ obiecti. ⁊ ſic dico ꝙ actus intelligẽ
di eſt ꝑfectior. qꝛ eius obiectũ nõ tm̄ ex
cedit ip̄m in intelligibilitate nõ itellecta
ꝗ̄tum deus excedit actũ credẽdi in intel
ligibilitate nõ intellecta per actuꝫ fidei.
Exᵐ oculus aquile videt ſolem. oculus
meus videt candelã. tunc ſimplr̄ loquẽ
do viſio aquile eſt ꝑfectior. quia ꝑfectio
ri ⁊ acutiori potẽtia eſt elicita. ſed loq̄n
do de actu ſm̄ ꝓportionẽ ad obiectũ eſt
ecõuerſo. quia viſio mea magis attingit
ad totam viſionẽ cãdele: ꝙ̄ viſio aquile
ad totã viſionẽ ſolis in ſe. ⁊ ita ſm̄ pro
portionẽ geometricã viſio mea ẽ ꝑfecti
or. ſm̄ aũt ariſmetricã viſio aquile.

Hic queritur.

Si fides. Circa iſtam. 24. di.
in qua mgr̄ agit de fide ꝗ̄
tum ad eius obiectũ ⁊ naꝫ.
querit᷑ vnũ. Utrũ. ſ. de credibilibus re
uelatis poſſit aliquis hr̄e ſimul ſcientiã
⁊ fidem loquendo de ſcia vt accipit᷑ pro
omni noticia certa accepta ex euidentia
rei. ꝙ ſic. Jo. 20. Quia vidiſti me Tho
ma credidiſti. Thomas ſimul habuit ꝺ
chriſto certã noticiã intuitiuã ⁊ tamẽ fi
dem. ꝗ̄ ſimul ⁊c̄. ¶ Preterea. Petrus et
Johãnes viderũt xp̄m crucifigi. ſed vnꝰ
articulus eſt de xp̄o hoie crucifixo. igit᷑
ſimul habuerũt noticiã intuitiuã. quia
ille homo crucifixus eſt: ⁊ fidem. qꝛ non
eſt dicendũ eos fuiſſe extra fidem vl̄ cog
nitionẽ fidei: quia hoc viderũt. igit᷑ ſtãt
ſimul de eodẽ ſcia ⁊ fides. ¶ Preterea.
ad eandẽ concluſionẽ probandã pōt ali
quis habere demonſtrationẽ ⁊ ſylogiſ
mũ dyaleticum. quia diuerſa pñt eẽ me
dia ad eandẽ concluſionẽ ꝓbandã et ſil.
igitur de eodẽ poteſt eſſe ſcientia ⁊ opio
quia quãdo cauſa aliquoꝝ ſũt compaſ
ſibiles in eodem: videtur etiã ꝙ ipi effe
ctus ſint compoſſibiles. igit᷑ ſcia ⁊ fides
pñt eẽ ſimul de eodẽ. quia minus repug
nant ꝙ̄ ſcia ⁊ op. ¶ Preterea. i. ad Cor.
17. diſtinguit Apl̄s dona collata mem
bris chriſti. ⁊ diſtinguit ſcientiã cõtra fi
dem. dicens. alij datur ſciẽtia. alij fides.
ſed ſcientia vt ibi diſtinguit᷑ contra fidẽ
eſt theologia ⁊ ſciẽtia ſcripture ſacre. igi
tur habens theologiã habet ſcientiã vt
diſtinguit᷑ contra fidem. ſed hꝰ ſcientia
non deſtruit fidem ſed nutrit. roborat.
⁊ defendit. Unde Aug. 14. de trini. c. i.
allegans verbũ Apoſtoli ſupra dictum
⁊ loquens de theologia. dicit. Huic ſcie

tribuo illud q̃ fides ſaluberrima gignit.
nutritur: defenditur ⁊ roboratur. igitur
ſcientia theologie vt diſtinguitur cōtra
fidem ſimul ſtat cum fide. ⁊ eſt de eiſdē
de quibus fides. igit̃ de credibilibus re
uelatis ſimul ſtant ſcia ⁊ fides. ¶ Prete
rea. ſicut ſe habet lumē naturale ad ob
iectuꝫ ſibi ꝓportionatū cognoſcibile in
illo lumine: ſic lumen ſupernaturale ad
obiectum ſibi ꝓportionatū cognoſcibi
le in illo lumine. ſed intellectus noſter in
lumine naturali poteſt habere ſcientiaꝫ
de cognoſcibilibus ꝓportionatis illi lu
mini. igitur ⁊ intellectus in lumine ſup
naturali cuiuſmōi eſt lumē fidei poteſt
habere ſcientiā de cognoſcibilibus in il
lo lumine. ⁊ certum eſt ꝙ de credibilibꝰ
eſt fides. igit̃ ſimul p̄t hō hr̄e fidē ⁊ ſciaꝫ
de credibilibꝰ: alr̄ lumē nāle eēt vtuoſiꝰ
q̄ꝫ lumē ſupnāle. ¶ Preterea. nullꝰ eſt cui
nō ſit magis notū ꝙ deus nō poteſt fal
li nec fallere. q̄ꝫ ꝙ homo in lumine natu
rali nō poſſit decipi in iudicādo de aliq̃
cognoſcibili. ſed aliquis in ſolo lumine
naturali poteſt habere iudiciū certum:
quod ſufficit ad ſcientiā de aliqua con
cluſione geometrica. igit̃ poteſt aliquis
habere iudiciū certū in lumine ſuperna
turali de aliquibus credibilibus. quod
quidē iudiciū ſufficit ad ſcientiā. cū cer
tius ſit deū nō poſſe falli nec fallere: qui
confert lumē ſupernaturale: q̄ꝫ ſit de lu
mine naturali. Sed conſtat ꝙ de credi
bilibus habet quis fidē. igit̃ ſimul de eo
dem poteſt eē fides ⁊ ſcientia. ¶ Prete
rea. p̄ma p̄ncipia ſūt imediata ⁊ neceſſa
ria ⁊ nota ex euidētia terminoꝝ appre
henſoꝝ. ſed in credibilibus ſunt aliqua
p̄ncipia ſimpliciter p̄ma ⁊ immediata.
aut nihil eſſet creditum. ſi eni in credibi
libus procederet in infinitū: nō eēt dare
aliquod primū credibile. ⁊ in eſſentialit̃
ordinatis vbi non eſt dare primum nec
aliquod poſteriorū. 2° metha. igitur eſt
aliquod primū credibile vel aliqua. ⁊ ꝑ
conſequens neceſſaria. aut nullū poſte
riorū eſſet neceſſariū. cum igitur prima
ſint nota ex euidentia terminoꝝ appre
henſorum. ⁊ ex principijs ſic nobis poſ
ſit haberi ſcientia deducendo ex illis cō
cluſiones. igit̃ ex credibilibus poteſt ha
beri ſcientia ⁊ fides conſtat. Sed dices
ꝙ aliqua credibilia ſunt ſimpliciter pri
ma. ſicut deum eſſe trinum ⁊ vnum. ſed
tamen hoc non eſt cognitum ex euiden
tia terminorum apprehenſorum. quia
non poſſumus tales terminos apprehē
dere. Contra. niſi termini apprehende
rentur nunquā formaremus hanc com
plexionem. deus eſt trinus ⁊ vnus. ⁊ per
conſequens de complexo nō haberemꝰ
fidem. quod falſum eſt. igitur ſtat ratio
¶ Contra. 2° ad Cor. 5°. Per fidem enim
ambulamus non per ſpeciem glo. mō ꝑ
fidem tantum illuminamur. ſi tantum
per fidem. igitur non habemus nec ha
bere poſſumus in via ſimul ſcientiam ⁊
fidem de credibilibus reuelatis. ¶ Pre
terea. omnis cognitio vel concluſio que
poteſt deduci ex credibilibus reuelatis
eſt obſcura ⁊ enigmatica de cōmuni le
ge. igitur talis cognitio de tali concluſi
one non attingit ad illam cognitionem
perfectam que eſt de re ex euidentia rei.
cuiuſmodi eſt cognitio ſciētialis. igitur
cognitio illa ⁊ ſcia non ſtant ſimul.

Queſtio iſta inclu
dit duos articulos. vnum an de credibi
libus reuelatis poſſit eſſe ſcientia. et di
co reuelata ad differentiam illorum cre
dibiliuꝫ quibus credo ex teſtimonio ali
cuius non reuelantis aliquod ſuperna
turale. ſicut credo Romam eſſe. ⁊ hu iu
modi. Secundū an de illis poſſit eſſe
ſimul ſcientia ⁊ fides. Loquendo de cre
dibilibus in ſe. vtrum de eis ſit ſcientia
vel eſſe poſſit non diſputo. Sed de eis
in comparatione ad finem. vtrum ſcili
cet ſimul cum fide poſſit de eis eſſe ſci
entia. Sic intelligendo quaſi dicitur ad
eam. ꝙ ⁊ſi cum fide poſſit ſcientia eſ

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſe de credibilibus: non tñ ſbalternans:
ſed ſubalternata tm̄. ⁊ p̄mo narro aliq̄
poſtea formabo ratione. Scia ſubalter-
nans habet p̄ncipia imediata: ⁊ prima
que nō habēt reſolui niſi in termioſ ſim
plices notos ex euidētia rei in ſe. ⁊ ideo
p̄ncipia ſūt nota ꝓpter quid ex termis
per ſe notis ex euidentia rei. Scientia
aūt ſubalternata nō habet p̄ncipia im-
mediata ⁊ p̄ma reſolubilia imediate in
terminos ſimplices notos ex euidentia
rei. ⁊ ideo nō ſunt nota ꝓpter quid i ſci
entia illa. ſed in ſubalternante in q̄ ſunt
cōcluſiones demōſtrate. ⁊ ideo ſcia ſub
alternata accipit principia ſua a ſcientia
ſubalternante. ⁊ ſupponit ea eſſe vera ⁊
ſunt nota ſibi nō ꝓpter q̄d. Scia p̄mo
mō nō ſtat cum fide. q̄lem habent beati
de credibilibus q̄ nos credimus: ⁊ ideo
nō hn̄t fidē ſꝫ viſionē ⁊ cognoſcunt pro
pter quid. ſed ſcia ſubalternata ſcie btō
rū bene pōt eſſe cum fide. ¶ Ad hoc ar
guitur ſic. ⁊ rōnes ſūt aliquantulū tedi
oſe in forma. Scia ſubalternata ſm ꝙ
ſubalternata ⁊ ſub ꝓpria ratōe qua ſb-
alternata eſt ſcia. ſed inquantū ſbalter-
nata ſupponit p̄ncipia ſua ⁊ accipit ea a
ſcia ſubalternante. ⁊ iō nō habet p̄ncia
nota ſibi ex euideutia rei ⁊ ꝓpter quid.
igiť poteſt ſtare vera ratio ſcie ſbalrna-
te q̄uis ſupponat ſua p̄ncipia. igiť theo
logia pōt eſſe ⁊ eſt vera ſcia. quāuis ipa
credibilia q̄ ſūt principia eiuſ ſint ſuppo
ſita ⁊ nō nota ex euidentia rei ⁊ ꝓpter
quid in ipa. igiť ſtat theologia vt ſcia ſb
alternata ſub ꝓpria ratōe talis ſcie cū
fide de eiſdem. Preterea pſpectia inꝗ-
tū pſpectiua ⁊ ſb ꝓpria rōe ſua eſt ſcia.
igiť pſpectiuus inquātū pſpectiuꝰ redu-
plicando illud quo formaliť denoiatur
eſt ſciens denoiatiue a ſcia perſpectiua:
ſed aliquis pōt eſſe pſpectiuus circūſcp-
ta geometria. ex quo. n. ſūt habitus diſ-
tincti nō ſūt neceſſario ꝯnexi in eodē igi
tur aliq̄s pōt habere pſpectiuā nō habē
do geometriā. ⁊ tñ p̄ncipia perſpectiue

nō ſunt nota in ipſa ꝓpter quid. ſed in
geometria a qua illa accipit ⁊ ſupponit
ex illis tñ ſuppoſitis ⁊ creditis dedutit
concluſiones ⁊ generať in eo ſcia ꝯcluſi-
onum igitur eodē modo pōt aliquiſ ha
bere theologiā q̄uis ſupponat pricipia
ſua ⁊ accipiat ea a ſcia beatoruꝫ. ⁊ non
ſint nota in ea ex euidentia terminoruꝫ
ꝓpter quid: ſed credita ⁊ ſuppoſita tm̄.
⁊ nota. qꝛ nō ꝓpter q̄d pn̄t tñ ex eis de-
duci ꝯcluſiones ex q̄bus habeť ſcia ſbal
ternata que nunꝗ̄ eſt niſi in viatore. igť
ſimul ſtant fides ⁊ ſcia de eiſdem. Pre
terea phs. 6° eth. c. x. dicit ſic. Cum enī
aliqualiť ꝯgnita ⁊ credita ſūt ipa princi
pia ⁊c̄. ſufficit igiť ſm phm habē aliquā
cognitionē de p̄ncipijs ad hoc ꝙ aliquiſ
ſciat ⁊ ſciam acquirat deducendo ꝯclu-
ſiones ex ipſis. ¶ Et ꝯmenta. vult ꝙ ad
ſcientiam habēdam ſufficit inductio q̄
eſt ſingularibus ad vniuerſale. ⁊ ꝯgnitiſ
ſic p̄ncipijs vlibus ex inductione ex ne-
ceſſitate ſequitur ſcia. ⁊ dicit ꝙ hec ſcia
ſic habita eſt alterius modi a ſcientia q̄
habetur per ſylogiſmum ⁊ demonſtra-
tionem. ſufficit. n. ad ſciam habendam
ꝙ p̄ncipia ſint aliqualiter nota vt. ſ. ſint
credita ⁊ ſuppoſita ⁊ accepta a ſuperio-
ri ſcia in qua ſunt nota ꝓpter quid. igiť
theologia eſt ſcia. ⁊ in viatore eſt ſimul
cū fide d̄ credibilibus reuelatis.

Contra illam opi.

⁊ p̄mo ꝯ opinantē. nam in 2ª 2ᵉ. vbi q̄-
rit hoc ex intentōe: dicit ꝙ fides ⁊ ſcia n̄
ſtant ſiľ. ſꝫ theologia ſi inꝗ̄tū ſubalter-
nata ſcie beatoꝝ ſit vera ſcia ⁊ vt ſbal-
ternata nō ſit niſi in viatore. tūc ſciētia
ſub ꝓpria ratione ſcie ſubalternate ſtat
cum fide in viatore ⁊ de eiſdem. ſ. credi-
tis nec poteſt ſoluere ꝯtradictioneꝫ iſtaꝫ
niſi in 2ª 2ᵉ velit dicere ꝙ loquitur d̄ ſci
entia ſubalternante non ſubalternata
Preterea ꝯ opi. in ſe. Scia nō dependet
eſſentialiter ab aliquo ſicut cauſatum a
cauſa nō. n. loquor dependentiam actūl

ad ſbiectum .niſi ab eo quod eſt cauſa
illius eſſentialiter. ſed noticia beati quā
habet de deo trino ⁊ vno euidenter vi-
ſo ex euidentia terminoꝝ. non eſt eēntia
liter cauſa noſtre theologie. quia ſcien-
tia nō dependet eſſentialiter niſi ex potē
tia ⁊ obiecto in ſe vel in ſpecie ſua. ſꝫ ſci-
entia illa beati nō eſt obiectum ſcientie
mee. ita vt cognita noticia eius. cognoſ
cam deum trinum ⁊ vnū nec eſt poten-
tia anime nec ſpecies obiecti: nec aliqd
mei qȯ poſſit eē cauſa ſcientie mee i ali-
quo genere cauſe efficientis maxime ſic̄
modo loquimur. igit̄ habitus in me in
nullo dependet ſic̄ a cauſa eēntialiter: a
viſione beatoꝝ nec ſequit̄: ꝙ ſi ſcientia
beatoꝝ ſit de creditis a nobis ꝙ in no-
bis ſit ſcientia cum fide. immo eſſet ſi ſic
ſi dicerem i me eſſe geometriam quia i
Joanne. quia ego credo Joānem habe-
re ſcientiam geometrie. ¶ Preterea oīs
ſciens ſcientiam ſbalternatam que ē de
intelligibilibus pōt ſcire ⁊ ſubalternan-
tem. quia pꝛīcipia ſbalternantis ſūt pͦo-
ra. ⁊ in intelligibilibus illa que ſūt pꝛio-
ra ſimplicit̄ ſūt pꝛioꝛa nobis. licet in ſen
ſibilibus non ſint eadem pꝛioꝛa ſimpli-
citer ⁊ pꝛioꝛa nobis. quia ſenſibilia po-
ſterioꝛa ſūt nobis magis nota. ſꝫ hec ſci
entia ſi eſt ſcientia eſt de intelligibilibus
vt diſtinguit̄ contra ſenſibilia. quia ȯ ſē
ſibilibus nō eſt ſcientia nec demonſtra-
tio. ex 7° metha. Si ergo hec ſciētia po
teſt ſimul ſtare cum fide: ſequit̄ ꝙ aliqͣ
pōt ſcire ſcientiam ſbalternātem cum fi
de. ⁊ ita pōt eſſe compꝛ̄henſoꝛ ratōe ſciē
tie. ⁊ viatoꝛ ſimul ratōe fidei ſil' ſtantis.

Alia eſt opi. Han.

quolibet. 8. q. 9. ſed tamē hic plura quā
ibi q̄tum ad aliquid. ſ. de lumine i quo
eſt ſcīa. dicit. n. ꝙ eſt triplex lumē. vnuꝫ
ſufficiens ad apertam viſionē habēdaꝫ
de his que nūc credimus ſcꝫ lumē glīe i
quo credita a nobis clare videntur cog-
nitione intuitiua ⁊ ꝓpter quid. Aliud
eſt lumen quod requirit̄ ad credendum
articulis fidei. ⁊ aliud eſt lumen mediū
clarius lumine fidei: ⁊ infra lumē glīe.
quod eſt ad hoc ꝙ credibilia de quibus
habemus fidem intelligant̄ ⁊ ȯ ipſis ha
beatur ſcientia. ⁊ licet cognitiones extre
me in ꝓpꝛijs luminibus ſcꝫ cognitio fi-
dei: ⁊ aperta viſio in lumine gloꝛie non
ſtent ſimul tn̄ cognitio media que ē ſciē
tia in lumine medio ſtat cum cognitōne
fidei. quia extremum ⁊ mediū min' re-
pugnant q̄ꝫ extrema inter ſe. Exempluꝫ
ſi de aliqua eclipſi iaꝫ ſtante dicat aliqͣ
nō videnti lunam ꝙ iam luna eclipſat̄.
ille ſi pꝛeſumat de veritate dicentis cre-
dit ꝙ nec vidit ꝑ oculis nec intelligit. qꝛ
ꝑ curſum motuum celeſtium non ſcit ꝙ
in tali inſtanti de neceſſitate debeat lūa
eclipſari. ille vͦo qui hoc nouit illo mo-
do intelligit lunam eclipſari: ſciendo eē
aliquaꝫ eclipſim in ſingulari vago. ⁊ ita
in vniuerſali non aūt in ſingulari ſigna
to niſi videat illam ꝑ oculis eam pticu-
lariter appꝛehendendo. ille vero q̄ vidꝫ
eam certiſſimum intellectum habet de
hac eclipſi vt eſt pticulariter ſignata. de
qua in pticulari ſignato aſtrologus nō
videns eaꝫ nō habet niſi fidem ſiue opi-
nionem. quanq̄ꝫ de ipſa in pticulari va-
go ⁊ in vniuerſali ſcientiam habeat ⁊ ta
lis ſcientia ⁊ fides ſiue opinio de pticu-
lari ſignato ſimul ſtant abſq̄ꝫ coꝛpoꝛali
viſione in pticulari ſignato. ſed cum eſt
talis viſio de pticulari ſignato euacuat̄
de eodem fides vel opi. pꝛecedens. ita ꝙ
nunquā euacuatur opi. quouſꝫ veniat
viſio q̄tumcunq̄ꝫ foꝛmet̄ cognitio i vni
uerſali ⁊ particulari vago ꝑ demonſtra
tionem. ita per omnia eſt in pꝛopoſito.
fides noſtra eſt de pticularibus vagis.
quia de pticularibus indeterminatiſ no
bis in hac vita: vt ꝙ aliquis vnus hō ē
chꝛiſtus. aliqua vna femina eſt Maria
aliqua vna natura eſt deitas ſed nihil ⁊
terminatum in re vel in nobis fide per-
cipimus. ſed hoc in viſione expectamuſ

⁊ de illo ſignato quod tūc videbimus ē
ꝓprie fides quod modo nō cognoſcim⁹
niſi indeterminate. ⁊ in hoc conſiſtit eni
gma fidei. patet igitur ſm eum ꝙ viſio
excludit fidem ſed ſciētia non. ⁊ hec ſcia
de credibilibuſ habetur in lumīe medio
inter lumē glorie ⁊ lumē fidei. Confir
matur ꝑ Auguſt. 14. de tri. c. i. ꝗ ſcien
tia inquit non pollent plurimi fideleſꝗ
uis polleant ipa fide ⁊ poſt. aliud. n. eſt
ſcire tm̄modo quid homo credere debꝫ
ꝓpter vitam eternam adipiſcendam.
Aliud eſt ſcire quemadmodum hoc ip
ſum ⁊ pijs opituletur. ⁊ contra impios
defendatur quā ꝓprio appellare voca
bulo ſciētiam videtur apo⁹. hec ille. hec
igitur ſciētia que ſtat cum fide ſicut ē co
gnitio clarior ꝙ cognitio fidei. ita eſt in
clariori lumine ꝙ ſit lumen fidei. aliter
niſi eſſet clarius lumen qui plus habēt
de fide plus haberet de hac noticia. ¶
Preterea. Auguſt. ſuꝑ illud Jo. i. vita
erat lux hominum. dicit erat Joannes
de illis montibus de quibus ſcptum eſt
ſuſcipiant modo. p. pp°. ⁊. c. iuſticiam.
ꝑ pacem intelligit ſapientiam qua ma
iores illuminantur. appellat iuſticiam:
qua minores fidem. vult enīꝫ ibi ꝙ ma
iores in eccleſia habeant ſcientiam cum
fide: minores fidem tātum. ¶ Ulterius
dicit ꝙ lumen maius in quo credibilia
intelliguntur ⁊ in quo ſcientia habetur
de illis non ineſt homini niſi cum fide ꝓ
ſuppoſita. nec illa ſcientia credibilium
pōt haberi nō ꝓſuppoſita fide.

Contra hec primo

contra opinantem. nam vbi facit ſermo
nem de illo lumine ſcilꝫ in ſumma. vult
ꝙ maiores habeant ſcientiam vt fides
defendatur contra hereticos. ⁊ pijs mi
noribus exponatur. aliter niſi eſſent ali
qui qui talia facerent ⁊ ſcirent. cito defi
ceret fides ſimplicium ⁊ caderent in er
rorem. ⁊ vult ꝙ iſte ſit ordo acquirendi
noticiam credibiliū. ſcꝫ ꝙ homo primo
debet inueſtigare ſenſum littere in ſcrip
tura 2° hoc habito ex ſenſu littere con
cluſiones explicitas deducere. 3° ſtude
re debet vt ipa credita itelligat ⁊ ibi vl̄t
expreſſe ꝙ propter iſtud tertium ſcꝫ vt
credita intelligantur non requiritur ali
quod lumen aliud a fide: ⁊ ego tunc in
fero ꝙ multo minus propter primum ⁊
ſecūdum. quia ad intelligendum ſēſum
littere ⁊ ↄcluſiones ex illo deducere ⁊ ex
plicare poteſt homo attigere ꝑ ꝑſpicaci
tatem naturalis ingenij. hoc enim poſſꝫ
iudeus facere de epiſtolis Pauli ſic̄ ego
poſſem. ⁊ ſi ego credo dictis Pauli. ⁊ ip
ſe nō. in hoc habeo firmiorem adheſio
nem ipi concluſioni ꝙ ipe. quia ego cre
do ſenſui littere. ⁊ ipe nō ſed opinatur:
⁊ ipe elicit concluſionem opinatam: ſic̄
ego creditam. igitur ſi propter tertium
ſcꝫ vt credita intelligantur non requirit̄
aliquod ſpeciale lumen vltra lumen fi
dei. nec propter noticiam littere ⁊ ↄclu
ſionum explicandarum ex illo ſenſu re
quiritur aliquod tale lumen. ⁊ ita nullo
modo requiritur neceſſario tale lumē.
¶ Contra ↄcluſionem in ſe. ipe dicit ꝙ
iſta duo lumina ſimul ſtant. ⁊ illud lu
men in quo habetur ſcientia innitit̄ lu
mini fidei hoc videtur falſum ꝙ ſtent ſi
mul. quia lumen illud nō facit cognitio
nem intuitiuam de credibilibus: ſed ſci
entiam abſtractiuam. ⁊ hoc tota ſcien
tia geometrie poſſet ab aliquo haberi ſi
mul cum fide. pono enim ꝙ aliquis ſci
ens geometriam exprimat alicui igno
ranti concluſiones geometrie ſcꝫ ꝙ om
nis triangulus habet ⁊c̄. ille preſumens
de ſcientia ⁊ veritate exprimentis credit
ei. habet igitur fidem ꝙ triangulus ha
bet ⁊c̄. Ponatur vltra ꝙ ille ſciens geo
metriam doceat cum cognitione abſtra
ctiua concluſiones quas prius credidit
tunc ille ſimul habebit ſcientiam abſtra
ctiuam de ↄcluſionibus geometrie ⁊ fi
dem ſi verum dicit ꝙ cognitio abſtrac

tiua non euacuat fidem ¶ Preterea ſci-
entia ⁊ opi. non ſimul ſtant de eodem.
igitur nec fides ⁊ ſcientia. Reſpondẽt ꝙ
opinionis ad ſcientiam eſt duplex diffe
rentia. ꝑma. quia ſcientia dicit certitudi
nem ⁊ opi. fortitudinem. Alia ꝙ ſciẽtia
habet euidentiam ex parte rei. opi. autẽ
non. ſed fides ſicut ſcientia habet firmã
adheſionem ⁊ certitudinem. ideo fides
minus repugnat ſcientie. ideo poſſunt
ſimul ſtare nõ autem opi. ⁊ ſcientia. ¶
Contra. quelibet duo extrema ꝯdictõis
de eodem ſunt incõpoſſibilia eque inter
ſe. ſed certitudo ⁊ nõ certitudo de codez
ſũt talia extrema. igitur ſũt incompoſſi
bilia. ⁊ per ꝯñs opi. que habet nõ certi-
tudinem ⁊ ſcientia que habet certitudi
nem. cum igitur ſcientia habeat euiden
tiam ex parte rei ⁊ fides nõ euidentiam
cum euidentia ⁊ nõ euidentia de eodem
ꝯtradicant: nõ ſtabũt ſimul fides ⁊ ſcia
de eodem. ¶ Contra hoc etiã qδ dicit: ꝙ
ſcientia non poteſt ꝑcedere fidem. ſ; ne-
ceſſario ſequitur arguo ſic. Aut hoc eſt
ꝓpter formalem repugnantiam illoꝝ
habituũ inter ſe. ſ. ꝙ fides non poſſet in
eſſe poſt ſcientiam habitam. Aut hoc
eſt ꝓpter formalẽ repugnantiam obiec-
torum. ꝑmũ non poteſt dari. quia ſi ſic
tunc ſcia non poſſet ineſſe poſt fidez. cu-
ius oppoſitum ponis. cum igitur poñs
iſtos habitos cõpoſſibiles videtur ꝙ ſci
entia poſſit ꝑcedere fidem. ⁊ cauſare aſ-
ſenſum fidei ſicut ſequi. ſi hoc ponis ꝓ-
pter formalem repugnantiã obiectoꝝ
hoc eſt ꝓpoſitum. quia obiecta eque di
ſtinguuntur ſm formales ratõnes poſt
fidem poſitam ſic ante. ¶ Nec valet dice
re ꝙ ſunt ſimul ſicut cõtraria in medio
vt colores extremi in rubore ſic vna cog
nitio mixta ⁊ media ex ſcientia ⁊ fide.
tũc enim illa cognitio nec eſſet fidei nec
ſcientie. ſicut rubor nec ẽ albedo nec ni-
gredo. ¶ Preterea. ꝙ illud lumen car⁹
lumine fidei non innitatur in ſuo effec-
tu: ſc; in cauſando ſcientiam lumini fi

dei ſiue ipſi fidei. dicit Auguſt. ſup Jo.
omel. 26. Cetera autez poteſt homo no-
lens credere autem non niſi volens. tũc
ſic. Jllud quod ex propria ratõne ſui nõ
dependet eſſentialiter a voluntate non
dependet eſſentialiter ab aliquo eſſen-
tialiter dependente a voluntate. iſta eſt
plana de ſe. ſed ſcientia ſaltem ſpeculati
ua in quocunq; lumine habetur non de
pendet eſſentialiter a voluntate. ſed pre-
cedit voluntatem ſicut prius poſterius
ſicut intelligere velle naturali ordine. igi
tur nec ab eo quod eſſentialiter depen-
det a voluntate cuiuſmodi eſt fides. igi-
tur cognitio faciens ſcientiam non de-
pendet eſſentialiter a fide in quocunq;
lumine habeatur. niſi dicas illam habe
ri in ſolo lumine fidei cuius oppoſitum
dicis. ſed in alio. ¶ Preterea comparã
do illud lumen ad ſcientiam. arguo ꝙ
non ſufficit ad cauſandam ſcientiam in
homine. quia impoſſibile eſt intelligere
aliquam concluſionem mediatam niſi
prius natura ſaltem: intelligantur aliq̃
principia immediata ex quibus illa con
cluditur. quia tota euidentia concluſio-
nis dependet eſſentialiter a principijs ſ;
ꝑncipia imediata non poſſunt intelligi
niſi prius apprehendant termini: vt ſũt
termini ꝑncipiorum imediatorum. igi-
tur illud lumen quod non facit appre-
hendere terminos ꝑncipiorum imedia-
torum ſm ꝙ huiuſmodi. non facit nec
facere poteſt intelligi principia immedia-
ta nec per conſequens concluſionez que
ſequit ex illis principijs itellectis. ſed lu-
men iſtud quod ponis non facit conci-
pere vel apprehendere terminos huiuſ-
modi. deus eſt trinus ⁊ vnus vt ſũt ter-
mini propoſitionis immediate. ſed tan-
tum in generali ⁊ indiſtincte cuius pro-
batio eſt. quia nullum conceptum ha-
beo in aliquo lumie de deo trino ⁊ vno
quez non poſſit habere hereticuſ. ⁊ ſim-
pliciter infidelis. Quod patet ex hoc.
quia per eundem conceptum quem ita

ego affirmo de iſtis terminis ⁊ de cõclu-ſione facta: ipſe hereticuſ negat. ſed certũ eſt ꝙ hereticus nõ hʒ conceptũ termino-rum diſticte ſub ꝓpriis rõnibuſ. igit nec ego habeo. ſed talis apprehẽſio termino-rum principioꝝ requirit ad hoc ꝙ ꝯclõ ſequẽs ſciat. igit tale lumẽ nõ ſufficit ad ſciam. ¶ Preterea. ad hoc arguo ſic. ſi lumẽ iſtud cauſaret apprehenſionẽ ter-minorũ pncipiorũ ſub ꝓpriis rõnibus: tunc ipa pncipia eſſent certiſſima. non ſolũ ex adheſiõe per fidẽ: ſed etiã ex eui-dentia terminoꝝ abſtractiue apprehen-ſoꝝ ſub ꝓpriis rõnibus. ⁊ per ꝯñs ꝯclõ ſequẽs eſſet euidentiſſima. ⁊ ita theolo-gia eẽt certiſſima ſcientia ex euidẽtia ter-minoꝝ. ⁊ eẽt certior aliis ſciẽtiis abſtra-ctiuis. exquo eni termi apprehendũt ſꝫ ꝓpriis rõnibus ⁊ in ipſis eſt tota neceſſi-tas ⁊ certitudo pncipioꝝ ⁊ ꝯcluſionum theologia eſſet certiſſima ſcia ex euiden-tia obiecti quod ipe negat. ¶ Preterea alii arguunt cõtra eum querẽtes ꝙd ſit tale lumẽ. ⁊ reſpondens dicit ꝙ eſt quid ſpũale ſicut charitas. iõ nõ põt oſtendi ſed illi percipiũt hoc lumẽ qui recipiũt. ¶ Contra. charitas põt oſtendi ⁊ actu in-teriori quo inuenit hõ ſe ꝓmptũ ad di-ligendũ deũ. ⁊ exteriori quo feruet in ac-tibus extrinſecis ꝓ aliquo dilecto. ſicut aliqua ſcia oſtendit actu interiori intelli-gendo: ⁊ exteriori in bene docendo. ſꝫ ta-les qui habent hoc lumẽ ſm eos nõ me-lius docent nec firmiuſ adherent in mẽ-te credibilibus ꝓpter lumẽ iſtud ꝙ alii ſimplices nõ habẽtes hꝰ lumẽ. ſꝫ frequẽ-ter minus. igit nõ debet poni. ¶ Prete-rea. cõtra hoc eſt phs 2° poſteri. ꝯ Pla-tonẽ: qui ponebat omnẽ ſciam in nobis a pncipio. ſed ꝙ eẽt quaſi obruta ꝓpter impedimenta aliqua. dicit eni phs. hoc eſt incõueniens. ſ. habere taꝫ nobiles ha-bitus ⁊ tamẽ latere nos. igit eſt incõue-niens ponere tale lumẽ ⁊ tamẽ latẽ nos naꝫ habentẽ fidẽ nõ latet ſe habere fidẽ aliqualr. quin. ſ. ſciat ſe hre habitũ quo credit in generali. Qꝛ autẽ ille habitꝰ in-clinet ipm in veꝝ ſimplr hoc credit. cuꝫ igitur habitus iſte ſit manifeſtior ⁊ cla-rior. ſ. lumẽ qð ponis. nõ lateret haben-tem quin ſciret ſe illud habere. ⁊ poſſet illud oſtendere actu extrinſeco. ¶ Pre-terea quero quãdo lumẽ hoc infundit. ſi in baptiſmo cũ fide tũc hõ ſine docto-re exñs in deſerto poſſet inuenire totaꝫ theologiã: ſaltẽ ꝗtum ad media neceſſa-ria que ſũt in ea. qꝛ poſſet in illo lumine terminos apprehendẽ ⁊ complexioneꝫ facere. ⁊ ex pncipiis concluſionẽ deducẽ ⁊ ita totã theologiã ſcire ꝗtum ad ea ꝗ neceſſaria ſunt. qð dico. qꝛ multa ſũt cõ-tingentia in ea ſicut alš fuit dictũ. ſi nõ infundit in baptiſmo: ſed poſtea quãdo homo applicat mentẽ ad intelligenduꝫ ſcripturã. ¶ Cõtra. qꝛ tunc eius infuſio nõ eſſet miraculoſa. quãdo eni deꝰ aſſi-ſtit vt generalis cauſa ad aliquẽ effectuꝫ cauſandũ. ſi natura diſponit nõ dicitur mirabile cõferri. nec illud collatũ dicit eſſe ſupnaturale: ſed magis nãle. vt patꝫ de corpore organizato ⁊ infuſione anie. ſi igit aſſiſteret cuilibet inquirenti veri-tatẽ ſcripture ad dandũ tale lumẽ illud nõ diceret dari miraculoſe. nec diceret lumẽ ſupnaturale. ⁊ tũc nõ fuit miracu-luꝫ ꝙ mõtes. i. maiores habuerũt iſtud lumẽ ⁊ nõ minores. ¶ Si dicas ꝙ ñ dat ſic. ſed ꝗbus vult. tũc fruſtra laborare-mus in ſtudio ⁊ inquirẽdo veritatem. ⁊ eẽt multo melior via veniẽdi ad ſciam theologie ſedere in eccleſia ⁊ rogare deũ vt daret nobis hoc lumẽ.

Ad queſtionem igi

tur aliter reſpondeo. ꝙ ſcia multiplr pt accipi. Uno mõ ꝓut aliqua noticia cuꝫ adheſione firma dicit ſcia. ⁊ ꝙ taliſ ſcia poſſit ſtare cum fide. vult Aug. i. retra-cta. c. i2. ſed iſto mõ nõ querit queſtio õ ſcia. quia nõ tantũ de credibilibus reue-latis poteſt eſſe ſcia hoc modo firmiter adherendo teſtimonio alieno ⁊ ſic ſtare

cum fide. ſed etiam ipa fides eſt ſcientia
iſto modo ſicut pꝫ p Auguſt. xi. de ci. c.
3. Profecto inquit ea q̄ remota ſūt a ſen
ſibus noſtris qm̄ noſtro teſtimonio ſci-
re nō poſſumus: de his alios teſtes req̄-
rimus. eiſqꝫ credimus a quoꝝ ſenſibus
remota eſſe vel fuiſſe nō credimus. ⁊ ſic
eſt in ſenſu ꝙ credimus alijs de his que
viderūt. ſic eſt in itellectu ſm ipm ꝺ his
que mente ſentiunt. quia ⁊ ipe ſenſꝰ mē
tis rectiſſime ſenſus dicit. Similit ad-
huc pōt eſſe aſſenſus non ſolum p cre-
dulitatem teſtimonio alieno. ſed poteſt
eſſe ſicut veritati ſcire aſſentit: licet non
ex eiſdem cauſis ſcꝫ euidētia neceſſaria.
de quo aſſenſu loquit phus. 6° eth. dic.
ꝙ habitibus intellectualibus dicit aliqs
determiate veꝝ ⁊ aſſentit vni pti. ſicut
aliquis aſſentiret ꝯcluſioni demonſtra-
te. ⁊ ita fides qua aſſentitur alteri parti
ꝯdictionis determinate eſſet ſcientia ſꝫ
phm. ⁊ ſi eſſet de ſpeculabilibus reduce
retur ad ſcientiam. ſi ꝺ agibilibus redu
ceretur ad prudentiam. ſi de factibilibꝰ
ad artem. Et iſto modo fides infuſa ⁊
ſcientia de reuelatis ſtant ſimul. quia ſic
nō accipitur ꝓprie ſcientia. Sed accipiē
do ſcientiam proprie vt accipitur p° po
ſteri. requirunt q̄tuor ꝯditiones in ſcia.
pma ꝙ ſit certa excludendo omnem du
bitationem ⁊ deceptionem. 2ª ꝙ ſit de
cognito neceſſario. 3ª ꝙ ſit p cauſaꝫ eui-
dentem in intellectu. 4ª ꝙ ſit p cauſam
neceſſariam euidentē applicatam ad cō
cluſionem p diſcurſum ſylogiſticū. ꝓp-
terea dicit phs p° poſteri. tūc ſcire opia-
mur vnūquodqꝫ ſimpliciter ⁊ non ſo-
phiſtico modo qui eſt ſm accñs. p hoc
excludendo omnem dubitationem ⁊ in
certitudinem cum cauſam arbitramur
cognoſcere. ſ. cauſam neceſſariam. ⁊ qꝛ
illius eſt cauſa p applicationem princi-
piorum ad ꝯcluſionem. ⁊ hoc modo ſb
ſūgit demonſtratiuam ſciaꝫ ꝓcedere ex
pmis ⁊ veris ⁊ notioribus cauſiſqꝫ ꝯclu
ſionis. ⁊ illo mō accipiēdo ſciam ipoſſi-
bile eſt de eodē eſſe ſimul ſciaꝫ ⁊ fidem

Ad propoſitum ta

men magis dico: ꝙ aliq̄ noticia pōt ha-
beri cū fide. ⁊ alius hitus a fide. ⁊ pmo
videndum eſt qualem habitū pōt habē
hō cū fide. ⁊ p° de hitu quē hō pōt hre
ex ſenſu lre ſcpture ſacre de creditis re-
uelatis. 2° qualē hꝫ exponēdo ſcpturā
⁊ explicādo ꝯcluſiōes ⁊ ſoluēdo ea q̄ vi
dent ꝯria. 3° qualis habitus fuit i mō-
tibus recipientibus p° ſciam. De pmo
dico ꝙ noticia quā hꝫ aliquis de his q̄
tradunt in canone biblie nō eſt tradita
p modum ſcientie demonſtratiue men-
dicando ſcꝫ noticiā illam ſiue habitum
de intellectu lre ab aliquibus princip̃ijs
ex quibus demonſtratiue concluditur.
quod expreſſe patet p Auguſt. 18. de ci.
c. 41. in fine. vbi loquens de traditis in
ſcriptura dicit. ꝙ illa commendata ſūt
nobis diuinis eloquijs quāuis p homi-
nes. non argumentoꝝ concertationibꝰ
inculcata. vt non hominis ingeniuꝫ ſed
dei eloquium ꝯtempnere formidaret q̄
illa cognoſceret ſcꝫ que tradita ſunt in
ſcriptura: habet igitur habitū de ſic tra
ditis in ſenſu littere. nō quidem habitū
ſcie ſicut deſcpta eſt ſcientia. ſed habitū
quo imediate aſſentit omnibus ⁊ ſingu
lis ⁊ nō vni ꝓpter aliud de his que tra-
duntur in ſcriptura. quinimmo ſi aliq̄ ibi
tradita ꝓbarentur ex alijs nō aſſentiret
eis quia ſic ꝓbata. ſed cuilibet dicto in
canone aſſentit. nō quia ꝓbatur modo
dicto ſed ſolum ꝓpter auctoritateꝫ dei
ratōe cuius aſſentit imediate omnibus
traditis in ſcriptura nō vni ꝓpter aliud
p ſylogiſticum diſcurſum. ¶ Si dicas
ꝙ ſcriptura arguit ⁊ procedit diffinitiue
⁊ diuiſiue ſicut alie ſcientie. hoc non vi-
deo nec ſcio vbi. ¶ Si dicas ꝙ Paulus
arguit. i. ad Cor. 15°. Si mortui non re-
ſurgent nec Chriſtus reſurrexerit. igitur
mortui reſurgent. Et beatus Joannes
diligamus nos inuicem: quonia ipe por

diſlexit nos. ¶ Rndeo ꝙ argumentum eſt de aliqua re ⁊ faciens fidē de ea que aliter eſſet dubia. ideo in argumento ꝓprie dicto creditur ⁊ ꝯſentitur concluſioni propter argumentum ⁊ eius euidentiam. Sed ſi Paulus dixiſſet ſolum iſtud mortui reſurgent tantum credidiſſem ei tunc ſicut modo. nec eſt maioris firmitatis illa ꝯcluſio q̄ ſi ſimpliciter narraſſet eam. ſimiliter ſicut credo ꝯcluſioni vel ꝯſequenti: ſic ⁊ añti. ⁊ econuerſo. ſicut eni credo ꝙ mortui reſurgent: ita credo xp̄m reſurrexiſſe. quia nullaꝫ certitudinem habemus de chriſti reſurrectione. niſi ex teſtimonio alioꝝ. ſcut pꝫ p Apl'm vbi ſ. qui dicit. Si chriſtus nō reſurrexit inueniuntur falſi teſtes. ⁊ ido tota certitudo que habetur de reſurrectione chriſti ⁊ mortuoꝝ nō eſt niſi certitudo fidei ⁊ ñ vltra. Sed qd dixit Jo. Diligamus nos inuiceꝫ ⁊c. hoc dixit ad mouendum animos noſtros ad xpi dilectionem. ꝙ tam chriſtus dilexerit nos tali dilectione de qua loquitur. hoc eſt nobis creditum. ⁊ ſi habet certitudinem de concluſione non tamen maiorem q̄ de principio ⁊ ideo cum pncipium non cognoſcatur ex euidentia rei nō pōt habere ſcientiam de concluſione. ſed ſi aliquis habet habitum vltra fidem illo aſſentit omnibus ⁊ ſingulis que dicuntur in canone. ⁊ nulli vni ꝓpter aliud. quia ⁊ ſi vnum poſſet ſequi ex alio nō habet tamē maiorem certitudinem de illo qd ſequit̄ q̄ de illo ex quo ſequit̄.

Si loquamur de ſe

cundo mō habēdo habitū cū fide vt ſciat quis exponere ſcripturam ⁊ ꝯcluſiones explicare ⁊ ꝯria ſoluere. talis poteſt eſſe maior in eccl'ia. Tūc quero de tali. aut. n. exponit ſcripturam p ſcripturaꝫ. ſcꝫ vnū locum p alium ⁊ obſcuꝝ p manifeſtum. ⁊ habet maiorem certitudinē de ſcriptura expoſita q̄ de exponente. d' qua expoſitione loquitur Augu. xi. de ci. c. 19. Quamuis itaqꝫ diuine ſermonis obſcuritas etiam ad hoc ſit vtilis ꝙ plures ſententias veritatis parit. ⁊ in lucem noticie ꝓducit dum alius eum ſic: alius ſic intelligit. ita tamen vt quod in obſcuro loco intelligitur vel atteſtatōe reꝝ manifeſtarum vel locis minime dubijs aſſeratur: ſiue cum multa tractant̄ ad illud q̄ꝫ perueniatur quod ſenſit ille qui ſcripſit. hec ille. ſemp ſtat tamen ꝙ nō eſt maior certitudo de expoſita q̄ de exponente. ⁊ ideo nunq̄ habet ſcientiaꝫ ꝓprie. ¶ Si autem exponit p alias ſciencias ad quod vltimo deuenerunt doctores immiſcendo phiam ſcripture ſacre quod ſine dubio multū valet. ⁊ pcipue methaphiſicalia vt vitas ſcripture de trinitate ⁊ intelligentijs ⁊ abſtractis intelligat̄ tunc dico ꝙ concluſio non hꝫ maiorem certitudinem q̄ altera pmiſſarum que minus certa eſt. ſicut in omni mixtione certitudo ꝯcluſionis eſt certitudo premiſſe minus certe. vt ex maiore de neceſſario: ⁊ minore de ꝯtingenti nō ſequit̄ ꝯcluſio de neceſſario ſed de cōtingenti ⁊ cum pmiſſa ſumpta ex ſcriptura nō ſit euidens ex terminis ſed credita igitur nec ꝯcluſio erit demōſtrata generans ſciam quāuis poſſit generare habitum aliū a fide. ⁊ ſicut loquor de expoſitione ſic loquor de ꝯtrarioꝝ ſolutiōe quia ſolutio habet tantam certitudinē ex quāta ꝓcedit in accipiendo. qꝛ ſi accipiatur de ſcriptura habet certitudinem quam dixi. ſi aliunde certitudinem quā habere poteſt tū ſcriptura cui innititur nunq̄ tamen certitudinem ex euidentia. Siquis autem habeat intellectuꝫ exponendi moraliter ad edificationem. ille habet explicatiorem intellectum q̄ qui ſcit ſenſum littere tantum. ſed nunq̄ in tali expoſitione vel explicatione poterit aliquid demōſtrare ex euidentia rei.

Sed ſi loquamur

de tertio modo habendi habitum cum

fide qualem.ſ.certitudinem habuerunt
illi quibus ſcripture veritas p̄mo reuela
batur. Dico ꝙ omnem effectum quē po
teſt deus facere mediāte cauſa effectiua
2ª poteſt facere immediate. nunc autem
ſi res ipſe de quibus ſcriptura tractat eſ
ſent clare apprehenſe ⁊ intuitiue genera
re noticiam certam abſqꝫ omni dubita
tione. ⁊ hec noticia: quia euidens eſt di
ceretur ſcientia. ſed deus abſqꝫ motione
obiecti pōt ſic cauſare noticiam certam
abſqꝫ omi dubitatione. ita ꝙ habens ta
lem noticiam reuelataꝫ a deo nō poſſit
dubitare de veritate illius. cuiuſmōi no
ticiam creditur ꝓphas habuiſſe. ⁊ mul
tos alios ſanctos in ſcriptura. ⁊ tales ha
buerunt habitum prebentem magnum
aſſenſum. ita ꝙ illo ſtante nō potuerūt
non aſſentire veritati. illa tamē certitu
do non fuit euidens ex euidentia rei: qꝛ
tunc ꝯtradictio eſſet ꝙ huiuſmodi noti
cia ⁊ fides ſimul ſtarent. fuit tamen cer
titudo illa firma ſicut eſt certitudo ſcia
lis que cauſatur ex p̄ncipiis notis ex eui
dentia terminoꝝ. ſed non cauſabat a ta
libus p̄ncipiis ſed aliunde. ideo ſcientia
non potuit dici ex euidentia rei: fuit ta
men maior certitudo q̄ certitudo fidei
quia fides non excludit omnē dubitatō
nem. ſed aliqua dubitatio pōt ſtare cuꝫ
fide. ¶ Dico igitur ꝙ cum fide ſtare nō
pōt ſcientia ꝓprie dicta. quia termi non
apprehendunt in particulari ſb̄ ꝓpriis
rationibus. ideo principia non ſunt no
ta ex euidentia rei. ⁊ ꝑ conſequens con
cluſio non eſt ſcientifica. alias tota geo
metria ⁊ fides ſtarent ſimul. habetur ta
mē cū fide a multis alius habitus quo
aſſentit veritati ſcpture firmit ⁊ nō vni
veritati propter aliam: ſed cuilibet ime
diate. licet ſit ordo in dignitate verita
tum ſm ꝙ inter ſe ꝯpantur.

Ad primum. pro

prima opinione dico ꝙ non plus ꝓbat
niſi ꝙ eſt ſcientia in ſe. quia ſicut p̄ncipia
ſua eſſent in ſe principia ſi poſſent redu
ci ad principia ſimplr prima ⁊ nota ex
euidentia terminoꝝ: ita ſunt modo ſiue
reducantur ab aliq̄ ſiue non. ſed ſicut ſb̄
alternata nō eēt ſcientia niſi ſua p̄ncipia
poſſent reduci in p̄cipia p̄ma nota ex
euidentia terminoꝝ. ſic non eſt huic ſci
entia niſi iſte poſſit eius p̄ncipia reducē
in p̄ncipia p̄ma ex quibus demonſtran
tur quod nunq̄ poteſt: niſi ſciat ſubalt
nantem. ⁊ ſicut non eſſent p̄ncipia ſubal
ternate niſi eſſent ꝯcluſiones demōſtra
te in ſcientia ſubalternante. ita nec eſſēt
iſti principia niſi eſſent demonſtrata ſi
bi in ſcientia ſubalternante. ita ꝙ aliqs
ſciat perſpectiuam niſi ſciat geometriaꝫ
nihil eſt dictu. poteſt tamen habere opi.
vel fidem de traditis in perſpectiua ſine
hoc ꝙ ſciat geometriam. quia de eiſdeꝫ
poteſt eſſe fides opi. ⁊ ſcientia. ſed non
ſimul. Ad cognoſcendum autem princi
pia huius habitus theologei ſic vt ex p̄
mis ⁊ immediatis illa demonſtret: nul
lus attingit niſi comp̄henſoꝛ. ¶ Ad 2m
ꝯcedo ꝙ ꝑſpectiua eſt ſcientia: ⁊ perſpe
ctiua eſt ſciens. Sed cum dicis ꝙ aliqs
poteſt eſſe perſpectiuus neſciens geome
triam: nego: quia nunq̄ eſt ꝑſpectiuus
niſi ſit geometer. Et cum dicis ꝙ ſūt di
ſtincti habitus verum eſt. ſed ſicut non
poteſt eſſe habitus ille niſi cauſetur ex
principiis geometrie non imediate ſed
mediantibus concluſionibus ibi demō
ſtratis ex p̄ncipiis euidentibus. ita n̄ po
teſt eſſe habitus huic homini niſi cauſe
tur in ipſo ex p̄ncipiis illis: que habent
certitudinem iſti ex principiis p̄mis no
tis in ſcientia ſuperiori. Si igitur in ſe
non eſt illa ſcientia niſi cauſetur a prin
cipiis ſuperioribus mediate tamen. ita
nec iſti eſt ſcientia: niſi cauſetur in ipſo
ex principiis que habent reſpectu ſui eui
dentiam intellectus ex principiis ſuperi
oris ſcientie. ¶ Si autem ſcientia ſub
alternata habet aliqua principia pri
ma que non accipit a ſuperiori ſcientia:

ꝙtum eſt ex pte illoꝝ poſſet ſcire nō ſcita ſupiore. ſed hoc nihil ad ꝓpoſitū: qꝛ in hoc ꝙ habet talia ꝑncipia nō eſt ſubalternata. Ad cōmen. dico ꝙ inductio poteſt accipi dupliciť. Uno° ꝓut ē vna ſpēs argumētatōis ſm ꝙ loquiť Boeti⁹ de inductōne. Alio mō ꝓut inductō dicitur omis cognitio que oritur ex ſenſu ſicut ꝑncipia cognoſcimus qꝛ terminos apprehēdimus per ſenſū. ſi pmo mō loquitur cōmentator. dico ꝙ inductio nō ſufficit ad ſcientiā nec iō ſcitur vniuerſale. quia ex particularibus deduciť. vnde magis ſequiť ſcientifice. omne totuz eſt maius ſua pte. igiť hoc totū ꝙ econuerſo. ſ. hoc ⁊ illud totū. igiť omne. vñ euidentia ꝑncipioꝝ in ſcia nō dependet ex ſingularibus. ſed ſi nullū ſingulare eſſet cuz ſcia ſit neceſſarioꝝ. adhuc ſtaret vera ſcia. ſed ꝑncipia ſūt nota ex terminis apprehenſis ſm ꝙ termini vltro ſe offerunt intellectui. ⁊ reſolutio certitudinis ſtat in hoc ꝙ ille eſt talis intellect⁹ ⁊ hūi tales termini. Si 2° loquitur. verū ē ꝙ noticia principioꝝ dependet ex ſenſu. tñ nō ſufficit quecunqꝫ noticia terminorū ad hoc ꝙ cognoſcanť ꝑncipia eſſe pma: ſeu talia ex quibus poſſit cōcluſio neceſſaria cōcludi que habet generare ſciam Sed requiriť cognitio terminoꝝ ſub ꝓpriis rōnibus ex euidentia illoꝝ ſed nō ſemp imediate ⁊ diſtincte. ſed in aliquibus ſcientiis ſufficit noticia terminoꝝ cōfuſa. ſicut in ſubalternatis. ſed requiritur ꝙ eoꝝ cognitio cōfuſa poſſit reduci in diſtinctā. Similiter ſcia naturaľ ꝓut pcedit methaphyſicā habet ſuos terminos cōfuſe notos. ſed methaphyſicus mediante diffinitione exprimit diſtincte noticiā illoꝝ. ⁊ tunc eſt perfectior quando eſt cum methaphyſica.

Ad aliud pro opi.

2ª ꝙ hac ſcia nō poſſunt plurimi fideles ⁊c̄. Dico ꝙ ſimplices credūt oia que eccleſia implicite. nec ſciunt fidem explicare nec defendere. ideo illi qui hoc ſciunt habent habitū diſtinctū a fide. ſed nō in alio lumine ꝙ ſit fides. nec ille habitus innititur ꝑncipiis euidēter notis in aliquo lumine. iſto tamē habitu non pollēt plurimi fideles. qꝛ ille habitus diſtinct⁹ eſt a fide. nō tamē eſt ſcia vt deſcribiť a pho nec eſt ſcia habenti fidem. ¶ Ad omēs auctoritates Aug. ſi eſſent mille de iſta materia ꝙ ſit tale lumen in quo credibilia cognoſci poſſunt vltra lumē fidei audiat eum. 15. de tri. c. vltio. Si incōcuſſe crediderūt ſcripturis ſanctis tanꝙ veraciſſimis teſtibus. agant orādo. querēdo ⁊ bene viuendo. vt intelligant. i. vt ꝙtū videri poteſt videant mēte quod videt fide. hoc eſt videndo concordiā vni⁹ cū alio in ſcriptura ſic ex cōformitate intelligant vtrunqꝫ. ¶ Si aliquis velit adducere Ric. ꝙ nō deficiunt demōſtratōnes de trinitate ꝓbanda. Dico ꝙ veruz eſt. deſūt tamē nobis rōes neceſſarie ex principiis euidenť notis. ideo dicit phs i. thop. ꝙ demonſtratio vel eſt ex pmis ſicut idem dicit pmo poſteri. vel ex his que ex primis ⁊ veris ⁊ imediatis fidez acceperūt. ſed dico ꝙ ꝑncipia que habemus hic nō acceperūt fidē quo ad nos: ꝙuis ſimplr acceperint fidem ſicut credimus ex pmis ⁊ veris ⁊ imediatis. iō ñ poſſumus trinitatē demonſtrare. ⁊ hoc vult Ric. ibidem. i. de tri. c. 4.

Ad primum princi

pale reſpondet Greg⁹. in homel. in octaua paſche di. ꝙ aliud vidit ⁊ aliud credidit. vidit hominē ⁊ credidit deū. Sed cōtra hoc 2ᵐ argumentū. ꝙ petrus ⁊ Johannes viderūt illum hominē crucifigi ⁊ tamen ō hoc eſt articulus. Si tenetur ꝙ omniū articuloꝝ ſit vna fides: poteſt dici ꝙ habuerūt fidem de aliis articulis ⁊ ita crediſſent ipm eſſe crucifixum ſi nō vidiſſent. ſed ex quo viderunt nō crediderunt ꝓ tunc nec vnꝙ poſtea recogitando illius crucifixionez habuerunt fi-

dem de ea. ſicut nec dum viderunt intu-
itiue. habebant tamē habitū quo illud
credidiſſent ſi non vidiſſent. ¶ Ad ali-
ud dico ꝙ quādo effectus ſūt in aliquo
ſimul incompoſſibiles. ⁊ cauſe eorum ſi-
mul ſunt incompoſſibiles in cauſando.
quia nō poſſunt ſimul cauſare. ſed ſi al-
tera cauſat alia nō cauſabit impedita a
fortiori cauſa illius. cum igit̄ ſcientia et
opi. ſint ſimpliciter incompoſſibiles. in
eodem de eodem: ſi aliquis habeat pri-
mo opi. de aliquo ⁊ ſuperueniat demō-
ſtratio corrumpit opi. ſi eni ambe cauſe
ſint in eodem. ſ. medium dyaleticum. et
demonſtratiuū dyaleticum nihil faciet
impeditū a medio demōſtratiuo. ita ꝙ
nunꝙ̄ effectus erunt ſimul. nec cauſe ſi-
mul cauſabunt. ¶ Ad 4^{m} patet ex di-
ctis. ꝙ habet habitum quo ſcit expone-
re ſic vel ſic diſtinctum a fide. ſed nō ha-
bet ſcientiam deſcriptam a pho. ¶ Ad
5. dico ꝙ ſi accipitur lumē vtrobiqꝫ in
genere ſuo perfectum bene procedit ar-
gumentū. ⁊ ideo in lumine glorie habet
ſcientia de obiectis ꝓportionatis. ſed ſic
argumentum procedit nihil valet. quia
lumen naturale in quo habetur natura-
liter eſt ſupremum lumē ⁊ perfectiſſimū
in ſuo genere. lumen fidei eſt infimū īter
lumina ſupernaturalia. ideo non ſequit̄
ſi in hoc poteſt haberi ſcientia ⁊ in illo.
¶ Ad aliud dico ꝙ procedit de maiori-
bus habētibus habitum quo aſſentiūt
veritati reuelate tantū ꝙ̄tum homo in
lumine naturali aſſentit ꝑmis ꝑncipijs
vel concluſioni ꝓbate ex illis que exclu-
dit omnem dubitationem. ſed illa certi-
tudo non fuit in eis ex euidentia obiecti
⁊ quāuis aliquis poſſet forte demōſtra-
re deum non poſſe fallere nec falli. quia
poteſt probari naturaliter: ſicut poteſt
probari deum eſſe. non tamen poteſt ſci-
ri nec probari ab aliquo ꝙ deus dederit
nobis lumē ſupernaturale in quo de re-
uelatis non poſſumus falli. ſed hoc cre-
dimus: quia dare tale lumen dependet
ex mera voluntate dei. hoc tamen opor-
teret ad hoc ꝙ in lumine ſupernaturali
haberet ſcientia ex euidentia rei. ¶ Ad
aliud concedo: ꝙ in credibilibus eſt ali-
quod primum ⁊ immediatum ⁊ neceſſa-
rium. ſ. ꝙ hic deus ſub ꝓpria ratōne eſt
trinus in perſonis ⁊ vnus in eēntia hac
ſub ratione huius. ſed ad illam propoſi-
tionem immediatam non attingimus.
quia nec terminos ſub proprijs rationi-
bus eoruꝫ intelligimus. ſed ſolum in cō-
ceptibus vniuerſalibus in illis proprijs
conceptibus incluſis virtualiter. vnde
noſcimus trinitatem ſm ꝙ abſtrahit a
trinitate in numeris vel in rebus corpo-
ralibus numeratis. ⁊ concipimus deuꝫ
non ſub propria ratōne eius in ſe. ſed in
ratione entis ⁊ cauſe ⁊ ſic de alijs conce-
ptibus generalibus in quos deuenimus
ex conceptibus communibus ſibi ⁊ cre-
ature. Sed ad conceptus proprios dei
in ſe. ſicut eſt deitatis trinitatis perſona-
rum ⁊ vnitatis nature non deuenimus
in via clare nec confuſe. ſed intelligimus
in communi quid eſſentia: ⁊ quid perſo-
na. ⁊ poſtea credimus ibi eſſe tres perſo-
nas ⁊ vnam eſſentiam in tribus. non igi-
tur deuenimus in credibilibus ad aliq̄
propoſitionem immediataꝫ. quāuis ali-
qua ſit talis in ſe. aliter nulla poſterior
eſſet. ⁊ ideo ſcientiaꝫ de credibilibus nō
habemus. ſed oportet reſoluere omneꝫ
conceptum quem nos habemus in plu-
res conceptus partiales anteꝗ̄ deuenire-
tur ad conceptum ſimpliciter primum
de eſſentia ⁊ perſonis.

Circa iſtam
25. di. in qua magiſter a-
git de fide quantum ad
eius ſufficientiā querū-
tur duo. Primo. Utrū
ante chriſti aduentum fuerit fides neceſ-
ſaria de his que modo credimus. Secū-
do poſſet eē queſtio a quo fides habeat

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſuam vnitatem. ¶ Circa primuȝ argui
tur ꝙ non. Exod.3°. dixit dominus ad
Moyſen. Ego ſum deus Abraham. de
us Jacob. ⁊ nomen meum adonay. hoc
non indicaui eis. Moyſi igitur aliquid
oſtendit deus quod non oſtendit alijs.
igitur alij non tenebantur ad habendū
fidem de omnibus de quibus Moyſes
habuit fidem: qui tamen fuit in eadem
lege cum eis. igitur multo minus tenebā
tur ad habendū fidem de his de quibus
nos habemus fidem: cum ſimus alteri⁹
teſtamenti. ¶ Preterea: ante chriſti ad-
uentum non fuit neceſſarium homi cre-
dere quod angeli ignorauerunt. quia in
tellectus angeli excedit intellectum ho-
minis. ſed angeli ante chriſti aduentuȝ ⁊
predicationem eccleſie non nouerunt in
carnationem chriſti quā modo nos cre-
dimus. ergo. Minor patȝ per apoſtolū
ad Eph.3°. vbi dicit ꝙ ſacramentum in
carnationis chriſti fuit abſconditum ꝓn
cipibus ⁊ poteſtatibus in celeſtibus: et
per eccleſiam eis innotuit. Et Eſa. 63°.
Querunt angeli. quis eſt iſte qui venit
de edom. t. v. de boſra. ¶ Preterea ad
perfectam obedientiam ſufficit implere
que precipiuntur cum ꝓmptitudine im
plendi alia ſi preciperent. igitur ad per-
fectam fidem ſufficit credere quod expli
catur credendum cum voluntate credē-
di alia ſi explicarentur ſibi. ſed ante chri
ſti aduentum non fuerunt tot credibilia
reuelata quot modo ſunt a nobis credi-
ta. non eni fuerunt tunc ſacramenta no
ue legis inſtituta. nec protunc fuerunt re
uelata multa contenta in nouo teſtamē
to que nō continebantur in veteri teſta-
mento. ergo. ¶ Contra. pro omni ſtatu
fuit neceſſariū homini diligere omia di
ligibilia ex charitate. quia cuilibet neceſ
ſarium fuit charitatem habere. ⁊ chari-
tas in quocunq; gradu ad omnia diligi
bilia ſe extendit. ergo ſimiliter pro omi
ſtatu neceſſaria fuit fides reſpectu omni
um credibilium. qui charitas non per-
ficit ſine fide.

Ad queſtioneȝ pri

mo videndū eſt que fides fuit neceſſaria
viatori pro omni ſtatu. 2° videndum eſt
de actu fidei. an. ſ. aliquis act⁹ fuerit ne-
ceſſarius pro omi ſtatu: ⁊ quis. 3° an ac-
tus aliquis fuerit neceſſarius circa eadē
credibilia circa que ē neceſſarius ꝓ nūc
¶ De primo dico ꝙ fides infuſa fuit ne
ceſſaria homini ſaluando pro omni ſta-
tu. quia ſicut anima non eſt accepta deo
niſi ornetur ⁊ perficiatur per charitateȝ
quo ad voluntatem. ſic non accepta-
tur a deo niſi perficiatur habitu ſuper-
naturali quo ad intellectum. ⁊ ſicut po-
tentie ille ſūt naturaliter ordinate. qꝛ in-
telligere precedit velle. ſic in perfectioni-
bus. quia prius natura perficitur intel-
lectus ſupernaturaliter ꝙ voluntas. licȝ
ſimul duratione. iſta autem ſupernatu-
ralis perfectio qua anima determinate
aſſentit vero ⁊ credit verum: eſt fides in
fuſa. ſicut igitur neceſſarium fuit homi-
bus ante chriſti aduentum habere cha-
ritatem. ſic ⁊ habere fidem. non ꝙ ſit cō
tradictio ea ſeparari. quia ſeparant mo-
do in via. manet enim modo fides infor
mis ſine charitate. ⁊ in patria manebit
charitas ſine fide. ſed quia deus de lege
ordinata quā ſtatuit nō perficit animaȝ
niſi perficiat eam ſm totum. ideo nō ꝑ-
ficit voluntatem charitate: niſi perficiat
intellectum fide. ex vno igitur credito.
ſ. ꝙ credimus fidem infuſam eſſe in no-
bis qua aſſentimus. ſimpliciter vero cō
cludimus fidem fuiſſe in patribus ante
chriſti aduentuȝ. ¶ Sed poſito ꝙ ſic ha-
buerint fidem infuſam: videnduȝ eſt an
actus fidei fuerit neceſſarius pro omni
ſtatu. ⁊ dico ꝓmo in generali ꝙ ſic actus
virtutum moralium fuerunt neceſſarij
cuilibet ſaluando: ſicut act⁹ affirmatiui
neceſſarij qui obligant ſemper. ſed nō ꝓ
ſemper: ſed pro aliquando. quādo. ſ. cō-
currunt debite circūſtantie. ſ. quādo pp

quid ſic oportet ⁊ quõ ⁊c̄. ⁊ ſicut actus
virtutū thelogicarū ſunt pro aliquādo
neceſſarij. quia actus virtutū moraliū
non ordinant in finē niſi per actus the-
ologicarum. vnde quilibet tenetur dili-
gere deū pro omi ſtatu ſi habuerit vſū
rōnis. ⁊ hoc pro aliquādo. quādo. ſ. cir-
cumſtantie debite diligendi deū concur
runt. ita eodem modo dicendū eſt de ac
tu fidei. ꝙ habēs vſum rōnis pro omni
ſtatu tenetur credere in vnū deū factorē
celi ⁊ terre. ⁊ hoc pro aliqñ. ¶ Sed ha
bito in generali ꝙ actus fidei neceſſarius
fuit pro omni ſtatu in habente vſū rō-
nis. videndū eſt primo circa que credibi
lia. ⁊ ꝓpter hoc videndū eſt circa q̄ cre-
dibilia ſit modo neceſſarius actus fidei.
Circa quod ſciendū ꝙ ſi articuli diſting
uantur q̄tum ad ipſa credita: ſic ſūt: 14
articuli. Si autē diſtinguant ſm nume-
rum illorum qui p̄mo articulos diſtin-
xerūt. ſic ſunt. 12. ſm numerū. 12. apoſto
lorum. Si p̄mo modo tenet: aut articu-
li fidei ſunt de deo tantū. aut de deo rō-
ne nature aſſumpte. Si p̄mo modo hꝰ
conuenit tripliciter. quia aut de deo ra-
tione nature vel eſſentie. ⁊ ſic habet hic
articulus. Credo in vnū deū. aut ratōne
perſonaꝝ. ⁊ ſic ſunt tres articuli ſm ꝙ
ſunt tres perſone. Primus. Patrē oīpo
tentem. Scdꝰs. ⁊ in Jhm xp̄m filiū eius
vnicū dn̄m noſtꝝ. Tertiꝰ. Credo in. ſ. ſ.
aut rōne effectus dei. ⁊ ſic ſunt. 3. articu-
li de deo p̄mꝰ q̄tū ad creationē. Creato
rem celi ⁊ terre. 2ꝰ quantū ad gratificati
onem. remiſſionē peccatoꝝ. 3ꝰ q̄tū ad
glorificationē. carnis reſurrectionem. et
vitam eternā. ⁊ ſic habent. 7. de deo ra
tione dei tantū. aliqui tamen includunt
opus creatōnis in p̄mo articulo quod ꝑ
tinet ad vnitatem eſſentie. ⁊ vltimū opꝰ
diuidunt in duos articulos. ſ. carnis re-
ſurrectionē dicentes vnum articulū. et
vitam eternam aliū. Sed primo di. eſt
melior, quia apoſtolus ponit vnum ar-
ticulum de creatōne per ſe ad Hebre. 2.

Fide intelligimus aptata eſſe ſecula ver
bo dei vt ex inuiſibilibꝰ viſibilia fierent
¶ Articuli pertinentes ad deum ratio
ne nature aſſumpte ſunt etiam. 7. Pri
mus pertinet ad conceptionē. qui cōcep
tus eſt de. ſ. ſ. 2ꝰ ad natiuitatē. natus eſt
ex Maria virgine. 3ꝰ ad paſſionē. paſ
ſus ſub pōtio pilato. 4ꝰ ad deſcenſio-
nē ad inferos. deſcendit ad inferna 5ꝰ
ad reſurrectionem. tertia die reſurrexit
a mortuis. 6ꝰ ad aſcenſionem. aſcen-
dit ad celos ⁊c̄. 7ꝰ ad iudicium. inde
venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos
¶ Horum articulorū. Petrus in vnū
complexus eſt dicens. Credo in vnum
deum quantum ad vnitatem eſſentie.
Patrem omnipotentem. quantum ad
omnipotentiam patris. Creatorem celi
⁊ terre. q̄tū ad opus creatōis. Johānes
poſuit articulum de perſona filij. articu
los de conceptione ⁊ natiuitate ꝯiunxit
Jacobus zebedei in vnum articulum. d̄
paſſione poſuit andreas. de deſcenſu ad
inferos Philippus. reſurrectionē Tho
mas. aſcenſionem Bartholomeus. ad-
uentum ad iudicium Matheus. de per
ſona ſpiritus ſancti Jacobꝰ alphei. opꝰ
gratie dixerunt duo apoſtoli. Nam Si
mon poſuit effectum gratie quo ad col-
lationem boni. ſ. ſanctam eccleſiam ca-
tholicam ſanctorum communionem:
Judas iacobi quo ad mali remotionē.
ſ. remiſſionem peccatorum. effectū glo-
rie poſuit Mathias. vel ſm aliq̄s Tho
mas. ¶ Sed eſt ne neceſſarium habere
actum circa omnia hec vel aliqua eorū
dico ꝙ neceſſarium fuit pro omni ſtatu
habere actum implicitum de omnibus
tunc enim habetur actus implicite quā-
do habetur habitus. Sed habere ſolū
talem actum non ſufficit. ſed in habente
vſum ratiōis requiritur actus diſtincti
or ⁊ explicitus. ſed non requiritur neceſ
ſario in quolibet pro iſto ſtatu. ſcilicet ꝙ
omnes illos articulos explicite ⁊ diſtin
cte credat. quia deus nullū obligat ad.

impoſſibile. ⁊ ideo ſi ſit aliquis rudis q̄
nõ poſſit concipere quid ē natura ⁊ q̄d
pſona nõ eſt neceſſe ꝙ habeat actum ex
plicitum de articulo ptinēte ad eſſentie
vnitatem ⁊ perſonaꝝ trinitatem diſtin
cte ſicut habent clerici lr̄ati. ſed ſufficit
ꝙ ſi nõ pōt talia intelligere quia nec ter
minos ꝙ credat ſicut eccleſia credit. qui
libet tamē habens vſum rationis tenet
ꝓ aliquādo ad aliquē actum explicituꝫ
⁊ maxime ad illa que ſūt groſſa ad capi
endum. ſicut ꝙ christus natus eſt. ⁊ paſ
ſus ⁊ alia que ptinent ad redemptionē.
¶ Sic igitur oēs tenent ad aliquem
actum explicitū ꝓ aliquādo. ⁊ ad alios
in generali vt ſcꝫ credat quod eccl'ia cre
dit. ſed ad omnia credenda explicite te
nentur maiores in eccleſia qui p̄ficiunt
aliĵs ⁊ tenentur aliquos in fide inſtrue
re verbo veritatis ⁊ exemplo honeſtati
⁊ de huiuſmōi loquit Aug .14. de tri.
c. i. Aliud eſt ſcire tm̄modo quid hō cre
dere debeat ꝑpter adipiſcendam vitam
beatam que nõ niſi eterna eſt. Aliud eſt
ſcire quēadmodum hoc ipſuꝫ ⁊ piĵs opi
tuletur ⁊ contra impios defendatur. qd̓
eſt maioꝝ in eccleſia. aliter cito deficeret
fides ſimpliciū. maiores igitur qui hn̄t
alios inſtruere tenentur fidem explicitā
habere de omnibus ⁊ ꝓ tempore illa q̄
credenda ſunt aliĵs explicare ſm̄ capa
citatem eorum.

Sed hic occurrunt
q̄dam dubia. Si. n. ſimplices non tenē
tur de neceſſitate oīa credibilia explicite
⁊ diſtincte credere vt dictum eſt. igitur
nõ tenentur quemlibet errorem ꝯtrariū
articulis cauere. nõ. n. tenent oppoſituꝫ
illius cauere cuius oppoſitū non tenent
agnoſcere ⁊ ita poſſet aliquis licite cade
re in errorem repugnantem alicui arti
culo. ¶ Preterea ſi ſufficiat ſimplicibꝰ
habere fidem explicitam de aliquibus
⁊ de aliĵs implicita: ⁊ tunc ſi ille cui incū
bit inſtruere ſimplices predicaret aliq̄d
oppoſitum fidei poſſet ſimplex licite ad
herere doctrine eius credendo tanquaꝫ
verum aliquid falſum. ⁊ tunc eſſet fide
lis ⁊ infidelis: fidelis quidem. quia non
tenetur actum explicitum habere de ar
ticulo contrario. infidelis quia credit ali
quid eſſe veꝝ quod repugnat fidei. ¶
Preterea. videt ꝙ maiores in eccl'ia non
tenent explicite credere magis q̄ aliĵ mi
nores. quia d̓ neceſſitate ſalutis nõ tene
tur vnus plus q̄ alius niſi ad plus obli
getur. ſed nõ obligatur aliter ad creden
dum maioꝛ q̄ minoꝛ. quia oēs obli
gantur in baptiſmo ad credendum vbi
omēs equaliter obligātur igitur nõ ma
gis explicite tenetur credere vnus q̄ aliꝰ
¶ Ad p̄mum iſtoꝝ nego ꝯſequentiam
p̄mā. quia quilibet ſimplex tenet cauere
nõ ſolū oēꝫ errorem ꝯtrarium articulis
numeratis. ſed etiā oē qd̓ eſt ꝯriū ve
ritati ſcripture. ſ. canonis biblie. quia n̄
poſſet aliquis ptinaciter adherere ꝯrio
alicuius veritatis in biblia quin iudica
retur hereticus. Et cū arguis nõ tenet
ad cauendū errorem niſi teneat ad cre
dendum explicite eius oppoſituꝫ. Dico
ꝙ hec ꝯſequētia nõ valet. ſicut pꝫ i mo
ralibus aliĵs. qꝛ tenet cauere q̄libet oē
peccatū mortale ⁊ tamē nõ tenet ſcire ⁊
cognoſcere explicite in quo gradu ſup
bia eſt peccatum mortale. vl' gula. quia
nec multi experti in ſcientia ſciunt hoc.
ſed circa hoc ſunt altercationes. ¶ Di
co tūc ad ꝓpoſitum ꝙ aliqua ſūt q̄ cō
muniter p̄dicant in eccl'ia. ⁊ talia ſūt ne
ceſſaria ſimplici ad credendū explicite. ſ.
ꝙ xp̄s natus ē de v̓gine Maria. ꝙ fuit
crucifixus ꝓ redemptōe generis hūani.
ſed ſi ſit aliq̄d credendū qd̓ tn̄ nõ p̄dicat
cōiter in eccl'ia. ſed predicat ſpēaliter in
vno loco de nouo. non eſt neceſſarium
ſimplici credere illd̓ adherēdo illi firmit
tanq̄ vero. imo neceſſariū eſt magis illi
non adherere quouſq̄ ſciat illud credi
ab eccleſia tanq̄ verum. ⁊ cum hoc ſibi
conſtiterit: tenetur illi firmiter adherere

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſicut in moralibus quando ſunt alterca
tiones de aliquo peccato quãdo primo
eſt mortale. vt ſi vnus peritus in ſcia di
cat ꝙ nõ licet ſic mercari. ⁊ alius dicat:
ꝙ liceat tutius eſt nõ ꝓcedere ſic nec ſic
ſꝫ expectare quouſqꝫ veritas pateat ali
unde. Si enim ita eēt ꝙ vnus doctor di
ceret aliquē peccare mortaliter niſi ſic fa
ceret: ⁊ alius ꝙ peccaret ſi ſic faceret. tūc
ſimplex foret perplexus. iõ bene vidēdū
eſt in moralibus anteqꝫ aliquid aſſerat.
⁊ per hoc patet ad 2^m. ¶ Ad 3^m dico. ꝙ
maiores tenent ad credenduꝫ magis ex
plicite ⁊ ad veritatē ſcripture magis in
telligendã ꝙ̄ ſimplices. ſed nõ in hoc ꝙ
obligauerūt ſe in baptiſmo vt procedit
argumentū. ſed in hoc ꝙ curam anima
rū ſuſcipiūt. ex quo enim ſunt in ſtatu al
tiori ꝙ̄ ſimplices. ideo obligant ſe ad il
luminandū alios. ⁊ per conſequens ad
veritatem ſcripture capiendã ⁊ explici
te credendã omnes igitur tenētur ꝓ quo
libet ſtatu ad fidē mediatoris poſt lap
ſum hominis. quia nullus ſaluat niſi ſit
membrū eccleſie poſt lapſū. qḋ non eſt
niſi in fide mediatoris. ſicut patꝫ ꝑ apo
ſtolum ad Heb. x. Diffuſe. ⁊ per Hug. ḋ
ſa. li. i. ¶ Preterea. ſicut creator eſt prin
cipium eſſendi in natura condita. ita et
redemptor eſt principium reparatōnis
in natura lapſa. ſed nullus poteſt recrea
ri ſine recreatore vel redemptore. ſic̄ nec
eſſe ſine creatore. ſicut igitur fides de cre
atore ſemper fuit neceſſaria ad ſalutem
ita fides redemptoris ſemper fuit neceſ
ria ad ſalutem poſt lapſum humani ge
neris. ſed illa fides de mediatore pōt eē
explicita. ſicut ꝙ dei filius deus ⁊ homo
redimeret genus humanū ꝓpter hoc ꝙ
naſcerec de virgine ⁊ moriretur in cruce
ſed ſic explicite credere in redemptorem
non fuit neceſſe pro omni ſtatu. ſed hoc
ideꝫ potuit credi magis confuſe. ſ. ꝙ de⁹
ordinaret aliquã viam redemptōnis. ſꝫ
ꝙ hoc fieret per filiū ſuū incarnatū: vel
per angelū. vel hominē purū nõ fuit ne
ceſſe credere. ſed ſic generalr̄ credere fu
it neceſſariū omni homi ad ſalutē. Sed
habentes legē moſaycã tenebantur cre
dere magis explicite ꝙ̄ nõ habētes. quia
ipi habuerūt fidem redemptoris magis
explicite traditã in ꝓphetijs ⁊ pſalmis.
¶ Ad actum autē fidei duo concurrūt
neceſſario. ſ. habitus inclinans determi
nate in verum. ⁊ ipſa credibilia aliquo
modo preſentia. credibilia enim nõ ſunt
preſētia in habitu. ideo requirit doctor
qui aliquo modo ipſa explicet. ſ. de⁹ vel
aliquis alius. quilibet igitur tenetur ad
tot credenda ex habitu q̊ credibilia ſunt
ſibi explicita ab alijs ſcientibus. et quia
null⁹ in veteri lege habuit tot ſibi expli
cita quot habemus nos in lege noua. iõ
nullus tenebatur ad tot explicite creden
da. ⁊ ſi aliqͥs habuerit ſibi tot reuelata
vt forte Abraam tenebatur illa credere
⁊ alijs credenda explicare pro captu mē
tis ſue pro ſtatu illo.

Vltimo uidenduz
eſt. vtrum actus antiquorum fuerit de
eodem credibili de quo eſt noſter actus
⁊ loquor de actu credendi in redempto
rem. Qui dicerent ꝙ idem verum eſt ḋ
preſenti. de preterito. ⁊ de futuro. dice
rent ꝙ ſic. ⁊ quia eadem fuerunt extre
ma ſimplicia credita. igitur eadem fuit
vnio extremoruꝫ. ⁊ ideo idem credibile
fuit quod antiqui crediderunt futurum
⁊ quod nos credimus preteritum. quia
⁊ ipſi crediderunt redemptorem ventu
rum. ⁊ nos credimus iam veniſſe. Ali
ter tamē pt̄ dici ꝙ eadē ꝯplexio nõ eſt ſi
mul vera ⁊ falſa. nec ſimul contingēs et
neceſſaria. ideo nec eſt formalr̄ eadeꝫ cõ
plexio cum dicitur modo ⁊ credit a no
bis: xp̄s natus eſt. quia hec eſt vera nūc.
⁊ hec: xp̄s naſcitur⁹ eſt. eſt mõ falſa. Si
militer p̄ma eſt nõ contingēs. qꝛ de p̄te
rito. 2ª erat contingēs. qꝛ dependebat ex
libera dei voluntate. nõ eſt igit̄ eadeꝫ cõ
plexio de redemptore quã crediderunt

antiqui: ⁊ quã credimus nos. pōt tamē
dici eadem cõplexio materialr: ⁊ eadem
vnio terminoꝝ ſi abſtrahitur ſignifica-
tum cõplexionis a mõ ſignificandi quã
ipſi crediderũt ⁊ quã nos credim⁹ modo
de redemptore. vt. ſ. concipiat ſignifica-
tum nomialr ⁊ nõ verbaliter. ſic curſus
vt concipit ſine tpe cõſignificato per ver
bum p̄teriti temporis ⁊ futuri: ⁊ abſtra
hitur cõplexio ab omī mõ ſignificandi
cũ tpe. Silr ſi intelligit cõplexio ſic pro
aliquo inſtante determiato ⁊ abſtrahat
illud inſtãs a reſpectib⁹ ad tp̄s p̄teritũ
⁊ futurũ. qꝛ hi⁹ reſpect⁹ nõ includunt in
rõne inſtãtis. tũc eadē complexionē po-
tuerũt ipi concipe ⁊ ꝓ eodē inſtãte quã
nos credim⁹ de redemptore. qꝛ tñ ꝯplex
iones nõ ſunt formalr eedē niſi ꝯcipitur
ſignificatũ cũ mõ ſignificãdi. ⁊ mod⁹ ſig
nificandi rõne verboꝝ eſt cõſignificare
tp̄s. iõ nõ eſt formalr eadē ꝯplexio quã
crediderũt antiq̄ de mediatore. ⁊ quam
nos credimus modo. ſed ipi xp̄m naſci-
turũ. nos xp̄m natũ. ⁊ vna eſt modo fal
ſa ⁊ alia vera. vna mõ neceſſaria de p̄te-
rito. alia tunc cõtingens de futuro.

Ad primum princi

pale cõcedo ꝙ actus credēdi dependeat
ex duobus. ſ. ex habitu inclinãte. ⁊ p̄ſen
tia credibilis. qꝛ nõ ſũt p̄ñtia in habitu.
⁊ ideo ſine doctore ⁊ reuelatore nõ tenē
tur ſimplices q̄bus nõ erãt tot credēda
explicita tot credere ſicut Moyſes. nec
Moyſes forte ſic tenent modo maioreſ
in eccleſia. qꝛ tot credibilia nõ erant ſibi
reuelata. oppoſito mõ eſt de ſcia. qꝛ hñs
habitũ ſcie eo ꝙ generat ab obiecto ſic
a ptiali cauſa hꝫ obiectũ ſufficiēter p̄ñs
q̄uis nõ ex vi habitus. ſed ꝑ ſpēs q̄ ma-
nent q̄diu manet ſcia. ideo pōt ꝯſidera-
re qñ vult. ⁊ in ptãte eius eſt poſt ſciam
habitã ꝯſiderare quodcũqꝫ contentoꝝ
in habitu. nõ ſic eſt de fide: pꝫ. nec ſuffi-
cit q̄cunqꝫ occurſus credibiliũ ad intel-
lectũ ad hoc ꝙ habitus inclinet in actũ

firmiter eliciendũ. ſicut patꝫ de baptiza
to nunc cui ſi ſtatim occurrãt fantaſma
ta illoꝝ termioꝝ mori ⁊ reſurgere. ⁊ cõ
ponat apud ſe mortui reſurgent nõ cre-
det niſi ꝓus ſibi conſtiterit per aliquē ꝙ
ſit articulus credēdus. iõ neceſſario req̄-
ritur cũ fide infuſa fides acquiſita in au-
ditu. ¶ Ad 2m dico ꝙ q̄uis cõiter ꝓus
illuminent angeli q̄ homies de fiendis.
hoc tamē nõ eſt neceſſariũ. ſed pōt deuſ
aliter ordinare. vt ꝓus reuelet aliq̄d ho-
minibus per infuſionē fidei ⁊ credendo-
rum reuelationē q̄ angelis. ideo nõ va-
let ꝯña. angeli nõ cognouerũt incarnati-
onē ante xp̄i aduentũ. igit nec hoies cre
diderunt eam. ⁊ ꝙ dicis ꝙ angelus eſt ꝑ
ſpicatioris intellectus. nihil eſt ad ꝓpo-
ſitũ. qꝛ ꝓcedit de cognitis nãliter. tñ an-
gelus qui annũciauit eam nouit ipaꝫ an
teq̄ eſſet completa. ¶ Ad aliud cõcedo
ꝯclonem modo dicto in pede. q. credo
tamē ꝙ nõ ſunt aliqua in nouo teſtamē
to que nõ p̄ñt extrahi de veteri i aliquo
ſenſu allegorico vel tropologico. vł ana
gogico. tamē nõ omia concipiunt in ſen
ſu hiſtorie. ⁊ lr̄e in ve. te. ¶ Ad aliud in
oppoſitũ poteſt dici ꝙ accipit falſũ. ſ. ꝙ
quilibet tenet ꝓ omni ſtatu diligere oīa
diligibilia ex charitate. qꝛ Saluator di-
cit in Math. Audiſti qꝛ dictũ eſt anti-
quis. dili. a. tuũ: ⁊ odi. ha. ini. tuũ. ergo
videt ꝙ nõ tenebant inimicos diligere.
tñ poſito ꝙ ſic. dico ꝙ tenent oēs impli-
cite diligere ſed nõ explicite. ſicut ñ tenē
tur omēs omia diligibilia explicite cog-
noſcere. ⁊ ſic tenent oēs implicite omia
credibilia credē. ¶ Preterea dico ꝙ nõ
eſt ſimile. qꝛ fides eſt in intellectu ſubiec-
tiue. Et ſi obijcitur ꝙ aliquis poteſt cre-
dere nolens. qꝛ que ſũt in intellectu p̄ce-
dunt velle. dico ꝙ nõ ſeq̄tur. quia actus
credendi dependet ex duobus. ſ. habitu
inclinãte. ⁊ credibili p̄ſentato. nõ quocũ
qꝫ ſed p̄ſentato tanq̄ credibile. ⁊ ſic cõit
nõ p̄ñtatur niſi per doctrinã. ⁊ adhuc ſi
ſic preſentat: nõ neceſſario credit intelle-

ctus vt ſic credere p̄cedit velle. quia proponens credibile intellectui non demonſtrat ita vt cogat intellectū ad aſſentiendū: ideo nō credit niſi volens. q̄uis aūt voluntas ſic habeat imperiū ſup actuꝫ credendi: non tamē habet imperiū ſup oppoſitum actum ſtante fide. vt intellectus diſſentiat credibili ꝓpoſito per imperium volūtatis. ſed ſolū poteſt impedire intellectū ne exeat in actum ſuū credendi elicitū circa credibilia propoſita.

Iuxta hoc poſſet queri. Utruꝫ ad hoc ꝙ fides ſit in intellectu neceſſe ſit aliquē habitum infuſū eſſe in voluntate. ⁊ dicunt aliqui ꝙ ſic. quia vt dicunt: intellectus pro ſtatu iſto non mouetur niſi a duobus. ſ. ab obiecto ⁊ voluntate que eſt vniuerſalis motor. ⁊ credibile non eſt ita efficax vt moueat ipm̄ intellectū ad aſſenſuꝫ. ideo ad hoc ꝙ intellectus aſſentiat oportet ipm̄ a voluntate moueri. ſed a voluntate moueri nō poteſt ad aſſentiendū alicui ſupernaturali: niſi in volūtate ſit aliquis habitus ſupernaturaliter inclinans ad illud volendum. ſicut ergo requirit in intellectu habitus ſupernaturalis ad aſſentiendū ita ⁊ in voluntate vt velit ipſum aſſentire. ¶ Preterea. ad hoc ꝙ actus dependens a duobus agentibus ſit perfectus: neceſſe eſt principale agens perfici ſupernaturaliter. vel tantuꝫ vel plus ſicut inſtrumentale. ſed volūtas reſpectu actus credendi eſt motor p̄ncipalis. intellectus autem inſtrumentalis. igitur ſi habitus ſupernaturalis requiritur in intellectu ad hoc ꝙ aſſentiat: magis requiritur in voluntate habitus ſupnaturalis ad hoc ut moueat ⁊ velit ipſum aſſentire. Sed contradictionē non video quin intellectus ſi fieret mere per ſe ⁊ haberet obiectum preſens poſſet intelligere vel credere ſibi preſentato.

Ideo dico ad argumentū ꝙ actus credēdi eſt ab obiecto p̄ſente ſicut ab efficiente actum. nō ſic aūt eſt a voluntate. aliter ſi volūtas eſſet cā actus credendi ⁊ ꝓponeretur intellectui aſtra eſſe paria: nulla perſuaſione facta: poſſet voluntas imperare intellectui credere determinate aſtra eſſe paria. et hoc nihil eſt. ſed oportet obiectum habē cālitatem ſuper actum. nec volūtas mouet niſi moueat obiectum. tunc dico ꝙ credibilia vt ſunt p̄ſentia in ſe: ſiue in fide acquiſita vel infuſa. lꝫ hoc vltio mō nō ſufficiāt ad mouendū intellectū ad actū ſed voluntas vt dicis ſimul mouet. ⁊ verum eſt pro quāto mouebat ad acquirēdum fideꝫ acquiſitā. Sed poſita fide acquiſita: credibili p̄n̄te: poteſt intellectus per habitū infuſū credere. dūmodo voluntas nō cōtramoueat. nec plus requiritur. ⁊ eſto ꝙ requirat motio poſitiua voluntatis etiā ſufficit voluntas ad ſic mouendū in puris nālibus. quia poſito vero ſupnāli p̄n̄te intellectui poſſꝫ volūtas mouere intellectū ad intelligendū illud dūmodo in intellectu eſſet habitus inclinans intellectū in illud. ſicut ē in ꝓpoſito. Et qn̄ dicis ꝙ principale agēs dꝫ eſſe diſpoſitiuū. dico ꝙ ſicut in iſtrumēto artificiali ſufficit acuties ad hoc ꝙ virtus motiua moueat ipm̄ ad ſcindendum. nec requiritur ſimilis diſpoſitō in p̄ncipali mouente vel diſpoſitio illi proportōnata. ſ. in virtute motiua. ita ħ ad hoc ꝙ voluntas moueat intellectum ad credendū credibile ſufficit diſpoſitio intellectus. ⁊ nō eſt neceſſariū ſupnāleꝫ diſpoſitionē ꝓportionalē illi poni in volūtate. nec ad hoc ꝙ difformiter operetur per inſtrumentū requirit talis diſpoſitō ꝓportionalis in voluntate q̄lis eſt in actu credendi p̄fectiori ⁊ minus p̄fecto: ſed ſufficit ꝓportionalis diſpoſitio in intellectu differens ſm̄ ꝙ gradus differentes in perfectione ſunt in actibus.

AD ſecunduz
queſitum poteſt dici. q̄ q̄
libet habitus intellectua-
lis habet vnitatem ex vnitate ſui primi
obiecti in quo habitus virtualiter con-
tinetur ſicut in ſua cauſa partiali. ſic Ge
ometria dicitur vnus habitus ex vnita
te linee. in qua linea omnia alia que de-
ducuntur in ſcientia illa virtualiter cō-
tinentur mediatius vel imediatius ſm
q̄ ſe habent ad illam. tamē ſi alia expli-
cita in ſcientia conſiderent ſub proprijs
ratōnibus in ſe non autē vt ꝯtinentur i
aliquo vno pmo ſubiecto: forte tot ſūt
habitus quot concluſiones diſtincte ſpē
ſunt demonſtrate. nō poteſt autem dici
q̄ fides infuſa habeat vnitatem ex obie
cto primo ſcʒ deo. quia deus nō mouet
in ratōne obiecti ad cognitionē omniuʒ
credibilium: nec in deo vt in obiecto cō
cipiuntur omnia credibilia. vt ex illo d̄-
duci poſſunt. licet ꝯtineat omnia vt cau
ſa effectiua omnium ideo oportet dice-
re q̄ habeat vnitatem vel ab vnitate re
uelanti credibilia. quia omnia reſpiciū-
tur a fide vt ṙuelata a deo. ⁊ hec forma
lis ratō eſt vna in omibus ſm opi. ſ. di-
ctam. vl' q̄ habeat vnitateʒ in ſe forma
liter ex ſe ipſa. quāuis illam effectiue ha
beat a deo ⁊ nō habeat vnitatem ex ali
quo vt obiecto. ſicut ſcientie cauſate ab
obiecto.

EST antē ſpes.
Circa iſtam. 26. di. in q̄ ma-
giſter agit de ſpe. querit vnū
Utrum. ſ. ſpes ſit virtus theologica di-
ſtincta a fide ⁊ charitate. Q nō. qꝛ nul-
la paſſio eſt virtus. ſpes eſt paſſio ex p̊
eth. ḡ. Preterea. nulla virtus theologi
ca determiat medietatē duaꝝ malitiaꝝ
ſpes determiat tale mediū ḡ. ꝓbatō ma
ioris. quia vbicūqꝫ eſt mediū duaꝝ ma
liciaꝝ ibi pōt eſſe defectus ⁊ exceſſus. ſʒ
intendendo in deum ꝑ deſiderium non
poteſt eſſe exceſſus. ſicut pʒ in alijs vtu-
tibus theologicis. non. n. poteſt homo
nimis credere in deū vel diligere deum
ꝓbatio minoris. quia ſpes determinat
medium inter preſumptionē ⁊ deſpera-
tionem. ſicut inter duas malitias. Pre
terea virtus theologica nō eſt in nobis
niſi a deo immediate infundēte illam.
ſed abſqꝫ infuſione dei ꝯuenit hr̄e ſpem
reſpectu eorum reſpectu quoꝝ ponitur
cōmuniter: ꝓbo. quia ꝑ ſpem acquiſitā
cōuenit ſperare ꝓmiſſum hominis ve-
racis. igitur multo magis ꝑ ſpem acqui
ſitam cōuenit ſperare ꝓmiſſum dei q̄ ē
ſūme verax. Preterea. duo ꝑfectibilia
reſpectu eiuſdem obiecti numero ſuffi-
cienter ꝑficiunt duabus ꝑfectōnibus. ſʒ
in anima nō ſūt niſi due potentie ꝑfecti-
biles reſpectu obiecti increati. ſ. intellec-
tus ⁊ voluntas. igitur ſicut intellect' ſuf
ficienter ꝑficitur vno habitu q̄ eſt fides
talis obiecti: ita ⁊ voluntas reſpectu ei'
dem ſufficienter ꝑficit vno habitu qui
eſt charitas. igitur nō erūt niſi due vir-
tutes theologice. Q ſi dicatur eſſe. 3. ꝑ
tes imaginis. ⁊ ſm eas tres requiri habi
tus eas ꝑficientes. Contra. quia due ꝑ-
tes imaginis ꝑtinēt ad intellectū. ⁊ vna
ſola ad voluntatē. igitur ſi ſm illam di.
requirent duo habitus: duo habit' the
ologici ponerent in pte intellectiua: ⁊ vn'
ſolus in voluntate. qd̄ eſt manifeſte fal-
ſum. quia ſpes ſm aliquos non ponit eſ
ſe virtus intellectualis. Contra. 2ᵃ ad
Cor. 13. Nunc autem manēt fides ſpes
charitas tria hec.

In iſta queſtione
fundamētū ē auctas Apl'i iā dicta cui i-
nitūr ſācti tractā° d̄ illa mā. tn̄ ſi auctas
ꝯtēpneret innitēdo rōi nāli tn̄ cū ſʒ cā
ꝑlalitas ſit vitāda vbi n̄ apparʒ nec̄itas
ponēdi ꝑlalitatem. ⁊ i ꝓpoſito nō vide
atur cē nec̄itas ponēdi tertiā vtutē theo
logicā diſtictā a fide ⁊ charitate. negaret
ſpeʒ cē vtutē diſtictā a fide ⁊ charitate.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Hoc probaſ. quia voluntas eadē vtute
diſponiſ ſufficient ad velle ordinatū ꝛ
nolle ordinatū. ꝓbo qꝛ nō pōt eſſe ordi
natū nolle niſi reſpectu eiuſ cuius oppo
ſiti eſt ordinatū velle. qḋ confirmaſ per
illud. i. de aīa. Rectū eſt iudex ſui ꝛ obli
q̄. Eodē etiā ſufficient diſponiſ ad amā
dum bonū pn̄s ꝛ deſiderandū bonū ab
ſens. Hoc etiā ꝓbaſ rōne. quia eodē ten
dit aliquid in terminū nō habitū: ꝛ qe
ſcit in habito. Et aucte Aug. 9. de tri. c
ulti. Appetitus inhiātis fit amor fruētꝭ
igiſ ſi ſit aliq̄s habitus q̄ voluntas ſuffi
ciēter diſponiſ ad ordinatū velle reſpe
ctu frui. uel reſpectu boni pn̄tis. ille ſuf
ficiet ad omne velle ordinatū qḋ eſt deſi
derare. ꝛ ad omne nolle ordinatū. ſed ꝑ
ſolā charitatē ſufficiēter diſponiſ volū
tas ſupnāliter ad amandū omne diligi
bile uel fruibile pn̄s. ğ iſta minor ꝓbaſ
quia amicicia acq̄ſita ſufficit ad omne
velle ordinatū circa amicū. ꝛ h̄ tam ad
velle deſiderij q̄ꝫ ad velle qḋ ē amare ꝓ
ſens. q̄ꝫ etiā ad nolle qḋ ē oppoſitū ami
co. ſed nō eſt minus ſufficiēs amicicia in
fuſa quantū ad multitudinē obiectorū
q̄ꝫ amicicia acq̄ſita cū charitas ꝑ latitu
dinem ſe extendat ad omnia diligibilia
ex charitate. ğ. Tenēdo ꝯcluſionē iſtā
poſſet dici ꝙ ſpes aggregat in ſe q̄dāmō
duas virtutes. ſ. fidē ꝛ charitatē. actus
enim ſpei qui eſt expectare includit cer
titudinē. ꝛ hec certitudo ꝑtinet ad intel
lectū ꝛ fidē. includit etiā deſideriū qḋ ꝑ
tinet ad voluntatē. ꝛ ſi ſit deſideriū me
ritoriū ꝑtinet ad charitatē q̄ ꝑficit vo
luntatē. ſicut igiſ expectatio ꝑfecta ꝛ me
ritoria includit certitudinē intellectuſ ꝛ
deſideriū volūtatis ordinate. ita ſpeſ ut
virtus ꝑfecta diceret includere ꝑ quan
dam aggregationē fidem ꝛ charitatē. ꝛ
ſm̄ hoc poneret virtus tertia nō forma
liter nec ſimpliciter. ſed ſm̄ ꝙ aggregat
formaliter in ſe duas. Quia tamē deſi
deriū nō habiti pōt eſſe voluntatis ſine
charitate: ꝛ totus actus ſpei ꝛ ipſa ſpes
pōt eſſe in formis. ideo melius videſ eē
ponendū ꝙ ſpes intm̄ cōuenit cū fide ꝙ
non eſt alia virtus. Non enim eſt alius
habitus formaliter vniuerſalis ꝛ parti
cularis. ſicut patet in omnibꝰ habitibus
intellectualibꝰ. ſed fides eſt reſpectu vni
uerſalis. qꝛ fide teneo omnē iuſtū finalī
ter eſſe ſaluandū. ꝛ ſpes eſt reſpectu par
ticularis. qꝛ ſpe teneo me iuſtū finaliter
eſſe ſaluandū. igiſ non eſt alius habitus
huiꝰ ꝛ illius. Cōfirmaſ. qꝛ deſperāſ nō
diciſ odire ſed diffidere. nec perſuadet ut
amet uel optet. quia optaret ſi crederet
illud eſſe poſſibile. ſed ꝑſuadetur ut cre
dat illḋ eē poſſibile a ſe attingi. Scḋm
hoc diceret fides eſſe oīum articulorū
reuelatorū ꝑtinētiū ad quaſcūq; perſo
nas ꝛ ad quecūq; tp̄a. Spes aūt eſt que
dam fides. quia de reuelatis ꝑtinentibꝰ
ad ſeipſum qui habet fidē. ꝛ tm̄ ꝑtinēti
bus ad futura. nec illa ſpecificatio vari
at habitū. ſicut nec in alijs habitibuſ in
tellectualibus. ſed eſt idē habitus ſpeci
ficationē quandā hn̄s ex parte obiecti.
nō ğ poniſ tertius habitꝰ. ſed fides quā
tum ad quedā. puta quantū ad futura
ꝑtinētia ad ipſum credentē: diciſ ſpes.
cū tm̄ fides ſe extendat ad ꝑſonā creden
tem ꝛ ad alias. Q. ſi dicaſ futuritionē
in aliq̄ variare obiectū. ꝛ ita diſtingueſ
ſpem ab alijs virtutibus. Cōtra. ꝑmo
quia idē eſt habitus vniuerſalis ꝛ parti
cularis. ſicut patet in omnibꝰ habitibuſ
intellectualibꝰ. cū igiſ de iſta. omis fina
liter iuſtus ſaluabiſ ſit fides. igiſ ꝛ ḋ iſta
ego ſi ſim finaliter iuſtus ſaluabor. eſt fi
des. Secūdo qꝛ ſi futuritio ſit formaſ
ratio obiecti. ğ ſpes nō eſt virtuſ theolo
gica. quia non reſpicit eternū pro obie
cto ſcḋm hoc ſed aliquid tēporale. quia
tēporalitas eſſet formalis ratio obiecti.
¶ Tertio ſi futuritio requirat ꝓprium
habitū: pari ratione ꝛ preteritio. ꝛ ita
non erit idem habitus fidei de preteritiſ
ꝛ futuris. Qui teneret viam iſtā poſ
ſet dicere ꝙ ſicut in anima ſunt due po

tentie nate attingere deū in ratione obie
cti.ſ. intellectus ꝛ volūtas: ꝛ hoc ꝑ act⁹
illicitos ab eis. ita ꝛ ſufficienter ꝑficitur
vtraqꝫ potentia vnico habitu reſpectu
vnius obiecti ꝛ ita ſicut intellectus ſuf
ficienter ꝑficit̄ reſpectu illius obiecti per
habitū fidei infuſum. ita ꝛ volūtas per
charitatē ꝛ ſaluarent̄ dicta de ſpe. quia
eſt tertius habitus includens ꝑ aggrega
tionem hos duos habitus. uel probabi
lius ꝙ eſt quedā fides particularis reſpi
ciens bona futura ab illa ꝑſona attingē
da. ꝛ quo ad hoc diſtinguit̄ a fide abſo
lute ſūpta q̄ indeterminate reſpicit oēs
ꝑſonas ꝛ oia credibilia quorūcūqꝫ tēpo
rum. Via illa nō placet. quia videt̄ ob
uiare auctoritatibus ſanctorū innitenti
bus dicto Pauli. quere.

Alio modo poſſet

dici ꝙ cū ꝯtingat exceſſiue ſperar̄ bonū
futurū. ſicut patet in ꝑſumente ꝛ dimi
nute: ut patet in deſperāte. illa paſſio q̄
eſt ſpes indiget moderamine. ꝛ per ꝯn̄s
ille habit⁹ moderatiuus cuꝫ ſit reſpectu
obiecti eterni: qd̄ cōſequit̄ ſperans: pōt
eſſe habitus theologicus: ꝛ vocat̄ ſpes.
quia ꝑ hoc intelligit̄ habitus moderās
paſſionē quo q̄s tēdit in bonū eternum
conſequendū. Cōtra hoc obĳcit̄. quia
tunc ſpes eſſet virtus moralis: nō theo
logica. q꞉ virtus moderatiua paſſionū
moralis eſt. quilibet. n. moralit̄ ꝑfectus
indiget oībus habitibus reſpectu paſſio
nū que nate ſūt eſſe diminute uel exceſſi
ue. ꝛ tūc eēt aliq̄s timor infuſus qui tn̄
nō eſſet virtus theologica. q꞉ nō eſſet re
ſpectu boni increati. ſꝫ reſpectu mali tm̄
habitus aūt theologicus eſt reſpectu bo
ni increati.

Alio modo dicitur

quere. 8. quodlibet. h. q. 15. ꝙ ſpes diſti
guitur a charitate. licet habeant ꝑficere
eandē potentiā. ſ. voluntatē. quia ſpes ē

in iraſcibili. charitas in cōcupiſcibili. ꝛ
illa nō ſolū in appetitu ſenſitiuo: ſꝫ etiā
in volūtate diſtinguit̄. qd̄ ꝓbat̄ quadru
pliciter. Primo ꝑ obiecta. nā obm̄ con
cupiſcibilis eſt bonum delectabile. obm̄
aūt iraſcibilis eſt bonū arduū. bonū de
lectabile eſt bonū concupitū a ꝯcupiſcē
te ꝓpter cōmodū eius. bonuꝫ arduū di
citur bonū appetitū q̄ volūtas appetit
ſupare oīa ſibi ꝯ̄ria. ſed iſte due ꝯditio
nes que ſūt eiuſdē boni ſub eadem rōne
obiecti nō tm̄ ſūt ꝯditiones boni ut nūc
ſed etiā boni ſimpliciter. igit̄ nō tm̄ ſunt
boni ut eſt appetitus ſenſitiui. ſed etiam
ut eſt obm̄ volūtatis. ſic igit̄ iſte due cō
ditiones accn̄tales diſtinguūt iraſcibile
ꝛ cōcupiſcibile nō tm̄ in appetitu ſenſiti
uo ſed etiā in volūtate. Secūdo ſic. ira
ſci eſt actus ſolius iraſcibilis. ꝯuenit aūt
iraſci nō tm̄ ex paſſione q̄ eſt in appeti
tu ſenſitiuo: ſed etiā que eſt in volūtate.
Iraſci. ꝛ nolite peccare. in pſal. igit̄ act⁹
ille eſt reſpectu volūtatis. ꝛ ita iraſcibilis
erit in voluntate. Tertio ꝓbat̄ hoc ex
cōpatione diuerſorū actuū adinuicem.
q꞉ ꝯcupiſcibili volūtatis in ꝯtēplatione
q̄ſcente qn̄qꝫ inſurgit volūtas ad ipu
gnandū vitia impedientia contēplatio
nem. ꝛ ſic impugnando impedit ꝯtem
plationē. nulla aūt eadē vis habet actū
impeditiuū ſui ipſius in actu principali
igitur cōcupiſcibilis que querit delecta
ri nō inſurgit expugnando per quaꝫ ex
pugnationē impediat̄ a ſua delectatōne
igitur eſt alia vis. Quarto declaratur
hoc ꝑ actus diuerſos ꝑtinētes ad iraſci
bile in appetitu ſenſitiuo. quere in. h. q꞉
omnes illi actus vident̄ eque neceſſarij
in volūtate. igit̄ qua rōne ponet̄ iraſcibi
lis in appetitu ſenſitiuo: pari ratione ꝛ
in volūtate. Addit̄ ꝙ concupiſcibilis ē
principalis potentia. iraſcibilis autē eſt
quedam vis eius: ſicut in ſenſitiua oēs
paſſiones iraſcibil̄ oriunt̄ ex paſſionib⁹
cōcupiſcibilis ꝛ terminant̄ ad eas: ſic in
voluntate iraſcibilis eſt ꝓpugnatrix cō

cupiſcibilis. ¶ Contra illā opi. arguo. ⁊
primo cōtra primā rōnem que procedit
de obiecto. ⁊ quia illud de bono arduo
poſſet male intelligi. quero ꝙd intelligit
per bonū arduū. aut bonuꝫ abſens. aut
nō ſolū hoc ſed excedens facultatē potē
tie. aut tertio bonū appetibile .i. amabi
le excedens oīa alia ſibi ꝯria. Si primo
modo. igit iraſcibilis non erit in patria
⁊ per ꝯſequens ſpei non ſuccedit tentio.
quia oporteret ꝙ tentio eſſet in eadē po
tentia ⁊ vi cū ſpe. quia ſuccedit ſibi. In
patria enim non erit bonū deſiderabile
abſens. Si ſecūdo modo. igit in deo nō
eſſet iraſcibilis. quia nulluꝫ eſt obiectuꝫ
excedens reſpectu eius. igit nec tentio. cō
ſequens eſt falſū. quia non videt negan
dum ꝙ in deo ſit tentio reſpectu ſui ipi⁹
igitur ⁊ antecedēs. ſ. ꝙ in habentib⁹ ſpē
ſpes ſit habitus iraſcibilis. Si tertio mō
ſic male ponitur bonū arduum obiectū
ſpei diſtinctū contra obiectū charitatis
quia charitas inter omnes virtutes ma
xime reſpicit deum ſub ratione appeti-
bilis. quia ſub ratione boni infiniti.
¶ Preterea aut intelligit appetibilitas
iſta ī obiecto aptitudinaliter aut actua-
liter. Si aptitudinaliter. quia. ſ. aptum
natum ſit appeti. hoc maxime pertinet
ad obiectū charitatis. quia ut dictuꝫ eſt
charitas reſpicit deū uel obiectū ſuum
ſub ratione infiniti in ſe. Si actualiter
hoc eſt quia voluntas ſic appreciat. tūc
male aſſignatur appreciatio iſta eſſet ra
tio obiecti potētie. vel vis: quia ipſa ap
preciatio actualis eſt. quia volūtas per
actum ſuum appreciatur tm̄ obiectum.
hec autem appreciatio paſſiua actualis
ſequit in obiecto rationē formalem ob-
iecti. formalis autē ratio obiecti alicui⁹
potētie vel vis precedit naturaliter actū
illius potentie. vel vis. igit talis appre-
ciatio non poteſt eſſe ratio formalis ob
iecti talis potentie. vel vis. ¶ Preterea
actus adequatus iraſcibilis eſt iraſci. ſi-
cut actus adequatus intellectus eſt intel
ligere. ſed iraſci non poteſt reſpicere pro
obiecto bonū arduum aliquo predicto
rum modorū. quia iraſci eſt appetē vin
dictam ſiue punitionem: ut dicit. ꝗ°. re-
thori. nullum autē appetere reſpicit pro
obiecto uel puram punitioneꝫ uel ipſuꝫ
punibile. quia neutrū eſt appetibile. igit
iraſcibilis nō reſpicit arduum. ⁊ hec ra
tio improbat ſecundā rationē. pro opi.
predicta. quia ſi iraſci eſt actus iraſcibi-
lis. ex hoc ſequit ꝙ nō diſtinguitur a cō
cupiſcibili per rōnem boni ardui diſtin
cti a bono delectabili. ¶ Cōtra tertiam
rōnem arguit. quia ⁊ſi illud qđ natū eſt
impedire delectationē alicuius potentie
per actū poſitiuū ſit expugnādū per ali
quem actū ad hoc ut potētia quiete de-
lectet. tamē qđ natū eſt impedire tm̄ pri
uatiue nō oportet expugnare poſitiue.
ſed tm̄ priuatiue. ſ. fugiendo. Sed actus
vicioſus nō impugnat nec impedit poſi
tiue delectationē ordinatā cōcupiſcibil.
quia nō ſimul inſurgit talis actus quaſi
impediēs actū ꝯcupiſcibil. igit nō opor
tet actū illuꝫ expugnare niſi tm̄ priuati-
ue. ſ. ne talis actus inſit. Sed cuius ē cō
cupiſcere obiectū honeſtū: eius eſt fuge-
re obiectum inhoneſtū. igitur concupi-
ſcibilis expugnat. ¶ Preterea in iſta op.
primo ponitur ꝙ concupiſcibilis nō ꝓ-
pugnat. quia illa pugna impedit d̄lecta
tionem. ⁊ poſtea narrando dicitur ꝙ cō
cupiſcibilis defenditur per iraſcibilem.
ne in ſua delectatione perturbetur. iſta
videntur duo oppoſita. ꝙ ſcilicet potē-
tia propugnans impediat concupiſcibi-
lem. ⁊ ꝙ non impediat ſed ſaluet eaꝫ in
delectando. ¶ Ex iſto etiam improbat
¶ Quarta ratio qua aſſignantur illi
diuerſi actus in iraſcibili. poſſet etiam
argui ꝙ aliqui iſtorū actuum non cōue-
niant iraſcibili ſaltem in parte ſenſitiua
que non habet actum circa futurum ut
futurū eſt. Q. ꝙ additur in ꝓma ratio-
ne ꝙ cōcupiſcibilis appetit aliquid ꝯcu
pitum a ꝯcupiſcēte ut cōmoduꝫ ſibi: nō

videt ꝓbabile. quia in deo nõ negat cõ-
cupiſcibilẽ. ſicut nec delectatio perfectiſſi
ma. ⁊ tamẽ nõ cõcupiſcit aliquid tanq̃
cõmodũ ſibi. Quantũ ĝ ad h. an i vo
luntate ſit iraſcibilis ⁊ cõcupiſcibilis p̃t
dimitti dubiũ uſq; ad di. 34. Et ſi debe
ant poni in volũtate poni videt ꝓpter
di. virtutũ moraliũ pficientiũ volunta
tem. nõ aũt ꝓpter di. virtutũ theologi-
carũ ſpei ⁊ charitatĩ. ſicut ponit iſta op.

¶ Preterea ſicut vis pſupponit poten
tiam ita ⁊ obiectũ eius. igit actus ipſius
vis includit actũ potẽtie circa obiectuz
eius ⁊ aliquid additũ. ſed iſtud additũz
vniuerſaliter eſt nobilius. apparet i om
nibus actib⁹ p̃ntibus ⁊ addentibus ſibi
inuicẽ. igit ſi iraſcibilis eſt vis ⁊ cõcupi-
ſcibilis eſt potẽtia. actus ſpei erit ſimpli
citer nobilioꝛ actu charitatis.

Ad queſtionez igit dico
q̃ ſpes ẽ
virtus theologica diſtincta a fide ⁊ cha
ritate qd̃ pſuadet ſic. experimur i nobis
hunc actũ. ſ. deſiderare bonũ infinitum
ineſſe nobis. ⁊ hoc a deo ſeipſum nobis
liberaliter cõferente. nõ quidẽ pmo ſed
propter aliquid aliud acceptũ ſibi oꝛdi
natũ ad illud. iſte actus eſt bonus. quia
debite circũſtantionatus. igit ad ipſũ p̃t
eſſe virtus inclinãs. Aſſumptũ pꝫ p cir-
cũſtantias oẽs diſcurrẽdo. nam obiectũ
hui⁹ actus eſt bonuꝫ infinituꝫ. Prima
circũſtantia includit in hoc qd̃ eſt deſi-
derare qd̃ eſt velle non abſolute ſed ab-
ſentis. deus eni viatoꝛi eſt abſens in rõ
ne obiecti pfecte hñdi. igit velle tendens
in ipſum ſub tali rõne habet ex iſta par
te circũſtantiam debitã. Qđ autẽ addit
ineſſe nobis bonum eſt circũſtantia cui
quia iſtud bonũ eſt debitum illi cui ap-
petitur eſſe bonũ. nullum autẽ bonum
ſufficienter quietat appetitũ niſi ſit infi
nitum bonum. qd̃ additur a deo ⁊c̃. no
tat circũſtantiam debitam ex parte eius
a quo. non enim poteſt hoc bonũ com-
municari niſi a deo liberaliter ſe confe-
rente. qd̃ addit nõ pmo ⁊c̃. notat diſpo-
ſitionẽ ex parte eius. ſ. quo ad iſtud bo-
num perueniatur. qd̃ notat diſpoſitio-
nem cõuenientem ſcd̃m oꝛdinationẽ di
uinam ad hoc bonuꝫ conſequend̃. quia
diſponit ſapientia diuina non pfecte cõ
municare ſe niſi aliquo p̃accepto. patet
igit q̃ ille actus ẽ rectus. quia debite cir-
cũſtantionatus. igit ad ipm põt eſſe vi⁹
inclinãs. ⁊ h virtus ẽ virtus appetitiua.
quia actus expſſus eſt actus appetitiu⁹.
⁊ circũſtantie ſunt circũſtantie actus ap
petiui. Hec etiã virtus inclinans ẽ vir-
tus theologica. ꝓbo quia reſpicit deuꝫ
pro obiecto imediato. nã p omnia alia
que addunt ipſi obiecto nõ tollit rõ ob
iecti ut obm̃ eſt. quia enim deſidero illđ
mihi uel tali: uel tali. nõ tollit quin deſi
derem illud ut obiectum. igit illud circa
qd̃ eſt actus ſpei eſt bonũ infinitũ. ⁊ ita
eternũ. igit eſt virtus theologica. Qđ ſi
dicat deſideriũ includere abñtiam obie
cti ⁊ ita conditionẽ tẽpoꝛalẽ in obiecto
hoc nõ videt ꝓbabile. quia ſm eandem
rõnez foꝛmalẽ reſpicit ſpes obiectũ ⁊ tẽ
tio. ſicut eadẽ rõ foꝛmalis eſt tendẽdi in
illud ⁊ quieſcẽdi in eo. ſed differẽtia eſt.
quia illud obiectuꝫ eſt diuerſimode ap-
ꝓximatũ. quia abſens: uel approxima
tum imperfecte deſiderat. pſens autem
uel pfecte approximatũ: amat. ſicut i na
turalibus ignis magis ⁊ minus appro-
ximatus cauſat caloꝛẽ remiſſuꝫ ⁊ inten
ſum. nõ tamẽ caloꝛ in igne eſt minus rõ
actiui in cauſando uel calefaciendo hoc
uel illud. Similit̃ ſol cauſat radiuꝫ re-
ctum ⁊ reflexũ magis ⁊ minus diſtans.

¶ Ex hoc põt argui in ꝓpoſito. quia
ſicut in effectiuis nõ variat rationẽ effi-
ciendi qd̃ nõ ptinet ad p ſe rationẽ effici
endi. ita in finib⁹ illud nõ variat rõnẽ fi
nis. qd̃ non variat rationẽ terminandi.
tale eſt eſſe abſens uel preſens modo p̃
dicto. igit nõ variat foꝛmalitatẽ obiecti
ſiue rõnez foꝛmalẽ eius. ĝ. Si dicatur
q̃ deſiderat bonũ mihi variat foꝛmalẽ

rationē obiecti. quia cōmutat bonū ho
neſtū in bonū utile. hoc falſum eſt. quia
cōditio illa nō eſt cōditio obiecti per ſe.
imo talis conditio poteſt addi ſup obie
ctum ſtante formali rōne obiecti. ſicut
patet in fide. Nō enim credendo deū eē
ſaluatorē ⁊ beatitudinē omniū bonoꝝ
habeo aliud obiectuz formaliter a deo
de quo credo ꝙ eſt trinus. ⁊ ceteros arti
culos. Sed per iſta tm̄ cōparo eternum
ad aliqđ tēporale. que cōparatio nō di
cit' niſi reſpectum rōnis. ⁊ hoc modo in
ꝓpoſito nō dicit niſi reſpectu voluntað
de quo reſpectu non tangā. ſicut eni po
tentia collatiua poteſt obiectū ſuū com
parare ad aliud ⁊ i eo ſic cōparato cau
ſare reſpectuz rationis qui non ineſt ex
natura rei ſed ex actu potētie. ⁊ ita ſicut
ratio cōparando obiectū ſuū pōt cauſa
re in eo reſpectū rōnis. ſic ⁊ volūtas cō
parando obiectū ſuū pōt cauſare in eo
reſpectū aliquē qui pōt dici reſpect' ap
petitiuus. ⁊ talis cauſat in obiecto utili
ꝑ actū uſus qn̄ voluntas utit aliquo. ⁊
talis pōt dici cauſari i deo qn̄ volo illđ
bonū infinitū in ſe eſſe mihi bonum. qꝛ
voluntas cōparat iſtud bonū obiectum
ad aliud quadā cōparatione que nō eſt
in eo ex natura rei. Si obijcit ꝗ volun
tas ſperans eſt mala. quia utit fruendo
referendo illud aliud. ¶ Rn̄deo nō omis
cōparatio obiecti ꝑ voluntatē ad aliud
obiectū eſt cōparatio que eſt uſus. ſʒ tm̄
qn̄ cōparat ut minus bonū ordinatum
ad aliud tanꝙ̄ ad maius bonū cōſequē
dum ꝑ illud. ſic aūt nō eſt in ꝓpoſito. ſʒ
voluntas cōparat illud ut abundās bo
nū ad minus bonū cui liberalit̄ cōcedit
tanꝙ̄ ꝑficiendū ab eo. Et hec ē cōpatio
liberalitatis de q̄ loqt Auic. 6. metha.
¶ Si obijcit cōtra h̄ ꝙ non ſufficiat ad
virtutē theologicā habere bonū increa
tum ꝓ obiecto. quia tūc fides acquiſita
⁊ charitas acquiſita eſſent v̄tutes theo
logice. habent enim idem obiectū ⁊ ſub
eadem ratione obiecti cum fide ⁊ chari

tate infuſis. Rn̄deo tres cōditiones po
nunt ꝑtinere ad virtutē theologicā. pri
ma eſt reſpicere deum pro ꝑmo obiecto
ſecunda habere pro regula primā regu
lam humanoꝝ actuū. nō aūt regulā ac
quiſitam. tertia imediate infundi a deo.
ſicut a cā efficiēte. hec diſtinguunt ſicut
alia eſt ratio obiecti. alia regule. alia effi
cientis. Si oēs tres requirant ad virtu
tem theologicā. pʒ ꝙ fides ⁊ charitas ac
quiſite nō ſunt virtutes theologice. nec
ſpes acqͥſita. qꝛ deficiūt in tertia ꝯditio
ne. ſi prima ſufficiat uel etiaʒ ꝑma cū 2ª
ſic ſpes acquiſita pōt poni virtus theo
logica. qꝛ eſt circa deū imediate ut circa
obm̄ deſiderādo ipm ut bonū ſperāti. ⁊
ſi nō ſperet illud in ſe. tn̄ ſperat. i. deſide
rat illud ſibi ⁊ nō aliud. Similit 2ª ꝯdi
tio cōcurrit ibi. qꝛ hn̄s ſpem acqͥſitā in
nitit imediate prime veritati ut ꝑme re
gule nr̄orum actuū. Nō enim deſiderat
ꝙ prudentia acqͥſita dictat deſiderandū
ſed qđ veritas prima ſupnāliter oſtēdit
eſſe deſiderandū. ¶ Si obijcit ꝙ regula
ſpei acquiſite ē fides acqͥſita ⁊ non v̄itas
prima. Dici pōt ꝙ ſi fides acquiſita nō
ſit in ſe ꝑma regula. tn̄ reſpicit primā re
gulā. ⁊ ita ois virtus humana hn̄s eam
ꝓ regula nō hʒ prudētiā nālem ꝓ regu
la ſed primā veritatē. ⁊ ſi nō in rōne ha
bitus: tn̄ in rōne obiecti habit' regulan
tis. Q ſi ille due cōditiones non ſuffici
ant: oportet dicere ꝯñter ꝙ theologia n̄
ſit habit' theologicus. pōt. n. eſſe ⁊ non
imediate infuſa a deo ſed acqͥſita. ⁊ h̄ tā
ad aſſenſum actualē ꝙ̄ habitualē qui ē
fides acquiſita. ꝙ̄ etiā quantū ad appre
henſionē que habet ex doctrina. ⁊ tunc
oportet multū reſtringere habitū theo
logicū ſi due prime cōditōes de obiecto
⁊ regula nō ſufficiant ſine tertia que eſt
de agente. ⁊ tunc cōcludendū eſt ꝙ ſpes
licet ad hoc ꝙ ſit virtus theologica re
quirat duas primas cōditōes ⁊ inquan
tum hʒ illas habeat pars ꝓpoſiti. cōple
tiue tn̄ habet ꝙ ſit virtus theologica ex

tertia conditione. ex hoc. ſ. ꝙ ipſa eſt na
ta infūdi. ⁊ ſi nō infundat nō habet ita
ꝑfecte ſicut nata eſt haberi ex infuſione
cū. n. ſuprema pars rōnis imediate ſub
dat deo: nō ꝑficit ꝑfectiſſime ab aliquo
creato. ſed imediate a deo ꝑficiente. ha-
bitus aūt qui natus ē eē circa deū ime-
diate ut circa obm̄. ⁊ inuiti ſibi ut ꝑme
regule imediate natuſ eſt ꝑficere ſupmā
portionē. igit licet aliqs habitus acqſit᷒
poſſit haberi. nō tn̄ ꝑfectiſſimus. ⁊ ꝑ cō
ſequēs ſicut dcm̄ ē. ſ. de fide ꝙ ē aliqua
acqſita ⁊ cū hoc etiā neceſſario requirit
infuſa. licet neceſſitas illi᷒ infuſe nō poſ
ſit probari ꝑ rōnem nālem. eodē mō di
cendū ē in propoſito de ſpe. Et ſicut illa
ſaluat theologica ꝓpter obm̄ ⁊ regulaȝ
⁊ aptitudinē ut infundat qne concludit
ex portione recipiente ita etiā arguit in
ꝓpoſito ō ſpe. licet aliqua ſpes poſſit eē
acquiſita ſicut ⁊ aliq̄ fides. Hec eſt igit
prima cōcluſio ſolutōis ꝙ reſpectu act᷒
ſperandi pōt eē aliqua virtus theologi-
ca. Huic adiūgo ꝙ ipſa nō pōt eē nec fi-
des nec charitas. igit tertia diſtincta ab
iſtis. ꝓbatio minoriſ. ꝑmo de fide. quia
omnis actus fidei eſt credere. nullū deſi
derare eſt credere. g̊. De charitate pro
batur. q: charitas eſt ſupma virtuſ affe
ctiua. ⁊ ꝑ ꝯñs ſupremus amor hitualis
Amor aūt amicicie eſt ſimplicit ꝑfecti-
or amore ꝯcupiſcētie. igit charitas incli
nat ad amandū ſimplicit amore amici
cie. ſed deſiderare bonū infinitū eſſe bo
nū meū: nō eſt amor amicicie: nec eſt no
biliſſimus. quia nobilius eē habȝ illud
obiectū in ſe q̄ꝙ habeat in alio. uel q̄ꝙ ſit
cōparatio eius ad aliud a ſe. igit illō de-
ſiderare qō ꝯcluſuȝ eſt prius nō eſt act᷒
charitatiſ. ¶ Preterea ſine tali deſiderio
pōt eē actus charitatis intenſus ⁊ remiſ
ſus ⁊ medius. de remiſſo pȝ. q: poſſum
remiſſe velle deū in ſe eē bonū nō deſide
rando illud mihi. Similit pȝ de medio
de ſuprema pȝ. q: ſūme diligit ſe deuſ: ⁊
ſūme beatus ē. ⁊ tn̄ in hoc nō deſiderat

formaliter ſe eē bonuȝ aliq̄ amāti. nec oȝ
potentiā libere agentē neceſſario agere
quantū pōt. ꝓbant etiaȝ hec mēbra oīa
ꝑ hoc ꝙ nō eſt neceſſe volūtatē hr̄e du-
os actus in ſe. ſed actus amādi deū in ſe
⁊ deſiderandi eū amanti ſūt duo. igitur
vnuſ pōt eē ſine alio. Hoc etiā ꝓbat 3°
quia ſm Anſel. de ca. dya. 14. ⁊ de ꝯcor
dia. c. 9. In volūtate ſūt due affectiones
. ſ. iuſtitie ⁊ cōmodi. Nobilior aūt ē affe
ctio iuſtitie nō ſolū intelligendo de acq-
ſita ſed etiā de infuſa que eſt libertas in-
genita ſm quā aliqs pōt velle aliqō bo
nū nō in ordine ad ſe ſm affectioneȝ cō-
modi nō pōt velle niſi in ordine ad ſe. ⁊
hanc haberet ſi eēt ꝑ̄ciſe appetitus intel
lectiuus ſine libertate ſequente cognitio
nem intellectiuā. ſicut appetitus ſenſiti-
uus ſequit cognitionē ſenſitiuā. Ex hoc
volo hr̄e tm̄: ꝙ cuȝ amare aliqd in ſe ſit
actus liberior ⁊ magis cōicatiuus q̄ꝙ de-
ſiderare illud ſibi: ⁊ magis cōueniēs vo
luntati inquantuȝ hȝ affectionē iuſtitie
ſaltē innate. alius aūt cōueniat volūtati
inquantū hȝ affectioneȝ cōmodi. ſequit
ꝙ ſicut ille affectiones ſūt diſtincte i vo-
luntate. ita habitus inclinātes ad actus
iſtos erūt diſtincti. Dico igit ꝙ charitas
ꝑficit voluntatē inquantū ē affecta affe-
ctione iuſtitie. ⁊ ſpes ꝑficit eā inquantū
eſt affecta affectōe cōmodi. ⁊ ita erūt di
ſtincte virtutes nō tm̄ ex actib᷒ qui ſunt
amare ⁊ deſiderare. ſed etiā ex ſuſcepti-
uis q̄ ſūt volūtas ſm illam duplicē affe
ctionē affecta. Ex obiectis aūt nō diſtin
guunt. ſ. ꝑ arduuȝ ⁊ delectabile. ut dixit
ꝑ̄cedens op. imo ē oīo eadē rō formalis
utriuſqȝ obiecti. licet aliq̄ addant hic q̄
nō ibi. Siquidē eē excedēs dicit cōditio
nem nō eiuſ qō eſt eē obiecti. ſed eiuſ qō
eſt eſſe a quo. eſſe abſens dicit conditio-
nem concomitantem iſtam. tam in cau
ſa efficiente q̄ꝙ in fine. ſ. remotionem ob
iecti. Non autem dicit rationem forma
lem obiecti. velle mihi dicit conditionē
cui. ⁊ velle ex meritis dicit conditioneȝ

qualiter. ſicut prius expoſitum eſt.

Contra uiam iſtaꝫ

que ponit deſideraꝛ actū ſpei. arguo tri-
pliciter. ꝑmo ſic. Deſperans deſiderat
beatitudinē. qḋ ꝓbaꝛ. qꝛ triſtaꝛ de amiſ
ſione beatitudinis. nō aūt triſtaꝛ ḋ amiſ
ſione alicuꝰ niſi amati uł deſiderati. igꝛ
deſperans deſiderat aliqd. ⁊ nō ſperat.
ergo. Preterea eodē poſſū amare ali-
quē amore amicicie ⁊ ꝯcupiſcere illi bo
nū. nullū eni in ſe amo cui nō velim bo
nū. igiꝛ ſi ex charitate amaꝛ quodlibꝫ di
ligibile in ſe. ex charitate cōcupiſcit ſibi
bonū. ⁊ eodē etiā cōcupiſcit ſibi bonuꝫ.
pn̄s ⁊ abſens ſm̄ illā auctem. Aug. 6. ḋ
tri. c. ¶ igiꝛ deſiderare non eſt ſperare.
¶ Preterea beatitudo nāliter ꝯcupiſci
tur ſm̄ Aug. 13. de tri. c. 5. igiꝛ ad h non
eſt neceſſaria virtꝰ ſupnālis. Preterea
ſi ſpes eſt virtus inclinās ad deſiderandū
igiꝛ deſiderare qḋ eſt actus eius pōt eſſe
meritorius. ꝑcipue cū ſit virtus theolo-
gica. ſed nullus actus eſt meritorius niſi
elicitus uel impatus a charitate. Si eli-
ciaꝛ a charitate habeꝛ ꝓpoſitū ꝙ ſpes ē
charitas ſi impareꝛ. igiꝛ ſimul ſpes elicit
⁊ charitas impat illū. ⁊ p te utrqꝫ ē actus
volūtatis. igiꝛ voluntas habebit ſimul
duos actus circa idē obiectuꝫ. qḋ videꝛ
inconueniens.

Ad primum horuꝫ

dico ſicut dcm̄ eſt di. 15. huiꝰ. ꝙ velle cō
ditionatū ſufficit ad triſtitiā ſi nō eueni
at nolitū cōditionatū. deſperās aūt ꝯdi
tionaliter vult beatitudineꝫ. i. deſiderat
eā ſi poſſet eā attingere. ⁊ qꝛ intellectus
errās oſidit ſibi tanꝙ impoſſibile attin
gi: triſtaꝛ. Exemplū huiꝰ eſt ibi tactū de
ꝓijciente merces in mare timore tēpe-
ſtatis. niſi. n. abſolute uellet: nō ꝓijceret
cū nō cogaꝛ. ⁊ tn̄ quia ē ibi velle ꝯditio-
natū ad nō ꝓijciendū. qꝛ vellet nō ꝓij
cere ſi poſſet. igiꝛ triſtaꝛ ꝓijciendo. illa
eni ꝯditio ꝓpter quā vult ꝓijcere eſt
ſimpliciꝛ nō volita ita in ꝓpoſito. ille ḋ
ſiderat beatitudinē ⁊ vellet ipſam ſi eēt
ſibi poſſibile. ſed in intellectu eius oſidiꝛ
ſibi ꝯriū. hec ꝯditio ſub qua vult. quia
vult ſi poſſet eē ſibi poſſibilis eſt volita.
iō triſtaꝛ de oppoſito illiꝰ ꝯditōis volite
⁊ etiā de illo qḋ ſequiꝛ ad illā. Dico igiꝛ
ad formā argumēti ꝙ deſperās deſiderat
deſiderio ꝯditionato. qꝛ vellet ſi poſſet.
nō aūt deſiderat abſolute. quia abſolu-
te deſiderare ꝑſupponiꝛ conceptio intel
lectus oſtendens ſibi deſideratum. ſicut
poſſibile deſiderāti. quicqd enim oſten-
ditur volūtati tanꝙ impoſſibile uł vo
lūtas oino nō vult illud. vel vult illud
cōditionate. ⁊ hoc modo forte uerū eſt
qḋ dictum eſt in ſecūdo libro ꝙ angelus
voluit equalitatē dei nō abſolute ꝙ ap
peteret hoc tanꝙ poſſibile. ſed velle cō-
ditionato in quo ſufficiēter eſt ratio me
riti ⁊ etiā peccati. ⁊ etiam ſicut nunc ta-
ctum eſt ratio gaudij ⁊ triſtitie de oppo
ſito. igitur actum ſpei precedit aliqua fi
des infuſa uel acquiſita pro quanto de
ſiderare abſolute non poteſt eſſe niſi eiꝰ
quod oſtenditur poſſibile. ⁊ illa poſſibi
litas boni cōſequendi oſtenditur a fide
applicata ad bonum deſiderabile. qḋ ſi
oſtendatur tanquā impoſſibile tunc eiꝰ
non eſt deſiderium abſolute. ſed tantū
conditionatuꝫ. quia ſcilicet deſideraret
ſi non eſſet talis apprehenſio uel oſten
ſio. ⁊ tale deſiderare conditionatum nō
eſt ſperare. ¶ Ad ſecundum dico ꝙ ſi
cut charitas in actu recto habet pro pri
mo obiecto deum ut in ſe. ita etiam in
quocunqꝫ actu reflexo eſt quodammo-
do principium tendendi in deum ut in
ſe. principiū eni actus recti eſt principiū
omniū actuū reflexoruꝫ tendentiū in fi
nem ultimū ſub eadem ratione. ſicut ḡ
ex charitate diligo deuꝫ in ſe. ita ex cha
ritate diligo me diligere deum in ſe quo
tienſcunqꝫ igitur reflecto nunꝙ habeo
obiectū ut cōmodū mihi. ſed tm̄ bonū
infinituꝫ ut in ſe bonum. ⁊ ille eſt actus

perfecte meritorius in deſiderando bea-
titudinē nō ut cōmodū ſibi. ſed ut eſt ꝑ
fectus amor dei ut in ſe boni. ꝯcedo igiť
ꝙ eodē quo amo cōcupiſco bonū ama-
to. ſʒ nō cōcupiſco quodcūqꝫ bonū. ſed
bonū cōmodi qȯ principaliť terminať
ad illud bonū qȯ ex charitate diligo i ſe
hoc eſt ꝙ cuicūqꝫ amato ꝯcupiſco ama
re deū propter ſe. i. inquantū eſt bonuʒ
in ſe nō inquātū bonū huic. Ad tertiū
dico ꝙ beatitudo in vniuerſali eſt ex nā
libus cōcupita ex affectione cōmodi. qꝛ
ſm Anſel. de cōcor. c. x. uel. ix. Cōmoda
nolle nō poſſumus. ſed beatitudo in pti
culari nō eſt ſufficienter ex nālibus cōcu
pita. ſed etiā cū ſpe acquiſita. ſed nec ſic
perfectiſſime ⁊ ſufficientiſſime ſine ſpe
⁊ charitate infuſis. quēadmodū dictū ē
de fide acqſita qua nō ꝑfectiſſime aſſen-
titur ſine fide infuſa. Ad quartū conce
do ꝙ voluntas meritorie deſiderans hʒ
duos actus. vnū ſperandi elicitum a ſpe
aliū imꝑantē illū elicitū a charitate. nec
eſt incōueniens in actibus ſubordinatis
plures ineſſe vni. imo forte ē neceſſariū
ſcientē concluſionē duʒ actu ſpeculatur
ſcientifice intelligere ſimul principiuʒ ⁊
amantē ordinate illud qȯ eſt ad finē utē
do ſimul frui fine.

Ad argumēta.

Pro pri
ma via q̄
videnť ſequi rōnem nālem. Rn̄deri pt
ꝙ hic eſt neceſſaria pluralitas. ⁊ ad ṗmā
ꝓbationē in oppoſitū patʒ ex dictis. qꝛ
cōcupiſcere h. ſ. huic ibi ſiſtendo nō pōt
eſſe actus eiuſdē virtutis cuius eſt velle
illud ordinate i ſe. licet cōcupiſcē h huic
ut per hac ille tendat in illud ut ē bonū
in ſe ſit actus eiuſdē uirtutis. Qȯ addiť
de amicicia acquiſita. poſſet dici ꝙ illa
eſt alius ⁊ alius habitus formaliť. Qȯ
addiť poſtea de certitudine ſpei ⁊ ſperā
tis. dico ꝙ illa ṗcedit actuʒ ſpei ⁊ deſpe
rationis. nō. n. efficaciter ⁊ abſolute de-
ſiderat niſi poſſibile attingi. ⁊ ideo per-
ſuadeť deſperanti ut credat: non ut dili-
gat. quia prima radix hu9 erroris. ſ. ꝙ
nō abſolute deſiderat nec efficaciť: nō ē
in voluntate ſed in intellectu. qꝛ. ſ. intel
lectus nō oñdit illud efficaciter tanꝙ de
ſiderandū. Per idē pʒ ad illud de vlī
⁊ particulari. qꝛ credere me iuſtū finaliť
ſaluandū non eſt niſi fides applicata ad
aliq̄d particulare. ſed deſiderare hoc eſt
actus ſpei. Sʒ tūc obĳciť. igiť deſiderare
alteri ꝓximo bonū eiuſdē rōnis eſt act9
ſpei. imo qȯ plus ē velle bonū pn̄s eiuſ-
dem rōnis. b. Petro erit actus ſpei qȯ ē
abſurdū. Rn̄ſionem quere.

Ad primum

principale di
co ꝙ noia ſūt
impoſita ad placitū. vn̄ ſpes pōt iponi
⁊ ipoſita eſt ad ſignificandū talē paſſio
nē impꝛeſſam appetitui ſenſitiuo ex dele-
ctabili pn̄te non in ſe ſed in fantaſia. qȯ
ſi eſſet in ſe pn̄s natū eſſet imprimē dele
ctationē. ſicut ex alia parte malū pn̄s in
imaginatōe imprimit timorē. pn̄s in ſe
imprimit dolorē. hoc mō cōcedo ꝙ ſpeſ
non eſt virtus moraľ nec theologica. tn̄
idē nomē pōt ſignificare habitū ṗdcm̄
cuius eſt inclinare in talē actū q̄ eſt deſi-
derare bonū infinitū eſſe mihi bonū a
deo liberaliter ꝯferēte ex meritis q̄ hēo
uel mihi ſpero. Ad 2m licet dicať ꝙ nō
eſt mediū participās extrema ſed vniēs
ea. pōt tn̄ cōcedi ꝙ virtus theologica ē
ꝓprie media nō ex pte obiecti ſed ex pte
exceſſus qui pōt eē in actu virtus quidē
moraľ hʒ exceſſū ⁊ defectū nō tm̄ ratōe
modi actus. ſed etiā rōne obiecti in qȯ
tendit actus. nō ſic theologica. qꝛ obm̄
in qȯ tendit eſt infinitū. Sed in hoc pt
tendere actu imoderato aut in mai9 aut
in minus. virtus aūt moderať ut medio
mō tendat in illud. Et hoc mō pōt cōce
di fides eſſe media inter leuitatē qua q̄s
nimis firmiť aſſentit ei q̄ȯ nō eſt creden
dum. iuxta illud. qui cito credit leuis eſt
corde. ⁊ inter ptinaciā qua q̄s nimis re-
ſiſtit credendiſ nolēs alicui aſſentire niſi
ꝑ rōnē nālem oñdať. ſic etiā nimio amo

re pōt quis tendere in aliqđ diligibile. ⁊ nimis remiſſe. licet nō in nimis bonum nec in nimis verū poſſit aliqs credendo tendere in deū. Tēperantia uero moral' requirit mediū utroqʒ mō. qꝛ pōt in obiectū excedens ⁊ deficiens: ⁊ tendere pōt actu deficiente ⁊ excedēte. ⁊ ille ſecūdus modus eſt cōis virtuti morali ⁊ theologice. primus nō ¶ Ad tertiū pʒ ex dictis in. q. de fide. ⁊ etiā in hac. q. quia nō pt ꝓbari nāli rōne ꝙ ſit aliqua virtus ſic īfuſa. qꝛ actus quos experimur in nobis pn̄t ineſſe eiuſdē rōnis ⁊ forte eque perfecti. dato ꝙ nulla virtus infuſa eſſet. ſʒ credendo aliquā virtutē infuſam eſſe tenetur ꝙ actus nō eſt ita ꝑfectus ſine ea: ſicut cū ea. licet enīʒ ſpe acquiſita poſſit aliquis ſperare a deo promiſſa: ſicut ⁊ fide acquiſita credere illa. tn̄ nata ē eſſe aliqua virtus ꝑficiens portionē ſupiorē voluntatis in deſiderando bonū infinitū ſibi. qua habita perfectius deſiderat illud bonū ꝙ̄ ſine ea. ¶ Ad quartū dico ꝙ volūtas hʒ duas affectōnes ⁊ utraqʒ attingit deū imediate. ſ. affectionēʒ iuſtitie qua ꝑ actū amicicie tendit in deū immediate ut eſt bonū in ſe. ⁊ affectionem cōmodi qua ꝑ actū ꝯcupiſcētie tēdit in deū imediate ut eſt bonū huic. ⁊ uterqʒ actus pōt eſſe ordinatus ⁊ habere habitū inclinātē ad ipm etiā theologicū. qꝛ reſpicientē deū imediate ꝓ obiecto. nō ſic ex parte intellectus. quia non eſt niſi vna potētia nata habere actū ſecunduʒ attingentē deū. ſ. intelligentia. ⁊ illa ſufficienter ꝑficit vno habitu tendente in verum cui aſſentiendū eſt ꝓpter reuelationem. Et ꝑ hoc patet ad illā obiectionēʒ de partibus imaginis. quia etſi ſint due partes imaginis ex pte intellectuſ ⁊ vna ex parte voluntatis: hoc nō eſt. qꝛ intellectus duplici actu elicito attingeret obiectū volūtatis. memoria. n. etſi habeat actionē de genere actōis. nō tn̄ hʒ actōēʒ de genere qualitatis qua attingat deuʒ. ſed ſola intelligentia habet hui' actōem que eſt oꝑatio circa tale obiectū. ⁊ ꝑ tāto ī intellectu eſt rō parentis cui cōpetit actio de genere actionis ⁊ produci. que duo repreſentant in diuinis patrē ⁊ filiū in voluntate aūt nō eſt talis rō originādi nāliter ſed libere. ⁊ inquantū habet rōnem originantis pōt poni voluntatē cōcurrere cū memoria ſicut dictū ē di. 3. primi li. q. ulti. Dico igiť breuiť ꝙ iſti habitus nō corrn̄dent partibus imaginis. ſed tn̄ ſunt due potentie quarū eſt attingere deū imediate ꝑ actus elicitos tales aūt ſūt intellectus q̄ ut indiſtinctuſ per vnicū actū elicitū imediate attingiť deū credendo. ⁊ volūtas ut hn̄s rōnem affectionis iuſtitie ⁊ cōmodi amando ⁊ ſperando.

Ad argumēta Pro illa op. q̄ ponit charitatē in cōcupiſcibili ⁊ ſpem in iraſcibili q̄ ponunt ad ꝓbanduʒ di. iraſcibilis ⁊ cōcupiſcibilis in volūtate ubi forte cōcedet di. illorū corrn̄dens di. virtutū moraliū ꝑficientiū uolūtatē: ut dicetur di. 34. patebit ibi. ſed ad ꝓpoſitū nō ē neceſſaria illa di. ad hoc ut ille due virtutes ſint in uolūtate. imo ſpes ē magis cōcupiſcibilis accipiendo cōcupiſcē ſtricte pro deſiderare cōmodū concupiſcenti. abſolute n. ſunt ambe ille virtutes appetitiue theologice in cōcupiſcibili. quia iraſcibilis nō eſt nata hr̄e deum pro imediato obiecto. ſicut tangit vnū argumentū cōtra illā op. de iraſcibili. ⁊ tangetur inferius in materia de virtutibus moralibus.

QUũm chriſtus fidem ⁊ ſpem nō habuerit. Circa di. 27. in q̄ magr̄ agit de charitate qua diligimus deū. queriť vnū: vtrū. ſ. ſit aliqua virtus theologica inclinans ad diligendū deū ſup oīa. Q: nō. quia talis virtus eſſet q̄daʒ amicicia. qđ patet ex actu. quia eius act' eēt amare. ſʒ ſm phm. 8. ethi. nō ē amicicia

ad deum. quia deus incõparabiliter ex
cedit. ⁊ talis exceſſus ſm eũ ꝓhibet ami
ciciam. quia amicicia eſt inter aliq̃ mõ
equales. Preterea nulla vtus inclinat
in actũ impoſſibilẽ hñti. ſed impoſſibi
le eſt nos amare deũ ſup omnia. qđ pro
batur dupliciter. primo ex. 9. ethi. Ami
cabilia ad alterũ menſurant ex his que
ſunt ad ipm. menſuratũ aũt nõ excedit
menſurã in mẽſuris acceptis cũ pfectõe
igit amicicia ad alterũ nõ excedit illam
que eſt ad ſeipm. ſecũdo quia amicicia
fundat ſup vnitatẽ. impoſſibile autẽ eſt
aliq̄d eſſe eque vnũ amãti ſicut ipſemet
ſibi. Preterea homo ſine virtute põt
diligere deũ ſup oia. igit nõ eſt ad h ne
ceſſaria virtus theologica. ꝓbatio ante
cedentis. quia cũ habitu põt. ſed habit⁹
nõ dat poſſe ſimpliciter. quia tũc eẽt po
tentia. tum etiaꝫ quia ex nãlibus poteſt
aliquo frui ⁊ nõ neceſſario inordinate.
nõ aũt fruitio ẽ ordinate circa aliud ob
iectũ a deo. ꝙ ⁊c. Preterea ex actib⁹ di
ligendi deũ ſup omnia frequentatis pt
acquiri habitus ſimilis inclinãs ad dili
genduꝫ deuꝫ ſuper omnia. igit charitas
nõ poteſt ineſſe habenti talẽ habitũ. qꝛ
ſi ſic. tunc duo habitus eiuſdẽ ſpeciei in
eſſent eidẽ: qđ videt incõueniens. añs pꝫ
quia ſi ex precedenti rõne conuenit dili
gere deuꝫ ex naturalibus ſup omnia: ex
talibus actibus põt acquiri habitus q̃
ꝯuenit ſic agere. Nec põt dici ꝙ iſti duo
habitus ſe cõpatiunt. quia ſunt alterius
ſpeciei ꝓpter cauſas efficientes diuerſas
quia ſola cauſa efficiens diuerſa non di
ſtinguit effectũ ſpẽ. ſicut per Aug. patet
3. de. t. c. 9. per Ambro. de incarnatione
verbi. dr̃ia originis non diuerſificat ſpe
ciem. Contra. magiſter in lr̃a. ⁊ Aug.
de doctrina xpiana.

In iſta queſtione

tria ſunt videnda. quia. n. habitus ma
nifeſtant ex actibus. videndũ eſt primo
de illo actu qui eſt diligere deũ ſup oia.
an ſit rectus. ita ꝙ ad eũ poſſit eẽ virtus
Secũdo de formali rõne actus ⁊ habi
tus inclinantis ad ipm. Tertio utruꝫ
natura ſine habitu infuſo poſſit in illũ.
¶ De primo dico ꝙ diligere deũ ſuper
oia eſt actus cõformis rationi naturali
recte que dictat optimũ eẽ ſũme diligen
dum. igit eſt rectus. imo eius certitudo
eſt per ſe nota. ſicut rectitudo primi pn
cipij in opabilibus. aliq̄d eniꝫ eſt ſũme
diligendũ. ⁊ nõ niſi ſũmũ bonũ. ſicut ni
hil aliud a ſũmo uero eſt maxime tenẽ
dum uel credendũ tanq̃ uerũ apud itel
lectum. Confirmat. quia pcepta mora
lia ſunt de lege nature. ⁊ p ꝯñs illud pre
ceptũ. Diliges dñm deũ tuũ: eſt de lege
nãe. ⁊ ita nãliter notũ eſt hunc actũ eſſe
rectũ. Ex hoc ſequit ꝙ ad ipm põt eſſe
aliqua virtus inclinãs. ⁊ h theologica.
quia eſt circa obm̃ theologicũ. ſ. deum
imediate. nec h tm̃. ſed innitit imediate
prime regule humanoꝝ actuũ. ⁊ infun
di põt a deo ⁊ ſic nata eſt perficere ſup
mã portionẽ aie que nõ pfectiſſime per
ficitur niſi imediate a deo. hec virtus di
ſtincta eſt a fide. quia actus eius nõ eſt
credere. ſimiliter a ſpe. quia actus ei⁹ nõ
eſt concupiſcere bonũ amãti inquantũ
eſt cõmodum amãtis. ſed tendere in ob
iectum ſm ſe. etiã ſi p impoſſibile circũ
ſcriberet ab eo cõmoditas eius ad amã
tem. hanc virtutẽ affectiuaꝫ pficientem
voluntatẽ inquantũ habet affectionem
iuſtitie voco charitatẽ.

De ſecundo dico

ꝙ hui⁹ habitus obiectũ poſſet poni de⁹
in ſe ſm rationẽ eius abſolutã. vel deus
inquantũ conueniens amãti. vel tertio
modo inquantũ includit utrunqꝫ. ꝓut
. ſ. eſt quoddã bonũ infinitũ in ſe. cuius
amans eſt quedam participatio. ſicut fi
nitum eſt quedaꝫ participatio infiniti.
¶ Secundũ poneret hoc modo. quia
deus etſi inquantũ bonuꝫ creature ꝓut
dat eſſe ei per creationẽ diligat amore

naturali. tamē inquātū dat ei eſſe beati
ficum diligit amore charitatis. ideo ob
iectum charitatis eſt deus inquātū eſt
obiectum beatificū amantis. Tertiū
poneret propter illud qḋ nūc tactum eſt
quia nō ſufficit ſola bonitas infinita in
ſe ut ſūme diligat. ſed oportet ꝯcurrere
ꝙ ſit bonū huiuſ inquantum participa
tur ab iſto.

Contra primā uiā

arguit ſic. quia tūc ſi ꝑ impoſſibile eſſet
alius deus: eſſet ſup omnia diligendus
ex charitate qḋ videt incōueniens ex ſe.
⁊ etiā ꝑ ratōnē. quia nō pn̄t eſſe duo di
ligibilia ſup omia. quia vnū ſup alteꝝ
diligeret. ⁊ tunc vnū ⁊ idē diligeret ſup
omnia ⁊ nō diligeret. Secūdo qꝛ ſi rō
boni ſimpliciter eſt ratio diligibilis ſup
omnia. igit rō maioriſ boni eſt rō maio
ris diligibilitatis. ⁊ ita quilibet teneret
magis diligere ꝓximū meliorem ſe q̄ꝫ ſe
ipſum. qḋ nō videt probabile. Secun
dum improbat. quia actus charitatis q̄
eſt perfectus reſpicit deū ſub perfectiſſi
ma ratione diligibilis. non eſt autē per
fectiſſima ratio diligibilitatis in deo cō
paratio aliqua ſui ad creaturā. ſed aliq̄
ratio eius abſoluta in ſe. abſolute enim
eſt melius in ſe q̄ꝫ poſſet eſſe quecunqꝫ
habitudo ad alterū. ¶ Preterea ſi in
quantum eſt beatificū eſt principale ob
iectum charitatis. ¶ Quero quid eſt eē
beatificū. aut reſpectus aptitudinalis q̄
natus eſt beatificare. aut actualis q̄ actu
beatificat. ſi primo modo. aptitudo nō
eſt ratio terminandi actū perfectuꝫ ꝑfe
cte niſi ratione nature cuius eſt talis ap
titudo. ſicut nec vniuerſaliter aptitudo
eſt perfectio. ſed neceſſario cōplicat ſecū
naturā cui ineſt. nō eſt igit dicendū deū
eſſe ſic obiectū charitatis. Nec ſecūdus
modus videt ꝓbabilis. quia illa relatio
que eſt in obiecto inquantū actu beatifi
cat ſequit actū. non eni eſt differentia in
obiecto int̄ actuale ⁊ aptitudinale: niſi

quia actus eſt circa ipſum elicitus. igit
hoc eſſet dicere ꝙ inquantum terminat
actū a charitate elicitū haberet rationē
formalē obiecti actus. Similiter appe
tere bonū ut huic pertinet ad affectionē
cōmodi ſcḋm quā voluntas nō ꝑficitur
a charitate. Preterea beatificatio tam
actualis q̄ꝫ aptitudinalis ſi dicit aliq̄d i
deo dicit preciſe relationē rōnis aptitu
dinalem uel actualē. nullus aūt reſpect⁹
ratōnis pōt eſſe formalis ratio terminā
di actuꝫ charitatis. Et ad hoc pn̄t fieri
aliqua argumēta que tacta ſūt in ꝓhe
mio primi li. q. de ſubiecto theologie.
¶ Cōtra tertiū arguit. quia eiuſdē act⁹
nō videt duplex formalis rō obiectiua.
altera igit illarū rationū ponet formal̄
ratio terminandi actū charitatis. Et ex
hoc arguit ulterius. quia illud qḋ ē for
maliſ ratō quādo ꝯiungit cū altero ſi ꝑ
ſe eſſet. eēt obiectū formale. ſicut patꝫ in
alijs rōnibus formalib⁹. puta ſi calor cō
iūctus eſt rō formal̄ calefaciēdi ſi ꝑ ſe eēt
eēt calefactiuū ꝑ ſe. igit alteꝝ illorū qḋ
nūc ē ꝑ ſe rō obiectiua ſi ꝑ ſe eēt termia
ret. ⁊ ꝑ ꝯn̄s reliquū nō t̄minaret nec mō
termiat. Itē. ſi aliq̄ creatura intellectua
lis eēt a ſe. i. nō ab alio effectiue ⁊ eēt de
ſe infinita. ſicut iponit pho ꝙ aſſerat h̄
de intelligētijs alijs a ꝑma. tal̄ creatura
poſſet diligere aliq̄d ſup oia ⁊ nō aliud
ſm rectam rationē non primā. ⁊ tamen
non eſſet participatio primi effectiue.

Quantum ad iſtū articulum
dico ꝙ ratio obie
ctiua actus charitatis ⁊ habitus poteſt
intelligi tripliciter. uel prima que ſcḋm
ſe accepta nata eſt per ſe eſſe ratio ter
minandi. vel ſecunda que eſt aliqua rō
ꝑcedens actū ꝓpter quā natus eſt actuſ
elici circa obm̄. vel tertia q̄ quaſi conco
mitat. imo quaſi ſeq̄t ipm actū elicitū.
prima rō eſt ꝓprie rō obiectiua. ⁊ non
alia ſtricte loquēdo. ⁊ hec rō obiectiua
eſt ratio dei in ſe. preciſa enim rō huius
eſſentie eſt rō formalis termiandi oēm

actum ꝛ habitũ theologicũ. ꝛ hoc in q̃
cunqꝫ natura intellectuali. ſicut tactum
eſt in pꝛimo. q. de obiecto theologie. qꝺ
pꝛobari videt̄ ex hoc ꝙ potentia reſpici
ens aliqꝺ obiectuꝫ cõmune ſiue in rõne
motiui ſiue in ratione termini: non põt
ꝑfectiſſime q̇etari niſi in eo ſolo in quo
eſt ꝑfectiſſima rõ obiecti adequati. oĩs
autẽ potentia intellectiua ꝛ volitiua re'
ſpicit pꝛo obiecto adequato terminãte
totũ ens. igit̄ in nulla natura ſiue creata
ſiue increata põt ꝑfecte quietari: niſi in
illa in qua eſt ꝑfecta rõ entitatis. tale au
tẽ eſt ſolũ ens pꝛimũ non ſub rõne aliq̃
relatiua. ſed ſub rõne qua eſt hoc ens.
Secunda rõ põt aliquo modo dici rõ
obiectiua actus alliciens ad amandum
nã ipſa nata ẽ allicere aliq̃liter ad amã
dum. ꝛ talis in ꝓpoſito eſt ratio relati'
ua huiꝰ nature ad amantẽ inquantũ eſt
cõueniens bonũ cõmunicatiuũ ſui illi.
ſicut enim in nobis pꝛimo amat̄ aliquiſ
ꝓpter bonũ honeſtũ. ſecundo quia ſcit̄
redamans illa redamatio in eo eſt vna
ſpecialis rõ amabilitatis in eo alliciens
ad amandũ alia q̃ꝫ propter bonũ hone'
ſtũ. ita in deo non ſola bonitas infinita
uel hec natura ut hec natura allicit ad
amanduꝫ. ſed ꝙ hec bonitas amauerit
me cõmunicãdo ſe mihi ſecũdario hec
allicit. ꝛ in iſto gradu amabilitatis põt
poni omne illud in quo inuenit̄ rõ ama
bilitatis ꝛ põt ſe demonſtrare redama'
re ſiue cauſando ſiue imparando ſiue di
ſponendo ad beatificandũ. ita ꝙ int̄ hec
non ſit diſtinctio. nec charitas reſpiciat
magis ultimã q̃ꝫ ſecundã. nec ſecundam
q̃ꝫ pꝛimã. ſed omnes ſicut rationes quaſ
dam nõ ſolũ boni honeſti: ſed boni cõi
catiui ꝛ amantis. ꝛ quia amantis ideo
digni redamari. Juxta illud Jo. Diliga
mus nos inuicẽ qm̃ ipſe ꝑoꝛ dilexit noſ
¶ Tertia rõ que eſt eſſe obiectũ finienſ
actũ non eſt pꝛopꝛie rõ foꝛmalis obiecti
ua. quia naturaliter ſequit̄ actuꝫ elicitũ
ꝛ tamẽ pꝛo quanto ſemꝑ comitat̄ actũ
poſſet poni aliqua ratio obiecti. ꝛ hoc
modo diligit̄ inquantũ eſt bonum bea'
tificum diligentis. ſicut diceret̄ deus di'
ligere inquantũ ſumme diligit̄. qꝺ non
eſt ex ratione foꝛmali obiecti. ſed ſequit̄
rationẽ in obiecto concomitantẽ actũ.
Exemplũ huiꝰ di. trimẽbꝛis eſſet ſi po'
neretur vnũ qꝺ eſſet pulcherrimũ viſi'
bile ex natura rei. ſecũdo ꝙ illud daret
virtutẽ viſiuam oculo qua videretur.
tertio ſi eſſet quietans viſum inquantũ
attingit̄ ab oculo per actũ videndi. quĩ
eſt rõ foꝛmalis terminandi amoꝛẽ viſi'
uum ſi viſus poſſet amare tale obiectũ
Pꝛima ratio qua viſus tendit in obm̃
eſt pꝛima rõ talis nature ꝓ eo ꝙ in tali
natura eſt ꝑfecte rõ obiecti adequati ta
li potentie quantum põt eſſe in aliquo.
Secundo eſt quedam ratõ alliciens ad
amanduꝫ pꝛo quanto cõicauit ſe huic:
dando potentiã videndi. Tertio eſt rõ
cõcomitans actũ in quo ꝑfecte quietat̄
viſus abſolute. igit̄ pꝛima rõ in viſu re'
ſpectu amare ſi poſſet amar̄ eẽt rõ huiꝰ
nãe minime ꝛ impꝛopꝛĳſſime rõ eiꝰ ꝙ
attingit̄ ꝑ actũ. Ex q̃ videt̄ ſequi ꝙ im'
pꝛopꝛĳſſime dicũt dicentes deuꝫ inquã
tum eſt obiectũ beatificũ eſſe obiectum
charitatis. ſi intelligant per beatificũ re
ſpectũ actualẽ. inquantũ. ſ. terminat re
ſpectũ actus beatificãdi. Si autẽ intelli
gant reſpectũ aptitudinalẽ. tũc ſicut ar'
gutũ eſt illa non eſt rõ terminandi niſi
quia nã eſt rõ terminandi.

De tertio articulo

ponit̄ ꝙ nã non ſufficit ad actũ iſtũ ſine
habitu infuſo. pꝛimo quia nã determi
nat̄ ad vnũ. determinat̄ aũt ad eſſe pꝛo
pꝛium appetenduꝫ. ex ſecũdo de genera
tione. igit̄ nõ põt appetere ſui non eſſe.
ꝛ hoc quocunqꝫ poſito niſi dicat̄ ꝙ de
terminet̄ ad appetendũ ſui eſſe tm̃ cõdi
tionaliter. quod non videt̄ pꝛobabile.
igit̄ quecũqꝫ nã intellectualis magis de
terminat̄ ad appetendum ſe eſſe q̃ꝫ ad

appetendū deū eſſe. quia ad appetendū ſe eſſe determinat tanq̄ ad vnū naturale ad cuius oppoſitū nō pōt inclinari q̄cunq̧ cōditione poſita circa aliud. quia tunc nō appeteret ſe niſi cum ꝯditione. ¶ Preterea naturalis appetitus nō videtur eſſe niſi reſpectu couenientis appetenti. ⁊ per ꝯñs eſt primo reſpectu illius cui appetit couueniens. illud ē ipſe amās ſed ſi eſt primo reſpectu eius nō pōt eſſe magis reſpectu alterius. Cōtra hoc arguit primo. quia pars magis diligit eſſe totius q̄ eſſe ſui ipſius. qḋ declarat ⁊ in maiori mundo ⁊ in minori. In maiori. quia aqua aſcendit ne fiat vacuū in vniuerſo. ſicut patet multis expimentis. qḋ tamē eſt cōtra naturalē inclinatōnē particularē hui⁹ nature aque. ſed vincit ab inclinatōne nature vniuerſal. ſaluat. n. in hoc bonū totius vniuerſi. ſ. ꝯtinuitas partiū eius. ad qḋ bonū ut uidet in iſto exemplo. magis inclinat aqua q̄ ad ſuū bonū particulare. patet etiaʒ in minori mundo. qꝛ magis exponit ſe manus ad ſaluandū caput q̄ ſe uel aliud membrū tanq̄ magis appetēs ſalutem capitis q̄ aliorū. ⁊ in hoc magis q̄ ſui ipſius ex h ultra. cū quelibet creatura ſit pticipatō bonitatis diuine. magis appetit eē boni dei q̄ ſui ipſius. ⁊ p ꝯñs nā rōnalis poterit ex nālibus magis diligere bonū diuinū q̄ aliud qḋcūq̧. Preterea. nā rōnalis ſūme diligit beatitudinē. ſicut colligit ab Aug. 13. de tri. c. 5. ſed nō magis diligit beatitudinē q̄ obiectū beatificū. igit ſūme diligit obm̄ beatificū. igit ſup omnia ⁊ ſup ſe. Cōfirmat. qꝛ deſperās ⁊ occidens ſeipm: odit ſuuʒ eſſe. ⁊ tñ nō odit beatitudinē. quia appetit eā ſi poſſet eā hr̄e. igit plus amat beatitudinē. ⁊ p ꝯñs obm̄ beatificū q̄ ſeipm. Iſte rōnes nō cogūt. pma. n. qꝛ exēpla illa non ꝯñdūt ppoſitū. ſolū. n. ꝯñdūt q̄ totum diligit magis bonū ſui ipi⁹. uel ptes pncipales q̄ minus pncipales. pʒ in p° ex°. quia impoſſibile eſt aquā ſe mouere ad

ſurſū ppter qḋcunq̧ bonū vniuerſi. qꝛ ex quo habet formā nālem q̄ detminata eſt ad vnā actionē: illa forma manēs eadem numero nunq̄ pōt eſſe rō formalis agēdi oppoſita. ipſa igit aqua nō ſe mouet ſurſū. ſed ſolū mouet ab aliq̄ mouēte extrinſeco cui etiā nihil cōfert quātū eſt ex nā ſua violenter. igit mouet cōparando ad ppriā nām aq. ps igit illa nō amat bonū toti⁹ pluſq̄ ſuū. nec ex amore ſaluat totū. ſed totū ſiue virtus regitiua in toto cui attribuunt ptes vniuerſi mouet quālibet ptē vniuerſi ſicut cōgruit bñ eē toti⁹. ex h igit nō habet niſi q̄ totū vniuerſū magis diligit bñ eē totius q̄ bñ eē ppriū hui⁹ ptis. Idē etiā habet ex alio exēplo. nō. n. man⁹ ex ſuo appetitu exponit ſe p toto corpore. ſed hō hñs illas ptes vnā tanq̄ pncipalē. ⁊ aliā tanq̄ minus pncipaleʒ. exponit minus pncipalē: quā pōt amittē ſine piculo totius ad ſaluanduʒ totū. ⁊ aliquā ptem pncipaleʒ quā nō pōt pdere ſine piculo totius. ⁊ ita potes hr̄e in ppoſito q̄ deus magis diligat bñ eē vniuerſi q̄ bñ eē vni⁹. uel bñ eē partis pncipalis q̄ alterius minus pncipalis. ſed nō potes habere q̄ aliq̄ pars vniuerſi magis diligat bonū alterius partis quantūcunq̧ principalis uel totius q̄ ſuū eſſe ppriuʒ ſicut in illis exemplis pars ſibi dimiſſa ⁊ cōſiderata ſm inclinationē ſuā. nunq̄ exponit ſe ad nō eſſe p alio. In h etiaʒ peccat ſimilitudo. quia ⁊ſi uerū eēt qḋ accipitur de partib⁹ iſtis: iſte ſunt aliqd totius realiter ⁊ in ſaluando totū ſaluāt ſeipm inquantū habent eſſe in toto. nō ſic autē creatura eſt aliquid dei quaſi ptialiter. licet ſit aliquid dei ut effect⁹ uel participās ipm. Secūda ratio de beatitudine non cōcludit. quia procedit tm̄ de affectione cōmodi. nam inter concupita ipſi amanti beatitudo maxime cōcupiſcitur. ſed nō maxime diligitur imo illud cui concupiſcit magis diligit ſicut finis: eo qḋ eſt ad finem. Similiter qḋ

aſſumit ⁊ beatitudine nõ eſt verum niſi loquendo de ipſa in vniuerſali nõ determinando illud in quo cõſiſtit. ⁊ ex h nõ habet ꝙ aliquid diligat aliud a ſe plus ꝗ̃ ſe. quia nõ determinat ꝙ illud ĩ quo eſt beatitudo ſit aliud ab amante.

Iſtis igitur rõnibus non innitendo pono alias duas rõnes ad cõcluſionẽ principalẽ. prima eſt iſta ratio nãlis oñdit nature intellectuali eẽ aliq̃d ſũme diligendũ. qꝛ in oĩbus actibus eẽntialiter ordinatis eſt aliq̃d ſupmũ. ⁊ ita aliqua dilectio ſupma ⁊ ita ſupmũ obiectũ ſic diligibile. rõ aũt nãlis nõ oñdit aliud a bono infinito eſſe ſũme diligendũ. qꝛ ſi ſic. igit charitas inclinat oppoſitũ eius qd dictat rõ recta. ⁊ ita nõ eẽt virtus. igit dictat ſolũ ſũmũ bonũ infinitũ eſſe ſũme diligendũ. ⁊ p ↄ̃ns voluntas hoc põt ex puris nãlibꝰ. nihil. n. pt intellectus recte dictare: in qd dictatum nõ poſſit volũtas nãlis nãliter tendere. alñs volũtas eẽt nãliter mala uel ſaltem nõ libera ad tẽdendũ in q̃dlibet ſm illã rõnem boni ſm quã oñdit ſibi ab intellectu. Et h eſt qd arguit in ſpãli de angelis. qꝛ ĩ ſtatu inocẽtie nõ fuerũt nõ recti. qꝛ tũc nõ potuerũt hr̃e actũ non rectũ. potuerũt autẽ hr̃e aliquẽ actũ elicitũ ⁊ ſupponendo ꝙ habuerũt. ⁊ h rectũ ⁊ nõ potuit eſſe aliq̃s actus rectus diligendo ſe ſup omnia. g. Preterea. 9. ethi. vult phs ꝙ fortis politicus ſcdm rectã rationem debet ſe morti exponere pro bono reipu. phs tamen poneret talem habiturum aliqd premiũ poſt hanc vitã. ſicut patet ex multis locis in quibus dubitat animã eſſe imortalẽ. ⁊ magis videt declinare ad partẽ negatiuã. ſaltem ſi quilibet ſequẽdo rationẽ naturalez dubitat de vita futura. propter eam non debet exponere ſe morti. ſed ſi debet exponere ſe hoc eſt. quia in non exponendo eſt certiſſima amiſſio boni virtutis. ergo circumſcripto omni premio futuro: hoc ẽ conſonum recte rationi ut fortis politicus velit ſe non eſſe: ne pereat bonũ reipu. ſcdm aũt rectã rationẽ magis eſt diligendum bonũ diuinũ ꝗ̃ bonũ aliciꝰ particularis. igit ſcdm rectã rationẽ quilibet debet velle ſe nõ eſſe propter bonũ diuinũ. Dicit h ꝙ fortis in exponẽdo ſe morti propter bonum virtutis experitur maximũ bonũ virtutis ⁊ maximaz delectationẽ. ⁊ ꝑpter hec bona licet breuia debet eligere talẽ actũ. melior eſt. n. vnus actus excellẽs ꝗ̃ quotcũq3 remiſſi in hoc. igit fortis politicus nõ eligit ſuũ nõ eſſe. ſed optimũ eſſe ſcdm eſſe virtutis. quia ſcdm rectã rationẽ magis ẽ eligendum nõ carere vno actu virtutis ꝗ̃ non carere multis aliis cõmodis. Contra hoc. ſimpliciter magis amat illud ꝓ cuius ſalute volo aliud nõ eẽ uel cui ne male ſit volo aliud nõ eſſe. ſed talis fortis ne male ſit reipu. vult ſe ⁊ actũ virtutis nõ eſſe. igitur ſimpliciter magis diligit bonum publicum qd vult ſaluari ꝗ̃ ſe. uel actũ virtutis. pro cuius ſalute nõ ſe exponit. ſed pro ſalute reipu. ⁊ ita ſtat argumentũ. Addit quedam perſuaſio theologica. quia ſi nullus poteſt habere actuz virtutis pfectũ diligendi deuz ſup omnia ex puris naturalibus. igitur qui inueniret ſe pronũ ad talẽ actum poſſet ſcire ſe eſſe in charitate. quia ſine charitate non eſt talis pronitas. cõſequens eſt falſum. ergo.

Quantum ad illuz articulũ propter iſtas duas rationes de cõformitate voluntatis ⁊ rationis recte ⁊ de forti politico. concedo concluſionẽ ꝙ ex puris naturalibus poteſt quecũq3 voluntas ſaltem in ſtatu nature inſtitute diligere deũ ſuper omnia. Ad cuius declarationẽ primo expono qualiter ſit intelligendũ illud ſuper omnia. Secũdo qualit ad hoc teneat creatura rationalis. Tertio ꝙ hoc nõ obſtante habitus charitatis eſt neceſſarius ⁊ ad quid.

¶ De primo dico ꝙ illud ſup oīa: pōt
intelligi extēſiue. puta ꝙ pl' diligat deū
ꝙ̄ oīa alia. ⁊ citi' vellet oīa alia nō eē ꝙ̄
deū nō eſſe. ⁊ intēſiue puta ex maiori af
fectu vult deo bene eſſe ꝙ̄ alicui alteri.
¶ De pmo mēbro cōcedit cōiter ꝙ nihil
aliud a deo nec oīa ſimul ſūt eque app'
cianda ſicut de'. De ſecūda ponit vna
dī. ꝙ amor excedit amorē uel q2 feruen
tior ſiue tenereor. ul' quia fortior ſiue fir
mior. ⁊ dicunt iſti amores ſeſe excedere
ſicut mater dicit tenerius ⁊ ardenti' dili
gere filiū. pater vero fortius ⁊ firmi'. q2
maiori pīculo ſe exponeret ꝑ amore fi'
lij. hoc mō dī ꝙ dilectio dei deb3 eē ſup
oīa quantū ad firmitatē. ne. ſ. aliqd ali
ud poſſit ad hoc euellere. ſed nō oport3
ꝙ ſit ad feruorē ⁊ te neritudinez ⁊ dulce
dinē. quia aliqn̄ inuenit ſe qs feruentius
diligere creaturā ꝙ̄ als deū. Cōfirmat
hoc. quia ſi poſſet pro ſtatu iſto utroq3
mō diligere deū ſup oīa. igit poſſet im'
plere illud p̄ceptū. Deutro. 6. dī. do. de.
tu. ⁊c. cuius oppoſitū habet in lr̄a a ma
giſtro ⁊ Aug. qui nolūt ꝙ hoc p̄ceptu3
ſit. nec ꝙ teneamur illud implere: ſed qō
implebimus. Cōtra iſta3 dī. arguit. q2
ſolū hoc magis diligit qō firmius dili'
git. h. n. magis diligo cui min' volo ma
lū accidere. ⁊ pro cuius bono ſaluando
magis me expono ex amore. q2 exponē
ſequit amorē. ⁊ h loquēdo ō amore q̄ ē
actus volūtatis. nō de illo q̄ ē paſſio ap
petitus ſenſitiui. ⁊ ſi aliq̄ igit dicant dili
gere feruenti' uel teneri' q̄ tū firmi' nō
diligūt hoc nō ē ex aliquo exceſſu amo
ris intellectiui in eis. ſed forte alicuius
paſſionis amoris ſenſitiui. ſicut aliq̄ qui
dicunt deuoti ſentiūt aliquā maiorem
dulcedinē ꝙ̄ alij mlto ſolidiores i amo'
re dei qui in centuplū promptius ſuſti'
nerent martyriū. nec dulcedo ē act' vo'
lūtatis elicitus. ſed paſſio q̄da3 actui re
tributa qua deus allicit ⁊ nutrit paruu'
los ne deficiāt in via. Dico igit ꝙ illō
ſup oīa debet intelligi utroq3 mō. ſicut
enim teneor diligere deū ſuper oīa alia
extenſiue. ita etiam maiori affectu ꝙ̄ ali
quod aliud. ⁊ dico maiori ſimplicit. q2
.ſ. magis repugnat effectui oppoſito. q2
facilius poſſet inclinari ad oppoſitū di'
lectionis cuiuſcunq3 alterius ꝙ̄ dei. Qō
addit de illo p̄cepto. quia pari rōne fuiſ
ſet dandū preceptū de viſione dei nō ut
impleret: ſed ut ſcirem' quo eſſet tenden
dum cui' oppoſitū ſatis p3. ¶ Dico igit
ꝙ illud preceptū extenſiue ⁊ intēſiue fm
viā predictā pōt impleri in via. ſed non
quantū ad omēs conditiones que expo
nunt ꝑ illas additiones ex toto corde ⁊
ex tota anima ⁊c. quia nō pōt eſſe i vita
iſta tanta recollectio viriū ut amoti im
pedimentis poſſit volūtas tanto cona'
tu ferri. quāto poſſet ſi vires eſſent vni'
te ⁊ nō impedite. ⁊ q̊ ad talē intenſione3
actus expulſis impedimentis ⁊ recolle'
ctis viribus debet intelligi dictu3 Aug.
⁊ magiſtri ꝙ preceptū illud non implet
in via. nam pronitas viriū inferiorū ꝑ
ſtatu iſto impediūt ſuperiores ab actib'
perfectis.

Quantum ad ſecū

dum dico ꝙ illud preceptū affirmatiuū
Deut. 6. ⁊ Math. 20. dī. do. de. tu. ⁊c.
non tantū obligat ſemper ad oppoſitū
fugiendum. ne. ſ. inſit actus odij. ſed ob
ligat pro aliquādo ad actum elicitum.
quia ille actus eſt circa finem ex cui' bo
nitate deſcēdit omnis bonitas moralis
in actibus que eſt ad finem. ſicut igitur
homo tenet habere aliquē actum illius
precepti circa finem gratuite diligendū.
quādo autē ſit hoc forte determinauit
hoc illud preceptum diuinū. ſanctifica
ſabbatum. ⁊ maneat vnuſquiſq3 apud
ſe. i. recolligendo ſe ⁊ aſcēdendo ad deū
ſuum. ⁊ eccleſia ſpecificauit quantu3 ad
miſſam audienda3 in die dominico de
conſe. dī. ij. miſſas. nō eſt autē ſimile de
precepto diligendi proximu3 ſicut pate'
bit dī. ſequenti.

De tercio dico ſi/

cut dictũ eſt di.17.pꝛimi li.ꝙ ille habit'
charitatis quãtũ ad ſbam actus dat ali
quã intenſionẽ ulterioꝛẽ ꝙ̃ eadẽ potẽtia
⁊ ex equali conatu daꝛ poſſet actui ſuo
⁊ quanto potẽtia creata ẽ pfectioꝛ.tan-
to plus deficit in actu ſi nõ habeat cha'
ritatẽ coꝛrñdentẽ ſibi ſm ꝓpoꝛtionẽ.di
co ariſmetricã.quia ſm geometricã eſt
equalitas.quantũ.n.deficit volũtaſ mi
noꝛ ſi non habet charitatẽ ſibi ꝓpoꝛtio
nabilẽ.tantũ deficit volũtas maioꝛ geo
metrice ſi nõ habeat charitatẽ ſibi pꝛo'
poꝛtionabilẽ. Quantuȝ uero ad illã cir
cũſtantiã actus que eſt eſſe acceptũ deo
dictũ eſt in pᵒmo ubi.ſ.ꝙ h̄ eſt a charita
te pꝛincipaliꝛ ⁊ minus pꝛincipaliꝛ a vo'
luntate.vniformiꝛ igiꝛ ſicut ibi dictũ eſt
de neceſſitate habituũ ꝓpter act' ⁊ pci'
pue charitatis quantũ ad aliq̄d qḋ ẽ ð
circũſtãtia actus.quantũ aũt ad ſbam
actus dico ſicut dictũ eſt illic. Quantũ
etiã ad hãc cõditionẽ habit'.ſ.ꝙ ipſe ſit
infuſus.Dico ſicut pꝛius dcm̄ eſt de fide
⁊ ſpe ꝙ nõ pôt ꝓbari p rõnem nãleȝ eſſe
tales habitus infuſos:ſed ſolũ fide teneꝛ
⁊ cõgruitaſ bona apparet.quia quantũ
ad actus circa deũ imediate ꝓbabile eſt
ꝙ nõ poſſit pfectiſſime pfici ſupma poꝛ
tio niſi imediate a deo.

Ad primum argumentuȝ

pncipale cõ
cedo ꝙ charitas pꝛopꝛie pôt dici amici
cia.licet nõ oĩo accipiẽdo amiciciaȝ ſtri
cte ſicut accipit phs ibi.ſed aliquantulũ
extendẽdo.ſicut ſm intentioneȝ eius ad
deũ ẽ aliq̄d excellẽtius amicicia.illa.n.
excellẽtia obiecti nõ tollit qḋ eſt pfectio
nis in obiecto.ſed illud qḋ eſt impfectio
nis.honeſtas q̄ppe in diligibili ⁊ reda'
matio in dilecto:ſunt cõditiones p ſe in
diligibili.nõ quidẽ impfectiõis.imo nõ
eſſet pfectioꝛ ſi nõ redamaret.ſed equali
tas in iſtis eſt cõditio concomitãs.deus
aũt habet honeſtatẽ ⁊ redamationẽ ſic
amationẽ.⁊ excellentius pôt eſſe amici'
cia ad ipm:ita ut dicaꝛ ſup amicicia. Et
ſi arguiꝛ ꝙ equalitãs eſt rõ amicicie.ve'
rũ eſt ſuppoſita honeſtate q̄ eſt pᵒma rõ
amabilis.equalitas autẽ eſt rõ amicicie
ſtricte.ſed excellentia ẽ rõ habitus mag
ſimilis uel pfectioꝛis ꝙ̃ ſit amicicia.talẽ
in ꝓpoſito voco charitatẽ. Ad 2m di'
co ꝙ nõ ſolũ ex charitate pôt deus ſup
oĩa diligi.ſed ex nãlib' ſaltẽ in ſtatu nãe
inſtitute.⁊ ad illud pncipiuȝ phi.di.9.
eth.Dico ꝙ debȝ intelligi quantũ ad in
noteſcentiã.innoteſcit quippe amicicia
ad alterũ qñ appeto alteri ſimilia his q̄
mihi.ſed nõ quantũ ad p ſe rõnem.q̄ſi
nõ ſit alia amicicia.i amicicia tñ ſtricte
accepta q̄ eſt inter equales ibi ſiquidem
amicicia ad ſe eſt meſura amicicie ad al
terũ ⁊ nõ ecõuerſo. Et cũ arguiꝛ ibi de
vnitate.Dico ꝙ due cõditiones concur
runt in obiecto amabili.ſ.vnitaſ ⁊ boni
tas.⁊ licet vnitas q̄ñ q̄ȝ ſupet vnitatem
tamẽ bonitas ex alia parte recõpenſat.

¶ Ad tertiũ concedo concluſionẽ: nec
tamen ſuperfluit charitas ut dictuȝ eſt.

¶ Ad quartũ dico ꝙ nõ poteſt acquiri
ex actibus aliquis habitus eiuſdem ſpe
ciei cũ charitate.licet poſſit acquiri ali
qua amicicia tendens in deũ ſub eadem
ratione obiecti ⁊ etiam p actũ ſimilem
quia ſup oĩa diligẽdo.quecũq̄ȝ eniȝ nã
nõ pôt eſſe ab aliq̄ efficiẽte eiuſdẽ ſpeciei
cũ efficiẽte alterius.nõ eſt eiuſdẽ ſpeciei
cum illa alia ſicut eſt in ꝓpoſito.

Ad duo argumẽta

Pꝛo pᵒmo mẽbꝛo in articulo de obiecto
foꝛmali charitatis. Ad pꝛimũ dico ꝙ
illa poſitio duoꝛũ deoꝛũ deſtruit nãm
charitatis.quicũq̄ȝ.n.habitus ex ſe ten
dit in vnũ ponere ipm tendere in plura
eſt ponere ipm nõ eſſe ipm.ſicut ſi aliq̄ſ
habitus ꝓpꝛius ſimpliciꝛ pꝛimi pncipij
poneret eſſe alterius pᵒmi pꝛincipij:eſſet
ponere hunc habitũ eſſe hu' obiecti ut
ꝓpꝛij ⁊ non pꝛopꝛij.ita dico in ꝓpoſito

ꝙ plures eſſe deos includit utrūq₃ eſſe diligendū ex charitate ⁊ neutrū. ¶ Ad aliud dico ꝙ non eſt ſimile de magis ⁊ minus in aliquo ordine ⁊ de ſupremo i illo ordine quo ad om̄e extrinſecū operans circa illa illius ordinis. pōt. n. operatio alicuius neceſſario requirere ſup'mum ut ſit pfectiſſima. ⁊ tamē nō neceſſario habet ordinē ad alia ordinata in illo ordine. Exemplū in coloribus. non pt eſſe pfectiſſima viſio niſi pfectiſſimi coloris. ⁊ tñ nō oportet neceſſario ꝙ ſit pfectior viſio circa colorē ꝓpinquiorē illi. ⁊ rō eſt quia rō quietationis ex parte pfectiſſimi coloris eſt rō totalis eius. que in alio eſt diminute. ⁊ ideo licet in propoſito vnū aliqualiter excellat alterum. in nullo tamē eſt rō quietandi. licȝ potentia naturaliter ſit libera. licet ḡ ſolum infinitū bonū quietet voluntatem ⁊ hoc inquantū infinitū bonū. nō tamē oportet quodlibet bonū finitū ſm gradum ſuū in bonitate magiſ ⁊ minus q̄etare. quia iſti gradus ſunt accidentales ꝑ cōparationē ad extrinſecū q̄etanduȝ.

Hic queri pōt

Circa iſtā. 28. di. in qua magiſter agit d̄ diligēdis ex charitate queriť vnū. vtrū. ſ. eodeȝ habitu ſit diligendus ꝓximus quo diligiť de'. Qꝫ nō. quia vnius habitus eſt vnū obiectum formale. in deo autē ⁊ ꝓximo eſt alia rō formalis bonitatis. ¶ Preterea ille habitus quo diligiť deus eſt habitus theologicus. igiť reſpicit ſolū deū ꝓ obiecto nō aūt aliq̄d creatū. Rn̄deť ꝙ hoc uerū eſt principaliter. tamen reſpicit aliud ꝓut attribuiť ipſi deo. ¶ Cōtra. ſi attributio ſufficeret: igiť omniuȝ poſſit eē vnus habitus intellectualis ⁊ etiā appetitiuus. quia omnia attribuunť ad vnū ſimiliter omnes virtutes morales attribuunť ad vnū. ſ. ad felicitatē tanq̄ ad ꝑ ſe appetibile. ¶ Preterea ad principale. alius eſt habitus principij ⁊ cōcluſionis igiť ſimiliter in appetitiuis alius eſt habitus finis ⁊ eius qđ eſt ad finē. charitas eſt finis. ḡ ⁊c̄. Cōtra. i. can̄. Jo. 2. c. Hoc mandatū habemus a deo ut qui diligit deum: diligit ⁊ fratrem ſuum.

Hic ſunt tria uidē

da. primo qualiter ille habitus quo diligiť deus reſpiciat proximū. Secūdo de habitu habendo circa proximum. ¶ Tertio quis ſit ille ꝓxim'. De pmo dico ꝙ charitas ſicut tactū eſt di. 17. primi. diciť habit' quo deus habeť carus. poſſet aūt haberi carus aliq̄ amore priuato q̄ amans nollet habere cōdiligētē. ſicut in zelotipis habentib' mulieres caras. ſed ille habitus nec eēt ordinat' nec pfectus. nō quidē ordinat'. quia de' qui eſt bonū cōe nō vult eē bonū priuatum alicui'. nec ſm rectā rōnem debȝ ſibi appropriare iſtud bonuȝ cōe. ⁊ ideo amor ille inclinās ad hoc bonū ut ad bonū ꝓ priū nō condiligenduȝ nec habendū ab alio: eſſet inordinatus: eēt etiā impfect' quia pfecte diligens vult dilectū diligi. ſicut pȝ ꝑ Ricar. igiť deus infundens habitū quo anima ordinate ⁊ pfecte tēdat in ipm dat habitū q̄ habeať car' ut bonum cōe ⁊ ꝯdiligendū ab alijs ⁊ ita habitus ille qui ē dei inclinat etiā ad velle ipſum haberi carū ⁊ diligi ab alio. ſal' ē cuius amicicia ſit ei grata uel nō diſplicens pro tūc pro quando eſt grata. ſicut igiť ille habitus inclinat ad diligendum deū in ſe ordinate ⁊ pfecte. ita inclinat ad velle eū diligi a ſe ⁊ a quocunq₃ alio cuius amicicia ſit grata ei. ¶ Ex hoc pȝ qualiter habitus charitatis ſit vnus. qꝛ nō reſpicit pmo plura obiecta. ſed ſoluȝ deū reſpicit pro primo obiecto ut in ſe bonū primū. ⁊ ſecūdario velle eū diligi ⁊ ꝑ dilectionē haberi a q̄cunq₃ quantū eſt in ſe. quia in hoc eſt pfecta ⁊ ordinata dilectio ei': ⁊ hoc volēdo: diligo me ⁊ proximū ex charitate volēdo mihi ⁊ ſibi velle ⁊ ꝑ dilectionē habere deū in ſe

qȯ eſt bonū ſimplicit̄ iuſtitie. ita ꝙ pͥmū
obiectū eſt ſolus deus in ſe. omnia autē
alia ſūt q̄daʒ obiecta media quaſi actuū
reflexoꝝ mediantibus quib' tendo i in
finitū bonū qȯ eſt deus. idem aūt eſt ha
bitus act' recti ꝛ reflexi. ¶ Cōtra h̄ obij
citur. quia nō eodē habitu intelligo deū
ꝛ aliū intelligē deū. igit̄ a ſili nō eoȯ vo
lo deo bñ eē ꝛ aliū velle deo bñ eē. ¶ R̄'
act' ſup quē ſit reflexio p̄t ſignificare no
minaliter. ꝛ tūc ſignificat actū ſuū ſcōm
quidditatē. uel verbaliter ꝛ tunc ſignifi
cat actū ſuū ut in ſuppoſito uel ut ꝯcer
nentē ſuppoſitū. primo mō vniuerſalit̄
eodem habitu pōt elici actus ꝛ fieri re
flexio ſuper illū nō ſolū in intellectiuis.
ſed in appetitiuis. quo eni intelligo ali
quid intelligo intellectionē illius ſiue in
herentē mihi ſiue alteri. ſecundo modo
exprimit̄ ꝑ infinitū. ꝛ tunc ſi cōparat̄ ad
velle nō neceſſario accipit̄ ſub rōne pre
ſentis. poſſum. n. velle te currere: licʒ nō
pro nūc ſed pro al's. Si aūt cōparetur
ad ſcire. quia ſciētia nō eſt niſi reſpectu
veri: nō reflectit̄ ſup actū ſic ſignificatuʒ
niſi actus inſit ſuppoſito cui ſignificat̄
ineſſe. ꝛ quia poſſibile eſt in me eſſe ſciē
tiam actus recti ꝛ reflexiui in ſe abſqʒ h̄
ꝙ actus ille inexiſtat alij a me. ideo non
habeo actū reflexiuʒ illius ſuppoſiti ſup
actū iſtū ut ſignificatū verbalit̄ ꝛ dictū
de aliquo ſuppoſito. pʒ igit̄ ꝙ licet non
eodē ſciam deū ꝛ ſciam te ſcire deū. tamē
eodē volo deū ꝛ volo te velle deū. ꝛ in
hoc diligo te ex charitate. quia ſm hoc
volo tibi bonū iuſtitie. ꝛ ſm hoc nō aſ
ſignat̄ proximus quaſi ſecundū obiectū
charitatis. ſed quaſi omnino accidētale
obiectū. quia ut aliq̇d potens cōdiligeṙ
mecū perfecte ꝛ ordinate dilectū. ꝛ ad h̄
eū diligo ut condiligat. ꝛ in hoc quaſi
accidentaliter eum diligo non propter
eum ſed propter obiectum qȯ volo ab
eo condiligi. ꝛ volēdo hoc ab eo diligi.
volo ſibi ſimpliciter bonuʒ. quia bonū
iuſtitie.

De ſecundo dico

ꝙ ſicut negatio cōcluſionis non neceſſa
rio arguit negationē principij. ſed pōt
ſtare cū aſſertione principij. quia nō oīs
error circa concluſionē deſtruit aſſertio
nem principij. ita etiā nō neceſſario ſeq̄
tur ex dilectōe infiniti boni dilectio bo
ni finiti. nec in actibus ſequit̄ ex natura
rei deſtructio dilectionis dei ex deſtru
ctione dilectionis ꝓximi. ꝛ hoc ſiue itel
ligat̄ deſtructio dilectionis cōtrarie uel
cōtradictorie. ꝛ multo magis ex natura
habitus nō eſſet cōtradictio ꝙ eēt reſpe
ctu dei ꝛ nō reſpectu proximi. eſt igitur
iſte habitus circa aliud quatenus prece
ptū eſt datū de diligendo illud aliud. ꝛ
ad illū actū oportet uti illo habitu. aut
ſaltem nō cōtra agere illi habitui. alio
quin deſtrueret̄ act' ꝛ habit' circa deū.
nō quidē ex natura ꝯdictionis ſed ꝑ na
turā demeriti. tranſgreſſio eni precepti
nō corrumpit poſitiue habitū nec actuʒ
diligendi deū. ſed demeret ut deus ſe ſb
ſtrahat. ꝛ ſic nec habitus nec actus poſ
ſet ineſſe. quia quantū eſt ex parte habi
tus ille eſt talis ꝙ ex nā ſua natus eſt in
clinare ad amandū non priuate. ꝛ ideo
actus amandi priuatus qui. ſ. deſtruit
amare ꝓximū nullo modo pōt eē talis
habitus. ꝛ i hoc apparet magna pfectio
hui' habitus. quia etſi zelus acquiſitus
poſſit eſſe maior q̄ minima charitas in
fuſa quantū ad intenſionē actus elicien
di hincinde. tamen ille habitus infuſus
quia ordinatus ꝛ pfectus in genere ha
bituū appetitiuorū nō pōt eſſe dei niſi
ut boni cōis ꝛ cōdiligendi. ideo nō pōt
eſſe principiū alicuius actus quo diliga
tur deus cū cōtrario dilectionis ꝓximi
patet igit̄ de actu quali eſt neceſſarius
ex nā habitus ſi aliquis debeat elici de
illo habitu. hoc tamē intelligēdo ꝙ nō
pōt elici ut priuatus nec ut ꝯrius actui
circa ꝓximū. ex nā etiā precepti ſupad
diti habitui oportet elicere actū circa ꝓ

ꝓximū poſitiue. uel ſaltem non contrarie ne. ſ. demereat̃ q̄s corruptionem habituȝ qui eſt circa deum.

Quantuȝ ad tertiū dico ꝙ ꝓximus ē q̄libet cui᷒ amicicia ē grata dilecto. ut. ſ. ab eo diligat̃. nō eni debeo ſūme dilectū a me velle diligi ab aliq̄ cuius dilectio nō eſt ſibi grata ⁊ a q̄ nō vult diligi. quia igit̃ certū ē btōꝝ dilectōꝫ eē deo gratā. abſolute debeo velle ipſū ab eis diligi. ⁊ qꝛ de q̄cunqꝫ viatore ſignato ē dubiū. debeo hoc ſibi velle ex cōditione. ſ. ſi placet ei ab eo diligi. uł q̄n placet ei ab eo diligi. circa viatores aūt in cōi. qꝛ ſemꝑ ſupponendū ē eē aliq̄s ſibi gratos pōt hr̄i abſolute act᷒ volendi deū ab eis diligi.

Ad primum argumentuȝ pꝫ quō hic ē vnū obm̄ tm̄. ⁊ cū ꝓbat̃ ꝙ ſit alia ratō bonitatis in deo ⁊ in ꝓximo. dico ꝙ rō bonitatis ꝓximi non eſt rō terminādi actū: ſed tm̄ rō bonitatis diuine. qꝛ ſi in bonitatē ꝓximi tendat: hoc non eſt niſi actu reflexo qui ſemꝑ ulteri᷒ tēdit in obiectū actus recti. ſicut prius dcm̄ ē. ¶ Ad 2ᵐ pꝫ ꝑ idē. qꝛ h̄ virtus hꝫ ꝓ obiecto q̄etatiuo tm̄ deū. tn̄ ꝓ obiecto ꝓxio i actu reflexo pōt hr̄e aliq̄d creatū. ⁊ ita forte viſio in prima poterit hr̄e ꝓ obiecto aliq̄d creatū. nō tn̄ ſiſtēdo ibi: ſed ulterius tendendo in deū. Ad tertiū dico ꝙ per habitū ꝑncipij tendit̃ in principiū ſcd̄m ꝓpriā veritatē quā hꝫ ex terminis. ⁊ ꝑ habitū cōcluſionis tendit̃ in cōcluſionē ſcd̄m ꝓpriā veritatē eius quā hꝫ ex terminis aliā a veritate principij. nō ſic in ꝓpoſito. ſed tm̄ eſt vna bonitas que ē rō tendendi. nō. n. mouet me plus bonitas ꝓximi ꝙ feſtuce. ſi feſtuca poſſet deū diligere. ſi eni ꝑfecte diligo eū: volo eū diligi ab omnipotēte diligere eū ordinate. cuius dilectio ei placet. nec eſt generaliter ſimile in obiectis intellectus ⁊ oſtenſis. ⁊ in obiectis volūtatis ⁊ affectiuis.

POſt predicta de ordine charitatis. Circa iſtā. 29. di. in q̄ magr̄ agit ō ordine diligendi ex charitate. **Q**uerit̃ vnū utrū. ſ. q̄libet teneat̃ maxime diligē ſe poſt deū. Q nō. 9. ethi. vituꝑat̃ amator ſui. ⁊ multa ibi de h̄. ¶ Preterea Grego. in omel. ſuꝑ illud Luce. Miſit illos binos. nemo ad ſeipm̄ ꝓprie charitateȝ hr̄e dr̄. ſed dilectio in alterū tēdit ut charitas dici poſſit. Cōtra. menſura eſt ꝑfectior menſurato. ſed dilectio ſui eſt menſura dilectōis ꝓximi. Juxta illō Math. Diliges ꝓximū tuū ſicut teipſum.

Ex dictis. In q̄ōne p̄cedenti pꝫ ſolutō hui᷒ q̄ōnis. Charitas. n. ex hoc ꝙ ē p̄ncipiū tendendi in deū actu directo: eſt p̄ncipiū reflectēdi ſuꝑ actus illos q̄bus tēdit i deū ⁊ in hoc ſicut dictū eſt ibi ē p̄ncipiū volendi cuilibet potēti diligere deū ꝙ diligat ipm̄. inter oēs autē actus eiuſdeȝ rōnis tendentes in deuȝ charitas eſt principium imediate reflectendi ſuꝑ actū quē elicit habens charitatē quo tendit ⁊ diligit deū. igit̃ poſt deum imediatiſſime vult quis ex charitate ſe diligere illud q̄ tendit in deū. ſ. ſe diligere deū. ⁊ hoc volendo diligit ſe. quia diligit ſibi bonum iuſtitie. igit̃ imediate poſt deū tenetur ſe diligere ex charitate. ¶ Hoc confirmat̃. quia penſatis rōnibus bonitatis ⁊ vnitates que ſunt rōnes diligibilis poſt bonum infinitū in quo ē perfectiſſima rō bonitatis. occurrit in ſeipſo alia rō maxima. ſ. vnitatis que eſt ꝑfecta idēptitas igitur quilibꝫ inclinat̃ naturaliter ad dilectionē ſui poſt bonū infinitū. inclinatio autem naturalis eſt recta.

Ad primum argumentuȝ dico ꝙ phs exponit ſe ibi. quomodo vituꝑabile eſt eſſe imoderatum amatorem ſui. non autem moderatum

¶ Ad ſecundū dico ꝙ omnis diligens
ſe ex charitate diligit ſe in ordine ad bo
num infinitū. quia diligit ſibi actū illuz
uel habitū quo tendit in illud bonum.
⁊ in hac dilectione tendit in alteꝝ. quia
in deū tanꝗ in principale obiectū actus
⁊ tn̄ ad ſe habet charitatez. licet non ut
ad obm̄ finale. ſed proximū ordinatum
ad obiectū ultimū qḋ ē ab eo diſtinctū.

Hic queri ſolet

Circa iſtā 30. di. in qua magr̄
agit de charitate quantū ad
pfectōnē meriti. Querit̄ vnū utrū neceſ
ſe ſit ex charitate diligē inimicū. qḋ nō.
Luce. x. Phariſeo interroganti. quis eſt
meus proxim⁹: rn̄dit xp̄s qui fecit miſe
ricordiā cū illo. videt̄ ḡ determinaſſe ꝙ
ſolus ille habendus eſt ꝓxim⁹ qui talia
facit. ſed inimicus nō facit talia. ḡ. ¶ P.
3°. reg. 7. ſup illud. Fecit mare. Glo. de
cem p̄ceptis in lege dn̄s oia que facer̄ de
bemus expſſit. ſed ibi nō eſt aliqḋ prece
ptū de diligēdo inimicū. Preterea. Lu
ce. x. glo. querere. ⁊ Aug. ſup illḋ ps. Re.
oculos meos. Et math. 5°. Audiſtis. qꝛ
dictū eſt an odio habebis inimicū tuū.
Sed moralia p̄cepta manēt eadē in no
ua lege que in veteri. igit̄ manet h̄ in no
ua lege. Preterea 2° topicorū. in ꝯrijs
tenet ꝯñtia in ſeipſis. igit̄ ſi amicus eſt di
ligendus inimicus eſt odiendus. iſta eni
ſunt cōtraria de cōtrarijs. Cōtra. Ma
thei. 5. Ego aūt dico vobis diligite ini-
micos vr̄os ⁊c̄. ⁊ probat illud ibi. quia
ſi diligitis eos qui vos diligūt quā mer
cedem habebitis. Preterea. Math. 6.
Dimittite. ⁊c̄. ⁊ ſubiūgit ꝓbationē illi⁹
argumenti. igit̄ quilibet ō neceſſitate ad
hoc tenet̄. Preterea. Math. 16. In pa
rabola de ſeruo qui petijt debitū ſubiū
gitur ſic. Et pater veſter celeſtis ⁊c̄.

Reſpondeo inimicus pōt
conſiderari p
ſe. i. inquantū inimicus. ⁊ per accidēs in
quantū hō. primo mō dico ꝙ inimicus
non eſt tm̄ malus priuatione boni. ſed
habitu poſitiuo vitij. ſicut iniuſtus dicit̄
nō tm̄ carēs habitu iuſtitie. ſed etiā ha-
bens habitū iuſtitie cōtrariū cauſatū ex
actib⁹ iniuſtis. ſicut habet̄ a Boetio ſup
p̄dicamētis. c. de qualitate. hoc mō cuz
amicicia reſpiciat bonū v̄tutis in ama-
to ⁊ hoc cōueniens actui virtutis i amā
te. inimicicia reſpicit maluz diſcōueniēs
bono qḋ eſt in eo qui ē inimicus. inimi-
cus ḡ inquantū talis eſt malus ⁊ vitio-
ſus. ⁊ per ꝯñs nullo modo eſt ſic diligē-
dus. hoc eni mō odiuit inimicū q̄ dixit.
Deficiāt peccatores a terra. ⁊ iniqui ita
ut nō ſint. nō ſūt quidē inimici ſiue iniq̄
quia verte impios ⁊ nō erūt. ꝓuer. Lo-
quēdo aūt de inimico p accn̄s. ſ. de hoc
homine qui nūc eſt inimicus h̄z queſtio
difficultatē. ⁊ illo modo poſſumus loq̄
de dilectione. uel poſitiue quaſi p moḋ
actus eliciēdi. uel quaſi ꝓhibitiue p mo
dū actus cōtrarij arcendi. ſecundū ē ma
gis neceſſariū. quia p̄cepta affirmatiua
magis obligant ne cōtraria eorū fiāt. ⁊
iſto mō accipiēdo diligere. ſ. p nō odir̄
diſtinguo ꝙ duplex bonuz poſſum⁹ nō
odire ſibi. ſ. bonū ſpūale. ſ. quo attingit
uel natus eſt attingere deū. uel aliud bo
num indifferēs qḋ pōt ordinari ad illḋ
⁊ ad oppoſitū. v̄bi gr̄a de p̄mo. ip̄m di-
ligere deū amore amicicie ut eſt bonuz
honeſtū. uel cōcupiſcere ſibi deū ut ē bo
nū cōmodi. ipſum audire miſſas: p̄dica
tionē: correctionē: inſtructionē p que cō
uertitur ad diligendū deū. Exemplū de
ſecundo: ip̄m viuere vita corporali eſſe
ſanū: diuitē: fortē. ⁊ hui⁹. Quantū ad
prima bona nō videt̄ ꝙ poſſim⁹ illa ſibi
odire uel nolle. quia hoc nō ſtat cū pfe-
cte diligere deū. ſ. nolle ipſum condiligi
ab alio cuius amicicia non noſcit̄ ei diſ
plicere. ⁊ hoc ꝯdiligi tam rōne boni ho
neſti. ſ. propter ſe. ꝙ rōne boni cōmodi
eius. nec pari ratione ſtat cū pfecte dili-
gere deū nolle. alā illa p que inducatur
ad ꝯdiligendū deū. Sed de alijs bonis

indifferentib⁹ videt ꝙ poſſim odire illa
proximo. tū quia poſſum ordinate odi
re uel nolle illa mihi. tum etiā quia ille
pōt ordinate nolle ſibi ea. ⁊ quecunq;
ipſe pōt ordinate nolle ſibi ul' ego mihi
ſi eſſem talis qualis eſt ipſe. poſſuz ſibi
ordinate nolle. aſſumpta patent. poſſū
enim ordinate nolle mihi diuitias: ſani
tatem. ⁊ vniuerſaliter neceſſaria ad vi
tam corporalē. ⁊ hoc dupliciter. uel cō
tēnendo ea: ſicut ſi fiam paup volunta
rie. uel volendo deū infligere illa mihi
ꝓpter peccata mea uel volūtate conſe
quente ut ſi ſint inflicta acceptare ea ⁊
gaudere de his iam inflictis. Cōſimilit
q̄ poſſum tot modis uelle oppoſita eoꝝ
ſibi ut paupertatē voluntariā. ⁊ ita ca
rere diuitiſs influgi ſibi a deo aliq̄ mala
ad correctionē ſi crederē ipſum ꝑ talia
cōmoda ſemper addere ad peccata ſua
poſſum velle ſibi oppoſita illoꝝ cōmo
dorum. ¶ Et quo ad hoc cōformiter eſt
dicendū de bonis fortune ⁊ de bonis cor
poris. Sed de vita corporali videt du
bium an poſſim illam ſibi odire ul' nol
le. ⁊ videt ꝙ ſic. tum quia iudex in cau
ſa criminali poteſt iuſte ſentētiare ꝯtra
eum. actor etiā in eadem cauſa pōt lici
te agere contra euz. uterq; igit pōt velle
effectum illius ſententie qui effectus eſt
occiſio rei. Similiter ſi quis impugnet
eccleſiam cū talis quantū eſt in ſe impe
diat bonū cōmune. ſ. pacem eccleſie: ut
bonū cōmune ſaluet videt ꝙ aliq̄s poſ
ſit ordinate velle tali perſecutori mor
tem corporalem.

Quantum ad hoc

dicit ꝙ nō poteſt quis abſolute velle ꝓ
ximo mortem corporalez uel nolle ſibi
vitam. quia poſt mortē nō eſt penitētia
ut tenet nec cōuerſio ad diligendū deū.
ſicut eſt poſt priuationē diuitiaꝝ ul' for
titudinis ⁊ taliū. imo priuatio taliū pt
eſſe occaſio penitentie. nō aūt priuatio
vite corporalis. nō videt aūt ꝙ poſſum
ordinate velle alicui illō per qō ſimpli
citer excludit a poſſibilitate diligendi
deum. pōt tamē quis ordinate velle ꝓ
ximo mortē corporalem ſub cōditione.
puta ſi credat eū finaliter futurū malū
⁊ tunc ſibi pōt optare mortē. uel ut det
locū ſanctis quos impedit. uel ne addat
peccata peccatis ꝓpter que poſt mortē
acrius puniat. ⁊ ille due cauſe colligunt
ex legenda beate Anaſtaſie que ſcripſit
Griſogono de viro ſuo publi. ut ſi deus
ꝓuideret eum in infidelitate manſurū.
iuberet eū dari locū ſanctis. hoc q̄ ad ꝑ
mum. Et ſequit quo ad ſecundū. quia
melius eſt ei animā exalare q̄ dei filiuz
blaſſemare ⁊ ita nec i iſto caſu nec i duo
bus ꝑcedentibus de iudice ⁊ tyrāno pt
q̄s abſolute velle ꝓximo mortē corpo
ralem. imo magis quantū in ſe eſt debet
nolle. Ubi ſciendū ꝙ ſicut tactū eſt diſ.
14. hui⁹ ⁊ alias ſepe qn̄ ex poſitione ali
cuius cōditionis ſimpliciter nolite aliq̄s
vult aliquid. non ſimpliciter vult illud
ſed magis reſpuit. ſicut pȝ de proiiciēte
merces in mare qui ꝓpter tēpeſtatē ex
ortam que eſt ſimpliciter ſibi nolita: vo
luntarie proiicit merces. iſtud volunta
rium nō eſt mere voluntariū. quia non
eſt volitū niſi ex ſuppoſitōe cuiuſdā no
liti. qō autē eſt poſſibile tm̄ ex ſuppoſi
tione impoſſibili nō eſt ſimplicit poſſi
bile. In omnibus aūt ꝑdictis caſibus
illud ꝓpter qō mors eſt volita eſt ſim
pliciter nolendū. tenet eni iudex ⁊ actor
nolle ipm eſſe reū ex ſuppoſitōe crimis.
tenet etiā patiens ꝑſecutionē tyrannoꝝ
nolle eos eſſe tyrannos contra eccleſiaz
tenet etiā in tertio caſu quis quantū eſt
in ſe nolle ipſum eſſe finaliter reprobū.
⁊ ideo ſi ponant oppoſita iſtorū poteſt
velle ſibi potius mortē. tamē cū quadā
triſtitia qō nō eſt ſimpliciter velle. dcm̄
eſt enim ſepe ſupra ꝙ velle conditiona
tum ſufficit ad cauſandū triſtitiā ſi op
poſitum veniat. Patet igit ad primuz
argumentuz de iudice ⁊ actore. ⁊ licet ꝑ

idem poſſet dici ad ſecundū de tyranno tamē ibi aliter pōt dici ꝙ tyrannus nō pōt inferre niſi pſecutionē extrinſecam iuxta illud Sal. Nolite timere eos qui occidunt corpus. ⁊ poſtea nō habēt amplius quid faciāt. talis autē pſecutio exterior frequenter eſt electis materia proficiendi in virtutibus. precipue in paciētia que ſm Jacobū opus pfectū habet. hoc enim mō a principio quelibꝫ eccl'ia pſecutionē paſſa eſt ⁊ ex hoc ꝓfecit. ⁊ iō in caſu illo nō uidet ꝙ liceat optare tyranno etiam mortē corporalē. niſi forte eſſet aliquis a quo iuſte eſſet ſibi talis mors infligenda ꝓpter pctā ſua: ⁊ tunc poſſet aliquis optare ꝙ a tali iudice fieret iuſtitia. tamē cū triſtitia. quia ſemp tenet nolle ipſum eſſe dignuz tali pena.

Sed loquēdo de alio intellectu pcepti .ſ. de actu poſitiuo diligēdi inimicum. poſſet dici ꝙ nō tenet quis aliqñ elicere actū diligendi proximū. quia nec etiaz tenet cogitare de eo. puta ſi eſſet aliquis ita ocupatus circa contēplationē dei ꝙ nunꝙ cū plena deliberatione cogitaret de proximo. Si etiā cogitet nō eſt neceſſe elicere actū diligendi circa ipſum. qr abſqꝫ hoc poteſt habere circa finē actus ordinatos: ⁊ circa ea que ſunt ad finem conſequendū neceſſaria. ⁊ ſi hoc. igitur multo magis non tenet elicere actū diligendi circa inimicuz. quia nec cogitare de eo. tamē moderādo illud poteſt dici ꝙ ſi appareat alicui euidens neceſſitas proximi. puta ꝙ ſine ipſo nō poteſt habere ſibi neceſſaria ad attingendum ad dilectionē dei. puta ſi eſt infidelis ⁊ ſine eius doctrina non poſſit cōuerti ad veritatem. uel ſi eſt malus ⁊ ſine eius correctione non pōt conuerti ad bonū qḋ tñ forte nunꝙ ꝯtingeret: ibi tenet qs ad velle bonum finale ſpūale ꝓximo. imo etiā iſta bona neceſſaria ſibi ad ꝯſequēdum finale bonū nō ſolū uelle ſed etiaz exequi opatōne efficaci ſi adeſt facultas. Quantū aūt ad diuitias uel ſanitatē ⁊ huꝰ quorū oppoſita pōt ſibi velle ut tactū eſt prius: nō tenet quis in aliq̄ caſu poſitiue velle ſibi iſta. Quantū autē ad bona ſpūalia tenet etiaz qs velle ſibi nō ſolū interius ſed etiā exterius efficaciter in ope. ſpāliter quantuz ad hoc ꝙ qlibet tenet orare deū ſuū ꝓ ſe ⁊ ꝓ tota eccleſia dei. ⁊ tenet velle iſtā oronem valere bono ⁊ malo ad bonū ſpūale. ſicut eni eſſet malus ſtomachꝰ q̄ nollet ſuſtentationē ſuā valere ſuſtētationi manus. ita nō eſſet bonus in eccleſia qui nollet bonū actū ſuū ſi quē habꝫ valere omni mēbro eccleſie ꝓ quibus deus illū acceptat ⁊ pro quāto pōt valere ſibi ⁊ aliis nunꝙ aūt tenet qs velle ſimpliciter illō cuius oppoſitū pōt bene nolle. ¶ Sꝫ de vita corporali forte tenet qs velle q̄ ad actū interiorē. ⁊ eaz ſaluare ſimpliciṫ q̄ ad actū exteriorē ſi nō aſſit alius proximus qui poſſit eū iuuare. puta ſi quis moreret fame uel i fluuio. ⁊ vnus ſolus adeſſet qui poſſet liberare eū. teneretur forte nō tm̄ huic velle vitā ſed ut eā habeat pro viribus laborare. Unde tamē probetur iſta tentio non uidet manifeſtum ex ſcriptura nec ex ratione. quia ſi tunc periclitaret poſito ꝙ eſſet bonus ꝑtingeret ad diligendū deuz pfecte in patria: ⁊ ſaluatus ad vitā corporalē forte fuiſſet poſtea lapſus in peccatū: ⁊ forte finaliter malus. piū tñ eſt laborare pro vita proximi ſaluāda. quia ſupponendō eſt ſi eſt bonꝰ ꝙ erit melior ⁊ valebit ſibi ⁊ aliis ſua bonitas. ⁊ ſi eſt malus ſupponendū eſt ꝙ corriget. hoc eni eſt pie iudicare. ſ. interpretare ſemp melius qñ nō eſt oppoſitum manifeſtū.

Ad primum argumentuz dico ꝙ illa reſponſio xpi ad. q. quis eſt proximus debet ſic intelligi. ꝓximus dicit relationez equipantie ſicut amicus uel frater. igit ſi faciens miſericordiā eſt ꝓximꝰ. qḋ habebat ex reſponſione pharisei ſequit ꝙ ille cui facta eſt

miſericordia habebaẗ apud eũ tanq̃ ꝓ
ximus. non erat aũt gentis ſue nec ſibi
ligatus ex natõne ſed extrane⁹ ex patria
igiẗ quilibet quantũcũq3 extraneus cui
ego poſſũ ſeruire in neceſſitate eſt habẽ
dus ut proximus. ⁊ hoc eſt qḋ dicit ibi
Sal. Uade ⁊ tu fac ſimiliter. i. habe ꝓ
ꝓximo omnẽ cui potes bene facere. etiã
ſi ſit tibi extraneus nõ igiẗ bene faciens
eſt tm̃ ꝓximus. ſed etiã oĩs potens bene
pati a nobiſ. ⁊ hoc ſiue paſſione exterio
ri ſiue bona dilectõne paſſiua que ẽ mo
tus interior. ⁊ hoc mõ beati quib⁹ non
poſſumus bene facere pñt bene diligi ⁊
eſſe proximi. deus aũt licȝ bñ diligatur
nõ tñ ex dilectione alicui⁹ põt addi ſibi
aliqḋ bonũ. ⁊ ideo nõ cõprehendiẗ ſub
proximo. Ad ſecundũ dico q̄ oĩa ꝑce
pta ſecunde tabule explicãt illud prece
ptum. Diliges proximum. q2 ſpecificãt
illa in quibus nõ debeo odire inimicũ.
nam nõ occidere includit non odire ſibi
iniuſte vitaȝ corporalẽ. non furari non
mechari includunt non odire ſibi bonũ
fortune uel fame. ⁊ ſic de aliĳs. Ad au
ctoritates Aug. quere ad illud Math.
5°. dictuȝ eſt antiquis ſignanẗ loquitur
Sal. dictum eſt: ⁊ non ſcriptuȝ eſt. quia
⁊ ſi ſcriptũ erat. Diliges amicum tuũ.
non tamẽ erat ſcriptũ: odies inimicum
ſed iudei peruertentes ſcripturã arguũt
hoc per locũ a cõtrario ſenſu. ⁊ ita ſer
uabant. Qḋ aũt male intellexerint pro
bat Sal. ſi enim tm̃ diligis illos qui te
diligunt: quã mercedẽ habebis. ſic etiaȝ
male intellexerũt in pluribus aliĳs lociſ
ſicut patet ibi de illo precepto. Honora
patrem tuũ ⁊ matrem. de quo redargu
it eos Sal. quia interpretabantur q̄ ſi
quis offerret ſubſtantiaȝ ſuã in templo
⁊ non daret patri egenti q̄ ſeruat prece
ptum. Quia deus eſt pater ſpiritualis.
ſed deus hoc reprobat irritum inquit fe
ciſtis mandatũ dei propter traditioneȝ
noſtram. ¶ Per hoc patet ad illud de
ſecundo topi. quia illa regula non intel
ligitur niſi de cõtrarĳs preciſis. hoc eſt
ubi non ambo ꝯtraria ex vna parte ſb̃
ſunt vni extremo alterius cõtrarietatis
Si enim color haberet contrariũ. puta
a. non ſequiẗ: albũ eſt coloratũ. igitur ni
grum eſt a. ſic eſt in propoſito. quia ſub
ratione diligibilis cõtineẗ amicus ⁊ ini
micus. loquẽdo de inimico per accidẽs
q2 eadẽ ratio diligibilitatis eſt i utroq3
.ſ. poſſibilitas diligẽdi primũ obiectuȝ
charitatis inquantũ ſũt ymago dei.

Illud quoq3

pretermittendũ nõ eſt. Cir
ca iſtam. 31. di. in qua magi
ſter agit de charitate quantũ ad ei⁹ du
rationem. Queriẗ utrũ charitas mane
at in patria ita q̄ nõ euacueẗ. Qḋ non.
Nam ratio apoſtoli. i. ad cor. 13°. quare
aliqua dona euacuanẗ eſt. quia ſunt ex
parte. ſed charitaſ nũc eſt ex parte. quia
imperfecta. alioquin cũ in ea ſit beatitu
do. eſſet nũc aliquis hic perfecte beatus
Qḋ ſi dicaẗ beatitudinẽ nõ cõſiſtere in
habitu charitatis: ſed in actu eius. Cõ
tra. ſm̃ pfectõeȝ hit⁹ ẽ nũc eq̃lis ei q̃ ẽ in
p̃ria. ꝯſilr erit ⁊ act⁹. ⁊ ita fruitio ita itẽ
ſa. ⁊ pfecta nũc ſic nũc. Preterea fides
euacuaẗ. q2 eſt circa obm̃ latẽs. circa idẽ
uero eſt charitas. Preterea Aug. 83.
q̃onum. q. 48. quedã ſũt credibilia que
nunq̃ ſciunẗ ſed tm̃ credunt ſicut hyſto
rie. ſed taliũ q̃2 nũc hr̃ fides in via. aliq̃
cognitio põt hr̃i i patria: ⁊ nõ niſi fides
quia tm̃ poſſunt credi. igiẗ fides ſaltem
quantũ ad illa nõ euacuaẗ. ¶ Preterea
eodem habitu cõcupiſco aliquid ⁊ quie
ſco in habito. Nam ſm̃ Aug. 9°. de tri
ni. ca°. ulti. appetitus inhiãtis fit amor
fruentis. ⁊ multo magis patȝ de habitu
ꝓbaẗ etiã a ſimili in nãlib⁹. q2 eadẽ for
ma ẽ ꝑncipiũ mot⁹ ad imiuũ ⁊ q̃eti i ter
mino. Cũ igr̃ ſpes ſit hit⁹ tẽdens i termĩ
nũ erit hitus deſcendi in ipo hito. ⁊ ita
nõ euacuaẗ. ¶ Cõtra. i. cor. 13°. videẗ au
ctoritas apoſtoli expreſſa ad oppoſitũ.

Reſpondeo. Nullus habitus ponẽdus eſt ibi manere fruſtra. fruſtra autez eſſet ibi habitus cuius inclinatio eẽt tũc impoſſibilis. Fides aũt ex ratione ſua iclinat tm̃ in veruz latens ſm glo. ſuper illud Hebre. x. Fides eſt argumentũ nõ apparentũ. ⁊ ſpes tm̃ inclinat in bonuz cõmodũ abñs. iuxta illud Ro. 8. Spes que videt̃ nõ eſt ſpes. accipiẽdo ſpem ꝑ ſperato. ſ. pro obiecto. Inclinatiões aũt iſte nõ poterũt haberi in patria ubi erit verũ patens ⁊ bonũ habitũ. igit̃ iſti habitus nõ manebũt. quia eſſent ſupflui. Sed hic eſt vnũ dubiũ an. ſ. iſte vtutes euacuent̃. quia ſuccedãt eis aliqua incõpoſſibilia. ℞ nõ oportet ponere ꝙ ſuccedant eis alij habitus: loquẽdo ꝓprie ſicut habitus differũt ab actib⁹. qꝛ ſicut dictũ eſt ⁊ in mã de aia xp̃i. nõ eſt neceſſariũ ponere aliquẽ habitũ in pria creatum in ipſa aia qui ſit ꝑncipiũ videndi uel tenendi obm̃ ſaltẽ aliũ niſi charitatẽ quia habitus nõ ponit̃ i potẽtia niſi ad facilitandũ ⁊ habilitandũ potentiã ad eliciendũ actuz uel ſaltẽ in intellectualibus ut obm̃ ſit ꝑſens intellectui: ut intellectuſ poſſit ꝓmpte opari circa illud qd nõ poſſet ſi obm̃ eſſet in qͥlibet actu de nouo adipiſcendũ. ſed ibi obm̃ ſemper erit ꝑſens ⁊ ſemp agens in potentia ⁊ potẽtia ſumme facilitata ⁊ inclinata. Qꝫ ſi ſuccedãt aliqui actus repugnãtes illis qui nũc habẽtur: ut videre ⁊ tener̃ ſuccedãt credere ⁊ ſperare. illi actus ſuccedẽtes nõ habẽt ꝓprie impoſſibilitatẽ ad habit⁹ fidei ⁊ ſpei: qd ꝓbat̃. qꝛ Paulus in raptu habuit ſaltẽ actũ viſionis. ⁊ tñ nõ erat i eo euacuatus habit⁹ fidei. igit̃ ille actus nõ repugnat habitui fidei nõ ḡ euacuat̃ fides ⁊ ſpes. quia ſuccedat eis aliqͥd icõpoſſibile. ſꝫ qꝛ eẽnt ſupflui.

Sed adhuc reſtat aliud dubiũ circa obm̃ iſtarũ virtutuz. quia videt̃ ꝙ earũ formale obm̃ non ſit deus ut latens ſiue ut abñs. ita ꝙ latentia uel abſentia ſit formalis rõ obiecti. ſed ſola ratio obiecti eſt deus ut deus. ſicut tactũ ẽ di. iꝫ. hui⁹. ⁊ in ꝓ°. q. de obiecto theologie. ⁊ tũc nõ videt̃ ꝙ formali rõne obiecti carcãt habitus iſti. ⁊ ita poterũt manere ⁊ inclinare in obm̃ proprïũ. ⁊ eodẽ mõ põt argui de actib⁹. nã idẽ ſub eadẽ rõne ẽ obm̃ habitus ⁊ act⁹ ꝓprij illiu habitus. Preterea ſicut argutũ eſt ſaltẽ de ſpe. videt̃ ꝙ poſſit eẽ inclinans ad deſiderandũ abñs ⁊ amanõ pñs. Dico ꝙ reſpectu eiuſdẽ obi ⁊ ſub eadẽ rõe formali pñt eẽ multi act⁹. ⁊ nõ ſolũ potẽtiaꝝ ordinataꝝ. ſꝫ eiuſdẽ potẽtie differẽtes ſm pfectũ ⁊ impfectũ. nec tm̃ ſm ꝙ pfectũ ⁊ impfectũ ſe hñt ſicut maius ⁊ min⁹ in eadẽ ſpẽ. ſꝫ ſicut ſe hñt diuerſe ſpẽs in eodẽ gñe. puta media ⁊ extrema hoc mõ. dico ꝙ reſpectu dei in ſe nõ ſolũ ſũt actus intelligẽdi ⁊ uolẽdi q̃ ſũt actus ſubordinati. ſed etiã act⁹ diligendi ſic ⁊ ſic. ſ. nõ tm̃ differentes ſm magis ⁊ minus in eadẽ ſpẽ: ſed ſicut media ⁊ extrema. qd ꝑt ſic poni i ꝓpoſito qñ eni pfectio act⁹ ẽ a duob⁹. ſ. a potẽtia ⁊ obõ qñ variat̃ ꝓpria rõ iſtoꝝ uel alterius eoꝝ in ſe. uel cõiunctõe cũ reliqua cã. uel ſm approximationẽ ad reliquaz cãm. qꝛ minus pfecte agũt cãe partialeſ reſpectu effect⁹ qñ nõ ſunt ſufficient̃ approximate ⁊ ꝯiũcte. uariabit̃ tũc pfectõ hui⁹ act⁹. ⁊ ita ẽ in ꝓpoſito reſpectu. n. act⁹ tentõis obm̃ volũtatis ẽ in ſe pñs. reſpectu autẽ act⁹ deſiderij ſm rõnẽ formalẽ talis act⁹ obm̃ nõ ẽ in ſe realit̃ ꝯiũctus potẽtie. eſt igit̃ ille act⁹ impfect⁹ reſpectu illi⁹. ⁊ ħ in alia ſpẽ q̃ eſt ut media ad extremũ nõ ꝓpter aliã rõnẽ in obõ. ſed ꝓpt̃ approximationẽ obiecti ad reliquã cãm partialẽ q̃ ſufficit ad diſtinguẽdũ ſpẽ effect⁹ illarũ duarũ cãrũ. ſicut ſi alia actio ſequeret̃ ſolẽ inquantũ ꝑciſe eſt pñs ſm radiũ reflexũ. ⁊ alia ſm ꝙ ẽ pñs ꝑciſe ſm radiũ rectũ. iſti effectuſ diſtinguerent̃ ſpẽ. nõ ex diſtinctõe paſſi uł

agentis quantũ ad rõnem formalẽ agẽtis. ſed ex approximatõe alia ⁊ alia eiuſdem agẽtis ad idẽ paſſũ. Qñ ĝ arguit obm̃ eſt idẽ formalit̃. ꝯcedo obm̃ v̓tutũ in ſe ⁊ in pria. nec ex h̃ ſequit̃ ꝙ act⁹ ſint idẽ ſpẽ. etiã qui ſũt eiuſdẽ potentie. imo pñt eẽ diuerſi ĩ eadẽ vi ſi ꝑ ſe ſint circa obm̃ diuerſimode pñs potẽtie. ⁊ ſimiliſ diſtinctio põt poni habituũ inclinãtiũ ad tales actus. Nã ad oẽm actũ alicui⁹ ſpeciei in nã rõnali qui põt frequentẽ eliciꝫ põt eſſe aliqs habitus realit̃ inclinãs ad tales actus. Quantũ ad aliud qð tãgitur de ſpe. dici poſſet ꝙ ſic q̃libꝫ actuſ diſtinctus ſpẽ ab alio. põt hr̃e ꝓprium habitũ in volũtate uel in intellectu inclinantẽ ad ipm̃. ita etiaꝫ põt eſſe vnus habitus gñalis inclinãs ad vnũ actũ in gñe ⁊ multos in ſpẽ. quẽadmodũ ſi iuſtitia ponit̃ virtus vna ſm genuſ nõ ſm ſpẽm hꝫ actũ ſimilit̃ vnũ. ⁊ h̃ mõ poſſꝫ eſſe vnus habit⁹ q̃ ꝑ ſe reſpiceret deũ in quantũ ꝯueniẽs nãe rõnali. ⁊ ſic indiſtincte inclinaret in ipm̃. ⁊ ſi hui⁹ act⁹ eſſet habit⁹ ſic indiſtincte tendens in ipm̃. i. nõ ſub ꝓpria rõne inquantũ. ſ. ẽ ſic approximat⁹ uel ſic ꝯiũct⁹ potẽtie tẽdenti ille habit⁹ nõ variaret ſiue potẽtia tenderet in obm̃ deſiderãdo uel tenẽdo. talis habit⁹ nõ ponit̃ ſpes: ſed ponit̃ ꝑciſe inclinãs ad iſtũ actũ impfectũ q̃ ẽ deſideriũ. ꝯcedo igit̃ ꝙ bñ poſſet eẽ vn⁹ habitus tendẽs in ipm deũ ut eſt bonũ cõmodũ ⁊ nõ oporteret illũ euacuari. ſed ſpes ponit̃ ꝑciſe ad actũ impfcm̃. ⁊ hoc impfectõe alteri⁹ rõnis quã facit abſentia obiecti reſpectu potẽtie tẽdentis.

Viſo de fide ⁊ ſpe

quõ euacuant̃. videnduꝫ ẽ de charitate quõ manet eadẽ in pria. ſuppono eni ꝙ hec ſit rõ charitatꝫ. ſ. ꝙ eſt amicicia dei. ut in ſe bonũ. iſte habitus nõ diſtincte inclinat ad actũ pfectũ amandi deũ. ſicut amat qñ eſt in ſe pñs. nec ad actũ impfectũ ſicut amat qñ eſt impfecte pñs. ſic in enigmate. ſed inclinat ad hũc actũ ⁊ ad illũ licet indiſtincte. ⁊ ꝙ talis habit⁹ poſſit hr̃i. pꝫ ex dictis. nũc de ſpe. rõnabilius eni eſt h̃ de habitu tendẽte ĩ deuꝫ ut eſt bonũ in ſe q̃ꝙ de habitu tendente ĩ deũ ut ẽ bonũ mihi. qꝛ nõ variat̃ actus ille q̃ tẽdit ĩ deũ ut ẽ in ſe bonũ ex p̃ſentia perfecta uel impfecta dei. ſicut ille q̃ tendit in deũ ut ẽ bonũ cõmodũ. p̃ma eni variatio uel non eſt ſm ſpeciẽ. uel ſi eſt. nõ tñ eſt ſm ſpẽ remotã ſicut 2ª. Ex q̃ eni inclinatio manebit in patria ad diligendũ deuꝫ in ſe. manebit etiã inclinatio ad actũ illũ qui ponit̃ eſſe charitatꝫ ut actus eius ⁊ ita habitus ille poterit manere. Si obĳcit̃ ꝙ pñtia obiecti talis uel talis põt variare actus ſm ſpẽm igit̃ pñt eſſe duo habit⁹ diſtincti ſpecie. q̃rũ vn⁹ ſit p̃ncipiũ diligẽdi deũ in ſe ut pñtatus eſt ꝑ fidẽ ⁊ ille euacuabit̃. aliuſ ut eſt pñs ꝑ viſionẽ ⁊ ille ſucceder. Cõcedo ꝙ duo tales habitus pñt eẽ ſimul in uolũtate. ſed hec nõ ponit̃ rõ charitatis ꝙ ſit ꝑciſe p̃ncipiũ actus impfecti circa obm̃ latẽs. ſed ꝙ ſit indiſtincte p̃ncipiũ tendẽdi in deũ ut in ſe bonũ ꝑciſe

¶ Breuiter igit̃ q̃cq̃d ſit de fide. de iſtis tñ duabus virtutibus appetitiuis ſpe ⁊ charitate cõcedi põt ꝙ põt eſſe vnus habit⁹ appetitiu⁹ reſpectu cõmodi manens ſicut charitas. ⁊ pñt eſſe duo hit⁹ appetitiui reſpectu dei ut eſt bonuꝫ honeſtũ. ſed vn⁹ euacuaret̃ ſicut ponit̃ nũc fide euacuari. ſed ſupponim⁹ nũc ex dictis ſcõꝝ. d. illoꝝ habituũ. ſ. ſpei ⁊ charitatis. ita ꝙ ſpes nõ inclinat ad actum tendẽdi in bonũ cõmodũ abſolute. ſed ad actũ impfectũ ex abſñtia obiecti. ita ꝙ illa impfectio nõ accidat actui inquãtũ eſt hui⁹ habit⁹ ſed ſit de rõne ei⁹. charitas aũt ſit principiũ ⁊ habit⁹ tẽdendi in deũ ut eſt bonũ in ſe. ita ꝙ actui ut ẽ eius accidat pfectio ⁊ impfectio ex preſentia uel abſentia obiecti.

Ad primum argũ

mentū dico ꝙ alie virtutes ſunt ex par-
te. quia includūt eſſentialiter in actibuſ
ſuis aliq̄d q̄ȯ neceſſario determiat ſibi
impfectōnē que tūc euacuabit. charitaſ
aūt nō neccio determiat actū ſuū ad ali-
quid q̄ȯ ſequat impfectio. ſed actus in-
quantū eſt eius eſt indifferēs. ita ꝙ acci-
dit ſibi talis impfectio uł pfectio poſita
Q: arguit ꝯ illā ſolutionē datā ibi que
bona eſt inquantū negat beatitudinem
poſſe hic hrī. nā ⁊ ſi aliq̄s haberet h̄ eq̄
lem charitatē ſicut in patria: nō ꝓpter
hoc eſſet h̄ btūs. q₂ nō poſſet hr̄e equalē
actū ſicut tūc hēbit. ⁊ in actu ꝯſiſtit bti
tudo. nec ſequit ſi hitus eſt eq̄ pfectuſ h̄
⁊ ibi. igit ⁊ act⁹ ſimilit. q₂ act⁹ diligendi
dependet ſicut a cā ptiali. nō ſoluȝ a vo
lūtate ⁊ charitate. ſed etiā ab obiecto p̄
ſente p actualē intellectionē ſicut dcm̄ ē
di. 25. ſecundi. ⁊ h̄ ſm determinatā pfe-
ctionē ſm ꝙ eſt determinate pn̄s. ſi ma-
gis: magis. ſi minus min⁹. in via de cōi
lege nō pōt eſſe obm̄ pn̄s ſicut in patria
etiā pn̄tia ſpei illiuſ. vnde ex h̄ ſequit ꝙ
actus nō poſſit eſſe ita pfect⁹ ⁊ ſi habit⁹
ſit equalis. q₂ habit⁹ nō erit totū princi
piū illius actuſ ſed ptiale. ⁊ eo mō q̄ ipe
habitus eſt principiū ſemp eq̄liter ſe hȝ
ad actū. ſemp. n. quātū ē ex ſe dat actui
ſuo ꝙ ſit q̄ȯdā amare dei inquantuȝ eſt
ſūmū bonū. nec habit⁹ dat ſibi ꝙ ſit dei
ut pn̄s uel abſens. nec dat ſibi pfectōem
quā habȝ ex obiecto ſic uel ſic preſente.
¶ Ad ſecundū pȝ ꝙ ſi abn̄tia nō ſit for
malis rō in obiecto fidei uel ſpei. tn̄ act⁹
fidei ⁊ ſpei eſt talis p ſe ꝙ necc̄ia cōcomi
tat ipm̄ impfectio. ⁊ iō fides determia-
te inclinat ad actū talis ſpeciei ad queȝ
nō pōt eē determinatio in patria. chari
tas aūt ⁊ ſi nūc ſit determinata ad actū
circa illud q̄ȯ latet. ⁊ p ꝯn̄s circa imper
fectū. nō tn̄ inclinat ad actū ſic impfcm̄.
ſed ad actū cui accidit impfectio. Ad
3ᵐ pōt dici ꝙ credibilia ſūt i triplici dif
ferētia. Quedā. n. ſūt q̄rū viſio p ſe pti-
net ad btitudinē. ſicut ē viſio trinitatis.
⁊ talia ſunt ſcibilia extēdēdo ſcire. ⁊ ſūt
viſibilia extēdendo videre. ⁊ de iſtis p ſe
intelligendum eſt ꝙ fidei ſuccedet viſio.
Alia ſūt quorū viſio aliq̄ mō ptinet ad
btitudinē nō tn̄ eſſentialit. que etiā non
ſūt ſcibilia. q₂ ſūt quedā facta tēporalia
ſicut ſūt credibilia de incarnatōe. ⁊ ȯ ta
libus ꝯcomitant ſuccedet fidei viſio. nō
tn̄ rei in ſe. q₂ nō videbit in patria xp̄us
in cruce. nec in utero virginis. ſed i vbo.
Alia ſūt nec vnq̄ viſibilia. q₂ nec ſcibi-
lia. quia facta tēporalia nec ptinētia ad
btitudinē p̄ncipaliter nec ꝯcomitant. cu
iuſmodi ſūt aliq̄ uera ptinētia ad actus
humanos. de talib⁹ aūt ſi q̄s viator ha
beret fidē pōt ꝯcedi ꝙ in illo pōt manet
fides. Ad ultimū pȝ ex dictis in corpo
re queſtionis.

Remiſſis

adiici-
enduȝ
eſt. Circa iſtā. 32. di. in qua
magiſter agit de charitate q̄
deus diligit creaturā. Querit utrū de⁹
diligat ex charitate oīa equaliter. Q̄ȯ
nō. charitas eſt habitus. ⁊ p ꝯn̄s pficieſ
potentiā formaliter. igit ſupponit eā eē
impfectā. voluntas aūt dei eſt pfectiſſi-
ma. g̊ ⁊c̄. Preterea nō oīa ſunt diligibi
lia ex charitate. q₂ nō inaīata nec irrō-
nabilia. g̊. Preterea deus nō omēs eli-
git ſed quibuſdā iraſcit. igit electos ⁊ q̄-
bus iraſcit nō eq̄ diligit. Preterea non
oībus dat bona eq̄lia. in oībus etiā non
implet volūtas beneplaciti eius. igitur i
oībus vult bona equaliter. Cōtra. oīa
intelligit eq̄liter. q₂ p vnā rōnem forma
liter. igit a ſimili ȯ diligere ex charitate.

Hic ſunt tria uidē

da. primo ꝙ deus diligat oīa. ſecūdo ꝙ
ille actus nō eſt ꝓprius alicui pſone. 3°
ꝙ eſt vnus actus ⁊ in hoc dicet quō eq̄-
liter ⁊ inequaliter eſt reſpectu omniuȝ.
¶ Primū probat. quia ſicut oſtenſuȝ
eſt di. 2. primi. Deus eſt intelligēs volēs

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ꝛ per ꝯn̄s beatificabilis. non aūt p̄cedit
in eo potentia actū. quia tunc eſſet imp
fectus. igiť eſt beatus. ꝛ nō niſi intellige͂
do ꝛ volēdo ſe. qꝛ nullū aliud obiectuꝫ
pōt creaturā rōnalem beatificare ex di.
i. q. 2. primi. igiť actu intelligit ꝛ diligit
ſe. Qꝺ etiā alia ꝓbať. quia ſicut oīs in-
tellectus pōt in qꝺlibet intelligibile. ita
omnis volūtas in qꝺlibet volibile igiť
volūtas diuina pōt diligere oīa diligibi
lia alia a ſe. ¶ Obq̄ciť hic. qꝛ tunc ſimul
diligeret cōtraria. quia utrūqꝫ hꝫ rōneꝫ
diligibilis. Et cōcluſio eſt cōcedenda de
ſe in naturis que ſūt ꝯ̄ria. ſed nō diligit
ea ſimul eidē ſuſceptiuo. qꝛ hoc nō ē di-
ligibile. quedā tn̄ diligit dilectōe efficaci
puta illa que aliq̄n ꝓducit in eſſe. q̄daꝫ
volitōe quadā cōplacētie non efficaci q̄
tn̄ nunq̄ ꝓducet in eſſe. oſtenduntʼ tamē
ab intellectu ſuo ut paſſibilia hr̄e tantā
bonitatē ſicut illa que diligit dilectione
efficaci. ¶ Ad hanc aūt ꝯcluſionē q̄ ſup-
poniť probata ex di. 2. p̄mi. ſ. ꝙ deus ſit
formaliter volens poniť vna rō. quia eē
volentē eſt ꝑfectio ſimpliciter. in oībus
enim diuidentibꝰ ens. nobiliuſ ens eſt ꝑ
fectio. ſ. ſimpliciter.

Ex iſtis ſequitur

ſecundū. qꝛ nulla ꝑfectio ſimpliciť eſt ꝓ
pria alicui ꝑſone. hoc eniꝫ ꝓbať aliᷤ. qꝛ
ſi eſſet ꝓpriū alicui ꝑſone: eſſet ꝓpriuꝫ
ſpūi ſcō. ꝛ ita uel ſpūs ſcūs nō necio pro
cederet. uel deus amaret necio aliq̄d ali
ud a ſe. pari rōne ſequiť de v̄bo ꝙ nō di
cat alium reſpectū ad ipm̄ q̄ꝫ ad deum.
Pro utroqꝫ ē vna rō cōīſ. qꝛ reſpectꝰ n̄
p̄t eē mag neceſſariᵉ extrēo. qꝛ utrūqꝫ
extremū p̄exigit. ſꝫ nihil aliud a deo in
q̄cunqꝫ eſſe eſt ex ſe necīum. igiť nullus
reſpectꝰ ad qꝺcūqꝫ aliud a deo in q̄cūqꝫ
eſſe eſt neceſſarius ſimpliciť. igiť nec pot
eſſe intrinſecꝰ alicui ꝑſone diuine inquā
tū habet nām diuinā determinato mō
habendi. De verbo etiā arguiť aliᷤ. qꝛ

ſi verbū diceret ꝓpriū reſpectū ad crea
turam: hoc eſſet inquantū creatura ha-
bet eſſe in memoria paterna. ꝛ ſic expri-
mit verbū ſui. Sed hoc eſt falſum mul
tipliciter. primo quia nulla creatura ha
bet eſſe ꝓprie in memoria ut memoria
eſt. ſicut tactū eſt. q. i. ſecūdi. fit enim p̄-
mo actu intelligibile ꝑ actum intelligen
tie diuine: ꝛ in illo eſt primo. ſecūdo qꝛ
tunc eſſet rō mouendi intellectū infini-
tum ad verbum exprimendū inquantū
eſt eius. ꝛ ita finitū moueret intellectuꝫ
infinitū. ꝛ ita vileſceret ille intellectus.
ſaltem ſi per impoſſibile i memoria eēt
vnus lapis. ſicut in memoria noſtra eſt
aliquādo vnū intelligibile. ille cū eſſen-
tia in memoria eſſet rō exprimendi ver
bum. ꝛ tūc ſequereť propoſitum ꝙ fini-
tum eſſet rō intelligēdi intellectui infini
to. ꝛ rō producendi notitiā infinitā. qꝺ
videť falſū. illud etiā qꝺ non eſt forma-
liter infinitū. nec in memoria. nec in in-
telligibili nō videť ꝓbabile quo modo
fundaret relationes originis oppoſitas.
videreť etiā ſequi ꝙ eſſent tot verba q̄t
intelligibilia eſſent in memoria paterna
ꝛ ſimiliter diſtincta. quia ſi ipſa eſſent i
memoria. ꝛ ſic exprimerent: nō exp̄me-
renť niſi ut qꝺlibet eſt ſic intelligibile.
Qꝺ ſi detur alius intellectuſ prius dicti
. ſ. ꝙ verbum declarat alia inquantum
alia habent rationem termini reſpectu
actus declarationis in quodam eſſe in-
telligibili. ſicut dictuꝫ eſt in prima q̄ſtio-
ne ſecundi. tunc non erit propriū verbi
quia quelibet perſona ſibi meminit cu-
iuſlibet. ¶ Qualiter autem concedatur
pater dicere verbo proprio dictum eſt
di. 33. p̄mi. quia dicere ibi importat du-
plicem reſpectum. vnum realem origi-
nis qui eſt expreſſi ad exprimentem. ali
um rationis qui eſt declarati ad decla-
rantem: ut ſic per illud quo noteť ꝛ ex-
preſſum a dicēte ipſū ꝛ declarans dictū
per illū. ꝛ ille reſpectus qui eſt declarať
tm̄ eſt appropriatus v̄bo. quia procedit

ꝑ modũ notitie genite. ⁊ ita declarati
ue. eſt tñ cõis tribus accipiẽdo declarat̃
formaliter. ſed accipiẽdo ꝑncipiatiue.
põt eſſe ꝓprius pr̃i. q2 pr̃ ꝑncipiatiue dͦ
clarat inquãtũ exprimit notitiã genitã
qui duplex modus accipiendi declarat̃
.ſ. formaliter ⁊ ꝑncipiatiue. ptꝫ in aliȷ̃s
relatiuis. ſicut i aſſimilare ⁊ adeq̃re. for
ma. n. q̃ aliq̃d eſt ſimile formalit̃ aſſimi
lat ipſũ alteri. ſed agẽs dãs formã illã aſ
ſimilat effectiue uel ꝑncipiatiue. eodem
mõ põt ꝯcedi ꝙ pr̃ diligit ſpm̃ ſcm̃ mõ
q̃ expoſitũ eſt di. 32. ꝑmi. ⁊ h̃ eſt appro
priatũ ſpũi ſcõ nõ ꝓpriũ. ⁊ notat̃ ibi du
plex relatio. ſ. ſpiratio. ⁊ alia rõnis iſpi
ratio ad amatũ ipſo qui reſpectꝰ rõnis
eſt appropriatus ſpũi ſcõ. vere tamẽ cõ
munis eſt tribus.

Tertium patet Quia vna ẽ
potẽtia. vnũ obm̃ primũ. ⁊ hꝫ vnũ actũ
infinitũ adequatũ ſibi. nec oportet illã
vnũ eſſe oĩum quaſi oĩa requirant̃ ad
ꝑfectionẽ huiꝰ actus. ſed ſolũ ex ꝑfectõe
huiꝰ actus ſequit̃. quia ꝑfecte tendit i ꝑ
mũ terminũ ꝙ ꝑfecte tendat in oĩa cir
ca que ꝑmus terminus ẽ totalis rõ agẽ
di. Sola aũt eſſentia diuina poteſt eſſe
prima ratio agẽdi tã intellectui diuino
ꝙ volũtati. quia ſi aliq̃d aliud poſſet eẽ
ꝑma ratio agẽdi vileſceret illa potentia

¶ Ex hoc patet quomõ eſt equalitas in
deo in diligendo oĩa. compando actum
ad agens. ſed compando actũ ad cõno
tata ſiue ad ea ſup que tranſit: eſt ineq̃li
tas. nõ tm̃ quia illa volita inequalia. uł
inequalia bona ſunt eis nolita. ſed etiã
quia ſꝫm quendã ordinẽ tranſit ſup illa
nam oĩs rõnabiliter volens vult ꝑmo
finẽ. ⁊ ſcd̃o illud qͦd imediate attingit
finẽ. ⁊ tertio alia que remotius ſũt ordi
nata ad attingendũ finẽ. cũ igit̃ deus rõ
nabiliſſime velit. licet nõ diuerſiſ actibꝰ
ſed tm̃ vno inquantũ illo diuerſimode
tendit ſup obiecta ordinate. ꝑmo vult
finẽ. ⁊ i hoc eſt actus ſuus ꝑfectus ⁊ vo
luntas eius beata. ſecundo vult illa que
imediate ordinant̃ in ipm ꝑdeſtinãdo
.ſ. electos qui imediate attingunt ipſuꝫ.
⁊ hoc quaſi reflectendo volẽdo alios di
ligere idem obiectũ ſecũ ſicut priuſ dcm̃
fuit de charitate. di. 28. huiꝰ. qui enim
amat ſe primo ordinate. ⁊ per ꝯſequenſ
non inordinate zelando uel inuidendo
iſto mõ. 2ͦ vult habere alios diligẽtes.
⁊ hoc eſt velle alios habere amorẽ ſuũ
in ſe. ⁊ hoc ẽ predeſtinare eos ſi uelitꝰ eis
hoc bonũ finaliter. tertio vult illa que
ſunt neceſſaria ad attingendũ hũc finẽ.
.ſ. bona gratie. quarto vult ꝓpter illos
alia que ſunt remotiora. puta hũc mo
dum ſenſibilẽ ut ſeruiat eis. ut ſic ueruꝫ
ſit illud. ſecundo phi. Homo quodam
modo eſt finis omniũ ſenſibiliũ. ſ. quia
propter ipſum volitum a deo quaſi in
ſecundo ſigno nature ſunt omnia ſenſi
bilia volita quaſi in ſeptimo ſigno. illõ
etiã qͦd eſt ꝓpinquius fini ultimo ꝯſue
uit dici finis eorũ que ſunt remotiora.
ſiue igitur quia deus vult munduꝫ ſen
ſibilem in ordine ad hominem predeſti
natum. ſiue quia quodãmodo vult im
mediatius hominẽ amare ſe ꝙ mundũ
ſenſibilem eſſe. homo erit finis mundi
ſenſibilis. patet igitur inequalitas voli
bilium quantũ ad ipſa volita. non ut
uolitio eſt ipſius voluntatis. ſed ut trã
ſit ſuper obiecta modo predicto. nec ta
men illa inequalitas eſt propter bonita
tem preſuppoſitam in obiectis quibuſ
cunqꝫ aliȷ̃s a ſe que ſit quaſi ratio ſic uł
ſic volendi. ſed ratio eſt in ipſa volũta
te diuina. quia ſicut ipſa acceptat alia i
tali gradu. ita ſunt bona in tali gradu.
⁊ nõ ecõuerſo. uel ſi det̃ ꝙ in eis ut oſtẽ
ſa ſunt ab intellectu oſtendit̃ aliq̃s gra
dus bonitatis eſſentialis ſꝫm quã rõna
biliter dꝫ cõplacere volũtati. hoc ſaltẽ
eſt certũ ꝙ cõplacentia eorũ quantũ ad
actualẽ exiſtentiã eſt mere ex voluntate
diuina abſqꝫ alia ratione determinante
ex parte eorum.

Ad primum dico
ꝙ habitus habet aliquid ꝑfectionis. ⁊
quo ad hoc ponit in deo. ꝙ aũt requirit
impfectõnẽ i perfectibili hoc eſt ꝑ accñs
Unde in deo eſt ꝑ idẽptitatẽ cũ potẽtia
cũ quodlibet ſit infinitũ. ¶ Ad 2m dico
ꝙ licet inaĩata nõ ſint ꝓprie diligibilia
ex charitate que ẽ amicicia. ⁊ ad ipſa nõ
eſt amicicia proprie habẽda. põt tñ hri
ad ipſa aliqð velle ex charitate quale. ſ.
habendũ eſt ad ea. poſſũ. n. ex charitate
velle arborẽ eſſe. ⁊ arborẽ mihi ſeruire
ad talẽ actũ inquantũ talis actus iuuat
me ulterius ad diligendũ deũ in ſe. ⁊ h
mõ pie põt concedi ꝙ deus ex charitate
diligit omnia. nõ volitione amicicie. ſed
tali qualis eſt habẽda reſpectu eorum.
tertiũ cõcludit inequalitatẽ quantũ ad
bona volita ipſis dilectis. nõ enim vult
nõ predeſtinatis tanta bona quanta ꝑ-
deſtinatis. nec illis quibꝰ dicit iraſci vult
tantũ bonũ ꝓ tũc ꝓ qñ dicit iraſci quã
tum vult aliĩs qbuſ dicit nõ iraſci. ⁊ iſta
inequalitas dilectionis hoc eſt effectꝰ di
lectionis cõcedenda eſt nõ ſolũ quantũ
ad gradus ſpecificos. ſed etiaz in indiui
duis eiuſdez ſpeciei. nec rõ huius eſt nã
in iſto ⁊ in illo. ſed ſola volũtas diuina
¶ Ad argumentũ in oppoſitũ nõ ꝯclu
dit equalitatẽ niſi ut actus eſt operãtis.
nõ aũt ut tranſit ſup obiecta.

Poſt predicta
de quatuor virtutibꝰ. ¶ Cir
ca iſtam. 33. di. in qua magr
agit de virtutibꝰ moralibꝰ uel cardinali
bus. Querit utrũ vtutes morales ſint
in volũtate ſicut in ſubiecto. Q ð non.
phs. i. ethi. dicit ꝙ ſũt in parte irrõnabi
li anime. ⁊ cõmentator exponit ꝙ in ea
que eſt media inter plantatiuã ⁊ ratio
nalem. talis nõ eſt volũtas ſed appetitꝰ
ſenſitiuus. Preterea. 3. ethi. ponit phs
fortitudinẽ in appetitu ſenſitiuo. ꝑ. 6
ethi. cõmẽto. vij. Prudentia eſt ⁊c. que
re ibi. ¶ Preterea. i. politi. c. 3. Rõ dñat
appetitui inferiori principatu politico.
. i. ciuili. ita ꝙ appetitus ille põt contra
moueri. igit ad hoc ut delectabilit mo
ueatur a rõne recta. eſt neceſſariũ ponẽ
in illo tales habitus. Preterea fortitu
do ⁊ tẽpantia dicunt eſſe in iraſcibili ⁊
cõcupiſcibili. hec aũt nõ diſtinguunt in
volũtate ſed tm̃ i appetitu ſenſitiuo. qꝛ
cõditões quas reſpiciũt. ſ. bonũ arduuz
⁊ bonũ delectabile nõ ꝑ ſe variãt obm̃
voluntatis. ſed tm̃ bonũ ſenſibile qð ob
ĳcitur appetitui ſenſitiuo. ¶ Cõtra. vir
tus eſt habitus electiuꝰ ex diffinitõe ſua
2°. ethi. electio aũt eſt actus volũtatis uel
rõnis. 6. ethi. eſt eni appetitus ꝯſiliatiuꝰ
hoc aũt ꝑtinet ad voluntatẽ que operat
ꝑſuppoſita cognitõe rõnis. habitus aũt
eſt illius potẽtie. cuius eſt ꝑ ſe talis opa
tio. igit habitus moralis ẽ ꝑ ſe volũtatis
¶ Preterea virtus habet ꝓ ꝑ ſe obiecto
bonũ honeſtũ. illud aũt eſt ꝑ ſe obiectũ
volũtatis. Preterea virtus eſt ꝑ ſe pri
cipiũ actus laudabilis. 2°. ethi. nulli aũt
debet laus niſi volũtarie agenti. igit eiꝰ
eſt virtus cuius eſt ꝑ ſe libere agere: illud
eſt voluntas.

Hic dicitur ꝙ phs ſenſit ꝑ
tem negatiuaz
quia ubicũqꝫ loquit de virtutibus mo
ralibꝰ videt ꝯcedere ꝙ ſint i parte ſenſi
tiua. nuſꝙ aũt ꝙ ſint in intellectiua niſi
5°. ethi. de iuſtitia. ¶ Ad hoc ponũtur
rõnes. prima eſt hec volũtas eſt ex ſe de
terminata ad bonũ ſimpliciter. quia ut
illud eſt propriũ obiectũ eius ut diſtin
guit cõtra bonũ ut nũc. qð eſt obiectuz
appetitus ſenſitiui uel ſi poteſt tendere i
bonũ ut nũc. poteſt ſufficienter determi
nari in tendendo uel nõ tẽdendo ex oſtẽ
ſione rationis. videt enim ꝙ obiectum
moueat ſolũ ſicut eſt apprehenſuz ipſaz
voluntatẽ. ⁊ ita nõ eſt neceſſe ponere in
ea habitũ. ſed ſufficit ꝙ intellectus ſuffi
cienter ꝑficiat ad recte oſtendendum. ¶
Secũdo arguit ex libertate voluntatis

volũtas aũt non ſic determinaẗ ſicut di
ctum eſt. di. 25. ſecundi. illa etiã ꝓbatio
que ibi additẗ ꝙ virtus inclinat ꝑ moꝺ̃
nature. qꝺ̇ eſt cõtra modũ volũtatis. cõ
cluderet charitatẽ ⁊ ſpem nõ eſſe in vo
luntate qꝺ̇ eſt cõiter cõtra omẽs theolo
gos. ¶ Ad primũ igiẗ iſtarũ ꝓbatõnũ
dico ꝙ licet volũtas ex ſua libertate poſ
ſet ſe determinare in agendo. tñ ex actõ
ne ſua eſt receptiua alicuius habilitatis
derelicte inclinantis ad ſimilẽ actionem
illa enim determinatio eius nõ eſt ꝑ for
mam nãlem qualis eſt in igne ad operã
dum. ſed ex libera actõe que procedit a
potentia indeterminata ⁊ ita determia
bili ꝑ habitũ. ¶ Ad ſecundã ꝓbatõez
patet ex dictis. di. xvij. ꝑmi. ⁊. xxv. ſecũ
di. qualiter cauſa ſecũda nãliter agẽs pt
cõcurrere cũ cauſa priore libere agente.
⁊ qualiter effectus diciẗ liber propter li
bertatẽ cauſe principalis. habitus aũt ſi
eſt cauſa ſubſtantie actus eſt cã ſecunda
reſpectu uolũtatis. Tertia rõ de mode
ratione paſſionũ duciẗ ad oppoſitũ ſic
primo. qꝛ in volũtate ſũt paſſiones ſm
Aug. xiiij. de ciui. c. v. ⁊. vi. igiẗ ſi ꝑpter
moderationẽ paſſionũ ponẽda ſit vtus
in ſuꝑmo illius potentie in qua ẽ paſſio
ſequiẗ ꝙ cũ in ſuꝑma parte aie. ſ. volun
tate ſint alique paſſiones ꝙ ibi ponẽtur
virtutes ¶ Preterea moderatio paſſio
nis intelligi põt dupliciter. aut inexiſten
tis aut future. inexiſtentẽ moderari cõ
uenit dupliciter. uel minuẽdo paſſionez
que nata eſt fieri ab obiecto ſm ſe ne ſit
imoderata. ſicut obiectũ eſſet natũ dele
ctare potentiã ſenſitiuã ſibi derelictaz.
aut referendo delectationẽ illã in finem
cõuenientẽ rationi recte ad quẽ nõ refer
tur ex rõne abſoluta obiecti appetitus
ſenſitiui. Futurã etiã moderari põt du
pliciter intelligi. uel fugiẽdo obiectũ qꝺ̇
natũ eſt delectare potẽtiã imoderate uel
aſſumendo ſola obiecta que nata ſunt
moderate delectare. ⁊ tũc paſſio futura
nõ moderaẗ in ſe. ſed ne imoderata inſit
precaueẗ. quocũqꝫ iſtorũ modoꝝ intel
ligaẗ moderatio paſſionis. magis pt vo
luntati cõpetere ꝙ̃ appetiui ſenſitiuo ſi
paſſio ineſt uel inerit illi appetitui ſen
ſitiuo. Nã de paſſione inexiſtẽte ſi poſſi
bile eſt minui. magis põt eã minuere vo
luntas que libere agit ꝙ̃ appetitus ſenſi
tiuus qui patiẗ ab obiecto. uel qui coa
git ſibi quantuz põt. magis etiã põt vo
lũtas referre ad finẽ conſonũ rationi re
cte ꝙ̃ appetitus ſenſitiuus. quia volun
tas eſt proprie appetit᷒ rõnalis. ⁊ ita ꝑ
prie collatiua ad finẽ quẽ rõ oſtẽdit. uti
enim qꝺ̇ eſt referre aliquid ad finẽ debi
tum nõ eſt actus appetitiuus ſenſitiui.
ſed voluntatis. proprie. n. nõ cõcediẗ cõ
ferre appetitiui ſenſitiuo uel cuicũqꝫ ſen
ſui ſicut uoluntati ⁊ intellectui. Si intel
ligatur de paſſiõe que imoderata debet
ꝑcaueri ⁊ moderata aſſumi. ſatis videẗ
planũ. quia circa futurũ magis videtur
voluntatẽ poſſe hr̃e actũ rectũ ꝙ̃ poſſit
appetitus ſenſitiuus. quia cognitiua vo
lũtatis que eſt rõ magis põt cõſiliari de
futuris ꝙ̃ ſenſus. ¶ Ex his rõnibus ad
ductis pro opinione ꝑdicta pꝫ quõ con
cludiẗ oppoſitũ. tum quia volũtas ẽ re
ctificabilis reſpectu ꝓprie opatõis ⁊ nõ
de ſe recta. tum quia eſt indeterminata
⁊ determinabilis nõ minus ꝙ̃ intellect᷒
a quo nõ negaẗ habitus. tum quia eius
eſt principalitas in opando opationes
humanas. quia libera eſt. ⁊ opationes
humane requirũt in ꝑncipali agẽte vir
tutem ratione cuius habeẗ laus. tum qꝛ
nata eſt ꝓprie delectari in ſua opatione
⁊ ita habere habitũ quo delectabiliter
opetur. tum quia volũtas magis põt ꝑ
habit᷒ moderare paſſiones debito mõ
ꝙ̃ appetitus ſenſitiuus ſi eos haberet.
¶ Preter iſtas rões arguiẗ cõtra opi
nantẽ ſic. Si ſm eum in ſtatu innocẽtie
nõ eſſet in appetitu ſenſitiuo aliqna paſ
ſio repugnans recte rationi. nõ eſſet ne
ceſſariũ ponere virtutẽ in illo appetitu.
⁊ tñ virtutes tũc fuiſſent. qꝛ tunc fuiſſet

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

homo perfectus ſm eas. ſicut patet per magr̄m in lr̄a.. Pro hoc etiā eſt Aug. in epi.35.uel.36. Itē in ſoliloquio pfe cta eſt ratio aia pueniens ad finē. Itē.i. de ciui.c.xv°. Itē magiſter aſſignat act⁹ in q̄ pn̄t. ⁊ illi nō ſūt appetit⁹ ſenſitiui.

Ad queſtionem poteſt dici q̄ licet volūtas ſine habitu poſſet in actū rectū etiā moraliter bonum nec tm̄ h. ſed ⁊ intellectus pōt in rectuȝ iudiciū ſine omni habitu intellectuali. primus.n.actus rectus intellectus ⁊ prima actio voluntatis recta pcedunt habituȝ etiā ſm quēcunq; gradū. quia ex eis gn̄atur quicq̄d primo ineſt de habitu. tn̄ ſicut intellectu uel p primū actuȝ uel p plures actus elicitos recte generat habitus prudentie. ita etiā p ip̄m rectū eligere cōſonū recte rōni uel recto dictamini rationis uel p multas tales electiones gn̄at in volūtate virtus recta inclinans ipſam ad recte eligendū. Hoc probat. quia pus nāliter eligit voluntas q̄ ipſa rō aliq̄d imp̄mat appetitui ſenſitiuo. rō enim nō videt attingere appetitū ſenſitiuū niſi mediante volūtate que eſt ꝓprie appetitus rōnalis. volūtas aūt p̄us vult aliq̄d in ſe q̄ impet potētie inferiori actū circa illud. nō.n. q2 imparat potētie inferiori ideo vult. ſed ecōuerſo igit in illo priori pōt volūtas cū ſit indeterminata ⁊ determinabilis ſicut intellectus gn̄are in ſeipſa ex rectis electionib⁹ habitū inclinantē ad recte eligendū. ⁊ h habitus ꝓꝓ̄iſſime erit virtus. quia ꝓꝓ̄iſſime habitus electiuus inclinanſ ad recte eligendū. ſicut ex rectis electionib⁹ generat. Poteſt tamē cōcedi q̄ ſi volūtas volens poteſt impare appetitui ſenſitiuo uel moderando paſſionē eius uel pſecutionē uel fugā ſi ſint actus appetitus ſenſitiui pōt derelinquere ex imperijs rectis aliquē habitū in appetitu ſenſitiuo inclinantē ad hoc ut appetit⁹ ſenſitiuus delectabiliter moueat ad ſenſibilia ex imperio volūtatis. qui habituſ derelictus licet nō ſit ꝓprie virtus. q2 non habitus electiuus nec inclināſ ad electōnes. poteſt tamē concedi aliquo mō eſſe virtus. quia inclinat ad illa que ſunt cōſona rationi recte.

Cōtra primum mēbrū obijcit. quia tūc i angelo poſſent eē virtutes morales. nā angelus pōt habere velle rectū circa ea circa que appetit⁹ ſenſitiuus natus eſt paſſionari. ⁊ ita ex multis talibus velle generaret virtus in eo. ¶ Confirmat. quia nō ſolū circa paſſiones inexiſtētes in parte ſenſitiua conuenit recte eligē. ſed circa paſſiones oſtēſaſ ab intellectu. etiā ſi nunq̄ inerūt nec infuerūt. ſicut tactū eſt in.q. de ſcientia practica in ꝓhemio p̄mi. igit ex talibus electionibus generat virtus in volūtate ⁊ nulla cōcomitat in appetitu ſenſitiuo ¶ Preterea ſi virtus moralis eſſet i voluntate. igit ipſa eſſet nobilior q̄ prudētia. quia nobilioris pfectibilis nobilior eſt pfectio. ꝯn̄s eſt cōtra ph̄m. igit ⁊ an̄s Cōtra aliud mēbrū arguit. quia ſi ex h ſolo q̄ appetitus ſenſitiu⁹ mouet ab imperio voluntatis poteſt generari in ipſo quedā qualitas inclināſ ad ſimiles act⁹ ⁊ illa ſit virtus. igit pari ratione in parte corporis frequenter mota ex imperio volūtatis. pōt generari habit⁹ moralis. ⁊ etiā in inaiatis ⁊ irrationabilibus quibus voluntas utitur.

Ad primum concedi pōt q̄ ſi angelus eſſet creatuſ in puriſ nālibuſ nō hn̄s in volūtate virtutes morales: poſſent generari i eo ex multis rectis electionibus. nō quidē circa paſſiones in appetitu ſenſitiuo ſibi inexiſtētes nec etiaȝ que infuerūt uel inerūt uel pn̄t ineſſe. ſed ſoluȝ circa tales paſſiones in vniuerſali oſtenſas per intellectuȝ. qua oſtenſione poſita ⁊ dictato quid eēt eligendum ſi poſſibile eſſet eas haberi ab

cis. volūtas eius cōſona tali dictamini
ex multis electionibus poſſet haberꝫ ha
bitum moralem rectum. Hoc probatꝫ.
quia omnem voluntatem non neceſſa
rio carentem perfectione cōueniēte vo
luntati cōuenit habere quamcūqꝫ per
fectionem voluntatis. velle autē bonuꝫ
circa agibile non ſolum ſibi ſed etiā alte
ri. ⁊ hoc non tm̄ in ordine ad bonū di
uinum. ſed inquantū eſt quoddā bonū
propriū eſt quedam perfectio volūtatis
⁊ voluntas angeli non eſt neceſſario im
perfecta. igiꝫ poteſt ſibi cōpetere habitꝰ
quo velit mihi bonū tēperantie inquā
tum eſt mihi bonū cōueniens. Habitus
iſte non poteſt dici charitas. quia ut di
ctum eſt: iſte habitus non eſt tm̄ bonuꝫ
ut aliquid ordinatū ad diligendū deuꝫ.
ſed ſub ratione proprie bonitatis in eo.
nec eſt alius habitus q̄ tēperantia. quia
par mihi ⁊ tibi non variatꝫ ratio forma
lis habitus. igiꝫ ſicut habitu tēperantie
formaliter eligo mihi hoc bonū. ita ha
bitu eiuſdem rationis poteſt mihi quili
bet velle hoc bonū. ¶ Hoc modo cōſe
quenter poſſet poni in deo eſſe ratione
virtutū moralīū ſicut in eo cōcediꝫ cha
ritas ſine accidentalitate eiꝰ. ⁊ ita ex iſta
ratione de angelo que adduciꝫ contra
propoſitū ſumitur ratio ad propoſitū.
Nam volūtas angeli poteſt velle mihi
bonum tēperantie inquantū eſt tale bo
num qd̓ velle eſt proprius actus tēperā
tie. igitur ex habitu tēperantie pōt illud
velle ſicut argutum eſt. ⁊ ita erit in eo tē
perantia. ⁊ nō in parte ſenſitiua. igitur
in alia. Si obijciꝫ qd̓ eſt contra philo
ſophuꝫ xᵒ. ethicoꝝ. qui negat a dijs vir
tutes morales. Reſpondeo: ita forte ne
garet ab eis omnē habitū accidentalem
ſi ſcd̓m aliquos poneret eos naturaliter
beatos. Aliter ſi non placeret ponere in
eis virtutes morales: poteſt negari con
ſequentia illius rationis facte cōtra pro
poſitum. ⁊ hoc altero iſtorū modorum
uel quia virtus non eſt circa quodcūqꝫ
bonū. ſed circa bonū difficile. bonū au
tem tale quod ponitur obiectū virtutis
non eſt difficile niſi habenti appetitum
ſenſitiuū qui natus eſt ferri in oppoſitū
illius boni. ſaltem quantū ad aliquam
circūſtantiam. ⁊ ex hoc ꝙ appetitus ſen
ſitiuus ſic inclinatꝫ. volūtas in eodeꝫ na
ta eſt ſibi condelectari. ⁊ ex hoc difficile
eſt voluntati tendere in bonū debite cir
cūſtantionatum. voluntas autem ange
li. quia non eſt coniuncta appetitui ſen
ſitiuo non eſt nata cōdelectari ſibi. ⁊ ita
ſine difficultate tendit in bonum mora
le. i. recte circūſtātionatuꝫ Alio modo
dici poteſt ꝙ duplex ē volitio. vna ſim
plex que eſt quedaꝫ cōplacentia obiecti.
alia efficax qua. ſ. volēs proſequitur ad
habendum volitū ſi nō impediatꝫ. So
la autē ſecūda eſt proprie electio. eo mo
do quo philoſophus loquiꝫ tertio ethi
corum. voluntas eſt impoſſibilium. ele
ctio nō. Nullus enim eligit impoſſibile
. i. efficaciter vult ex qua volitione pro
ſequatꝫ illud. licet aliquis poſſet ſimplici
volitiōe velle impoſſibilia. quomō for
te peccauit uel peccare potuit primꝰ an
gelus volēdo equalitatem dei. ¶ Poteſt
igiꝫ dici ꝙ in habentibꝰ appetitū ſenſiti
uum volūtas poteſt eſſe principiū mul
tarum electionū reſpectu obiecti mora
lis. ⁊ iſta volitio efficax eſt electio que ſo
la nata eſt generare habitū. qui licet ſit
prior omni habitu i appetitu ſenſitiuo.
tamē natus eſt eſſe principium imperā
di tali appetitui. In angelo aūt poteſt
eſſe volitio ſimplex nō nata imperare.
¶ Ad ſecundū quāuis poſſet negari ꝙ
oportet omnē perfectionē nobilioris ꝑ
fectibilis eſſe nobiliorē quacunqꝫ perfe
ctione ꝑfectibilis minus nobilis. ſed ſuf
ficit ſupremam nobilioris excedere ſu
premam minus nobilis. virtus aūt mo
ralis non eſt ſuprema perfectio volunta
tis nec prudentia intellectus. tamen iſta
reſponſio nō videtur ſufficere. quia re
ſpectu eiuſdem obiecti nobilior poten

tia videtur habere nobilioꝛē actū quan
do vtraqꝫ agit ſcòm totam virtutē ſui.
quia ibi non eſt exceſſus ex parte obie-
cti. quia idem eſt. igitur ex parte poten-
tiarum. ⁊ eatenus nobilioꝛ excedit. cum
igitur circa bonum moꝛale qͦ eſt idem
obiectū ſit actus intellectꝰ pꝛactici ⁊ vo
lūtatis. ſi utraqꝫ perfecte agat hec dictā
do. illa eligēdo. ſimpliciter nobilioꝛ erit
electio recta ꝗ dictamen rectū. ⁊ per cō
ſequens habitus generatus ex electioni
bus rectiſ erit nobilioꝛ habitu generato
ex dictaminibus rectis: qͦ cōcedo. ⁊ ad
philoſophū pꝛeferentē pꝛudentiam. Re
ſpondeo: pꝛudentia quodāmodo eſt re
gula aliarum virtutū pꝛo quanto ipſa
uel actus eius pꝛecedit generatione ha
bitum ⁊ actum virtutis moꝛalis. ex iſta
pꝛopꝛietate actus ⁊ habitus moꝛalis cō
foꝛmatur ſibi ⁊ non econuerſo. Simili
ter hec pꝛioritaſ apud philoſophum vi
detur concludere rationem regule ⁊ mē
ſure: ⁊ in hoc dignitatem. ſed non ſequi
tur. ergo ſimpliciter dignioꝛ. ¶ Ad ter
tium conceditur ꝙ in parte coꝛpoꝛis po
teſt eſſe virtus ⁊ habitus. ſicut patet in
manu ſcriptoꝛis ⁊ pictoꝛis. ¶ Manus
enim mea inexercitata inhabilis eſt in
illa facultate que eſt ad citharizandum.
exercitata autem eſt habilis. quod non
eſt, niſi habilitate inherente manui. que
habilitas conceditur eſſe quedam virtꝰ
quia quedam qualitas habilitans ad
opus virtutis moꝛalis. conceditur autē
hoc ulteriꝰ de irrationabili: ut de equo
ad actus quoſdam ad quos eſt aſſueſa
ctus. ſed in mere inanimatis non inue-
nitur. Non enim ex conſuetudine pꝛoijͨ
citur facilius lapis ſurſum.

Ad argumēta prin

cipalia ad omnes auctoꝛitateſ. concedo
ꝙ affirmant ſcilicet ꝙ in appetitu ſenſi
tiuo eſt quedam qualitas que poteſt di
ci virtus. licet minus pꝛopꝛie ꝗ illa que
eſt in voluntate inclinans ad electionē.
¶ Ad illud de iraſcibili ⁊ concupiſcibi
li: dico ꝙ ſunt non tantum in appetitu
ſenſitiuo ſed in voluntate. ¶ Et cum
obijcitur de obiectis arduo ⁊ delectabi
li ſiue illa ſint obiecta ſiue non. de quo
queſtione ſequēti ita poteſt inueniri vi.
ex parte obiectoꝛum comparando ad
voluntatem ſicut comparando ad ap-
petitum ſenſitiuum. ¶ Ad aliud cum
dicitur ꝙ voluntas ſufficienter perfici-
tur per virtutem theologicam. ¶ Re-
ſpondeo: verum eſt reſpectu boni diui
ni. ⁊ reſpectu nullius alterius niſi in oꝛ
dine ad diligere deum. ita ꝙ nullus ac
tus elicitur ex charitate niſi cuius obie
ctum ad quod ſiſtitur eſt deus. licet per
alia obiecta media. non ſolum autem
poſſum oꝛdinate velle deū. uel hoc bo
num in oꝛdine ad deum. ſed etiam bo-
num hoc inquantum habet talem bo-
nitatem conuenientem mihi ſcòm pꝛo-
pꝛiam rationem ⁊ ſic velle hoc bonum
eſt ex alio habitu. ¶ Si obijcitur. ille
habitus non erit ratio referendi in de-
um. igitur non erit rectus. Quia actus
eius videtur frui bono creato. ¶ Re-
ſpondeo. habitus inferioꝛ non habꝫ de
ſe actum habitus ſuperioꝛis. caritas au
tem que eſt habitus ſuperioꝛ habet re
ferre hunc actum immediate in deum.
nullus igitur alius habitus habet pꝛo
pꝛie ex ſe ſic referre. ſed tantum habet
ex ſe ſuum actum pꝛopꝛium diligendi
hoc bonum quod bonum debet ulteri
us referri per charitatem. nec ex hoc ſe
quit ꝙ inferioꝛ ſit malus. nec ꝙ ſit pꝛin
cipium fruendi bono creato. Quia etſi
non referat tantum negatiue fruendo.
⁊ non contrarie ſcilicet repugnandi frui
recto. hoc non eſt frui. quia frui non tā
tum includit non referre negatiue. ſed
oppoſitum eius contrarie ſcilicet vti.
ſicut dictum eſt diſtinctione pꝛima pꝛimi.

¶ Ad illud de principatu deſpotico ⁊
politico dicit ꝙ philoſophꝰ putauit cō-
ditionem nature corrupte eſſe conditio
nem nature inſtitute. tamē de hoc aliter
dictū eſt in ſecundo libro qualiter appe
titus inferior natus erat habere ſuā de-
lectationē. ⁊ qualiter potuit cōcorditer
volūtati moueri. ita tamē ꝙ potuit po-
ni aliqua virtus in utroqꝫ appetitu. niſi
forte iuſtitia originalis faceret in volun
tate pfectius dn̄ium reſpectu appetitus
ſenſitiui. ita ꝙ poſſet ſtatiꝫ uti appetitu
ſenſitiuo ſeruiliter. ſed adhuc nō ſalua-
retur ut videt ꝙ appetitus ſenſitiuus de
lectabiliter moueret quantūcūqꝫ volū-
tas dominaret ſup eū niſi in ipſo appe-
titu eſſet aliquis habitus inclinans ad
talē actū eliciendū. ſicut ego volēs te re-
cte eligere circa paſſionē aliquā: poſſem
generare in me virtuteꝫ moralē ex hoc.
¶ Tenēdo igit viā illā diſtinguit de vo-
luntate ut natura ut libera ⁊ ut delibe-
ratiua. primo mō negat ab ea virtus. qꝛ
ſic nālit tendit in finē ⁊ in bonū qōcūqꝫ
oſtenſū. ut in ipſo relucet finis. ⁊ propt
talem determinationē nō requirit vtus
in ea ut ſic. nec etiā requirit in ea ut libe
ra. quia virtus inclinat ꝑ modū nature
⁊ ipſa ut libera nō eſt nata moueri nāli
ter. ſi enim poſſet inclinari nāliter. igit
poſſet neceſſitari ut libera. Tertio igr
modo. ſ. ut deliberatiua nō eſt reſpectu
finis ſed eſt reſpectu eorū que ſunt ad fi
nem. ⁊ reſpectu huiꝰ erit in ea habitus
moralis. ¶ Addit etiā ꝙ virtus mouet
ꝑ moduꝫ nature. quia ſubito. vnde fm
phm 3°. ethi. Si in repentinis ſit impa-
uidus maxime apparet fortis. Cōtra.
hec pmo. qꝛ volūtas ut nā nullū actum
elicit. ut dictū eſt di. 15 huiꝰ tertij. igitur
ut nā nō tendit in aliqō obm̄ nec finem
nec aliud ꝑ actuꝫ elicitū. ſed tm̄ tendit ꝑ
inclinationē nālem. ſicut graue dicit tē
dere deorſū etiā ſi quieſcat ſurſū. Con
tra iſta duo mēbra. qꝛ vnuꝫ videt inclu
dere aliud. nā ut ē deliberatiua ē libera
Aut eni dicit deliberatiua inquantū ꝓ-
cipit deliberationē aut inquantuꝫ eligit
ꝓuia deliberatiōe. ⁊ utrūqꝫ cōuenit ſibi
inquantū libera. qꝛ libere impat illam
deliberationē ⁊ libere eligit. igit negādo
in ea eſſe virtutē ut libera. ⁊ cōcedendo
in ea eſſe virtutē ut deliberatiua: eſt con
tradictio. nec illa ꝓbatio ꝙ nō ſit in ea
virtus. quia tūc poſſet neceſſitari. cōclu
dit. quia agēs ſupius in cuius poteſtate
eſt actio inferioris nō pōt neceſſitari ab
inferiori agente. virtus auteꝫ ſi aliq̄ mō
eſt agens ad actū: eſt inferius agēs ut di
ctū eſt di. 17. primi. de habitu ibi etiā di
ctum eſt qualiter nō repugnat ꝙ libere
agat. ⁊ tn̄ habitus agat in ea ꝑ modum
nature. Cōſimiliter etiā poſſet impro
bari ꝙ nō ſit virtus in ea ut deliberati-
ua. nec illud eſt uerū ꝙ virtus ſit repen-
tine ꝓueniens deliberationē. nā volūtas
ut repentina nō videt deliberatiue ager
ſed ꝓuenire deliberatōnē. tamē nō opor
tet huic inniti. quia oportet ꝙ illud ver
bū exponat. abſolute eni nullus vitioſe
agat niſi agat ex deliberatione. ſicut eni
nō humane agit niſi agat intelligendo.
ita circa illud qō ē ad finē non humane
bene agit. niſi intelligendo illud ꝓpt qō
agit. ⁊ iſtud intelligere eſt deliberare. vn̄
virtuoſus nō ſic agit repentine ⁊ ſine de
liberatione ſicut agit natura. ex ſecūdo
phiſicorū. Debet igit ſic intelligi dictum
phi. ꝙ ſicut virtuoſus obiecto oſtenſo
inclinat ad recte eligendū ex recto habi
tu. ita etiā ꝑ prudentiā ordinatus eſt ad
ſtatim recte dictandū circa illud eligibi
le. ⁊ quaſi inpceptibiliter deliberat pro
pter promptitudinē eius in ſilogiſando
practice. Alius aūt impfectus cum diffi
cultate ⁊ mora ſilogizat practice ⁊ ſi tan
dem recte eligat nō dicit repentine ager
ſed moroſe. ⁊ alius pfectus quaſi repen
tine agere reſpectu illiꝰ. quia agit quaſi
in tēpore inperceptibili.

Nunc de ſeptē

donis. Circa iſtam.34.di.in qua magi
ſter agit de ſeptē donis. Querit̄ vtruʒ
virtutes dona ⁊ beatitudines ⁊ fructus
ſint idem habitus inter ſe.qḋ ſic.Greg.
ſuper illud Job ṗmo. Nati ſunt ei ſeptē
filiȷ̄ ⁊ tres filie.quere ibi. ¶ Preterea ſi
iſti eſſent aliȷ̄ ab aliȷ̄s.nullus ex vna per
te eſſet idē. aliȷ̄ ex alia parte.cōſequens
eſt falſum.quia fortitudo eſt donū ⁊ vir
tus. Et ſi dicat̄ ꝙ fortitudo hec ⁊ illa
ſunt alterius rōnis. Cōtra.quia habēt
actū eiuſdem rōnis. Contra.nō eſt idē
numerus donorū beatitudinū ⁊ virtu-
tum numerata etiā nō cōcordant.ſicut
patet.quia aliquid eſt beatitudo qḋ nō
eſt donū ⁊ ꝯuerſo.⁊ aliqḋ donū quod
non eſt virtus.⁊ ſic de aliȷ̄s.

Ad queſtionem di

citur.q.4.q.33.ꝙ ſicut circa delectatio-
nes vitioſas cōuenit tripliciter ſe haber̄
.ſ.modo humano:ſuphumano:⁊ inhu
mano.⁊ ſimiliter circa triſtitias inordi-
natas. Modo humano ut quando cir-
cūſtantiȷ̄s debitis ſuſtinet quiſ terribilia
⁊ ad hoc ē virtus moralis acquiſita uel
infuſa que tamē non facit ſuſtinere ſine
triſtitia ſcḋm phm.3°.ethi.⁊ ſm Aug.
14.ḋ ciui.ca°.17°. Modo ſuphumano
ut qn̄ terribile ſuſtinet̄ cū gaudio.ſicut
fuit in quibuſdā martyribuſ. Modo in
humano ⁊ ut quaſi diuino qn̄ mors nō
ſolū no timet̄ ſed cū gaudio appetitur.
ſicut Paulus cupiebat diſſolui ⁊ eſſe cū
xp̄o.qḋ probat per Augu.ſuper Johē.
omel.prima.tractantē illud.i.ad Cor.
Cum ſint in vobis ſciſmata nōne hoīes
eſtis dicit Aug.voluit ꝙ eēnt diȷ̄.ſicut
dicit in ps.Ego dixi diȷ̄ eſtis. Ad hunc
tertiū modū eſt virtus eroyca quaʒ vir
tutem cōiecturat philoſophus opponi
beſtialitati que eſt inhumana circa dele
ctationes vitioſas.de qua virtute dicit
7°.ethi.igit̄ virtutes pficiunt hominez
modo humano.⁊ dona modo ſuphu-
mano.⁊ beatitudines modo inhumāo

Sed cōtra hoc obiȷ̄cit̄ multipliciter
primo quia charitas eſt excellentiſſimū
donū dei ſm Aug.3°.de trini.ca°.19°.⁊
ſm aplm.i.ad cor.13°. Si fortitudinem
habuero:⁊ ſi tradidero corpus meū ita
ut ardeam.qḋ videtur eſſe modo inhu-
mano velle ardere pro deo.charitatem
aūt non habeā nihil mihi ꝓdeſt.igitur
nō videt̄ eſſe aliqḋ donū qḋ excellentiuſ
pficiat q̄ꝫ charitaſ.⁊ tamē eſt virtus.⁊ h
ſt in ṗmo gradu loquit̄ de virtutib' mo
ralibus ⁊ theologicis. ¶ Preterea circa
terribilia cōuenit virtutē humanam re
cte tenet̄ mediū.igit̄ rectius ⁊ rectiſſime
quantū poſſibile ē tali nature.ſʒ hoc ex
habitu fortitudinis eiuſdē ſpeciei pōt in
tendi ſm gradus qui nō variāt ſpeciem
igit̄ idē habitus ſpē diſponit ad ſuſtinē-
dum modo pfecto ⁊ ſūpmo ſicut ⁊ infi-
mo. Si dicas ꝙ nō eodē ſed alio.igitur
ille qui diſponit ad ſuſtinere in infimo
gradu de neceſſitate eſt impfectus quan
tū ad actū ſuū ⁊ obiectū.quia circa ſu-
ſtinere terribilia nō pōt habere pfectio-
rem.ſed ad hoc ꝙ aliquis pfecte ſe hēat
ad illud oportet ꝙ habeat habitū aliuʒ
in ſpecie.Sed pluralitas ſpecieꝝ nō vi-
detur ponenda ſine neceſſitate manife-
ſta.vbi.ſ.vna ſpecies non ſufficeret.qḋ
nō apparet in propoſito. Preterea xp̄ſ
triſtabat̄ in paſſione ſua ſicut dictū eſt.
di.15.hui'.⁊ vniuerſaliter omnis mar-
tyr ſibi dimiſſus.i.ſi nō fiebat circa euʒ
miraculū quantūcūqꝫ ſuſtineret volun
tarie nō ſine triſtitia quacūqꝫ ſuſtinuit.
ſicut probat̄ per Augu.14°.de ciui.vbi
arguit cōtra philoſophos dicentes ſe eē
beatos.qꝛ habuerūt quicqḋ voluerūt.
quia ſi proſpera acciderūt illa voluerūt
ſi aduerſa:ſimiliter.quia patienter ſuſti
nebant. Arguit aūt cōtra eos.d.ꝙ in
aduerſis nō habuerūt qḋ voluerunt.qꝛ
quantū erat ex ſe noluerūt ea accidere.
ſi tamē accidebant:voluerūt ea patien̄
portare ne amiſſa pacientia miſeriores
eſſent.⁊ hoc vniuerſalit̄ pſuadet̄.quia

pacientia nō poteſt eſſe circa ſm̄ ſe ap'
petibilia. miſeri ergo erant in vita iſta.
quia ſuſtinendo aduerſa habuerūt ali,
quid qȯ non omnimodo voluerūt. qꝛ
obiectū pacientie ipſoꝝ nō erat abſolu
ta ratione volibile: ſed ſupportandum
pacienter. Preterea impoſſibile ē eun
dem agere ſimul aliquē actū humane:
ſuphumane ⁊ inhumane. igiť acquiſito
dono euacuabiť virtus prius acquiſita
uel infuſa in baptiſmo. uel ſi maneat nō
erit poſſibile exire in actū ſuū. vel non
erit neceſſaria. quia ex perfectiori dono
poterit exire in actū ſuū. eodem mō bea
titudines euacuabunt virtutes ⁊ dona.
uel ſaltem neceſſitatē eoꝝ qȯ videť incō
ueniens: potiſſime ſi ſit ſermo de virtu'
tibus theologicis. quia charitas nō eua
cuabiť in patria. nec fides nec ſpes i via
¶ Preterea iſta vocabula ſuphumane
⁊ inhumane ſūt metaphorica. nam oīs
actus hominis ꝓprie loquēdo ē huma
nus. ſicut enim neceſſariū eſt actū rectū
cōuenire obiecto fini ⁊ alijs circunſtan'
tijs. ita etiam neceſſariuꝫ eſt ꝙ cōueniat
ipſi operanti. nō enim cōuenit mihi age
re qȯ cōuenit tibi, ⁊ multo minus qȯ cō
uenit angelo. igiť neceſſariū eſt ad rectū
actū hominis ꝙ agat illo modo huma'
no. igiť quicunqꝫ habitus diſponit ho'
minē ſimpliciter ad agenduꝫ modo hu'
mano. diſponit ipm̄ abſolute ad agenḋ
circa qȯcunqꝫ. ¶ Preterea ſi quis ſemꝑ
oraret ⁊ daret ſibi donū intellectus ⁊ nō
exercitaret ſe circa credibilia. quia non
haberet fidem acquiſitaꝫ ſine qua fides
infuſa nō exit in opus. poſſet opari mō
ſuphumano ꝑ te. quia haberet donum
intellectus. igiť poſſet excellentius agere
circa credibilia ꝙ̄ alius exercitatus i ſcri
ptura ſacra. qȯ nō experimur. imo qui'
cunqꝫ talis forte facilꝰ erraret circa cre'
dibilia ꝙ̄ alius bene exercitatus in ſcri'
ptura. Preterea circa tot cōuenit bene
ordinari humane circa quot ſuphuma
ne ⁊ inhumane. igiť ē idē modus ubiqꝫ

¶ Item tunc beatitudo uera eſſet i actu
alicuius beatitudinis quaſi ſupremi ha
bitus.

Aliter dicitur ꝙ cōuenit per virtu'
tes agere recte. per dona perfecte: ⁊ per
beatitudines expedite. Contra hoc. ea
dem virtute recte ago. quia virtus ē re'
ctitudo potētie: ⁊ perfecte ago. quia vir'
tus eſt ꝑfectio habētis in ſe: ⁊ qua opus
eius perfectum reddiť ⁊ expedite. quia
virtus eſt habitus faciens expedite ⁊ fa
ciliter operari.

Aliter dicitur ꝙ oportet aliť diſpo'
nere voluntatē ut eſt mobilis a ratione
recta qȯ fit per virtutem. ⁊ aliter ut eſt
mobilis a ſpiritu. ſ. qȯ fit per donum.
Hec enim duo ponunť mouentia volū
tatem. ¶ Contra hoc. quia ⁊ falſum eſt
quod ſupponiť ꝙ ratio mouet volunta
tem. ita ꝙ virtus non ſit niſi diſpoſitio
mobilis in voluntate. ⁊ ſecūdo hec non
poniť diſtinctio beatitudinuꝫ a donis ⁊
virtutibꝰ. ⁊ tertio ex quo deus dedit ha'
bitum voluntati ſemper aſſiſtit volun'
tati ⁊ habitui ad actus ſibi cōuenientes
ſicut poſtq̄ illuminauit cecū miraculo'
ſe ſemꝑ aſſiſtit illuminato ut poſſit mo
uere illam potentiā. igitur per idem eſt
aliquid proportionatū mouenti primo
⁊ ſecundo. igiť ſi per habitū proportio'
natur potentia ſibi ipſi. per idem ſuffi'
cienter proportionať ſpiritui ſancto: ut
alij mouenti. nō igiť propter iſtam mo'
tionem oportet ponere neceſſario alioſ
habitus.

Ad iſtam queſtionem poteſt dici ſine aſſertione ꝙ nō ſūt
neceſſarij in via niſi illi habitus qui ſūt
virtutes morales. intellectuales ⁊ theo
logice. qȯ oſtenditur ſic. Nam ratione
naturali concluditur neceſſitas habituſ
intellectualis perficientis intellectuꝫ cir'

ca ſpeculabilia ⁊ circa operabilia. ⁊ ita
habetur habitus intellectualis ſpeculati
uus ⁊ practicus. cōſimiliter ratione na
turali concludit̄ neceſſitas habitus per
ficientis appetitū circa appetibilia in or
dine ad ſe. ⁊ ulteriꝰ circa appetibilia in
ordine ad alteruz. ⁊ ita habet̄ prima di
ſtinctio virtutis appetitiue ordinantis
talem potentiaz in actibus ad ſe ⁊ ad al
terum. Preter iſtos habitus ⁊ ſi forte
concludatur per ratione͂ naturale͂ ꝙ ho
mo non ſufficienter perficit̄ iſtis habiti
bus ſicut nititur oſtendere ſolutio ꝑme
queſtionis primi. neceſſitate͂ alterius co
gnitionis ꝙ̄ acquiſite. tame͂ ratio natu
ralis non ſufficienter concludit quiſ ha
bitus intellectus diſtincte. ⁊ quis appeti
tiuus ſit neceſſarius alius ab iſtis. ſed ra
tionabiliter tenet̄ propter illas perſua
ſiones que poſite ſunt in queſtione illa
primi. ꝙ preter iſtos habitus eſt neceſſa
rius ille habitus cognitiue. ⁊ illi appeti
tiue habitus quos eccleſia catholica do
cet eſſe neceſſarios: ⁊ fide tenemus tres
virtutes catholicas eſſe neceſſarias per
ficientes immediate anima͂ reſpectu ob
iecti increati. ¶ Ex iſtis arguo ſic. Illi
habitus tantū ponendi ſunt in viatore
quibus perficitur circa omne obiectuz
quo perfici poteſt in via. huiꝰ ſunt ſepte͂
virtutes. in genere non curando de ſcien
tijs ſpeculatiuis. igitur preter ſcientias
ſpeculatiuas acquiſitas nullus erit ha
bitus in viatore ponendus alius ſimpli
citer a ſeptem virtutibuſ. Probatio ma
ioris. Obiectum circa quod perfici po
teſt viator: non poteſt eſſe niſi deus uel
creatura. ſed circa deū ſufficienter perfi
citur tribꝰ virtutibuſ theologicis. ⁊ hoc
perfectiſſime quantuz perfici pōt. ſi illi
tres habitus ſint perfectiſſimi in ſuo ge
nere. circa creatura͂ vero non loquendo
de ſpeculatiuis. intellectus perfectiſſime
perficit̄ per prudentia͂ ſi prudentia ſit ꝑ
fectiſſima. ipſa enim eſt de omni agibili
⁊ quantū ad omne͂ conditione͂ agibilis

ꝑfectiſſima noticia. Similiter quantuz
ad appetitū perfectiſſime perficit̄ tribuſ
virtutibus moralibus ſi ſint perfectiſſi
me. quia tam circa aliuz ⁊ appetibile al
teri ꝙ̄ circa ſe ⁊ appetibile ſibi. ⁊ hoc uel
primo ⁊ directe. uel ſecundario propter
illa prima. ⁊ hoc intelligendo de iſtis q̄
tuor virtutibus cardinalibus ꝙ nō ſint
in aliquo vnus habitus numero qui ſit
ſibi vniuerſalis te͂perantia uel vniuerſa
lis iuſticia. hoc eſt circa omnia ſcd̄m ꝙ
ſingule ſpecies iuſtitie inſint in ſuis pro
prijs ſingularibus. ¶ Per tres aute͂ vir
tutes theologicas ſufficienter perficitur
viator circa deum imediate. quia circa
ipſum ut imediate cognoſcenduz in via
ſufficienter perficit fides. quia de deo in
fide nō poteſt haberi niſi cognitio fidei.
ſicut dictuz eſt ſupra in iſto tertio. ¶ Cir
ca ipſum ut diligibile in ſe ſufficienter ꝑ
ficit charitas ⁊ ut appetibile ut commo
dum mihi ſpes. ſicut patet in queſtioni
bus ſuperioribus de fide ſpe ⁊ charitate
ſed non cōuenit viatorem habere circa
deū actus ordinatos alios ꝙ̄ intelligere
⁊ diligere ipſuz in ſe ⁊ appetere eū mihi
ut bonum meum. ergo. ¶ Conſimiliter
circa omne aliud bonum a deo ut circa
obiectum ſufficienter perficit̄ viator ha
bitibus intellectualibus ⁊ appetitiuis.
Sed iſti habitus intellectiui perficie͂tes
intellectum ſunt virtutes intellectuales.
⁊ ille ſufficienter perficiūt viatore͂ quan
tum poſſibile eſt. ⁊ ad conſideranduz ⁊
ad ſyllogiſandum practice. habitus etia͂
appetitiui ſunt virtutes appetitiue que
virtutes ſufficienter perficiunt viatorez
ad appetendum uel ad diligendum. ſi
ue in ordine ad ſe. ſiue ad aliud. Igitur
homo perfectus tribus virtutibus theo
logicis ⁊ virtutibus intellectualibuſ ſpe
culatiuis ⁊ practicis. ⁊ virtutibus mo
ralibus ordinantibus ad ſe: ⁊ ad al
terum perficitur quantum poteſt com
petere viatori. Igitur non videtur ali
qua neceſſitas ponendi aliquos alios

habitus ab iſtis qui ſunt virtutes theo
logice intellectuales ⁊ morales. ¶ Notā
dum vlterius ꝙ ſicut habitus in genere
qualitatis eſt quoddā genus intermedi
um. ita habet ſub ſe multa intermedia
anteq̃ veniat ad ſpecies ſpecialiſſimas.
ſiue enim p̃mo diuidat per intellectuale
⁊ appetitiuū qd̄ videt probabile. ⁊ ulte
rius utrūq; horū per acquiſitū ⁊ infuſū
ſiue ecōuerſo. p̃mo per acquiſitū ⁊ infu
ſum. ⁊ utrūq; ꝑ intellectuale ⁊ appetiti
uum: ſaltem vlterius intellectuale acqui
ſitum diuidit ꝑ ſpeculatiuū ⁊ practicū.
⁊ appetitiuū acquiſitū in ordine ad ſe.
⁊ ad alterū. acquiſitū aūt ſpeculatiuū
diuidit ꝑ realem ⁊ rōniſ. uel quia eſt cir
ca ens reale uel rōnis. qui autē circa ens
reale diuidit illa diuiſione que ponit. 6°
methaphyſice. ⁊ quodlibet mēbrū illi⁹
diuidit forte multis diuiſionib⁹ anteq̃
deueniat ad ſpecies ſpecialiſſimas. habi
tus etiā practicus acquiſitus diuidit in
eum qui eſt circa agibile. ⁊ in eū qui eſt
circa factibile. ⁊ qui ē circa factibile plu
res habet diuiſiones anteq̃ deueniatur
ad ſpēs ſpecialiſſimas. qui aūt eſt practi
cus circa agibile diuidit multiplici diui
ſione. ſicut patebit in queſtione de cōne
xione virtutū. ſiue eniz ſit ſciētia practi
ca ſiue ſit prudentia practica non eſt vni
cus circa omnia agibilia. ſicut ibi tange
tur. De tota illa diuiſione habitus intel
lectiui nō accipit in numero virtutū niſi
vna virtus infuſa que eſt fides. ⁊ qd̄daz
genus intermediū ad multas practicas
acquiſitas qd̄ dicit prudentia. ⁊ ſic ꝯnu
merando ſpecies ſatis cōmunes poſſūt
haberi tres. ſ. fides. prudentia. ⁊ ſcientia
practica. ſcientia autē ſpeculatiua. quia
non perficit hominē ad bene operandū
ideo non connumerat inter virtuteſ car
dinales. minus enim ē neceſſaria homi
ni ad recte viuendū humane q̃ pruden
tia. ⁊ etiam fides. appetitiue etiā poſſūt
poni quatuor due acquiſite ⁊ due infu
ſe. ſtando in ipſis ſpeciebus ſub habitu

appetitiuo īfuſo ⁊ acquiſito. Sub infu
ſo quidē p̃mo ſūt ſpes ⁊ charitas. Sub
acquiſito autē virtus diſponens appeti
tum ad ſe ⁊ ad alterū. que ad alterū vo
catur vno nomīe cōmuni qd̄ eſt iuſtitia
que autē ad ſeipſum nō habet nomē cō
mune. ⁊ forte illa eſt ratio quare nō ſtat
in illa numeratione virtutū cardinaliū
ſed deſcendit ſub illa ad alias proximaſ
ſub eis. appetibiliū enim ad ſeipſuz que
dam ſūt appetibilia ex ſe que. ſ. nata ſūt
ex ſe ſtatim cōuenire. ⁊ quedaz etiā ſunt
primo fugibilia que. ſ. nata ſunt ex ſe ſta
tim diſcōuenire. Alia ſunt appetibilia
non p̃mo. ⁊ alia nō primo fugibilia. ſed
ſecundario propter illa primo appetibi
lia ⁊ primo fugibilia. virtus in cōmuni
que diſponit circa prima vocat tempe
rantia. que circa ſecunda fortitudo. ⁊ p̃
ma pertinet ad cōcupiſcibilē. ⁊ ſecunda
ad iraſcibilē quarū diſtinctio ut aliqua
liter videatur eſt notandū ꝙ concupiſci
bile reſpicit illud qd̄ ex ſe natum eſt eſſe
cōueniens uel diſcōueniens. ita ꝙ nullo
alio poſito circa ipſum niſi ſola appre
henſione facta. natus eſt ſequi actus de
lectandi uel triſtandi ſiue proſequendi
uel fugiendi quantum eſt ex parte eius.
talia nō reſpicit iraſcibilis. actus enim
iraſcibilis eſt iraſci. quod ſcd̄m philoſo
phum ſecūdo rhetoricoꝝ eſt appetere
vindictā ſcd̄m rationē apparentem pro
pter apparentē paruipenſionē. igit obie
ctuz iraſcibilis eſt vindicare. uel veriuſ
ſi hoc eſt actus eius ſcilicet punibile qd̄
poſſet dici iraſcitiuū. uel vſitatiori mo
do loquēdi offendens. qd̄ offendens nō
dicit ſtatim diſcōueniens cōcupiſcibili.
ſed quia impendit illud quod eſt primo
cōueniens appetitui eius guſtatiuo. pu
ta cibū: ⁊ in tantū offendit animal. ideo
primo concupiſcit remouere tale offen
dens quod eſt prohibens cibū. obiectuz
igitur iraſcibilis eſt tale, offendens circa
quod iraſcibilis habet quoddaz nolle.
non quidem proprie refugientis ſicut

concupiſcibilis nolens refugit. ſed ma-
gis reſpuentis ſiue repellentis. quia ira-
ſcibilis nolens repellit. non enim concu
piſcit tantū amouere illud impediens:
ſed etiam ultra punire. quere ſupra di.
26. huius. quia tamē eius actus eſt velle
vlciſci. ⁊ obiectū nolitū non punitum
eſt adhuc preſens. ideo ſemper iraſci eſt
cum triſtitia. nō tantū concupiſcibilis.
ſed etiam cum triſtitia iraſcibilis. ⁊ hoc
non niſi tunc quando iraſcibilis habet
actum imperfectum. quādo ſcilicet deſi
derat vindicare ſed nō vindicat. quādo
aūt actu vindicat tunc actus eius eſt p-
fectus aſſimilatus fruitioni ex parte cō
cupiſcibilis. ⁊ tūc iraſci iraſcibilis ē ſine
triſtitia. imo eſt cum magna delectatio-
ne propria ſm Ariſto. ſecūdo rhetori.
Ira viri quaſi mel. Sicut ergo concupi
ſcibilis indiget ordinari circa ea que ſūt
nata primo appeti ne ea inordinate ap
petat. ſed ſcòm moderamen recte rōnis
ita etiam iraſcibilis indiget moderari
per habitum ne imoderate velit propel
lere offendens ⁊ ulciſci de illo. ſed mode
rate velit propellere propellenda ⁊ non
propellere nō propellenda. habitus aūt
quo diſponit ad propellendū propellen
da non eſt nominatus. licet poſſet dici
bellicoſitas uel aliquid tale. habitus au
tem quo diſponit ad non repellendum
nō repellenda. ſed ad ſuſtinenduz dicit
pacientia. ⁊ quia difficilius eſt nō repel
lere offendens ꝙ repellere. ideo paciētia
eſt nobiliſſima fortitudo. iuxta illȯ poe
te. Nobile vincendi genus eſt pacientia.
vincit enim qui patit. iraſcibilis igit nō
habet pro obiecto arduuz ſiue appetibi
le quod eſt obiectuz concupiſcibilis. ſed
ipſum offendens. ita ꝙ actus eius adeq̄
tus eſt velle vindicare uel nolle offēdēs
velle quidem quaſi imperfectum dum
iraſcitur ante repulſionem uel ſuſtinen
tiam quod aſſimilatur ei qȯ eſt deſideri
um ex parte concupiſcibilis. ⁊ velle per
fectum quod aſſimilat fruitioni in con

cupiſcibili quando moderate repellit.
uel moderate ſuſtinet. Si dicas ꝙ ipſius
concupiſcibilis eſt velle vnum oppoſitū
igitur ipſius eſt nolle alterū. Reſpondeo
ſemp quādo iraſcibilis habet actuz ſuū
ſunt ibi duo nolita. vnū concupiſcibilis
⁊ aliud iraſcibilis. ut in exemplo poſito
nolitum concupiſcibili eſt carere cibo.
ex qua nolitione ſequitur in concupiſci
bili triſtitia. qua quaſi refugit nolitum
⁊ nō repellit. eſt etiā ibi aliud nolituz. ſ.
illud qȯ aufert cibū. ⁊ illud eſt nolitum
ab iraſcibili. non actu refugitiuo ſed re
pulſiuo. ⁊ dum nō actualiter repellit eſt
triſtitia propria iraſcibilis. patet autē ꝙ
iſti dolores. ſ. iraſcibilis ⁊ concupiſcibil
nō ſunt idē dolor. quia ſi offendens illō
offerat ſub ratione impoſſibilis repellē
di. erit maior triſtitia in cōcupiſcibili. ⁊
tamē nō erit proprie ira. nullus eni ma-
xime timens iraſcit ſcòm philoſophum
ſecundo rhetori. ⁊ tamen timēs quanto
magis timet tanto maiorē dolorē habz
ipſius cōcupiſcibilis refugiētis qȯ timet
⁊ licet aliquādo doleat iraſcibilis de nō
poſſe vindicare. quando. ſ. non eſt pote
ſtas vindicandi. tamē de alio dolet con-
cupiſcibilis. ſ. de carentia obiecti concu
piti. dolor etiā concupiſcibilis fit cū alia
mutatione organi in pte ſenſitiua ꝙ do
lor iraſcibilis. quia ille cōcupiſcibilis eſt
cum reſtrictione ſicut delectatio oppoſi
ta fit cum dilatatione. dolor autē iraſci
bilis fit cū calefactione que eſt accenſus
ſanguinis circa cor. ⁊ ex hoc ſequitur ꝙ
iraſcibilis ⁊ cōcupiſcibilis in parte ſenſi
tiua habent diuerſa organa. quia idem
non poſſet moueri ſimul diuerſis moti
bus talibus. in parte autē rationali poſ
ſunt habere ſimilem diſtinctionez obie
ctorū ſicut in parte ſenſitiua. Nam vo-
luntati eſt aliquid primo delectabile: pu
ta bonum ſibi cōueniens ſcòm ſe uel cō-
ueniens appetitui ſenſitiuo cui cōiungit
in eodem ſuppoſito. poteſt etiam habe-
re voluntas obiectum offendens. ⁊ ſu

rectam rationem ⁊ cõtra rectam rationem ⁊ reſpicere illud ut offendens actu nolendi repulſiuo ⁊ imperioſo. non tamen eſt tanta diſtinctio horum in volũtate quanta eſt in appetitu ſenſitiuo. qꝛ voluntas non eſt organica. nec oportet dicere magis ꝙ alterum iſtorum ſit vis ⁊ alteruꝫ potentia ꝙ ecõuerſo. ſed ſicut ratio diſtinguitur in portionẽ ſuperiorem ⁊ inferiorem per comparationem ad obiecta diuerſa. ⁊ tamen eſt ſimpliciter eadem potentia. de vi autem neſcio quid oporteat loqui. eſt enim verbum ſuperfluum. Idem enim ſimpliciter eſt ratio operandi circa iſta obiecta diſtincta ſuperius ſcilicet ⁊ inferius. ſicut dictum eſt di. 14. ſecundi. ¶ Eodem etiam modo poteſt dici circa prima ⁊ ſecunda delectabilia uel triſtabilia ꝙ eadem potentia uel vis omnino eſt ratio operandi. Nam potentia eſt illud quo potens eſt potens. ⁊ quo potens eſt fortis. in ſpiritualibus enim idem eſt eſſe potentem ⁊ fortem. non erit igitur hic diſtinctio: niſi ex parte obiectorum in que tendit. ſicut ſi diceremus intellectum diſtingui in principia ⁊ concluſiones inquantum tendit in concluſiones per principia. ſed propter talem diſtinctionem principiorum ⁊ concluſionum nullus diſtinguit intellectum. nec in potentias nec in vires.

His ſuppoſitis de iraſcibili ⁊ concupiſcibili redeo ad virtutes. ⁊ dico ꝙ proprius habitus perfectus concupiſcibilis eſt temperantia. ⁊ iraſcibilis fortitudo in cõmuni. ⁊ loquendo de habitibus acquiſitis ⁊ non infuſis. ambe autem infuſe perficiunt concupiſcibilẽ. quia deus quem habent pro obiecto eſt tantum volibilis. Et ſi utraqꝫ iſtarum ſpecierum intermediarũ tam ſcilicet fortitudo ꝙ temperantia poſſint ſubdiuidi. tamen in connumeratione virtutum cardinalium remanent indiuiſa. ſcd̃m hoc igitur in connumeratione omniuꝫ virtutum ſunt tres theologice ⁊ quatuor cardinales. De theologicis habet ab apoſtolo. i. Cor. 13°. d̃ moralibus. Sap. 8°. iſte numerus ſeptenarius ſimpliciter perficit viatorẽ. ita ꝙ ſcd̃m gradus iſtarum in ſpecie ſua eſt ipſe perfectus. ſm enim ꝙ iſte ſunt intenſiores ⁊ remiſſiores ſcd̃m hoc eſt magis uel minus perfectus. ⁊ ſi ſint intenſiſſime quantũ poſſũt eſſe in via. eſt homo ſimpliciter perfectus quantum poteſt eſſe in via: non curando modo de iſta perfectione que habet per v̾tutes ſpeculatiuas acquiſitas que prius excluſe ſunt. Per iſtas quippe ſeptem virtutes intelligendo de eis ⁊ de ſpeciebus earũ neceſſarijs de quibus poſtea dicetur ſi ſint in ſe perfectiſſime eſt homo ſimpliciter perfectiſſimus. ⁊ circa deum in ſe. ⁊ circa omnia alia a deo ut intelligibilia ratione practica. ⁊ ut appetibilia uel ſibi uel alteri. ⁊ hoc in ordine ad ſe in quem poſſũt virtutes acquiſite ex ſe. uel in ordine ad finẽ ultimum in queꝫ poſſunt virtutes acquiſite cum charitate. ¶ Ulterius ad videndum de beatitudinibus donis ⁊ fructibus. Notandum eſt ꝙ tres virtutes acquiſite ſcilicet fortitudo: tẽperantia: ⁊ iuſtitia ſũt genera intermedia. nam prima concupiſcibilia videntur eſſe duo ſcilicet honor ⁊ voluptas. ul̾ delectatio ſtricte ſumpta aliter ponitur ꝙ primo bonum eſt conueniens. ⁊ hoc uel honeſtum uel delectabile ſiue etiam utile. Sed utile nõ poteſt eſſe primo motiuum ad concupiſcendũ quia nõ concupiſcitur niſi in ordine ad aliud. Idẽ concludit illud primo. Ioh. 7°. Omne quod eſt in mũdo ⁊c̃. Nam concupiſcentia oculorum que ſcilicet reſpicit diuitias non poteſt eſſe prima loquendo de diuitijs inquantum ſunt bonum utile. ⁊ non delectabile. ꝙ ſi loquamur

mur ꝺ diuitijs inquantuꝫ ſunt pulchꝛe
hoc eſt inquantum ſunt bonum delecta
bile. ſic poſſunt pꝛimo concupiſci ſicut
aliud pulchꝛum viſibile ita ꝙ pꝛima cō
cupiſcibilia ut dictuꝫ eſt a natura ratio
nali ſunt honoꝛ ꝛ delectatio ſtricte ſum
pta. Igitur pꝛime ſpecies temperantie
que moderantur circa concupiſcibilia
erūt due. quia que moderatur circa ho
noꝛes dicitur humilitas. que circa volu
ptates retinet nomē generis. ꝛ quot poſ
ſunt eſſe voluptates diſtincte circa quas
voluntas moderatur. tot poſſunt eſſe
ſpecies illius temperantie que moderat
ipſas voluptates. puta altera circa gu
ſtabilia. altera circa tangibilia. nec ſolū
de voluptatibus ſenſitiuis quibus dele
ctatur voluntas coniuncta. ſed etiaꝫ de
voluptatibus pꝛopꝛijs ipſi voluntati ut
voluntas eſt. Unde voluntas angeli po
teſt appetere bonuꝫ delectabile. licet nō
habeat appetitum ſenſitiuum coniun
ctum. Et ꝙ ille temperantie diſtinguan
tur. pꝛobatur. quia circa aliqua poteſt
eſſe ſumma delectatio circa alia nulla.
poteſt enim eſſe aliquiſ temperatus ſim
pliciter circa venerea: ut uti tantum ſua
uel ſimpliciter nolens uti. ꝛ intempera
tus circa guſtabilia volens comedeꝛ nō
comedenda. poteſt etiam aliquis eſſe tē
peratus circa ſenſibilia. ꝛ intemperatuſ
circa ſpeculabilia. puta ſi voluntas ſua
delectetur in hoc ꝙ intellectus ſumme
ſpeculatur intelligibilia. quoꝛum ſpecu
latio non eſt multum utilis ſcd̄m ſe. hec
delectatio eſt immoderata ꝛ moderan
da. Que autem ſunt ſpecies foꝛtitudi
nis nō opoꝛtet ad pꝛopoſitum ita expli
care. quia non tāgitur inter alia niſi foꝛ
titudo in ſe uel pacientia que ut dictuꝫ
eſt. eſt nobiliſſima foꝛtitudo que non re
pellit repellenda. ita ꝙ pati eſt quoddaꝫ
permittere. ꝛ ſic diceretur de permiſſio
ne ꝙ ſit actus poſitiuus velle ſcilicet uel
nolle. uel foꝛte nihil velle. uel non impe
dire. ita diceretur qualis actus ſit pati
in voluntate reſpectu terribilis. Iuſti
tia ſubdiuidenda eſt pꝛopter ea que ſe
quuntur. ¶ Ubi ſciendum eſt ꝙ in oꝛ
dine ad alterum poteſt aliquis pꝛimo
recte ſe habere cōmunicando ſe illi quā
tum poteſt ſe cōmunicare. uel cōmuni
cando illi aliquid aliud. virtus inclināſ
ad pꝛimum eſt amicicia qua quis dat ſe
ipſum pꝛoximo quantum poteſt ſe da
re. ꝛ inquantum poteſt pꝛoximus habe
re eum. Et hec eſt perfectiſſima virtuſ
moꝛalis. quia tota iuſticia eſt perfectioꝛ
his que ſunt ad ſeipſum. ꝛ hec eſt perfe
ctiſſima iuſticia. Si autem cōmunicet
ſibi alterum. aut igitur bona extrinſeca
aut intrinſeca pertinentia ad victuꝫ hu
manum. ¶ De bonis extrinſecis que in
digent homines cōmutare dicitur iuſti
tia cōmutatiua. ꝛ hec frequēter dicitur
iuſticia pꝛo tanto. quia ei commutatur
aliquid equiualens. Si autem cōmuni
cet ſibi aliud neceſſarium adiunctum.
aut igitur regimen. ꝛ hoc couenit pꝛeſi
denti. ꝛ hec ſpecies iuſticie eſt innomina
ta. poſſet tamen dici pꝛeſidentia uel do
minatio iuſta. aut communicat ei ſubie
ctionem iuſtam. ꝛ hec denominatur a
ſubijci. ¶ His intellectis dico ꝙ beati
tudines quaſ ponit Saluatoꝛ. Mathei
quinto. Sunt idem habitus cum ha
bitibus virtutum. ¶ Tamen aliquan
do nominantur ſpecies ſpecialioꝛes vir
tutum quam ſumantur in numero illo
ſeptenario virtutum pꝛius aſſignato.

¶ Duas quidem ſpecies temperantie
enumerat Saluatoꝛ inter beatitudines
ſcilicet humilitateꝫ que moderatur cir
ca pꝛimum delectabile ſcilicet honoꝛeꝫ
ꝛ hanc expꝛimit ibi. Beati pauperes ſpi
ritu. vbi ſcd̄m Auguſti. recti intelligun
tur pauperes ſcilicet recti aut timentes
deū non habentes inflantē ſpiritū. Aliā
ſpeciē moderantē voluptates i cōmuni
expꝛimit illud. Beati mundo corde ꝛc̄.

Mundicia eni cordis eſt imunitas vo-
luntatis ab omni inordinata affectione
uel delectatione. tam ratōne ſui ꝙ ratio
ne appetituū ſenſitiuorū quibus cōiun
gitur. fortitudinē exprimit in ſua ſpecie
perfectiſſima. ibi. Beati qui perſecutio-
nem paciunt̄ propter iuſtitiā. ¶ Juſtitie
exprimit tres ſpecies. vnam quidez que
eſt in cōmunicando ſeipſum per amici-
ciam. ⁊ hanc exprimit cum dicit. Beati
mites. ꝙuis enim amicicia plus ſit ꝙ be
niuolentia ſcōm philoſophū. 8. ethico-
rum. non latens in contra paſſis. ⁊ beni
uolentia plus ſit ꝙ mititas. quia mites
ſunt qui non offendunt nec reſiſtunt in
malo. tamē propter hoc minimū quod
eſt quaſi infimum in amicicia exprimit
illā qua quis cōmunicat ſe proximo.
Aliam ſpeciē que diuidit̄ in donationē
iuſtam ⁊ obedientiā exprimit per illud
Beati pacifici. pax quippe ſeruat̄ in hoc
ꝙ preſidens recte regit. ⁊ ſubditus recte
obedit. Tertiā ſpeciē iuſtitie que ē quā
tum ad exteriora cōmunicanda: expri-
mit ibi. Beati miſericordes nullo enim
alio modo poteſt aliquis eſſe ꝑfecte di-
ſpoſitus circa exteriora cōmunicanda
proximo ꝙ per miſericordiā. miſericors
enim cōmunicat nō ut rehabeat nec ut
prius rebeneficiatus ab eo cui cōmuni-
cat liberalis quidez ⁊ ſi cōmunicet ami-
co. poteſt tamen eſſe aliqua liberalitas
inferior ꝙ miſericordia. ⁊ ita liberalitas
eſt imperfectior ſpecies iuſtitie ꝙ miſeri
cordia. Hanc autē iuſtitiaz que eſt circa
tēporalia cōmunicāda expreſſit Salua
tor. Luce. 8°. Cum facis conuiuiū. Sic
igitur habemus tres virtutes morales
expreſſas in ſe uel in ſuis ſpeciebus. Du
as autē theologicas exprimit charitatē
ibi. Beati qui eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſtitiam.
Eſurire quidem non eſt ſine miſericor-
dia. ſed habitus quo elicit̄ eſt charitas.
propriiſſime enim charitas vie eſt habi
tus quo eſurimus iuſtitiā ⁊ diligimus
deum in ſe quod eſt uera iuſtitia. ſpem
exprimit per illud. Beati qui lugēt. Lu-
ctus enim eſt habitus deſiderandi illud
Sic itaqꝫ in octo beatitudinibus due ex
primuntur virtutes appetitiue theolo-
gice. ⁊ tres morales. fortitudo in ſe. ⁊ tē
perantia in duabus ſpeciebus. ⁊ iuſtitia
in tribus ſpeciebus. Due autē virtutes
intellectuales. vna acquiſita ut pruden-
tia. ⁊ alia infuſa ut fides. que non expri
muntur in ſe nec in ſuis ſpeciebus. ſatis
dantur intelligi ꝑ appetitiuas. quia nō
eſt voluntas optime diſpoſita ſine vir-
tute correſpondente in intellectu. ¶ De
donis dico ꝙ ibi enumerant̄ quattuor
virtutes cardinales. Prudentia ꝑ do-
num conſiliȷ̄. prudentia enim eſt habit⁹
conſiliatiuus. quia eſt habitus recte ſyl
logiſandi practice. ⁊ tale ſyllogiſare eſt
cōſiliari. vnde habitus quo quis eſt cō-
ſiliatiuus eſt prudentia. Fortitudo expri
mitur ſuo nomine inter dona. Timor
autē eſt ſpecies tēperātie. idem enim eſt
omnino timor qō humilitas. licet alio
nomine nominet̄ ſicut patere poteſt per
Aug. ſuper illud Math. 5°. Beati pau
peres ſpiritu. frequenter enim numerā-
tur non nominibus propriȷ̄s. ⁊ ideo ſcri
ptura frequenter cōmendat timorē. vn̄
illud. Initium ſapientie timor domini.
nihil aliud eſt niſi humilitas que eſt ꝑn
cipium virtutū. cū inter dona ponitur
pietas. hec eſt que apud Saluatorez vo
catur miſericordia. ⁊ ita eſt ſpecies iuſti
tie. Exprimuntur ꝰ inter dona quatuor
virtutes cardinales. due quidē ut prudē
tia per conſilium. fortitudo proprie no
mine ſuo. ¶ Due autem alie non ſub
ratione illarum ſpecierum intermedia
rum que enumerantur in illo alio ſepte
nario. ſed in quibuſdaz ſpeciebus earū
puta tēperancia in timore. ⁊ iuſtitia in
pietate. Due infuſe exprimuntur ibi.
Charitas quidem per ſpiritum ſapien
tie. Uniuerſaliter enim quando in ſcri
ptura cōmendat̄ ſapiētia. ut beatus vir
qui in ſapientia morabitur ⁊ hui⁹. ibi

ſapientia eſt charitas. eſt enim habitus
q̄ ſapit habēti illud obm̄ qȯ eſt in ſe ſa-
piendū. quo. ſ. placet mihi bonū eius i
ſe. ⁊ illud volo mihi. ꝑ alia duo dona
intellectū ⁊ ſcientiā exprimit fides inſu
ſa ita ꝙ illa duo nō circūloquunt duos
habitus. ſed vnuꝫ tm̄ ſm perfectū ⁊ im
ꝑfectū. ⁊ vnus pōt dari ſine alio. ſed nō
ecōuerſo. pōt. n. intellectus dici fides im
ꝑfecta que eſt notitia articuloꝝ ꝑmoꝝ
⁊ ſcientia fides ꝑfecta q̄ eſt explicita no
titia de articulis. ſicut in ſcibilibus nāli
bus intellectus dicit eſſe principiȳ. ⁊ ſcia
cōcluſionis. Spes aūt explicite nō enu-
merat hic. ſed dat intelligi ꝑ charitateꝫ
que ē ſapientia. Sapientia enim eſt qua
ſapit mihi deus in ſe. ⁊ q̄ ſapit mihi ut
bonū. nā qui ſapit ⁊ ſaporē in ſe appro
bat ⁊ ſibi appetit. De fructibus dico ꝙ
quidam illoꝝ ſunt virtutes ſm illā re-
gulā ſm quā enumerate ſunt i illo ſepte
nario. Quedā aūt ſunt ſpecies virtutū
ibidē enumerataꝝ. quedā nec ſic nec ſic
ſed delectationes cōſequentes actus. vbi
gratia. charitas exprimit ibi ꝓprio no
mine ⁊ ſimiliter fides. ſpes aūt in h qȯ
dicit longanimitas. vnde legit de patri-
archis. longanimes in ſpe. quaſi in lon-
gū animoſe expectātes. Virtutes mo-
rales exprimunt ibi. Fortitudo quidē in
paciencia. Juſtitia in ſua ſpecie que eſt
miſericordia. in hoc ꝙ dicit bonitas ſic
cōiter dicit bonus qui cōicat ſe ꝓximo
⁊ in alia ſpecie que ē amicicia exprimit
ibi benignitas que ē quaſi beniuolentia
⁊ bona igneitas. Jn tertia ſpecie q̄ perti
net ad regimē uł ad ſubiectionē. ibi mā
ſuetudo. uel ſpāliter exꝑmit ibi obedien
tia. Māſuetus. n. ē qui exequit iniūcta
ſine murmure. Tempantia exprimit in
duab' ſpēb' ſuis. in cōtinētia ⁊ caſtitate
Si placeat dicere ꝯtinentiā circa alia de
lectabilia q̄ꝫ caſtitateꝫ. uel pōt poni vna
ſpēs tpantie ut cōtinentia dicat vna ſpēs
⁊ caſtitas circa q̄cūqꝫ delectabilia. quō
phs. 7°. ethi. ponit caſtitatē eē quendaꝫ
gradū in qualibet virtute. Prudētia ex
primit ꝑ modeſtiā. Modeſtus. n. ē qui
modū debitū tenet in agēdo ⁊ prudētie
eſt inuenire modū in actōne ⁊ ꝑfigere ⁊
terminare. Sic igit habemus tres vtu-
tes in ſe. fortitudinē in paciētia. iuſtitiaꝫ
in tribus ſpēbus. tēpantiā in vna ſpecie
uel duabus. prudentiā in vna ſpē. ⁊ ita
oēs virtutes tā intellectuales q̄ꝫ morales
Alia quedā enumerāt ibi q̄ ſūt delecta-
tiones cōicantes uel ꝯſequētes actuꝫ: ut
gaudiū qȯ ꝓprie eſt delectatio in volun
tate. ⁊ pax q̄ eſt ſecuritas hn̄di obm̄ ſine
repugnantia. Sic igit pꝫ ꝙ in ſuſtinēdo
ſeptē vtutes ſufficienter ꝑficere hominē
in via in ſe uel in ſuis ſpēbus. nō erūt ne
ceſſarȳ alȳ habitus qui nec ſint illi nec
ſpēs earū. nec enumerant alȳ in donis
nec in beatitudinibus nec in fructibus.
Et licet numerus ſit alius explicitus bti
tudinū ⁊ donoꝝ. hoc eſt quia aliq̄ ſpēs
illarū ſeptē virtutū alie exprimunt hic
q̄ꝫ ibi. ⁊ nō quia alȳ habitus qui nō ſūt
illaꝝ virtutū ſpēs. Si etiā tm̄ pondera
ret ſcriptura que ponit alicui octonari
um alicubi ſeptenariū ut oportēt eos di
ſtinguere ut diuerſos habit'. quare igit
nō ponunt diſtincti habitus illi de q̄bus
facit mentionē apłs. i. cor. 12°. ubi ponit
nouenari' ab illis quos enumerat mini
ſtrantes fidē q̄nqꝫ virtutē ⁊c̄. Frequent
igit ſcriptura eadē realiter exprimens.
exprimit ſub alȳs verbis. nūc omittens
quedā. nūc alibi explicans ſic omiſſa.

Ad argumēta in oppoſi-
tū pꝫ. qꝛ
⁊ ſi numerus nō ſit idē hoc nō ē hituuꝫ
ab habitib'. ſed ſpērū intermediarū uel
ſpālīſſimarū ꝯtentarū ſub iſtis ſunt alȳ
numeri. uel ſi omittunt aliquarū illarū
alicubi: ⁊ alicubi non. numerata tm̄ h ⁊
ibi ſūt eadē ut declaratū eſt. ¶ Ad illud
philoſophi de virtute eroyca qȯ addu
cit ꝓ opinione prima: dico ꝙ in oī boni
tate aſſignat q̄tuor grad' qui ſūt eiuſdē
habitus in ſpē. ſ. ꝑſeuerantiā. ꝯtinentiā

tēperantiam ⁊ eroycam. Perfectiſſima
igitur virtus in eadem ſpecie manens ē
eroyca. ⁊ ſic methaphorice loquunt̄ ali-
qui ꝙ perficit modo in humano. quia
.ſ. non eſt cōmuniter hominis ad illum
gradum licet eiuſdem ſpeciei attingere.
Et qd̄ adducit̄ per oppoſitū de beſtiali-
tate poſſet ſimiliter dici ꝙ eſſet exceſſus
in eadē ſpecie vitȳ. Sed melius pōt dici
alterius ſpeciei. quia circa aliud obiectū
ſed ex hoc nō ſequit̄ propoſitū. quia cir-
ca multa contingit errare ⁊ vitioſe ager̄
ſed circa tm̄ vnū. ſ. pfecte circunſtantio-
natum cōtingit recte agere: rectius ⁊ re-
ctiſſime. licet igit̄ beſtialitas ſit alius ha-
bitus a cōi vitio humano qui eſt circa
aliud obiectū. nō ſequit̄ eroycam eſſe al-
terius ſpeciei a virtute humana. qꝛ cir-
ca idem obiectū ordinat. ſed excellenti⁹
nec eſt manifeſtum hanc excellentiam
non poſſe eſſe per alium gradū eiuſdeȝ
ſpeciei.

POſt premiſſa
diligenter conſiderandū eſt.
Circa iſtā. 35. di. in qua magi-
ſter agit de donis compando vnū ad ali-
ud. Querit̄ utrū ſapientia: ſcientia: in-
tellectus ⁊ conſiliū ſint habitus intelle-
ctuales. Solutio huius patet ex dictis.
Sapientia quidē eſt habitus appetitiu⁹
.ſ. charitas. licet includat fidē tanꝙ pui-
um ſicut actus volūtatis actus intellect⁹
Scientia ⁊ intellectus circūloquunt̄ ha-
bitū fidei pfectū ⁊ imperfectū. ſicut dcm̄
eſt prius. Conſiliū acceptū pro habitu ē
habitus prudētie. Sed obȳcit̄ ꝙ ſcien-
tia ⁊ intellectus nō ſunt vnus habitus.
quia in cognitione acquiſita alius ē ha-
bitus principȳ qui dicit̄ intellectus. ⁊ ali-
us cōcluſionis qui dicit̄ ſcientia. igit̄ a ſi-
mili in cognitione infuſa alius eſt habi-
tus cognoſcendi articulos. ⁊ ali⁹ cogno-
ſcendi cōſequētia uel explicita ex articul̄
Rō. cōſequentia nō ualet. quia in acqui-
ſitis aſſentitur uero cōplexo ꝑpter eui-
dentiam ex ſuis terminis. aliam autem
euidentiam habet proprie principium
ex terminis ſuis. ⁊ aliā concluſio ex ſuis
⁊ alterius rationis. licet iſta euidētia ſit
cauſata ab illa. ⁊ ideo poteſt eſſe ali⁹ ha-
bitus reſpectu hui⁹ ⁊ illius qui reſpicit
formalem rationem veritatis hic ⁊ ibi.
ſed in creditis non aſſentit̄ propter eui-
dentiam crediti. ſed propter veritatē re-
uelantis cui aſſentitur. ⁊ illa eſt eadeȝ re-
ſpectu primorū articulorum ⁊ reſpectu
aliorum explicatorū ex illis. ⁊ ideo non
eſt alius habitus vnius ⁊ alterius. quia
eſt idem obiectū ſub eadē rōne formali.

SOlet etiam q̄-
ri circa iſtam. 36. di. in qua
magiſter agit de virtutū cō-
nexione. Querit̄ utrū virtutes mora-
les ſint cōnexe. qd̄ nō. Aliquis pōt eſſe
naturaliter inclinatus ad actus vni⁹ vir-
tutis ⁊ nō alterius. ſicut vnus eſt cōple-
xionatus ad faciliter iraſcendū. ⁊ tm̄ nō
ita inclinat̄ ex natura ad actus concupi-
piſcentie. igit̄ talis pōt facilius exercita-
re ſe circa illos actus ad quos inclinat̄.
ꝙ circa illos ad quos non inclinatur.
⁊ ita habebit virtutem circa hos ⁊ non
circa illos. Preterea qualitercūqȝ ali-
quis ſit inclinatus pōt habere materiā
exercendi ſe circa actus vnius virtutis
⁊ nō alterius. puta religioſus poteſt ha-
bere opportunitatem circa paſſiones re-
frenandas. nō aūt circa terribilia bellica
aggredienda uel ſuſtinenda. igit̄ genera-
bit in ſe temperantiam ſine fortitudine.
¶ Preterea ratione exiſtente erronea vo-
luntas poteſt elicere actum contra iudi-
cium eius. ⁊ tamen recte eligere. igitur
ex talibus frequentibus electionib⁹ po-
teſt generari habitus moralis. ⁊ tamen
in intellectu non generatur prudentia.
quia intellectus nō recte dictat. ⁊ ita po-
teſt eſſe virtus moralis ſine prudentia.
¶ Preterea intellectu ecōuerſo recte di-
ctante voluntas poteſt nō eligere dicta

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tum ſed oppoſitum eius. ⁊ ita ex ſic fre
quenter dictare generabitur prudentia
in intellectu. non tamen virtus moralis
in voluntate ſed potius vitium. Prete
rea actus contēnendi omnia ꝓpter deū
eſt arduus ⁊ cōſonus rationi. igitur ad
illum poteſt eſſe virtuſ inclinans. igitur
talis ſic contemnēs videt habere virtu
tem ſic inclinantez. ⁊ tamē nō poteſt ha
bere liberalitatez ut videt. quia non ha
bet materiā huius virtutis. quia nihil
habet qȝ poſſit dare. Similiter etiam
multi habent alias virtutes qui nō ſūt
pauperes. Preterea continētia cōiuga
lis videt eſſe virtus. ⁊ tamen eſt ſine vir
ginitate que videtur eſſe virtus. ¶ Pre
terea magnanimitas ē virtus que videt
repugnare humilitati. quia magnanim⁹
dignificat ſe magnis honoribus. humi
lis autem dignificat ſe paruis honorib⁹
quia reputat ſe parum valere in oculis
ſuis. Contra. 6. ethicorum. ⁊ Aug. 6.
de trini. caᵒ. 4ᵒ.

Hic ſunt quatuor

articuli. Primus de cōnexione virtutū
moraliuȝ intra ſe ſcđm genera ⁊ ſpecies
illorum generum. Secundus de con
nexione cuiuſlibet virtutis moralis cuȝ
prudentia. Tertius de connexione vir
tutum moralium cum theologicis.
¶ Quarto de connexione theologica-
rum inter ſe. ¶ Quantum ad primum
dicitur ſic. philoſophus. 6ᵒ. ethicorum
dicit ſic. In omni genere bonitatum uel
maliciarum eſt diſtinguere quatuor gra
dus quoruȝ primus apud philoſophuȝ
dicit perſeuerantia. ſecūdus cōtinentia.
tertius tēperantia. In quarto aūt dicit
virtus eroyca. ⁊ in duobus primis gra
dibus nō eſt virtus. ſed tm̄ quedā diſpo
ſitio imperfecta quā nata eſt ſequi vtus
perfecta. In tertio gradu eſt virtus cōit
dicta. In quarto eſt virtuſ in gradu ſup
excellenti. Conceditur ergo ꝙ in duobuſ
primis gradibus nō eſt cōnexio. qȝ pōt
aliquis exercitari in actibus vnius vir
tutis ⁊ non alteriuſ. ⁊ ita acquirere tam
perſeuerantiam ꝙ continentiā vnius ⁊
non alterius. In tertio gradu diſtinguit
quia aut eſt virtus imꝑfecta aut medio
cris aut ꝑfecta. ⁊ in duobus primis gra
dibus non oportet eſſe connexionē pro
pter idem qȝ prius. quia. ſ. aliquis pōt
exercitari in actibus alicuius virtutis ⁊
non alterius. In tertio autē gradu hui⁹
tertij gradus ⁊ multo magis in quarto
gradu eſt cōnexio. quod probatur mul
tipliciter. primo quia non eſt virtus verē
perfecta que in contrarium fini ſuo ob
liquari poteſt ſcđm qȝ dicit Aug. in ſer
mone de operibus miſericordie. chari-
tas que deſeri poteſt nunquā uera fuit.
ſed ſi vna virtus moralis eſſet ſola ſine
alijs poſſet obliquari circa alios fines.
igitur non eſt vera virtus. probatio mi
noris. quia vna virtuſ non firmat volū
tatem circa illa appetibilia que non per
ſe reſpicit. igitur ſi voluntas nō habeat
niſi illam virtutem poteſt obliquari cir
ca alia appetibilia preſentata ſibi. ſed ex
obliquatōne circa alia poteſt obliquari
circa obiectum illius virtutis. ergo ⁊c.
¶ Hoc patet in exemplo. quia habens
temperantiam ⁊ non fortitudinem non
firmatur circa terribilia ſuſtinenda. igi
tur ſi preſentētur ſibi terribilia puta uel
ꝙ fornicetur uel ſuſtineat mortem po-
teſt obliquari circa terribilia. ⁊ per con
ſequens circa ea que ſunt temperantie.
Nam talis potius eliget non ſuſtinere
mortem ꝙ non fornicari. quia non eſt
firmatus circa illam paſſionem terribi
lem. ¶ Hoc arguitur ſecundo. quia vir
tutis eſt delectabiliter operari. ſecundo
ethicorum. ſed vna virtus ſine alia non
eſt principium delectabiliter operandi.
ſicut patet in exemplo predicto. Nam
temptatus de intemperantia ſi non ſit
iuſtus non delectabiliter fugiet que per
tinent ad intemperantiā. ⁊ per ꝯſequēs
non eſt perfecte tēperatus. eodē mō pōt

poni exemplū. Si quis eni ſit auarus
eliget ſeruare pecunias pluſq̄ ꝯpantiā.
¶ Preterea tertio virtus perfecta ꝑdu
cit ad finē virtutiſ. quia perfectio in mo
ralib⁹ eſt ꝑducere ad finē. ſed vna virt⁹
ſine alia nō perducit ad finē. nec virum
politicū facit. ꝫ ⁊c̄. Confirmaꝛ illa po
ſitio per Greg. 20. moraliū. ca°. i°. Si qs
vna virtute pollere crediꝛ. tūc veraciter
pollet cū vitijs ex alia parte nō ſubiacet
⁊ li°. 19°. ca°. 3°. Una virtus uel nō ē vir
tus uel oīo nō eſt. Preterea cōmētator
ſup 6°. ethi. in principio. Nō exiſtēte tē
perātia qualiter erit iuſtitia. Preterea
idem ſup illud. 6°. ethi. Tēpantiā h ap
pellamus noīe uelut ſaluantē prudētiā.
cōmentator ſorores ad inuicē virtutes
ſunt. Hoc idē probaꝛ per glo. ſup illud
Apoca. 20. Ciuitas in quadro poſita ē.
quere ibi. Cōtra hoc arguiꝛ ꝓmo ſic. ſi
cut ꝑ te ꝯtingit duos gradus eſſe incon
nexos. ſ. ꝑſeuerantiā ⁊ ꝯtinentiā. ⁊ cōſi
militer duos ꝓmos gradus tertij grad⁹
. ſ. quādo virtus eſt imꝑfecta uel medio
cris. eodē modo arguiꝛ de virtutib⁹ ſm
tertiū gradū virtutis. quia contingit ali
quē hn̄tem virtutē ſm duos gradus ex
exercitari circa actū vni⁹ virtutis ⁊ non
alterius. Nō enim minus eſt diſpoſitus
aliqs hn̄s habitū ad oꝑandū circa iſta
obiecta q̄ꝫ alius nullū hn̄s habitū. igiꝛ
ſi aliqs a ꝓncipio potuit ſe exercitaꝛ ſm
actus vni⁹ virtutis ⁊ nō alteriuſ. multo
magis cū habuerit habitū vni⁹ virtutiſ
ſm duos gradus tertij grad⁹ poterit ex
ercitari circa obm̄ illius virtutis ⁊ non
alteriuſ. ⁊ ita poterit ſibi acquirere vnā
virtutē ꝑfectā ⁊ nō aliā. Confirmatur
qꝛ pōt nō cōcurrere ſibi opportunitas
agendi circa materiā alterius virtutis.
nec inclinaꝛ ad hoc ſicut ad illud cuius
habet habitū. Si dicaꝛ ꝙ licꝫ materia
alterius virtutis nō occurrat exteri⁹. oc
currit tn̄ i fātaſmatib⁹: ⁊ circa illa opor
tebit recte eligere. uel virt⁹ acquiſita nō
ſaluabit in aliq̄ gradu. Cōtra. poſſibi
le eſt illa alia nō cōſiderare. ſed ſolū illa
ad que inclinat habitus virtutis. qꝛ nō
contingit intelligere ſimul duo diſtincte
ſcd̄m cōmuniter loquentes. igitur ſi oc
currant alia que pertinēt ad aliā virtu
tem non pōt voluntas eligere circa illa
nec bene nec male. ſed ꝓcipere nō conſi
derationem illorū ⁊ conſideratōnē eorꝫ
que pertinent ad virtutem quaꝫ habet.
⁊ ſtabit propoſitum.

Dicitur aliter ⁊ me

lius ꝙ poſſibile eſt habitū quantūcūqꝫ
perfectū in genere nature acquiri ex acti
bus frequēter elicitis circa obiectū vni
us virtutis abſqꝫ acquiſitione alterius
habitus. ſed ille habitus quantūcunqꝫ
intenſus non habet rationē virtutis ni
ſi ſit cōformis alijs uirtutibus acquiſi
tis. ⁊ ideo nō eſt virtus. ꝯcordia enī ha
bitus ad habitū neceſſaria eſt in quoli
bet habitu qui eſt virtus. ¶ Iſtud dcm̄
poſſet faciliter improbari. ſi virtus mo
ralis eſſet per ſe ens ⁊ per ſe vnū in gn̄e
qualitatis. Sed quia non credo hoc eē
verū ſicut tangetur inferius. ideo aliter
arguo ſic. Uirtus cū oībus que ſunt de
per ſe ratione uirtutis generaꝛ ex actib⁹
conformibus recte rōni. ita ꝙ ultra naꝫ
actus uel hītus rō actuſ uel habitus vir
tuoſi non requirit niſi conformitatē ad
rectam rationē ex ſecūdo ethi. virtus ē
habitus electiuus immediate exiſtens q̄
ad nos determinata ratione ⁊ ut utiqꝫ
ſapiēs determinabit. Sed ſine ꝯcordia
aliarum virtutum concurrentium i eo
dem operante poteſt eſſe talis conformi
tas tam actus q̄ꝫ habitus ad rectam ra
tionem circa illud quod elegit. Aſſum
ptum patet. nam recte eliget circa mate
riam temperantie precedente tamen re
cta ratione dictante de tali eligibili. po
teſt autem precedere dictamen rectum
circa materiā vnius virtutis abſqꝫ om
ni dictamine rationis circa materiam
alterius virtutis. ergo ⁊ cetera.

¶ Preterea. ſequit ex iſto dcō ꝙ quelꝫ
vꝰtus eſt alij rō eēndi vtutē. ꝯñs eſt falſū
igit ⁊ añs. ꝓbō ꝯñtie: qꝛ ſi habitus tpan
tie nō eſt virtus niſi qꝛ ꝯcomitat alia v
tus puta fortitudo. igit fortitudo virtus
inquantū ꝯcomitās tpantiam eſt rō illi
habitui eſſendi vtutem. ⁊ pari rōne ecō
uerſo. tēpantia ut ꝯcomitās erit fortitu
dini rō eſſendi virtutē. igitur quelꝫ erit
alteri rō eſſendi vtutem. cōſequens ē fal
ſū: quia ſequeret ꝙ aliqua erit vtus āte
quā ſit vtus. ⁊ ita nulla pma vtus. ⁊ ita
nulla vtus erit. Probō illoꝝ. accipia
mus. n. habitū illum de genere qualita
tis qui dꝫ eſſe tpantia. ſi nō pōt eſſe vir
tus niſi ꝯcomitante alia vtute q̄ eſt forti
tudo. igit fortitudo pus erit vtus ꝙ̄ tem
perātia ſit virtus. ⁊ tñ nō pōt fortitudo
eſſe vtus niſi ꝯcomitante tpantia virtu
te p ypotheſim. igit fortitudo erit vtus
pus ꝙ ſit vtus. ¶ Per idē ꝓbat ꝙ nlla
erit pma vtus: quia nō tpantia: qꝛ illa ñ
pōt eſſe vtus ſine ꝯcomitantia omniuꝫ
aliarū. ⁊ hoc hñtiū rōem vtutis ex ypo
theſi. Si dicat ad hoc ꝓbabilit ꝙ aliq̄
pōt eſſe vtus hñs ſecū oēs vtutes ꝯcomi
tantes. lꝫ in rōne q̄ eſt talis habitus vnꝰ
pcedat aliū. nō tñ in rōne qua eſt virtꝰ
ſed oēs habitus ſiue pus ſiue poſterius
gnāti habent rōem vtutis ex rōne ꝓpria
⁊ ꝯcomitantia mutua. ¶ Cōtra h: qꝛ ſe
quit tunc ꝙ vnus actus gnābit oēs vtu
tes morales in eē virtutis: qḋ vꝫ incōue
niens. ꝓbatio ꝯñtie. pone habitū tpanᵉ
generatū: ⁊ p ꝯñs habituꝫ fortitudinis
gnātū ad ſilem gradū. tñ nullus iſtoꝝ
habituum erit virtus quouſqꝫ quilibet
habitus ſit in eo gradu in quo eſt vtus
Aut igit quilibet habitus erit āte aliuꝫ
virtus uel eſſe poterit: ⁊ hꝫ ꝓpoſituꝫ ꝙ
vnus habitus pōt eſſe vtus ſine alio. et
ita nō erit cōnexio virtutū. Aut non et
tunc oēs habitus ſilr fiet per vnum actū
in eē vtutis: qḋ vꝫ incōueniēs. qꝛ ille actꝰ
vꝫ eē vnius vtutis. ⁊ ſicut eēt actꝰ vnius
vtutis ſi eſſet gnāta. ita eſt gnātiuus vni
us. igit nō omniū. Preterea. tertio rō
nabilius vꝫ ſpēs eiuſdē generis in vtuti
bus moralibus eē ꝯnexas ꝙ̄ duo genera
qꝛ magis inclinat aliq̄s ad ordīate ſe ha
bendū ex vtute quaꝫ hꝫ circa mām ma
gis ꝯiunctā materie vtutis quā hꝫ: ꝙ̄ cir
ca magis remotā. māe aūt ſpēꝝ eiuſdeꝫ
generis magis ſunt cōnexe ꝙ̄ māe diuer
ſoꝝ geneꝝ. ſed ſpēs eiuſdē generis vtutū
non ſunt ꝯnexe: puta vginitas ⁊ caſtitas
ꝯiugalis. ꝫ.

Quantuꝫ ad iſtum

articulū ꝯcedo ꝙ vtutes morales nec ſe
cundū genera ſua que cōiter aſſignātur
iuſticia: fortitudo: ⁊ tpantia. nec ſm illa
gnāliora que pus aſſignaui q̄ ſunt virtu
tes diſponētes affectuꝫ ad ſe ipm uel ad
aliū ſunt nec io ꝯnexe. ¶ Ad hoc ē per
ſuaſio talis. qꝛ vna virtus eſt aliqua p
fectio hoīs ſed nō totalis. ſufficeret eniꝫ
tunc vna vtus moralis. igitur partiales
quando aūt ſunt plures pfectōes parti
ales idē pfectibile pōt eſſe ſimplr pfectū
ſm vnā pfectōem in ſūmo: ⁊ ſimplr im
pfectū ſm aliā: ſicut patet in hoīe cuius
eſt habere multas pfectōnes organicas
pōt habere vnā pfectōeꝫ in ſūmo nihil
habendo de alia: ut eē ſūme diſpoſituꝫ
quo ad viſū uel guſtū ul olefactū nihil
habendo de auditu. igitur pōt aliq̄s ha
bere pfectōem reſpectu materie tpantie
nihil habēdo de pfectōe que requireret
reſpectu materie alicuius virtutis. ⁊ p
ꝯñs pōt eſſe ſimplr tpatus etiā quantū
ad quēcunqꝫ habitū tpantie. non tamē
erit ſimplr moralis ſine omnibus vtuti
bus moralibus. ſicut nō eſt pfecte ſenti
ens ſimplr ſine omnibꝰ ſenſibus: ſed nō
eſt minus temperatus: licet ſit minus p
fecte moralis: ſicut non audiens non eſt
minus pfecte videns: lꝫ ſit minus pfecte
ſentiens.

Per hoc patꝫ ad q̄

dam tacta pro prima opinione puta ad

ſillud ꝙ virtus poteſt obliquari. hoc. n. eſt falſū de virtute. nam virtus nō obliquatur ſed habens virtutem ex defectu alterius virtutis obliquatur reſpectu alterius virtutis. nec ex hoc eſt virtuſ iſta imperfecta. quia non eſt eius dirigē hominem circa omnia. ſed circa ꝓpria obiecta. ſicut nō magis obliquatur homo in videndo ſi poteſt audire ꝙ ſi nō. Si arguitur ſic. eſt ō facili amiſſibilis talis habilitas uel diſpoſitio. igitur non ē v'tus. nego antecedens. immo licet cōtra eius inclinatōem fiat. nō tamen corrumpitur niſi multis peccatis. diſpoſitio āt bona corrumpitur vno uel pauc͡. Per idez ad illud de delectabilit̃ operari. nā quantum eſt ad illam materiaz preciſe ſumptā delectabiliter opatur. puta delectabile ſibi eſt abſtinere ab opere intēperati. ſed nō eſt ſibi delectabile ſubire terribilia: qꝛ circa illa non eſt ordinat' triſtatur ergo cum cōmittit actum intēperantie: quia eſt cōtra habitum ſuum ſed triſtius eſſet ſibi ſubire terribilia. fugit eniz triſtius ⁊ eligit quodāmō min' triſte ne incurrat triſticius. concedo igr̃ ꝙ talis eſt imperfectus ⁊ triſtabilit̃ operatur. ſed non circa mām illius virtut͡ quā habet niſi tm̄ p accn̄s: quia. ſ. cōcomitatur alia materia circa quā non eſt virtuoſe diſpoſitus ut circa ipſaz virtuoſe ⁊ delectabiliter operet̃. ¶ Per idem patet ad aliud de fine virtutum moralium: quia vna virtus non pducit pfecte ad finem virtutū. ſicut nec vnus ſenſus pducit hominē ad perfectum actuz ſentiendi. ſed quelibet virtus quantū in ſe eſt pducit ad finem. omnes autem req́runt̃ ad perfecte perducendū ꝯcedit̃ igit̃ ꝙ vna non pducit ſufficient̃ ſimpliciter ſed quantū ſufficit ad perfectionem tal' virtutis. ¶ Ad pͥmum argumentū qȯ adducitur ibi de Aug. dico ꝙ phs in pͥdicamētis non dicit habitū eſſe inamiſſibilem: ſed de difficili amiſſibilē. lꝫ igit̃ virtus poſſit amitti. ⁊ ita habens eam poſſit obliquari. non tamē virtus ipſa obliquat̃: ſed habens recedit ab apice v'tutis. non tn̄ ſequit̃ eam nō fuiſſe v'tutē etiā pfectā ſm rōnem habitus: qꝛ nō fuit inamiſſibilis. ⁊ qȯ dicit de charitate oꝫ exponi. quia aliq́s vere fuit in charitate quia poſtea peccauit mortaliter: ſꝫ nō fuit uera charitas. i. vere ꝯiungēs fini. ſ. beatitudini. Ad auctoritates Gre. poteſt dici ꝙ loquitur ibi de virtutibuſ ꝓut ſunt habitus qui ſūt pͥncipia merēdi. ⁊ hoc modo uerum eſt ꝙ vna virtuſ moralis ſine alia non eſt virtus: q̇a nō meremur p vnam ſine alia: uel non concomitante alia. nam habens temperantiam moralem non meretur ſi non ꝯcomitet̃ humilitas: uel ſaltem ſi oppoſitū non inſit ei. ¶ Per idem ad glo. ſuper Apoca. ⁊ ad ꝯmentatorē ꝯcedo. n. ꝙ ſorores ⁊ ſi iuuent ſe mutuo ad ꝯuiuendū vna tn̄ non eſt altera. nec eſſentialit̃ pficit alteram. ita iſte virtutes bene iuuant ſe ad ſaluandū ſe mutuo. ⁊ in hoc pt̄ intelligi dictum quorundam ꝙ vna nō ē tota ſine alia: quia nō ita bene ſaluatur ſine alia. nam hōi expoſito multis tempeſtatibus circa diuerſas mās. imperfectio circa vnam mām eſt vna occaſio i pfecte agēdi circa aliam. ⁊ pfecta diſpoſitio agendi circa vnaꝫ iuuat ad recte ſe habendū circa aliam. iuuāt ergo ſe mutuo ſicut ſorores. ſed nulla eſt requiſita ad pfectōem eſſentialem alterius. ſicut pͥus naſcitur vna ſoror ꝙ alia. ⁊ ſimilit̃ v'tutes non poſſunt ſimul gnāri. nō eni poſſunt haberi duo actus perfecti gnātiui duarū virtutum.

Secūduſ articulus

hꝫ duo dubia. pͥmo de ꝯnexiōe cuiuſlibet virtutis cū ſua prudentia. 2° de ꝯnexione omniū cuꝫ vna prudētia. Quātum ad pͥmū vi ꝙ illa ꝯnexio ſit neceſſaria. qȯ ꝓbat̃ p phm. vij. ethy. c. xv. ubi ſnia ſua eſt ꝙ ſi uoluntas male eligit in

tellectus male dictat. Idem ibidem dicͭ
aliud ad candē ſniam. quere ibi. ca. xv.
Idem etiam in libro de motu aīaliū. ſi
maior ꝓponatur ab intellectu ⁊ minor
ſumat a ſenſu uel fantaſia ↄclo erit opa
tio. ita ꝙ neċario eſt opari ſm cū ſi non
īpediatur. igī ſm eum nunꝙ̄ eſt opatio
ↄ̄ria dictamini rōnis. ¶ Hoc ↄfirmat
ꝑ aug. ſup illud p̄s. Loquet ad eos i ira
ſua. obumbratio mētis ſequit eos q̄ le
gem dei tranſgrediunt. ¶ Item dyoni.
iiij. de diui. no. Nullus operat ad malū
aſpiciēs. Preterea. iij. ethy. Omnis ma
lus ignorans. cui cōcordat illud Sap.
Excecauit illos malicia eorum. ¶ Mo
dus ponitur iſte q̄re q̄li. v. q. ¶ Si obij
citur ↄ̄ hoc ꝑ articulū excōmunicatum
ſtante ſcia i vniuerſali ⁊ in ꝑticulari uo
luntatez non poſſe uelle oppoſitū. error
¶ Reſpondent q̄li. x. q. x. ꝙ iſta ꝓpoſitō
ſtante ſciente ⁊c̄. eſt diſtinguenda ſcōm
ↄpoſitōem ⁊ diuiſionem. ⁊ in ſenſu di
uiſionis eſt falſa: qꝛ ſignificat ꝙ uolun
tas nunꝙ̄ hꝫ poteſtatē uolēdi oppoſitū
¶ In ſenſu autē ↄpōnis adhuc ē diſtin
guēda: ꝑ hoc ꝙ ablatiuus abſolutꝰ pōt
exponi ꝑ ſi uel qꝛ uel dū. Si exponat ꝑ
qꝛ falſa eſt. ⁊ uerū eſt eſſe errorē: quia ſi
gnificat ꝙ rectitudo in ſcia uel in intelle
ctu eſt cā rectitudinis i volūtate. Si āt
exponat ꝑ ſi uel dū ita ꝙ notet ↄſecutio
nē uel ↄcomitantiā nō cāitatē. tūc ſꝫ eū
p̄t ꝓpō hīe ueritatez. nec ſic ↄdēnat. ita
tñ ꝙ intelligat ꝙ nō ſit p̄oritas nāe in er
rore intellectꝰ ſꝫ volūtatis. ſil̄. n. tp̄e ſm
eū ↄcomitant ſe ille et ille. ſed p̄or nā eſt
error uolūtatī. ita ꝙ ↄſiderando intelle
ctū ſm illud quod eſt p̄us nā uoluntate
actus intellectꝰ rectus eſt: ſed voluntate
libere errante intellectus excecat. ⁊ ſi ſil̄
tp̄e tñ poſterius nā. ¶ Pro iſto arguitur
ſic. Si p̄ma electio non excecaret intelle
ctum nec aliqua alia. nam p̄ma poteſt
eſſe eque male ſicͭ quecunqꝫ alia. ⁊ ſi nō
excecat qn̄ eſt mala. igiẗ nunꝙ̄. ⁊ ita q̄t
cunqꝫ malitie actuales i uolūtate nūꝙ̄
excecarēt intellectuz. ⁊ ita poſſet eē quā
tūcūqꝫ malus abſqꝫ omni errore intelle
ctus. quod vident negare plures aucto
ritates.

Contra hoc argui

tur. p̄ᵒ ꝑ aug. ſup illud p̄s. Forte viuos
deglutiſſent nos. ſi viui ſorbent q̄ ſciūt
malum eē ⁊ ↄſentiunt. aut forte moriūt
Idē ſup illud p̄s. Fiat mēſa eoꝝ coram
ipſis ⁊c̄. quid eſt viuos ↄſentientes niſi
ſciētes nō debere ↄſenti. ecce norūt mu
ſcipulā ⁊ pedē ponūt. Idem ſup illō p̄s
Cōcupiuit aīa mea deſiderare ⁊c̄. prece
dit intellectus. ſequit tardus aut nullus
affectus. ¶ Ad hoc eſt auctas. ij. ethic.
Rō ad nihil ualet ad virtutē. Si autez
rectitudo intellectꝰ in ↄſiderādo neċio
haberet ꝑ ↄcomitantiā volitōem rectā
cum ſcia multū faciat ad ↄſiderationez
rectā. ꝑ ↄn̄s multū faceret ad rectuz vel
le. immo ſequit aliud qȯ nō oportet per
ſuaderi alicui ꝙ nō eſſet viciosus. ſed ꝙ
deberet ↄſiderare ſm habitū virtutꝭ. nā
ꝑ te ↄſiderando recte ſm habitum ſciē
tie voluntas nō poteſt ſimul nō eē recta
⁊ ita non oportet ꝑſuaderi alicui de re
cte uolēdo: ſed de recte conſiderando.
¶ Preterea. intellectu recte dictāte uolū
tas pōt nihil eligere. ſicut pōt nō eligeꝛ
qȯ dictat ab intellectu: qꝛ rō non moue
tur ſimul ab iſto intellecto ⁊ ab illo. ni
hil aūt eligendo non generat in ea v̄tus
aliq̄: ſed ex recto dictamine gnātur pru
dētia. Per te igiẗ prudentia generabit ſi
ne alia virtute morali. ¶ P. ꝙ mala ele
ctio non poſſit excecare intellectū. ita ꝙ
erret circa eligibilia ꝓbo: termini ſunt
totalis cauſa noticie primi principij. ita
in practicis ſicut in ſpeculatiuiſ. ex p̄mo
poſteriorum. ⁊ forma ſyllogiſtica ē eui
dens omni intellectui ꝑ diffinitiōem ſy
logiſmi ꝑfecti. i. p̄oꝝ. igitur termis ap
prehenſis ⁊ compoſitis: et facta dedu
ctione ſylogiſtica: neceſſe eſt intellectuz
acquieſcere concluſioni: cuius noticia

dependet ꝑciſe ex noticia princip̄ij ⁊ noticia deductōis ſylogiſtice. igitur impoſſibile eſt uoluntatem facere intellectum cōſiderātem ꝑncipia ⁊ deductionem ſyllogiſticam errare circa concluſionē ſic deductam: ⁊ multo minus circa principia. igitur nullo modo excecabitur intellectus ut erret. Si cōcedas concluſionē ⁊ dicas ꝙ ideo uoluntas excecat: quia auertit intellectum a conſideratōne recta ¶ Contra: quia ſic auertere non eſt excecare: quia ſic poſſet auertere ſtāte prudentia. poſſibile eſt enim prudentem nō ſemper cōſiderare ea que ſunt prudētie ſed uoluntarie quādoq; alia. ¶ Preterea: velle auertere requirit aliquod intelligere ſimul in tempore ⁊ prius natura: illud aut eſt dictamē rectum ratōnis a quo uoluntas vult eam auertere. ⁊ tūc ſequitur ꝙ velle auertere non eſt pctm̄ per te: quia ſtat cū recto dictamie. Aut ille actus preuius ipſi uelle auertere eſt alius a dictamine recto. ⁊ ſi ſit rectus ſequitur idem qđ ꝑus. ſ. ꝙ uelle auertere non ſit peccatū: ⁊ ita nec ad ipm̄ ſequit̄ excecatio. Si autem ille actus preuiꝰ ipſi velle auertere nō ſit rectus. tunc nō erit excecatō ſequens ipm̄ uelle auertere. q2 ꝑcedit illud uelle. ¶ Preterea. aut ſtante recto dictamine uoluntas male eligit ⁊ ita habet ꝓpoſitū. aut ſi male eligit. ⁊ iſto modo ſtāte eligit: eligit ꝑuio aᵒ actu intellectus ⁊ non recto: quia ſi eēt rectꝰ tunc per te uoluntas eligendo nō peccaret. igitur ille actus alius nō rectus erit ꝑuius ipſi uelle malo. ⁊ nō erit nō rectꝰ per aliud malū uelle. quia non eſt circulus ꝓpter proceſſum in infinitum i cauſis ⁊ cauſatis. ⁊ ꝑ cōſequens uoluntas ñ excecat ad illud malū dictare: quia ꝑ te ſequitur ad illud uelle malum. ¶ Preterea. nullus in via eſt incōrigibilis. igit̄ nullus poteſt omnino errare circa ꝑma ꝑncipia practica. ꝓbatio conſequentie: quia errans circa ꝑma ꝑncipia practica nihil habꝫ per quod poſſit reuocari ad bonum. quomodocunq; enim fiat ſibi ꝑſuaſio negabit aſſumptā ꝗa nihil pōt aſſumi notius ꝙ primū principiū practicum. ¶ Preterea. damnati non acq̄eſcunt huic tanꝗ̄ vero deum eſſe eē odiendum: quia tunc non eſſet uerum illō Eſa. vlt. Uermis eorum nō morieť. nā ſimplr̄ delectabiliter odirent deū abſq; remorſu. ꝗ.

Quantum ad illuz articulum poteſt dici: ꝙ rectuꝫ dictamē ſimplr̄ ſtare poteſt in intellectu abſq; recta electōne illius dictati in uoluntate. ⁊ ita cum vnicus actus recte rōnis generet prudentiā generabitur prudentia in intellectu abſq; habitu virtutis moraľ. ¶ Et ſi tunc querit̄ quomodo malicia excecat intellectuꝫ ſm̄ illas auctoritates pōt dici ꝙ excecat duplr̄. vno modo ꝑuatiue. alio mō poſitiue. Priuatiue ꝗa auertit a ꝯſideratōne recta. uoluntas. n. eligens oppoſituꝫ alicuius recte dictati non ꝑmittit intellectum diu ſtare i illo recto dictamine. ſed auertit ipm̄ ab illo ⁊ ꝯuertit ad ꝯſiderandū ratōnes ꝓ oppoſito ſi que pn̄t eſſe ſophiſtice uel ꝓbabiles: ſaltē auertit a ꝯſiderādo illud imperans. ne ſtet illa actualis diſplicētia q̄ ſtat in remorſu illo qui habetur i eligēdo oppoſitū dictati. Poſitiue autem excecat ſic. nam ſicut uolūtas recte eligēs finem ꝑcipit intellectui conſiderare illa que ſunt neceſſaria ad illū finē. ⁊ intellectus ſic inquirendo media ordiata ad illum finē rectū generat i ſe habitū prudētie. ita uolūtas eligens ſibi malū finē pōt eni ſibi ꝯſtituere malū finē ſicut dictum eſt di. i. ꝑmi. ꝑcipit intellectui iuenir̄ media nccīa ad delectabilia ꝓſequēda ⁊ triſtia oppoſita fugienda ⁊ ſicut ex imperio uoluntatis bene eligentis generatur in intellectu bene dictāte circa media ad illum finem bene electuꝫ perquirendum. habitus qui eſt prudentia. ita uolūtate male eligente habitus acq̄ſitꝰ

ex dictamine circa ea que ordinant ad
malũ finem electum eſt error: ⁊ habitꝰ
directe oppoſitus habitui prudentie: et
põt vocari imprudẽtia vel ſtulticia nõ
tm̃ priuatiue ſed poſitiue ⁊ cõtrarie: qa
ſicut prudens habet habituȝ quo recte
eligit ordinata ad finem debitũ: ita im-
prudens vel ſtultus habet habitũ quo
ꝓmpte eligit ordinata ad finem ꝯſtitu
tum a volũtate mala: et talis habitꝰ ge
neratur ex impio volũtatis male eligẽ
tis. Pro tanto igitur verũ eſt ꝙ volun
tas mala excecat: non quidem faciendo
errare circa aliqua cõplexa: ſed faciẽdo
intellectũ habere habitũ conſiderandi
aliqua vera ordinata ad malũ finem: ⁊
totus ille habitus eſt error in agibilibꝰ
lȝ nõ ſit error deceptiuus q̃tum ad ꝯſi
derationem ſiue ſpeculationem.

Aliud dubiuȝ poſ
ſet hic eſſe: ſi nõ neceſſario generetur ſi
mul habitus rectꝰ intellectiuus: ⁊ habi
tus bonꝰ appetitiuus: quia ꝯuenit bene
dictare circa aliqua nõ bene agendo cir
ca illa: an habitus intellectualis genera
tus ſine virtute morali ſit prudentia: et
an ecõuerſo habitus generatus in appe
titu ſine illo in intellectu ſit habitꝰ mo
ralis. Quantũ ad primũ de prudẽtia
põt dici ꝙ ſtricte loq̃ndo prudentia nõ
eſt ſine virtute morali: quia eſt rõ recta
cõſeſſe ſe habens appetitui recto. ex. vj.
Ethic. Appetitus aũt nõ eſt rectus ſine
virtute morali. patȝ ibi. Et ſi hoc verũ
eſſet: tũc nõ tm̃ prima dictamina circa
ꝑncipia agibiliũ eſſent recta: et non tm̃
eſſent prudẽtie: ſed quaſi quedã ſemina
ria prudentie: ſed etiã circa media neca
ria ad finem ꝯſtituendum a voluntate
eſſet aliquis habitus recte dictatiuus: ⁊
tñ nõ eſſet prudentia. Poſſet igit poni
duplex habitꝰ intellectualis circa agibi
lia rectꝰ: ⁊ neuter eſſet prudentia. Unus
quidem qui ꝓcederet rectam electiõem
finis in particulari: ⁊ ille nõ eſſet prudẽ
tia: quia prudẽtia eſt circa ordinata ad
finem: quia ẽ habitus cõſiliatiuus. con
ſilium aũt nõ eſt de fine ſed de entibus
ad finem. eſt etiã diſcurſiuus: quia cõſi
liatiuus: ⁊ ita de his ad que diſcurrit.
¶ Electo aũt fine bono nõ tm̃ in ꝯmuni
ſed in ꝑticulari etiã: vt ꝙ caſte viuendũ
eſt põt eſſe aliquis habitus dictatiuus
recte de his que ſunt ad finem: ſed non
habẽs ſecum electionem rectã tanq̃ cõ
comitãtem: ⁊ ille q̃tum eſt ex parte ob
iecti eſſet prudentia. eſſet. n. recta ratio
circa ea que ſunt ad finẽ: ſed deficeret ſi
bi alia cõditio: quia nõ eſſet cõcors ap
petitui recto circa eadẽ obiecta. Scdm
iſtam viaȝ eſſet dicendũ ꝙ quicũqȝ ha
bitus generaretur in intellectu: licȝ pra
cticus ⁊ rectus: et hoc ſiue circa finem:
ſiue vniuerſalem ſiue ꝑticularem: ſiue
circa media neceſſaria ad cõſequenduȝ
finem illũ partitularem electuȝ ſi nõ cõ
comitetur recta electio voluntatis circa
eadem nõ eſt prudentia. Si arguit cõ
tra hoc ſicut arguit contra ꝓdictum ar
ticulum de cõnexione virtutũ moraliũ
quia in iſta cõcordia ſequeret prudenti
am cõſtituere v̓tutem moralem: ⁊ econ
uerſo. ⁊ ita per vnũ actũ vltimate gene
raretur vterqȝ habitꝰ. ſ. prudẽtia ⁊ vir
tus moralis. Ille aũt actꝰ nõ poſſet eſſe
intellectus ⁊ volũtatis ſimul: ſed tm̃ al
terius. igitur nõ poſſet eſſe generatiuus
vtriuſqȝ. ¶ Poſſet dici ꝙ nõ eſt neceſſa
ria ꝯformitas vnius v̓tutis moralis ad
aliã: quia nulla eſt regula alteriꝰ: ſed cu
iuſlibet eſt neceſſaria ꝯformitas ad pru
dentiam: qꝛ in diffinitiõe virtutis cadit
ꝙ ſit habitus electiuus ſm rectam rati
onem: ⁊ ideo põt eſſe cõſtitutio per mo
dum cõcomitantie: ⁊ hoc ipſius habitꝰ
in eſſe morali ꝑ prudentiaȝ ⁊ ecõuerſo.
nõ ſic aũt moraliũ inter ſe: ⁊ tũc cõcede
retur ꝙ ſimul generaret aliquis habitꝰ
in rõne virtutis moralis ꝑ actum vnuȝ
qui generat vltimate tam v̓tuteȝ mora
lem q̃ prudentiã: inconueniens q̃deȝ eſt

in moꝛalibus ꝙ vn⁹ actus vltimate ge
neret duas virtutes moꝛales. ſed nõ eſt
hoc incõueniens in tempantia ⁊ prudẽ
tia: qꝛ ille actus qui generat prudentiã
in ratiõe regulatiui generat tempantiã
in ratiõe regulati. nõ aũt habet ratõem
virtutis niſi ex rõne regulati. ⁊ ideo ge
nerat tempantiam in rõne virtutis. nõ
ſic põt compando eam ad foꝛtitudinẽ:
quia foꝛtitudo nõ eſt regula ei⁹. ¶ Dice
retur igiť ꝙ nõ conſtituũt ſe in eſſe vtu
tis ꝑ aliquam ꝓoꝛitatem quaſi vna ſit
ꝓas virtus ꝙ reddat aliam eſſe vtutez.
ſed ſimul nã eſt habitus intellectualis
pꝛudentia ⁊ habitus moꝛalis virtus. ¶
Et ſi queritur tũc per quid generantur
iſti duo habit⁹ in eſſe pfecto. cõcedo ꝙ
per vnũ actum ſiue act⁹ ille ſit recta ele
ctio: quia abſqꝫ recta electõe habitus fi
nis nõ eſt habitus intellectualis cõcoꝛs
appetitui recto: ideo nec pꝛudentia ſiue
actus ſit intellectus: quia abſqꝫ recto di
ctamine nõ eſt electio cõcoꝛs recte rõni
iõ nec virtuoſa nec generatiua virtutis
moꝛalis. igiť tam actus intellectus ꝙ a
ctus volũtatis generãdo aliquid per ſe
in eſſe nature: poteſt ꝯcomitanter gene
rare illud in eſſe relatiuo: ⁊ vlterius cõ
comitanter ſuũ coꝛrelatiuũ: ⁊ ita vnus
actus generaret ſimul natura virtutez
moꝛalẽ ⁊ eius pꝛudentiaz. ⁊ ſm hoc di
ceretur ꝙ vterqꝫ habitus ꝓcedẽs electi
onem rectam eſſet quidã intellectus ſci
entie moꝛalis ſiue quedã ſcientia moꝛa
lis. ſicut. n. in factibilibus artifex differt
ab experto: quia artifex ſcit ꝓpter qd:
exptus tm̃ quia. j. metaphyſice artifex
nõ eſt ꝓmptus in agẽdo: expertus aũt
ꝓmptus eſt: vt habeť ibidez. ita in mo
ralibus habẽs habitum rectũ principij
vel cõcluſionis. nõ autez exercitatus in
opando vel dirigendo circa agibilia: lꝫ
habeat habitũ directiuũ remotuz: qui
habitus poteſt dici intellectus vel ſcien
tia moꝛalis: nõ tamen habet habitum
directiuum ꝓpinquum: qualis eſt pꝛu
dentia: ⁊ qualis in factibilib⁹ eſt habit⁹
experti. ¶ Licet iſtud videať pꝛobabiliť
dictum de diſtinctõe ſcientie pꝛactice et
pꝛudentie: tamẽ quia pꝛudentia nõ ſo
lum eſt circa media oꝛdinata ad conſe
quendũ finem vltimũ: ſed etiã in dictã
do de illo fine ſaltem in ꝑticulari: puta
de caſtitate. quod ꝓbatur ꝓmo: qꝛ vir
tus moꝛalis ſemꝑ ſequitur oꝛdine nãe
pꝛudentiã aliquam. ex electione autẽ fi
nis particularis puta caſtitatis genera
tur virtus moꝛalis. igiť iſtam electõem
ꝓcedit aliqua pꝛudẽtia. igitur nõ eſt ita
ꝓopꝛie reſtringenda vt tm̃ ſit habitus
circa media oꝛdinata dictata ad conſe
quendũ finem particularem electum.
¶ Scdo ꝓbatur idem: quia tunc nõ eẽt
vna pꝛudẽtia coꝛreſpõdens vni virtuti
Nam vtus moꝛalis ẽ vna vnitate finis
ad cuius electõem ꝓncipaliter inclinat.
Si aũt ad dictandum de illo fine nlla
eſſet pꝛudẽtia: ſed tm̃ de medijs ad illũ
finem: nullum eſſet obiectũ a quo eſſet
vnitas pꝛudentie dictatiue: ſed eẽnt mľ
te pꝛudẽtie de multis medijs dictatiuis
ad finem oꝛdinatis. vbi tamẽ eſſet vna
virtus moꝛalis ex vnitate finis. igitur.
tum ꝓpter ꝓoꝛitatem naturalẽ pꝛuden
tie ad virtutem moꝛalẽ. tum ꝓpter vni
tatem pꝛudẽtie reſpectu vnius virtutis
moꝛalis videť eſſe cõcedendũ ꝙ ille ha
bitus pꝛacticus qui eſt recte dictatiuus
de fine particulari ſit ꝓpꝛie pꝛudẽtia.
Nec obſtat quod diciť pꝛudentiam eſſe
habitũ cõſiliatiuũ: ⁊ ita ad fines diſcur
ſiuum. nam de finibus ꝓpꝛijs virtutũ
moꝛalium dictatur diſcurrendo a pꝛin
cipio pꝛactico ad cõcluſionem ut a fine
vniuerſali ad particulares. ⁊ illã diſcur
ſus eſt ꝓma conſiliatio: lꝫ cõmunius di
catur conſilium de medijs virtutum.
Qd etiam additur ꝙ ſit cõcoꝛs appeti
tui recto nõ mouet. nam ꝓus naturali
ter nõ videtur habere aliquid de ratõe
ſua dependens a poſteriori. pꝛudentia
videť eſſe naturaliter ꝓoꝛ virtute moꝛa

li:quia diffinit ipm̄. ꝙ ergo ibi dicit̄ cō
corꝰ ſicut tactum eſt in p̄mo.q. de theo
logia practica ⁊ ſpeculatiua debet intel
ligi id eſt cōformatiua praxis recte ſibi
ipſi:hoc eſt ꝙ debꝫ eſſe talis cognitio ꝙ
q̄tum eſt ex ſe praxis recta debet ſibi cō
formari. ⁊ talis cognitio eſt prudentia:
ſiue in eodem dictante ſequatur electio
recta ſiue nō. ¶ Poteſt ergo aliter dici
ꝙ ille habitus generat᷑ ex dictaminibꝰ
ſiue circa fines quoſdam ꝑticulares ſal
tem qui ſunt proprij̄ fines virtutū mo
ralium:ſiue circa media ordinata ad il
los fines eſt ꝓprie prudentia:lꝫ electō re
cta nō ſequatur in eodem dictāte: ⁊ ita
nō erit om̄ino neceſſaria cōnexio alicu
ius virtutis moralis ad prudentiam di
ctatiuam de ſua materia: tamē ecōuer-
ſo ſic:q̄a nulla electio pōt eſſe recta mo
raliter niſi ſit ꝯcors ſue regule ⁊ ſue mē
ſure que eſt dictamen rectū. Dictamen
aūt rectum.eſt vnū tm̄ natum generare
prudentiaꝫ.ideo ecōuerſo poteſt cōcedi
cōnexio:quia virtus moralis nō poteſt
eſſe ſine prudentia circa ſuam materiā
Ad auctoritates Auguſ.reſponderi po
teſt.quere.

De alia parte hu

ius articuli.ſ.de cōnexione omniuꝫ vir
tutum moraliū ad vnam prudentiam
phus.vj. Ethicoꝝ videtur dicere ꝙ ſic
Prudentie vni exiſtenti om̄es inerunt.
ꝯmentator:quere ibi.qualiter aūt vna
prudentia ſit circa om̄ia moralia poſſꝫ
poni:ſicut de vno habitu ſciētie. quere
hoc quoli.ix.q.iij.quam opinionem ⁊
eius improbatiōem quere ſuper.vj.me
taphyſice.q.j. Quātum ergo ad iſtuꝫ
articuluꝫ poteſt dici ꝙ ſicut ars reſpicit
factibilia:ita prudētia agibilia.nec erit
maior connexio agibilium vt reſpician
tur ab vno habitu q̄ factibilium. ſicut
ergo diuerſa factibilia requirūt diuer-
ſas artes ꝓprias:ita diuerſa agibilia di
uerſas prudentias ꝓprias. ⁊ ſicut aliq̄s
poteſt eſſe moraliter bene affectus circa
aliqua agibilia ⁊ male circa alia:ita eti
am in dictādo poſt eſſe habituatus ad
recte dictandū circa iſta ⁊ nō circa illa
cum nec circa illa habeat principia ad
dictandū de illis nec cōcluſiones ſequē
tes ex eis. ¶ Qualiter aūt om̄es pruden
tie ſint vnus habitus: ⁊ om̄es habitus
geometrie ꝑtineant ad vnam ſcientiaꝫ
vniuerſalem dictū eſt.q.j.ſuper.vj. me
taphyſice: q̄a ibi debet intelligi vnitas
nō formalis ſed virtualis.habitus eniꝫ
ille qui eſt de p̄mo obiecto eſt virtualit̄
vnus:⁊ eſt virtualiter omniū que cōti-
nentur in illo p̄mo obiecto. ſed non eſt
formaliter omniū illorum.ita ille habi
tus qui eſt formalit̄ alicuius finis in ali
quibus agibilibus eſt virtualiter omni
um eorū quorum cognitio practica vir
tualiter cōtinetur in illo fine. ſed nō eſt
formaliter omniū illorū:⁊ ita vna pru
dentia eſt virtualiter omniū virtutum
extendendo nomen prudentie ad habi
tum illū qui eſt intellectus primi princi
pij̄ practici. ſm̄ hoc expōi poteſt aucto
ritas illa.vj.Ethicoꝝ:Uni prudētie ⁊c̄.
Uel ſi loquit̄ de vna prudentia formali
tunc debet intelligi ꝙ illi exiſtenti vni
perfecte nō tm̄ ſm̄ intenſionem:ſed eti
am ſm̄ extenſionē om̄es inerunt.nunq̄
aūt eſt perfecta extenſiue q̄ntum poteſt
eſſe niſi ſit perfecta circa omnia illa ad
que poteſt ſe extender̄: ⁊ illa ſunt om̄ia
pertinentia ad quaſcunqꝫ virtutes mo
rales. ¶ Alio modo poteſt exponi illa
auctoritas nō de vnitate formali:ſed d̄
vnitate generis. ſicut enim temperātia
apud phum dicitur eſſe vna virtus: et
fortitudo alia: vtraqꝫ tamen illarū eſt
quoddā genus intermediū habens ſub
ſe multas ſpecies ſicut dictū eſt ꝑus.ita
prudentia correſpondens iſti ꝯnumera
tioni vel coordinatiōi generum medio
rum poteſt dici vna ꝓpter vnitatem ge
neris intermedij: lꝫ cōtineat ſub ſe mul
tas ſpecies. ſic intelligendo vnitatē vni

pꝛudentie ſm genus omnes virtutes ſūt
connexe pꝛout ſibi ſm quamcunqꝫ ſuā
ſpeciem aliqua virtus eſt connexa. ⁊ h̄
ſupponendo pꝛecedentem articuluꝫ de
connexione cuiuſlibet virtutiſ ad ſuam
pꝛudentiam : uel mutua : uel non mu-
tua.

De tertio articulo

Auguſtinuſ contra Julianum libꝛo q̄r-
to. c. ſcđo videtur dicere ꝙ non ſunt ve
re ⁊ pfecte virtutes ſine charitate. Et
hoc pꝛobat quia talis nō gloꝛiatur per
fecte in domino. Contra hoc eſt Augu
ſtinus in ſermone de patientia. ⁊. xlix. ꝓ
me partis. ⁊ de peni. di. iiij. para. quāuiſ
de heretico ⁊ ſciſmatico ſi moꝛiatur et
neget chꝛiſtum nunq̄m eiuſ patientiam
commendabimus igitur habet patienti
am. ¶ Pꝛeterea. quando aliqua oꝛdi-
nanſ eſſentialiter ſicut diſpoſitio et foꝛ-
ma ad quam eſt diſpoſitio: licet diſpoſi
tio poſſit eſſe ſine foꝛma. tamē non ecō-
uerſo. ſed virtutes videntur eſſe quedā
diſpoſitōnes ad charitatem: ſicut felici
tas naturalis ad ſupernaturalem. ergo.
¶ Pꝛeterea. tertio diffinitio v̄tutiſ mo
ralis poteſt pfecte ſaluari i aliquo ſine
v̄tute theologica. ¶ Poteſt dici ꝙ nul-
la virtus inclinat ad finem vltimum ni
ſi mediante illa cuius eſt per ſe reſpicere
finem ultimum. ⁊ ita ſi ſola charitas re
ſpicit finem ultimum immediate: alie n̄
erunt ad fineꝫ ultimuꝫ niſi mediāte cha
ritate. quatenus autem ſunt quedaꝫ in-
ſtrumenta perficiendi hominem debēt
eſſe inſtrumenta oꝛdinandi ipſum ad fi
nem ultimum in quo eſt ſua perfectō. et
ideo ſunt imperfecte ſine charitate ſine
qua non poſſunt ſic oꝛdinare. tamē q̄a
iſta imperfectio non eſt earum ſm pꝛo-
pꝛiam ſpeciem: ideo quelibet earum po
teſt eſſe perfecta in ſua ſpecie abſqꝫ cha-
ritate. Pꝛo tanto igitur dicūtur eſſe in-
foꝛmes ſine charitate pꝛo quanto cha-
ritas oꝛdinat ipſas ⁊ earum fines i finē
ultimum. in qua oꝛdinatōne eſt ultima
earum perfectio licet extrinſeca. ¶ Per
hoc patet ad Auguſtinū. nam virtutes
non ſunt vere ſine charitate. quia nō ꝑ-
ducunt ad beatitudinem. ¶ Sed ſi ecō-
uerſo virtutes theologice pꝛeſupponāt
moꝛales: dubium eſt. ⁊ quantū ad actū
manifeſtum eſt ꝙ non. Nam ſi aliquis
pꝛius vicioſus de nouo conuertatur: ta
lis in penitentia habet omnes virtutes
theologicas: ⁊ tamen non moꝛaleſ ſaltē
acquiſitas. patet quia nō operatur dele
ctabiliter aliquod eoꝛum ad que inclīat
eius habitus virtuoſus: immo delecta-
bile ſibi eſſet operari ſm habitum vitō
ſum pꝛius acquiſitum ⁊ triſtabile ſcđm
oppoſitum. Q ſi dicatur huic in peni
tentia eſſe infuſas virtutes etiam moꝛa
les. ⁊ conſimiliter de paruulo in baptiſ
mo. ⁊ per hoc ſaluetur pꝛedicta ꝯnexio
quia ſi non habet innatas: ſaltem habꝫ
infuſas. quod ꝓbatur: quia habebit eas
in patria ſm auguſtinū. ⁊ adducitur in
littera. non videtur enim pꝛobabile ꝙ
haberet eas in patria niſi habent eaſ in
via. nec acquirit eas in via cum moꝛiaſ
¶ Licet de iſtis virtutibus moꝛalibus
infuſiſ multa dicantur. ſ. ꝙ videnſ neceſ
ſarie ꝓpter modum medium ⁊ finem.
quia tamē omnis finiſ quem poſſūt ha
bere ex ſpecie ſua determinanſ ſufficien
ter ex inclinatōne charitatis. Modus
autem ⁊ medium determinātur ꝑ fideꝫ
infuſam: ideo nō videtur neceſſitas po-
nendi virtutes moꝛales infuſas. ſed acq̄
ſitas tm̄ in his que habent eas acquiſi-
tas uel habere poſſunt. nec etiam i aliijſ
qui. ſ. non poſſunt eas acquirere ꝓpter
defectum vſus liberi arbitrij: quia non
eſt maioꝛ ratio quare iſti debeāt haber̄
⁊ non illi. Et tunc ad illud de paruulis
poteſt dici ꝙ nō eſt neceſſe eos habē vir
tutes moꝛales in patria: ſed ſufficī ꝙ be-
ne diſponanſ circa appetibilia per chari
tatem. charitas eniꝫ diſponit circa om-
nia volibilia. vnde ⁊ in illa ratōne dicis

ꝙ non opoꝛtet ꝙ habeant omnez ſcien‑
tiam in genere ꝓpꝛio. ſed ſufficiẽt haberẽ
eaz in verbo que eſt noticia perfecta. ¶
Uel ſecūdo ſi habebunt eas: poteſt di
ci ꝙ infundentur eis in inſtanti beatitu‑
dinis. ñ eſt .n. magis neceſſe illa que per
tinent ad viatoꝛem: ſi aliquando eēt fu
turuſ viatoꝛ dari ſibi in baptiſmo ꝙ̄ ea
que pertinent ad ſtatum compꝛehenſo‑
ris dari ſibi in inſtanti beatitudinis im
mo magis ratõnabile hoc ꝙ̄ illud. Ul'
tertio poteſt dici ꝙ ſi illa pertinēt ad ali
quam perfectõnem compꝛehenſoꝛis et
non dentur in inſtanti beatitudinis: po
terunt eas acquirere per actus ſuos. ſicẽ
enim nõ apparet ratio quare non pote‑
runt addiſcere aliqua ſcibilia in genere
ꝓpꝛio que pꝛimitus nõ nouerunt. ita ñ
apparet ratõ quare nõ poterūt ex bõis
electõnibus circa appetibilia ad finē nõ
tm̄ ut ſunt uolenda ꝓpter deum in ſe. ſꝫ
ut ſunt uolenda inquantū cõmoda ſibi
acquirere ſibi vnum habitum inclinan
tem ad electõnem talium appetibiliuꝫ
ſub pꝛopꝛia ratõne: ⁊ ita virtutem mo
ralem.

Quantum ad illuz

articulum dico ſicut ſ̄pus dictum eſt vir
tutes moꝛales non requirere theologicaſ
ad hoc ut ipſe moꝛales ſint ꝑfecte in ſpe
cie ſua. licet non ſint ꝑfecte perfectõe ul
terioꝛi quā poſſint habere. ita etiaꝫ ecõ
uerſo theolog'ce ſiue in via ſiue i patria
non requirūt neceſſario moꝛales.

Quantum ad quar

tum articulum dico: ꝙ virtutes theolo
gice nõ ſunt connexe inter ſe: ſicut patet
in patria vbi manebit habitus ⁊ actus
charitatiſ ſine habitu ⁊ actu fidei ⁊ ſpei
Sicut etiam patet in via ubi in peccato
re manēt fides ⁊ ſpes ſine charitate. igiẗ
ex rõne habituum in exiſtendo non eſt
neceſſaria connexio earum. ¶ Sed nū
quid in fieri uel in infuſione ſunt ꝯnexe
ita ꝙ vna nõ poſſit infundi ſine alia. R°
quecūq; ſepari pñt in eē põt deus ſepa
ri in fieri: ⁊ ideo quantū eſt ex ſe non ne
ceſſario ꝯnectunẗ in infuſione. ſed ex li‑
beralitate diuina cõnectunt: qꝛ deus to
tum hominē perficit. ita ꝙ ſicut coꝛpo
raliter nullū ſanauit niſi perfecte. ita eti
am ſpiritualiter nõ ſanet hominē niſi ꝑ
fecte ſanat. Perfecta autez ſanitas eſt ſi
quantū ad intellectū habet fidez ⁊ quā
tum ad voluntatem ſpem et charitatez
de peni. di. iij. c. ſi quid. ¶ Si queritur
vtrū fides ⁊ ſpes ſine charitate eēnt vir
tutes: dici poteſt ſicut ſ̄pus dcm̄ eſt d̄ vir
tutibus moꝛalibus ꝙ in ſpē ſua poſſūt
eſſe ꝑfecte: inquantū. ſ. ſunt ꝑ̇ncipia pꝛo
pꝛioꝝ actuū reſpectu ꝓpꝛioꝝ obiectoꝝ
ſed ꝑfectõem illaꝫ vltimā quā hñt in at
tingendo finem ad quē oꝛdinanẗ ex cha
ritate nõ poſſunt habere ſine ipſa. Et h̄
quidē ꝑfectio tam in moꝛalibus ꝙ̄ iſtiſ
licet dicaẗ eſſe in attingendo finem ꝑ ali
quā operatõem elicitā. ſiue per aliquez
oꝛdinem iſtarū uel earum actuum ad fi
nē. poteſt tñ dici eſſe ꝑ̇cipue in hoc ꝙ ē
acceptari a deo oꝛdinando ad beatitudi
nē. ſic quippe nulla virtus nec eius act⁹
acceptaẗ ſine charitate: que ſola diuidit
inter filios regni ⁊ ꝑditionis. De habi
tibus intellectualibus planū eſt ꝙ nõ ē
neceſſaria eoꝝ ꝯnexio niſi foꝛte ſint ha
bitus ſuboꝛdinati. quales ſunt habitus
ꝑ̇ncipioꝝ ⁊ habitus concluſionū. ⁊ i ta
libus ꝑ̇oꝛ põt eſſe ſine poſterioꝛi: ſꝫ non
econuerſo.

Ad argumēta prin

cipalia. duo ꝑ̇ma concedo: quia conclu
dunt quod dcm̄ eſt in ꝑ̇mo articulo.
¶ Ad tertiū dico ꝙ licet ex frequenter
ſic operari generetur quedā qualitas q̄
nata eſt eſſe concoꝛs recte ratõni. ⁊ eſſet
virtus ſi haberet rectaꝫ ratiõem in ope
rante cui eſſet concoꝛs. tamen quia non
eſt rectum dictamen in illo deficit reſpe
ctu operatõnis recte: ⁊ ideo electio q̄ na

ta eſt eſſe recta non eſt recta: quia nõ eſt
regulata ⁊ p̱ conſequens ſi generat qua
litatem aliquam. illa tamen non eſt ha
bitus electiuus. ⁊ per conſequẽs nec eſt
virtus. ¶ Quartum concedo quia cõ
cludit quod dictum eſt in articulo d̃ cõ
nexione virtutum moralium cum pru
dentia. ¶ Ad alias ratõnes ſequentes
de virtutibus: concedo ꝙ licet poſſet di
ci ꝙ nulle virtutes etiam in ſpecie ſint i
compoſſibiles. tamen inquantū addu
cuntur ad propoſitū concludunt ꝙ di
uerſe ſpẽs eiuſdē generl v̄tutl moral' ul'
diuerſorum generum non ſunt neceſſa
rio connexe. Et conceſſum eſt in primo
articulo queſtionis.

Sed iaz de de

calogi. Circa iſtam diſ. 37.
in qua magiſter agit de pre
ceptis. Queritur vnum vtrum omnia
precepta decalogi ſint d̃ lege nature. Q
non. in his que ſunt de lege nature non
vĩ poſſe deus diſpenſare. ſed diſpẽſauit
in aliquibus que videnẗ eẽ contra pre
cepta decalogi. ergo probatio maioris.
Que ſunt de lege nature uel ſunt princi
pia neceſſaria nota ex terminis. vel ſũt
concluſiones neceſſario ſequẽtes ex tali
bus principijs. Sed ſiue ſic ſiue ſic: hñt
veritatem neceſſariam. igitur deus nõ
poteſt facere ea eſſe falſa. igitur non põt
facere illud quod mandãt fieri non eſſe
bonum: et quod ꝓhibent non eſſe ma
lum. ⁊ p̱ conſequens de tali illicito lici
tum. ꝓbatio minoris: occidere ⁊ furari
ſunt contra precepta decalogi: ut patet
Exo. xx. Sed in iſtis videtur de' diſpen
ſaſſe. Nam de homicidio patet Gene.
xxij. de abraā de filio imolando. d̃ fur
to Exo. xi. ⁊. xij. de filijs iſrael quib' p̃
cepit ut ſpoliarent egyptios: que ſpolia
tio eſt ablatio rei aliene inuito domino
que eſt diffinitio furti. ¶ Preterea. ro.
vij. dicit aplus: Concupiſcentiam neſci
ebā. ſed ea a que ſunt nota ex lege natu
re ſciuntur eſſe vitanda uel agenda: etiã
ſi nõ ſint ſcripta. ſicut ea que ſunt natu
raliter nota in ſpeculatiuis eſſent natu
raliter nota etiā ſi non eſſent reuelata
¶ Preterea. lex nature obligaẗ in omni
ſtatu: quia notum eſt in tali natura eſſe
ſic agendum uel nõ. Sed decalogus nõ
obligauit in omni ſtatu: puta nõ in ſta
tu innocentie: cum tunc lex decalogi nõ
eſſet data: ⁊ antequã eſſet data non ob
ligaret. ¶ Contra in canone diſtin. ix.
⁊ in principio decretorum. ⁊ p̃ma Joan
nis. q̃. quere.

Hic dicitur ꝙ ſic

⁊ ponitur talis modus. Lex nature eſt
lex deſcendẽs ex primis principijs notiſ
in agibilibus. talia ſunt quedam princi
pia practica nota ex terminis: que ſũt q̃
dam ſeminaria ad quorum veritatẽ in
clinatur naturaliter intellectuſ ex termi
nis. ⁊ ad aſſentiẽdum tali dictamini in
clinatur uolũtas naturaliter ex talibus
p̃cipijs. Sed omnia quecunq̧ ſunt in
decalogo ſũt talia uel immediate ul' me
diate. oĩa eniā que ibi precipiũtur ha
bent bõitatem formalē que ſm ſe ordi
nata eſt ad finem vltimũ ut per illa ho
mo cõuertatur ad illum finẽ ⁊ ꝯſequaẗ
ipm. ſimiliter omnia que ibi ꝓhibẽtur
habent maliciam formalẽ auertentem
a fine vltimo. ita ꝙ ibi precepta ſunt bo
na: non tm̃ quia p̃cepta. ſed ideo p̃cepta
quia ſm ſe bona. Similiter ibi ꝓhibita
ſunt mala. nõ tm̃ quia ꝓhibita: ſed ĩdo
ꝓhibita quia mala. ¶ Et tunc videtur
conſequenter eſſe dicendum ad primū
argumentum ꝙ deus ſimpliciter nõ po
teſt diſpenſare in talibus: quod enim ex
ſe eſt illicitum non videtur poſſe fieri li
citum per aliquam voluntatem ut ſi oc
cidere ex hoc ꝙ eſt actus tranſiẽs ſuper
talem materiam. ſ. primum eſt act' ma
lus: ſtante illa cauſa ſemper erit malus
⁊ ita nullum uelle quod eſt extra rõnē
illoꝝ terminorũ poteſt facer̃ ꝙ ſit bon'

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

⁊ tunc oportet exponere auctoritates q̄
videntur dicere deum in talibus diſpen
ſaſſe. ⁊ exponunt vno modo ꝙ licet poſ
ſet fieri diſpenſatio circa actū in genere
actus. nō tamen circa ip̄m inquantum
eſt ꝓhibitus. ⁊ ita nec contra ꝓhibitio
nem. Aliter dicitur ꝙ actus manens in
ordinatus poteſt fieri ordinatus. actus
autem inquantū eſt contra ꝓhibitōnez
eſt inordinatus: ideo non poteſt diſpen
ſare in illo inquantū eſt contra prohibi
tōnem. Sed iſte expoſitōnes que forte
redeunt in idem nō videntur ſaluare ꝓ
poſitum. diſpenſare enim non eſt facere
ꝙ ſtante p̄cepto liceat facere contra pre
ceptum. Sed diſpenſare eſt reuocare p̄
ceptum uel declarare qualiter debeat i
telligi. Eſt enim duplex diſpenſatio: ſcȝ
iuris reuocatio. ⁊ iuris declaratio. que
ro an ſtantibus omnibus circumſtanti
is eiſdem in iſto actu qui eſt occidere ho
minem variata ſola circūſtantia ꝓhibi
ti ⁊ nō prohibiti poſſet deus facere ꝙ il
le actus qui cuȝ talibus circumſtantijs
alijs eſt aliquando ꝓhibitus alias eſſet
nō prohibitus ſed licit᷒. ſi ſic. igitur ſim
pliciter poteſt diſpenſare. ſicut ſimplicit
mutauit legem veterem quantū ad ceri
monialia quando dedit nouam nō qui
dem faciens ꝙ manēte precepto de cere
monialibus illa nō eſſent ſeruanda. ſed
faciens ꝙ actu illo manente eodem nō
tenebatur quis ad illam ſicut prius. ita
etiam diſpenſat quicunqȝ legiſlator ſim
pliciter quando reuocat preceptuȝ iuris
poſitiui facti ab eo. non quidem faciēs
ꝙ actu prohibito uel precepto manente
ſ̄m ſe auferatur ratō illiciti ⁊ fiat licitū
Si autem deus non poteſt facere ō iſto
actu qui cū talibus circumſtantijs erat
ꝓhibitus ꝙ manentibus eiſdem circū
ſtantijs prioribus de ꝓhibitione nō ſit
ꝓhibitus. igitur non poteſt facere ꝙ oc
cidere non ſit ꝓhibitum. cuius oppoſi
tum manifeſte patet de abraam. ¶ Pre
terea que ſunt uera ex terminiſ ſiue ſint
neceſſaria ex terminis ſiue cōſequentia
ex talibus neceſſarijs p̄cedunt in verita
te omnē actū uoluntatis. ul' ſaltē habēt
ueritatē ſuā circūſcripto p impoſſibile
omne uelle. igit ſi p̄cepta decalogi uel ꝓ
pōnes practice que poſſent formari ab
eis haberent talē neceſſitatē: puta ꝙ hec
eſſȝ neceſſaria: ꝓximus nō eſt occidend᷒
furtū nō eſt faciendū. ita ꝙ circūſcripto
omni uelle apud intellectū apprehendē
tem tales ꝯplexiones eſſent ſic note. igit
intellectus diuin᷒ apprehēdens talia ne
ceſſario apprehēderȝ ea tanq̄ ex ſe uera
⁊ tunc uoluntas diuina neceſſario ꝯcor
daret iſtis apprehēſis. uel ipſa nō eēt re
cta. ⁊ ita eſſet ponere in deo rōnem ſciē
tie practice: quod negatū eſt in p̄mo. Eſ
ſet etiā ponere ꝙ uolūtas eius ſimplicit
neceſſario determinat circa aliqua uoli
bilia alia a ſe. cuius oppoſitum eſt dem̄
in p̄mo. ubi tactū eſt ꝙ uolūtas diuina
in nihil aliud a ſe tendit niſi ꝯtingenter
Q̄ō ſi dicat voluntatē creatam neceſſa
rio debere ꝯformare ſe iſtiſ ad hoc ꝙ ſit
recta nō tn̄ uoluntatē diuinā oȝ ꝯformi
ter uelle iſtis ueri. Sed qꝛ ꝯformit vult
iō ſunt vera. Iſte rn̄det ad ꝯclōnem: q̄a
rō ꝓbat oppoſitū. nam intellectus diui
nus p̄us app̄hendit iſtos t̄minos. ⁊ pōt
app̄hendere veritatē ꝯplexionis in eis
quā ꝯplexio hȝ: q̄ uolūtas ſua hēat ali
quē actū circa ea. igit in ſcdo ſig̃ nature
ſ. qn̄ uolūtas hȝ actū circa illa oȝ necio
ꝙ uelit ꝯformit illi dictamini.

Ad queſtionez igi

tur dico ꝙ aliqua poſſunt dici eſſe ō le
ge nature dupliciter. Uno modo tanq̄ p̄ᵃ
p̄ncipia nota ex terminis uel cōcluſiōes
neceſſario ſequentes ex eis. ⁊ hec dicun
tur eē ſtrictiſſime de lege nāe. ⁊ rōes con
tra p̄mā opinionē ꝓbant ꝙ in talib᷒ nō
pōt eſſe diſpēſatio: quas ꝯcedo. ſȝ talia
nō ſunt quecūqȝ p̄cepta ſcd̄e tabule: q̄a
rōnes eoꝝ que ibi p̄cipiunt uel ꝓhiben
tur non ſunt p̄ncipia practica ſimplicit

neceſſaria. nec cõcluſiones ſimplicit̄ ne
ceſſarie. nõ.n. in his que ꝑcipiunt̄ ibi ē
bonitas neceſſaria ad bonitatez vltimi
finis ꝯuertens ad finem vltimũ. nec in
his q̄ prohibētur eſt malicia neceſſario
auertēs a fine vltimo: q̄n ſi bonũ iſtud
nõ eſſet ꝑceptũ poſſet finis vltim⁹ ama
ri ⁊ attingi. ⁊ ſi illud malũ nõ eſſet ꝓhi
bitum: ſtaret cũ eo acquiſitio finis vlti
mi. De ꝑceptis aũt ṗme tabule ſec⁹ eſt
q̄ illa immediate reſpiciũt deum ꝓ ob
iecto. duo q̄dem ṗma ſi intelligant̄ eſſe
tm̄ negatiua. ṗ^m: Nõ habebis deos alie
nos. 2^m: Nõ aſſumes nomē dei tui ī va
num. i. non facies deo tuo irreuerentiã.
Jſta ſunt ſtricte de lege nãe: q̄ ſequit̄ ne
ceſſario ſi eſt de⁹ eſt amãdus vt deus: ⁊
ꝙ nihil aliud eſt colendũ tanq̄ de⁹: nec
deo eſt faciẽda irreuerẽtia: ⁊ per ꝯñs in
iſtis nõ poterit deus diſpẽſare: vt aliq̄s
poſſit licite facere oppoſitũ talis ꝓhibi
ti. ¶ 3^m preceptũ q̄ð eſt ð ſabbato ē affir
matiuũ tanq̄ ad aliquē cultũ exhiben
dum deo determinato tp̄e: ⁊ q̄tum ad
determinatõem illi⁹ nõ eſt de lege natu
re ſtricte loquẽdo. Silr̄ nec ad ꝑtem ne
gatiuã que includit̄: q̄. ſ. ꝓhibet act⁹ ſer
uilis ꝓ tp̄e d'iminato ꝓhibens a cultu
tũc exhibendo deo. Jlle. n. act⁹ nõ ꝓhi
betur niſi q̄ impediēs vel retrahēs ab
iſto cultu qui ꝑcipit̄. Sed an ſit de lege
nãe ſtricte hoc ꝑceptũ de ſabbato q̄tuz
ad cultũ ꝓ aliquo tp̄e d'iminato exhi
bendũ deo: dubiũ eſt: q̄ ſi nõ. igit̄ abſo
lute de⁹ poſſet diſpẽſare ꝙ hõ toto tp̄e
vite ſue nõ hẽret bonũ motũ circa deũ
quod nõ vĩ ꝓbabile: q̄ ſine om̄i bono
velle finis vltimi nõ pot̄ aliquis habeř
ſimpliciter bonũ velle circa ea que ſunt
ad finē: ⁊ ita nuſquã teneret̄ ad bonum
velle ſimplicit̄: q̄ q̄ rõne nõ ſequit̄ ex le
ge nãe ſtricte loquẽdo ꝙ nũc ſit exhibē
dus cultus deo: pari ratõe nec tũc: ⁊ ita
pari rõne de quolibet tp̄e d'iminato: ⁊
ideo ſtricte loq̄ndo nõ videt̄ quõ poſſit
ꝯcludi q̄n aliquis teneat̄ tũc vel nũc ex
hibere cultũ deo: ⁊ pari rõne nec aliq̄n
indiſtincte: q̄ ad nullũ actum tenet̄ ali
quis ꝓ aliquo tempe indetermiato ad
quez nõ tenetur ꝓ aliquo tempe ſigna
to aliquib⁹ oportunitatibus cõcurrenti
bus. Si aũt illud ſit de lege natur̄ e ſtri
cte: ita ꝙ ſequat̄ necario: de⁹ nõ eſt odiē
dus: vel ex aliquo alio dato. igit̄ de⁹ eſt
diligẽdus: ⁊ hoc aliq̄n actu elicito circa
ipm̄. tũc argumẽtuz illud nõ tenet a ſin
gularibus ad vniuerſale: ſed eſt fallacia
figure dictõis: ſicut in aliȷ̃s a plurib⁹ in
determinatis cauſis ad vnã. Si aũt il
lud tertiũ preceptũ nõ ſit de lege natur̄
ſtricte: tunc iudicanduz eſt de illo ſicut
de ꝑceptis ſecũde tabule. ¶ Alio mõ di
cuntur aliqua eſſe de lege nãe: q̄a ſunt
multuz conſona illi legi: lʒ nõ ſequãtur
neceſſario ex ṗncipȷ̃s practicis q̄ nota
ſunt ex terminis et om̄i intellectui app̄
hendẽti ſunt neceſſario nota: ⁊ hoc mõ
certũ eſt om̄ia ꝑcepta etiam ſcðe tabule
eſſe de lege nãe: q̄ eoꝝ rectitudo valde
ꝯſonat ṗmis ṗncipȷ̃s practicis necario
notis. ¶ Jſta diſtinctio pot̄ declarari in
exẽplo. nã ſuppoſito iſto ṗncipio iuris
poſitiui pacifice eſſe viuendũ in cõitate
vel politia. ex hoc nõ ſequit̄ neceſſario
igit̄ quilibet debet habere poſſeſſionez
diſtinctaz a poſſeſſione alterius. poſſet
. n. ſtare pax in cõuiuendo: etiã ſi om̄ia
eſſent eis ꝯmunia. nec etiã ſuppoſita in
firmitate illoꝝ qui conuiuũt ē necaria
illa ꝯñtia: ſed tm̄ poſſeſſiones eſſe diſtin
ctas ꝓ perſonis infirmis valde ꝯſonat
pacifice ꝯuerſationi. infirmi eniʒ mag̃
curant bona ſibi ꝓpria q̄ bona cõmu
nia: ⁊ magis vellet appropriare ſibi cõ
munia bona q̄ cõitati ⁊ cuſtodibus cõi
tatis. ⁊ ita fieret lis ⁊ turbatio: ⁊ ita ē ſe
re in om̄ib⁹ iurib⁹ poſitiuis. ꝙ lʒ ſit ali
quod ṗncipiũ q̄ð eſt fundamentũ in cõ
dendo alias leges vel iura: tm̄ ex illo ṗn
cipio nõ ſimpliciter ſequũtur leges po
ſitiue: ſed declarant ſiue explicant illud
ṗncipium q̄ntum ad certas particulas

que explicationes cõſonant valde p̄nci
pio naturali vniuerſali.

Sic igitur omnia

recolligendo p̄mo negatũ eſt om̄ia p̄ce
pta ſecũde tabule eſſe de lege nãe ſtri
cte loquendo. ſcd̃o cõceſſum eſt duo p̄ᵃ
p̄me tabule eſſe d̃ lege nature ſtricte lo
quendo. tertio dubitatũ eſt de tertio p̄
me tabule p̄cepto. ⁊ q̃rto conceſſum eſt
om̄ia eſſe de lege nãe large loquendo.

Cõtra primum iſto

rum arguo: quia ſm̃ apl̃m ad Ro. Nõ
mechaberis: Nõ occides. ⁊ ſi qd̃ eſt ali
ud mandatũ in hoc verbo ſtaurat̃. Di
liges ꝓximum tuuȝ ſicut teip̄m. igit̃ in
iſto p̄cepto Diliges ꝓimum tuũ inclu
dũtur neceſſario p̄cepta ſecũde tabule.
hoc enim videt̃ aplus ibi ꝓbare expſſe
vñ in fine cõcludit: Qui diligit ꝓximũ
legeȝ impleuit. hoc ꝓbatur auc̃te ſalua
toris Matth. xxij. In his tota lex pen
det ⁊ ꝓphete. ſȝ dilectio ꝓximi neceſſa
rio ſequitur ex hoc p̄ncipio neceſſario:
deus ẽ diligẽdus. igit̃ a p̄mo ad vltimũ
om̄ia p̄cepta ſecũde tabule ſequũtur ne
ceſſario ex p̄mo p̄cepto prime tabule: ⁊
ita ſi p̄cepta p̄me tabule ſunt ſtricte de
lege nature: q̄ȝ includunt̃ in p̄mo p̄ce
pto p̄me tabule: ſequit̃ ꝙ p̄cepta ſecũde
tabule erunt etiã ſtricte de lege nature:
ſȝ ſunt ꝯcluſiones eiuſdem p̄ncipij. pro
batio aſſumpti patet ex dictis diſt. 28.
vbi ꝓbatur dupliciter ꝙ pfectus amor
dei nõ p̄ot eſſe zelus a ꝓprietate loquẽ
do: quia amor boni cõis vt appropria
ti ſibi ſoli eſt inordinatus amor etiã ali
cuꝰ nolẽtis dilectũ condiligi eſt imper
fectus. ergo ſequit̃ ꝙ ſi deus eſt pfecte ⁊
ordinate amãdus ꝙ amans deũ debet
velle ꝓximũ diligere deũ: ⁊ hoc volen
do diligit proximũ. hoc. n. modo ſolũ
diligitur ꝓximus ex charitate ſicut dĩ
ibi. ḡ. ¶ Ad hoc p̄ot dupliciter reſpõde
ri. p̄mo mõ ꝙ illud p̄ceptum: Diliges
dñm deũ tuum. nõ eſt ſimpliciter de le
ge nature inq̃tum eſt affirmatiuũ: ſȝ in
q̃tum eſt negatiuũ ꝓhibens oppoſitũ.
nõ odire. n. eſt ſimpliciter de lege nature.
Sed an aliq̃n amare dubitatũ eſt. ſ. in
tertio p̄cepto. nunc aũt ex illa negatiua
nõ ſequitur ꝙ volenduȝ ſit ꝓximo dili
gere deũ: ſȝ ſequeret̃ ex affirmatiua illa
de qua nõ eſt certũ ꝙ ſit de lege nature
ſtricte loquendo. ¶ 2ᵒ p̄ot rñderi ꝙ ex il
lo p̄cepto: Diliges dñm deũ tuũ. nõ ſeq̄
tur ꝙ debeã velle ꝓximũ diligere deuȝ
⁊ cum ꝓbatur q̄ȝ zelus nõ poteſt eſſe a
mor pfectus ⁊ ordinatus. ¶ Rñdeo: nõ
debeo velle bonũ cõe eſſe alicuius tm̃:
⁊ ita nõ amari ab alio. ſed non oportet
me velle illud bonuȝ eſſe alterius: puta
q̄ȝ nõ placet mihi illud bonũ eſſe eius.
ſicut deus p̄deſtinans vnũ ⁊ nõ alteruȝ
vult bonũ eſſe p̄deſtinati ⁊ nõ alterius
¶ Et p idem ad illud ꝙ pfecte diligens
vult dilectũ condiligi. P̄ot dici ꝙ hoc
ẽ verũ ab eo. ſ. cuius amicitia placet di
lecto. nõ aũt eſt certũ ex lege nature de
quocũq̄ȝ ꝙ eius dilectio acceptet̃ a deo
dilecto. ¶ Tertio p̄ot dici ꝙ ſȝ ſit d̃ lege
nature ſtricte ꝓximum eſſe diligendũ:
ſicut p̄us expoſitũ eſt. i. ſimpl̃r eſſe volẽ
dum ꝓximo ip̄m diligere deũ. q̄ȝ hoc ẽ
diligere ꝓximũ. tñ ex hoc nõ ſequunt̃
p̄cepta ſecũde tabule: puta ꝙ nolenduȝ
ſit ip̄m occidere. quo ad bonũ perſone
ꝓprie. vel ꝙ nolẽdũ ſit adulterari quo
ad bonũ perſone ꝯiuncte ſibi. vel ꝙ no
lendũ ſit furari quo ad bonũ fortune q̄
ille vtitur ꝙ exhibenda ſit parentibꝰ re
uerentia tã in honoribus q̄ȝ in ſuſtenta
tionibus: ⁊ ita de alijs preceptis ſecũde
tabule: q̄ȝ poſſibile ẽ me velle ꝓximum
diligere deũ: ⁊ tñ nolle vel nõ velle ſibi
vitã corpalem vel ſeruare fidem ꝯiugij
⁊ ſic de alijs: ⁊ per cõſeq̄ns poſſunt iſta
duo ſtare ſimul. ſ. me velle proximũ di
ligere deũ: ſicut ego debeo deum dilige
re: ſicut quoddã verum neceſſariũ con
cluſum ex p̄ncipijs practicis. ⁊ me nolle

ꝓximo hoc bonuꝫ vel illud cuiꝰ eſt ex
preſſiuum p̄ceptum ſecū̄de tabule cum
nō ſit verum neceſſariū. Et tūc ad au
ctoritates pauli ⁊ chriſti pōt dici ꝙ deꝰ
nūc de facto explicauit dilectiōem ꝓxi
mi vltra illud quod includit inq̄tuꝫ ſe
quitur ex p̄ncipiȷ̄s legis nature: ita ꝙ lꝫ
vt concluditur ex p̄ncipiȷ̄s legis nature
nō contineat niſi velle ꝓximo ipſuꝫ di
ligere deum in ſe: tn̄ vt explicatuꝫ eſt in
cludit eſſe volenduꝫ bona illa vel ſalteꝫ
eſſe nō volendum ꝓximo mala oppoſi
ta: vt iniuſte ſibi auferre vitā corpalem
fidem cōiugȷ̄. bona tempalia ⁊c̄. Verū
eſt igitur ꝙ diligens ꝓximum legeꝫ im
pleuit eo modo. ſ. quo lex explicata eſt
debere ſeruari: lꝫ nō eo modo quo dile
ctio ꝓximi ꝯcluditur ex p̄mis p̄ncipȷ̄s
legis nature. ⁊ a ſimili tota lex q̄tuꝫ ad
ſecundā tabulam ⁊ prophete pendēt ex
hoc p̄cepto: Diliges ꝓximum tuū ſicut
teip̄m. intelligēdo tale p̄ceptum nō vt
ſeq̄tur ex p̄mo principio practico legis
nature: ſed vt legiſlator intendit debere
illud ſeruari ꝓut explicatur in p̄ceptis
ſecunde tabule.

Ad argumēta prin

cipalia. Primū eſt ꝓ me: quia ꝓbat ꝙ
p̄cepta ſecū̄de tabule nō ſunt ō lege na
ture ſtricte loquēdo. Ad 2ᵐ dico ꝙ et
ſi deū eſſe poſſet ꝯcludi rōe nāli ex prin
cipȷ̄s per ſe notis: tn̄ illi populo rudi et
nō exercitato in intelligibilibꝰ non erat
hoc notū niſi ex lege. vnde ad Hebr. xj.
Oportet accedentē ad deum credere qꝛ
eſt. intellige ſi nō habeat nec hr̄e poſſit
aliam noticiā de deo. ita etſi aliqua cō
cupiſcentia poſſit cōcludi eſſe contra le
gem nature: hominibꝰ tn̄ corruptis nō
erat notum eſſe cōtra legem nature. iō
neceſſariū fuit explicare per legeꝫ datā.
Vel aliter: cōcupiſcentie ꝓhibentur ꝑ
precepta ſcōe tabule: ⁊ de illis ꝯceſſum
eſt ꝙ nō ſunt per ſe nota. Ad aliud di
co ꝙ in om̄i ſtatu ſeruabuntur ⁊ ſerua
ri debent iſta precepta. in beatitudine
quidem erit ſumma obſeruatio illoruꝫ
affirmatiuoꝝ: niſi forte illius ſolius de
honoratione parentuꝫ. nō quin tūc ibi
ſit voluntas honorādi. ſed quia nō erit
neceſſitas impendendi actū huius ſaltē
prout honor ille extenditur ad ſuſtenta
tionem neceſſariam: quia ibi nullus in
digebit auxilio in ſtatu innocentie ⁊ an
te legem ſcriptam tenebantur om̄es ad
iſta: quia erāt ſcripta interius in corde:
vel forte per aliquā doctrinam exterio
rem datam a deo quā diſcebant paren
tes ⁊ deriuabant in filios. nec oportuit
ea ſcribi in libro: quia potuerūt illa fa
ciliter memorie commēdare ⁊ retinere
quia populus illius tempis fuiſſet et fu
it melioris diſpoſitiōis in naturalibus
q̄ pplus temporis poſteriorīſ: quo tem
pore infirmitas populi requirebat legē
dari ⁊ ſcribi. Unde quod tāgebatur in
p̄mo argumento de filȷ̄s iſrael ſpolian
tibus egyptios poteſt dici ꝙ ibi nō diſ
penſauit cōtra preceptuꝫ de furto: quia
ip̄i non acceperunt ſimpliciter alienuꝫ:
tum quia deus erat ſuperior dn̄s: ⁊ po
tuit transferre dominiū illarum reruꝫ
in eos etiā inuitis inferioribus dn̄is. et
hoc modo nō peccauit chriſtus licenti
ans in porcos intrare demones qui ſta
tim p̄cipitati ſunt in mare. Nō eniꝫ in
iuſte priuauit illos porcis ſuis. tum eti
am qꝛ filȷ̄ iſrael ſeruiendo egyptȷ̄s me
ruerant tanta recipere: lꝫ egyptȷ̄ nollēt
ea reddere: ⁊ tūc per ſuperiorem iudicē
potuerūt compelli: de cuius licētia filȷ̄
iſrael potuerunt iuſte ⁊ licite accipere.
Ad aliud in oppoſitum de can. debet
intelligi de lege nature large loquendo.
Et hoc de preceptis ſecū̄de tabule.

Di. xxxviiȷ.

Sciendū ta
men eſt. Circa iſtam di

ſtinctionē.xxxviij.in qua magr̄ agit de
quibuſdam peccatis pertinētibuſ ad ex
planationem quinti p̄cepti puta de mē
dacio ꝛ periurio: que in illo p̄cepto ꝓ
hibentur. Queritur vtrū om̄e mēdaci
um ſit peccatum. Q non: Geneſiſ.xxij.
Ego et puer illuc vſq; ꝓperātes poſtq̄
adorauerimus reuertemur ad vos.ſed
ipſe intendebat occidere puerum: quia
erat p̄ceptum. igitur intendebat puerū
nō reuerſurum ſecuz.igitur dixit oppo
ſitum eius quod habuit in mēte.igitur
mentiebatur. nec eſt veriſimile ꝙ tunc
peccauerit quando exequebatur talem
obedientiam pro qua tantū a deo com
mendatur. Preterea:hoc probatur ꝑ
multa exempla alia. Geneſ.xxvij.dixit
Jacob ſe eſſe primogenituz:quod tamē
ſciebat eſſe falſum. Preterea:Geneſis
.xlij.dixit Joſeph fratribus ſuis per ſa
lutem pharaonis:exploratores eſtis.et
tamen ſciebat oppoſitū eſſe verum.
Jdem etiā terrēs fratres ſuoſ de cypho
inuento in ſacco:Beniamin dixit ſe au
guriari in cypho cum tamē nō eſſet au
guriator:quia non licuit auguriari ha
bentibus legem dei. ¶Preterea:Raab
mentiebatur de illis exploratoribꝰ:Jo
ſue.ij.ꝛ Judith ſimiliter: ꝛ Rachel ſter
nens ſibi ſtramenta cameli ſuper deos
patris ſui: dicens ſibi accider̄ ſm̄ cōſue
tudinem mulierum. Obſtetrices etiā
mentiebantur dicentes:Exodi p̄mo de
mulieribus hebreis ꝙ.ſ.haberēt artem
obſtetricandi. nec videntur in hoc pec
caſſe:quia bene fecit eis deus: et edifica
uit eis domos.nō retribuit autez bona
pro malis.ergo. ¶Preterea:nō eſt ma
ius peccatum ſimulatio in verbis q̄ in
factis:immo ſicut facta ſunt euidentio
ra ſigna q̄ verba: ita ſi eſt falſitas vtro
biq; vituperabilioꝰ videtur eſſe falſitas
facti: quia magis pretendit illud quod
eſt in anima q̄ falſitas verbi. ſed mēda
cium ſiue ſimulatio in facto non ponit
ſemper eſſe peccatum: ſicut patz in illo
facto Dauid p̄mo Regum.xxj. caplo:
qui coram Achis ſimulabat ſe furere.
Jehu etiam.iiij.Reguz ſimulabat ſe co
lere baal: cuius tamen electores voluit
deſtruere. nec in illa ſimulatiōe vitupe
rabatur.ſ; magis laudabatur: quia vi
debatur habere zelum dei cōtra baal.
¶Cōtra eſt Auguſtinus in libro de mē
dacio. ꝛ adducuntur auctoritates eius
in littera. Preterea ꝙ om̄e mendaciū
ſit peccatū mortale probo:quia eſt con
tra illud preceptū. Nō facies alij quod
tibi non vis fieri. nullus autem vult ſe
decipi a proximo quādo proximus de
bet ſibi exprimere cōceptum ſuum. igi
tur nec alteri debet alter facere. ¶Pre
terea:quicquid eſt contra aliquam vir
tutem neceſſariā vel eius actum eſt pec
catum mortale.mendaciū eſt huiuſmo
di: quia eſt contra veracitatem que eſt
virtus cōtenta ſub iuſticia.verax enim
cōmunicat proximo quod eſt cōmuni
candum.ſ.conceptū cordis ſui ſicut eſt:
mendax autem nō: ſed ſubtrahit illud
quod in loquendo debet cōmunicare:
quia ad hoc loquitur vt conceptum ſu
um exprimat: ꝛ illud non exprimit:ſed
oppoſitum. Preterea mentiri eſt abu
ti voce:quia ad hoc voceſ inuente ſunt
ſm̄ Platonem in Thimeo: vt preſto fi
ant voluntatis indicia.mentientes aūt
non vtūtur vocibus tanq̄ indicijs vo
luntatis ſed oppoſiti. ¶Preterea: hoc
vidētur dicere auctoritates quedā Au
guſtini in libro predicto que adducunt
in littera.

In iſta queſtiōe te

netur cōmuniter ab om̄ibus ꝙ ipſum
mendacium eſt peccatuz: quod ꝑſuade
tur ratiōe Auguſtini libro cōtra mēda
cium: Stultum eſt credere illi cui licet
mentiri.ſed multis eſt credendum:alio
quin totaliter periret ꝯuictus humanꝰ
ꝛ manifeſtatio conceptuū ꝛ affectionū

mentis. igit illis quib' eſt credendū nō
licet mentiri. Ratio aūt quare hoc eſt
ponitur diuerſa a diuerſis. Quidaʒ di
cunt ꝙ ideo neceſſario mendaciū ē pec
catum: quia neceſſario auertit a deo q̄
eſt veritas: ⁊ mendaciū eſt cōtra verita
tem. Sed cōtra: mendaciū non oppo
nitur immediate ꝑme veritati. ſed veri
tati alicuius rei de qua loquens menti
tur. ſicut igitur malicia oppoſita alicui
bono creato nō neceſſario auertit a bo
no increato: ita nec falſitas oppoſita cu
icunqʒ veritati imptinenti ꝑme verita
ti auertit a ꝑma veritate.

Aliter dicitur ꝙ act' dicit

bon' vel malus in genere moris ex ob
iecto: qꝛ gen' ſumit a potentia: ⁊ ē etiaʒ
potentiale reſpcu differentiarū. Primū
aūt ꝓpter quod actus cōſtituitur in ge
nere moris vt vlteri' poſſit determina
ri ꝑ alias circūſtantias quaſi ꝑ differen
tias: eſt obiectū. nam vltra bonitatē na
ture quā habet actus ex quidditate ſua
primū quod determinat ipm vt ſit mo
ralis potentialiter ⁊ materialit eſt obie
ctum. Tunc ad ꝓpoſituʒ dicit ꝙ actus
malus ex genere nunq̄ pōt eſſe bonus:
qꝛ nulla circūſtantia adueniens poteſt
tollere maliciaʒ illam que habet ex ꝑ ſe
obiecto: quia om̄is circūſtantia preſup
ponit obiectū. mentiri eſt actus malus
ex genere: quia trāſit ſuꝑ materiā diſcō
uenientem actui. Nā materia ꝯueniens
actui loquendi debet eſſe verū vl' credi
tum eſſe verū. In mentiēdo autē eſt mā
oppoſita. Cōtra hoc: nō magis eſt ma
teria indebita locutionis qn̄ creduntur
om̄ia eſſe falſa: q̄ ſit illicita materia oc
ciſionis mors hominis innocētis ⁊ vti
lis reipublice. ſed ſtantib' iſtis ꝯditioni
bus ex parte materie. ſ. hominis ⁊c. po
teſt fieri licitū occidere talem hominēʒ
puta ſi deus reuocet illud p̄ceptū: Non
occides. ſicut dictuʒ eſt in queſtione p̄ce
dente. ⁊ nō ſolum licitū ſed meritoriuʒ
puta ſi deus p̄cipiat occidere: ſicut p̄ce
pit abrae de iſaac. igit a ſimili vel a ma
iori poteſt fieri licitum ꝓferre oratōem
creditā eſſe falſam ſi p̄ceptum reuocet.
qd̄ vī eſſe de nō decipiēdo: ſic ſi reuocet
p̄ceptum de nō occidēdo. minus. n. ma
lum eſt auferre ꝓximo opinionē veraʒ
vel occaſionaliter generare in eo opini
onem falſam q̄ auferre ſibi vitā corpo
ralem: immo nō eſt quaſi compatio.
Cōfirmatur: qꝛ ſi mentiri hēat neceſſa
rio maliciā ex hoc ꝙ tranſit ſuꝑ talem
materiaʒ. igit mentiri nō ꝓhibetur per
p̄ceptum ſecūde tabule: quia in ſecūda
tabula nō ꝓhibētur niſi mala ꝓximis
Iſtud aūt per ſe nō eſt malum tm̄ quia
nocet ꝓximo: quia tūc vt argutū eſt cū
ſit minus malum q̄ occidere hominē:
ita eſſet poſſibile ꝙ hoc nō haberet rō
nem mali ſicut illud: immo poſſibilius
igitur eſt cōtra p̄ceptuʒ ꝑme tabule: qd̄
nō videt ꝓbabile: quia non auertit im
mediate a deo: ſicut nec act' oppoſitus
hʒ immediate deū pro obiecto loquen
do de aliquo vero indifferente. Prete
rea: ſi dicens hanc oratiōem ille currit
eſſet deceptus: ⁊ crederet illud eſſe verū
actus dicendi tranſiret ſuꝑ eandē mate
riam ſicut ſi nō eſſet deceptus: et tn̄ cre
dens eſſe verū quod dicit nō peccat. igi
tur nō eſt ibi malicia ex obiecto ſuꝑ qd̄
tranſit.

Aliter dicitur ꝙ mentiri

ex ratione ſua dicit intentiōem malam
qꝛ intentiōem decipiendi. lʒ aūt aliqui
actus nō includentes intentiōem malā
poſſint aliqn̄ eſſe boni ex aliqua bona
circūſtantia: actus tn̄ includens ſecū in
tentionem malā nunq̄ pōt eſſe bonus:
quia includit formaliter malum velle.
ita eſt in ꝓpoſito. Hoc pōt exponi ſic:
quia lʒ actus poſitiu' ⁊ malicia nō ſint
vnū per ſe nec in cōceptu: poteſt tn̄ ali
quod nomen imponi ad ſignificanduʒ
nec actū ſolum nec deformitatem illā:

ſed totum ſimul. ſicut hoc nomen adul
terium impoſitum eſt ad ſignificanduꝫ
non tantum actum naturalem coeūdi
ſed cum deformitate ſcilicet cum aliena
Et hoc nomen furtum impoſitum ē ad
ſignificandum non ſolum acceptionem
alicuius rei aliene: ſed etiam contra vo
luntatem eius cuius eſt. ⁊ cuiuſcunqꝫ al
terius ſuperioris domini. talia tota im
portata per huiuſmodi nomina non vi
dentur poſſe eſſe bona. ſed illud quod ē
ibi ſubſtractum puta actus coeundi vł
accipiendi talem rem. poſſibile eſt eſſe ſi
ne tali deformitate. Ita in propoſito li
cet ꝓlatio talium vel talium quorūcun
qꝫ ſignificatorum poſſit eſſe ſine pecca
to. tamen prolatō eorum cum conſcien
tia oppoſiti. ⁊ per conſequens cum intē
tiōe fallendi non poteſt eſſe ſine peccato
quia includit actum ſubſtractum cū cir
cumſtantijs ipſum neceſſario deformā
tibus. ¶ Aſſuptuꝫ patet: quia iſtā ora
tōnem ſi dix. quia neſcio eum ero ſimił
vobis mendax protulit chriſtus ſed nō
aſſertiue. quecunqꝫ etiam verba latina
quantūcunqꝫ falſa poſſet vnus grecus
ꝓferre ſine peccato.

Secundo nidēduz

eſt quale peccatum ſit mendacium. et li
cet diſtinguatur multiplex mendacium
ad propoſitum tamen ſufficit diſtinctō
trimembris. ſ. pernicioſum: officioſum:
⁊ iocoſum. Pernicioſum eſt quod uel ē
nociuum ex ſe. uel nocet cui mentior vł
de quo mentior. ⁊ ſi nocumentū eſt q̄n
tum ad religionem chriſtianam: puta
circa fidem uel mores tunc eſt peccatuꝫ
mortale. ſi quantū ad vitam corporalē
vel quantū ad fidem coniugalē non ſer
uandā ſibi. uel quantū ad ꝑſonam vł per
ſonas quantūcunqꝫ uel qualitercunqꝫ
ſibi cōiunctas auferendas uel quantum
ad alia bona tēporalia ſm ꝙ plus ⁊ mi
nus nocet: quod penſat ex bono cuiꝰ eſt
ablatiuum ſm hoc penſatur grauius ⁊
minus graue. ⁊ vniuerſaliter omne tale
mendacium ex deliberatōe dictuꝫ ē pec
catum mortale cuicūqꝫ. ꝓhibetur eniꝫ
ſimpliciter illo ꝑcepto: Nō dices cōtra
ꝓximum tuum falſum teſtimoniū. nō
enim teſtimoniū eſt ꝑciſe in iudicio: ſed
q̄n aliquis ex certa deliberatiōe aſſerit
qꝺ ignorat vł cuius oppoſitū ſcit. Qui
cunqꝫ igit cum intentōe decipiendi illū
cui ꝓfert oppoſitū eiꝰ qꝺ ſcit vel credit
eſſe verū: ⁊ ſic dicendo intendit nocere
illi cui loquit vel de quo loquitur: dicit
falſum teſtimonium contra ꝓximum.
Utrum aūt indeliberatio excuſet tāge
tur queſtione ſequenti. Officioſuꝫ eſt
quod nulli nocet ⁊ alicui vtile eſt. Jo
coſum aūt nō eſt narrare fabulam de q̄
om̄es audientes ſciūt ꝙ nō eſt verum:
nec narratur tanq̄ verum vbi nec audi
ens decipit: nec loquēs intendit decipe:
nec ſermo eſt de ſe deceptus: quia non
eſt talis qui ſit natus credi ab audienti
bus: ſed magis vt ſciatur eſſe dictū ſine
opinione faciēda alicui de veritate. ſed
mendaciū iocoſum eſt q̄n aliquis iocā
do intendit decipere: ita ꝙ deceptus ve
re decipit: nō tn̄ in aliquo i quo ſibi no
cumentū magnū inferat: in quo etiā io
cantur illi qui ſciūt ipm decipi. ⁊ ſimlr
pōt ipe iocari: queādmodū dicit Aug.
fuiſſe de mendacio Joſeph qui veracit
voluit decipe fratres ſuos in verbis ſu
is dicens: Exploratores eſtis ⁊c̄. tn̄ ipſe
qui ſciuit veritatē iocari potuit de ipſo
rum deceptōe ⁊ timore quē incurrerūt
decepti. ⁊ ſi qui alꝗ hoc ſciuiſſent perce
piſſent tandē ipm nō ſerioſe ſed iocoſe
fuiſſe locutū. De iſtis duobꝰ officioſo
⁊ iocoſo cōcedit cōiter ꝙ neutrū eſt pec
catum mortale in viris imꝑfectis: quia
neutrū ex ſe eſt cōtra charitatē. nec con
tra aliquid de ſe requiſitū ad ſtatū tali
um ꝑſonarū. ſed in viris ꝑfectis dicit a
quibuſdā vtrūqꝫ eſſe pcc̄m mortale: qꝛ
auferūt eis auctem ne credatur eis: ⁊ in
hoc faciunt ſtatū ſuū vileſcere: ⁊ etiam

obſunt audientibus ꝓpter ſcandalum.
Cōtra illud ſecundū arguitur: q̄a nul
la circūſtantia facit quod eſt veniale in
vno eſſe moꝛtale in alio: niſi ille ali9 ne
ceſſario obligetur ad illud ad quod nō
obligatur alter. ſed vir pfectus nō obli
gauit ſe ad v̄itatem ſeruandā in verbis
aliquo voto vel iuramento plus q̄ qui
cunq; chꝛiſtianus. igitur circūſtantia p
ſone ex quo ipa nō eſt ſpecialiter obliga
ta nō transſert veniale in mōtale. ¶ Hic
poteſt dici diſtinguendo: q̄ quedā eſt p
ſona perfecta in ſtatu perfectiōis exercē
de ſicut p̄latus. quedam in ſtatu pfecti
onis acquirende: vt religioſus. De pri
ma perſona poteſt cōcedi q̄ exercendo
actus qui cōpetunt ſibi ratōe talis ſtat9
perfectōis: puta docere: iudicare: p̄dica
re: vtrūq; mendaciū eſſet in eo peccatū
moꝛtale: q̄a aufert auctoꝛitates doctri
ne quam p̄dicat: iuxta illud Auguſ. in
epiſtola ad Hieronymū. Si ad ſcriptu
ras ſacras admiſſa fuerint quantūcūq;
iocoſa mēdacia: nihil remanet in eis ſo
liditatis: puta ſi p̄latus p̄dicans miſce
at mendaciū iocoſum: nihil ſoliditatis
remanet in doctrina illa. pōt enim qui
libet dubitare de quocūq; dicto ab eo
ſicut de mendacio. vel qua ratione nō
aſſentiret illi mendacio iocoſo: pari ra
tione nec alij dicto ab eo: ⁊ ita pibit au
ctoꝛitas doctoꝝ in docendo: ⁊ vtilitas
populi audientiſ. cōſimiliter peribit au
ctoꝛitas in iudicio ſolenni. et intelligo
ita q̄ illud mendacium nō percipiatur
eſſe dictū ſeoꝛſum ab actu docendi vel
iudicandi. dū enim aliquis ſedet ad iu
dicandum poteſt aliquā truſam miſce
re que ex modo loquendi ſcitur nō eſſe
de iudicio. videtur tn̄ q̄ vnicum mēda
cium iocoſum vel officioſum nō impe
diat auctoꝛitatē docentis vel iudicātis
ſed tale mendacium frequentatū vel cō
ſuetudo ſic mentiendi. ſed tūc cum ſm
iura binus actus inducat cōſuetudinē:
ſequitur q̄ actus ſecūdus ſit peccatum
moꝛtale: ⁊ nō pꝛimus: cū tn̄ ſecūdus ſit
om̄ino ſimilis p̄mo vt videt̄ ſm om̄es
circūſtantias: q̄cquid ſit de vno vel de
pluribus: ſaltem vti talib9 mēdacijs in
actibus alijs a p̄dicando ⁊ iudicando:
nō eſſet eis peccatū moꝛtale excluſa ra
tione ſcandali. Sed de illo qui habet
ſtatum perfectōnis acquirende nō exer
cende videt̄ aliud dicendū: q2 talis non
videt̄ obligat9 ad aliqua que ſunt perfe
ctionis plus ceteris niſi ad illa q̄ vouit.
nō enim aſſumpſit ſtatū cure paſtoꝛal̄.
⁊ ideo nec actū pertinentem ad pſonaꝫ
talem. igitur talis ſi nō exerceat actus p
fectionis: cuiuſmōi ſunt docere: p̄dica
re ⁊ hmōi. nō videtur plus peccare mō
taliter in mēdacio officioſo vel iocoſo
q̄ alius chꝛiſtian9: niſi foꝛte ꝓpter ſcan
dalum: q2 impfecti poſſunt magis ſcan
daliçari de mendacio talis pſone q̄ per
ſone cōmunis. ſed facta nō debent indi
cari eſſe talia qualia ſunt ex ſcādalo cō
ſequente vel nō conſequente vniuerſali
ter enim ſm legem euangelicā vitanda
ſunt quecunq; ſcandala puſilloꝝ: ſm il
lud Matth. Ue homini illi p quem. ſ.
ve. ſcādala aūt phariſeoꝝū nō data ſed
accepta nō ſūt vitāda: iuxta illud mat.
dicentib9 diſcipulis: Scis quia phariſei
audito hoc verbo ſcandaliſati ſūt. Re
ſpondit chꝛiſtus: Sinite eos abire. ceci
ſunt ⁊ duces cecoꝝ. ſiue igit̄ in factis in
differentib9 ex ſe quale eſt comedere car
nes: de quo aplus. j. Cozinth. Si frater
meus ſcandaliſat̄ nō mādu cabo carnes
in eternuꝫ. ſiue in factis que habent ali
quam maliciā puta venialem: tn̄ nata
ſunt ſcandaliſare occaſionalit̄ puſillos
p̄ſentes vitanda ſunt ꝓpter ſcandalum
Sed p hoc nō poſſumus iudicare qua
le ſit iſtud factū ex natura facti in ſe. q̄n
tum eſt igitur ex natura mēdacij offici
oſi ⁊ iocoſi in factis ſecūdo modo dict̄
nō videtur q̄ talis obliget̄ ex ꝓfeſſione
ſua ad vitandum tale pcc̄m plus q̄ qui
cunq; chꝛiſtian9. veruntn̄ ſi ratio recta

dictet ꝙ actus eius vnic⁹ vel frequentatus ſit ſcandalū audientibus: ꝙuis cōſimilis actus in alio nō eſſet ſcandaliſatiuus: ille tenetur ex charitate ꝓximi vitare ſcandalū: ſicut tempe perſecutiōis tenetur paſtoꝛ nō fugerẽ quādoqꝫ: iuxta illud Johan. Mercenarius autē ⁊ qui nō eſt paſtoꝛ vidit lupum venientem ⁊ fugit ⁊c̄. quod auguſtin⁹ bene ptractat in epiſtola illa: quere quoli. xv. q. xviij

¶ Alius aūt qui eſt in ſtatu perfectōnis acquirende ⁊ qui nō eſt paſtoꝛ: nō tenetur ex neceſſitate nō fugere ſi poteſt aliṫ fieri: ſed tenetur nō ſcādaliſare ꝓximū fugiendo: ⁊ quādoqꝫ eius fuga ſcandaliſatiua eſſet: quādo fuga infirmi nō eēt ſcandaliſatiua. Judicarēt enim ꝓximi ex fuga eius exquo talis qui talez viaz eligit nō exponit vitam ſuam ꝓ fide defendenda: non eſt vita exponenda pro tali cauſa: vel quia non bene ſentit de fide.

Ad argumēta. Ad

primum dico ꝙ abꝛaam non dixit contra illud quod habuit in mēte. Nam ſicut refert Joſephus i libꝛo antiquitatū dum iret ſolus cum filio relictis pueris infoꝛmauit eum qualiter fuerit miraculoſe conceptus: ⁊ qualiter ſi eſſet immolatus deus cum miraculoſe reſuſcitaret ⁊ hoc creditur firmiter expectaſſe: quia non dubitauit de ꝓmiſſione dei. in Jſaac vocabitur tibi ſemen ipſe igitur licet intenderet immolare Jſaac. credebat tamen illum miraculoſe reſuſcitandum a deo ⁊ ſecum reuerſurum ad pueros. vnde etiam cum dixit reuertemur ad uos dixit quod habuit ī coꝛde. nec eſt imponendū faciliter mendacium aliqͦd abꝛae cuius vita fuit ualde exemplaris. ¶ Ad illud de iacob licet aliqui conenṫ multū ſaluare eum ⁊ aliquos patres ueteris teſtamenti nō fuiſſe mentitos. cum tamē in alīẏs concedant eos habuiſſe legez imperfectam ⁊ gratiam modicaz reſpectu noſtri qui ⁊ legem habemus perfectam ⁊ gratiam ſuperabundantem. ⁊ de nr̄is non negatur aliquando mentiri uel fuiſſe mentitos non videtur multum rationabile negare illos quādoqꝫ fuiſſe mentitos uel potuiſſe mentiri. ꝙ ſi ita eſt et ſi laudemus bona facta coꝛum ⁊ illa ſumamus in exemplum. mala autem nec recipimus in exemplum nec pertinaciṫ excuſamus. dicitur tamen ꝙ tales ſmones poſſunt figuratiue intelligi: uel ſub alio intellectu ꝙ̄ verba pꝛimo expmant Sed circa tales intellectus non opoꝛtet immoꝛari. ¶ Ad illud tamē de ioſeph quia ipſe erat perfect⁹ ſeruatoꝛ legis diuine: poteſt dici ꝙ eius mendacium cōtra fratres non fuit niſi iocoſum: quod patet ex euentu. in fine eniꝫ aperuit fratribus veritatem: ⁊ interim dum terruit eos puniuit eos ſm quod meruerant puniri. illa enim pꝛoditio qua vendiderunt eum in egyptum bene meruit non tm̄ illo timoꝛe: ſed maioꝛi pena puniri.

Ad aliud de Raab ⁊ Rachele ⁊ obſtetricibus non opoꝛtet eas excuſare. non enim in ſcriptura cōmendatur factum earum ꝙtum. ſ. ad mendacium: lꝫ prudentia ipſius Raab qua ſibi ⁊ ſuis ꝓcurauit ſalutem cōmendetur. Quod autem dicitur de obſtetricibus ꝙ deus edificauit eis domum: de hoc ſunt opiniones: ſicut recitat magiſter hiſtoꝛiarum ſuper illum locum. et foꝛte illa eſt pꝛobabilioꝛ que dicit illas habuiſſe bonuꝫ motum pietatis: ⁊ propter illum remunerauit eas deus tempaliter: quia peccatum annexuꝫ demeruit ne remunerarentur eternaliter. ¶ Uel pꝛobabilius dici poteſt ꝙ mendacium illud fuit officioſum: quia vtile ad ſalutem paruulorum iudeoꝛum ⁊ nulli nociuū: ⁊ deum remuneraſſe eas ꝓ bono motu: ⁊ tamē non abnegaſſe eis vitam eternam pro illo peccato quod erat in eis veniale.

¶ Sed tunc eſſet dubium: ſi quandoqꝫ

eligendū ſit mendaciū veniale cum ma
gno motu pietatis: an ſimul vtrūqꝫ fu
giendum. 2m videt̄ q2 veniale nullo mō
eſt eligendū vel eliciendū. Primū vide
tur ꝓbari quia veniale delebit̄ qualiter
cunqꝫ vel in vita iſta vel poſt. mot⁹ aūt
magnus qui eſt magnuʒ merituʒ meret̄
aliquem gradū premij qui erit eternus
ſed ꝓpter qualecūqꝫ malū quod eſt ex
ſe tempale nō videtur obmittenduʒ ali
quid quod ē ex ſe cauſa eterni boni. ¶
Hanc queſtionē dimitto. ¶ De obſtetri
cibus aūt teneri poteſt ad ꝓpoſitum ꝙ
nō peccabant niſi venialiter: quia men
dacium earū erat penitus officioſum ⁊
mot⁹ pietatis ſi fuiſſent ibi alia requiſi
ta ad meritū: fuiſſet meritoꝛi⁹ vite eter
ne. ⁊ etiā alicuius boni tempalis: q2 de
us ꝓ tempe illo remunerauit electoꝛes
ſuos bono tempoꝛali. ¶ Ad illud de Ju
dith dicit̄ ꝙ ipa in nullo mentiebat̄: q̄a
verba illa exceſſiua que dixit: nō dixit
holoferni ſed deo. nō tenebatur aūt ne
ceſſario loqui extraneo ſm intentiōem
recipientis: ſed poterat loqui ſm ꝓpriā
intentiōem loquentis. loquendo tn̄ pre
lato cui tenet̄ bona fide loqui: ⁊ reſpō
dere dicitur ꝙ opoꝛtʒ loquentē loqui ⁊
reſpondere ad intentiōem querētis: ita
ꝙ ſi ei reſpōdendo dicat aliqua verba
que ſunt falſa ſi dirigant̄ ad audienteʒ.
vera aūt ſi dirigātur ad deū: nō loquit̄
veraciter: quia in caſu illo nō licet allo
qui deum. Sed hoc poſito nihil vide
tur certū in humana loquela: nec aliq̄s
videret̄ habere certitudineʒ de loquela
ꝓximi loquentis. ſi enim nullus videt̄
mentiri quicquid dicat in ſecūda perſo
na: dū tn̄ illud poſſit verificari dirigen
do illud in deum ⁊ nō ad extraneū: tūc
nō dicendo tibi veruʒ poſſum eſſe ino
bediens vel mentiens. nō dicendo autē
extraneo nō ero inobediēs vel mentiēs
Sed nō videtur quomō ſim plus men
tiens loquendo tibi q̄ alteri. ſic igit̄ ver
ba iſta exceſſiua dicta ibi nō vident̄ ra
tionabiliter poſſe ſaluari. Aliter dicit̄
ꝙ nō videtur magnū incōueniens cōce
dere eam fuiſſe mentitaʒ officioſe genti
ſue ſed ꝑnicioſe illi cuius moꝛtē intende
bat. iſta tn̄ officioſitas p̄fertur illi ꝑnici
oſitati: quia bonuʒ rei publice maxime
colentis deū: p̄fertur bono tempali pri
uate ꝑſone: maxime infidelis. Huic etiā
obuiat ꝙ in bellando cōtra quencunqꝫ
opoꝛtet ſeruare fidem: ita ꝙ infidelitas
vel mendaciū cuiuſcunqꝫ chꝛiſtiani in
bello cōtra infidelem damnat̄: lʒ poſſit
vti aliquib⁹ cautelis belli que per ſe nō
repugnāt veritati: nec includunt mēda
cium. Ipa etiam ſe oꝛnauit ea intenti
one vt holofernes caperetur in aſpectu
ſuo: ⁊ hoc volēdo ipm velle peccare ſe
cum moꝛtalit̄: ⁊ velle aliū velle peccar̄
moꝛtaliter eſt peccatū moꝛtale. vn̄ non
videt̄ om̄ino certum ꝙ excuſata ſit ab
om̄i peccato mōtali. ⁊ lʒ factū eius nar
retur in ſcriptura ⁊ recitetur in eccleſia
tanq̄ laudabile q̄tum ad aliqua q̄ erāt
ibi religioſitatis: aliq̄ tn̄ ibi annexa nec
laudant̄ nec licēt. Ad vltimū de ſimu
latione. dico ꝙ aliquis pōt ſimulare ꝑ
aliqua ſigna ꝓbabilia oſtēdendo ſe ha
bere aliqua bona que nō habet: vt per
genuflexiones ⁊ oꝛatōes pōt oſtendere
deuotiōem ſibi ineſſe que nō ineſt. ⁊ ta
lis ſimulatio eſt hypocriſis ⁊ eſt pcc̄m.
Alio modo pōt aliquis ſimulare mala
nō ineſſe ſibi: ⁊ hoc dupliciť. vel oſtēden
do ſigna oppoſita illis malis. vel nō o
ſtendendo ſigna que cōiter ꝯſueuerunt
ſequi mala illa. Primū iſtoꝝ videt̄ per
tinere ad hypocriſiʒ: puta ſi aliq̄s luxu
rioſus audiēs loqui de mulieribus ſpu
at in ſignū caſtitatis: oſtendēs ſe habeř
oppoſitū in coꝛde. 2m nō eſt aliq̄d ma
lum: imo ſicut pōt eſſe laus in malo eſt
laudabile: quia vituꝑabile eſt p̄dicare
peccatū pꝛopꝛiū: eo modo quo dicit̄ ō
quibuſdā: Peccatū ſuū ſicut ſodoma p̄
dicauerunt nec tacuerūt. etſi. n. malum
ſit eſſe malus interius in coꝛde. addere

tamē malū ſignū exterius eſt addeꝛ ma
lum malo. In indifferentibus aūt pōt
aliquis facere aliqua facta que ex natu
ra ſua ſunt ſigna alicuius. ſicut ſudaꝛ ex
natura rei eſt ſignū fatigatōis. uel alicu
ius reſolutōis corꝑalis: ⁊ aliqua que ex
natura rei non ſunt ſigna. ſ; ſcit ea cōci
pi a circūſtantibus tanꝙ ſigna: ſicut ſpu
mare. ita ꝙ ſaliua decurrat ꝑ barbaꝫ ex
natura ſua nō eſt ſignū inſane mētis. tū
pōt aliquis ſcire illud iudicari a circum
ſtantibus tanꝙ ſignuꝫ furie: puta qꝛ ta
lia ꝯſueuerunt eſſe ſigna furioſoꝝ in ter
ra illa. Vniuerſaliter ergo ꝺ ꝓma ⁊ ſe
cunda ſimulatōe dico ꝙ ſunt peccata ⁊
frequenter mortalia: qꝛ ypocriſis. Sīla
tio tertia dūmodo aliud maluꝫ nō ꝯco
mitetur eſt laudabilis. ita ꝙ homo non
oſtendat vnum malum per aliud malū
In indifferentibus ſimulatio ꝓma: i ali
quibus licet eſſet forte mala nō tū graui
ter: puta ſiquis poſſet ſe facere ſudare ſi
ne labore ꝑuio: ſicut quidam ioculato
res vtunꞇ ſuis corporibus ad aliqͦs mo
tus ſignificantes aliquas diſpoſitiones
que non inſunt eis nec ꝑceſſerunt. Sīla
tio quinta que eſt ſecunda in indifferen
tibus nullum peccatuꝫ eſt: ⁊ talis fuit ſi
mulatio dauid. ſimulationē vero iheu
non oportet excuſare: quia preter illam
ſimulatōeꝫ que forte poſſet excuſari ad
duxit mendacia. d. ſacrificiuꝫ mihi ma
gnum eſt Baal. quod mendaciū lꝫ ſꝫm i
tentionē ſuā eſſꝫ quodāmodo officioſū
quia deſtructiuū cultus Baal. tū ex rōe
ſua erat pernicioſum. nō ſolū quia ꝓcu
ratiuū mortis illoꝝ. ſed etiā ꝓuocatiuū
quantū erat ex ſe ad cultū Baal. Et licꝫ
ipſe ꝯmendeꞇ inquantū deteſtabaꞇ et ꝑ
ſequebaꞇ cultū Baal. vituperaꞇ tū quia
non receſſit a cultu Hieroboam. nec fu
it verus cultor dei iſrael.

Hinc de per

iurio. Circa iſtā. 39. diſt. in
q̄ magiſter agit de ꝑiurio.

Queritur vtꝝ omne ꝑiurū ſit peccatū
mortale. Q non: quia poteſt quis iura
re quod illicitū eſt implere: quod auteꝫ
eſt de ſe illicitū nō fit licitū ꝑ iuramētuꝫ
igitur poſt iuramentuꝫ illud remanet il
licitū. ⁊ ita implendo quod iurauit pec
cat mortaliter. igitur nō implēdo illud
non peccat mortaliter: quia nullus eſt ꝑ
plexus in lege chriſtiana: ut. ſ. faciendo
aliquid uel nō faciendo peccet mortaliꞇ
quod videꞇ dicere ꝑplexum: ⁊ tamē iſte
nō implendo quod iurauit ꝑiurat. igiꞇ
illud ꝑiurare non eſt pctm̄ mortale. Ꝑ
grauius eſt iurare per deum ꝙ ꝑ euāge
lium: ſicut patet per ſaluatorē Matth.
v. Maius eſt iurare per templum ꝙ ꝑ
aurū: quia maius eſt templum quod ſā
ctificat aurū ꝙ aurū quod ſanctificatur
per templū: ⁊ hoc quantū ad reuerenti
am. igitur ſi periurare ē peccatuꝫ morta
le: ꝑiurare ꝑ deū erit maximū peccatuꝫ
mortale. igitur cōes ꝑſone tota die pec
cant mortaliter: quia ꝓ nihilo habēt iu
rare per deū: etiam aſſerendo falſuꝫ: qͦ
videꞇ durum. ¶ Preterea. non omne iu
ramētū ꝓmiſſoriuꝫ obligat neceſſario.
igiꞇ nec periuriū eſt peccatum mortale.
Antecedēs ꝓbaꞇ ꝓmo de iuramento co
acto: extra de iureiurando. quere. de iu
ramēto aūt doloſo pꝫ ꝙ iurans nō intē
dit ſe obligare. nullus autē ſe obligat ni
ſi intēdat ſe obligare. de iſtis duobus ſi
mul ꝓbaꞇ per ſimile de matrimōio. nā
ꝯſenſus coactus ⁊ doloſus nō obligant
aliquē uel aliquā ad matrimoniū. ꝺ iu
ramento incauto ꝓbaꞇ: quia ſi impleat
illud fit in peiorē exitū. igiꞇ malum ē im
plere. ¶ Contra Exo. xx. Non periura
bis: reddes aūt dño deo tuo iuramenta
tua. ⁊ in pſalmo. Vouete ⁊ reddite ⁊c.

In queſtione iſta

ꝓmo videndū eſt de ratōne iuramēti. ⁊
ſcḋo ex hoc ꝙ ꝑiuriū eſt pctm̄ mortale
3° de diſtinctōe iuramenti: ⁊ q̄liter iura
mēta ſint pctā. Quantū ad ꝓmū dico

ꝙ iuramentū eſt aſſertio dicti humani
ꝙ ipm ſit uerū: ⁊ hoc ultimate. iuxta il-
lud ad hebre. 12. Omis ꝯtrouerſie finis
eſt iuramentū. homo eni ſciens hoiem
eſſe mendacē ⁊ ignorantē. ⁊ ꝑ ꝯñs poſſe
fallere ⁊ falli: nō pōt certam fidem adhi
bere dictis ſuis: ⁊ ideo inuentus eſt mo
dus aſſerendi dicta adducendo aliuꝫ in
teſtem qui eſt verax ⁊ ſciēs: qui nec falle
re nec falli pōt: quod fit dū in iurando
adducit in teſtem aſſertiōis iurantis ipe
deus qui ſcit veritatē ⁊ mentiri nō pōt
Et ex hoc ſequitur ꝓpoſituꝫ de piurio:
quia adducere deū tanꝙ teſtē falſi eſt fa
cere irreuerentiam deo uel adducere eū
tanꝙ ignorantē veritatem: ⁊ ita nō om
niſcientē. uel adducere eū tanꝙ volentē
teſtificari: qđ falſum eſt. vtroqꝫ aūt mō
fit irreuerentia deo immediate ꝯ illđ p̄
ceptū p̄me tabule. Nō accipies nomen
dei tui in vanū. ⁊ ideo vtroqꝫ modo ſi
ex deliberatōne fiat eſt peccatum mor-
tale.

Sed hic ſunt duo

dubia. Unum an indeliberatio excuſet
a peccato mortali. Scđm an adducens
deum in teſtem mō p̄dicto ad aliqđ qđ
credit eſſe veruꝫ: lꝫ nō ſit. puta ad aliqđ
de quo habet aliquā opinionē. ⁊ magis
aſſentit illi pti ꝓ qua iurat peccet mor-
talit. ¶ Quantū ad p̄m cōit conceditur
ꝙ vnicū piuriū leue non eſt peccatū mō
tale. tamen ex conſuetudine piurare eſt
peccatum mortale. ⁊ hoc videt poſſe po
ni: quia habitus generatus ex multi acti
bus inclinat ad grauiorē actuꝫ ꝙ ſint p̄
cedentes. ¶ Contra hoc. ſi p̄mus actus p̄
iurandi non eſt peccatū mortale. igr nec
ꝗcunqꝫ alius etiā ex quocūqꝫ habitu fi
at: quia habitus inclinans non pōt facē
grauiorē culpā. Nam ſiquis acquiſiuit
magnū habitū incōtinentie ⁊ poſtea pe
nitet ſi poſt penitentiā habeat aliquem
motū incōtinētie licet ad illū incliet ma
gnus habitus. nō tamē in eo eſt peccatū
mortale: immo nec grauius mortalit ꝙ
eſſet in alio nullū habitū hn̄te. ¶ Con
firmatur. quia habitus non poteſt eſſe
grauior ſi quā grauitatē hꝫ ꝙ actus ex ꝗ
bus generatur. cum ꝓprie loquēdo nul
lam grauitateꝫ culpabilē habeat niſi ex
actibus. cū igitur actus ex quibꝰ genera
tur ſint veniales. habitus iſte nō faciat
aliquā grauitatem mortalē in actibꝰ eli
citis ex habitu. Videtur ergo poſſe di
ci ꝙ habitus uel ꝯſuetudo nihil facit ad
ꝓpoſitū. Sed piurium ex pleno ꝯſenſu
eſt ꝯ p̄ceptū p̄me tabule. ⁊ ꝑ ꝯñs imme
diate auertēs a fine vltimo. ⁊ ita nihil ꝯ
ficit ſibi de rōne peccati mortalis. Si aūt
fiat piuriū indeliberate quantūcūqꝫ fre
quent fiat. cum actus meritorius requi
rat ꝙ ſit plene humanus: ⁊ hoc eſt eſſe
ex plena deliberatōe. ⁊ actꝰ demeritoriꝰ
nō minus reqrat illud. nō eſt eni deus ꝓ
nior ad ꝯdemnandū ꝙ ad parcendū. pt
dici ꝙ illud piuriū indeliberatū etiaꝫ ꝗ
mōcunqꝫ iteratū nō eſt pctm̄ mortale.
¶ Aduertendū tn̄ ꝙ ſicut dcm̄ eſt ſupra
de virtuoſo ꝙ habet breuem deliberati
onē: que nō vł deliberatio q2 habet pru
dentiā magnā qua ꝓmptus eſt ad deli-
berandū: quaſi in tpe imperceptibili ita
poſſꝫ aliquis ex habitu oppoſito acqui
rere facilitatē deliberandi ꝓmpte ō op-
poſito. ⁊ quaſi in tpe in pceptibili. ⁊ tal
deliberatio eſſet ſufficiēs ad rōnem pec
cati: ſicut eſt ſufficiēs ad rōnem meriti.
Nō igitur diſtinguo quantū ad rōnem
peccati mortalis inter raritatem ⁊ freqn
tiam piurij. ſed inter deliberatōem ⁊ in
deliberatōem. ita ꝙ deliberatio concur
rēs reddit pctm̄ mortale. ⁊ hoc ſiue ſel
ſiue quotienſcūqꝫ. ⁊ indeliberatio excu
ſat ſiue ſel ſiue qtieſcūꝫ. Quātū ad 2m
dubiū dico ꝙ ille cui iurat aut ꝯcipit ex
lege poſitiua uel ex ꝯſuetudine iuramē-
tū tanꝙ ſimplr aſſertiuū iurati. aut nō
tanꝙ ſimplr aſſertiuū: ſed tanꝙ ꝓbabi-
liter inductiuū ad credenđ iurato. Pri-
mo mō dico ꝙ iurans quodcūqꝫ dubiū

hoc eſt qḋ nō eſt ſimpliciter certū peccat
mortaliter: quia ad ꝯfirmandū illḋ qḋ
aſſerit eſſe ſimpl'r certū ⁊ verū induc̄ de
um teſtem: cum tñ illud nō ſit ſimplicit̄
certū. Et hoc mō debent intelligi oīa
iuramenta illoꝝ qui iurant in iudicio.
ꝑ quoꝝ teſtimonio ꝯſueuit ferri ſentē
tia qualis ñ deberet ferri niſi illud aſſer
tum eſſet ut ſimpl'r certū. vbi grā. Sñia
mortis nō oꝫ ferri niſi ꝑ crimine certo.
igit̄ iurans illū criminoſū cū non ſit cer
tus de hoc quantūcūqꝫ ꝯiecturet cuꝫ eē
talē ꝓbabiliter. ⁊ iurās hoc in tali foro
ubi ex lege poſitiua uel ꝯſuetudine ſeq̄t
ꝯdemnatio ad mortē peccat mortaliter
Conſimiliter in foro quocunqꝫ ubi ex h
ꝙ aliquis ꝯuincit̄ ꝑiurantes ꝯdemnat̄
ut reus ſimpl'r. ibi. n. nō tm̄ fit irreuerē
tia nomini dñi ꝯ̄ p̄ceptū ꝑme tabule. ſꝫ
etiā eſt quid ꝑniciosū: qꝛ nociuū ꝓximo
¶ Et ſi dicas ꝙ eſt utile rei publice: alio
q̄n mali nimis multiplicarent̄. Reſpon
det deus iuſte qḋ iuſtū ē exequere. Sūt
eni quedā mala que nō ſunt puniēda ꝑ
hoīes ſed relinquēda vltiōi diuine: puta
oīa que hō ut hō nō pōt ſufficient̄ ſcire.
⁊ de quibꝰ nō pōt ſufficiēter docē verita
tē eo mō quo deberet doceri ad hoc ꝙ
iuſte ferret̄ ſnīa debita punitiua. nec in
iſtis ſunt culpabiles ſoli teſtes: ſꝫ etiam
iudex. Si tñ ipſe ſciat ꝙ ex cōſuetudine
teſtes nō teſtificant̄ ſub iuramento niſi
de credulitate. tūc nō oꝫ ferre ſnīaꝫ qua
lis eſſet ferenda ſi culpa eſſet ſimpl'r pro
bata coram eo. Scit eni ex cōſuetudine
culpā nō eſſe ſufficient̄ ꝓbatā coram eo
ut tali pena puniat̄. Si aūt ex lege poſi
tiua uel ex ꝯſuetudine habeat̄ ꝙ iurans
nō tenet̄ deponē de certitudine ſꝫ de cre
dulitate: qꝛ iuramentū hꝫ ꝑ credito. nō
aūt ſimpl'r ꝑ certo. tunc iurans non pec
cat dūmō ex ſignis ꝓbabilibus cōiectu
ret magis ꝑtem iſtā q̄ aliaꝫ: ſic hꝫ extra
de teſtimonio ⁊ ſcrutinio in ordine faci
endo. c. vnico. Dñs papa. Rñdet eni ꝙ
quātū humana fragilitas ſinit noſcere

ſcit ⁊ teſtificat̄ illum ad hꝰ officiū onꝰ eſ
ſe dignum: ut dicit papa ꝙ in tali teſtifi
catōe aliquē peccare nō credimus in ꝓ
motōnibus igitur talibus ſiue ad quaſ
cunqꝫ dignitates per electōnes fiendas i
quibuſcunqꝫ collegiis: puta in vniuerſi
tatibus ad magiſterium. in religionibꝰ
ad p̄latōem. uel ad aliquos alios actus
ſi ſit conſuetudo approbata ꝙ tales re
ſponſiones ſub iuramento p̄ſtito uel ſb
fide data uel ſub obedientia ꝓmiſſa nō
debent intelligi niſi de credulitate quan
tum ſinit humana fragilitas noſcere. cū
illū quē nō nouit indignū debeat eſtia
re dignum omnes taleſ reſponſiones de
bent intelligi de illo ſm ꝯſuetudineꝫ cō
munē nec reſpondētes peccant i aliquo
quāuis ſic promotus non ſit dignus ul̄
poteſt reſponderi cum additione illa:
quam ponit decretalis predicta: et non
ſimpliciter: ſcilicet quantuꝫ ſinit huma
na fragilitas: ⁊ in talibus etiam iudex ꝓ
mouens talem non peccat. quia con
ſuetudo eſt ut talis teſtificatio de credu
litate ſufficiat. hic enim fauor amplia
tur et odiuꝫ reſtringitur: iuxta illam re
gulam iuris: quia in condemnabilibus
oportet teſtem iurantem ſtricte dicer̄ ue
ritatem. ⁊ hoc certam: quia aliter non
eſſet propter eam ſententia condemna
tionis ferenda. ¶ Ad ſententiam uero
que fertur in fauoribus ſufficit iuramē
tum de credulitate. potiſſime vbi eſt ta
lis conſuetudo uel lex poſitiua in colle
gio iurare de credulitate: quia propter
veritatem ſic teſtificatam preſidens po
teſt promouere ad talem graduꝫ. Uni
uerſaliter autem ſiue in fauoribus ſiue
in odiis iurans de illo cuius oppoſituꝫ
magis credit. uel de illo d̄ quo eſt dubi
us. i. ꝙ non magis aſſentit vni parti q̄
alteri peccat mortaliter: quia adduc̄ de
um tanq̄ teſtem eius: quod neutro mō
eſt ſibi certum: quo deberet eſſet certuꝫ.
¶ Sed obiicitur contra hoc qḋ deū ē
ꝑiuriū eſſe ꝯ̄ p̄ceptuꝫ ꝑme tabule: quia

videt̃ ſm magiſtrũ q perturiũ ſit quod
dam mendaciũ: ⁊ ita cõtra illud prece
ptum ſecũde tabule: Nõ dices cõtra ꝓ
ximum tuũ falſum teſtimoniũ. Põt di
ci q in ꝑiurio eſt qñꝙ duplex peccatuꝫ
.ſ. mendacium tanꝙ m̃ale: ⁊ aſſumptio
nominis dei in vanũ: hoc eſt nõ ſolũ in
cludit mentiri ſed etiam irreuerentiaꝫ.
⁊ p̃mũ ꝑtinet ad ſecũdaꝫ tabulã: ſed 2ᵐ
formalit̃ ad primã: q2 irreuerentia ꝓhi
betur ibi. ¶ Põt etiaꝫ eſſe ꝑiuriũ abſꝙ
mentiri: puta ſi ſimpliciter dubitans iu
rat ꝑtem de qua dubitat: quaꝫ forte di
cendo nõ mentiret̃: quia nõ habꝫ oppo
ſitum in mente aut ſaltẽ in aliquo caſu
vbi iurãs tenet̃ eſſe certus: ꝑiurat ſi nõ
eſt ita cert⁹. ⁊ tñ ſi illud aſſereret ſine iu
ramento credens illud plus q̃ oppoᵐ:
nõ mentiret̃. Periculũ igit̃ eſt hic freq̃n
ter iuramentũ in ore: q2 in multis ſmo
nibus ſine iuram̃to nõ peccaret: vbi ad
dito iuramẽto peccat: ⁊ grauiter ſi fiat
ex deliberatiõe. propt̃ quod vtile eſt do
cumentuꝫ illud Mat. v. Sit ſermo ve
ſter: eſt eſt: nõ non.

De tertio articulo

dico q dictum humanũ vl̃ eſt de ꝑteri
tis ⁊ p̃ntibus quoꝝ eſt determinata ve
ritas. vel de futuris quoꝝ veritas eſt in
certa. De p̃mis quidem dĩ dictum aſſer
tiuum: ⁊ hoc extendendo aſſertionẽ ad
affirmatõem ⁊ negationem. In futuris
aũt cuꝫ ſit in ꝑtãte iurantis dicit̃ eſſe ꝓ
miſſorium: ⁊ ſm hoc cum iuramentuꝫ
ſit vtriuſꝙ dicti aſſertio: duplex ẽ iura
mentũ .ſ. aſſertoriũ ⁊ ꝓmiſſoriũ. vtrun
ꝙ tñ eſt obligatoriũ. Aſſertoriũ quidẽ
quia obligat̃ iurans ad dicendũ verũ:
ex quo talem teſtẽ inducit ad aſſertionẽ
dicti ſui. Promiſſoriũ: q2 obligatur vt
illud verũ eſſe faciat: ⁊ q2 aſſertoriũ nõ
obligat niſi ꝓ t̃pe ꝓ quo iuratur. iõ ap
propriate iuratoriũ dĩ. obligatio võ q2
reſpicit futuruꝫ: iõ appropriate iuramẽ
tum ꝓmiſſoriũ dĩ obligatoriuꝫ: q2 obli
gat ad factũ iuratum implendũ. Et aſſi
mulant̃ ille due ſpecies iuramẽti duab⁹
ſpecieb⁹ obligatiõis in ſophiſmatib⁹ .ſ.
poſitiõi ⁊ petitioni. Poſitio obligat ad
ſuſtinendũ poſitũ tanꝙ verũ. Petitio:
ad exequendũ petitũ in facto. ¶ Hic tñ
eſt vnũ dubiũ: vtrũ in iuramento pro
miſſorio ꝓſupponat̃ qualitas iurati: et
illa ꝓſuppoſita adducat̃ teſtis idone⁹ ad
dictũ illud cõfirmandũ: an ꝓſupponat̃
qualitas teſtis: ⁊ ſecũdario cõſideretur
qualitas dicẽdi ſub teſtimonio illi⁹: q̃a
ſi p̃mũ eſſet verũ: videret̃ ſufficere q iu
rans de futuro haberet intentõem faci
endi qñ iurat: lꝫ mutaret eã poſt. 2ᵐ vĩ
magis conſonũ cõi ſentẽtie: q2 in illo iu
ramento dĩ quis ſemp manere obliga
tus donec impleat illud. Quantũ igit̃
ad ꝑiuriũ aſſertoriũ nõ oportet in ſpẽa
li plus tangere q̃ tactũ eſt in articulo d̃
ꝑiurio in cõi. Quantũ ad ꝑiuriũ pro
miſſoriũ vel obligatoriũ dico q põt eẽ
quadruplex .ſ. doloſuꝫ: incautũ: coactũ
⁊ carens iſtis trib⁹ ꝯditõibus indebitis.
¶ Doloſum eſt: qñ iurans aliq̃d eſſe fa
cturum in ip̃o actu iurãdi intendit op
poſitũ: ⁊ nõ intẽdit ſe obligare ad illud
qd̃ iuratur. ⁊ talis in ipſo actu iurandi
peccat mortalit̃: q2 adducit deum tanꝙ
teſtẽ ſui ꝓpoſiti de aliquo implẽdo: cuꝫ
tñ intendat oppoſitũ: tñ poſt illud iura
mentum nõ remanet obligatus: q2 i ob
ligationibus ꝑuatis nullus obligat̃ nõ
intendens ſe obligare. nec ſequit̃ q talis
ex peccatio reportet cõmodũ: q2 ſi nõ iu
raſſet doloſe eſſet obligat⁹: q2 nullũ cõ
modum ẽ reportare pc̃m mortale: qd̃
nõ reportaret ſi nõ iuraſſet doloſe: licet
teneret̃ implere iuramentuꝫ: que tñ ten
tio nõ ẽ ita damnoſa ſicut peccatũ mor
tale quod incurrit̃ in iurando doloſe.
¶ Iuramentũ incautum põt eẽ duplex:
vel q2 tranſit ſup materiã om̃ino illici
tam: vt cũ quis iurat occiſurũ vel adul
teraturuꝫ: ⁊ tale iuramentũ nõ obligat
ad impletionẽ ſui iuramenti: ita q poſt

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

iuramentū debeat illū actū implere: tñ
qñ iurauit ſi nō habuit intentiōem im
plendi illud: peccauit mortalit̃: q2 addu
xit deū in teſtimoniū falſi. ſi etiā habu-
it talem intentōem: peccauit mortaliter
q2 velle peccare mortalit̃ ē peccare mor
taliter. talis igit̃ in ipō actu iurādi omī
mō peccat mortalit̃. poſt iuramentū tñ
debet illū actuz nō implere: q2 nō debet
addere peccatū pcc̄o. nō eniz q2 iurauit
illicite fit ſibi licitū quod pus fuit illici-
tum. ¶ Alio mō eſt iuramentū incautū
qd̓ tranſit ſup aliquam materiā que de
ſe eſſet licita: ſed nō eſt mā iuramenti li
cita: vt cū aliquis abiurat opa perfectō
nis. In hoc enim ponit obicem motiōi
ſpūſſancti: vnde tale iuramentū ſeruat̃
vergit in peiorez exitū: ⁊ ideo poſt actū
nō eſt ſeruandū quod iurat̃. lz enim ab
ſolute liceat nō facere opa perfectōnis:
nō tñ licet habere fixum vel nunq̃ faci
endi opa perfectōis: quia hoc eſt habeř
velle fixū cōtra monitiōem ſpūſſancti.
¶ In his igit̃ duobus iuramētis. ſ. dolo
ſo ⁊ incauto duobus modis p̄dictis pa
tet q̧ iurans nō manet obligatuſ ad im
plendū quod iuratur poſt iuramentū.
ſed in actu iurandi peccat mortaliter.
¶ Poſſet poni aliud iuramētū incautū
vt qñ aliquis iurat ſe facturū quod nō
pōt facere: lz cum iurat putet ſe poſſe il
lud facere. Et de hoc iudicādū eſt ſicut
dictū eſt in articulo de iuramēto in cōi
quia ſi poſſet i futurū tenet̃: ſi nō poſſit
excuſat̃ in fauorem. ¶ De iuramēto co
acto coactiōe que pōt cadere in conſtā-
tem virū ſunt opiniones. quere. Iura
mentū pmiſſoriū carens iſtis trib' ꝯdi
tionibus dolo incautela ⁊ coactōe obli
gat iurantē ad nunq̃ hñdum oppoſitā
voluntatē ei qd̓ iurauit. ⁊ lz differat im
plere illud ppter circūſtantias ppter q̄s
videt̃ rōnabiliter differendū: nō peccat
nec tūc pmo vult deū eſſe teſtem falſi.

Ad primū argumē

tum patet: in turpi voto muta decretū
in iurando tñ peccauit mortalit̃. ¶ Ad
aliud dico q̧ ceteris parib' maximum
iuramentū eſt iurare p deuz: q2 p nihil
aliud licite iurat̃ niſi inquātū in eo ſpe
ciali mō habitat deus vel eſt: puta per
euangeliū: q2 in eo ſpecialit̃ relucet de'.
per celū: q2 ibi ſpeciali mō habitat de'.
per ecclīam: q2 ibi ſpeciali mō colit̃ de'.
Conſuetudo tñ rōnabilis hoc exigit: vt
quedā iuramēta fiant cū maiori ſolēni
tate q̃ alia: ⁊ de factis cū ſolēnitate p̄ſu
mitur q̧ nunq̃ fiant ſine deliberatiōe.
Statuit igit̃ eccleſia ad terrorē: vt p hu
iuſmodi nō iuret̃ niſi ſolennit̃ tñ: ⁊ per
ꝯñs deliberate: ⁊ vbi vitas ſimplicit̃ eſt
cōiter aſſerenda. p deū aūt iurat̃ cōiter
⁊ leuit̃ ⁊ frequent̃ ſine deliberatōe. dico
tñ q̧ ceteris parib' grauiſſimū eſt iura
re p deū. Sed poſita indeliberatiōe ex
illa pte ⁊ plena deliberatiōe ex alia pte
qualis hz qñ iuratur ſup euangeliū: po
nitur h eſſe pcc̄m mortale: nō ſolū ppt
irreuerētiā illius p quod iurat̃: ſed ppt
deliberationē que ponit̃ hic ⁊ nō ibi.
¶ Et ſi querat̃ quare igit̃ piurans p euā
gelia eſt infamis: iurans p deum nō eſt
infamis. Rñdeo: infamatio nō ſequit̃
ſemp qualitatē culpe: ſed crimen publi
cum. ſtatutū eſt aūt q̧ iuramētū publi-
cum ⁊ cū deliberatōe eſt qñ iurat̃ ſuper
euāgelia. ⁊ iō tranſgreſſor talis iuramē
ti p̄ſumitur tanq̃ violator fidei. ⁊ ideo
rōnabiliter hz infamis. non ſic aūt pōt
p̄ſumi de aliquo leuit̃ piurāte p deū.
Ad vltimū patet quomō iuramentum
pmiſſorium obligat: ⁊ q̧ nō ad implē
dum actū iuramenti.

Sextuz precē

ptum ⁊c̄. Circa iſtā. xl. di.
in q̄ magr̄ agit de duobus
vltimis p̄ceptis ſecunde ta
bule: ⁊ de vtriuſq3 legis vtilitate. Que
ritur vtrum lex noua ſit grauiō veteri
Q ſic: q2 lex noua multa ſupaddit legi

veteri:ſicut pꝫ Mat.v.dictū eſt antiqͣs
Nō occides:ego aūt dico:qui iraſcitur
fratri ſuo.ꝛ ſic de aliꝫs ꝑceptis.ꝛ preter
hoc cōtinet totā illā: ſicut patet Mat.
.v.Nō veni legem ſoluere ſed adimple
re.igiť includit totā grauitatem illius:
ꝛ addit vltra aliquā aliam.igitur ē gra
uioꝛ. Preterea ſtatus ſub gr̄a eſt perfe
ctioꝛ ꝛ virtuoſioꝛ ꝙ̄ ſub lege.igiť diffici
lioꝛ cōſequentia patet: quia v̄tus eſt cir
ca bonū ꝛ difficile. Cōtra Matth.xj.
Uenite ad me om̄es ꝛc̄.

Hic ſunt duo uidē

da:quia ex duob᷒ pendet grauitas legiſ
alicuius in compatiōe ad aliā.ſ. ex one
re impoſito:ꝛ ex defectu r̄medij ad ſup
poꝛtandū onus impoſitū. ¶Onera im
poſita in veteri lege erant ꝑcepta moꝛa
lia:ceremonialia:ꝛ iudicialia:ad q̄ om
nia tenebanť.de moꝛalib᷒ patet.de cere
monialibus etiā patet. nā lꝫ poſſent tā
gere moꝛtuū ꝛ hmōi:incurrebant tam̄
ex hoc multas immūditias:ad quaruꝫ
purgatōem ſi nō faciebāt que i lege mā
dabātur peccabāt moꝛtaliť.ſic explicať
ibi:Anima q̄ fecerit vel nō fecerit ſic et
ſic:moꝛte moꝛieť ꝛ pibit de poplo ſuo:
que ē ꝯminatio damnatōis eterne. Ad
om̄ia etiā iudicialia tenebanť vel per ſe
vel qn̄ decernebanť p iudiceſ eoꝝ:ꝛ ma
xime p ſacerdotem leuitici generiſ:ſiqn̄
erat caſus dubius apud iudices inferio
res:iuxta illud Deuť. Om̄is aīa que cō
tempſerit iudiciū ſacerdotis moꝛte mo
riatur. In lege noua moꝛalia ſunt eadē
que tūc ſed magis explicata.ceremonia
lia ſunt multo paucioꝛa ꝛ leuioꝛa q̄ im
poſita ſunt p chꝛiſtū. Iudicialia nulla
ſunt poſita p chꝛiſtū:ſed magꝭ ē lex mi
titatis ꝛ humanitatis i qua nō opoꝛtet
hic iudicialia:iuxta illud.j.Coꝛ.vj.Iā
quidem omnino delictū eſt in vobis ꝙ
iudicia habetis int̄ vos:quare nō magꝭ
iniuriā accepiſtis:quare nō magis frau
dem patimini. hoc enim docuit chꝛiſt᷒
Matth.v. Si quis pcuſſerit te in vna
maxilla:ꝑbe ei ꝛ alteram.ꝛ ſiquis volu
erit tibi tollē palliū:relinque ei tunicā.
¶Compando moꝛalia ad moꝛalia du
bium eſt vtrū fuerit equalitas:quia du
bium eſt vtrū illi tenerenť ad om̄ia illa
ꝑcepta:ꝛ eodem mō explicata ſicut noſ
tenemur:quia ſi illi nō tenebanť ad ꝑce
pta illa niſi ſicut iudei interꝑtabantur:
tūc licuiſſet amare amicū:ꝛ odio habe
re inimicū: ita eniꝫ docuerunt phariſei
ſimplices de populo.Hoc autē nō licet
hodie chꝛiſtianis:ꝛ ita foꝛte de quibuſ
dam aliꝫs explicantib᷒ quedam ꝑcepta
moꝛalia:ſicut patet Matth.v.qꝛ ſi nō:
tunc lex nr̄a eſſet grauioꝛ ꝙ̄tum ad mo
ralia. ſed hec grauitas nō equiparatur
grauitati ceremonialiū legis veteriſ:de
qua ſtatim diceť. Quantū eni ad cere
monialia dico ꝙ illa fuit multo grauiō
ꝛ ꝙ̄tum ad multitudinem ꝛ q̄ntum ad
difficultatē obſeruandi. Aug᷒.n.ad in
quiſitiones Januarꝫ.ꝛ tangit in cano.
diſ.xꝫ.Om̄ia vniuerſaliť.dicit ꝙ rabi
moyſes enumerauit plus ꝙ̄ ſexcenta ꝑ
cepta ad que om̄ia tenebanť illi:quoꝝ
quedā erant valde difficilia: puta ꝙ oē
maſculinū ter i anno preſentareť in hie
ruſalem quantūcunqꝫ diſtarent:ꝛ ſepti
mum annū colere. propť qđ opoꝛtebat
eos duobus annis vacare a collectione
fructuū:ꝛ multa alia. ſicut de nō tāgen
do moꝛtuū:vel nō de comedendo vł bi
bēdo poſt tactū moꝛtui ſine baptiſmo.
vn̄ dicit Petrus in actib᷒ aploꝝ:Qua
re vultis nobis imponere on᷒ graue qđ
nec nos nec patres noſtri poꝛtare potu
imus. lex aūt noua ſm̄ Auguſ.ibidem
paucis ꝛ manifeſtis ſacramētoꝝ ritib᷒
cōtenta eſt. Nō enim habet niſi ſeptē ſa
cramenta que etiam om̄ia nō ſunt om̄i
bus chꝛiſtianis neceſſaria. nō eniꝫ om̄s
recipiunt oꝛdines nec oēs matrimoniū

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

cõtrahunt. ſed neceſſarius eſt baptiſm⁹
⁊ poſt baptiſmũ in peccatũ mortale re
cidiuando penitentia: ita ꝙ difficili⁹ qḋ
eſt in eccleſia videt̃ eſſe cõfeſſio. difficile
enim videt̃ alicui peccata ſua ꝑuata ſo
li deo ⁊ ſibi nota reuelare alicui homi
ni. ſed ibi apposita ſunt remedia: ita ꝙ
ꝑpter reuelatiõem talem nõ oportet ti
mere cõfuſionem. obligat̃ enim audiẽs
ad maximũ ſigillum ſecreti. alia ſacra
menta a baptiſmo ⁊ penitẽtia forte nõ
ſunt neceſſaria. aut ſi ſunt: ſunt ſatis fa
cilia: puta ꝯfirmatio: eucbariſtia: extre
ma vnctio. Quantũ igitur ad ceremo
nialia lex noua eſt lõge facilior ꝗ̃ lex ve
tus inquantũ a chriſto data eſt. ⁊ hec ẽ
ſimpliciter leuitas que longe preponde
rat illi grauitati: ſi qua ſit in moralibus
maior. Quantũ ad iudicialia de lege
noua patet ꝙ ẽ leuiſſima: quia nulla iu
dicialia xp̃us impoſuit. Si tñ loq̃mur
de lege noua inquantũ non ſolum eſt a
chriſto: ſed etiã inquantũ eſt per alios
declarata: vel inquantũ ſuper eam ſunt
alia per alios addita. Quantũ ad cere
monialia dici põt illud quod dicit Au
guſtinus vbi ſupra: ⁊ adducitur ibi. ¶
Quantũ etiã ad iudicialia licitum eſt
iudicibus ſtatuere leges ad pacẽ ſeruan
dam: ſiue illas que fuerũt in lege moyſi
⁊ hoc om̃es. ſiue alias ⁊ quaſcunq₃ vel
quotcũq₃: ⁊ tenentur eas ſubditi ſerua
re: dũmodo nõ repugnent legi diuine.
et quo ad hoc poſſet poni maior graui
tas in lege chriſtiana: quia tũc nõ licuit
ſacerdotibus vl' iudicibus cõdere quaſ
cunq₃ leges ſicut modo licet ꝑncipibus
chriſtianis. Sic ergo quantũ ad hoc vi
detur ꝙ pauciora ſunt onera legis chri
ſtiane inquantũ ipſa eſt a chriſto tradi
ta: ſed forte plura inquantũ ipſi poſtea
ſunt addita alia per eos qui habent re
gere populũ chriſtianum.

Quantũ ad ſecũ

dum articulum dico ꝙ paſſio chriſti ex
hibita plus meretur de gratia credenti
bus eam iam exhibitam ꝗ̃ ipſa vt exhi
benda meruerit illis qui crediderunt il
lam vt exhibendam: ⁊ ideo ſacramẽta
noſtra que habẽt efficaciam in virtute
paſſionis chriſti exhibite plus ꝯferunt
de gratia ꝗ̃ ſacramenta veteris legis.
¶ Preter hec habem⁹ plura adiutoria
gratie: quia plura ſacramenta. Nam il
li preter matrimoniũ ſi tamen fuit illis
ſacramẽtum de quo tãgetur in quarto
nullum habuerũt ſacramẽtum niſi cir
cunciſionem: ⁊ hoc vt remedium cõtra
originale. Poſt recidiuatiõem vero ſi
mereri potuerunt gratiam aliquã mo
tu proprio bene quidem: ſed ad gratiã
tunc acquirendã nullum fuit ſacramẽ
tum tunc inſtitutum apud eos. nõ enĩ
habuerunt ſacramentũ penitentie: nec
alia plura adiutoria ad gratiam impe
trandam que habemus nos. ¶ Tertio
preter maiorem efficaciam ſacramẽto
rum ⁊ pluralitatem eorũ habemus do
ctrinam magis explicatam ⁊ declarati
uam veritatis ꝗ̃ ipſi habuerũt: ⁊ exem
pla ſanctorũ plura ⁊ efficaciora ad imi
tandum. Et quarto plura merita ſan
ctorum qui forte non tm̃ ſibi ſed etiam
nobis meruerunt: ⁊ nos etiã meremur
inuocando auxiliũ eorum ⁊ interceſſi
onem apud deum. Simpliciter ergo
plura adiutoria et efficaciora ſunt in le
ge chriſtiana ꝗ̃ veteri. et ideo ex ea par
te lex noua eſt leuior. ¶ Eſt etiam vnũ
adiutoriũ valde notabile: quia nobis
pro obſeruatione legis chriſtiane pro
mittitur explicite vita eterna. Illis aũt
vel raro vel nunq̃m niſi bona tempora
lia promittebantur. nunq̃m autem tan
tum alliciunt animam ad ſeruandum
legem bona temporalia ſicut bona eter
na.

Ad primum cõce

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

do. ꝙ ſi lex noua ꝯtineat oīa moralia q̄
lex vetus. ⁊ addat alia uel ſaltē addat a-
liquā explicatōnem aliquorum ad quā
forte ipſi nō tenebant ꝙ quantū ad hoc
eſt grauior. tū̄ hoc n̄ tm̄ grauat ſicut ex
alia pte grauat cerēonialiuꝫ multitudo
⁊ iudicialiū. Ex pte aūt legis noue plus
alleuiat multitudo ⁊ efficacia auxilioꝝ
ita ꝙ illa modica grauitas ſi qua ſit ma
ior in moralibus nō ꝑponderat grauita
ti in aliꝫs. ⁊ hoc penſatis auxiliꝫs hic iñ.
¶Ad 2^m^ dico ꝙ difficultas in ope virtu
oſo nō eſt ꝑ ſe ex pte opantis: ſed ex pte
opis. difficilius enim ē auaro dare vnū
q̄ꝫ liberali decez. ⁊ tū̄ nō virtuoſius. nec
qualiſcunqꝫ difficultaſ ex pte opis argu
it maiorē virtuoſitatē. Sed illa que per
ſe includit excellentiaꝫ obiecti: qd̄ per ſe
attingit ꝑ opatōem. talis autē difficltas
ſtat cum maiori leuitate. Nam leuꝰ eſt
attingere amando obiectū excellentius
q̄ꝫ obiectū minus excellens. ⁊ talia ope-
ra excellentia imediate reſpicientia deū
plura ſunt explicita i lege noua. Multi
enim actus dilectōis dei immediate ma
gis explicantur chriſtianis q̄ꝫ iudeis. nec
mirum quia illa dicitur eſſe lex timoriſ
hec aūt amoris. amor autez ⁊ ꝑcipue fi
nis ſi ille queraſ in omnibuſ: facit oīa
onera leuia: ut uerū ſit qd̄ dixit ſaluatō
Math. 20. Uenite ad me. Et ſequitur.
Jugum enim meū ſuaue eſt: ⁊ onus me
um leue. Cui ſit lauſ honor ⁊ gloria per
infinita ſeculorum ſecula. ¶Amen.

Explicit ſcriptuꝫ ſuper tertio ſententia-
rum editum a fratre ioanne duns: ordi
nis fratrum mioꝝ doctore ſubtiliſſimo
ac omnium theologorum ꝑncipe. Per
excellentiſſimum ſacre theologie docto
rem magiſtrum Thomaꝫ penketh an-
glicū ordinis fratrū heremitarū ſancti
Auguſtini: in famoſiſſimo ſtudio Pa-
tauino ordinarie legentem maxima cū
diligentia emendatum.

Impreſſum venetiꝫs ad expēſas ⁊ man
datuꝫ Joannis de Colonia Nicolai ien
ſon ſociorūqꝫ eorum. ¶Anno domini
M. cccc. lxxxi.
¶Laus deo.

Diſtinctio p̄ma.

Cum venit plenitudo tpis.
Utrū poſſibile fieri nām hūanaȝ vniri v̄bo in vnitate ſuppoſiti. i
Utrum tres pſone poſſent aſſumē̄ eandem naturam numero. 2
Utrum vna pſona poſſet aſſumere plures naturas. 3
Utrū vnū ſuppoſitū creatū poſſet ſuſtētificare ypoſtatice aliquā aliā naturā creatam. 4
Utrū formal̄ rō terminādi illam vnionem ſit ꝓprietas relatiua. 5

Diſtinctio. 2.

Et quia in hoīe tota natura.
Utrū nām vniri v̄bo ꝛ non frui includat ꝯtradictiōem. 6
Utrū fuerit ibi aliqd̄ mediū ꝯgruitatis ꝛ ut includā vtrūqȝ mediū. ſ. intriſecū ut aiaȝ: ꝛ extrinſecū ut grām q̄ro. 7
Utrū verbuȝ p̄mo ꝛ imediate aſſūpſit nām humanam. 8
Utrū incarnatōem p̄ceſſerit corporl organizatio ꝛ animatio. 9

Diſtinctio. 3.

Queritur etiā de carne verbi.
Utrū beata virgo cōcepta fuit in originali peccato. io
Quare chriſtus ꝛ quomodo nō contraxit originale. ii

Diſtinctio. 4.

Cum vero incarnatio ꝛc̄. Utruȝ btā v̄go fuerit vere mr̄ dei. i2

Diſtinctio. 5.

Preterea q̄ri ſolet. Utrū nā diuina aſſumpſit humanam uel aſſumere potuerit. i3
Utrū pſona creata fuerit aſſumpta uel potuerit aſſumi. i4

Diſtinctio. 6.

Ex p̄miſſis aūt. Utrū in xp̄o ſit aliud eē v̄bi ab eē creato. i5
Utrū chriſtus ſit aliq̄ duo. Que illarū opi. q̄s recitat mgr̄ ſit tenēda. i6

Diſtinctio. 7.

Secundā pſonā v̄o. Utrū ſit iſta uera: deus eſt homo. i7
Utrū hec ſit uera: xp̄s fact⁹ eſt hō. i8
Utrū xp̄s ſit p̄deſtinat⁹ eē filius dei i9

Diſtinctio. 8.

Poſt p̄dicta inquiri oportet.
Utrū in chriſto ſint due filiationes. 20

Diſtinctio. 9.

Preterea inueſtigari oportet.
Utrū chriſto debeatur latria ſolū ſm nām diuinā. 2i

Diſtinctio. io.

Solet etiā a quibuſdā inquiri.
Utꝝ xp̄s ſit fili⁹ dei adoptiu⁹ 22

Diſtinctio. ii.

Solet etiā q̄ri ꝛc̄. Utrū chriſtus ſit creatura. 23
Utrū chriſt⁹ ſm ꝙ hō ſit creatura. 24
Utrū chriſtus incepit eſſe. 25

Diſtinctio. i2.

Solet ꝛ queri ꝛc̄. Utrū chriſt⁹ potuerit peccare. 26

Diſtinctio. i3.

Preterea ſciendū eſt. Utꝝ chriſto potuerit ꝯferri ſūma grā poſſibilis ꝯferri creature. 27
Utrū aīe chriſti fuerit collata ſūma grā poſſibilis ꝯferri creature. 28
Utrū poſſibile fuerit uoluntatē aīe xp̄i hr̄e ſummā fruitōem poſſibilem nature create. 29
Utrū aīa chriſti potuerit ſūme frui deo ſine ſūma gratia. 30

Diſtinctio. i4.

Hic q̄ri opus eſt. Utrū poſſibile fuerit intellectū aīe chriſti p̄mo ꝛ imediate pfici viſiōe uerbi pfectiſſima poſſibili creature. 3i
Utrū poſſibile fuerit intellectuȝ aīe xp̄i vidē in v̄bo oīa q̄ vidit ipſū v̄bū. 32
Utruȝ aīa xp̄i nouerit omnia in genere ꝓprio. 33
Utrū chriſtus pfectiſſime nouerit omnia in genere ꝓprio. 34

Diſtinctio. i5.

Illud ꝙ̄ p̄termittendū non eſt.

Utrū in aīa chriſti ſcḋm portōnem ſupio
rem fuerit verus dolor. 35
¶ Diſtinctio. 16.
Hic orit queſtio. Utrū chriſt⁹ ha
buerit necitatē moriēdi. 36
Utrū in ptāte aīe fuerit nō mori ex vio
lentia paſſionis. 37
¶ Diſtinctio. 17.
Poſt pdicta ꝯſiderari oꝫ. Utꝝ in
xp̄o fuerit tm̄ due uolūtates. 38
¶ Diſtinctio. 18.
De merito xp̄i ⁊c̄. Utrū xp̄s me
ruit in pmo inſtanti. 39
¶ Diſtinctio. 19.
Utrū chriſtus meruerit oīb⁹ no
bis grām ⁊ gloriam. 40
¶ Diſtinctio. 20.
Si vero querit. Utrū neceſſe fue
rit humanū genus reparari p paſſi
onem chriſti. 41
¶ Diſtinctio. 21.
Poſt pdicta ꝯſiderandum eſt.
Utꝝ corp⁹ xp̄i fuiſſet putrefactū
ſi reſurrectio nō fuiſſet accelerata. 42
¶ Diſtinctio. 22.
Hic querit ⁊c̄. Utrū in triduo fu
erit homo. 43
¶ Diſtinctio. 23
Quum vo ſupra hitū ſit. Utrū de
credibilib⁹ nobis reuelatis neće ſit
ponere fidē infuſam. 44
¶ Diſtinctio. 24.
Hic querit ſi fides. Utrū de credi
bilib⁹ reuelatis poſſit aliqs habē
ſil̄ fidem ⁊ ſciam. 45
¶ Diſtinctio. 25.
Predictis adijciendū eſt. Utruꝫ
an̄ xp̄i aduentū fuerit neċia fides
de his q̄ mō nos credim⁹. A quo fides
habeat ſuā vnitatem. 46
¶ Diſtinctio. 26.
Eſt aūt ſpes vtus. Utrū ſpes ſit
virt⁹ theologica diſtincta a fide ⁊
charitate. 47
¶ Diſtinctio. 27.
Quum aūt xp̄s. Utꝝ ſit aliq̄ virt⁹
theologica inclinās ad diligendū deū
ſuper omnia. 48
¶ Diſtinctio. 28.
Hic q̄ri pt. Utrū eodē hitu ſit di
ligēdus pxim⁹ q̄ diligit de⁹. 49
¶ Diſtinctio. 26.
Poſt pdicta de ordine charitatis.
Utruꝫ quilꝫ teneat maxime dili
gere ſe poſt deū. 50
¶ Diſtinctio. 30.
Hic queri ſolet. Utrū neće ſit ex
charitate diligere inimicū. 51
¶ Diſtinctio. 31.
Illud quoqꝫ ptermittenō nō eſt.
Utꝝ charitas rēaneat i pria. 52
¶ Diſtinctio. 32.
Premiſſis adijcienō eſt. Utꝝ de
us diligit oīa ex charitate equali
ter. 53
¶ Diſtinctio. 33.
Poſt pdicta de q̄ttuor virtutib⁹.
Utrū virtutes morales ſint in uo
luntate ſicut in ſubiecto. 54
¶ Diſtinctio. 34.
Nunc de ſeptē donis. Utꝝ dona
beatitudines. ⁊ fruct⁹ ſunt idē ha
bitus inter ſe. 55
¶ Diſtinctio. 35.
Poſt pdicta diligent ꝯſiderandū ē
Utrū ſapia: ſcia: intellectus: ⁊ cō
ſiliū ſint habitus intellectuales. 56
¶ Diſtinctio. 36.
Hic queri ſolet. Utrū vtutes mo
rales ſint ꝯnexe. 57
¶ Diſtinctio. 37.
Sed iā diffi⁹ decalogi. Utꝝ oīa p
cepta ḋcalogi ſint ḋ lege nāe. 58
¶ Diſtinctio. 38.
Sciendū tm̄ eſt. Utꝝ oē menda
cium ſit peccatū. 59
¶ Diſtinctio. 39.
Nunc de piurio. Utrū oē piuriū
ſit pctm̄ mortale. 60
¶ Diſtinctio. 40.
Sextū pceptū. Utrū lex noua ſit
grauior lege ueteri. 61. ¶ Laus deo

Super 3° ſniarum.

a
pꝛima vacat
Incipit
humane
relinqueretur

b
deus poteſt
eſt maxime
beatificabilis
modus

c
feratur
Si autem
tiõem coꝛpoꝛis
tre integrans

d
neqꝫ per accidens
minis qꝛ ꝯtingẽs
tm̃ intrinſecum
nã.igitur

e
vel virtutes
betur ratione
ergo habuit
qui eſt crea

f
ditur quelibet
non ſit ſum
onẽ ꝙ̃ volũ
de nouo

g
Et ſi obījcitur
obiectum
pꝛopoꝛtione
minans

h
ꝓpaſſionem
ideo tandem
Ad pꝛimum
opponitur

i
ꝛ homine

rit ibi
patribus
bum fuiſſet

k
nihil con
uis tamen
ſe falſa
onibus

l
ad ſubiectum
tiua non
cum fide
fide qualem

m
hoc pꝛobatur
cupiſcibilis
rationem
qualiter

n
ꝙ plures
ꝓximum poſiti
indifferentibus
miſericoꝛdia

o
homo per
tia videtur
donis
ca ſpecula

p
pꝛeterea
tellectus
ex dictamine
li:quia

q
ſed totum
dictet ꝙ
tamen malum
hoc eſt quod

Finis.

B. IX. 8

¶ Regiſtrū ſup Quolibe. Schoti.

A
ꝑma vacat
Cuncte res.
.ſ. eētiale
cōpleta

B
vnum pr̄is
vt prior
neceſſario finita
2° q2 a deo

C
priuum ꝓpri.
ſuam limitatam
oppoſita
multi ma

D
ſiue p̄dicatio
ꝙ p̄dicatiōem
cōtinet in ſe
ꝗ̄ eſt numeratio
aūt illud ꝯtinet
.ſ. de equalitate

E
ſola cognitio
deo ⁊ hoc
eēt eque
iſtas tres

F
p̄ncipium
ſpectum quē
habet filius
probatur

G
Jn generatōe
que infertur
ſi per cōuer
varias

H
extrinſecū
pere vltimū
important
igitur oꝑatio

I
⁊ ꝑ ꝯñs
ꝓpter
in illis
ſciretur

L
cum poſſis
accidēs
agens eſt
ſed etiam

M
q2 eſſet
alioquin
naturalis
nere nature

N
conuenientiam
ſi ineſſet
refertur
tualiter

O
etiam ad oī
equiualent
non excederit
alterius de qua

P
rō vt dictum
vel aliud
cās medias
Actus ex